

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nordisk

personahistorisk

Folke - Kalender.

Af

D. E. Rugaard.

Kjøbenhavn.

Fr. Wøldikes Forlagsboghandel.

1863.

Erft hos P. G. Wording.

Forord.

Nærværende Folke-Kalender er, hvad allerede Titelbladet antyder, af et væsentlig andet Indhold end de Folke-Kalendere, der hidtil ere udkomne hos os. Den Idée, der tidligere, f. Ex. i Slutningen af forrige Aar-Hundrede og senere, for henved en Snøs Aar, af Hr. Kr. Barfod, paa et Par Steder er udført for enkelte Maaneders Vedkommende, nemlig at lade fortsjente Mænd og Kvinder indtage Helgenernes Plads i Kalenderen, har jeg gennemført for hele Aaret. Jeg har saaledes kastet overbord som noget mindre vigtigt Braggoeds alle de Helgener, der vedblive at paradere i vor protestantiske Almanak fra den første Dag til den sidste Dag i Aaret, og i deres Sted indført for hver Dag en eller flere af nordiske mærkværdige og andre mere eller mindre fortjente og bekjendte Mænd og Kvinder, der ere fødte paa vedkommende Dag, og, forsaavidt de ere afgaaede ved Døden, tillige deres Dødsdag og Dødsaar. Jeg har ikke derved tilfjaget nogen Vanhelligelse af det Hellige, men derimod kun, at føre en anden og mere passjende Personkreds frem for Betragtningen. Blandt det store Antal af den nævnte Slags Personer, fødte og baarne i de tre nordiske Riger, har jeg gjort et Udvalg, der naturligvis ikke vil kunne tilfredsstille Alle; for Danmarks Vedkommende har jeg nemlig blandt Andre optaget alle de Mænd, der have haft eller endnu have Sæde paa Rigsdagen og som sølgelig have udøvet en Indflydelse først i en vis større Kreds og siden

paa Lovgivningen, en Indflydelse, der, om den end for Mange synes ubetydelig, dog ikke let lader sig veje eller vurdere. Saaledes er denne Folke-Kalender kommen til at indeholde en Samling af over 1200 nordiske Personer, for Størstedelen fra vor egen Tid, hvoraf der endvidere for omtrent en Tiendedel af dem er leveret fortere eller længere Karakteristiker og Biografier. Nogle ganske faa verdenshistoriske Personligheder have tillige faaet en Plads her, fordi det, i Henseende til deres Indflydelse ogsaa paa Nordens Forhold, vilde være uforvarligt at udelukke dem. Ved Siden af det personalhistoriske Indhold er der for hver Maaned derhos ikke blot nævnt adskillige Begivenheder, der tidligere have fundet Sted i den, men der er ogsaa leveret nogle ret morsomme Uddrag af forskjellige danske Almanakker i Tiden fra 1597 til 1660. Jeg har derhos meddelt en fuldstændig Liste over Kapitels-Taxterne for Sjællands Stift fra Aar 1600 indtil nærværende Aar; endvidere nogle Bidrag til den danske Vondstands-Historie fra forrige Aar-Hundrede samt endelig nogle Smaating, der forhaabentlig ikke ville være uden Interesse.

De Personer, hvis Navne i den egenlig Personal-Kalender ere trykte med sædvanlig Skrift, ere enten Danske eller Nordmand, og de af dem, der ere beteguede med en *, have enten været eller ere Medlemmer af den danske Rigsdag; de derimod, hvis Navne ere trykte med latinsk Skrift, ere Svenskere, medens de Enkelte, der ere indklamrede, ere hentede fra Lande udenfor Norden. Der findes blandt disse Personer Folk af alle Stænder: Fyrster, Statsmænd, Adelsmænd, Borgere, Bønder, Lærde, Digtere, Kunstnere, Dommere, Krigere, Læger, Præster, Stolemænd osv. osv.

Læseren bedes, ikke at overspringe den Efterskrift, der slutter denne Folke-Kalender.

D. E. Rugaard.

I. Mærkelige Tildragelser i Norden.

	Åar.
Ebbo af Rheims forkynder først Christendommen i Danmark	822.
Ansgar, „Nordens Apostel“, forkynder Christendommen i Danmark	827.
Ansgar forkynder Christendommen i Sverrig	830.
Harald Haarfager samler det norske Rige	omtr. 875.
Gorm den Gamle samler det danske Rige	omtr. 895.
Frederik af Sælland forkynder Christendommen paa Island	981.
Erif Sejrsæl samler det svenske Rige	omtr. 985.
Thangbrand forkynder Christendommen i Norge	997.
Bayevælden paa sin højeste Spids i Norden	1319.
Kalmar=Unionen stiftes	1397.
Christian den Første, den første Konge af det Olden=	
borgske Hus, bestiger Danmarks Trone	1448.
Stokholmer=Blodbadet finder Sted	1520.
Kalmar=Unionen ophæves efter 126 Aars Forløb	1523.
Gustav Eriksson Basa, og med ham Basacættens, besti=	
ger Sverrigs Trone	1523.
Reformationen indføres i Sverrig	1527.
Reformationen indføres i Danmark og Norge	1537.
Christian den Fjerde bliver fuldmyndig dansk Konge	1597.
Gustav Adolph (den Anden) bliver fuldmyndig svensk Konge	1611.
Freden i Bromsebro (Rnærød)	1645.
Evenernes Storm paa Kjøbenhavn	1659.
Gnevolds=Magten indføres i Danmark og Norge	1660.
Fuldstændig Trykkefrihed indføres i Danmark	1770.
Gustav den Tredie knækker Adelens Magt og gjør sig til Gne=	
volds=Konge i Sverrig	1772.
Stavnssbaandet løses i Danmark	1788.
Trykkefriheden paalægges en stærk Viindkurv i Danmark	1799.
Kong Frederik den Ehvende fødes	1808.
Sverrig faaer sin nuværende Forfatning	1809.
Sverrig affætter Gustav den Fjerde	1809.
Norge afftaas af Frederik den Sjette og kommer under Sver=	
rigs Konge som et selvstændigt Rige	1814.
Norge faar af dets valgte Konge (Christian den Ottende) en	
fri Forfatning	1814.

Bernadotte-Witten bestiger med Carl den Fjortende Sverrigs Trone 1818.	
Kong Carl den Femtende fødes	1826.
Kong Frederik den Syvende bestiger Danmarks Trone . . .	1848.
Det Slesvig-holstenste Oprør udbryder	1848.
„Danmarks Niges Grundlov“ gives.	1849.
Ny Tronfølge-Lov for Danmark udgaar	1853.
„Danmarks Niges Grundlov“ indskrænkes	1855.
Fælles-Horfattningen otkrøyes af „December-Ministeriet“ .	1855.
Kong Carl den Femtende bestiger Sverrigs Trone	1859.
Frederiksborg Slot afbrænder	1859.
Kong Frederik den Syvendes Husfred forstyrres af Kjøben-	
havns Pøbel	1860.
Kongerne Frederik den Syvende og Carl den Femtende mod-	
tage dansk Hyldest	1862.

II. Bibelsk Tidsregning.

„Efter det Ord og gamle Tale, som skreffet og holdet vaar udi den høye Skole og Synagoge Elias Prophete. Burgensis parte I. destinct: 3 cap. 4. Scrutini hos de Jøder og Rabiner, da skulle Verden icke staa længer end sextiind Aar.

To tusind Aar — Ledig. Det er foruden Regiment og store Bygninger.

To tusind Aar — Loven.

To tusind Aar — Kristus.

Det er;

Sex Dage en Vge for Gdd, den siuffvende
en evig Sabbath.

Psm. 90. v. 4. & 2. Pet. 3. v. 8.

Andre regne Verdens Aar udi saa maade:

Fra Adam til Abraham To tusind Aar.

Fra Abraham til Christi Tid To tusind Aar.

Fra Christi Tid til Verdens Ende To tusind Aar.

Men den sidste Tid og disse sidste Aar bliffver forkortede for de Bds
valdis skyld. Matth. 24. v. 22.

Vigilate & orate, nam nescitis, & c.

Marei 13 v. 35.“

III. De nordiske Kongehuse.

1. Det danske Kongehus.

Kong Frederik VII Carl Christian, til Danmark, de Benders og Gotbers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditzmarssen, Lauenburg og Oldenburg, født den 6. Oktober 1808 (Forældre: Prinds Christian Frederik, den senere Kong Christian VIII, og Prindsesse Charlotte Frederikke af Mecklenburg-Schwerin), besteg Tronen ved sin Faders Død den 20. Januar 1848. Formålet: 1) med Prindsesse Wilhelmine Marie af Danmark den 1. November 1828 (Skilt fra hende i September 1837; 2) med Prindsesse Caroline Charlotte Mariane af Mecklenburg-Strelitz den 10. Juni 1811 (Skilt fra hende i 1843; 3) morganatisk med Louise Christine Lehn-Grevinde Danner den 7. August 1850 (født den 21. April 1814).

Faders Enke (Stedmoder):

Enkedronning Caroline Amalie, Prindsesse af Slesvig-Holsten-Sonderberg-Augustenburg, født den 28. Juni 1796, formålet den 22. Maj 1815, Enke efter Kong Christian VIII siden den 20. Januar 1848.

Faders Sødsfende:

I. Louise Charlotte, født den 30. Oktober 1789, formålet den 10. November 1810 med Wilhelm, Landgreve og Prinds til Hessen-Cassel (født den 24. December 1787).

Børn: 1. Marie Louise Charlotte, født den 9. Maj 1814, formålet den 11. September 1832 med Friederich August, Prinds af Anhalt-Desfau (født den 23. September 1799).

2. Louise Wilhelmine Frederikke Caroline Auguste Julie, født den 7. September 1817 (se nedenfor).

3. Friedrich Wilhelm Adolph Georg, født den 26. November 1820, formålet den 27. Maj 1853 med Maria Anna Friederike, Prindsesse af Preussen (født den 17. Maj 1836).

4. Augusta Sophie Frederikke Marie Caroline Juliane, født den 30. Oktober 1823, formålet

1854 med Carl Frederik Broer Baron af Blixen-
Ginecke (født den 15. August 1822).

II. Arveprinds Frederik Ferdinand, født den 22. November 1792,
formælet den 1. August 1829 med Caroline (se nedenfor).

Karstaders Brodersøns, afdøde Kong Frederik VI's Døtre:

- 1) Arveprindsesse Caroline, født den 28. Oktober 1793, for-
mælet med Arveprinds Frederik Ferdinand (se ovenfor).
- 2) Wilhelmine Marie, født den 18. Januar 1808, formælet
med 1) Prinds Frederik Carl Christian (den senere
Kong Frederik VII, se ovenfor); 2) den 19. Maj
1838 med Carl, Hertug af Slesvig-Holsten-Sonderborg-
Glücksborg (født den 30. September 1813).

Ifølge Tronfølge-Loven af 31. Juli 1853:

Christian, Prinds af Huset eller Linien Slesvig-Holsten-Sonder-
borg-Glücksburg, nu Prinds til Danmark, født den 8.
April 1818, formælet den 26. Maj 1842 med Louise
Wilhelmine Frederikke Caroline Augusta Julie,
Prindsesse af Hessen-Cassel, nu Prindsesse til Danmark
(se ovenfor).

- Børn: 1. Christian Frederik Wilhelm Carl, født den
3. Juni 1843.
2. Alexandra Caroline Marie Charlotte Louise
Julie, født den 1. December 1844, formælet den
10. Marts 1863 med Albert Edward, Prinds
af Wales, Hertug af Cornwall (født den 9.
Novbr. 1841).
 3. Christian Wilhelm Ferdinand Adolf Georg,
født den 24. December 1845.
 4. Marie Sophie Frederikke Dagmar, født den
26. November 1847.
 5. Thyra Amalie Caroline Charlotte, født
den 29. September 1853.
 6. Valdemar, født den 27. Oktober 1858.

2. Det svensk-norske Kongehus.

Kong **Carl XV Ludvig Eugen**, Sveriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung, født den 3. Maj 1826, besteg Tronen ved sin Faders, Kong Oskar I's, Død den 8. Juli 1859, formælet den 19. Juni 1850 med **Frederikke Alexandra Anna Louise**, Prindsesse af Nederlandene, født den 5. August 1828.

Barn:

Louise Josephine Eugenie, født den 31. Oktober 1851.

Moder:

Enkedronning **Josephine Maximiliane Eugenie**, Prindsesse af Leuchtenberg, født den 14. Marts 1807, formælet den 19. Juni 1823, Enke efter Kong Oskar I. siden den 8. Juli 1859.

Ædskende:

1. **Oskar Frederik**, Hertug af Sthgothland, født den 21. Januar 1829, formælet den 6. Juni 1857 med **Sophie Vilhelmine Mariane Henriette**, Prindsesse af Nassau, født den 9. Juli 1836.

Børn: 1. **Oskar Gustav Adolph**, Hertug af Wærmeland, født den 16. Juni 1858.

2. **Oskar Carl Adolph**, født den 15. November 1859.

2. **Charlotte Eugenie Auguste Amalie Albertine**, født den 24. April 1830.

3. **Nikolaus August**, Hertug af Dalekarlien, født den 24. August 1831.

IV. Nordiske Kongers Valgsprog.

1. Danske Konger af det oldenburgske Hus:

Det er en almindelig Skik, at regerende Fyrster antage ved Tiltrædelsen af deres Regering et saakaldet Valgsprog, der ligesom skal betegne den Mening, hvori de agte at regere. De danske Konger af det oldenburgske Hus have antaget følgende Valgsprog:

Christian den Første: „Styrken viser Vejen.“

Hans: „For Loven og Folket.“

Christian den Anden: { „Saaledes er det beskiftet.“
„Jesus Christus har udvalgt mig til
Konge for sit Folk.“

Frederik den Første: „Mit Haab er Gud alene.“

Christian den Tredie: „Eke Herrens Villie!“

Frederik den Anden: „Intet uden Grund.“

Christian den Fjerde: „Gudsfrugt styrker Nigern.“

Frederik den Tredie: „Herren skal forsyne.“

Christian den Femte: „Gudsfrugt og Næsfærdighed.“

Frederik den Fjerde: „Herren er min Hjælper.“

Christian den Sjette: „For Gud og Folket.“

Frederik den Femte: „Med Forsigtighed og Bestændighed.“

Christian den Syvende: „Kjærlighed til Fædrelandet er min
Vre.“

Frederik den Sjette: „Gud og den retfærdige Sag.“

Christian den Ottende: „Gud og Fædrelandet.“

Frederik den Syvende: „Folkets Kjærlighed er min Styrke.“

2. Svenske Konger:

Af Wajaätten.

Gustav den Første } „Deus dat cui vult.“ („Gud giver,
Eriksson Vasa: } hvem han vil.“)

Hans Løsen var: } „Omnis Potestas a Deo.“ (Al
Magt er fra Gud.)

Erik den Fjortende: } „Gud och Sverigs Allmoge.“ (Gud
og Sverrigs Almue.)

Johan den Tredie: } „Deus Protector noster.“ („Gud
vor Beskytter“).

} „Salvator Mundi salva nos.“
(„Verdens Frelser, bevar os!“)

Sigismund: „Pro Jure et Populo.“ („For Retten og
Folket.“)

- Carl den Niende: { „Deus Solatium meum.“ („Gud,
min Trøst.“)
„Jehovah Solatium meum.“ („Jehovah,
min Trøst.“)
- Gustav den Anden
Adolf: { „Gloria Altissimo Suorum Refu-
gio.“ („Glorie være den højeste Til-
flugt for Sine“ som Modsetning til:
„Gustavus Adolphus Sveciæ Rex.“
(„Gustav Adolf, Sverrigs Konge.“)
- Christina: „Salvator Mundi salva nos.“ (Verdens Frelser,
bevar os!)
- Carl den Niende „In Jehovah sors mea Ipse faciet.“
Gustav: („Gaa Jehovah sætter jeg min Lid“).
- Carl den Ellevte: „Factus est Dominus Protector
meus.“ („Gud er min Beskytter“).
- Ulrikka Eleonora: „Gud mitt Hopp.“ („Gud mit Haab.“)
- Frederik den Første: „In Deo Spes mea.“ („Til
Gud er mit Haab“).
- Adolf Frederik: „Salus publica Salus mea.“ („Statens
Befærd er min“).
- Gustav den Tredie: „Fäderneslandet.“ („Fædrelandet“).
- Gustav den Fjerde „Gud och Folket.“ („Gud og
Adolf: Folket“).
- Carl den Trettende: „Folkets väl min högsta lag.“
(„Folkets Vel er min højeste Lov“).

Af Bernadotte-Witten.

- Carl den Fjortende „Folkets kärlek min belöning.“
Johan: („Folkets Kjærlighed er min Belønning“).
- Oskar den Første: „Rätt och Sanning.“ („Ret og Sand-
hed“).
- Carl den Femtende: „Med lag skall land byggas.“
(„Med Lov skal Land bygges“).

V. Nordiske Kongers bedrovelige Død.

1. Danske Konger.

1. Harald Blaatand blev snigmorderst skudt af Zarlen Palnatok 985.
2. Svend Tveskæg døde 1014, nærmest efter et Fald fra Hesten.
3. Knud den Hellige blev myrdet af sammenførte jydskt Bønder i Albani Kirke i Odense 1086.
4. Niels Svendsøn blev myrdet af Gildebødrene i Slesvig 1134.
5. Erik Emund blev myrdet af den jydskt Herremand Sorteplov paa Urnehoved Thing 1137.
6. Erik Lam (Faar) frasagde sig Kronen, lod sig kronrage og døde som Munk og kongeligt Faar i Hellig-Knuds Kloster i Odense 1147.
7. Knud Waagenføn eller Knud den Femte blev myrdet af Svend Grathe's Drabant, Ditmarskeren Ditlev Gdlerføn, i Noekilde 1157.
8. Svend Grathe blev dræbt paa Grathehede i Jylland 1157 af „den lille graa Bonde“ (Gnemer Kjeldføn Falsfring?).
9. Baldemar den Tredie, hyllet som Konge i Faderens Levetid, blev dræbt ved et
10. Erik Floppenge blev efter sin Broder Abels Foranstaltning halsbugget 1250 paa Ellen, i Nærheden af Widfunder, af Lare Urne og Tydsteren Henrik von Kerkwerder.
11. Abel, „den første Slesvig-Holstener,“ fik sit Hoved kløvet af en fiisk Hjulmand Besfel Hummer (eller Henner) 1252 paa et Tog mod Strandstriferne. Brodemorderens Lig blev længe liggende paa aaben Mark til Føde for Rovdyr og siden nedrammet med Bæle i Pølsfær ved Gottorp.
12. Christoffer den Første blev 1259 forgiven i Nadværen i Ribe af Domprovt Arnfast fra Nye.
13. Erik Klipping myrdedes i Zinnerup Lade ved Viborg 1286 af Mark Stig Andersen Gvide og 11 andre Adelsmænd.
14. Christoffer den Anden, Danmarks usleste Konge, døde 1332 i Sætkjøbing som Konge uden Land, eller rettere som Indsiddet, efter at have pantsat og solgt hele Riget.
15. Dronning Margrethe døde

- 1412 af Bøsthylder paa et Skib i Glensborg Fjord.
16. Erik Bommerinke blev affat 1439 og døde landflygtig 1459 i Moskø i stor Glendighed.
17. Christoffer af Bayern døde af Graadseri 1448 i Helsingborg, saa tyk som en Tønde.
18. Hans døde ved et ulykkeligt Fald fra Høsten ved Skjern Na 1514.
19. Christian den Anden blev affat af jydsk Herremænd, flygtede fra Danmark 1523, blev mod Tro og Love ved sin Tilbagekomst 1531 fængslet og sat paa Sønderborg og senere paa Kallundborg Slot, hvor han døde 1559.
20. Frederik den Femte døde 1766 paa Christiansborg, efter at have forförtet sit næsten daadløse Liv ved allehaande Udsævelser imellem Ekstoger og vilde Drickelag.

2. Norske Konger.

1. Erik Blodøxe affattes 936, flygtede til England og omkom 952 i et Oprør.
2. Hakon Adelstens-Fostre blev sludt af en Pil paa Den Storde 950.
3. Harald Graafeld dræbtes 963 i Limfjorden af den danske Prinds Gulldharald.
4. Hakon Jarl paa Glade dræbtes 995 paa Gaarden Rimol af Trællen Karfer i en Svineski.
5. Olaf Trygeveson sprang i Elaget ved Esvøder 1000 overbord og druknede.
6. Olaf den Hellige faldt i Elaget ved Stiklestad 1033.
7. Harald Haardraade faldt i Elaget ved Standforts brigde 1066.
8. Magnus Barfod faldt i Irland 1103.
9. Magnus Sigurdson blindedes og kastreredes 1134.
10. Harald Gillichrist blev dræbt 1136 af sin foregivne Broder.
11. Sigurd Etemmedegn, der satte Magnus paa Tronen igjen, pintes til døde, medens Magnus dræbtes i et Slag 1139.
- 12—15. Sigurd blev dræbt 1155; hans Broder Gistein henrettet 1157, og hans Broder Inge faldt i et Slag 1161 mod Hakon Herdebred, der faldt i et Slag 1163.
16. Magnus Erlingson faldt mod Kong Evertir 1184.
17. Hakon Evertirson døde 1204 af Gift.

3. Svenske Konger.

1. Sverker den Første myrdedes 1155.
2. Erik den Niende, eller den Hellige, blev halehugget i Upsala 1160 af den danske Prinds Magnus Henriksson
3. Carl den Syvende Sverkerson myrdedes 1167 af sin Østermand Knut Eriksson.
4. Valdemar Birgersson styrtedes fra Tronen 1275, fængsledes og døde som Fange paa Stockholms Slot 1288.
5. Birger Magnusson affattes 1319 og døde lantsflygtig i Danmark.
6. Magnus den Anden Smek nedlagde Kronen, flygtede til Norge og drufnede der 1374.
7. Erik den Tolvte siges at være bleven forgivet af sin Moder Blanka 1359.
8. Håkon den Anden blev affat 1363 og døde i Lantsflygtighed i Norge.
9. Albrecht af Mecklenburg blev affat, taget til Fange og døde i Lantsflygtighed i Gadebusch 1412.
10. Erik den Fjortende blev affat og døde 1577 paa Ørbhus, forgivet i en Gtesuppe.
11. Sigismund døde 1652 i Warschau, meget misfornøjet over at have mistet sit Fædrene-Riges Krone for sin Person og sit Hus.
12. Carl den Niende døde 1611 i Nyköping af et Slagtilfælde, formeddelt Ugræelse over Krigens Gang og hans Modstanderes Lykke.
13. Gustav den Anden Adolf faldt 1632 paa Balpladsen ved Lüben, enten ved en Riendes eller ved en Forræders Haand.
14. Dronning Christina døde 1689 i Rom, flitt fra sit Fædrene-Rige og fra sin Fædrene-Tro.
15. Carl den Tiende Gustav døde 1660 i Göteborg formeddelt Gift, bibragt, som der menes, af en dansk Student, hvorved hans egen Livlæge Gosterus ikke var fri for Ristank.
16. Carl den Ellefte døde 1697 i Stockholm efter langvarige Lidelser, og, som det antages, af et ham usormært bibragt „Poudre de Succession“ (Gift).
17. Carl den Tolvte blev ffudt 1718 i Lovegravene ved Frederikshald, enten af en dansk Kugle eller en Kugle fra hans Adjutant Siquier.

18. Dronning Ulrikka Eleonora døde 1741 i Stofholm af Børnefever.
19. Adolf Frederik døde 1771 i Stockholm af et Slagtilfælde.
20. Gustav den Tredie blev dødtigt saaret paa en
- Masserade af Kapitain Ankersström i Stockholm 1792.
21. Gustav den Fjerde Adolf blev affat 1809 og døde i Landsflygtighed i St. Gallen i Schweiz 1837.
22. Carl den Fjortende Johan døde 1844 af Koldbrand i Gøden.

I det nævnte historiske Tidrum have saaledes af 44 danske kronede Hoveder de 20, af 36 norske de 17 og af 31 svenske de 22, altsaa af 111 nordiske kronede Hoveder ialt 59 eller over Halvdelen, med andre Ord 6 af 11 i hvert Aarhundrede, faaet en mere eller mindre bedrovelig Død. For Norges og Sverriges Bedkommende ere de ældre Unionskonger ikke medregnede i de nævnte Tal. Ferholdervis forekom der altsaa flest saadanne Dødsfald i Sverrig. Vi ville afholde os fra enhver Betragtning ved en saa sorgelig Kjendsgjerning; glæde os over, at der er hengaaet hveded f. ex Aarhundreder, siden det sidste Kongemord fandt Sted i Danmark; mere end et lignende Tidrum, siden en saadan blodig Gjerning udovedes i Norge, og over to Menneſte-Aldere, siden det sidste Kongemord blev begaaet i Sverrig. Vi ville haabe til Gud, at Kongemordenes Dage i Norden have for stedse ophørt, siden Kongerne lærte at kjende og agte deres Undersaatters hellige Menneſte-Rettigheder; siden de gave deres Riger frie, folkelige Forfatninger.

VI. Personalhistorisk Kalender.

1. Januar.

1. Sjelmsfjerne, S., 1715, † 18.
Juli 1780.
- Lhal, M. S., 1785, † 16.
Juli 1853.
- Rosenorn-Lehn, Chr., Henriette
1788, † 26. Marts 1860.
- Bjerregaard, S. A., 1792,
† 7 April 1842.
- *Flor, Chr., 1792.
- *Nielsen, C. S., 1809.
- *Sansen, Morten, 1821.
2. Arreboe, A. C., 1587, † 12.
Marts 1637.
- Bjerkén, Pehr af, 1765,
† 24. Febr. 1848.
- Eckersberg, C. B., 1783, †
22. Juli 1853.
- *Leth, A., 1796, † 9. Oktbr.
1849.
- *Jessen, J. C., 1817.
3. Eperling, Otto, (d. D.),
1634, † 18. Marts 1715.
- Adlererantz, C. F., 1716,
† 1. Marts 1796.
- Ramus, Chr., 1765, † 11.
Juli 1832.
- Hempel, Soren, 1775, † 12.
Jan. 1844.
- *Holtz, P. C. C., 1802.
4. Rosob, S. A., 1777, † 30.
April 1829.
- *Bertelsen, Chr., 1804.
5. Nordencrantz, A., 1697,
† 19. Juli 1772.
- Bang, J. L., 1747, † 26.
Decbr. 1820.
- Struy, S. J. J., 1794
† 29. Decbr. 1846.
- *Møller, M. A., 1814.
- *Antjær. St., 1820.
6. Friis, Hans, 1625, † 14.
Decbr. 1697.
- Gollin, Jonas, 1776, † 28.
Aug. 1861.
- *Scavenius, Ped. Br., 1795.
- *Kragh, M. G., 1796.
- *Thomsen, Dve Th., 1801,
† 21. Marts 1862.
7. Dye, Peder. 1520, † 24.
Oktbr. 1575.
- Jansson, Hans, 1792, †
1. Febr. 1854.
- *Sansen, J. A., 1806.
- *Bergsøe, A. J., 1806, †
16. Jan. 1854.
- *Waltker, J., 1810.
- *Gronberg, D. L., 1815.
- *Rjær, S. A., 1827.
8. Steel, Otto, (d. D.), 1633,
† 28. Marts 1695.
- Rosentilde, C. A., 1786, †
12. Novbr. 1861.
- *Jobansen, S. Chr., 1805.
9. *Christensen Hans 1781.
- *Page, C. P. Hothe, 1816.
10. Laub, Hieron., 1771, † 20.
Aug. 1848.
- Jacobsen, L. L., 1783, †
29. Aug. 1843.
- Dampe, J. J., 1790.
- Poulsen, P. D. C., 1798,
† 28. 1854.

Slugmaaned.

- Balslev, C. F., 1805.
11. Ulfing, S., 1743, † 18.
Oktbr. 1820.
*Knuth, J. M., 1813, †
8. Jan. 1856.
*Nielsen, S., 1817.
12. (Pestalozzi, J. S., 1746, †
17. Februar 1827).
Hafte, P. S., 1765, † 28.
Jan. 1831.
Geijer, G. E., 1783, † 23.
April 1847.
*Krarup, N. C. B., 1802.
*Møyen, C., 1803.
13. Bjelke, Henrik, 1615, † 16.
Marts 1683.
Akrell, C. F., 1779.
*Jørgensen, R. C., 1803.
*Møller, C. C. 1806, † 16.
Maj 1859.
*Jørgensen, A., 1806.
*Brodersen, M. P., 1823.
14. Trolle, Herl., 1516, † 25.
Juni 1565.
Danielsson, A., 1784, †
27. April 1839.
Meza, C. Jul. de, 1792.
*Lindberg, J. C., 1797, †
10. Decbr. 1857.
15. Kong Valdemar den Store
1131, † 12. Maj 1182.
Birkerød, J., 1658, † 6.
Decbr. 1708.
Krogsh, C., 1777, † 10.
Novbr. 1828.
Aabjornsen, P. C., 1812.
*Baudis, B. G. D., 1822.
*Pylpe, S. P., 1825.
16. Benzelius, C. J., 1714,
† 2. Jan. 1793.
Rothe, Tyge J., 1731, †
19. Decbr. 1795.
*David, C. G. N., 1793.
17. (Franklin, B., 1706, † 17.
April 1790).
*Bjerring, B. J., 1805.
*Nimsted, C. B., 1816.
Boah, Erik, 1822.
18. Thisted, J. D., 1795, †
28. Sepbr. 1855.
Hertuginde Wilhelmine Marie,
1808.
*Lorenzen, J., 1818.
19. Bruun, R. Th., 1778, †
8. Juni 1823.
Atterbom, P. D. A., 1790,
† 21. Juli 1855.
Mansa, J. B., 1794.
*Larsen, L. C., 1813.
20. Linné, C. von, (d. Y.),
1740, † 1. Novbr. 1783.
Stussen, D. C., 1764, †
19. Maj 1827.
Biberg, Niels Jr., 1776, †
25. Marts 1827.
*Rothe, Biggo, 1814.
*Sveistrup, S. C. J. N. B.
K., 1815.
21. Bording, A. C., 1619,
† 27. Maj 1677.
Bohr, S. G. C., 1813.
*Christensen, J., (Næsby),
1813.
Brinds Oskar Frederik,
1829.

22. Fangel, C., 1744, † 23. Jan. 1817.
 Røye, C., 1754, † 3. Jan. 1839.
23. Ekeel, Christen Jørg., (d. Rige), 1623, † 23. Marts 167.
- Langebek, J., 1710, † 16. Aug. 1775.
 Björnsåhl, J. J., 1731, 12. Juli 1779.
 *Jibiger, J. Sc., 1793, † 12. Oktbr. 1861.
 Hjerta, L. J., 1801.
24. Kong Gustav III., 1746, † 29. Marts 1792.
 Lorenzen, Peder Hjorth, 1791, † 17. Marts 1845.
 *Hastrup, S., 1813.
25. Strøm, H., 1726, † 1. Febr. 1797.
 Borresen, L. C., 1799.
 Paludan=Müller, C., 1805.
26. Rankau, H., (d. D.), 1599, † 16. Jan. 1674.
 Bandal, H., 1624, † 1. Maj 1675.
 Zelliø, Jens, 1761, † 14. Jan. 1821.
 Kong Carl XIV. Johan, B. J. B., 1764, † 8. Marts 1844.
- *Blechingberg, D. C., 1800, † 4. Jan. 1863.
 *Pedersen, S., 1802.
 *la Cour, P. C., 1805.
27. Schrøder, G., 1645, † 26. Jan. 1677.
 Benzelius, E. E., 1675, † 23. Septbr. 1743.
 *Wad, B. C. H., 1817.
28. Kong Frederik VI., 1768, † 3. Decbr. 1839.
 *Sørensen, N., 1796.
 *Olsen, P. C., 1818.
 *Faber, C. G. B., 1822.
29. Swedenborg, E. S., 1689, † 29. Marts 1772.
 Stampe, H., 1713, † 10. Oktbr. 1789.
 Cramer, J. A., 1723, † 12. Juni 1788.
 Kong Christian VII., 1749, † 13. Marts 1803.
 Colbjørnsen, C., 1743, † 17. Decbr. 1814.
 Jørgensen, L., 1792, † 12. Septbr. 1849.
 *Jøllefen, M. C., 1817.
30. Rein, Jonas, 1760 † 21. Novbr. 1821.
31. Egede, Hans, 1686, † 5. Novbr. 1758.
 Hörberg, P., 1746, † 24. Jan. 1819.

2. Christopher Vilhelm Eckersberg, denne danske Maler, der var saa overordenlig flittig som Kunstner, at Antallet af hans Billeder er meget stort, er født den 2. Jan. 1783.

„Han udmærkede sig mere ved sine fordringsløse, nøjsomme Gjengivelser af Naturen, saadan som han saae den, og ved sin Simpelted i Foredraget, end ved nogen rig Tankefyldte eller stærken Kraft i Udtrykket; men til hans Fortjeneste som Kunstner knytter sig ogsaa hans store Fortjeneste som Lærer, idet saagodtsom den hele følgende Slægt af Kunstnere mere eller mindre skyldte *E. C. E. s. b. e. r. g.* Grundvolden for sin Dannelse, hvor forskjælligt den end har udviklet sig.“ Han døde den 22. Juli 1853.

— **Albert Leth**, den frisindede Præst, Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, blev født den 2. Januar 1796 og døde som Præst i Middelfart den 9. Oktbr. 1849. Om denne herlige Mand og oprigtige Frihedsvæn udtaler hans Nekrolog sig saaledes: „At tjene det hele Folk, var hans hjærteligste Stræben, hvorfor han ogsaa, da der skulde gives en fri og folkelig Forsætning for Danmarks Rige, efter Manges Opfordring tilbød sig som Folke-Repæsentant og fremstillede sig for Vælgerne i Middelfart og Omegn; og paa intet Sted i Landet fik vist nogen Mand en mere glimrende Tillids-Erklæring end han, da han den 5. Oktbr. 1848 traadte frem paa Tribunen, og af alle de tilstedeværende Vælgere med en uvilkaarligt frembrydende Jubel, og dernæst ved Klaring under almindeligt Bifaldsraab fra Land og By hilstes som den af Distriktet folkevalgte Repæsentant ved Rigsdagen. Paa selve Rigsdagen vandt han baade Agtelse, Tillid og Kjærlighed hos alle Partier, selv hos dem, der ikke delte hans Stræben efter en gjen-nemført folkelig Frihed.“ — „I Rigsforsamlingen — siger en Anden — indtog han sin Plads paa den virkelige „benstre“ Side og kæmpede for dens Grundsetninger med urokket Fasthed, og vi kunne sige: med sand præstelig Værdighed. Han vilde have Frihed i sit fulde Maal og indlod sig ikke paa Smaaafjælens Oprutten, fordi han saae, at den ængstelige Afvejen lettere vækker Misbilliden og forleder til Overgreb eller aabner Veje for Magthaveres Misbrug. Med ædel Friheds-Joelste og med ubildet Blik saae han, som den der vilde Friheden for Folket, ikke som et Privilegium for de Mægtigere, i hver kunstig Stands- eller Klassestranke, baade i deres aabne og skjulte Etiketter, kun Magthaver-Egoismens Værk og Frihedens farlige Fjender. Derfor var han den lige Samfundets rets begestrede Talsmand. Hans Foredrag til Forsvar for Almuen, til Stildring af det meget misgjendte Gode og Onde, Sande og

Rettsfænde, der er nedlagt i Almuesmanden ligeover den saakalte høiere Stillebedes saa tidt blændende falske Skin, vare et levende Udtryk af Kjærlighed til Folket og Friheden, desværre den sidste Opblussen af hans Sjælelampe's begjærede Flamme."

3. Anders Nordencrantz, født den 5. Januar 1697, en svensk Statsmand, der af en Landsmand har faaet følgende Skudsmaal: „Han grundlagde, fremmede og befordrede den i 1766 givne Trykkefrihed; han besad Indsigt og Omdømme, men var ensidig, partisk, ubøielig, selvklog og egenraadig — et redeligt Menneske, en god Medborger og en retskaffen Ven af Fædrelandet.“ Han døde den 19. Juli 1772.

7. Peder Øre, berømt dansk Abelsmand, født den 7. Jan. 1520, var en Broder søn af den Torben Øre, hvem Christian den Anden lod halskugge. Han er bleven navnkundig, navnlig som en af Danmarks dygtigste Finans-Ministre. I sin Ungdom saldt han i Unaade ved Høffet og gif derfor i Landflygtighed. Frederik den Anden kaldte ham tilbage og gav ham Bestyrelsen af Rigets Finansvæsen, som dengang var i en stor Forvirring; men han ordnede det saa hyppeligt, at man ikke alene fik Midler til kraftigt at fortsætte den nordiske Syvaarskrig, men at Kongen endog blev sat istand til, efter hans Raad og Vejledning, at oprette Kommunitetet og bygge Stæder og Slotte. Han har ogsaa store Fortjenester af Danmarks Kultur, ved at indføre forskjellige Frugttræer samt Karper, Karudser, Krebs og de saakalte „Peder Øres Frøer“. Peder Øre døde den 24. Oktbr. 1575.

— **Hans Jansson**, svensk Bonde og mangeaarig Rigsdagsmand. Han forsømte aldrig — saaledes er der vidnet med Sandhed om denne sjældne Bonde — sin Aands Dannelse og sine Kundskabers Udvidelse, og har i saa Henseende bragt det videre end de Fleste af sin Stand, og længere, end man kunde formode, naar man betænker, at han selv maatte skabe hele sin Sjæls Ejendom, ligesom den økonomiske. Han arbejdede med utrættelig Iver paa Omdannelsen af Valgsystemet og Repræsentations-Væsenet; men altfor ofte strandede hans og de øvrige Demokraters Anstrængelser paa det haardnakkede Aristokraties og det uforbederlige Kleresies fanatiske

Modstand.“ Hans Jansson vedblev indtil sin Død, den 1 Febr. 1854, at være Folkefrihedens varme og begejstrede Talsmand.

12. Johan Heinrich Pestalozzi, den adle Schweizer, den altopofrende Jolkeven og den store Skole-Reformator, er født den 12. Januar 1746. Han har skabt sig et varigt, et udsædligt Eftermæle. Efter at have studeret baade Theologi og Retts-Videnskab udtalte han de bekjendte Ord: „Jeg vil være Skole-mester!“ og saa samlede han paa sin Gaard forældreløse og fuldkomne forladte, betlende Børn, som han i Forening med sin adle Kone opdrog og underviste. Nogle Aar senere oprettede han Lpdragelses- og Undervisnings-Anstalter paa forskjellige Steder for saadanne Børn, f. Ex. i Stanz, Burgdorf, Munchen-Buchsen og Yverdon. Hans Ry som Lpdrager og Skolemester sloj snart over hele Europa, og fra alle Lande strømmede unge Mand, paa Negeringernes og Rigmænds Bekostning, til Schweiz for at være Disciple af Pestalozzi. Og saa fra Danmark sendtes 2 unge Mand til ham, Seminarie-Læreren Strøm, der døde for saa Aar siden som Præst i Aregeme, og Seminaristen Torkilj, der senere fik Ansættelse ved en Lpdragelses-Anstalt i Rusland og der døde. Flere af Europas Hyrster og Stormænd korresponderede med Europas store Skole-Reformator, og da Kejsler Alexander I. af Rusland besøgte Pasi i 1814, lod han gaa Bud efter Oldingen Pestalozzi, hvem han omfavnede og kyskede, da denne traadte frem for Verdens mægtigste Hersker. Pestalozzi døde den 17. Februar 1827.)

14. Herluf Trolle, den berømte danske Søhelt, var en Een af Jørgen Trolle og en Brodersøn af den meget bekjendte urolige Verkebyer Gustav Trolle. Han blev født den 14. Januar 1516. Da den gamle Admiral Peder Skram, „Danmarks Altes Bovehals“, traadte ud af Tjenesten, fik Herluf Trolle Overbefalingen over den danske Flaade. Danmark havde paa den Tid Krig med Everrig, og i Maj 1564 staf Trolle derfor med nogle og tyve Skibe i Søen, for at opsoge Hjenden, og imellem Gulland og Dland forenede han sin Flaade med Lybekernes, der vare Danmarks Krigsskaller. Han traf Hjenden under Dland Pintse-aften og angreb ham strax; men Ratten afbrød Kampen, som forenyedes Dagen efter (den 30. Maj). De Danske angreb med stor Hestighed, og uagtet Trolles Admiral-Skib „Fortuna“ havde lidt

meget, angreb han dog det store svenske Admiral-Skib „Magelø“, der havde en Besætning af 800 Mand og 200 Kanoner. „Magelø“ blev stude i Brand, og endstjont Trolle, efter at være bleven Herre over samme, søgte at standse Ilden, lykkedes det dog ikke, og det prægtige Skib sprang i Luften. Det næste Aar løb Trolle atter ud med sin Flaade, de Danske angreb atter Sjenden med stor Heflighed; men Trolle blev under Slaget farligt saaret i venstre Arm og Laar, hvoraf han døde nogle Uger senere. Hvertedes den brave og ægte Adelsmands Tænkemaade var, fik man navnlig et Bæviis paa ved nogle Ord, han svarede den lærde Præst Niels Hemmingsen, der, kort Tid før Trolle løb ud med Flaaden, havde talt med ham om Søens Farer: „Vilser jeg mit Liv, svarede Trolle, faar jeg vel Liv igjen. Hvorfor ere vi Herremænd? Hvorfor bære vi Guldfjæder og have Jordegods og vilde være mere og højere agtede end Andre? Derfor skal vi, naar vor Herre og Konge, Land og Rige have det Behov, værne mod Rigets Sjender, beskytte og og beskjærme med Magt og al Formue vort Fædrene-Rige, at Under-saatterne maa se og være udi Fred og Rolighed. Vilde vi nyde det Søde, saa maa vi ogsaa prøve det Sure.“ — Trolle var ogsaa en Ven og Beskytter af Videnskaben. Hans Vagteskab med den hertlige Danekvinde Birgitte Gøye (Gjøe) var lykkelig, og i Forening med hende underskrev han den 23. Maj 1565 paa sit Sygeleje det Gavebrev, hvorved hans Herresæde Herlufsholm blev stiftet og givet til en lærd Skole for fattige Børn. Han døde den 25. Juni 1565.

— **Anders Danielsson**, svensk Bonde og i mange Aar Repræsentant paa Rigsdagen for 27 Herreder, blev født den 14. Januar 1784. „Han var en stolt og kraftig Karakter, hvem hæftige Følelser, stærke Lidenskaber, Kjærlighed til Friheden, Misnøje med det Bestaaende og Uvillie mod sletbegrundede Forrettigheder lagde Lyn paa Tungen, naar han behøvede dem. Bonde og Verdensmand, passede han i Hytte som i Slot, men gik Hofsnogen løs paa hans Hæl, gjenneborede han den forinden med Ordets vingede Braad. For mange Embedsmænd, for mange Udgifter, for høje Lønninger, for kostbare Regerings-Apparater; Offenlighed i Styrelsen og Offenlighed i Rigsdagsmøderne; Ind-

skrænkning i Embedsmændenes Myndighed og Armeens Formindskelse; Næringsfrihed; Privilegiers Ophævelse; Lighed i Beskatningen og Repræsentationens Omdannelse — disse vare Omkvædene paa hans Viser, Maa-lene for hans stadige Bestræbelser. Fra 1823 var han Oppositionens anerkjendte Høvding, og han forsmaaede ikke at møde Fjenden med hans egne gyldne Vaaben og derved nedstyrte sig i en bundløs Gjæld. Et Maal for bittert Had og med et Rygte, der var mishandlet af Hadet, gik han bort; men hans Bortgang fremkaldte anden og varigere Sorg end den, der maledte sig i Bladenes Sørgekanter.“ Han døde den 27. April 1839.

(17. **Benjamin Franklin**, født den 17. Januar 1706, en fattig Ljefløbers Søn ved Boston i Nord-Amerika, der ved sin lyse Aand og sin Utrættelighed i at fremme og befordre alt Stort og Edelt svang sig op til en af det 18. Aars-Hundredes største og berømteste Vise og Statsmænd. Han lærte Bogtrykker-Kunsten og uddannede sig senere heri i London. Efter sin Tilbagekomst til sit Fædreland anlagde han et Bog-Trykkeri, udgav Blade, Almanacker og Folkestryker, stiftede et Bibliothek, et akademisk Selskab, et Høspital m. m. Han erhvervede sig herved almindelig Ære, Agtelse og Kjærlighed. Som en ivrig Dyrker af Natur-Videnskaben op-dagede han i 1749 „Lyn-Aflederen“ og „den elektriske Drage“. Saa udbrod de nordamerikanske Uroligheder imod England, og Franklin blev sine Medborgeres — Fæder og Frelser. Den engelske Regering, der glerne vilde vinde den af Folket høst ansete Mand, gav ham et Overpostmester-Embed; hans republikanske, ildfulde Aand fordrede imidlertid Selvstændighed for Kolonierne i Amerika, den berøvede ham derfor hans indbringende Embede, men forstæffede ham til Hjengjæld Folkets ubegrændsede og næsten til Forgudelse grændsede Kjærlighed, og da de 13 Provindser havde erklæret sig for uafhængige af England, blev Oldingen sendt som hemmelig Agent til Paris, for at virke for Frankrigs Anerkjendelse af Uafhængigheden. I 2 Aar opholdt han sig i Paris, hvor den jævne, ærverdige Olding var „Dagens Helt ved det glimrende franske Hof,“ og Ministeren Turgot skrev endog et Hædersdigt om ham, hvori det hedder: „Han fræved Himlen Lynet og Tyrannerne Scepteret.“ I 1785 paafulgte Frankrigs Anerkjendelse af

de nordamerikanske Fristaters Uafhængighed, og Franklin vendte nu tilbage til sit Fædreland. Hans Rejse til Philadelphia var et sandt Triumftog. Han blev Medlem af Forbunds-Regeringen og hævedes til Præsident for Philadelphia; men i 1788 saae den 82-aarige Ælting sig nødsaget til at trække sig tilbage til det rolige Privatliv, hvortil han trængte. To Aar senere, den 17. April 1790, vandrede den store Mand heden. Paa hans Grav blev sat følgende af ham selv forfattede Gravskrift: „Her hviler, for at blive til Gode for Ormene, Legemet af Bogtrykkeren Benjamin Franklin, ligesom Vindet af en gammel Bog, hvis Blade ere opslidte, hvis Titel og Forghledning ere udvidsfede. Vien Bærket selv vil ikke gaa tabt; thi det vil, saa haaber han, for anden Gang udfomme i en ny og smukkere Udgave, gjennemseet og forbedret af hans almægtige Skaber.“ — Nord-Amerika og Franrig anlagde en almindelig Sorg over ham.)

26. Hans Wandal, Biskop over Sjællands Stift, er født den 26. Januar 1624. Denne Mand har med ubestridelig Ret fortjent det Skudsmaal eller rettere det Gjernmæle, der er blevet sat ham længe efter hans Død af en folkelig frimindet Landsmand, saalydende: „Han var efter Regerings-Forandringen (Severanitetens Indførelse 1660) Gnevældens gemene Fortaler og Spyssliffer.“ Wandal døde den 1. Maj 1675.

27. Erik Eriksson Benzelius, en af de lærdeste Svenskere paa sin Tid, er født den 27. Januar 1675. Han udgav talrige Skrifter over svensk Historie, Antikviteter, Kirke-Historie og Theologi, som Bogkyndige og Myntkjendere tidligere satte stor Pris paa. Benzelius blev paa Grund af sin Lærdom og store Fortjeneste af Fædrelandet belønnet med en Bispestol og i 1742 endog kaldet til Ærkebisp i Upsala; men han tiltraadte aldrig Embedet som saadan, da hans Død indtraadte inden dette skete den 23. Septbr. 1743.

29. Christian Colbjørnsen, den uforglemmelige Bondeven fra forrige Aar-hundrede, er født den 29. Januar 1749. Han var Medlem og Sekretær i den store Landbo-Kommission, som blev nedsat i 1786 af Kronprinds Frederik, den senere Frederik den Sjette, for at overveje, hvorledes Bondestandens Stilling kunde forbedres. Det er blevet sagt om denne Mand med

med fuldeste Ret: „Han var et af dens ivrigste og indflydelsesrigeste Medlemmer, og ham maa man derfor hævde en meget betydelig Del i de fra den udgaande Reformers, der hævdede Bøndestanden fra Trældom til Frihed (saaledes som denne dengang var) og hele Landet fra Armød til Velstand. Hans Virksomhed i Landbo-Kommissionen og som General-Prokurør har sikret ham et uddødeligt Navn som en af Bøndestandens største Velgjørere og en af Danmark's største Lovgivere.“ Colbjørnsen døde som Gæstgæst-Konferentsraad og Justitiarius i Højesteret den 17. Decbr. 1814.

— **Lars Jørgensen**, en Bønde, „som den store Verden aldrig har hørt omtale, men som dog ved sin Vandel og Virksomhed i Livet har forfjænt et hæderligt Eftermæle,“ blev født den 29. Januar 1792. Hans Fader var en saa driftig og hæderlig Bønde i Utlejre i Østykke Sogn paa Frederiksborg Amt, at Landhusholdnings-Selskabet paasjænnede hans Virksomhed ved Præmier og paa andre Maader; han benyttede saaledes strax „de Fordele, som Regeringen i Slutningen af forrige Aar-hundrede tilbød Bøndestanden i hans Egn: han skaffede sig Arveskæfte paa sin Gaard, lod sine Marker omjærde af levende Hegn og forbedrede paa enhver Maade sit Agerbrug; han var saaledes den første Bønde, som i den Egn plantede Kartofler.“ Sønnen fulgte ikke blot sin Faders hæderlige Fodspor, men gik endog videre. Efter at han som Dreng havde nydt en god Undervisning i Nabosognet Bøge af en Privatlærer, som Bønderne holdt til deres Børn, blev han nogle Aar senere, da han var „et livligt og opvakt ungt Menneske,“ sendt som Elev til Jonstrup Skolelærer-Seminarium, hvorfra han, efter et 3aarigt Ophold der, dimitteredes 1814 med Karakteren „Meget duelig“ for Kundskaber og Færdighed i Undervisning, og med „Meget rosværdig“ for Forhold. Da han imidlertid følte en levende Interesse for Agerdyrkningen, søgte han ikke Skolevejen, men hjalp ivertimod Faderen med at drive Gaarden, som Fæderen afstod ham 1818. I denne sin selvstændige Stilling blev han i mangfoldige Henseender et efterlignelsesværdigt og velsignelsesrigt Mønster for den hele Omegn: „han fulgte stedse fortrinlige Driftsplaner, benyttede med Forstand alle Forbedringer af Agerdyrknings-Metoder, opøstede forskjellige nyttige Rodvæxter og Kaalearter og skaffede sig ved Træplantning en god Frugthave.“ Ved hans Bestræbelser blev der i 1834 dannet en landøkonomisk Forening i Østykke Sogn,

der foranledigede, at en lignende blev stiftet for hele Amtet. For sin Kommune virkede han stedse gavnligt og utrætteligt, og han havde rig Velsighed dertil som mangeaarig Sognefoged og Læge-mand og fleraarig Formand i Sogne-Forstanderskabet; og „Sog-nets Beboere og de stedlige Værdigheder ere lige enige om at rose hans Dygtighed, Nidjærhed og Retfærdighed i alle disse Stillinger.“ — Der boede en lys, virksom og mild Mand indenfor Bondedragten, thi Lars Jørgensen bevarede i sit Dyr Skikkelsen af en gam-meldags Bonde: „hverken med Hensyn til sin Bolig eller sin Klæde-dragt ønskede han at ansees for mere, end hvad han var ifølge sin Stand.“ Det kunde ikke undgaaes ligesaa lidt for denne brave Bonde, som for enhver Anden, at enkelte ufortjente Misgjeldelser og Kræn-kelser faldt i hans Lod; men han bar dem med ydmygt Sind. Da han havde endt sit Livs Færd, den 12. Septbr. 1849, satte hans Sognemænd, med Præsten i Spidsen, ham et Grav-Monument paa Østhytte Kirkegaard med følgende Indskrift:

„Din lyse Aand, Dit ædle Hjært
 Vil savnes lidt med stille Smerter.“

Nogle Begivenheder i Januar Maaned.

1. Kjøbenhavn gives en Kommunal-Forfatning 1840.
2. Kæmpeffibet „Great Eastern“ løber af Stabelen 1858.
5. Dansk Rigsbank oprettes 1813.
8. Altona afbrændes af svensk General Steenbock 1713.
13. Konfirmationen indføres i Danmark 1736.
14. Norge bliver afskæet til Sverrig ved Freden i Kiel 1814.
16. Dronning Caroline Mathilde samt Greverne Struensee og Brandt fængles 1772.
18. Det første europæiske Dampstib „Comet“ løber af Stabelen 1812.
20. Den jydsk Adels opstiger Kong Christian II. Lydighed 1523.
 — Kong Frederik VII. bestiger Tronen 1848.
21. Den franske Kong Ludvig XVI. henrettes 1793.

23. En dansk Skolelov udgaar 1735.
 30. Den engelske Kong Carl I. henrettes 1649.
 31. Assistent-Buset i Kjøbenhavn oprettes 1699.

Smaaing af gamle Almanakker.

- 1617 og 1618. Anno 1850*) droge de huide Lattere aff Schitia, i Danmark, oc besatte Landet først met Gøld.
 1619. Anno Christi 1097 kiebte mand i Danmark 1. Skep. Rug for 1. Penning.
 1625. Den 23.—25. Gctedieffuel er vdladt. Ildbrand. — Gctestabs Dieffuel er slurpen løst. Ildskade.
 1626 og 1629. Den 21. Gurlumhei. An. Christi 898. bygde Kong Suend Tiufffleg, Suendborg vdi Byen, paa det sted, som nu S. Maria Kirke staar, oc Byen derhos effterdags.
 1627. Guad hielper Bluf, Luf oc Brillen?
 Naar Gøldet selff ey tilsee ville.
 Mungen vil begræde den Del, hvoraf han lo forgangen Ar;
 men alt for silde.
 Junges Blud, spar din Gluth?
 Armuth im Alter weh thut.
 1639. 1641 og 1643.
 Bade her silden, sidet æd,
 Brug Anjs, Ingefer i den sted.
 1646. Du maat dig koppe, din Nare slaar,
 Din Bug purgir, spager ocfaa.
 1654. Grest oc Kuld fører jeg dig med,
 Thi saa at helse er min sed.
 Nareladen er nu ey god,
 Det er mit Naad, behold dit Blod.
 1659. Intet Blod vil jeg nu lade,
 Det kand mig slet intet bade.

*) Skal sagtens, efter den gamle Kalendografts Mening, være Ar 1850 efter Verdens Stabelse, altsaa omtrent et Par Hundrede Ar efter Syndfloden, eller halvtandet Hundrede Ar for Abrahams Tid.

2. Februar.

1. Lindeblad, A. F., 1801.
*Diesen, Hans, 1815.
2. Resen, Hans Povels., 1561,
† 14. Septbr. 1638.
Rosencrands, Christine, 1564,
† 23. Juli 1597.
Hammond, Citer, 1757, †
28. Juli 1822.
*Nielsen, P., 1804.
*Lehrmann, J. C., 1807.
*Schack, Hans Egede, 1820,
† 20. Juli 1859.
3. Gezelius, J., (d. G.) 1615,
† 20. Jan. 1690.
*Olfsen, D. P., 1821.
4. Knös, A. O., 1721, †
29. Maj 1799.
Oder, G. C. C., 1728, †
28. Jan. 1791.
Bellmann, C. M., 1740,
† 10. Febr. 1795.
Bütow, J. N. S., 1791, †
16. Juni 1858.
*Nielsen, A. K. N., 1809.
*Møller, C. C., 1810.
*Jørgensen, J. C., 1815.
5. Due, Mandrup, 1663, †
10. Martz 1710.
Deichmann, Bartholom., 1671,
† 7. April 1731.
(Peel, Robert, 1788, † 2.
Juli 1850).
Wiß, G. C., 1796, † 15.
Septbr. 1861.
Runeberg, J. L., 1804.
Bull, Ole B., 1810.
- *Gammeltoft, J. S. L., 1816.
6. Ramus, Jakob, 1716, †
24. Decbr. 1785.
7. *Schouw, Joak. Fr., 1789,
† 28. April 1852.
*Niegels, S. C., 1793, †
9. Jan. 1861.
Fryxell, And., 1795.
Fischer, Fr., 1809.
*Paludan-Müller, S., 1809.
8. Finke, Anna, 1594, † 17.
Oktbr. 1677.
Cederström, A. R., 1764,
† 1. Juni 1833.
Nyge, J. C., 1780, † 29.
Juni 1842.
*Christensen, C., 1808.
9. Franzén, F. M., 1772,
† 14. August 1847.
Tegen, J. K. Blof, 1776,
† 4. Febr. 1848.
*Meinert, N. S., 1791.
*Jønger, C. C., 1814.
10. Lohman, C. J., 1694,
† 14. Decbr. 1759.
Gjörwell, C. C., 1731, †
26. Aug. 1811.
*Jansen, P., (Udsundby),
1795.
Kanne, Seren Mikkelsen,
1801, † 10. Novbr. 1860.
11. *Larsen, Joh. Esr., 1799,
† 16. Novbr. 1856.
*Boisen, J. C., 1808.
*Pedersen, Knud, 1820.

Blidemaaaned.

12. Bartholin, Casper, 1585, †
13. Juli 1629.
Jucl = Wind = Friis, J. G.,
1779, † 12. Novbr. 1860.
13. Bloch, S. N. J., 1772,
† 27. Juni 1862.
*Pedersen, J. (Kjona), 1816.
14. Reedtz, S. G., 1800, †
6. Febr. 1857.
15. Baggesen, Jens J., 1764,
† 3. Oktbr. 1826.
Schaldbemose, J. J., 1782,
† 22. Febr. 1853.
*Jacobaus, S. B., 1807.
*Jespersen, C. M., 1809.
16. (Melancthon, Ph., 1497,
† 19. April 1560.)
*Spandet, N. M., 1788, †
9. Novbr. 1858.
*Oljen, N., 1814.
*Spønneck, W. G. G., 1815.
17. Sehested, C. Th., (d. K.)
1590, † 5. Aug. 1657.
Winstov, G., 1796, † 4.
Oktbr. 1834.
*Knudsen, Peder, 1802.
*Ludvig, P. P., 1814.
*Petersen, J. J., 1818.
Bader, G. D., 1819.
18. Gyllenstjerna, J. J.,
1635, † 10. Juni 1680.
Abildgaard, Søren, 1718, †
2. Juli 1791.
*Hæggelund, S. J. J., 1791,
† 8. Septbr. 1860.
19. (Galilæi, G., 1564, †
8. Jan. 1642).
Brahe, Anna, 1576, † 28.
Juli 1635.
Rosing, M., 1756, † 12.
Oktbr. 1818.
Roch, B. Chr., 1807.
20. Friis, Joh. Jesp., 1494, † 5.
Debr. 1570.
Foersom, P. L., 1777, †
24. Jan. 1817.
21. *Recke, J. A. v. der, 1787,
† 4. Febr. 1861.
*Boesen, G., 1814.
*Jacobsen, J. N., 1818.
22. Bierregaard, Hans, 1766, †
12. Jan. 1860.
*Krabbe, L. B. S., 1798,
† 3. Nov. 1857.
*Pedersen (J. Ublejre), 1802,
† 31. Maj 1853.
*Uhre, J. N., 1808, † 20.
1853.
Gade, N. B., 1817.
*Efeel, G. B. N., 1818.
23. Lange, Mich., 1788, † 26.
Marts 1856.
24. Lagerbring, S., 1707,
† 5. Debr. 1787.
Dahl, Joh. Chr., 1788, †
14. Oktbr. 1857.
Møller, Chr. S., 1804.
*Petersen, Børge, 1805.
*Johnson, J., 1806.
25. Benzelius, J. E., 1683,
19. Juni 1747.

<p>Hørrebow, D., 1769, † 10.
Juli 1823.
Bille-Bræbe, Preben, 1773, †
21. Septbr. 1857.
*Jungerfen, A., 1805.
*Hall, Carl Chr., 1812.
Pingel, Joh. Victorinus, 1834.
26. Gunner, J. G., 1718, †
25. Septbr. 1773.
*Thorbrøgger, Ef. L., 1794.
*Ostenfeldt, N., 1796.
*Scherfig, G. J. A., 1800.
27. Møller, Joh., 1661, † 6.
Novbr. 1745.</p> | <p>Hæsting, M. M., 1813, †
27. Febr. 1863.
*Moltke, Fr. G. J., 1875.
28. Gyldenløve, Chr., 1674, †
16. Juli 1703.
*Jørgensen, J., 1806.
29. Bloch, Søren, 1696, † 18.
Septbr. 1753.
Baden, Gust. Ludv., 1764,
† 25. April 1840.
Blücher, Conr., Dan., 1764,
† 1. Aug. 1845.
*Doctum, G. E. van, 1804.
*Witens, J. J. G., 1812.</p> |
|--|--|

4. Carl Mikael Bellmann, en fortrinlig svensk Lejligheds-Digter eller, som det ogsaa er blevet sagt, „en af de ypperligste svenske Digtere, om ikke den første af dem alle,“ er født den 4. Februar 1740. Den Gave, som skulde gjøre ham udødelig, aabenbarede sig tidlig hos ham. Under et Feberanfald havde han talt alting paa Vers og sunget sine første poetiske Udgydelser for sin Moder saa godt, at alle Nærværende faldt i Forundring. Blandt gode Venner og ved fulde Bægere blev Skjalden greben som af en Apollos Henrykkelse; han greb da Guitaren, blundede, for ej at forstyrres af ydre Ting, og sang sine Sange, ubekymret om de skulde naa Efterverdenen eller ikke. Ordene fødtes med Musiken. I saadanne Øjeblikke fremkom de ypperligste af hans Sange. Bellmann var i Besiddelse af den højeste mimiske Evne. Naar han sang, efterabede han stundom med Munden og Fingrene forskjællige Instrumenters Klang og sang saa dertil, hvad Sangmøen indgav ham. Saa-

e des improviserede han halve Nætter for sine Venner, saaledes for sin Konge, indtil han udmattet sank sammen, lig en Sibylla eller Pythia. Mange, og vel endog de herligste, af hans Kvad kom aldrig paa Papiret; de bortklingede med den Lyst og Glæde, hvorunder de fødtes. Et Par af de mange vittige Indfald, der karakterisere Bellmann, er følgende. En Gang faldt han i Unaade hos Gustav III, der forbød ham at vise sig ved Hoffet. Bellmann, der boede i en af de Gader, som Kongen skulde passere, naar han kjørte ud til Haga Slot, vidste paa hvad Tid dette sædvanlig skæde; han bestilte derfor sin Barbeer til sig paa denne Tid, stillede ham paa en Stige udenfor Vinduet og lod sig saaledes barbære af ham i samme Øjeblik, som Kongen kjørte forbi. Dette Optrin forekom Gustav besynderligt, han lod kalde Bellmann ud og spurgte, hvad den Ting skulde betyde? „Deres Majestæt!“ svarede Bellmann, „den Karl er falden i Unaade hos mig og fik derfor ikke Lov at komme ind i min Stue.“ Svaret virkede, Kongen udbrød: „Ja saa!“ og lo, og Bellmann blev tagen til Naade igjen af ham. Bellmann ejede i sine sidste Leveaar ikke mere end en eneste Kjole. Engang mødte Kong Gustav ham, og da det var temmelig koldt, ytrede Kongen sin Forundring over, at Bellmann var saa daarlig klædt; men Bellmann svarede: „Jeg kan i største Underdanighed forsikre Deres Majestæt, at jeg endda har hele min Garderobe paa mig.“ En anden Gang vilde Bellmann gaa op paa Slottet, men da han ankom til en af Portene paa samme, følte han en vis naturlig Trang, som han strax vilde afhjælpe. Skildvagten oplyste ham om, at sligt ikke var tilladt ved Stockholms Slotsmure og bad ham gaa andetsteds hen, idet han derhos pegede paa Slotskirken. Bellmann stirrede noget forundret paa Soldaten og sang strax paa staaende Fod:

„Naa! har man seet et sligt Exempel?

Nu Fanden frem sin Krig har faa't.

Man p— tør paa Herrens Tempel,

Men ikke paa Stockholms Slot.“

Bellmann har skildret sig selv saaledes: „Jeg er en Herre af meget ringe Skarpsindighed og spørger ikke efter, om Solen gaar eller Jorden drejer sig. Hvad jeg kan forsikre, er, at jeg vil intet Væsen i Naturen noget Ondt; jeg elsker uendelig en ædel Mand og med uophørlig Lue Fruentimre og smaa artige Børn; jeg spiser, naar jeg har Appetit, lidt og godt — om Søndagen Hvidkaal, om Thorsdagen Ærter, om Løverdagen Brislinger.“ Man fortæller, at da Bellmann laa paa sin Sotteseng, kaldte han Kone og Børn hen til sig og bad dem medtage en opslaaet Paraply. Da han nu saae dem staa under Paraplyen, skal han have ytret: „Aa, Gud være lovet! Nu kan jeg dø tilfreds, da jeg seer, at I Allesammen have Tag over Hovedet!“ Bellmann udaandede sin herlige Skjaldeaand den 10. Februar 1795, omtrent 10 Aar efter at hans Aandsfrænde i indre og ydre Vilkaar, den danske Johan Herman Vessel, havde forladt det Jordiske.

7. Joakim Frederik Schouw, en herlig dansk Mand, der er født den 7. Febr. 1789, har erhvervet sig en europæisk Berømmelse som Botaniker og et varigt og taknemligt Eftermæle i sine Landemænds Bryst for alt det Store og Skjønne, han udrettede som Videnskabsmand og en af de første og vigtigste Bærere af vor unge Friheds Udsvikling. Hvad han i fidsnævnte Henseende udrettede, vilde vi her søge at gengive i korte Hovedtræk. Han „var En af de første iblandt os, som grebes af det konstitutionelle Liv. Da derfor den kgl. Anordning af 28. Maj 1831 vakte Fryd i Land og Rige, var han det følgende Aar ogsaa En af dem, der knyttede sig nærmest og varmest til Indbyderne (Kapitain Tscherning og Grosjerer Owen) til 28. Maj-Selskabet, et Selskab, som i flere Aar højtideligholdt Aarsdagen for det kongelige Tilsagn, og som ingen ringe Del har haft i at hæve og styrke det danske Folks konstitutionelle Bevidsthed.“ Samtidig dermed begyndte han Udgivelsen af „Danst Agertrift“, der skulde være og blev „et Organ for de kyndige, frimodige, sindige og velmenende Medborgere, der ønske at medvirke til Udbredelsen af det Sande, Gode og Skjønne“; og kyndigt, frimodigt, sindigt og velmenende udtalte han sig i samme om de offentlige Indretninger i Danmark, saaledes som de vare og som de

vare og som de påstændtes at skulle blive, f. Ex. om Trykkefriheden, Stænder=Indretningen; han stod endog i Epidfen for og var tilligemed H. N. Clausen, L. N. Hvidt, K. E. Sibbern og H. C. Ørsted „Opbudsmand“ for en stor Trykkefriheds=Petition til Frederik den Sjette. Desuagtet valgte Kongen ham som Medlem for Universitetet til at tage Sæde i Stænder=Korsamlingerne i Roskilde og Viborg, og i de 6 første Korsamlinger var Schouw Præsident i samme. I denne sin Egenskab udøvede han en mægtig og velgjørende Indflydelse paa Udviklingen af Friheden i Danmark — han viste sig som „Frihedens og Fædrelandets tro Mand“. Ved Valgene den 5. Oktober 1848 til den grundlovgivende Rigs=Korsamling valgte Randers Amts 2. Valgkrets ham til sin Repræsentant i Korsamlingen, og da denne aabnedes den 28. Oktober, var det saa aldeles naturligt, at Stændernes Præsident ogsaa blev valgt som Præsident for den grundlovgivende Rigs=Korsamling. Schouw blev valgt som Præsident med 132 af 143 Stemmer, og gjenvaltes som saadan ved ethvert Præsident=Valg, der foretoges i Korsamlingen. Som saadan hævdede han med Fasthed, Værdighed og Humanitet det højt vigtige og ansvarfulde Hverv, der var lagt i hans Haand, og det vil aldrig med nogen Skygge af Ret kunne benægtes, at han som Præsident jo har haft sin overordentlig store, ja uberegnelige Andel i, at „Danmarks Rigs Grundlov blev“ saaledes som den blev vedtaget den 25. Maj og af Kongen stadfæstet den 5. Juni 1849. Siden den Tid deltog Schouw, som Landstingsmand i to Sessioner kun lidt i det offentlige politiske Liv; han havde som sit Fædrelands gavnrige og trofaste Søn indledt sit daadfulde og velstjærnsrige Dagværk, han sygnede hen, længtes efter Hvile og fik den den 28. April 1852; men — alle Videnskabens og Folkefrihedens sunde Venner færdte Taarer ved hans Baare. Hans Byst=Billedet i Malm er senere blevet oprigt paa en Granitstøtte paa Pladsen mellem „Frue=Kirke“ og Universitetet i Kjøbenhavn, og mangen Videnskabens og Folkefrihedens Ven har ofte blottet sit Hoved, naar han traadte hen for dette Billedet. Gaa Du hen, Læser! og aar læsfaa.

S. Anna Finke, en ædel Danekvinde i det 17. Aarhundrede, er født den 8. Febr. 1594. „Hendes Fader var den brave Fædrelandets Rector, Biskop og Høyskole Doctor Thomas Finke, Doctor samt offentlige Lærer i Læge=Konsten og derhos den Vidsste

paa Kjøbenhavn's høye Skole, samt Oeconomus ved Universitetet. Moderen Søster Jvers Datter." I det „Pregrogram“, som Rektor Dr. Wilh. Worm udstedte over hende nogle Tage efter hendes Død, anføres blandt andet til hendes Berømmelse Følgende: „Man fandt hende stedse særdeles flittig, som hun og ej alene lærte at spinde, vinde, tvinde, sy og brodere, men eg især at forestaa et Hus og iagttage, hvad en flittig Husmoder tilkommer, hvilket just er det, uden hvilket et Husets Velstand næppe kan sees at blomstre. Hun var dernæst en overvoadet yndig og tillige blyrdtig Pige, hvortil og den berømmelige Mand Casper Bartholin, Lektor i den hellige Skrift, Lægekunsten og verdslig Visdom samt offentlig Lærer paa vor Højskole, gjorde sig Umage at bekomme hende til Del. Han var saa lykkelig i dette sit Døst, at han stod for Prædelsammenlen med hende den 22. Novbr. 1612, og erfarede derpaa strax, hvor stor Bøgt en Mand's Lykjalighed gives, naar han faar en from og dydig Hustru. Hun onsoae det strax for hver hør-sommelig Hustrues Pligt i alle Besje og Maader at rette sig efter sin Mand, at ære og frygte ham, at gaa ham i alle Maader tilhaande og rette sig efter hvert af ham givet Vink. Intet var eg derfor hjærligere og yndigere end dette Hægtestøb. Hun blev 7 Gange Moder og har avlet saadonne Børn, som have været hyperlige, baade i Henseende til Sind's og Legems Kræfter, der og alle, Jacob Bartholin undtagen, som døde uden Livsarvinger, med en saa forunderlig Frugtbarhed have begyndt at forplante deres Slægt og velsigne denne deres brave Moder med saa meget Afkom, at alle maa forundre sig derover, ja den tilkommende Efterslægt vil vide at tale derom og anse hende som den, der ej alene har overtrauffet alle Kjøbenhavn's Koneer helt, men endog alle danske Kvinder. Hun var Moder til 6 Søner (der opregnes) og en eneste Datter, Anna Bartholin, som siden blev gift med Biskop Jacob Viatthiesen af Aarhus. Hun var Farmoder til 18 Sønesønner og 20 Sønedøtre og Mormoder til 4 Datterdøtre (hvilke alle opregnes). Hun blev Oldemoder til 6 Datterdatter-Søner, 5 Datterdatter-Døtre, 2 Sønedøtres-Søner og 3 Sønedøtre-S-Døtre. Hun blev endog gjort til Liv-Oldemoder for 2 Børnebørns Børnebørn; hvilket tilfammen gjør 70 Børn og Børnebørns Børnebørn, som vel maa kaldes en glørværdig Frugtbarhed. Det er endog ridere at mærke hos hende som noget Besynderligt, at hun var en

Professors Datter, en Professors Hustru, 4 Professorers Moder, 1 Professors Ewigermoder, 5 Professorers Mormoder, 2 Professors Hustruers Bedstemoder og 1 Professors Oldemoder. Efter hendes salig Wands Død, som indtraf den 13. Juli 1629 (se den 12. Febr.), sad hun Enke i 48 Aar, og var imidlertid et Kloster for alle reiskafne Enker, i Henseende saavel til hendes exemplariske stille Livet, som og i Henseende til hendes store Gudsfrugt. I hvor ondt Beskrift det end var, forsømte hun dog aldrig Guds Hus; det maatte sne eller blæse, storme eller slude saameget det vilde, besøgte hun dog hver en Troprædiken, Højmesse, Solvprædiken, Aftenfang og Lig-Prædiken, og lod denne gudfrøgtige Matrone sig steds finde i Kirken, undtagen naar Legemets Skrobelighed forhindrede hende. Mod fattige var hun særdeles godgjørende, til hvilke hun ej alene uddelte runde Almøser, men endog tog nogle af dem i Huset til sig, ja lod dem træde ved sit eget Word. Hun søgte ej alene ved levende Live at bevise dem Velgjæringer, men vilde endog efter sin Død findes godgjørende, hvorfor hun stængede en Kapital af 800 Rd. til de Fattige, hvis aarlige Rente stulde uddes til Nødrængende. Tilslidst kaldt hende et stærkt Flod paa Bygget, som forarsagede hendes Død, dog lod hun forinden Mag. Henrik Borneman, Sognepræst til vor „Frue Kirke“, kalde til sig, der meddelte hende det hellige Sakramente, hverpaa hun, gammel og mæt af Dage, sagte udgik som et Lys den 17. Oktbr. 1677, efterat hun havde levet her i Verden 30567 Dage 9 Timer (83 Aar 9 Maanedre 20 Dage). — Vi ville Intet seje til dette i al sin prunkløse Simplicitet dog smukke Estermale over denne herlige Dankevinde og frugtbare — Professor-Moder.

9. Carl Emil Fenger, den nuværende danske Finans-Minister, en Mand, der har ervervet sig et højt anseet Navn som lærd og praktisk Mediciner, er af tydsk Herkomst paa Fædrene og af norsk paa Modrene Side. Bedstefaderen Peter Fenger, der er født i Lübeck i Aaret 1719, kom i sin yngre Alder til Kjøbenhavn, hvor han for steds opsteg sin Vopal og døde 1774 som Chef for et aget Handelskøbhus. Af den Høfl. Vorn, hvortil han blev hæder i sit Egteskab med Else Brock fra Randers, en Søster til en meget rig og velgjørende Legatistier Niels Brock, svang Sønnen Christian Fenger sig op til Professor ved Universitetet og til General-Direktor over Kirurgien i Danmark, og døde i 1845

som Konferentsraad og Livlæge hos Frederik VI.; en anden Søn, Rasmus Jønger, døde som Sognepræst ved „Kjellers-Kirke“ paa Christianshavn i 1825. I sit Ægteskab med Marthe Helene Meinert, en Datter af Friseren Kammeraad og Rentestriver i General-Toldkammeret Andreas Evald Dieinert, havde Præsten Rasmus Jønger 7 Sønner, hvoraf den næstnyngste, den nuværende Finans-Minister, er født den 9. Februar 1814. I sit sjette Aar kom Carl Emil som Discipel i „Borgerdyds-Skolen“ paa Christianshavn, hvorfra han i 1829, endnu ikke 16 Aar gammel, i Forening med den nuværende Konseils-Præsident Hall, blev dimitteret til Universitetet af Dr. N. B. Krarup med Udmærkelse. Aaret derefter tog han den filosofiske Examen ved Universitetet ligeledes med Udmærkelse. Ansøret og kraftigt understøttet af sin Farbroder, den orenævnte Konferentsraad Chr. Jønger, fastede han sig nu med en utrættelig Iver over de medicinske Studier, blev 1832 Volontær ved „Frederiks-Hospital“ i Kjøbenhavn og undertastede sig i Oktober 1835 Embeds-Examen ved det kirurgiske Akademi, ved hvilken han erholdt Iste Karakter med Udmærkelse (Laudabilis et quidem egregie); ved privat Undersøttelse tiltraadte han det næste Aar en videnskabelig 3aarig Rejse til Udlandet, paa hvilken han besøgte de vigtigste Universiteter i Tydskland, Schweiz, Frankrig og England. Efter sin Hjenkomst til Fædrelandet, disputerede han i 1840 for Licentiat-Graden og konstitueredes samme Aar som Reserve-Læge ved det kirurgiske Akademi, senere i samme Egenskab og endnu noget senere som Drectirurg ved „Frederiks-Hospital;“ efter i 1842 at have taget Doktorgraden i Medicinen, konkurrerede han i det følgende Aar for Lektoratet i almindelig Pathologi og pathologisk Anatomi ved Kjøbenhavns Universitet, sejrede i Konkurrencen og udnævntes derpaa den 5. Maj 1843 som Lektor i det lægevidenskabelige Fakultet. Den 29. Sepbr. 1845 udnævntes han til overordentlig Professor ved Universitetet. I Efteraaret 1846 indtraadte han i Ægteskab med Ida Louise Blokkrofs. Det er naturligt, at en saa højt begavet Mand som Carl Emil Jøngers ikke i den Grad kunde lade sig særgæle til Katheteret og Eghælejet, at den nye Tid, der oprandt for Danmark navnlig fra den 5. Juni 1849, da „Grundloven“ blev stadfæstet af Kongen, ikke skulde gribe ogsaa ham med mærkelig Haand. Han havde allerede, endnu inden denne nye Tid frembrød, besjæftiget sig ved Eiden af sine medicinske

Studier og Praxis med mathematifse, historifse, politifse og navnlig statsøkonomifse Studier. Som en Folge af hans derved vakte Lyft til at deltage i det politifse Liv, stillede han sig ved Valgene i Efteraaret 1849 til det første ordinære Rigsdags-Triennium som Kandidat til Folkethinget, og Kjøbenhavn's 9. Kreds (Christianshavn) sendte ham som sin Repræsentant til Folkethinget. Ved et Foredrag, han som saadan holdt ved den første Behandling af Danmarks første Finanslov, lagde han, uagtet det var hans „Nonfrutale“ i Folkethinget, saa sjældne og omfattende finansielle Kundskaber for Dagen, at han blev valgt som Ordfører for Finansudvalget og genvalgtes som saadan i de tvende næste Sæffioner, desuden valgtes han i de to samme Sæffioner som Medlem af Kontrol-Komiteen for Kredit-Bevisers Udstedelse. Hans parlamentarifse Virksomhed indskrænkede sig imidlertid ikke blot til Finanssager; i 1851 stillede han saaledes et Forslag om at opfordre Regeringen til at forelægge for Rigsdagen den Betænkning, som i den forudgaaende Sommer var bleven afgiven af de i Flensborg forsamlede „No'abler.“ Følgelig var den 18. Septbr. 1850 bleven udnævnt til ordentlig Professor ved Universitetet. Hans Forretninger som saadan, som Overlæge ved Høspitalet og som praktiserende Læge i stort Omfang vare saa mang'oldige, at han tidt faae sig hindret i Opfyldelsen af sine parlamentarifse Pligter; da det nævnte Rigsdags-Triennium derfor var udløbet stillede han sig ikke mere som Kandidat til Folkethinget. Han var imidlertid Politiker, og som saadan vedblev han med Interesse at følge de politifse Begivenheders Urvikling og greb endog lejlighedsvis ind i samme. Under den store politifse Kamp mod det Ørstedfse Ministerium i 1854 viste han, sjænt Embedsmand, det Mod at præstere i en storartet Demonstrations-Forsamling, der den 29. August blev afholdt i Kasino af den paa den Tid stiftede „Forening til at værne om Grundloven“, i hvilken Forsamling der blandt andre Beslutninger ogsaa fattedes den, at man ved Føngs-Understøttelser vilde søge at opretholde de Embedsmænd, der paa Grund af deres Friindethed og Dyroffition mod Regeringen bleve affatte fra deres Embeder. Det borgerlige Mod, hvorpaa Føngs ved denne Lejlighed afgav Prove, fortjente al Anerkjendelse, især da han derved udsatte sig for at blive fjernet fra den Embedsgjerning, der var saa væfsignelsesrig for Mange og da navnlig for de unge medicinifse Studerende ved

Universitetet, der havde flokket sig om den udmærkede Lærer i Pathologi og medicinsk Klinik. Mæret i Gørrøjen (1853) var han bleven udnævnt til Medlem af det kgl. Sundheds-Kollegium, og i 1854 blev han Medlem af en Kommission med det Hverv at afgive Forslag og Plan til en saadan Udvidelse af den kgl. Veterinær-Skole, at den tillige kunde blive en Landbo-Skole; i 1856 udnævntes han som Direktør for den nu fornede Veterinær- og Landbo-Skole, der opførtes under hans Overførsel og indviedes af ham i Kongens Nærværelse den 24. August 1858. Den 11. Februar 1856 var Jønger bleven valgt i 1. Rigsraads-kreds som Medlem af Rigsraadet, i hvilket han strax valgtes som Ordfører for Finansudvalget, et Hverv, han med sin dokumenterede Dygtighed udførte i de fire ordinære Møder, som Rigsraadet hidtil har holdt. I 1857 blev han Medlem af den Kommission, der blev nedsat til at gøre Forslag til nye Gage-Bestemmelser for Kongerigets Embedsstand, endvidere Medlem af Blinde-Institutets Bestyrelse og endelig Medlem af en nedsat Kommission angaaende Marinens Omorganisation. Da den forrige Indenrigs-Minister Krieger den 6. Maj 1859 afgav Finans-Portefeuillen, som han havde besørget i omtrent et Aar, for atter at overtage Indenrigs-Ministeriet, indtraadte Jønger som Finans-Minister i Regeringen. De længere her paa Mæret fremmanede Hof-Kabaler, der paaahødede at have deres Støtterpunkt, for ikke at sige Udgangspunkt, hos idetmindste et Par af Regeringens egne Medlemmer men, som man troer at ville vide, idetmindste ikke hos Monrad og Jønger, der antoges ikke at være velvilligt stemte for saadanne Bestræbelser, — disse Hof-Kabaler ledte til det Resultat, at hele Ministeriet den 2. December samme Aar forlunte og fik sin Afspæd. Jønger traadte tilbage til sin Post som Direktør for Veterinær- og Landbo-Skolen, der paa hans Forlangende hidtil var bleven holdt sam aaben. Det Notwittske Ministerium, der kom til Stats-røret den 2. December, holdt sig som bekendt ikke længe: Notwitt afgik ved Døden den 8. Februar 1860, og da Monrad var bleven hjemkaldt fra Paris, hvorhen han var rejst „for i Graastand at betragte Ringenes Udvikling i Danmark“, for at danne et nyt Ministerium, traadte Jønger som Finans-Minister atter ind i Regeringen. Jønger er næppe „national“ i den Betydning, som Ordet har faaet i de senere Aar. Det er blevet

paastaet om ham, at „den mærkelige Forening hos ham af exakt videnskabelig Interesse og levende praktisk Sands har givet ham et Præg af Kosmopolitisme (Verdens-Borgerlighed), som stiller ham i en vis Modsetning til det Nationale, og at han derfor ogsaa betragtes som temmelig afgjort „Helstatsmand.“ Saavidt vi kunne skjonne efter det Kjendskab, som vi kunne have til denne hæderlige Karakter og forsig'ige Politiker, savner denne Paastand ikke Berettigelse.

II. Johannes Esraim Larsen, der med Rette er bleven betegnet som en af de mest udmærkede Mænd, som Danmark har haft, er født den 11. Febr. 1799. Først underkastede han sig dansk-juridisk Examen, hvorpaa han ansattes som Kopist og senere som Fuldmægtig under Kjøbenhavns Politii. Hans Længsel efter et højere Maal af Landets Dannelse gjorde imidlertid sin Ret gjældende; han gav sig derfor til at studere og underkastede sig senere den latinist-juridiske Examen, blev i 1828 Politii-Assistent, i 1831 Professor i Lov-Myndigheden ved Universitetet og i 1839 extraordinær Professor i Højeste-Ret. Konge-Lars senere, i 1843, valgtes han af Kongen til som Medlem for Universitetet at deltage i Stænders-Forhandlingerne i Roskilde og Viborg, og fra denne Tid af er det især, at Larsens politiske Bevisthed begyndte at vogne; men den fremtraadte ikke med nogen synderlig Klarhed eller Bestemthed, før han havde faaet Cæde i den grundlovgivende Rigs-Forsamling i 1848, valgt dertil af Kjøbenhavns 7. Kreds. I denne Forsamling sluttede han sig som oftest til „Højre“ og var derfor som oftest reaktionær i sin Færd. Som Medlem af et senere Folkething udarbejdede han Udvalgs-Betænkningen over Lovforslaget om Selvejendoms Fremme, og det skal siges til hans varige Berømmelse, at dette Arbejde var udarbejdet med en saadan Sagkundskab og Grundighed, og at det forsvarede af ham som Ordfører med en saadan Dygtighed og slaaende Overbevisning, at Modstanderne af Selvejendoms Fremme ikke hidtil have formaet at afvæbne ham. Hans Arbejde i den nævnte Retning har derfor forskaffet ham Ret til en Plads blandt Bondestandens virkelige Banner i en bestemt Retning. Forøvrigt er det sandt, hvad der er sagt om ham, at han paa Rigsdagen „viste sig som et af det „national-liberale Parties“ — det vil med andre Ord sige „Professor-Partiets“ — „mest fremragende Medlemmer.“ I 1856 udnævntes han som

Juslitiarius ius i Højst-Ret; men derne høje og ansvarssulde Post beklædte han kun i saa Maaneder. Teden bortrev ham allerede de 16. Novbr. 1856.

15. Jens Immanuel Baggesen, derne Danmarks højt bigavede og i alle kommende Aar højt ansete Digter, er født i Korsør den 15. Febr. 1764 af fattige men fromme Forældre. Hans Fader var Kornskriver. Efter mange Anstrængelser lykkedes det Jens Baggesen (Navnet „Immanuel“ antog han i sit senere Liv efter Tydsklands store Filosof Immanuel Kant) at komme i Slagelse lærde Skole, hvor han allerede begyndte at skrive Digte, der vakte Opmærksomhed, og denne steg endnu mere ved de Arbejder, han leverede, efter at han i 1782 var bleven Student. Ved denne Tid strev han den dejlige Sang: „Der var en Tid, da jeg var meget lille“, og Digteren Johan Herman Wessels og flere andre Digtere viste hen paa det opgaende Lys paa den danske Digterhimmel og tilkjendegave ham deres Bifald paa „en smigrende Maade“. Det burde saa være. „Hans livlige og underholdende Personlighed gjorde ham almindelig yndet og skaffede ham hurtig Udgang til Landets ædleste og bedste Mænd, hvis Omgang virkede dannende og befrugtende paa hans Aand“. Ved Underkøttelse af den daværende Hertug af Augustenborg foretog han sig derpaa en Rejse til forfjællige af Europas Lande, fortsatte i sit senere Liv disse Rejser i flere Aar ad Gangen og døde i Udlandet. Hans Digterliv var orerordenlig rigt, og mange af hans Arbejder have et varigt Værd. „Han var baade filosofisk Lærker og Digter, og som Digter baade komisk og alvorlig Digter, men dog ulige større som komisk Digter. Hvor meget man end har dadellet, og hvormed man end med Rette kan dadelte hos Jens Baggesen, saa er og bliver han dog en af Danmarks genialeste og esfendommeligste Digtere, der har udøvet en meget betydelig Indflydelse paa det danske Sprog og den danske Literatur“. Jens Baggesen døde i Hamburg den 3. Oktbr. 1826.

(16. Philip Melancthon, et af de vigtigste Hovedhjul i Luthers Kirke-Reformation, blev født den 16. Febr. 1497 i Bretten i Rhinpfalz, hvor hans Fader, Georg Schwarzerd, var Røstmester. Efter at have studeret og toget et Par akademiske Grader blev han kaldet som Professor til Wittenberg, for ved det derværende Universitet at holde Forelæsninger over det nye Testamente.

og disse Forelæsninger bleve snart saa berømte, at ofte over 2500 Tilhørere, deriblandt ogsaa Danste, s. Ex. Hans Tausen, Peder Blade (Balladius) og flere Andre, vare forsamlede omkring ham. Her indgik han et saa inderligt Venskab med Martin Luther, at kun Døden kunde opløse det, og fra nu af var den af Naturen stille og frygtfomme men ærlige og grundlærde Mand Luthers lærde og ledende Tanke. Blandt de mange Forsvarsstritter, han udgav for Reformationen, er der her kun Blads til at nævne „den augsburgske Troes-Bekjendelse“. Efter Luthers Død 1546 maatte han taale megen Nødgang i Livet; den fredsommelige Mand fandt allevegne Strids- og Forhaanelses-Lyst, og da han manglede Luthers Mod og Uforærdighed til tale Krasens Ord til sit og Religionens Forsvar, flyttede han fra den ene Stad til den anden, sørgjæves søgende den Stillehed og Frihed, som Videnskaben og hans indre Natur krævede. Døden gjorde endelig den 19. April 1560 Ende paa denne lærde og fromme Kirkefaders stærkt bevægede Liv, i hvilket han havde skrevet og udgivet næsten 400 lærde Skrifter.)

17. Geert Dircksen Baefer, Gaardejer i Sundsbyøster paa Amager, er født sammesteds den 17. Februar 1819. Som eneste Søn af en velhavende Landmand og Bager modtog han en omhyggelig Opdragelse og blev undervist i „Vorgerdyds-Skolen“ paa Christianshavn. Da han var 19 Aar gammel giftede han sig, og Faderen kjøbte nu en større Bondegaard til ham. Af Naturen udrustet med heldige Landsgaver, især en fortrinlig Skarpsindighed og Tømmekraft, kastede han sig med Lethed ind i de kommunale Anliggender, blev snart valgt til Sogne-Forskander, og har nu i en Række af Aar været Taarnby Forskanderislags Formand. Senere er han bleven Amtsrådsmedlem og benaadet med Dannebreggs-Vaardenes Fæderstegn. Foruden disse offentlige kommunale Tilværelser, som han beklæder med stor Interesse og Dygtighed, er en meget stor Del af Dens økonomiske Anliggender og Ledelse lagt i hans Hænder, og det kan siges med Sandhed, at han regter dem alle med en Fæsthed, Efferhed og Ufortroethed, som kun Saa af hans Lige vilde være istand til at efterligne. Dette forjener desvo større Paasjonnelse, eftersom alle hine Poster ere ulønnede og saaledes kræve ikke saa Dire. I August 1862 holdt han sit Solvbrudsskup der var en Festsdag for Den. Baefer er i Besiddelse af en værdig og velvillig Karakter, og denne Egenskab har, i Forbindelse med

den ovenfor nævnte dygtige og heldbringende kommunale Virksomhed, fikret ham almindelig Anseelse og Yndest overalt paa hele hans Fødes og udover denne i en vid Omkreds, ikke alene hos hans Standsfæller, men hos Alle, der have lært ham og hans Virksomhed at kjende; ja mangen en Bønde rundt om paa Njokenhavns Amt har ofte yttret: Det vilde være en stor Lykke for Landkommunerne, naar man overalt havde en Formand i Sogne-Forstander- skaberne som Backer paa Amager.

19. Anna Brahe, en adelig Dame, er født den 19. Februar 1576 paa sit Fædrenes-Eede: Biskopstue-Gaard i Skaane. Hendes Forældre vare Ridder Henrik Brahe til Biskopstue, dansk Rigsraad og Lehnsmænd paa Bornholm, og Fru Anna Tott. Hun blev opdragen i sine Forældres Hus og hos sin Moder Fru Tale Tott til Arup, og tiltog „saaledes i Dyder og en Adelsjomfrus sammelige Døvelser og Videnskaber, at hun for sin Dydighed og Tugtighed i Omgængelse var Alle behagelig.“ Da hun var 13 Aar gammel fik hun allerede en Bæjler i den strænge Ridder Steen Malteson til Holmegaard, daværende Befalings-Mænd paa Kronborg Slot, endelig Rigsraad og Rigets Marsk samt Lehnsmænd paa Bøstervig Kloster i Jylland og Grosse Herred i Skaane, og da Anna Brahe var i sit 17. Aar indtraadte hun i Egtekab med ham. Dette Ektekab, der varede i henved 19 Aar, synes at have været barnløst. I den Lig-Prædiken, der efter hendes dødelige Afgang den 28. Juli 1635, blev holdt over hende i Lunde Domkirke af Biskoppen Mads Jensen Middelfart, berømmes hun højt for hendes store Gudsfrøgt og christelige Dyder. Biskoppen siger saaledes blandt andet: „Hun læste selv flittig baade i Bibelen og i andre lærde Mænds gudelige Skrifter, samt holdt sit Husfolk til Gudsfrøgt, hvilke hun Morgen og Aften lod opkalde paa Bruerstuken for at gjøre Bon. Og som hun var en Elsker af Ordet, saa var hun og en Elsker af de Ordets Præster, der med Blid forrettede deres Embede og levede ustraffelig; især kunde hun meget godt lide sine egne Præster, hvis Indkomster hun ej formindskede men formerede, og tilholdt sine Tjenere at tiende retfærdigt baade til Kirken og Kongen, og selv gav den sal. Frue en vis Deputat og Genandt til sine Præster.“ Exempler herpaa anføres. „Hun har — hedder det videre — i sin Enkestand haft mere Lyst til Grædehuset end til Gildet, hvorfor og Gud løn-

ner hende nu efter hendes Død. — Hun viste stedse i sit Hus en fornuftig Heltighed og Duellighed, holdt sine Jelt til Gavnsgjærning, var godvillig imod dem, gav dem ikke alene rundelig deres Løn uden Skur i rette Tid, men hjalp dem endogsaa til Brød, idet hun i omtrent 24 Aar, i hvilke hun var Guse, har befoftet 23 Aar Folks Bryllupper. Den salige Gruer vidste og af et heroisk Hjerte at forsvare sine Bønder imod Bold og Overlast imod Enhver uden Persons Anseelse, som vilde underkæbe at forurette dem, men derimod med en ret nidkjar Strængthed efter Guds og verdslige Love at udrydde Eynd og Skam og at haandhæve Retten over dem, som vare forberdede i deres Ondskab, saa hun ikke lod Blodpenge komme i Hængen for de Sager, som burde at straffes paa Livet, hvilket vel muligt ikke altid blev af Enhver saa villigt udhydet og optaget som det ellers tilhørligt efter Lov og Ret var gjort af den sal. Gruer, naarsæd man i saa Maade burde vel betænke, at den, som i saa mange Aar ha de været baade i Gusbønder og Husfrues Sted, og havde en saa stor Huueholdning at foretaa, maatte og undertiden til med Wands Hjerte at gjøre en fremmed Gjærning, det er, gjøre det, man nødtig vilde, og lade Straff n følge, som den var fortjent. Det gik hende nær til Hjerte, naar det skulde gaa Nægen paa Livet, hvilket hun ofte tilkjendegav med klagelige Ord over Menneskenes Daarlighed. — Et Bistoppens sidste Betragtninger fremgaar det klart nok, at den gode Anna Brahe just ikke var bange for at udtale Lødsdomme over sine Undergivne, og hvormeget han end sejer at unidsylde hende i saa Henseende, maa hun dog have haft et haardt, ufvindeligt Hjerte. Harde hun ikke været saa garmild mod Kirker og Præster, og saa ivrig i at tilholde sine Undergivne at hyde Tiende til dem, som Bistoppen fortæller, at hun var; saa havde den gode Bistop Middelfart maasse talt i en anden Tone ved hendes Baare. En god Betaling fremkalder til alle Tider tid en rosende Digtale; thi — „Om de Tæde maa man ikke tale andet end Godt,“ siger Ordsproget.

(— **Galileo Galilei**, berømt italiensk Matematiker, Astronom, Filosof og Læge, er født i Staden Pisa den 19. Februar 1564. En Lampes Svingninger i Domkirken i Pisa førte ham paa Tanken om Pendulen, der senere benyttedes af hans Søn og af Hollæn-

deren Huygens ved Opfindelsen af Penduluhret. Senere gjorde han en Række af vigtige Iagttagelser, mathematiske og fysiske Opdagelser og Opfindelser; men da han erklærede sig for det Kopernikanske System, blev han stævnet til Rom og blev tvungen til at afgive Løfte om ikke mere hverken at tale eller skrive til Gunst herfor. Det udfordrattede katholske Præsteskab frygtede for, at Aandens kraftige Lys skulde belyse dets Mørke. Ikke længe derpaa kom Galilei i Strid om dette System med Jesuiterne, der vare hans uforsonligste Fjender, og maatte som en Følge heraf indstille sig for Inkquisitionen i Rom, knælende gjøre Afgibt og afsvære sine paa Videnskaben grundfæstede Meninger. Hans Skrift om dette System blev derhos fordømt, og han selv paa ubestemt Tid fordømt ligeledes til Fængsel. Af Medlidenhed, der var en sjælden Undtagelse hos de Sorte, gav man ham dog fri, men anviste ham et bestemt Opholdsted, hvor han imidlertid som hidtil beskæftigede sig med sin Videnskab. Blind, døv og legemlig lidende, fornemmelig af Lemmevrid og Søvnløshed, befriedes endelig den evig mindeværdige Naturkyndige ved Døden den 8. Januar 1642 fra Forfølgelserne af Mærkets Venner.)

25. Preben Wille-Brabe, Lehnsgæver til Grevskabet Brahesminde i Byen, er født den 25. Februar 1773. Denne Mand var en af Danmarks stærke og rigeste Gods-jere; hans forfjællige Fordegodter udgjorde saaledes tilsammen næsten 4000 Tdr. Hartkorn. „Han var meget hølt af sine gamle Aar — saaledes er der paa et andet Sted vidnet om ham —, men ved Siden heraf slog hans Hjerte varmt for Fædrelandet og dets historiske Minder. Han var en dygtig og retfærdig Mand, en mild og ædel, højhædet Personlighed. Om den Mand, der gik igjennem hans dygtige Gods-Bestyrrelse, vidne blandt andet hans samtlige Kirker, vidner dog først og fremmest hans Bonders usvækkede Kjærlighed, der iblandt andet kundgjorde sig deri, at de fort for hans Død, den 21. Septbr. 1857, bekræftede hans kolossale Pusle udiøret i Marmor af Bispen.“

— **Carl Christian Hall**, Kirkes og Undervisnings-Minister i „December-Ministeriet“ og hidtil, paa et fort Resumérum

nær, har havdet sin Stilling i Kongens Regering som saadan, som fle. vigtig Minister, Udenrigs-Minister, hollandsk Minister og Konseils-Præsident, er født paa Christianshavn den 25. Februar 1812 af borgerlige Forældre. Faderen var Vokfermester og Oberst-Lieutenant i det borgerlige Infanteri Mads Christensen Hall, Moderen Anna Helene Lykke. Hans Forældres velhavende Stilling og hans egne lyse Naturtalæg, i Forening med hans Lyst til at gaa Studeringernes Vej, bevirkede, at han blev sat som Discipel i „Borgerdyds-Skolen“ paa Christianshavn, hvorfra han i 1829 afgik til Universitetet og der tog 1. og 2. Examen med Admærkelse samt i 1. 33 juridisk Embeds-Examen med bedste Karakter. Blundt dem af hans Skole-Kammerater og Universitets Venner, med hvem han særlig plejede Vennskab, vare de nuværende Præsident Vilh. Wierskedal og Viktor Bloch, Lægen Professor A. Buntzen ved „Frederiks Hospital“ og Finans-Minister Jønger, samt de for nogle Aar siden ved Tøden afgaaede Grev F. M. Knuth og Procurator G. Aagaard; dernæst de nuværende Bibliotheks-Assistent Fr. Barfod, Grosferer G. Bloch, Præsident Carl Høeg i Skjold og Minister Biskop Monrad. „I det mindste et Par Aar senere om Aaen plejede de at samles til Samtale og Sang, jævnligst hos G. Bloch og Carl Høeg. Da blev mangen ny Digtning oplæst, mangt et nyt Spørgsmaal drøftet, mangen kraftig Landse brudt; ja undertiden kunde vel endog den tidlige Sommermorgen finde de fleste af dem samlede endnu. Men naar de saa vænede ved Frederiksdals Sø, eller naar de fra Langebro saae Vaanen frejle sig i Stranden, eller naar de paa Kvistkammeret tømte Glaset for „Kamp og Sejr“; da drømte næppe nogen af de tolv Unglinger, at der i deres Midte sad fire af det senere konstitutionelle Danmarks ansvarlige Miniistre (Jønger, Hall, Knuth og Monrad); at den ene af dem (Monrad) væsentlig skulde udarbejde og de fire af dem (Aagaard, Barfod, Hall og Knuth) være med at vedtage „Danmarks Niges Grundlov“, samt at de sex af dem (Aagaard, Barfod, B. Bloch, Hall, Knuth og Monrad) være med at indskrænke „Danmarks Niges Grundlov“, saa den kunde give Plads for — „Monarkiets Fælles-Forsatning“! — I Foraaret 1834 tiltraadte Hall i Selskab med Knuth en Rejse til Tyskland, Schweiz, Italien og Frankrig, hvorfra Hall ene drog til England. Efter sin Hjemkomst i Efteraaret 1835 blev han i Foraaret 1836 ansat

som Volontær i Kancelliet, fra hvilken Stilling han i Efteraaret 1837 gik over til at være Auditor i Armeen. Nogle Aar senere indtraadte han i Hæsteskab med Augusta Marie Frederikke Brøndsted, en Datter af Professor og Gehejme-Legationsraad Brøndsted og en Kusine og Plejesøster til den nævnte G. Waagaard. I Foraaet 1839 blev han Auditor ved Prinds Christians (Siden Kongens) Regiment; i 1840 tog han den juridiske Licentiat-Grad ved Universitetet; i Sommeren 1842 forfremmedes han til Auditor ved 1. Infanteri-Brigade; i Begyndelsen af 1844 blev han Overauditor; ved Kongens Fødselsdag 1846 udnævntes han til Ridder af Dannebrog og i April 1847 til overordenlig Docent, med Rang som Professor, i Retsretten ved Kjøbenhavns Universitet. Ved den Frihedens Morsen, der frembrød i Danmark med Frederik den Syvendes Tron-Besigelse den 20. Januar 1848, og som lysnede op til klar Dag ved „Marts-Ministeriets“ stedse uforglemmelige Beskræbelse efter at lægge en fast og varig Grundvold for Kongens, Folkets og Fædrelandets sande Held i Fremtidens Dage, kaldtes alle gode og dygtige Kræfter frem til foreget Virksomhed i Fædrelandets Tjeneste. En saa sjalden dygtig Mand som Hall kunde umulig helde sig tilbage, og allerede den 4. April se vi ham som Kongevalgt Medlem af den rostkildiske Stænder-Forsamling, der var sammenkaldt for at vedtage den nye Valglov, hvorefter den grundlovgivende Rigs-Forsamling skulde sammensættes. Ved denne Lejlighed var han blandt de 26 Medlemmer, der stemte for Kongevalg til Rigs-Forsamlingen. Ved Valget til denne Forsamling den 5. Oktbr. valgtes han paa Frederiksberg til Representant for Kjøbenhavns Amts 1. Valgkreds, og er senere stadigt bleven gjenvalgt sammesteds. I Rigs-Forsamlingen sluttede han sig til og stemte som oftest med „Centrum“; men med Undtagelse af, at han var Ordferer for „Grundlovens“ 7. og 8. Afsnit (§§. 80—99), og at han modsatte sig Ophevelsen af Udel, Rang og Titler, indtog han ingen sær fremtrædende Stilling i den. I Rigsdagens 2. Session (1 50—51) var hans forjensfuldste Gjerning den, at han i Forening med Damkier, Frølund, Krieger og Schack indbrogte et Forslag til vor nuværende Presse-lov af 3. Januar 1851. Den 28. April samme Aar blev han af Kongen udnævnt til Medlem af „Notabel-Forsamlingen“ i Slensborg, der skulde „raadslaa om Ordningen af Hertugdømmet Sles-

vigs Forhold", og var ved denne Lejlighed blandt de 14 af Forsamlingens 21 Medlemmer, der stemte for det af Regeringen foreslagte Forsamlings-Udkast. I samme Mars Sommer blev Hall paa Ansøgning entlediget af Militær-Etaten, blev samtidig dermed titular Professor og den 2. Septbr. konstitueret som General-Auditor i Retsfor Scheel, der var bleven Justits-Minister. Efter at „November-Ministeriet“, hvori Madvig og Clausen havde Sæde, var traadt tilbage den 27. Januar 1852, fordi det havde lært at indse, at det, lige over for sine egne Forslag og fuldbragte Kjendtgjæringer til Ordningen af en dansk Hælsstat (s. Gy. om Prinds Peter af Oldenburgs Kandidatur som eventuel dansk Tronfølger; Freden i Berlin o. s. v.) og den tilbids af det selv fremkaldte og godkjendte „europæiske Nødvendighed“, ikke var istand til at lade politiske Venners højrostele Duskter og Forlangender ske Gjyldest, fremkom „Januar-Ministeriet“ den 28. Januar med den bekjendte kongelige Kundgjørelse af samme Dag. Denne Kundgjørelse, der bevirkede endel Nøse paa den forsamlede Rigsdag, dog langt mere bag Skoulsferne end i de offentlige Forhandlinger, hvilke vare meget tilbageholdende og spage, blev kaldt et „Grundlovsbrud“; men at man ikke selv troede den at være et saadant, og frygtede for, at Hærbeden af Folket ikke vilde tro det, beviste mere end en Ting fra den Tid. „Hall var en af dem — saaledes er det blevet sagt paa et andet Sted —, hvem „Grundlovens“ Venner paa Rigsdagen (og det mange af hans tidligere Uvener) lovede de. is Understøttelse, naar han vilde styrte et Ministerium, hvis Maal var den lovlige Samfundsdordens Ophævelse. Man lovede dem et aldeles overvejende Hiertal i Folkethinget; men ligesaa lidt som Monrad og Knuth, Lehmann og Rosenørn, Clausen og Madvig, Ellissh og Bardenfleth, lovede Hall at gjøre det onstede Skridt“. Dette er Sandhed med Modifikation. Hall tilligemed de nævnte og mange andre Wiænd indsaae formsdenlig, uden at ville udtale det, at den kongelige Kundgjørelse var en ligefrem Følge af de ovenfor antydede Forslag og fuldbragte Kjendtgjæringer af „November-Ministeriet“ og den „europæiske Nødvendighed“, og troede sandsynligvis ikke paa den fremkaldte og snildt beregnede Paastand om, at „Januar-Ministeriet“ tilsigtede „den lovlige Samfundsdordens Ophævelse“; han og de øvrige Wiænd vilde vel i motfat Fald ellers have anseet sig stærkt opfordrede til

at modtage den tilbudte stærke parlamentariske Hjælp, styrket det nye Ministerium og grebet Regeringens Tøjler. I Rigsdagens 4. Sessions forfællelige Samlinger (1852—53) optraadte Hall som „en særdeles maadeholden Modstander“ af Regeringens tvende Lovudkast om Toldgrændsens Flytning fra Eideren til Elben og om den nye Ordning af Arvefølgen. Men hvorledes stemte han ved de Navneopraab, der foretoges ved de endelige Behandlinger af disse Sager? Ved 3. Behandling af Toldgrændse= Sagen i Sessionsens 1. Samling var han rigtignok blandt de 50 Medlemmer, der den 12. Januar 1853 stemte Nej til den foreslaaede Flytning af Toldgrændsen, medens 45 stemte Ja, han var altsaa fra først af blandt dem, der modsatte sig den foreløbige Hjelstatsordning; men ved 3. Behandling af samme Sag i Sessionsens 3. Samling den 18. Juli var han derimod blandt de 69 Medlemmer, der stemte Ja til Flytningen, medens ifkun 8 stemte Nej. Han var saaledes i kort Tid bleven til Hjelstatsmand. Evad Arvefølge= Sagen angaar, da var han ved sammes 3. Behandling i Sessionsens 2. Samling den 18. April blandt de 97 af den forenede Rigsdags Medlemmer, der stemte Ja for den foreslaaede Ordning, medens 45 stemte Nej, og ved 3. Behandling af samme Sag i Sessionsens 3. Samling den 24. Juni var han ligeledes blandt de 119 Medlemmer, der stemte Ja, medens ifkun 10 stemte Nej. Hall viste saaledes ogsaa ved denne Sag, at han vilde Ordningen af den Hjelstat, som „November= Ministeriet“, med sammes to politiske Medlemmer Madvig og Clausen, havde foreslaaet og forberedet; og ved sine Afstemninger ved begge de to sidste vigtige Sager, at han ikke ansaae den kongelige Kundgjørelse af 28. Januar 1852 som et „Grundlovsbrud“ af „Januar= Ministeriet“, men, som allerede bemærket, som en ligefrem Følge af gjorte Forslag og fuldbragte Kjendsgjerninger af „November= Ministeriet“ og den „europæiske Nødvendighed“; han vilde i modsat Tilfælde upaatvilelig ellers have stemt anderledes. Man har ofte med Harm sagt, at det især var „Bondevenerne“, der satte disse Sager ijsjænnem paa Rigsdagen; i saa Fald vare Hall, H. Hage, Mourad og flere andre Mænd ogsaa „Bondevener“; men dette har dog aldrig Noget paasagt dem at være, og selv omstedt vist heller ikke at anses derfor. Regeringen paastjænnede Hall's Færd derved, at den under 20. Oktbr. samme Aar konstituerede ham til Forstander for Hertugdømmets Stiftelse, og den 17. Decbr.

udnævnte ham til Medlem af den kgl. Kommission til Kirke-Forfattningens Ordning. Bladet skulde imidlertid snart vende sig. Regeringens foreslagde paa samme Tid Rigsdagen et Udfast til en Grundlovs-Forandring, for at „Grundloven“ ikke skulde staa hindrende i vejen for Indførelsen af en Helstats-Forfattning. Paa Rigsdagen mødte det en stærk misbilligende Modstand; men fra Hall's Side var denne Modstand atter meget maadeholden. Det ligger i hele hans Væsen at læmpe sig efter Forholdene og være mæglende, og hele hans Optræden imod Regeringen viste, at han ikke fornægtede sin anden Natur; men hvor maadeholden hans Modstand end var, hvor forsigtig og mæglende han end optraadte i sin Modstand, saa var den dog for den egenartede og halskarrige Krigs-Minister Hansen stor nok til, at han den 15 April 1854 fik sat det iøjennem hos Kongen, at Hall fik sin Afsted som General-Auditor, og den ligesaa moderate Andræ sin som Lærer ved den militære Højskole, hvorpaa gamle Ørsted lod sig overtale til den 26. April at udvirke Biskop Monrads Afstedigelse. Hall og Andræ tiltraadte nu i Forening en Rejse til Schweiz og Frankrig, og bleve saaledes kun i fjern Graaand Jagttagere af den Kamp, der her hjemme førtes mellem Regeringen og Folket, navnlig paa Grund af de stedfundne Afstedigelser, Bestræbelserne fra Regeringens Side for at tilintetgjøre „Grundlovens“ Forsamlings-Frihed, Forordningen af 26. Juli og endelig de mangfoldige Presse-Forsølgelser. Kampen førtes paa Liv og Død, men det Ørstedeske Ministerium maatte endelig ligge under i Kampen. Den 1. Oktbr. aabnedes Rigsdagens 6. Session, og saa Dage derefter indbragte Hall et Forslag til en Adressé til Kongen, hvori der udtaltes Rigsdagens Mistillid til Regeringen, og krævedes, at Fælles-Forfattningen blev bygget paa et virkelig konstitutionelt og repræsentativt Grundlag. Under Forhandlingerne om denne Adressé udtalte Hall blandt andet de minderværdige Ord: „Er en konstitutionel Fælles-Forfattning umulig, da er selve Fælles-Forfattningen en Umulighed“. Ved væsentlige Ændringer af Monrad og J. A. Hansen blev Adressen gjort til det den endelig blev. En Deputation, bestaaende af Hall, de to Viceformænd Monrad og Broberg, samt endelig M. Drewsen og J. A. Hansen, overbragte den til Kongen paa Frederiksborg Slot den 19. Oktbr. Efter Audienten blev Deputationen, der allerede var ifærd med at føre bort fra

Hillerød, standset af et Bud fra Kongen, der forlangte, at Hall, der havde været Deputationsens Ordfører, atter skulde indfinde sig til en Privat-Audients hos Allerhøjssamme; den næste Dag undertegnede Kongen det aakne Brev om Folskethingets Opløsning og en Appel til „Folkets Kirne“, og den 21. Oktbr. sendt den nævnte Opløsning Sted. De nye Valg til Folskethinget paa den 1. Decbr. afgave et talende Vidnesbyrd om, at „Ministeriet Orsted“ var „folkedømt“, Kongen afskedigede det derfor den 3. Decbr., og den 12. Decbr. dannedes „December-Ministeriet“ eller „Ministeriet Bang“, i hvilket Hall blev Kirkes og Underviisnings-Minister. I Sommeren 1855 vedtoges Grundlovs-Indstrækningen paa Rigsdagen, og derpaa, at Indstrækningen skulde træde i Kraft samtidig med den af Regeringen forelagde urørlige Følles-Forsfatning; den endelige Afstemning over det sidste Forslag, saant Sted i Folskethinget den 27. Septbr. ved Ravnepraab, ved hvilket 54 Medlemmer, for Storskedelen Embedsmænd og nogle Enkelte, der stode dem nær i Anskuelse og Venkab, stemte Ja til denne samtidige Krafttræden, medens 44 Medlemmer eller hele „Venstre“, det vil sige for Storskedelen „Benderennerne“, stemte Nej. Hall var blandt hine 54. Et stort Medansvar for dette Resultat paahviler navnlig Bloug, der i det afgjørende Øjeblik lod sig friste til med 4 eller 5 politiske Venner at gaa over paa deres Side, der vidstes at ville svare Ja. For Følles-Forsfatningen af 2. Oktbr. 1855 faar „Ministeriet Bang“ baade Folket og Historien til Ansvar — hedder det saa sandt paa et andet Sted —, og naar man har bebrejdet Hall, at han ikke har gjenneført sin Fordring til Følles-Forsfatningen, at den skulde være baade „konstitutionel“ og „repræsentativ“, da maa man enten dømme eller fridømme ham, alt efter som man mener at maatte tillægge eller fratagende Forsfatningen hine Prædikater. Det er dog vanskeligt at kalde en Forsfatning „konstitutionel“ og „repræsentativ“, hvis ene Fjerdedel bestaae af Kongevalgte; hvis tre Fjerdedele vælges af en (sit venia verbo!) næsten latterlig Broddel af Folket, efter en Valglov, der er et genialt Vidnesbyrd af mathematisk-politisk Luner; som ikke selv vælger sin Præsident, og hvis Beretnings-Orden er den forestrebet; hvis Skattebevillings-Ret næsten gøres illusorisk af et stort Normalbudget; som mangler Lovgivningens Initiativ; og som ved Lovens endelige Behandling kun har et fattigt Ja eller Nej at sige til de forelagte Love, uden

Skygge af Mulighed for at kunne fremkalde den ringeste Væbning i dem; andre Mærkeligheder at forbigaa." — Den 8. Januar 1856 valgtes Hall i Folkethinget til Medlem af Rigsraadet, og paa samme Tid fik han paa Rigsdagen sat den vigtige Skolelov igjennem, der fik den kongelige Stadfæstelse den 8. Marts. Fra den 18. Febr. til 18. Juni s. A. var han tillige midlertidig slesvigsk Minister; den 13. Maj blev han Konseils-Præsident efter Andræ; den 10. Juli 1858 blev han tillige Udenrigs-Minister, hvorimod han afsaa Kirke- og Undervisnings-Ministeriet til Mourad; den 17. Juli fik han Storkorset af Dannebrog. Noget endnu ikke tilstrækkelig oplyste Høfrænker i Efteraaret 1859, der nærmest gik ud paa at indskrænke den kongelige Frihed i at beholde i sin Nærhed en Kongen tro og hengiven Hof-Embedsmand, der paa Grund af sin borgerlige Herkomst og store Indflydelse paa allerhøjeste Sted var i Misdyndest hos saadanne Folk, som paa Grund af Fødsel eller andre Omstændigheder troede at have Forrettigheder fremfor alle Andre — disse Høfrænker, hvori et Par af Regeringens Medlemmer siges at have deltaget, foranledigede „Ministeriet Hall“, da de mislykkedes, til den 2 Decbr. at forlange sin Viffed, som det strax fik. Samme Dag dannedes „Ministeriet Rotwitt“, men da dette Ministerium opløste sig ved dets Formands pludselige Død den 8. Febr. 1860, lykkedes det den fra Paris hjemkaldte snilde Mourad endelig den 24. Febr. at danne et nyt Ministerium — det for Erøg Skyld saakaldte „Skuddags-Ministerium“, „Fastelavns-Ministerium“ og „Hr. Sørensens Ministerium“ —, hvori ikke Mourad men Hall atter blev Konseils-Præsident og Udenrigs-Minister, saaledes som han skal have forlangt det. Den 7. August samme Aar blev han udnævnt til Gehejme-Konferentsraad og erhvervede sig derved stadig Ret til Prædikat af Excellence. Hans Virksomhed som Udenrigs-Minister, der har forskaffet ham ialt 10 Storkors, ligger saa nær Grænsingen, at den her kan lades uberørt, især da den endnu ikke er afsluttet. Det bør kun gjentages, hvad der allerede tidligere er blevet sagt andetsteds, at „den store Tilfredshed, som fremkaldtes ved hans skjæle Optræden i Noten af 16. Maj 1860, der var rettet mod det preussiske Deputeret-Kammers skjæle Optræden i den „sleswig-holsteinske Sag“, hvori det underkøttedes af Udenrigs-Minister Schleinitz, hos en stor Del af Publikum

er afløst af Utifredshed med de senest gjorde Indrømmelser“, navnlig i Depescherne af 29. Juli og 2. August 1861. Hvor stor Utifredsheden med de gjorde Indrømmelser dog end kan være, og hvor berettiget den end synes at fremtræde, maa dog Alle være enige om Et, dette nemlig, at Gehejmeraad Hall er for god danff Mand til, at man tør antage om ham, at han skulde have gjort sine mange Indrømmelser til Udlandet, især til Danmarks erklærede Fjender, i den Hensigt at skade sit Fædreland. En saadan Tanke bør være fjern fra Enhver, der har sælles Fædreland med ham. Mangel paa diplomatisk Fremsyn og Enlidghed og paa energif Billie have langt snarere foranlediget de Indrømmelser, hvorfra det sandsynligvis nu ikke mere er let at komme tilbage for et lille Folk. Samtidig hermed maa det dybt beklages, at Hall tillige har manglet tilbørlig indre Styrke til at modstaa det Tryk, som besværlige Venner have udøvet paa hans godmodige, søjelige og mæglende Natur, hvorved han er kommen til at indtage en stærk og dobbelt Stilling. Hvis det maatte lykkes ham at frigjøre sig for hint Tryk, og mere end hidtil at lytte til de Røster, der lyde stærkt fra den politif bevidste Del af det virkelige Folk — og for Kongens, Fædrelandets og hans egen Etyld onstles ham en saadan Lykke —; saa vilde han i Folket kunne finde en stærk Støtte i Kampen for Fædrelandets Selvstandighed og Frihed, en Støtte, der vilde være stærkere end den han har i enkelte Personer. Han vil mere end hidtil komme til at behøve denne stærke Folkestøtte i den Kamp, der vistnok forestaar Konge og Folk i Anledning af hans sidste og hidtil mandigste og af Forholdene nødvendiggjorde Skridt, der bærer i sig et Bærsel om andre, endnu mandigere og nødbendigere — Skridtet nemlig af 30. Marts sidstleden, hvorved han har fremkaldt den „Alle højest Kundgjørelse angaaende Hertugdømmet Holstens Forfatnings-Forhold.“

Nogle Begivenheder i Februar Maaned.

1. Danff Stats-Telegraf aabnes 1854.
3. Aggerkanalens Gjennembrud sfer 1825.
9. Kongressen i Wien aabnes 1814.

11. Stormen paa Kjøbenhavn foretages 1659.
14. Højeftes-Met indstiftes 1661.
17. Danskerne lide et sammueligt Nederlag i Ditmarsken 1501.
21. Borneedstabet ophæves 1702.
24. Peder Vesjel adles med Navnet Tordensfjold 1716.
26. Fretslutning i Roskilde 1659.
- „ Christiansborg Slot afbrænder 1714.

Smaating af gamle Almanakker.

1597. An. 1542 blev Hertug Frederik den Anden hyldet til Konge udi Danmark paa Sjællandsfars Landssting.
1618. Anno Christi 1295 blev Hertug Erik af Langeland slaaet til Ridder og byggede den stærke Fæstning og Slot Tranekjær, gjorde ogsaa Rudkjøbing til en Kjøbstad, privilegeret med Stads Frihed.
1619. I det Aar 1556 var en saa dyr Tid i Danmark, at en Skjæppe Malt gjaldt 24 sk .
1620. Den 28—29. Store Herrer blifve truet mit Livs juagbed.
1626. 1629. An. Christo 812 stod den store Slagtning mellem Baldemars Toft og Harildsted, Bøken for Glensborg, da Kong Harild og Regna førte Krig sammen, i hvilken Strid paa en Dag over 15,400 Nyttere og Soldater bleve slagne.
1627. I dette Aar blivde Katholiker og Jesuiter, som vi kalde Papiister, saa samdrægtige med os, at de holde Fastelavn, Paaske, Christi Fimmelfart og Pintsedag, med alle Evangelier at prædike, paa en Dag og Tid med Luthers Tilhængere. Jeg haaber, der bliver en Hyrde og en Hjord paa sidste Aft.
1630. Bladig oc narriff Fasteløffen med mange krumme Sprung. Fanden haffuer sin Moder til Gest, tracterer hende med Rib Taback oc Dansk Brend Vin, paa Lowe, det er paa hans Wise. — Sidste Kvarter: Nu spiller Fanden.

1639. 1641. 1643 og 1646.

Boyt Dig for Kulde, Bilde og Gist!

Krydder og Vin sæt paa Din Tist!

1654. Februaris faldis jeg den blide,

Frost oc Kulde maat du dog lide,

Dit Blod maat du nu lidet lade,

Om Fieber ey skal ofver dig raade.

1659. Ed oc drik, sampt holdt dig varm,

Lad dit Blod, Kulden gjør Harm.

3. Marts.

1. Thomassen, Hans, (Bygom)
1532, † 22. Septbr. 1573.
Lundblad, Joh., 1753, †
18. Juni 1820.
*Jensen, Christen, (Hul), 1809.
*Blahn, C. J., 1813.
2. Samsoe, D. J., 1759,
† 24. Jan. 1796.
Grevenkop-Castenschild, K. S.,
1780, † 13. Febr. 1854.
*Neergaard, Carl, 1800, †
2. Aug. 1850.
Berggreen, A. P., 1801.
*Olsen, Lars, 1803.
*Rottwitt, Carl Edv., 1812,
† 8. Febr. 1860.
*Hansen, Peder, (Snoldelev),
1812, † 15. Juni 1861.
3. Rhuman, Hans, 1622, †
28. Septbr. 1676.
Ihre, Joh., 1707, † 1.
Febr. 1780.
*Drejer, C. P. J., 1808.
4. Knudsen, H. C., 1763,
† 4. Febr. 1816.
*Neergaard, Th., 1804.
Stang, Jr., 1808.
*Nesing, B. J. A., 1818.
5. Wielandt, J., 1690, †
18. Decbr. 1730.
Galiotti, B. L., 1733, †
16. Decbr. 1816.
Weyse, C. G. J., 1774, †
8. Oktbr. 1842.
*Deutner, S. N., 1794.
*Kampman, S. (d. D.), 1813.
6. (Angelo, Michael, 1474
† 17. Febr. 1564).
Fabricius, Otto, 1744, †
20. Maj 1822.
*Tillisch, G. H., 1807.
Raulli, J. S., 1809.
*Kaysen, S. S., 1817.
*Petersen, N. B., 1817.
*Andersen, J. M. B., 1822.
7. Arfwedsson, Carl Chr.,
1735, † 20. Juni 1826.
Horsleb, Sv. Br., 1784, †
12. Septbr. 1836.
Helgesen, Hans, 1793, †
28. Febr. 1858.
*Pedersen, Rasmus, 1805.
*Condruy, Niels Chr., 1811,
† 23. Maj 1861.
Bering, Jens, 1812.
8. Scholer, Mik. Peter, 1772,
† 30. Apr. 1851.
*Sorensen, Rasmus, 1799.
Jensen, J. L., 1800, †
26. Marts 1856.
*Mathiasen, Rasm., 1808.
9. Bergklint, Olof, 1733,
† 13. Marts 1805.
Bergman, Torbern Olof,
1735, † 8. Juli 1784.
Anckarsvärd, Mich. Coss-
wa, 1742, † 23. Marts
1838.
Mørner, Carl Stellan,
1761, † 24. Juli 1834.
*Hoier, Kn. C., 1815.
*Rottwitt, C. M., 1820.

Thormaaned.

10. Esfeld, J. C., 1594, †
28. Febr. 1662.
Maseman, N. S., 1766, †
26. Oktbr. 1816.
Hansen, Jip, 1785, † 5.
Oktbr. 1860.
11. Rantzau, S., (d. Lærde),
1526, † 1. Jan. 1599.
Reventlow, C. D. S., 1748,
† 11. Oktbr. 1827.
12. Knud Lavard, 1091, † 7.
Jan. 1131.
Rosenkrands, C., 1612, †
13. Oktbr. 1681.
Rosenkrands, Oluf Holg.,
1622, † 13. Marts 1685.
Gyldenstjerne, Ngel, 1629,
† 30. Juni 1652.
Nyruup, Rasmus P., 1759, †
28. Juni 1829.
*Westergaard, A., 1796.
*Nielsen, S. C., 1802.
*Nagaard, J. G. W., 1811,
† 16. Marts 1857.
Andersen, J. P. S., 1820.
13. Dalgas, C. F. Jf., 1787.
*Griis, Johannes, 1795.
*Sjort, A. J., 1809.
*Brun, P. S. C., 1813.
*Sjort, P. P., 1813.
Gude, S., 1825.
14. Preisler, J. M., 1715,
† 17. Novb. 1794.
*Schulz, N. Etouff., 1780,
† 30. Decj 1831.
- Entedr. Josephine M. E.,
1807.
*Poulsen, C. M., 1818.
Worsaae, J. S. A., 1821.
15. Rudbeck, Olof, (d. D.),
1660, † 23. Marts 1740.
Choræus, Michael, 1774,
† 3. Juni 1806.
*Jaurshou, A., 1815.
*Zermanfen, N., 1824.
16. Brahe, Ebba, 1516, † 5.
Jan. 1674.
Nothe, W. S., 1777, †
20. Febr. 1857.
*Wib, J. P., 1791, † 5.
Febr. 1854.
Hanssen, S. P., 1805, †
13. Apr. 1862.
*Warming, S. C. C., 1806.
17. Noth-Samsø, S. A., 1653,
† 17. Jan. 1719.
*Schou, S. S., 1797.
*Thalbitzer, C. W., 1801.
18. Kong Frederik III., 1609,
† 9. Febr. 1670.
Forsell, Carl af, 1783, †
25. Oktbr. 1848.
Madjen, C., 1791.
*Roefeld, S. M., 1792.
Schricht, Dan. Sr., 1798, †
22. Febr. 1863.
*Steffensen, P. S., 1799.
Scheel = Plesjen, Carl T. V.,
1811.
19. *Petersen, Jens, 1790, †
28. Febr 1833.

- Zable, G. E. B., 1797, †
30. Martz 1837.
Nicander, Carl Aug., 1799,
† 7. Febr. 1839.
20. *Pock, Lorenz, 1806.
Jorchhammer, J. N. G., 1827.
*Weich, J. M., 1827.
Zhsen, S., 1828.
21. Bruun, Joh. Nord., 1745,
† 26. Juli 1816.
Knos, O. A., 1756, † 15.
Jan. 1804.
Waller, Paul Mart., 1794,
† 13. Martz 1838.
Grüne, J. F. M., 1805.
*Thune, Edvard, 1810.
22. Kreyer, S. N., 1799.
*Festmeyer, N. B., 1809.
*Nimstedt, Chr., 1830.
23. Heiberg, Th. S., 17. 8, †
26. Oktbr. 1819.
Brunius, C. G., 1792.
*Lange, C. B., 1801.
24. Dünter, Balth., 1735,
† 5. Oktbr. 1793.
Almløf, Nils Villh., 1799.
25. Fersleb, Peder, 1689, †
5. April 1757.
Wodeweg, Joh. C., 1782,
† 20. Aug. 1849.
*Bant, N. S., 1797.
26. Seegh-Guldberg, Jr., 1771
† 21. Epibr. 1852.
*Scheffeds-Juel, C., 1806, †
2. Epibr. 1861.
27. Evane, Hans, 1606, †
26. Juli 1668.
*Eidinius, Kn. B., 1802.
28. (Raphael Sanzio, 1483,
† 28. Martz 1520).
Adlersparre, Georg, 1760,
† 23. Epibr. 1835.
Schwach, C. N., 1793.
*Lange, M. J. L., 1794,
† 4. Juni 1860.
*Ferg, Chr. Ehlers, 1795.
29. Bartholin, Thomas, 1659,
† 5. Novbr. 1690.
*Rasmussen, Rasmus, 1810.
30. Ewald, Joh. v., 1744, †
25. Juni 1813.
Schulz, J. A. B., 1747,
† 10. Juni 1800.
Wolke, D. J., 1770, † 1.
Febr. 1853.
Lorenzen, Nis, 1794, † 14.
Martz 1860.
*Bieby, Carl Helger, 1801.
*Blech, Jr. Chr., 1805.
Jenger, Joh. Ferd., 1805,
† 9. Maj 1861.
31. Rosenfrants, Nils, 1627,
† 2. Juli 1676.
Albedyhill, Gustav d., 1758,
† 11. August 1819.
Schack-Staffeldt, N. B., 1770
† 16. Decbr. 1826.
Etoft, N. B., 1790, † 5.
Juni 1844.
Lorenssjold, Leopold S. S.,
1813, † 11. Juni 1848.

2. Carl Edvard Notwitt, Kongens og Folkets trofaste Mand, der ved et apoplektisk Slag bortrøves fra sin høje jordiske Virksomhed i sin kraftige Manddomsalder, kun 2 Maaneder efter at han som Konseils-Præsident og Justits-Minister var indtraadt i Kongens Regering, er født i Hillerød den 2. Marts 1812. Efter at være bleven Student fra denne Byes Skole, studerede han Retts-Videnskaben, blev senere Underrets-Profurator samt Landvæfens- og Tiende-Kommissær i Tilsted Amt, derpaa Højesterets-Advokat, i Slutningen af Maret 1855 Amtmand i Frederiksborg Amt og endelig Konseils-Præsident og Justits-Minister den 2. December 1859. — Fra 4. Decbr. 1849 indtil sin Dødsdag var Notwitt Folkethingets-Mand for Frederiksborg Amts 5. Valgkrets, og Folkethingets Formand fra sammes 4. Sessions 3. Samling 1853, indtil han indtraadte i Ministeriet; han var derhos et af de i 1856 af Folkethinget valgte Medlemmer af Rigsraadet. — Notwitts Hjærte omfattede med den rene og varmeste Kjærlighed „Grundloven“ og den i samme nedlagde Folkelighed — han var stadig Kongens og Folkets trofaste Mand, og derfor var han højt anseet og elsket af Begge. Budskab om hans uventede og bratte Død den 8. Februar 1860 var derfor et tungt og smerteligt Slag baade for Konge og Folk, og Begge sædte Sorgens og Bedrøvelsens Taarer ved hans Baare — det fik man det umiskjendeligste Vidnesbyrd om, da ikke blot Kongen, men ogsaa nogle Hundrede Bønder fra alle Landets Egne og en uhyre Menneftes-Hob af alle Samfundsklasser samlede sig ved hans Begrævelse. Ved hans Død blev der fra en Side, hvor man havde tvivlet om hans Dygtighed, udtalt offentlig følgende sande Vidnesbyrd om ham: „I de 2 Maaneder, hans Ministerium varede, lykkedes det ham at vinde megen Anseelse og Tillid i sine særlige Bestyrelses-Grene og blandt sine Undergivne for den Dygtighed og Raffhed, hvormed han ledede Forretningerne, og paa Rigsdagen opnaaede hans aabne og faste Holdning ogsaa Modstandernes Anerkjendelse“. Et højt talende og uforgængeligt Vidnesbyrd fik man om hans Værd, da der fra „Vondevennernes Selskab“ Bestyrelse udgik en Indbydelse til ved fælles Bidrag fra Notwitts politiske Venner at rejse ham et Vindesmærke paa hans Grav. Lige fra Kongen til den fattigste Husmand paa Landet indkom saadanne Bidrag som en Taknemmeligheds-Gjæld til Notwitt, og i April 1862 rejstes paa hans Grav paa Kjøbenhavns „Assistentens-Kirkegaard“ et af graaligt kararist Mar-

mor pragtfuldt udført Vind-smærke, paa hvis Kapitel Notwitts Portræt, omgivet af hans fulde Navn og prydet med Laurbær- og Egegrene samt Evigheds-Blomster, er udbugget, og desuden forsynet med følgende Indskripter: „Fader os love de herlige Mænd for vor Slægt! — Konseils-Præsident Carl Edvard Notwitt gjorde folkelig Frihed og folkelig Lovgivning til sit Løsen. — En Danemand er her begravet med Sorg; men hans Navn vil leve længe i Folket. — Dette Minde er rejst af Kong Frederik den Eyvende, det menige Folk og dets Venner“.

5. Christoph Ernst Friedrich Weyse, udmærket dansk Komponist, er født i Altona den 5. Marts 1774, hvor hans Fader var Urtekammer. Hans Moder var en øvet Klaveerspilleresse, og den Ros, der blev ydet hende som saadan, gjorde Indtryk paa ham i hans unge Drengaalder og vakte Lysten hos ham til ogsaa at kunne spille for at blive rost. Engang samlede han paa Klaveret i Besøgfaderen, Organist Heusers Nærvarrelse. „Dreng! har Du Lyft til at lære erdenlig at spille, vil jeg lære Dig det“, udbød den Gamle; Drengen havde Lyft, og nu begyndte hans musikalske Undervisning, der blev ham saa kjær, at han anvendte alle sine Fritimer til at øve sig. Besøgfaderen, der var en musikalsk Entusiast, satte sig glad over Drengens Fremstridt, roste ham for Fremmede som Verdens 8. Underværk. Ved den musikkyndige Professor Unzer gjorde Weyse senere Bekjendtskab med den endnu større Musikfjender Syndikus Gähler, og ved dennes Vællekomst fik han af Prof. Cramer i Kiel en anbefalings-Skrivelse til Tonekunstneren Schulz i Kjøbenhavn, hvortil han rejste som ung Mand. Schulz tog meget venligt imod ham, gav ham Ophold i sit Hus i 3 Aar og paaaaac, at den unge Weyse uddannede sig paa en grundig Maade. Musikfjenderen, den rige Kancelli-Sekretar Grønland, interesserede sig levende for ham og tog sig meget af ham, og Schulz forskaffede ham Organist-Posten ved „Reformert Kirke.“ 3 Aaret 1805 blev han Organist ved „Frue Kirke“ og blev ved samme Lejlighed hædret af Universitetet, der sendte ham Diplom som Dr. philos. — Weyse komponerede meget og mangfoldigt; men det er dog især ved sin Kirkemusik, at han har erhvervet sig et stort og hædret Eftermæle. Han døde den 8. Oktober 1842. Hans Biste vil blive opstillet paa en Granitstøtte ved „Frue Kirke.“

(6. Michael Angelo Buonarotti, sædvanlig kaldet **Michel Angelo,** der er født den 6. Marts 1474, er en af de berømteste italienske Malere, Billedhuggere og Bygmestere. Hans Arbejder for Mediceerne i Florents og for flere Paver ere udødelige Mindesmærker om ham og hans Kunst. Et af hans berømteste Malerier er „Den yderste Dom“, hvorpaa han arbejdede i omtrent 7 Aar, et Kunstværk, der tilnærmelsesvis er blevet efterlignet i Kobberstik. Ligesaa ere hans „Den hellige Familie“, „Christi Korsfæstelse“, „Nedtagelsen fra Korsei“ etc. tilstrækkelig bekjendte og berømte. Han var en udmærket Efterligner af Naturen og forstod mesterlig at forbinde Kolorit med Halvmørke. Michel Angelo døde den 17. Februar 1564.)

7. Carl Christopher Arfwedsson, Chefen for et af in Tids driftigste og mest agtede svenske Handelshuse, er født i Stockholm den 7. Marts 1735. Efter at have fyldt sine 15 Aar fik han en Plads paa Faderens Kontor. Sine Fritimer anvendte han til Læsning især af saadanne Bøger, som omhandlede Handel, Finanser og Statistik, og for end mere at udvide sine Kundskaber, tilbragte han i Begyndelsen af sin kraftige Manddomsalder et Aar i England. Nogle Aar efter sin Hjemkomst begyndte han i 1768 en Handel for egen Regning og indgik nogle faa Aar senere i Handels Fællesskab med sin Slægtning Anders Tottie. Det var under Firmaet „Tottie og Arfwedsson“, at disse Handelsmænd snart erhvervede sig almindelig Tillid saavel i Fædrelandet som paa udenlandske Handelspladser, dels som sikre og solide Kjøbmænd, dels som Borgen for svenske Fabrikanter og Manufakturister. Denne Tillid har Huset „Tottie og Arfwedsson“ uafbrudt vedligeholdt til Trods for alle de ublide Omskiftelser, der midlertidigt ramte den svenske uden- og indenlandske Handel. En ny Mark aabnede sig for Arfwedssons Virksomhed, da han i 1748 tilkjøbte sig Skebo og Ortala Værk samt Norrtelge Gøværffabrik. Ved disse Ejendomme lod han, under Tilsyn af sin ældste Søn, ej alene

foretage vidtomfattende Grund-Forbedringer, men lod tillige anlegge en Jernplade-Fabrik, den første af denne Slags i Sverrig. Handels-Forretningerne bleve hele Tiden drevne næsten alene af Arfwedsson, idet den anden Handelsfælle formedelst Sygelighed hindredes at deltage deri. Arfwedssons Iver og Redelighed bleve ikke ubemærkede eller upaaskjønnede hverken af Regeringen eller af hans Medborgere. Han udnævntes saaledes tidligt til Direktør i det Vestindiske Kompagni, til Medbestyrer af General-Diskonto-Værket; var i næsten 40 Aar Medlem af den kongelige Sø-Forsikrings-Overret, samt blev desuden beskikket af Kongen til Medlem af adskillige tilfældige Kommissioner angaaende Handels-Anliggender. Den mest byrdefulde af hans mangfoldige Forretninger var uden tvivl den, da han under Krigen i 1788 maatte som Ordfører for Stokholms Borgerskabs 50 Ældste lede disses Forhandlinger, der stundom vare nærved at fremkalde Lyn og Torden, Kiv og Tvedragt, men ved Arfwedssons Rolighed, Anseelse og Klogskab lededes til Samstemning og til de for det Almene gavnligste Beslutninger. Til Gjengjæld herfor vandt han sin Konges Yndest, blev 1790 Kommerceraad, udnævntes i 1795 til Ridder af Vasaordenen og fik i 1815 endog denne Ordens Storkors. Det kongelige Videnskabernes Akademi havde allerede i 1787 optaget denne fortjenstfulde og agtede Medborger som sit Medlem, og lige til sine sidste Dage var han uafbrudt tilstede i Bestyrelsen for sammes Økonomi- og Penge-Anliggender. Han var en Ven af Handels- og Næringsfrihed, og troede ikke, at der gaves nogen Bedrift og Næring, som behøvede nogen særlig Opmuntring, det være sig gennem Penge-Understøttelse, Prohibitiv-Foranstaltninger (Beskyttelses-Told etc.), Taxter og deslige. Forsynet skænkede ham en usædvanlig høj Alder; han bortkaldtes først den 20. Juni 1826 i sit 92. Aar, I sine sidste Leveaar led han dog under nogle Alderdoms-Svagheder, hvortil navnlig hørte Blindhed. Som et Bevis paa hans Standhaftighed og Hengivenhed

under Guds Villie kan anføres følgende Hændelse: En heldig Operation havde gjengivet ham Synet. Kort Tid derefter, medens Vaagekone var slumret ind, slukkedes hans Natlampe. Oldingen, der var falden i Søvn i den glade Overbevisning, at have gjenfaaet den dyrebare Gave af sit Syn, vaagner og finder sig omgiven af et uigjennemtrængeligt Mørke; men istedetfor at fortvivle, underkaster han sig stille og taalmodigt denne formenlige Ulykke, indtil Dagens første Straaler overtødede ham om, at han endnu var i Besiddelse af denne Kunstens nye Gave. Han efterlod sig 4 Børn, hvoraf den ældste Søn, Carl Abraham Arfwedsson, blev Handelshusets senere Chef; hans ældste Datter Charlotte var bleven gift med en af Rigets Herrer, Grev Carl Mørner den senere Over-Statholder, Rigs-Statholder i Norge.

— **Hans Selgesen**, den sjæve Nordmand, der har gjort sig uforgængelig navnkundig som Frederikstads heltemedige, uforsærdede og heldige Forsvarer, og derved har indskrevet sit Navn med uudslættelig Skrift i Danmarks Aarbøger, er født den 7. Marts 1793. Ved Norges Udskillelse fra Danmark i Aaret 1814 var Hans Selgesen, der allerede dengang tjente som Officør i den dansk-norske Hær, en af de Nordmand, der forblev i dansk Tjeneste. Noget Aar senere traadte han ud af Tjenesten og gjorde en Rejse til Frankrig, hvor han opholdt sig en Række af Aar. Han kom atter tilbage til Danmark og bosatte sig ved Frederikstad, hvor han stadig sysslede med Jagten, der var hans Yndlings-Beskæftigelse, i et hos Regeringen ferpogtet Jagtdistrikt. Ved Cyprøets Udbrud i 1848 indtraadte han som Major atter i dansk Krigs-Tjeneste, kæmpede tappert ved Fredericia den 6. Juli 1849 og blev senere Kommandant i Frederikstad, hvor han vandt sin Heltskrands fra d. 1—5 Oktober 1850. Han døde som Kommandant i Rendsborg den 28. Februar 1858.

9. Torbern Olof Bergman, en overordenlig udmærket svensk Naturforsker og Kemiker, et Særsyn som ingen Svensk, med Undtagelse af Linné den Ældre, Wagertin, og Berzelius, er født den 9. Marts 1735. Fra det Øjeblik af, da han i 1767 blev

Professor i Kemi ved Universitetet i Upsala, beskæftigede han sig ivrigt med sin Videnskab. Kemiens Studium og Udbredelse var hans Livs Opgave, og den ene værdifulde Opdagelse og Undersøgelse fulgte nu efter den anden. Blandt hans overordenlige Fortjenester af Kemi maa nævnes, at han med en usædvanlig Nøjagtighed undersøgte en Mængde Mineralier, inddelte dem i Hoved-Afdelinger efter deres kemiske Natur, og i Underafdelinger efter deres ydre Form. Saaledes undersøgte og beskrev han ogsaa i deres Bestanddele Jern, Staal, Støbejern, forskellige Salte og Vande. Ogsaa i andre Henseender indlagde Bergman sig udødelige Fortjenester. Hans Iagttagelser f. Ex. over Iglar, Bier, Frostfælænen o. s. v. have et varigt Værd og danne Grundlaget for alle senere Iagttagelser. Hvad Frostfælænen, der tilføjer Træerne den største Skade, saaledes angaar, da beviste han, at denne Skade foraarsages derved, at de uberingede Hunner efter Parringen krybe op i Træerne for at lægge Æg omkring Knopperne, og at man kan hindre sligt, ved at ombinde Træerne med tjærede Klude. Ved anstillede Forsøg viste det sig, at Bergmans Iagttagelse og Mening vare fuldkommen sande; det saaes, at hver Hun havde kunnet lægge 250 Æg og saaledes avle 7 Millioner Maddiker. Hvor stor han var som Naturforsker, fremgaar især af en Ytring af den udødelige Linné. Bergman indsendte et Arbejde til Bedømmelse af Universitetet. I Førstningen tvivlede Linné om Rigtigheden af Bergmans Meninger, men da han havde læst Skriftet helt igjennem, skrev han under det de faa men indholdsrige Ord: „Jeg saae det og studerede.“ Bergman døde den 8. Juli 1784.

11. Christian Ditlev Frederik Reventlov.

Bondevennen fremfor Alle, Forbilledet for alle Herremænd, en Mand, hvis Faderens navn skal lyse i Danmark gennem alle Elægtfølger, er født den 11. Marts 1748. Dets Livsveikkaar havde gjennem Fødselen givet ham Adelsmandens flere Glæds og Forrettigheder, og af den evige Verdens-Styrrelse var han bleven forlenet med en Sjæleadel, der ikke vil blive fordunklet i Tidernes Løb.

Efter at have nydt privat Underiisning i Hjemmet, og senere udvdi- det sine Kundskaber forst et Aars Tid ved Gymnasiet i Altona og derpaa i et Par Aar ved Sorø Midder-Akademi, tiltraadte han og hans Proder Johan Ludvig 1766 en Udlands-Rejse til Tysk- land, Nord-Italien, Frankrig og England, hvor han overalt bestræbte sig for at uddanne sit Legeme ved ridderlige Dvælseser, og sin Aand ved alvorlige videnskabelige Sysler. Hans Sjæl opfyldtes derved af „friskindede og menneske særlige Ideer“. I 1770 kom han tilbage, for i det paafølgende Aar atter gjøre en Rejse til Sverrig og Norge. Han indtraadte nu i Statens Tjeneste, hvor han udviklede megen og gavnrig Virksomhed i forskjællige Stillinger, og hans Virksomhed blev paaffjennet saaledes, at han allerede i 1773 blev Kammerherre, i 1777 Storkorsridder, i 1787 Gehejmerraad. Ved Faderens Død 1775 var han bleven Ejer af Grevsfabet Christiansfæde paa Lolland. Da Frederik den Sjette i 1734 som Kronprinds var indtraadt i Regeringen, blev Reventlov første Deputeret i og senere Præsident for Rentekammeret. „Her gaves ham Lejlighed til at lægge Grund- volden til de gjennemgribende Forandringer i Bondestændens Kaar, hvorved han og nogle andre Statsmænd (Christian Colbjørnsen, Andreas Peter Bernstorff o. fl.) have sat sig et uørgængeligt Hædersminde“. Der blev 1784 nedsat en kongelig Kommission med det Hverv at overveje og udføre, hvad der kunde tjene til at forbedre Bøndernes Kaar paa Statens Gods i Frederiksberg og Kronborg Aunter. Reventlov var denne Kommissions Formand. Medens Fællesskab her blev ophævet og Arvesæst indført, „tænkte han over, hvorledes alle Danmarks Bønder kunde blive delagtige i saadanne Goder; men han forudsaae, at det ikke var nogen let Sag at sætte dette igjennem“. Nu traf det sig engang, at han skulde foredrage for Kronprindsen nogle Bønders Klage over taalt Vilkaar- lighed, og da han ved denne Lejlighed med sande og levende Farve skildrede den Glendighed, hvori Bondestanden var nedstyrtet, gjorde hans Fremstilling et saa dybt Indtryk paa den unge Fyrste med det varme og medfølsende Hjærte for Medmenneskers Nød, at han opfordrede Reventlov til strax at lægge Haand paa Bondestændens Befrielses-Værk. „Hællere begynde idag, end opsætte det til Morgen“, mente Kronprindsen. Den 26. August 1786 blev da den store Landbo-Kommission nedsat til at overveje og gjøre Forslag om, ved hvilke Midler Bondestændens Stilling i det Hele kunde forbedres

og opbjalpes. Den første herlige Frukt af Kommissionens Forhandlinger, hvori især Reventlov og Colbjørnsen toge levende Del, var Forordningen af 8. Juni 1787 om Herremændenes og Gæstebøndernes indbyrdes Pligter og Rettigheder. Denne Forordning bestemte: 1) at ingen Gaard for Fremtiden maatte bortkøbes, ser-nd der ved bestikkede Mænd af Retten var afholdt lovligt Eyn over dens Bygninger og Besætning, for derved at betage den uretfærdige Godsejer ethvert Paaskud til at jage Bonden fra Gaarden under Forgivende af, at Bonden havde ladet Gaarden forfalde; 2) at Fangebullerne, Gæbestokken, Træhesten, den spanske Kræppe, i det Hele al legemlig Tugt- og Sælde, skulde være afskaffede. Herimod Gæstebønden for Fremtiden skulde tiltales og dommes af Retten, hvis han viste sig opstændig mod Herstabet eller forsaae sig imod sit Gæste. — Den anden og vel endnu mere velsignede Frukt af Kommissionens Vidskomhed var Forordningen af 20. Juni 1797 der ophævede Stavnsbaandet, det vil sige, den despotiske Bestemmelse, at enhver Bondedreng, der havde fyldt sit 4. Aar, var bunden til sin Godestavn, og fra det 18. til det 40. eller rettere til det 52. Aar, kunde af Godsejeren udskrives og indsendes som Seldat, for senere at overtage hvilkens ihelst faldefærdig Gaard paa hvilket som helst Vilkaar, Godsejeren vilde byde ham. — Samme Aar udkom to andre vigtige Forordninger, hvorved man ophævede de bestaaende uretfærdige og uforstændige Forbud imod at udfere græs-fødret Kvæg af Landet og imod at staldfodre Kvæg, og endnu senere udkom Forordningen, der safsatte, at Hovetiet skulde bestemmes saaledes, at Bonden ikke skulde mangle Tid til at regle sin egen Axl, og at Enhver kunde forlange at faa sin Tiende i Kjørven bestemt til en vis aarlig Afgift i Korn eller Penge efter en Tiende-Kommissionens Etjøn. Se disse og mange andre herlige Foranstaltninger bar den danske Bonde især Grev Christian Ditlev Frederik Reventlov at takke for. „For rigtig at sjonne paa hans Fortjenester af denne Sag, maa man ikke overse, hvor mange og indflydelsesrige Modstandere, han havde i de højere Klasser, hvoriblandt ikke faa af de mangfoldige Godsejere, der dog ingenlunde Alle viste sig som Bondestandens Undertrykkere. Herremændenes Sag blev fremstillet som h:le Adelens, hvortil unægtelig den overvejende Del af Godsejerne hørte, og Adelens Sag blev igjen fremstillet som Kronens“. Hans hæderlige Broder Johan

Ludvig Reventlov paa Brahe-Trolleborg og nogle faa andre Statsmaend delte hans Anskuelse, men dette var langt fra ikke Tilfældet med Flere af deres Standsfæller. Hans Modstandere maatte dog senere indrømme, at Reventlov havde virket for deres Gavn. — Det vilde være for vidt, om vi her vilde prøve paa at skildre hele denne Fædresmands Virksomhed til sit Fædrelands Held. Vi vilde kun tilføje, at han som Jorddrot altid handlede i den samme Aand, der ledte ham i hans offentlige Virksomhed. Fra 1813, i hvilket Aar han efter sin Begjæring udtraadte af Renteskammeret, men vedblev at være Gehejmes-Statsminister, levede han for Størstedelen paa sine Godser. Han døde paa Christianshavn den 11. Oktober 1827. Aldrig vil den danske Bonde glemme Christian Ditlev Frederik Reventlov; han vil ikke glemme denne Mand, saalange der findes Taknemmeligheds-Følelse i hans Bryst, men — denne Følelse vil aldrig uddø hos den danske Bonde.

15. Olof Rudbeck, den Yngre, en lærd svensk Læge og Polyhistor (kyndig i mange Fag), der især fordybede sig i Granskninger af de orientalske Sprog, er født den 15. Marts 1660. Han havde mange underlige Meninger. Med en Flid, Lærdom og Udholdenhed, der vare en bedre Sag værdige, fortsatte han med i Skrifter at søge at bevise f. Ex. Ligheden mellem Lappisk og Hebraisk, mellem Gothisk og Kinesisk og imellem Finsk og Ungarsk. I det sidste bedrog han sig ikke. Han vilde overbevise Verden om Lappernes Herkomst fra Jøderne, og om deres Udvandring til Norden kort efter Syndfloden; han vilde henflytte Hesperidernes Haver til Nabolavet af Nordpolen; han skrev om Urim og Thummim, om Dudaim, om Schudai og Melathron, om Borith osv. Den lærde Polyhistor blev ophøjet i Adelstanden og døde den 23. Marts 1740.

16. Ebba Brahe, Heltinden i en af den store Gustav Adolfs første Kjærligheds-Æventyr, er født den 16. Marts 1596. Hun var en Datter af Rigsraaden Magnus Brahe, blev opfostret ved Carl den Niendes anden Dronnings Hof, var jævnaldrende med Gustav Adolf, saaledes hans Legesøster, og blev Maalet for en ømmere Følelse hos ham, der dog altid

synes at have holdt sig indenfor den strænge Tilbørlighedens Grændse. Det var Kongens Agt at tage Ebba Brahe til sin Dronning, noget der paa den Tid ikke var saa usædvanligt; saaledes havde hans Farbroder og Farfader haft indtødte Gemalinder. Hans Moder, Enkedronning Christine, modsatte sig Planen, og medens denne var paa Bane, skal Ebba engang have skrevet paa en Vindues-Rude paa Stockholms Slot:

„Jeg er tilfreds med Lykken min,
Og takker Gud for Naaden sin“.

Enkedronningen fik dette at se og skrev nedenunder:

„Det Ene Du vil, det Andet Du skal.
Saa gaar det som oftest i saadant Fald“.

I de modnere Aar ytrede Gustav Adolf selv, at han af politiske Grunde havde fundet denne Giftermaals-Plan betænkelig og saaledes opgivet den. Enkedronningen udsaae sig en anden Mage for Ebba, nemlig den store Feltherre Jakob de la Gardie, og deres Bryllup højtideligholdtes den 30. Juni 1618. Om end Kjærlighed ikke knyttede dette Ægteskab, synes det alligevel at have været lykkeligt. Det varede i 34 Aar og velsignedes med 14 Børn. Fulgt af disse, ledsagede Grevinden sin Mand paa hans Felttog og sørgede ikke blot for hans Helsen men, saameget hun kunde, ogsaa for Soldaternes. Hun blev Enke i 1652 og levede som saadan endnu i 22 Aar. Hun døde den 5. Januar 1674 næsten 78 Aar gammel.

25. Peder Hørsleb, der er født den 25. Marts 1689 og døde som Biskop over Sjællands Stift, var en højt begavet, fertsjensfuld, men tillige en stridbar og haard Mand. Som Eloisyræft i Frederiksborg indgav han et Andragende til Kong Frederik den Fjerde om Oprettelse af en Vondessole i Hørslev, Anneget til Hilslerød, og „det vandt i den Grad Kongens Bifald, at det gav Stødet til Opførelsen af 240 Skoler paa det kongelige Ryttergods“. Paa samme Dag, som Christian den Sjette besteg Tronen, kaldte han Hørsleb til Biskop i Christiania, hvor han gjorde sig højt fortjent ved den Virksomhed, han udfoldede til

Jordel for den derværende lærde Skole, Høspitalet og andre Stiftelser samt i Henseende til kirkelige Reformers. I 1737 blev han Biskop over Sjællands Stift. Om hans Betsalenhed berettes, at man aldrig havde seet eller hørt hans Lige. Med sine fortrinlige Egenstaber forenede han en Myndighed, der ikke godt kunde finde sig i Modstand, og hvor hans Planer, der altid havde en god Hensigt, ikke altid lode sig gennemføre, var han altid tilrede med Raad om Tvangs=Foranstaltninger, Forbedrings=Hus og Lugthus=Arbejde. Denne i mange Henseender ellers fortjente Mand døde den 5. April 1757.

— **Johan Carl Mødeweg**, en af vort Fædrelands dygtigste, dristigste og mest udmærkede Fabrikanter, blev født den 25. Marts 1782. Denne af Industrien i Danmark højt fortjente Mand har ved sit Gjemvel skarligt godtgjort, at idetmindste Klæde=Fabrikationen kan trives ligesaa vel i Danmark som i England, Frankrig og Tydskland, naar den kun ledes med Indsigt og Kraft. Han var fra Begyndelsen Urtefræmmer. Omstændighederne nødte ham til at høre sin Handel som saadan. Det var under Krigen med England i 1807—14, da Nationens almindelige Stemning drev den til Forsøg paa i alle Henseender at gjøre sig uafhængig af Udlandet, navnlig ogsaa i Fabriks og Manufaktur=Væsen. Uden at have lært dette Sag, anstiftede Mødeweg i 1810 for Kæsterne af sin Formue en Bæv og to Skotroffe. Dette var den første, simple Begyndelse til en Mandes Virksomhed, der ved sin Død satte henimod 300 Mennesker i Vestsjæftigelse. En stor Ildbrand, der i 1819 ødelagde hans Ejendomme og Vare=Beholdninger, maatte kun tjene til at forhøje og udvide hans Virksomhed, da han nu anstiftede sig de i Udlandet prøvede, bedste Maskiner, og ved Rejser selv gjorde sig bekendt med Fabrikations=Maaden. I Aaret 1831 kjøbte han i Forening med Grosserer Suhr af de Schimmelmannske Arvinger det for sin yndige Belliggenhed bekendte Brede, hvis betydelige Vandkraft, der senere forøgedes ved en Damp=Maskine paa 25 Hestes Kraft, anvendtes til at drive saavel Korte= og Spindemaskiner som en Valkemølle. Det Mødewegske Klædes Finsed, Glæds og Godhed var almindelig anerkjendt og forstiftede Fabrikten en saa stadig og stærk Efterivorgsel ikke blot fra Indlandet men ogsaa fra Norge, at den sjældnen kunde tilfredsstille Alle. I 1844 beskæftigede han allerede omtrent 150 Arbejdere, havde dengang 40

Bæverstole igang og forarbejdede 33,000 Alen middelfint Klæde. Da han den 20. August 1849 i sit 18. Aar forlod det Timelige, efterlod han sig, efter at have begyndt med to tomme Hænder, en Formue, der ansloges til over 3 Tønder Guld, ikke erhvervet ved Handelens usikre Spekulationer, men ved Flid og Dygtighed, og som, idet han saaledes berigedes, til samme Tid skaffede den talrige Befolkning, der bosatte sig omkring Brede, Fred og Underhold. Den energiske Karakter, ved hvilken han vidste at overvinde de mange Bønseligheder, der modsatte sig en Fabrikation, som hidtil her i Landet kun havde bragt sine Dyrkere Tab, forbunden med en stærk Selvstændigheds-Følelse, og Bevidstheden om, at han hverken skyldte offentlig eller privat Understøttelse sit Bærts Fremgang, gav hans Ungang noget Frastødende for den, som ikke kendte ham nøjere; men i sin Familie-Kreds var han en omhyggelig Fader; mod sine talrige Elægtninge, hvem han ved sin sidste Bestemmelse har be-
 taamt rigeligt og fjærligt, en sand Velgjører; mod de Saa, som han værdigedes at kalde sine Venner, en tro og usforanterlig Ven baade i Ord og Daad. Arbejderne paa hans Fabrik, der i hans Testamente ogsaa betænktes med en aarlig Gave, sørgede over ham, som over en Fader, og fulgte ham ved hans Dod i talrig Skare til „Trinitatis Kirkegaard“ ved Kjøbenhavn, hvor han nedfattedes hos en forudgangen Katekulle og Son. En anden og eneste efterlevende Son, Agent Julius Emil Modeweg, fortsætter det store industrielle Værk, der gik i Arv til ham, med Faderens Dristighed, Kraftfulde og Nedelighed.

27. Hans Svane, hidtil den eneste titulære Erkebiskop i Danmark siden Reformationens Indførelse, er født i Horsens den 27. Mars 1666 og døde som Sjællands Stifts Biskop. Som et af de største og kraftigste Dribhjul i den Revolution, der knækkede den danske Adelsvalde og gjorde Kongen til Gnevolds-Herre, var han formogt Politiker til, at han ret kunde faa Tid og Lyk til at beskæftige sig med sit firkelige Tilsyns-Embede og med boglige Syssle; i det mindste ere de Efterretninger, man har om det tørste, yderst sparsomme, og hvad det sidste angaar, da vi des kan aldrig at have ladet trykke noget Skrift; men Politiker var han til Liv og Sjæl, og derhos synes han at have været en saa værdig Klærk, at han sikkert under andre Livsvilkkaar kunde være bleven en ægte Stormester ved et Inquisition's-Tribunal. Vi

ville lade en anden Pen skildre ham. „Bisshop var han bleven 1655 uden, saavidt vides, den ellers almindelige Indstilling af Stiftets Provster, men ved Kongens umiddelbare Valg. Med en naturlig Drift til at herske, forenede han høje Begreber om Præstevældet, og maatte derfor nødvendigt med fjendiske Dine betragte den Adels, der nu tronedes enevældig paa de øde Tomter af det gamle Præstevældets stolte Bygning. Skjønt Bisshop, havde han ogsaa selv taalt mangen Hornærmelse af det faaede Adelsvæsen, og det laa ganst i hans Karakter, at saadanne Hornærnelser ikke kunde blive uden Indvirkning paa hans Beslutning. Han var en Mand af ualmindelig Veltalenhed; hans Stemme var kraftfuld, og han forstod godt at høje den; dertil var hans Anstand høfde, og dog alter vindende, altsom Omstændighederne fordrede det. Ved sin blotte Fremtræden forbavsede han, men ved sin Tale snart slog, snart henrev ham. Ugrøjerlighed, Egensind og Egennytte vil man næppe kunne frifinde ham for (det stakkels Konstitutionsråd havde lidt maattet lyst bide sig i Læberne for hans Skyld); men endnu mindre kan man frifinde ham for den Klogskab, Fasthed og Lands Egeværkt, der ej blot vidste at tømme og stjule disse Lidenskaber, men og at bane Vej for dem og for hans Myndighed, saa at han dog stedse tilsidt opnaaede netop det, som han vilde, og intet mindre. Han forstod tilfulde baade at forberede den belejlige Tid og at oppebie den og, naar den var kommet, at bruge den. Menneffene vare for ham Skakbrætter, og han var en ubmærket Skakspiller“. Af alle de Mænd, der medvirkede til Enevolds-Regjeringens Indførelse, var Evane „den klogeste som den snedigste, den besindigste som den kraftigste, og den dygtigste som den mest veltalende“. Orskov Evane døde den 26. Juli 1668.

(28. Raphael Sanzio da Urbino, sædvanlig kaldet **Raphael,** en af de berømteste italienske Malere, der nogensinde har levet, er født den 28. Marts 1483. Han erholdt den første Kunst-Færdighed under sin Faders og Pietro Vanuccis Vejledning og senere ved Studium af Michel Angelos, Leonardo da Vincis og Fra Bartolomeos Værker. Ved sit ædle Hjærte og sin ligefremme Karakter gjorde han sig endnu senere saa yndet i Rom, at Kardinal Bibiana tilbød ham sin nære Frænke til Gemalinde, og det var kun

Pave Leo den Tiendes Løfter om Kardinals-Værdigheden, der holdt Raphael tilbage fra en glimrende Forbindelse. Blandt de Mesterværker, som hans Skaberaand her frembragte, maa især nævnes: „Jesu Begravelse“, „Profeterne“ i (Augustiner-Kirken), „Fredens Sybiller“, „Kirkefædrenes Sammenkomst“, „Skolen i Athen“, „Den hellige Familie“, „Christi Forklarelse paa Tabor“ samt hans „Kartons“ for Tapeter. I et Tidsrum af omtrent 4 Aar skabte han de fleste af disse Værker, der have udbredt hans Berømmelse over den hele Verden. I Udtrykket og Anordningen af Stoffet betragtes Raphael som uopnaaelig stor, om han endog i Tegning og Skjønhed staar tilbage for Oldtidens Kunstnere. Udtrykket var altid det første, der beskjæftigede ham ved Skabelsen af et nyt Værk; i Anordningen opdager man stedse den tænkende og filosofiske Kunstner. I 1515 overdrog hans Velynder, Kunstvennen Pave Julius den Anden, ham at lede Opbyggelsen af St. Pederskirken. Desværre døde den store Mester den 28. Marts 1520 i sit 37. Aar. Efter 300 Aars Forløb, 1820, festligholdt et Selskab af udmærkede Kunstnere og Kunstvenner hans Dødsdag paa den højtideligste Maade i Berlin og München.)

— **Georg Adlersparre**, „Sverrigs anden Eng elbrekt“, Nordens nyeste Heros og politiske Frelser fra moskovitisk Slaveri, er født i Jemtland den 28. Marts 1760. Hans Barndom opviser originale Træk af Karakter-Styrke og Selvstændighed. Allerede i en Alder af 8 Aar besluttede han at rømme bort fra Faderen til Norge, fordi denne, efter hans Mening, i et givet Tilfælde havde behandlet ham uretfærdigt. Ene, med nogle faa Styvere i Lommen, vilde han foretage den æventyrlige Rejse tilfods; men Faderen fik betids Kundskab om Planen og maatte med nogle gode Ord bekvemme sig til at tilfredsstille Drengens saarede Selvfølelse. Landshøvding Axel Adlersparre har berettet om sin Broder Georg, at han, allerede som ung, viste en usædvanlig Lethed i at lære, og at Historien var hans Ynd-

lings-Studium, hvorimod Mathematiken var det, der mindst behagede ham gennem hele Livet. Da Drengen var 12 Aar gammel, fulgte han sin Fader til Stockholm, hvor han blev Vidne til Revolutionen i 1772, samt saae Gustav den Tredie i det Øjeblik, da denne knyttede Lomme-Tørklædet om sin Arm som et Mindesmærke om Dagens Sejr. I sit senere Liv ytrede han ofte: „Aldrig kunde jeg da forestille mig, at det var mig, der i Fremtiden skulde blive den, som borttog dette Klæde“. Omtrent 14 Aar gammel, sendte Faderen ham til Upsala, hvor han i den første Tid deltog i den studerende Ungdoms bakkanaliske Samkvem. Snart indsaae dog den unge Adlersparre Fordærveligheden af en saadan Levemaade og foresatte sig at betræde en ædlere Vej, fra hvilken han senere aldrig afveg. I 1775 blev han Korporal ved Liv-Regimentet, senere Kvartermester, Kornet, Lieutenant og endelig Ritmester. Under sin Tjensttid gjorde han en militærisk Rejse til Tydskland og deltog senere i den finske Krig 1788—90, da han blev tagen til Fange. Ofte omtalte han efter Hjemkomsten med Taknemmelighed den Artighed og Gjæstfrihed, hvormed Russerne havde behandlet ham. Han havde t. Ex. saaledes faact til sin Bevogtning en russisk Underofficer, som behandlede ham med en særdeles Villie. Henrykt over denne Behandling, anbefalede Adlersparre ham til hans Foresatte, og nu skete den sjældne Ting, at Underofficeren nogle Dage derefter kom for at takke Fangen som den, ved hvis Anbefaling han var bleven befordret til Officer. I 1790 udnævntes Adlersparre til Ridder af Sværdordenen og afsendtes Aaret derpaa af Kongen til Norge i et Ærinde, som nu ikke mere er nogen Hemmelighed, hvorefter han udnævntes til Brigade-Adjutant. Han tilbragte derpaa nogle Aar med literære og landlige Sysler og deltog kun forsaavidt i offentlig Virksomhed, at han som Rigsdagsmaud havde Sæde paa Rigsdagen i Aaret 1800. Ved Krigens Udbrud 1808 indtraadte han atter i Tjenesten og udnævntes til Major i Armeen, samt til Oberst-

Lieutenant og første Adjutant. Han nedlagde i samme Aar sin Kommando, men overtog den atter den 7. Marts 1809 paa „Vestarmeens“, den saakaldte „Vermlandske Hær-Afdelings“ Begjæring, for at gaa til Stockholm og tilvejebringe en Regerings-Forandring, med andre Ord: en Revolution. Da Adlersparre indviedes i Planen til Revolutionen, gav han kun under tre for ham ærefulde Vilkaar sit Samtykke dertil, nemlig: 1) at intet Blod maatte udgydes, 2) at intet Folkeopløb maatte vækkes, og 3) at Armeen ikke maatte udføre noget andet, end bevirke Rigsdagens Sammenkaldelse. Paa denne Maade blev Adlersparre, saaledes som Carl den Trettende senere skæmtende kaldte ham, „en ægte Revolutionsmager“, maaske i ædlere Mening, end hvad der var ment med dette Udtryk. Fra hvem Planen til Revolutionen egentlig udgik, derover hviler et Slør, som maaske ikke engang Efterverdenen selv formaar at løfte; fra Adlersparre udgik den idetmindste ikke, og han ytrer selv derom Følgende: „Jeg behøver ej at berette, at der henimod Høsten 1808 begyndte en almindelig Mistrøstighed angaaende Fædrelandets Redning, og at en deraf opstaaet ligesaa almindelig Misnøje raadede i alle Borgerklasser. Denne Sindsstemning var netop herskende i Vermland, hvor jeg i den henrundne Sommer havde haft Kommandoen. Standsperson, Bonde, Befalings-Mand og Soldat saae ingen Ende paa Lidelsen og Forstyrrelsen. Mere og mindre tydelige Vink fra Landets og Armeens mest agtværdige Mænd om, at Rigets Frelse burde søges, vare ikke sjældne og ikke svære at forstaa. Jeg bør bekjende, at jeg med mindre Livlighed end de Fleste omfattede denne Tanke. En voldsom Rystelse af en besindig Samdrægtigheds Bygning, og Muligheden af, at en paabegyndt Forandring kunde udarte til almindeligt Virvar og Forstyrrelse, havde altid hos mig vakt stor Skræk, og gjorde det netop nu, hvorimod jeg nok indsaae, at jeg ved den uindskrænkede Tillid, som jeg havde hos Armeen og Stedets Indvaanere, skulde kunne være virksom med Fremgang ved et Foretagende af

denne Art, naar en stor Nød retfærdiggjorde det“. — Den fredelige Revolution var imidlertid bleven iværksat i Stockholm den 13. Marts, endnu inden Adlersparres Ankomst dertil. Rygtet om, at han i Spidsen for den vermlandske Hær, 8000 Mand stærk, var i Anmarsch mod og stod kun en 4—5 Dagsmarscher fra Hovedstaden, var naaet til Stockholm Søndagen den 12. Marts, og det havde lamslaet den i højeste Grad halsstarrige, vægelsindede og uværdige Kong Gustav den Fjerde Adolf saaledes med Skræk, at han, efter paa vanlig Vis at have givet og atter tilbagekaldt mangfoldige Befalinger angaaende Forsvars-Foranstaltninger for sig, havde besluttet, som det hed, at forlade Staden med sine Skatte; hvad han havde beholdt for sig selv af de i en Aarrække betalte Hjelpepenge for svenske Tropper; samt 2 Millioner Rigsdaler, som han i en Hast havde forlangt sig udbetalt af Stockholms Bank; flygte til England og overlade Fædrelandet til alle Anarkiets Rædsler og Hovedstaden til Plyndring af Moskoviterne. Da alle Modforestillinger, Bønner og Besværgelser fra alle Kongens Raadsherrer, Ministre, Generaler og den gamle Hertug Carl af Sødermanland intet frugtede hos Kongen, traadte Feltmarskal Klingspor, en Mand der vel aldrig havde yndet Krudtlugt, den dristige og lykkelige General Adlercreutz, Oberst og Hofmarskal Silversparre og flere Adjutanter nærmere henimod Kongen, for at gjøre et sidste Skridt. Adlercreutz gjentog Begjæringen til Kongen, om ikke at forlade Hovedstaden under disse Omstændigheder; men da han af Kongen atter fik et afslaaende Svar, udbrød han: „Saa forlanger jeg Deres Majestæts Kaarde og arresterer Dem i Nationens Navn!“ Kongen blev rasende, skreg „Førræder!“ udtrak sin Kaarde, jog den imod Adlercreutz's Bryst og vilde have gjennemboret det, hvis ikke Silversparre havde grebet Kongen bagfra og trukket ham tilbage. Kongen blev afvæbnet og sattes under Bevogtning. Som en Løbeild gik det Raab snart igjennem Staden, hvis Befolkning ligesom var bleven omskabt til en Bisværn:

„Kongen er arresteret!“ og Svaret lød fra Tusinde og atter Tusinde: „Gud ske Lov! Gud ske Lov, at det gik saa stille af!“ Paa de fleste Ansigter læste man Glæde, paa faa Beklemthed, paa yderst faa Sørghed; det var, som om det mest Dagligdags var forefaldet; ingen Soldat, ingen Borger rørte sig til andet, end at gabe til alle Sider efter noget Nyt og at løbe omkring for at opjage Nyheder. De havde ogsaa længe nok sukke. Hertug Carl af Sødermanland overtog imidlertid indtil videre Regeringen under Navn af „Rigs-Forstander“; om Eftermiddagen red Rigsherolden gjennem Staden og forkyndte Regerings Forandringen, og om Aftenen udkom fra Rigs-Forstanderen en Proklamation, der fortalte Befolkningen, hvem der nu var Herre i Landet; men — havde Kongen ingen Venner og Beskyttere, fordi han ikke fortjente saadanne, saa havde Rigs-Forstanderen heller ingen Beundrere eller Lovprisere. Ja endnu samme Aften sagde Flere: „Hvorfor har man indespærret Kongen, naar man vilde give os Denne igjen?“ Der var ingen Fryd og Jubel som fra Lykkelige, ingen Beklagelse og Sorg som fra Ulykkelige. Folk spiste, drak, spillede, gik paa Komedie, snakkede om intetsigende Ting, som om den 13. Marts var ikke mere end enhver anden Dag, uagtet paa den Vasaætten var afsat fra Sverrigs Trone. Revolutionen havde ikke kostet andet Blod, end nogle faa Draaber fra Kongen, der ved et Forsøg paa at undløbe fra sin Bevogtning faldt og stødte sig lidt tilblods, samt ligeledes nogle Draaber fra en Jægermester Greiff, der blev saaret af den kongelige Flygtning i Armen, da han greb denne. Den afsatte Konge førtes senere bort fra sit Rige og saae det aldrig mere. — Adlersparre var, som sagt, endnu ikke ankommen med sin Hær til Stockholm, da Rygtet om hans Anmarsch dertil fuldragte hin fredelige Revolution; men som det vigtigste Drivhjul i denne fik han snart Underretning om hvad der var skeet. Om Forberedelsen af de Forholdsregler og Skridt, som Adlersparre ansaae for nødvendige, for at betrygge den

nys fuldente Revolution, vidner den af ham paa Tibble Gjæstgiver-Gaard den 21. Marts undertegnede Skrivelse, hvormed hans Adjutant, Friherre Carl Henrik Anckarsværd, afsendes til Rigs-Forstanderen. Det hedder blandt andet i samme: „Det Skridt, som efter min Overtydning kan og skal frelse Sverrig er følgende: Dagen efter de anmarscherende Troppers Ankomst, turde Hs. kgl. Højhed finde for godt at forandre sit Konseil. Stedingk, Ehrenheim hjemforloves til Landet. Den unge Grev Wachtmeister beordres til at tiltræde sin Faders Justits-Embede. General Arnfelt Statholder i Stockholm. Baron Lagerbjelke Chef for det udenlandske Departement. Alle disse ere tilligemed Hs. Excellence von Essen Koneils-Medlemmer, samt General Adlercreutz. I Koneilet optages 2 Præster, 2 Borgere, 2 Bønder med almindelig Anseelse. Grev Ugglas henses under mild og læmpelig Bevogtning til Stæke. Landshøvding af Scheubom sættes snarest i Nydelse af den Løn, som hører til hans Embede, men som nu oppebæres af Grev Ugglas. Alle Stats-Sekretærene bibeholdes. Dagen efter denne for det Almindelige behagelige Forandring opmarschere alle Tropperne og Borger-Væbningen omkring Slottet. De 50 Ældste forsamle sig i deres Forsamlings-Hus. Hs. kgl. Højhed reklamerer siddende Koneil sin Arveret til den svenske Krone, erklærer sig i Følge deraf som Sverrigs Konge, tilbyder sig med Handlinger at bevise sin Arveret for Stænderne, paalægger dem at vælge en adopteret Tronfølger efter deres eget Behag, kundgjør dette for Borgerne og Militæret og udraabes for Sverrigs Konge. Dermed er der en salig Ende paa alle Rænker, al Svaghed, alt Vaklende. Hvis Tronfølgeren bliver af fransk eller dansk Fabrik, bliver disse Magters Indflydelse med Føje saarende for svensk Natur, saalænge Hertugen eller den nye Arvekonge regerer og inden den Adopterede opnaar at blive naturaliseret. Sverrig faar i Øjeblikket en Konge, som Sverrig vil og bør have, og denne Konge er lovlig af Vasa Stamme,

er kjendt som en fredelig Natur og for sin Kjærlighed til Fædrelandet, han har vundet Sejre og hedder Carl.“ Dagen derpaa blev Adlersparre udnævnt til Medlem af Konseilet. Da Adlersparre senere, den 22. Marts, marscherede ind i Stockholm, og det jublende Folk omgav sin Frelser i Nøden, vendte han sig til en af sine Adjutanter med de Ord: „Det samme Folk, som nu hurrer, havde gjort det samme, om det istedet derfor havde seet mig blive hængt“. Den 9. Juni ophøjedes Adlersparre til Statsraad, Oberst og General Adjutant og nogle Uger senere til Friherre, „i Betragtning“ — saaledes som det hedder i Diplomet — „af hans ved virksom Redelighed og fædrelandsk Dyd udmærkede Forhold ved den skete Regerings-Forandring“. I Vaabenet staa Ordene „Vermlandske Afdeling 1809“; det forestiller blandt andet de 6 forskjællige Regimenters Faner, der udgjorde „Vestarmeen“, og fra Friherre-Kronen fremstiger en Poppelpil, hvis Top bærer en kongelig Krone. Den 3. Juli udnævntes han endvidere til Kommandør af Sværdordenen. Han gik derefter med den Vermlandsks Hær Afdeling til den norske Grændse, underhandlede der med Prinds Christian August om Antagelsen af Tronfølgen i Sverrig, og da dette lykkedes, modtog han samme Prinds ved Svinesund den 7. Januar 1810 og ledsagede ham til Stockholm. Kort derefter, i Maj Maaned, tog han sin Afsked som Statsraad og blev istedet derfor udnævnt til Landshøvding over Skaraborg Lehn. I 1811 fik han Sværdordenens Storkors; i 1816 blev han udnævnt til General-Major og Greve; i 1817 til en af Rigets Herrer; i 1818 blev han Ridder og Kommandør af Carl XIII's Orden. Efter Ansøgning fik han i 1824 sin Afsked fra Landshøvding-Embedet og Generalmajors-Posten, men blev derimod optagen som Medlem af Videnskabs-Akademiet, Krigs-Videnskabs-Akademiet samt fik Tilbud om at blive en af de Atten i „svenske Akademi“; i 1833 blev han tilige Medlem af det nordiske Oldskriftselskab i Kjøbenhavn. — Grev Georg Adlersparre var i Besiddelse

af hvad man egentlig kalder en stor Karakter. Simpelt, Kraft, Alvor og Godhed udgjorde Grundtrækkene i hans Sjæl. Det Rette eller, nøjere talt, hans Begreb om det Rette, var det Kompas, hvorefter han styrede sin Vej til Maalet, og det sveg ham ikke. Han var det løste Problem af hvad de Gamle forstode ved „en virkelig Mand“. Adlersparre hadede i sit Væsens inderste Dyb al Lykkejagt, Tant og Hykleri, samt alt hvad man forstaar ved Smaalighed. Mod sine Venner, af hvilke mange svege hans Forventninger, var Adlersparre en god og paalidelig Ven; han var derhos en elskværdig Personlighed, der indtog endog hans Fjender. Af sine Soldater var han elsket, som en Fader af sine Børn. Som et enkelt Bevis herpaa kan anføres, at da engang Dal-Regimentet paa Marschen til sit Hjemsted passerede Vestergöthland, blev det indbudt til at besøge dets gamle Chef, daværende Landshøvding Georg Adlersparre. De gamle Veteraner flokkede sig omkring ham, og en alderstegen Korporal ytrede med Taarer i Øjnene til ham; „Ja, stol bare paa os, naar Han vil noget; vi ere færdige til at følge Ham, om det saa var gjennem det steghede Helvede“. Hans Valgsprog og eneste Formaal i Livet synes at have været „For Fædrelandet“. Sverrigs Velfærd ansaae han som sin egen, og Sverrigs senere Historie har maaske ikke at opvise en eneste Mand med Georg Adlersparres sande, klippefaste Patriotisme og ophøjede Tænkemaade. Man kan ligne hans Livs Tavle ved et nordisk Landskab med dets høje Fjælde, dets klare Kilder, dets alvorlige Skov, om hvis Topper Solen kaster sine smilende, milde, velgjørende Straaler. Generationer ville opstaa og atter forsvinde, inden Sverrig finder hans Lige. Men Selvstændigheden skal blomstre i Norden, saalænge Nordens Sønner ihukomme, at deres Jord gjemmer Støvet af en Mand som Georg Adlersparre. Efter en 5 Maaneders svær Sygdom henslumrede Nordens nyeste Heros den 23. September 1835 i sit 76. Aar. Soldater, der havde tjent under ham i 1809, bare hans „sidste Seng“, som han

havde kaldt sin Ligkiste, og fulgt af hans sørgende Bønder. „Ja, de Store have maaske mistet en Ven, men — Almuen i Sverrig sin Støtte“, saaledes ytrede en gammel Bønde, da han hørte om Adlersparres Død, og en af de graaskæggede Ligbærere udbrød: „Den, som ikke faar Taarer i Øjet ved dette Syn, han har sandelig ikke noget Hjærte i Brystet“. — Vi slutte med at tilføje, at Bruzelius kalder Adlersparre „Sverrigs anden Engelbrekt“; — at Anders Fryxell skriver: „at han vil komme til at bøde for Historiens Domstol, saafremt han forsømmer at hente Raad fra en Mand, som har frelst hans Land“; — at Biskop Franzén takker Adlersparre, „der skaffede ham et Hjem i det Land, som han frelste“; — at Biskop Tegnér skriver: „Jeg nedlægger min medborgerlige Ærefrygt og Taknemmelighed for den Mand, hvem vi egenlig have at takke for, at vi endnu ere Svenskere“. Vi Danske kunne tilføje: Vi ville til de sildigste Slægter frede om Georg Adlersparres Minde som den Nordens politiske Frelser, hvem vi især have at takke for, at Moskoviternes Herredømme ikke strækker sig til Øresund!

30. Nis Lorenzen, den vakre flesvigiske Bønde og varme Ven af sit danske Fædreland, dets Sprog og dets Ret; den standhaftige Modstander af de frække og magtige Bestræbelser efter at gjere tydsk Tungemaal til Herskerinde blandt danske Folk og dansk Tungemaal til Trælkinde — denne vakre Bønde og Fædrelands-Ven, der er født den 30. Marts 1794, var den Allerførste, der i den flesvigiske Stænder-Forsamling paatog sig at værne om det danske Sprogs naturlige Ret. I den første Stænderforsamling i 1836 indgav han saaledes den 3. Juni et Andragende om: at „den flesvigiske Stænder-Forsamling beslutter at indgive en Petition om, at det tydske og latinske Sprog i Regerings- og Retsfager maa affaas der, hvor Undervisningen skeer i det danske Sprog, og at derimod der det danske Sprog maa blive indført“. Handsken var hermed tilfastet Tydskerne, Andragendet blev ivrig bekæmpet fra forfjællig Side; men blev dog endelig henviset til en allerede nedsat Komite, der imidlertid ikke blev færdig med sit Arbejde i

Sessionen. I den næste Stænderforsamling 1838 indgav han atter sit Andragende, og det understøttedes nu af et ikke ringe Antal Petitioner fra forfjællige slesvigske Egne og sit Stemmerkerbed for sig i Forsamlingen. Den af denne indgivne Petition til Kongen fremkaldte Christian den Ottendes bekendte Sprogarskrift af 14. Maj 1840, hvorved det danske Sprog høvedes til Høttergangs-Sprog i alle de Distrikter, i hvilke det var Kirke- og Skoleisprog. Det var en stor og vigtig Sejr, som Bonden Nis Lorenzen havde tilkæmpet det danske Sprog, og denne Sejr maa antages at have haft stor Indflydelse paa hvad der senere skete i og udenfor Stænderhusets Vægge, og da nærmest paa de stormende Forhandlinger i 1842, under hvilke Nis Lorenzen sit Tillidelse til at tale Dansk men ikke som en „Beaunsigelse“, hvortil man vilde gjøre den, uagtet man nogle Dage forud havde nægtet Kjøbmand B. S. Lorenzen Brugten af dette hans Modersmaal. Det er ikke Stedet her at omtale de skandaløse Oprin i Anledning af B. S. Lorenzens Forbring paa Ret til at tale Dansk; men enige med dem, der have foldt den imod ham udviste Udværd „et rædsomt Tyranni“, tilseje vi kun, at han vedblev at tale Dansk sjænt Præsidenten forbød ham det og truede ham med at nægte ham Adgang til Salen, og sjønt nogle „Slesvig-Holstenerere“ raabte paa deres Errog: „Emid ham ud!“ En af disse skal endog have strøget: „Emid den Hund ud!“ Hvad Nis Lorenzen angaar, da mangle vi desværre her Plads til noget osjere at omtale ham og hans Bestræbelser for Danstheens Ret, og maa derfor indskrænke os til at munde em, at han i Kampen for denne Ret i Stænderhuset stadigt horte til det Jemklover, der bestod af ham selv, Kjøbmand B. S. Lorenzen, Thingssriver B. Jepsen, Bonden A. S. Rossfelt og Kjøbmand B. Nielsen — 5 Mæde, der stode højt i Vejret i den Eggefrønds, der omgive de dansk-slesvigske Patrioter. Nis Lorenzen døde den 14. Marts 1860.

31. Leopold Herman Severin Løvenskjold, en Son af Stattholder Løvenskjold i Norge, er født den 31. Marts 1813. Ved det „slesvigholstenste“ Oprørs Udbrud i 1848 indtraadte han som Frivillig i de danske Soldaters Rækker, kæmpede tappert ved Slesvig og faldt paa Grens Mark paa Dybbøl Bakke samme Aar. Efter at den største Del af forreste Række mellem Dybbøl og Graasten var ved den overlegne sjenkelige Id

bleven tvungen til at trække sig tilbage, vedblev han som Anfører for en Afdeling Skarpskytter at forsvare sin Stilling, blev truffen af en Muffetugle paa kort Afstand, vakkede endnu 50 Skridt og segede saa. De fjendlige Tropper fandt ham liggende endnu levende paa Balpladsen, førte ham til et af deres Lazarether og gavede ham der en Behandling, der ikke noksom er bleven rost. Her udaandede han sin Heltesjæl den 11. Juni 1848, men hans Ven ere senere blevne jordede i Sønderborg. „Han besad meget af hvad der danner Krigeren, et fyrigt, ubetvingeligt, næsten æventyrligt Mod, megen Udholdenhed og Røjsomhed, fuldkommen Opofrelse for den Idee, han havde hengivet sig til. Ved sit jævne, fordringsløse Væsen indtog han Soldaten, hvis Yndling han var“.

Nogle Begivenheder i Marts Maaned.

1. Napoleon I. lander i Frankrig 1815.
4. Højeste-Ret aabnes for første Gang 1661.
13. Kjøbenhavn faar en Bylov af Erkebisp Jens Erlandsøn 1254
— Evenste Kong Gustav IV. Adolf arresteres af General Adlercreutz 1809.
16. Negerhandel forbydes paa de dansk-vestindiske Øer 1792.
— Evenste Kong Gustav III. dødelig jaaret 1793.
18. Eledvigsholstens Dyrer udbryder 1848.
23. Revolution i Polen udbryder 1794.
24. Evenste Kong Gustav IV. Adolf afsættes 1809.
25. Tuncellen under Themsen aabnes 1843.
31. Grevskabet Bregentved oprettes 1751.

Smaa Ting af gamle Almanakker.

1597. Den 10. Baaren begynder. — Den 24 (Skærtorsdag). Kvindfolk lide Nød. („*Mariæ Bebudelses-Dag*“ faldt paa Langfredag).

1617. Mester Jørgen Floys paa an, spoger effter Aaber (ligesom Aaber?) oc bruger adskillige Gjaekerj i disse Dage, vinden er hannem got, til at volcke Kirckens vandmel.
1625. Den 5. De Geistlige ville tumle huer andre. — Den 8. og 9. Lærde ville tumle sig.
- 1627 og 1629. Vor Frue Dag annuntiationis holdes vdi dette Aar, den 17. Martij, paa S. Giertruds Dag, som ellers indfalder paa Paasfedag. — (1627). Den 25. Paasfedag, Mariæ Bebud. — Den 26. og 27. 2. Paasfedag, 3. Paasfedag. Kirckegang forsjom icke.
1628. Nu vil (disse verre) Krigen paa ny begyndes, oc ruste sig Martis Børn paa at stillige steder:

Interdum pax est, pacis fiducia nunquam.

Dog er jeg den meening, at denne Krig, som er begynt vdi Sachsen, tager Ende paa denne Sommer, om hun icke tilforn bliffuer forliqt. GWD affvende fra oss Krig, Orlog, Bestillenge, Hunger oc Dyr tid, huor om wi vel bede maa oc betencke:

Tunc tua res agitur paries cum proximus ardet:

Naar din Naabors Veg mon brend,

Da er dig stad fuldnær i hend.

Vi bekomme dog alligerel it skont oc lystigt Joraar, den deyhlig Sommers tid med Graß oc Blomster, kommer besiden frem, de Gule de siunge saa meget lystig oc blide, men de stemme forgiff-tige Oldenturer giøre paa at stilliae steder stade.

1635. Anno 50 for Christi Jødsel haffue de Cimbri indtaget Italien oc Rom, oc ført en merckelig Bytte derfra. Det vaar Danske Væend det.

1646. Du holt dig varm oc bade fast,

Tin Aare lad, arbejd met hast.

1654. Jeg kaldis Thor med det brede Skæg,

Børn pleyer jeg at locke til Bæg.

Lægdøm, Læden og Vin til maade

Brug, varm Evjse, den kand dig baade.

Hvad Træ nu huagis til Bygnings baade,

Holder sig fast oc ret i alle maader.

1659. Denne Maonet Blod ey Lad,

God er mig nu Eved oc Bad.

4. April.

1. Dalberg, Nils, 1736, †
3. Januar 1820.
Armfelt, Gustav Maur.,
1657, † 19. Aug. 1814.
*Gregersen, Jens, 1794.
*Casse, Andr. L., 1803.
*Tobiesen, C. Leberecht, 1807.
2. (Kejser Carl den Store,
742, † 28. Jan. 814.)
Scavenius, J. Br., 1751,
† 20. Juni 1820.
Liebenberg, Wit. Jr., 1767,
† 3. Maj 1828.
Sverdrup, Georg, 1773, †
8. Decbr. 1850.
Suhr, Joh. Theod., 1792,
† 11. Novbr. 1858.
Hage, Joh. Dam, 1800, †
16. Septbr. 1837.
*Hansen, Lars, 1803.
Andersen, Hans Christian,
1805.
*Hansen, Niels Peter, 1809.
*Sonderby, C. C., 1828.
3. Hauge, Niels Hans., 1771,
† 29. Martz 1824.
Bager, Lorents Isak, 1785,
† 15. Febr. 1857.
Jrminger, C. L. Chr., 1802.
Lassen, G. F., 1803, † 19
Jan. 1860.
*Etender, A. S., 1803.
*Broberg, Chr. Aug., 1811.
*Sirom, G. F. P. 1819.
4. *Mundt, C. L., 1802.
*Dam, Phil. R., 1823.
5. Gyldenstjerne, Henr., 1594.
† 7. Septbr. 1669.
Lovenorn, Poul Bendelbo,
1686, † 27. Febr. 1740.
Fersen, F. Axelss., 1719, †
24. Apr. 1794,
Biborg, Eric Nies., 1759, †
25. Septbr. 1822.
Månsson, Nils, 1776, †
25. Juli 1837.
6. Paulsi, Simon, 1603, †
23. Apr. 1680.
Horn, Arv. Bernh., 1664,
† 17. Apr. 1742.
*Hansen, Hans Pet., 1797,
† 15. Septbr. 1861.
*Cour, Laur. Ulr. la, 1802.
*Schroll, Gustav, 1803.
Krüger, Hans Andreesen, 1816.
7. Bork, Ole, 1626, † 13.
Oktbr. 1690.
Gyldenlove, Ulr. Chr., 1630.
† 11. Decbr. 1654.
*Drøstleff, S. C., 1801, †
5. Septbr. 1858.
*Barfod, Poul Jr., 1811.
8. Krog, B., 1654, † 24.
Maj 1731.
Prinds Christian til Dan-
mark, 1818.
*Gad, J. M. C., 1827.
9. Gripenstjerna, Joel Dr.
E., 1637, † 26. Aug.
1697.
Pisselund, Thom., 1712, †
15. Juli 1781.

Aaremaaned.

- Almroth, Niels Villh., 1797,
† 31. Oktbr. 1852.
10. Lindgreen, F. L. W., 1770,
† 18. Juni 1842.
- † *Jørgensen, Fr., 1808.
11. Kong Christoffer I. 1219,
† 29. Juni 1259.
(Canning, Georg, 1770,
† 8. Aug. 1827).
Engelbreth, Wolf Fr., 1771,
† 22. Maj 162.
- *Griffen, Chr., 1808.
Schweiggaard, A. M., 1808.
12. Oxenstjerna, Carl Eriks.
1582, † 3. Febr. 1629.
Kong Christian IV. 1577, †
28. Febr. 1648.
Juel, Tonne, 1620, † 28.
Aug. 1684.
Bürgen, W. F., 1796, †
† 28. Oktbr. 1858.
13. Hof, Laur. Ole, 1631, †
18. Marts 1691.
*Petersen, Cornelius, 1806.
14. Urne, Sivert, 1603, † 16.
Febr. 1661.
Steemann, Poul Chr., 1764,
† 25. Novbr. 1855.
15. Hestgaard, Hans, 1625, †
31. Decbr. 1654.
Kong Christian V. 1646, †
25. Aug. 1699.
Quensel, Conrad (d. W.),
1676, † 13. Jan. 1734.
Guldendal, Søren, 1742, †
8. Febr. 1802.
- *Tillisch, Fr. Ferd., 1801.
*Pjetursen, B., 1810, †
18. Oktbr. 1851.
*Lindahl, G. F., 1812.
16. Rønnow, Anna, 1541, †
15. Juni 1609.
Dron. Neventlov, Anna Sophie,
1693, † 7. Jan. 1743.
*Estrup, J. B. S., 1825.
17. Rosenkrands, Mette, 1632,
† 6. Apr. 1665.
Bonde, Gustaf, (d. D.),
1682, 10 † Decbr. 1764.
Zerichau, J. A., 1816.
18. *Hansen, Peder, (Abbetved),
1798.
*Lundgaard, Gr. P., 1806.
*Jugstrup, P. S., 1811, †
12. Aug. 1852.
*Petersen, J. A. F. B., 1812.
Reich, C. C., 1822.
Benselstjerna, Lars, (d. W.)
1719, † 18. Febr. 1800.
19. Persson, Matts, 1754,
† 20. Decbr. 1809.
Glæser, Fr. Joseph, 1798, †
20. Aug. 1861.
*Ditfesen, Rasmus, 1803, †
17. Oktbr. 1862.
20. *Evede, P. H., 1801, †
6. Decbr. 1857.
*Therkelsen, Torkel, 1804.
(Kejser Louis Napoleon III.,
1808).
*Lyffe, Chr., 1815.
Regenburg, T. A. J., 1815.

21. (Rant, Immanuel, 1724, † 12. Febr. 1804).
Danner, Louise Christine, 1814.
22. Ulfeldt, Christoffer, 1643, † 12. Jan. 1670.
Anckarsvärd, Carl Henr., 1782.
*Glausen, Henr. Nit., 1793.
23. (Shakespeare, William, 1564, † 23. April 1616).
Nyman, Pehr, 1794.
Allen, C. F., 1811.
24. Norrman, Lars, 1651, † 21. Maj 1703,
Lindencrone, J. F., 1746, † 4. Juni 1817.
Præs. Charlotte, E. A. A. A., 1830.
25. (Cromvell, Oliver, 1599, † 3. Septbr. 1658).
Benzelstjerna, Lars, (d. D.), 1759, † 24. Decbr. 1808.
Astrup, Wette M., 1760, † 15. Febr. 1834.
Afzelius, And. Erik, 1779, † 1. Marts 1850.
Liljegren, Joh. G., 1789, † 2. Juni 1837.
26. Raëcou, M., 1759, † 16. Septbr. 1838.
- *Bovelsen, B., 1791, † 14. April 1850.
Helweg, L. N., 1818.
27. Lütten, Fred., 1698, † 1. Febr. 1784.
Adlercreutz, Carl Joh., 1757, † 21. Aug. 1815.
*Trydemann, S. J., 1801.
*Jagd, J. C. S. C., 1821.
Lejonhufvud. Kn. O. E., 1823, † 5. Juni 1848.
28. Ramel, Hendr., 1601, † 6. Oktbr. 1653.
Munck, Adolf Fr., 1749, † 18. Juli 1831.
Reventlov, C. D., 1775, † 30. Jan. 1851.
Jegmark, Jens, 1781, † 8. Aug. 1853.
*Simony, Carl Jr., 1806.
*Thomsen, L. F., 1807.
29. Borm, Math., 1636, † 14. Febr. 1707.
Wolff, M. A., 1801.
*Larsen, And. Gamborg, 1801. (Kæiser Alexander II. 1818).
*Pedersen, Peder, (Eigers-
løvvester), 1822.
30. Hegermann-Lindencrone, J. S., 1765, † 9. Maj 1849.
*Lund, Ole, 1812.

2. Georg Sverdrup, "Frihedens Sjørøsten, Grens Sjæntløser og Lykkestens gentale Skaber", som den vise og standhaftige norske Gjedsvaldsmand er blaven betegnet af den norske Folke-Begejstring, er født den 2. April 1773. Blandt den norske Friheds Fædre fortjener han først og fremmest disse højdrønde Betegnelser. Ved „Frederiks-Universitetets“ Drettelse i Christiania var

Georg Sverdrup blandt dets først udnævnte Professorer; og da Norge, formedelst „dansk Dumhed og russisk Forræderi“, var blevet affaaet til Eversrig ved Freden i Kiel 1814; da Statholderen i Norge, Prinds Christian Frederik (den senere Kong Christian VIII i Danmark), tænkte paa at gjøre sig til Norges „Gnevoldskonge“; medens Nogle mente at Prindsen havde Ret hertil, og Andre synes at have næret republikanske Tanker, og endelig, medens Mængden syntes om end ikke at sove, saa dog at være temmelig døsig — da var det især Georg Sverdrup, der frelst Norge, og som dets Skæppeaand i enkelte Retninger bevirkede, at det i det faresfulde Øjeblik forvandlede fra et hidtilværende arveligt Gnevoldskrige til et konstitutionelt Valgrige, og som senere i Forening med Rigsforsamlingens væst udmærkede Personligheder, „den populæreste, eller reistere partimægtigste inden Forsamlingen“, Falsen, at dette samme Norge fik en fri Forsfatning, der har gjort det stærkt og lykkeligt. Kjærlighed til Sandhed, Frihed og Fædreland ledede ethvert af hans Skridt, og saaledes lykkedes det ham ved denne Kjærlighed og ved sin Lands overvejende Styrke at overbevise Statholderen om Nødvendigheden af, især for Tronbesjeren egen Skyld, at Norge blev et Valgrige, og at det fik en saa fri og folkelig Forsfatning som det under de forhaandenværende Forhold var muligt. En Ting især ville dog Alle være enige med os i at bebrejde ham, og det er, at han, „bange for „„Bidstebaands-Jødernes““ Skakten, stemte med Hlsheden for Jødernes Udelukkelse“, hvorved den norske Grundlov fik „en sædelig Rustplet“, som dog senere er bleven afflebet. Efter 37. Dages Forhandlinger var Rigsforsamlingen bleven færdig med at skabe Norges Grundlov, den blev vedtaget den 17. Maj 1814, Georg Sverdrup var i den Nge Forsamlingens Præsident, og da Forsamlingen Tegen derpaa, den 18. Maj, enstemmig havde valgt Prinds Christian Frederik til Norges Konge, tog Sverdrup Ordet og udbød: „Dyrest er igjen Norges gamle Kongestol, hvorpaa Adelfteuer og Eversrer styrede gamle Norge med Visdom og Kraft. Gud bevare gamle Norge!“ I sit senere Liv vedblev han ikke blot som Storthingsmedlem men ogsaa som norsk Borger stadigt at værne om det Frihedsværk, han selv havde været med at skabe. Georg Sverdrup døde den 8. Decbr.

1850, men „hans uforgængelige Fortjenester ville bringe hans Navn til den sildige Efterfølgere.“

5. Nils Månsson, svensk Bonde og Rigsdagsmand, „den god modige Skumpen“, som han benævntes fortroligt i sit Hjem, blev en af vor Tids navnkundige Mænd og nærved en europæisk Berømthed. Han er født den 5. April 1776 i en fattig Bondegaard i Starrarp i Frenninge Sogn, Færs Herred, Malmöhus Lehn, og fik sin første, yderst ringe Undervisning af en Omgangsskolelærer. Som en fattig Dreng kom han tidlig ud at tjene hos Bonden og Rigsdagsmanden Olof Andersson i Sjøkop, hos hvem han lærte at skrive og at kjende, alt hvad hans Husbonde kjendte baade som Bonde og som Rigsdagsmand. Ved sit senere Giftermaal kom han i Besiddelse af et lille Bolsted i et Nabsogn til Frenninge. Rigsdagen i Örebro for 1810 blev udskreven; og varmt anbefalet af den nævnte gamle Rigsdagsmand Olof Andersson, blev Nils Månsson enstemmig valgt. Da han modtog Budskabet herom, blev han greben af en saa voldsom Bævelse, at han brast i en heftig Graad. Det første Rigsdags-Dokument, han underskrev, var: „Sverrigs Riges Stænders Forening og Valgakt angaaende den højbaarne Fyrstes Prinds Johan Baptist Julius af Ponte Corvo's Kaaring til Sverrigs Riges Kronprinds og Efterfølger paa den Kongelige Svenske Trone“ Paa Rigsdagen gjorde han sig navnkundig især ved Veltalenhed, Nidkjerhed for Folkeskolerne og Virksomhed for Jordernes Udstykning samt Lettelse i Byrderne paa samme. Nils Månsson var en mild og from Karakteer, hvis varme Følelser, levende Retsindighed, virksomme Kjærlighed og inderlige Gudsfrygt fødte Overbevisningens indtrængende Ord paa hans Læber. Veltalenhed var hos ham en Naturgave. Han var Improvisator, og Improvisatorer ere en egen Slægt, enten de syngede med Bellmann eller tale med Nils Månsson. Tankerne hos ham „fødte Ordene paa hans Læber“, derfor passede de sammen som Blomsterkalken og Blomsten. Men uagtet han vistnok altid vil have et

Navn blandt Sverrigs store Talere, faldt det ham næppe en eneste Gang i hans 25aarige offentlige Liv ind, at Veltalenhed kan drives som en Kunst; men maaske netop derfor var det, at han ved sin Tale henved saa uimodstaaelig enhver Tilhører af hvilkensomhelst Samfundsklasse. Under sin Tale var han omtrent i samme Sindsstemning, som Skjalden under Poesiens Hyrdetimer, og han vakte selve Stockholms Begejstring. Den 26. Marts 1829 holdt han saaledes en Tale, der især gjorde ham navnkundig; den var imod „Inddragnings-Magten“, det vil sige: Hofkantslerens Ret til at lægge Beslag paa offentlige Blade. Rigsdags-Tidenden ytrede sig om denne Tale saaledes: „At gjengive denne Tale i al sin klassiske Renhed, Sandhed og Simpelt; at skildre Foredragendets rørende Varme, Talerens ukunstlede Værdighed, Indtrykket af en Stemme, af en Overbevisningens Sprog, der fra Repræsentantens Hjærte traf elektrisk Tilhørerne — dette vilde overstige Redaktionen Evne“. Et andet Blad, der redigeredes af et anerkjendt Talent, ytrede: „Den dybeste Rørelse vakt ved Nils Månssons Tale ikke alene hos de fremmede Tilhørere af alle Klasser (endog Damer af høj Rang), men endog hos Flerheden af selve Standens Medlemmer; hvorhen det taarevædede Øje vendte sig, gjenspejlede samme Rørelse sig i et andet Øjes Taare. Endnu har ingen Bonde udenfor den svenske Jord holdt nogen Tale, som har vakt et saa levende Indtryk, aldrig har endnu nogen Tale vundet en mere udelt Hyldest“. Man foranstaltede et Hædersmaaltid for ham, hvortil 200 Personer kjøbte sig Adgang for personlig at udtale deres Agtelse for Rigsdagsmanden, deres Hyldest af hans Veltalenhed; og ved Rigsdagens Slutning gjordes for ham en Afskedsfest, ved hvilken der overraktes ham som Hædersgaver to forgyldte Sølvkander til en Vægt af 208 Lod. Paa den ene Kandes Laag var anbragt i halvtophøjet Skikkelse nogle Figurer, hvoriblandt en ung Mandsperson, paa hvis Hue læses de Ord: „kan läsa och skriva“, der fortrinligt andtyder Nils Månssons Nidkjærhed for Folkeskolers

Oprettelse. Herfor arbejdede han som Oppositions-Mand paa Rigsdagene og i Sognemøderne. I de sidstnævnte var han svagest. Mangen Mand med indskrænket Blik, men varm Fromhed, tænkte som saa: „Man bliver ikke salig, fordi man kan læse og skrive“, og stod ham derfor imod; Halvdannelsens Repræsentanter frygtede Oprør, hvis Bonden kunde mere end de; de rigere Bønder frygtede for ikke at kunne faa Karle og Daglejere, hvis disse kunde købe sig en Bog og hellere fornøje sig med Læsning deri, end at udrette grove Sysler, og Daglejerne og Karlene frygtede for at blive end mere „plagede med Hovedbrud og i deres Fritid berøves al Fornøjelse“. Med et Ord: Forslaget blev kun taalt, fordi det var af — Nils Månsson. Forgjæves arbejdede han paa at faa inddraget i Folkeskolens Tjeneste 3000 Tdr. Land „Klokker-Helgenskyld“ i Skaane; paa Rigsdagen vilde man ikke indlade sig derpaa, og en Skole i hans eget Sogn blev først mulig ved et Sømmeskud i Stockholm af 243 Rdl. Banko, efter at han havde tegnet sig øverst paa Listen for omtrent 66 Rdl.; men efter hans Død udlagde Starrarps Bymænd en Skoleplads paa det Sted, hvor Nils Månsson var født, og Loven af 18 Juli 1842 tør ansees som en endelig Frugt af hans Rigsdags-Virksomhed i Fjerdedelen af et Aar Hundrede. Hvad Jordernes Udstyknings og Lettelse i sammes Afgiftsbyrder angaar, da stræbte han at befri Jordejeren fra tilfældigt paalagde Byrder, der vedbleve at bestaa og bidroge til at holde Almuen i en forlremskridt ligegyldig Sindsstemning og Uformuenhed til at forædle sig selv, hvorved Bonden ogsaa tilbageholdtes fra at forædle sin Jord paa en fornuftigere Maade og derved lette sig Skattebyrden. For imidlertid at muliggjøre Jordens mere udvidede Forædling og skaffe den Fattige Adgang til en selvstændigere Stilling, ivrede han stadigt for Jord-Udskiftning og Udstyknings og oplevede endelig ogsaa den Glæde at se den kongelige Forordning af 19. Decbr. 1827 angaaende denne Sag. Al den baade billige og ubillige Dadel,

der regnede ned over denne Forordning, mødte Nils Månsson med sejrende Forsvar, og, naar intet Andet ljalp, spurgte han sædvanlig: „Kan I da forhindre dem at være til paa Jorden, som I forhindre i paa ærlig Maade at skaffe sig deres Hjem paa samme?“ — et jævnt Spørgsmaal, for hvilket Udskiftnings-Fjendernes Forsvarsmur altid maatte falde. Som Beviser paa det Gavnlige i hans Bestræbelser i denne Retning kan anføres følgende enkelte Kjendsgjerning blandt mange andre. Paa saa omtrent en Halvgaard i Østraby fandtes i 1760 intet Føl, 2 Kalve, 2 Lam, 2 Høns og Gæs, 3 Grise, 5 Oste, 24 Knipper Hør og — Tiende efter en Bestemmelse, der endnu gjaldt 1810; — isidstnævnte Aar, altsaa 50 Aar senere, havde samme Halvgaard 2 Beboere paa ialt 6 Personer, samt desuden i et Gadehus 5 Tiggere; men i 1835 boede der derimod paa denne Halvgaard, fordelt mellem 12 Ejere og 4 Husmænd, ialt 100 Personer, hvoraf ingen behøvede Fattighjælp. I 1810 fandtes paa begge Halvgaarde 2 à 3 Par Heste, 1 à 2 Par Oxer, 5 à 6 Køer, 12 à 16 Faar, 6 à 8 Svin, tilsammen 29 à 40 Husdyr, og der indhøstedes 32 Læs Straasæd; i 1835 fandtes der derimod hos Ejerne af samme Halvgaarde 12 Heste, 1 Par Oxer, 30 Køer, 50 Faar, 25 Svin, tilsammen 119 Husdyr, og der indhøstedes 112 Læs Straasæd. — Foruden Forbedringer i Almue-Undervisningen, Frihed i Jordernes Udstykning og Lettelse i Baandene paa deres Drift, vare Næringsfrihed, Ytringsfrihed og Besparelser Maalene for Nils Månssons parlamentariske Kamp og private Virksomhed; og selv fattig — skjönt ingenlunde derfor — var han de Fattiges fuldtro og altid fuldvaagne Ven, men aldrig paa de Riges Bekostning. Jævn og naturlig Bonde lige indtil selve Sproget og Udtalen, bevægede han sig med Lethed i de forskjellige Kredse, i Korgens Højenlofts-Sale, som i Husmandens Hytte. Med alsin Blødhed var han selvstændig, fordi han fulgte kun Samvittighedens Stemme i sit Bryst og aldrig af

nogen Paavirkning lod sig hendirge til „Højre“ eller „Venstre“. „Han var derfor ingen Partimand, gjorde end Forholdene det nødvendigt, at han som oftest maatte slutte sig til Oppositionen, og endnu mindre blev han nogen Partihøvding. Ren og spejlblank i hele sit Liv, knyttede han de stridigste Modsætninger til sig ved Kjærlighedens og Højagtelsens Baand, og selv Bagtalelsen lod hans Rygte i Fred; men ved hans Bortgang skrev Savnet paa hans Mindesten: „Sent fødes en saadan Mand“. Han døde den 25. Juli 1837 i Skumparp, en lille Bondegaard nogle Stenkast fra hans Fødested. Paa hans Grav i Frenninge staar et Stenkors, 4 Alen højt, med en Stenkrands omkring Korset. Øverst paa dette staar: Dom. Bog 5: 7, 9, 10, 11, 13, 14, samt Navnet og Tid og Sted for Fødsel og Død. I Krandsens nederste Halvcirkel: „Rigsdagsmand 1810—34. Direktør i Malmø Diskont“; i den øverste Halvcirkel: „En Mand af Folket og for Folket“. — Men det var ikke blot i hans Fædreland, at Nils Månsson endnu i levende Live var en navnkundig Mand; han nærmede sig endog til at blive en europæisk Berømthed, thi det var ej blot i svenske Blade og Folke-Kalendere man traf Artikler til hans Minde; men endog et anseet fransk illustreret Tidsskrift (Galleri des contemporains illustres) fremstillede ham som en af vor Tids udmærkede Mænd.

7. Ole Bork, dansk Guldmager og velgjørende Legatfister, var en Præsteson fra Sønder-Bork i Ringkjøbing Amt. Han blev født den 7. April 1626. Efter at have studeret og være bleven ansat ved Kjøbenhavn's Universitet som filologisk Professor og kemisk Botaniker, rejste han som Hovmester for Rigsdrofsten Joachim Børffs Søner med disse til Udlandet og tog i Anjou i Frankrig den medicinske Doktorgrad. Efter sin Hjemkomst tiltraadte han 1666 sin Færestol ved Universitetet; nogle Aar senere blev han sammes Bibliothekar og atter efter nogle Aars Forløb Afsesfor i Højest-Ret. Ole Bork udmærkede sig ved sine kemiske Forsøg, og da Frederik den Tredie, der i sine sidste Leveaar henvendte stor Opmærksomhed paa Kunsten at lave Guld og af den maajlandske

Kemist og Læge Joseph Franz Borri havde ladet sig overtale til at lade opføre den store Bygning „Guldhuset“ i Kjøbenhavn, blev Ole Bork ansat tilligemed Borri ved dette „Guldhus“, der slugte Guld i millionvis, men skabte ikke Guld for 4 p. Han opdagede følgelig heller ikke „de Vises Sten“, hvorefter ikke Faa af Datidens Stormænd, Lærde og Laaber saa ivrig ledte. Om Ole Bork selv har haft nogen Tro paa sit kemiske Guldmageri, kunne vi ikke vide; men vist er det, at han forstod ypperligt at lave Guld for sig selv, og det er vel muligt, at han herved levedes af den Betragtning: „Ligesaa godt kan Navne have det som Krager“. Han døde den 13. Oktober 1690 ugift, men Aaret før sin Død, skænkede han den 29. Juli 1689 sin Gaard og Grund i Store-Kannikestræde i Kjøbenhavn samt 50,000 Rdl. til Selskabet af „Collegium Medicæum“, det saakaldte „Borks Skollegium“, med den Bestemmelse, at 16 danske og norske Studenter deri stadigt skulde have fri Bopæl i 5 Aar, nyde et aarligt Stipendium paa 60 Rdl. og have Adgang til hans Bibliothek, Naturalie-Samling og kemiske Værksted.

II. Kong Christopher I., en dansk Konge, der endte sit Liv paa en ulykkelig Maade ved Præstehaand, er født den 11. April 1219. Den meget egentraadige og upaalidelige Konge laa i en uafsladelig Kiv og Strid med den herskesygge og snedige Erkebiskop Jakob Erlandsen. Erkebiskopen var misfornøjet med den gamle Kirkefrøe (Kirkelov): „der var Ting i den, som var Djævelens Værk“, sagde Ulven i Faarepelsen; men Bønderne vilde ikke opgive den — thi dengang var der endnu kraftige Bønder i Danmark —, da den indrømmede dem større Frihed og Retfærdighed, end de vilde kunne vente af nogen anden Frøe, og Kongen holdt, som Ret var, med dem. Det kom ham dog dyrt at staa, Striden med Erkebiskopen og hans lydige Klærke endte dermed, at Kongen blev forgiivet i Ribe den 29. Juni 1259 af Domprovst Arnfast fra Nye ved Himmelbjerg, man paastaar endog under Hjelpelsen af Navverens Sakrament. Det var hellige Præster man havde paa den Tid! En Historie-Skriver vidner om Kongen: „Han var en ærbar Herre, som tog den Ros med sig i Graven, at han altid holdt sig til sin egen Hustru“. — Det var dog altid noget, og mere, end hvad der kan siges om enhver Konge.

12. Christian IV. „Kongernes Fader“, Danmarks største og kraftigste Konge af oldenborgske Rod, blev født den 12. April 1577. Jngen dansk Konge har vistnok haft saameget Bryderi, som han, med en overmodig og anmassende Adels, der lammede ethvert af de Skridt, han gjorde til Bedste for Landet eller de ringere Stænder. Som et 11aarigt Barn besteg han Troenen under et Formynderskab af 4 „Rigens Raader“, der — hvilket maa siges til deres Ros — lode ham nyde den mest fuldbendte Opdragelse og gave ham Lejlighed til at øve sig i de Idrætter, hvortil hans Hu mest stod. Som 20aarig Ungling blev han myndig Konge, men maatte afgive en stræng „Hæandsfæstning“ til Adelen, hvorved Hænderne næsten bleve bundne paa ham; men desuagtet viste han Verden, hvad en redelig og kraftig Konge=Willie formaar. Han var lige stor i Krigen som i Freden, det viste han ved alle Lejligheder. Rigtig nok gik det ham næsten altid uheldigt i Krigen; men det var som oftest den forstøffede Adels Trods og hele Jammerlighed Skyld i; naar kun ikke den led Staar i sine Privilegier og Indtægter, var den lige glad, hvordan det saa gik Konge, Folk og Fædreland. Med sit Blod viste han som en 70aarig Olding, at det styrige Mod som havde besjælet ham som Ungling, ej havde forladt ham i hans høje Alderdom. Ham stylder Danmark, Norge og Eydverrig mange af deres blomstrende Stæder, s. Gr. Christianspris (Frederiksort), Christianshavn, Christiania, Christiansstad o. fl.; — Kjøbenhavn og Sjælland forstjømmede han med mange Pragt- og Nødvendigheds=Bygninger, s. Gr. Rosenborg=Slot, Børsen, Holmens=Kirke, Runds=Taarn, Regentseu, Nyboder, Frederiksberg=Slot. — Med Undtagelse af de sidste Par Aar af hans Levetid vare Landets Gimantjer, formedest hans strænge Økonomi, i en blomstrende Tilstand; og dansk var han til Liv og Sjæl. Han var saaledes den første danske Konge, der oprettede en staaende Hær af Landets egne Børn, Flaaden satte han saaledes i Stand, at den var den bedste i Europa. Borgerstanden bestræbte han sig af al Evne for at høve, og han havde noget Held med sig heri, hvilket derimod ikke var Tilfældet med hans ivrige Bestræbelser for at faa Bonden løst af hans Slavelanker — denne Stordaad lykkedes det ikke ham at udføre, men først hans Kællinge Frederik IV., Frederik VI. og navnlig Frederik VII., hvoraf den Sidnævnte staar ham nærmest i dansk Land og Sindelar. Intet Under

derfor, at Samtiden ansaae Christian IV. for Europas største Drot, ja Kongen i det jjerne Spanien kaldte ham endog for „Kongernes Fader“. Skam og Spot derfor over dem, af hvem han hindredes i Udførelsen af sine gode Hensigter! Skjændsel hvile over den stolte og forstøffede Adel og det herskelyste og uførdragelige Præstestab, der forstøffede ham saamegen Hjærtesorg og Bryderi, som om han ej havde Hjærtesorg og Bryderi nok i sin snevrere Familie-Kreds! Ingen Konge af den oldenborgske Stamme havde blandt hans Formænd tilnærmelsesvis erhvervet sig en Hæder, som han, blandt det menige Folk — det skulde da allensfals være hans værdige Ane, den højt misgjendte og mishandlede Christian:II. —, og af hans Eftermand er han endnu ikke bleven naaet — det skulde da allensfals være Frederik VII., der ogsaa i sit Ddre har nogen Lighed med ham —, og altid vil Christian IV. staa som en straalende Stjerne af første Rang i Danmarks Kongerække! „Kongernes Fader“ bojede sit Hoved i Døden den 28. Februar 1648.

15. Søren Gyldenbal, den første danske Boghandler, der grundlagde og med urættelig Virksomhed udviklede den hidtil første danske Forlags-handel, blev født den 15. April 1742 i Bondebyen Giebr i Viborg Stift, hvor hans Fader Jens Mortensen var Skoleholder. Navnet Gyldenbal laante han af den Dal, hvori Giebr ligger. Da han var 15 Aar gammel blev han i 1757 sat i Aalborg Latinske Skole, hvorfra han 1766 afgik til Universitetet, for der at fortsætte sine Studeringer. Efter 6 Aars Forløb opgav han disse i 1772 og paabegyndte for egen Regning en Boghandel. I Stedet for at det tilforn altid var mere eller mindre vanskeligt for danske Original-Skrifter, især af videnskabeligt og alvorligt Indhold eller af større Omfang, at finde en Forlægger — og endnu vanskelige for deres Forfattere at opnaa noget Vederlag for anvendt Talent, Tid og Arbejde — bragte Gyldenbal det snart derhen, at han ikke alene uden Betænkning modtog danske Forlags-Artikler, hvis Værdi og Brugbarhed han heller ikke manglede Kundskab og Erner til at bedømme, og det endog af saadanne Forfattere, der først skulde erhverve sig et Navn i Litteraturen, eller hvis Anseendet kun var lidet fremrykket; men han viste sig heller aldrig uwillig eller karrig i at honorere de Skrifter, som han modtog, efter en passende og anstændig Maalestok. Han hylkede og fulgte overhovedet de for en Forlags-Boghandler rigtige Grundsæt-

ninger: at studere Litteraturens Forhold til Tidsalderens Smag og Publitums Lær, og at forbinde talentfulde, dygtige og yndede Forfatteres billige Fordel med egen Binding. Herved blev Gyl- dendal istand til at udfolde en hidtil i Danmark ukendt Virksom- hed og Udstrækning i sin Handel; han kunde ikke alene pantage sig Forlaget af den Tids mest populære og frugtbare Forfatteres talrige Skrifter (s. Ex. Balles, Basbholms, Fleischers, Kothes, o. fl.); men man saae ham end ikke at være frygtsom for at udgive Vær- ker, over hvis Størrelse og den Beføstning, der utkrævedes ikke alene til Trykkeren og Forir, en Boghandler i vore Dage med Ekstrak vilde rige tilbage, s. Ex. Esaias Fleischers i sin Tid meget læse og med Uret nu næsten aldeles glemte og ringeagtede Natur-Historie, der i 26 Bind udfylder henved 1000 store Oktavar. Der kunde saaledes nævnes en hel Række af andre danske Værker, hvis Art og Indhold nu ikke mindre forundrer os, end deres Stør- relse, som Aar for Aar udgik fra Gyl dendals Forlag i Aarene fra 1780—1802. Hans Indvirkning paa Bogvæsenets og Litera- turens Udvikling i det danske Sprog hjem (hverti Norge visnok i den Tid indtog en langt betydeligere Plads, med Hensyn paa Bø- gers Udsatning, end i vore Dage) maa overhovedet have været saa betydnende, at knap forholdsvis nogen af hans Efterfølgere heri kan sættes ved Siden af denne forstandige, utrættelig virksomme og pa- triotiske Boghandler. Men vi maa heller ikke glemme, at ligesom han var den første, der med Forstand og Kløgskab heri aabnede sig en hidtil næsten ubetraadt Vej ved sin danske Forlags-handel — de ældre, ikke ubetydnende Boghandlinger paa Børsen florerede næsten alene ved at indføre tyske Bøger, hvilke dengang, ligesom endnu, anfaas for uundværlige i Danmark —; saaledes indtraf Gyl- dendals Levetid netop i en Periode, der kan rose sig af at have opfostret den danske Aand i Sprog og Litteratur, som Høiberg havde vaakt, som vandt Kræfter og begyndte at modnes paa et Sted, der var bestemt til at gjemme hans Støv og hans Minde. Og saa til dette Sted (Soro Akademi) knyttedes Gyl dendals Virksom- hed og Forbindelser. Her fandtes i sin Tid et af Landets bedste Trykkerier, som Gyl dendal i en Række Aar jævnlig benyttede; men dette var det Mindste. Han stod i venstabeligt Forhold til flere af Akademiets Lærere, og det var ham hjært at se derfra udgaaende Skrifter blandt sit Forlag. Lad os ikke glemme, at det

var i Aarene 1772—1790, da Gylden dal udgav Dve Guldbergs, Sneedorffs, A. Schyttes, Wajsholms o. fl. Skrifter, som den nærværende Slægt paa Bog-Auktionerne i Danmark lader sælge som Makulatur; og det var saadanne Forfattere, som grundede det 18. Aarhundredes danske Prosa — Forfattere, som vi for en stor Del skyldte, at der gives en Bygning, en indfødt Udvikling og Karakter, en national Farve i den danske Stil —, det var deres Værker, hvis Udgivelse Gylden dal i mange Aar gjorde til et betydeligt Formaal for sin Virken som Boghandler. Vi nævne det kun som Exempel. Han gjorde meget endnu i samme Retning, eller med en lige patriotisk Tænkemaade og national Interesse, i Forening med Boghandlerens. Ved utrættelig Omfjorg og Arbejdsomhed, ved at benytte sine Kundskaber, sin forstandige Indsigt i Litteraturens Stillings og Lørd, samt de Forbindelser og den Tillid, han ved en solid og liberal Tænkemaade erhvervede sig, havde han fra ubemidlet Student kunnet arbejde sig op til en meget formuende Mand. De Fortjenester, som Gylden dal i et Tidsrum af 30 Aar paa denne Maade erhvervede sig, have ikke været ringe. Denne højtfortjente danske Borger døde den 8. Februar 1802, endnu ikke 60 Aar gammel, efter et 4 Ugers smertefuldt Sygeleje. Paa Pladen paa hans Ligliste blev blandt andet sat følgende sande Indskrift: „Arbejdsomhed og Gavnelyst, Aetskaffenhed og sand Religiositet udmærkede hans jordiske Vandring. Han var en hjertelig Ægtefælle, en om Fader, en trofast Ven, en agtet Borger og en sand Christen. Videnskaben elskede, dyrkede og fremmede han. Dette bevidne de fleste af hans mange Forlags-Artikler, som og mangen Videnskabs-Mand, der skyldte hans Naad og Understøttelse sin første Fremgang, hvorfor han ikke altid indbøstede Tak, men derfor blev han ikke træt af at gjøre det Gode.“ — Noget Uger senere satte Carl L. Fibiger ham følgende offentlige Eftermæle! „Bemodsfuld, nedbøjet omringer en Benneflare vor Gylden dals Kiste og spørger: hvis Benflab var redeligere? hvis Gavnelyst uegennyttigere? hvis Vandel retflasnere? hvis Id virksommere? . . . De Unglinge, som Du fremhjalp paa Videnskaberne's Bane, skulle sørgende staa ved Din Urne og sukke: sødt hvile vor anden Fader!“

16. Anna Nønno, en Danekvinde af en ikke blot gammel Fødselsadel men ogsaa af en ganske fortrinlig Sjøleadel, er født Paaskeaften den 16. April 1511 paa hendes Fædrene-Gaard

Hvidkilde i Jhen. Hendes Forældre vare Ridder Eiler Konnov til Hvidkilde og Anna Krabbe til Lyffesholm. Efter en omhyggelig Opdragelse indtraadte hun i 1561 i et 43aarigt Egetskab med Nigeraaden Erif Gårdenberg til Matrup i Jylland og blev Moder til 9 Børn. Hun var en retsindig og from Kvinde, hvis Gudsfrøgt og Lyd ikke laa paa Tungen men i Hjærtet og aabenbarede sig i en mild og velsignelsesrig Livsvandel: hun bivaanede ofte den offentlige Guds-Tjeneste og deltog flittig i Nadverens Samfremte; hun lod med stor Bekosning ifrandsætte og vryde de forfaldne Kirker ved hendes Gaarde; hun trostede og vederbrøgede de fattige med milde og rundelige Almisser, navnlig i Tyrind, thi da vidste hun, at hver Mand iblandt Almuen trængte til Hjælp; hun uddelte rundeligt haade Størn, Penge og Godvarer til fattige Huesarme og Andre, henkøbte endog undertiden saadan Understøttelse til Uddeeling paa fremmede Steder, uden at ville tilstede, at det sagdes, brot fra Hjælpen kom; hun var i al sin Omgængelse, mod de Fornemste som de Alingste, en ædel og forstandig Kone, fjern fra alt Overmod og al Kallshed og forligte ved sin Vielmkomst mange Sager, som ellers kunde have fremkaldt megen Spid og Riv; imod sine Bønder var hun mere som en from og mild Moder end som Herskab, thi hendes Tragten gik ikke ud paa at forhøje deres Skatter og Afgifter, men hua eftergav dem hellere deres Gjæld, naar de ikke formaadede at udrede, hvad de skulde, og vare de virkelig Trængende, meddelte hun dem af sit Eget; blev Nogen af dem syg, ansaae hun det ikke for at være under sin Værdighed at besøge dem, hvor fattige de end vare, for at raade, troste og hjælpe dem, og døde Nogen i hendes Nærhed, forsømte hun aldrig at følge dem til Jorden, og besøgte hellere selv deres Jordbejærd, end at hun skulde høre, at nogen fattig havde savnet den tilbørlige Begravelse. Saaledes hengik denne ædle Danekvindes fromme og paa kristelige Kjærligheds-Gjærninger rige Liv, og hun kunde, som det sidste Led af den Konnovske Slægt, derfor med ægte Hengivenhed i Guds Villie lufte sin Dine for sidste Gang i denne Verden den 15. Juni 1609, lidt over 68 Aar gammel og efter en 5aarig Enkeskab. Hun blev jordsættet i Glevstruy (Blodstruy) Kirke i Jhen.

17. Mette Rosenkrands, en kristeligjæindet søllandst Adelsdame, blev født paa Rathom Slot den 17. April 1632. Hun var en Datter af den kongelige Lehnsmænd Midderen Palte

Rosenkrands til Krænkerup og dennes Hustru Elisabeth Lunge til Gsjard. I sine Forældres og Vormoderens Hus opdroges hun med største Omhyggelighed saavel til et christeligt Sindelag som til alle kvindelige Lyder og Færdigheder, og hun gjorde en saadan Fremgang i begge Kenseender, at den kongelige Lehnsmænd paa Halssted-Kloster og i Haverborg Lehn paa Volland, Ridderen Erik Rosenkrands til Rosenholm, bejlede til hende i hendes 17. Aar og indtraadte i Egtteskab med hende 1649. Hun blev i dette sit næsten 16aarige Egtteskab Moder til 9 Børn og sørgede som en christelig Moder for deres Overtagelse i Tugt og Herrens Formaning. Sit christelige Sind viste Mette Rosenkrands navnlig deri, at det var hendes største Glæde idelig at læse i Bibelen og mange fromme Mænds Skrifter, især Johan Arrents om „den sande Christendom“, af hvilket sidste højt ansete Skrift hun selv besørgede en næsten færdig Oversættelse paa Dansk; hver Eftermiddag afbrød hun sine vante Syssler, for at anvende en Time paa sine Bøn til nderlig Bøn og Baafødselse for den højeste Gud, og hvorledes hendes Forheld var til hendes Mand, skildres i hendes Lig-Prædiken af Biskop Erik Mogensen af Aarhus med følgende Ord: „Hun var, mens hun levede, hendes Husbonds Dines største Lyk, hans Hjertes eneste Trost og Husets fuldkomne Gæst, i hvem han, som hans kjæreste Mette, med største Fornøjelse havde vænnet sit Hjerte, Sind og Tanker“. Mette Rosenkrands' Leveaar vare kun faa. Hun døde den 6. April 1665 under Fortløsningen med Tvillinger, og opnaade saaledes ikke engang en Levealder af 33 Aar. Hendes sidste Ord til sin Mand vare: „O ja, min allerkjæreste Mand! Jeg er vel tilfreds med Gæder! Gud troste Gæder efter min Død og glæde Gæder tusinde Aar i Himmerige for hver Time, vi have levet tilfammen her i Verden! I har altid været mig en meget god Mand! Jeg kan nu ikke udføre mine Ord, som mit Hjerte er og gjerne vilde. Jeg tvivler ikke paa, at I jo lade vore Børn saaledes oplygte, at de kunne vorte Guds Børn, og I for Gud vilde svare.“ Mette Rosenkrands ligger begravet i Domkirken i Aarhus.

22. Carl-Henrik Anckarsvärd, „Ophidseren“ i den sidste svenske Revolution og senere en talentfuld og uforkærdet Partihøvding paa Rigsdagen i en lang Aarrække, er født den 22. April 1782. Efter at han

som Yngling havde gennemlevet et meget bevæget Liv paa Rejser i Europa og ved Felttoget i Tydskland, fremmedes han i 1807 til Overadjutant og Major i Armeen. Ved Fredsbruddet med Rusland i 1808 ansattes han som Overadjutant hos General Armfelt, der fik Befalingen over „Vestarmeen“ mod Norge. De offentlige Tilstande indeholdt tilstrækkelig Anledning for unge og varme Hjærter til at nære Planer til Fædrelandets Frelse. Stats-Omvæltningen i 1809 opfostredes i Vermlands Skove først i det Korps, som han kommanderede; og gjennem Skjæbnens besynderlige Sammentræf skulde netop Dal-Regimentet virksomt bidrage til at afsætte Vasaætten fra den Trone, paa hvilken sammes Stamfader henved 300 Aar tidligere blev løftet op især ved Dalekarlenes Hjælp. Anckarsvärd var bleven Adjutant hos Georg Adlersparre (se 28. Marts: Adlersparre), men han indviedes ikke i dennes Planer med Hensyn til Revolutionens Resultater: han afspejdedes af Adlersparre med korte, næppe nøjagtige Orakel-Svar, hver Gang han begjærede at faa nogen bestemt Besked i dette Anliggende; saaledes vidner han selv, idet han tilføjer: „Jeg har ikke selv den ringeste Fordring paa nogen Ære af Revolutions-Foretagendet; min Rolle derved var ene og alene Ophidserens“. Efter at have gjort sig bekendt med Stemningen i Armeen og blandt Land-Befolkningen, rejste Anckarsvärd til Stockholm, hvor han fandt den revolutionære Stemning langt mere udviklet, end han havde anet, og blev ufortøvet indført i den Sammensværgelse, der allerede var meget forgrenet. Hovedmændene i den vare Grev Skjöldebrand, Baron Jakob Cederström, Grev Bjørnstjerna og Landshøvding Hans Jæmta. Disse Mænds Plan, at foretage Revolutionen den 8. Februar, blev udsat paa Grund af Anckarsvärds Beretning om Forholdene i „Vestarmeen“. Han forlangte og fik Løfte af General Adlercreutz, om ikke at overlade Adlersparres paatænkte Plan til dens egen Skjæbne, begav sig saa til Carlstad og erfoer undervejs, at Revolutionens Udbrud allerede var nærmere, end han ven-

tede. Han underrettede sin Chef om Sagerne's Stilling i Stockholm og tilskrev derpaa Adlercreutz et Brev, ifølge hvilket denne besluttede sig til at arrestere Kongen den 13. Marts, hvilket saa væsenlig bidrog til det store Foretagendes heldige Ende. Armeen fik Kundskab herom i Örebro, fortsatte sit Tog mod Hovedstaden, men gjorde Holdt ved Tibble Gjæstgiver-Gaard. Den kongelige Naadesstrøm, som efter Revolutionen udgjød sig over „Vestarmeen“, naaede ogsaa Anckarsvärd: han udnævntes den 29. Juni s. A. til Oberst-Lieutenant i Armeen og 4 Aar senere til Oberst ved Nerikes Regiment. Som saadan fugtte han med den svenske Armee til Tydskland. Den Vending, som Sverrigs politiske System imidlertid havde taget, stred imod Anckarsvärd's Begreber om Fædrelandets Bedste. Som ung Mand og derfor ubekjendt med Forsigtighedens Fordringer om Tilbageholdenhed overfor Magthavere, naar egen Overbevisning staar i Strid med deres, begik han det Misgreb, uforstilt at ytre sin Mening, da han under en mere oprørt Sindsstemning engang spurgtes derom; samtidig dermed var han saa forsigtig at ytre sin Misnøje i et Brev af 4. Juli 1815 til Kronprindsen. Følgen heraf var, at Anckarsvärd fik Ordre til at tage sin Afsked, hvorefter han i flere Aar levede i ubemærket Stilhed paa sin Ejendom Carlslund i Nerike. Med Rigsdagen i 1817 begynder hans parlamentariske Bane; han sluttede sig til den daværende Ridder-Opposition og blev lidt efter lidt dens Fører. Hans politiske Virksomhed er bleven meget ulige bedømt, skiftevis som Gjenstand for den mest højrrøstede Ros og for den ubilligste Dadel. Han optraadte mod Regeringens virkelige eller formenlige Misgreb: ivrede for en stræng Husholdning med Statens Midler, modsatte sig alle efter hans Mening undværlige Bevillinger og fordrede en forbedret National Repræsentation og en endnu mere udvidet Trykkefrihed. Et tabrigt Parti anerkjendte ham derfor som Talsmand for Nationens Flerhed og som en ligesaa frimodig som veltalende Tolk for den almindelige Mening: medens han derimod paa

den anden Side mødtes med Bebrejdelsen, om at hans Dadel hidrørte fra Hevnsyge og ophidsede Lidenskaber, især af Forbitrelse mod den af Kongens Raadgivere, paa hvis Tilskyndelse hin ublide Afsked hidrørte. Samtiden samstemmer dog i at benndre hans ildfulde Veltalenhed, der, understøttet af en klangfuld Stemme og et mandigt smukt Udseende, strømmede frem uforberedt og virkede mægtigt paa Overbevisningen. En forøget Popularitet erhvervede Anckarsvärd sig, da han i 1827 som Stats-Revisor ivrede imod adskillig Anvendelse af offentlige Midler. Efter i 10 Aar at have været Gjenstand for mere eller mindre haarde Angreb i Pressen, vel især fra Saadannes Side, der fandt deres Fordel ved at virke i det Bestaaendes og i Tilbagegangens, for ikke at sige i den folkelige Ufriheds Tjeneste, udgav Anckarsvärd i 1833 et Skrift under Navn af „Politisk Troesbekännelse“. Dette Skrift, samt en Overlevering til Kongen af en af et stort Antal Personer underskrevet Adresse angaaende en snarlig og endelig Forandring af Sverrigs Repræsentativ-System, „uden hvilken der Intet er at haabe for Sverrigs fremtidige Skjæbne“, var for en længere Tid Friherre Carl Henrik Anckarsvärd's sidste offentlige Handlinger, idet han nemlig erklærede, at han, indtil det nævnte Formaal blev opnaaet, „frivilligt traadte tilbage fra det offentlige Livs Virkekreds“, og grundede denne sin Beslutning paa sin „Overbevisning om Umuligheden af, under de nu bestaaende Former, gjennem Lovgivningen at kunne virke til noget fordelagtigt Resultat for Fædrelandet“. Denne i mange Henseender højtfortjente Svensker indtog den 20. Januar 1840 atter sit Sæde i Ridderhøuset og beklæder dette endnu trods de 81 Leveaar, han allerede har tilbagelagt.

— **Henrik Nicolai Clausen**, „Lankens højbaarne Høvding, Ordets huggrude Helt“, er født den 22. April 1793 i Maribo, hvor hans Fader, Slesvigeren Henrik Georg Clausen, den senere sjællandske Stiftsprovst, dengang var residerende Kapellan for Maribo og Hillested M. nigheder. I 1809

dimitteredes han fra Metropolitan-Skolen til Universitetet, hvor han erholdt Udmærkelse ved de tredje skriftlige Examiner, og i 1813 første Karakter med fortrinlig Udmærkelse ved sin theologiske Embeds-Examen; i 1815 vandt han Universitetets Guld-Medaille for Besvarelsen af en theologisk Pris-Opgave og i 1817 tog han Doktorgraden i Filosofien. Forsynet med Understøttelse af Kongen og Højshjems-Konferentsraad Johan v. Bülow paa Sønderborggaard, samt med Universitetets Stipendier, tiltraadte han i 1818 en videnskabelig Rejse til Tydskland, Italien og Frankrig, fra hvilken han hjemkom i Slutningen af 1820, blev snart derpaa Lektor i Theologien ved Kjøbenhavns Universitet og et Aars Tid senere extraordinær Professor. I 1825 udgav han sit første store lærde Værk: „Catholicismens og Protestantismens Kirke-Forsætning, Lære og Ritua“, et Skrift, der bevirkede megen Rørelse blandt Folk med den gamle Christnetro og foranledigede en mangeaarig heftig Kirkekamp. Grundtvig traadte først i Striden mod Clausens Lære med „Kirken Gjenmæle“, hvori han blandt andet betegnede Clausens Tro som en „Kulsvier-Tro“, og Tid efter anden fik han i Kampen mod Clausens „falske Lære“ dygtige Forbundsallier i f. Ex. Rudelbach Lindberg, Fogtmann, Hornsyld, Rasmus Møller, P. A. Fenger, Gunni Busck, West, og blandt Lægsfolk især Rasmus Sørensen, J. A. Hansen, Peder Larsen Skræppenhøj, Rasmus Ottesen og flere Andre. Clausen lod ikke vente paa „Erklæring“ fra sin Side, samt paa andre Modskriver, og blandt Andre traadte Bastholm, Løvstgaard og den snilde og aandrige Præst Bisby paa Christianshavn Tid efter anden mere og mere over paa hans Side. Et Par Domsældelser ved den verdslige men ikke ved Samvittighedens og Troens Domsol af Grundtvig, Lindberg og Rasmus Sørensen, ikke formedelst Sagens egentlige Gjenstand men formedelst nogle, efter Dommernes Mening, for haarde Udtaleser, fjolnede Hoved-Modstandernes Mod og forskaffede Clausen en let Sejr i den store vantro Slægt Sjne. Kampen dede endelig hen af sig selv, og — Bantroen greb længe mere og mere om sig. Aaret efter hint Skrifts Udgivelse tog Clausen den theologiske Doktorgrad og midt under den haarde Kamps værste Hede blev han i 1830 udnævnt til ordenlig Professor i Theologien ved Universitetet. Tid efter anden udkom nu fra hans Haand andre lærde Skrifter, og samtidig dermed optoges han som Medlem af forskjellige hjemlige og fremmede Videns-

Stabs-Selskaber og Kommissioner, i. Ex. „det historisk-theologiske Selskab i Veirzig“, „det sgl. danske Videnskaberne's Selskab“, „den sgl. Kommissionen til at revidere den gamle Oversættelse af det Gamle Testament“, „Kommissionen til at gennemgaa Udkastet til et nyt Ritual og en ny Alterbog“ samt „Kirke- og Undervisnings-Kommissionen“. Som Beviser paa hans anerkjendte, fremtrædende Dygtighed og Virksomhed benaandedes han i 1836 med Ridderkorset af Danebrog, valgtes til Universitets-Lektor og fik Rang med Professorer. — Indtil 1840 havde Clausen for Storstedelen syset med videnskabelige Sager; men nu aabnedes Udgangen for ham ogsaa til politisk Virksomhed derved, at han valgtes til Stænder-Deputeret for De-Stifternes 10. Landdistrikt. Hans Virksomhed i „Trykkefriheds-Selskabet“, hvis Medstifter han havde været i 1835, hidtog væsentlig hertil. Han mødte som Deputeret i Roskilde 1840, 1842, 1844, 1846 og 1848, og i 3 Sæssioner, nemlig i 1842—46, var han Stænder-Forsamlingens Præsident; men hans Virksomhed som saadan tiltalte ikke alle hans politiske Venner, ja det blev endog i 1846 offentlig udtalt: „Vi vilde ønsket det for heldigt, hvis Clausen hverken første eller anden Gang var valgt til Præsident ... Præsidenturen har paalagt ham mangt et Baand, som han hverken kunde eller burde sprænge, men som aldrig burde fængslet ham“. Tanken var imidlertid i en større Kreds bleven mere og mere levende vakt for et aandeligt og materielt Samfrem med vore nordst-venste Sprogfrænder, og i Forening med nogle andre Mænd blev Clausen, der altid har forstaaet at bedømme og gribe snildt og forsigtigt ind i offentlige Stemninger og Tilstande, i 1843 Medstifter af „det Skandinaviske Selskab“, hvis Formand han blev og vedblev at være indtil Selskabets Død. Ved det første almindelige nordiske Studenter-Møde i Kjøbenhavn fra 23. til 28. Juni 1845 indtog han derfor som saadan en fremragende Stilling, især ved den Fest paa Eremitage-Eletten, som Selskabet foranstaltede for „Ungdommen, der var Repræsentant for den oplivende, fornygende Nordens Aand“; og „paa et Samfunds Begne, der aldrig med frejdigere Bevidsthed kom sit Navn i Hu, end i disse Dage“, udbragte han en Staal med Dnsket for „den nationale Enheds Udvikling i den skandinaviske Trehed“. Han blev imidlertid ikke, saaledes som Orla Lehmann, Grundtvig og Arvid Aug. Afzelius, Gjenstand for de svenske Studenter's ejendommelige Hyldest: at bæres omkring paa

Eftuldrene i Triumf. Udlod man det af hellig Grefnytt for
 Clausens Personlighed? Dette kan næppe antages. — I 1845
 foretog han sig en Rejse til Tyskland og Italien, „for i det milde
 Syd at gjenvinde sine ved fædrelandsske Anstrængelser svækkede Kræfter“
 og hjemkom i Juni 1846. Det Haab, som man havde sat til
 ham om: „i Sommerens Løb at vinde nye Sejre over den dorste
 Folketød, den hjærteløse Tvivl, den selvsyge Betænktilighed, den
 fejge Bakken og de svulne Jordomme“, lod imidlertid vente paa sig,
 endog under Stændermødet i det paafølgende Efteraar i Roskilde,
 hvor Clausen for sidste Gang besørgede sine Præsident-Forretninger
 uden stor offentlig Allarm; thi — som han selv, Præsidenten, var
 sagt essentlig — „i 1846 fandtes ingen Tid til at tage Nationalitets-
 Sagen under Forhandling“. I Sommeren 1847 aflagde han
 et Besøg i Everrig og nød der en beskeden Kyldest. Den 20.
 Januar 1848 døde Christian VIII, og nogle Dage senere ud-
 gav Clausen i Forening med J. J. Schouw et lille Skrift,
 betitlet „Bed Tronstiftet“, hvori han udtalte sig om det syv-
 hundredaarige „Forhold imellem Kongeriget og Hertugdømmerne,
 imellem de to endte Hertugdømmer indbyrdes og den danske og tyske
 Nationalitet“, med det Ønske, „at mange gode danske Mænd ville
 med lige Alvor fatte Tidens Tegn og Varsler, Fædrelandets Lær-
 og Trang i Dje, at ville enes om at arbejde i denne Retning“.
 Han udnævntes senere, da han var faldet ved Valget i Præstø,
 som kongevalgt Medlem af den grundlovene Niads-Forsamling,
 hvoraf han imidlertid udtraadte, da han den 16. Mæbr. s. A.
 indtraadte i Regeringen som Minister uden Portefeuille og ved-
 blev som saadan indtil 13. Juli 1851, da han forlangte og fik
 sin Afsked. Han var imidlertid bleven valgt i Helsingør som Med-
 lem af Folkethinget og havde faaet Danebrogs-Ordenens Kommandør-
 Kors; gjenvalgtes atter i Helsingør i 1852 og 1853 som Folke-
 things-Mand; den 3. Juni næstnævnte Aar som 3. Landstings-
 mand for Kjøbenhavn og den paafølgende 17. Decbr. udnævnt til
 Medlem af den nedsatte Kommission til Kirke-Forvaltningens Ordning“.
 Den 29. April 1854 valgtes han som Medlem af Studenter-
 Foreningen, hvis unge Medlemmer han tidt havde begejstret ved
 sine ildfulde Taler. Under Kampen mod det Ørstedske Mini-
 sterium i 1854 nedlagde han sit Mandat som Landstingsmand,
 men valgtes atter i Kjøbenhavn som saadan den 20. Juni 1855

og gjenvalgte den 21. Juni 1859. I 1856 fik han Rang med Sjællands Biskop, sandsynligvis som en Erstatning, fordi Orsted i 1854 havde forbigaaet ham ved Besættelsen af Sjællands Biskopsstol, thi Clausen som mangeaarig æltest theologisk Professor ved Universitetet havde et saagodt som hævdet Krav paa at erholde den. — Vi have saaledes i en rask Vandring fulgt Clausen gennem hans rigt berøgede og i mange Henseender daadrige Liv. Spørger man nu: Hvad har denne Mand, der nys fyldte sit 70. Aar, udrettet for sit Fædreland? saa maa Svaret blive et dobbelt. Ikke blot som lærd Theolog, aandrigh Præfekt og frugtbar Forfatter, men ogsaa som utrættelig Talsmand baade for vort mishandlede danske Vio erksmaals Ret i Sønderjylland og for „den nationale Enheds Udvikling i den skandinaviske Trehed“ har Professor og Biskop Clausen erhvervet sig uvisnelige Fortjenester af sit Fædreland og skabt sig et Navn, der længe vil leve. Som Politiker derimod i et mere begrændset Omraade og som Frihedsmand — og det har i en lang Aarrække været en kjær Beskæftigelse for ham at være dette ved Siden af hans lærde Eysler — har han kun formaaet at vække Røre i en begrændset Kreds, navnlig paa saadanne Steder, hvor man med lukkede Dine højede og bøjer sig for Autoritets-Troen, uden selv at undersøge Kjendsgjæringer. Blandt den megen Hyldest og de mangfoldige Røgsfre i baade bunden og ubunden Stil, der ere ydede denne Mand, hedder det i en fra 1844 fra Studenterne, af hvem han bestandig dog for en ikke ringe Del maasse har været mere frygtet end virkelig elsket, saaledes:

„Tak, for Du værged'
 Boltaget Gje,
 Hædrens Kampløn,
 Mødrens Maal!“

Tak, for Du hævded'
 Hædberget' Frihed,
 Folket' for Folket
 Fremtidens Haab!“

Enhver kan med Glæde istemme denne Hyldest, uden dog derfor at lulle Øjet for de store politiske Misgreb, der ere gjorde af den ellers fortjente Hædersmand. Blandt disse Misgreb maa især henregnes hans vedholdende Bestræbelser paa og udenfor Rigsdagen for at hindre Folketjens Reform efter „Grundlovens Aand og Ordlyd“, og dernæst hans frygtfulde Borgang, for ikke at sige fejge eller berregnede Flugt fra den politiske Kampplads, da det i 1854 var en hellig Pligt for alle Folketjens sande Beuner, især dem, der vilde anses for at være en af disse Hov-

dinge, at slutte Nyg sammen og danne en Bognborg om Folkfriheden. Men Clausen veg dengang tilbage tilligemed 21 andre Embedsmænd, og han forsvarede sin og disses Færd med den uherse Baastand, at „Embedsmændene skal i „de politiske Stormflodstider“ holde sig fjern fra Kamppladsen og overlade Kampen til uafhængige Mænd“. Som Videnskabsmand og som Talemand for vort Modersmaals Ret i Sønderjylland og Nordens aandelige Embedsstræben har Clausen været en ledende Stjerne af første Rang; som Politiker i et mere begrænset Omraade og som Frihedsmand, navnlig siden 1848, har han været — for Nogle et glimrende Meteor i Dunstrøvsen, for Mængden derimod kun en vildledende Lygtemand paa Mosegrunden. Den sande Folkfrihed vil aldrig tælle Clausen blandt sine oprigtige Venner.

27. Carl Johan Adlercreutz, den i Sverrigs Aarbøger udødelige, tapre Krieger og varme Fædrelands-Ven, der i Færens rette Øjeblik fængslede Gustav IV. Adolf og saaledes banede Vejen til Sverrigs Kongetrone for den kraftige Bernadotte - Æt paa den faldesærdige Vasæts Tomter, er født i Kiala i Finland den 27. April 1757. I den finske Krig 1788—90 tjente han sig op fra Kornet til Major og gav flere Gange Prøver paa de Egenskaber, som senere, i en mere hæderlig end heldig Kamp for Fædrelandets Forsvar, skulde gjøre hans Navn udødeligt. Da den russiske Armeé, uden foregaaende Krigs-Erklæring, for anden Gang gjorde Indfald i Finland 1808, fik Adlercreutz, der imidlertid var bleven Oberst i Armeen, Befalingen over 2. Brigade. Under Armeens hæderlige og tapre Forsvar var han En af dem, som mest udmærkede sig, især ved Käykälä, hvor han med Bajonnetten afslog Fjendens gjentagne heftige Angreb. Derefter skete den af Kongen befalede, i Krigs-Historien uherse Tilbagemarsch af Armeen til Norra Österbotten, der fortsattes i 2 Maaneder ofte under 36 Graders Kulde, med daarlig Beklædning, i dyb Sne, ej sjælden under blodig Kamp og uden nødvendig Hvile. Adlercreutz delte Armeens Forbitrelse over den kongelige Uslings Fejg-

hed eller Galskab, samt de med Tilbage-marschen forbundne Farer, Forsagelser og Lidelser. Næsten hele Finland var saaledes rømt, da Adlercreutz, efter at Grev Lövenhjelm var tagen til Fange, blev General-Adjutant for den finske Armee. To Dage senere, den 18. April, leverede han under sin personlige Anførsel den for de svenske Vaaben glimrende Kamp ved Sikajoki, hvor han, sættende en Grændse for Russernes Fremtrængen, med fældet Bajonet gjennembrød deres Centrum, beholdt Valpladsen, erobrede Trofæer og Fanger, samt nødte Fjenden til at trække sig tilbage. Kampen den 27. April ved Revolax blev ikke mindre hæderlig for de svenske Vaaben. Adlercreutz havde allerede mistet Femtedelen af sine Tropper og saae sig nødt til, formædelst Fjendens store Overlegenhed, at drage sig tilbage, uden at Fjenden rørte sig for at forfølge ham. Ved denne blodige og ærefulde Kamp fratog han Fjenden 1 General, 7 Officerer, 400 Fanger, 2 Faner, flere Kanoner og et betydeligt Forraad af Krigs-Fornødenheder. Adlercreutz havde aflagt Prøver paa en snarraadig og modig Hærførers Egenskaber, og til Løn derfor udnævntes han til General-Major og Ridder af Sværdordenen med Storkorset, den sejrende svenske Hærførers højeste Belønning. Fra Regeringens Side gjordes imidlertid Intet, for planmæssig at føre eller understøtte Krigen; men ikke nok hermed: Sveaborg — Finlands Formur, en Fæstning af første Rang med 900 Kanoner paa Volden og næsten 5000 Mands Garnison, et Nordens Gibraltar, et Værk af 50 Aars Møje og mere end 25 Millioners Omkostninger, „som Sverrigs Løve opbyggede paa sex Øer i Granit og med Granit mod Ruslands Ørne“ — overleveredes paa samme Tid af Kommandanten Admiral Cronstedt til Fjenden. Denne Erobring „kostede Rusland kun nogle Ugers Blokade, nogle Kanonskud, omtrent 100 Mand og nogle — Underhandlinger“. Dette Tab for Sverrig, der forøgede Fjendens Angrebsmidler med det betydelige russiske Armeekorps, som hidtil var blevet anvendt til

Fæstningens Blokade, gjorde et smerteligt og nedslaaende Indtryk paa hele den svenske Nation og Armee. Men desuagtet fortsattes endnu i nogen Tid den finske Armees Fremgang, og Adlercreutz vedblev endnu stadig at udmærke sig, navnlig ved Alavo den 17. August saaledes, at han, „for sit kjække Forhold derved og for sine lysende krigerske Fortjenester i Almindelighed“, blev ophøjet til Friherre. Maalet var imidlertid naact for den finske Armees Fremgang; men de Tapre Fosterjord kunde dog ikke overlades til Fjenden uden det modigste og blodigste Forsvar. Et straalende Bevis derpaa er Kampen ved Oravais den 14. Septbr. Denne Kamp, den blodigste under hele den finske Krig, varede uafbrudt i 14 Timer og kostede de forenede svensk-finske Tropper, under deres to tapre Generaler Adlercreutz og Vegesack, næsten 40 Officerer, døde og saarede, samt 1400 Mand Underofficerer og Menige. Som den Døendes sidste Suk gaar dybest fra Hjertet og varer længst, saaledes var Kampen ved Oravais den nordfinske Armees sidste og længste hæderfulde Anstrængelse for at forsvare det kjære Fædreland; de tilbagestaaende, de yderste fysiske og intellektuelle Kræfter bleve her næsten udkæmpede og udtømte. Den 19. Novbr. afsluttede Adlercreutz derfor i Oleckjoki med den russiske General-Kommando den Overenskomst, hvorved Sverrig forpligtede sig til at afstaa til Russerne den tilbagestaaende Del af Norra Österbotten. Saaledes gik Finland tabt for Sverrig! Saaledes blev Gustav IV domfældt af Historien som den kongelige Usling, dervar Skyldderi. Strax herefter fik Adlercreutz Kongens Tilladelse til at forlade Armeen og begive sig til Stockholm, hvor han modtoges og fejredes med udmærkede Glædes- og Taknemmeligheds-Bevidnelser, dels formedelst hans egne tapre Bedrifter, dels som en værdig Istedtræder for den tapre finske Armee. Den Planløshed, hvormed Krigen i det Hele førtes fra Regeringens Side; den Uretfærdighed, hvormed Kongen behandlede sine Garde-

Regimenter; de Krigsskatter og Udskrivninger, hvormed han hensynsløst trykkede sine Undersaatter i Støvet; den Vandrøgt og Elendighed, som overgik Landeværnet, og hvorved Riget paa den smerteligste Maade berøvedes Blomsten af sin Ungdom —, alt dette og meget Andet havde avlet en næsten almindelig Misnøje i Landet, og den var ved Adlercreutz's Ankomst til Hovedstaden gaaet saa vidt, at et Parti, bestaaende af flere agtværdige Mænd, havde besluttet at afsætte Kongen. Adlercreutz hørte endnu ikke til dette Parti. Men da Kongen fattede den ulykkevarslende Beslutning den 13. Marts 1809, at forlade Hovedstaden og overlade samme til sin Skjæbne, og udsætte Landet for Borgerkrigens Rædsler og Russernes Erobring, da fattede Adlercreutz den ligesaa djerve som patriotiske og rask udførte Beslutning, at arrestere Kongen i hans egne Værelser paa det kongelige Slot (se 28. Marts: Adlersparre, og 22. April: Anckarsvärd). Nogle Dage senere skrev han et Brev til Adlersparre, hvori han blandt andet siger: „Uden Deres Foretagende troer jeg næppe, at Noget var skeet her. Hvad jeg har gjort, er en Følge deraf, og ingen Betænkeligheder kunde mere afholde mig fra at understøtte et saa stort og ædelt Foretagende. Alt er her lykkeligt fuldført, uden at noget Individ blev kompromitteret. Alle velsigne den Rolighed, som hersker i ethvert Hus, og Ingens Hjærte har behøvet at frygte for en Faders, en Søns, en Brøders, en Slægtnings eller en Vens Sikkerhed. Jeg er overtydet om, at De stemmer overens med mig i mine Principer, og vi skulle, forenede i fælles Bestræbelser, føre vort store Foretagende til en lykkelig Ende“. Da Rigets Stænder kort derpaa samledes, udtalte de gjennem en højtidelig Taksigelse deres fuldkomne Bifald og varme Erkjendelse af, hvad Adlercreutz ved Revolutionen havde virket til Rigets Frelse, og erklærede, at han havde gjort sig højt fortjent af Fædrelandet; de gave ham desuden i Forlehnning for sig og Efterkommere i en Tid af 50 Aar Lecko Kongsgaard under Navn af „Sikajoki“, til et Minde om hans første store

Krigerdraad imod Russerne. Den 29. Juni udnævntes han til General-Lieutenant, den 3. Juli til Kommandør af Sværdordenen med Storkors, i 1810 blev han Statsraad i den nye Regering og fik den franske Æres-Legions Storkors, i 1811 udnævntes han til General af Kavalleriet og til Ridder af Serafimer-Ordenen. I 1813—14 kæmpede han under Kronprindsen Carl Johan imod Kejser Napoleon, deltog blandt andet med stor Hæder i Slagene ved Groszbeeren, Dennewitz og Leipzig, efter kort forud at være bleven ophøjet til en af det svenske Rigets Herrer, og efter Freden i Kiel 1814 fulgte han Toget fra Holsten til Rhinen og Maastricht. Efter en kort men heftig Sygdom sluttede Adlercreutz i Stockholm sin daad- og hæderrige Livsbane den 21. August 1815. Næste Aar, den 18. April, Aarsdagen for Slaget ved Sikajoki, fejredes hans Jordefærd ved en saakaldet „Serafimer-Begravelse“ i Ridderholms-Kirken, Sverrigs Pantheon, med alle de militære Hæder-Bevisninger, som tilkomme en Feltmarskalk.

— **Knud Otto Erik Leyonhufvud**, en ung svensk adelig Officer, der i 1848 som Frivillig ilede til Danmark for at kæmpe imod Oprørerne, er født den 27. April 1823. Han fandt Heltedøden paa Dybbøl Bakke den 5. Juni 1848. Han besad „et varmt, elskende Hjærte, et beskedent men dog aabent Væsen, Stadighed i de Studier, man fordrede af ham, og et uforfærdet Mod“. En Ven af ham omtaler ham saaledes: „Han var en af de ædlestes unge Mænd, jeg har lært at kjende, ufordærvet paa Legeme og Sjæl og aldeles fri for hin Lyde, som vi med lidt for megen Mildhed og Artighed benævne Letsindighed. Ridderlig af Sind, men ikke i dette Ords franske Betydning, bar han en dyb Agtelse for Kvinden, thi alle hans kvindelige Paarørende viste sig for ham som Prægt-Exemplarer af dette Kjøen, og den varme Interesse, hvormed Danmarks Sag af dem omtaltes og i deres Selskabskreds drøftedes, fødte hos ham den urokkelige Beslutning at gaa i Danmarks Tjeneste. — Med dyb Smerte modtog hans mange Venner

Budskabet om hans Død, og mangt et mandigt Oje bluedes ej ved en Taare til hans Minde“. — Hans Ben hvile paa Ulkebølle Kirkegaard paa Als, og over dem er af 2. Bataillons Officerer sat ham et smukt Mindesmærke af Granit med en Marmortavle.

28. Christian Ditlev Reventlov, dansk Lehnsherre og Sen af Danmarks højt forfjente Stats-Minister, Bøndervennen og Frihedens oprigtige Ven Christian Ditlev Frederik Reventlov, er født den 28. April 1775. Han var i Sandhed en human Guds-Besidder. „Der var Intet paa hans Guds, der var ham fremmed eller ligegyldigt, Alles Vel laa ham paa Hjærte, og han har virket meget for at fremme Husflid og Vindstibeligbed, for at indføre Forbedringer i Agerbruget, hvori han aldrig sparede paa Udgifter. For Gaardmændene paa Godset var vel det Beste gjort af hans højhjærtede Fader; den største Del vare Arveskætere og Alle hoverisfri og det paa meget billige Bilskaar, hvorfor der ogsaa blandt dem er almindelig Velstand; men den humane Gudssejer ophørte derfor ikke med at have Omjorg ogsaa for Godsets Gaardmænd: han understøttede dem, der trængte dertil, i Nødens og Misvæxtens Aar, især i 1831, og adskillige Arveskætere, der nu ere velhavende, erkjende, at de uden hans Bistand næppe kunde være blevne ved deres Gaarde. For sit Grevskabs Husmænd blev Reventlov en sand Velgjører. I Aaret 1848 gjorde han dem, ikke uden betydelige Opofrelser, hoverisfri og det paa meget billige Bilskaar. En Fæstehusmand svarer for Hus og cirka 3. Tdr. Land 11 Rd. 4 Mk. foruden Skatter, hvori tillige er indbefattet tvende Tiender; iffun naar Kapitels Tørgen paa Byg og Hvede tilsammen er over 10 Rd., stiger Afgiften noget. Vanbrugets Opkomst laa ham altid paa Hjærte. Derfor rakte han gjerne den driftige Husmand en hjælpsom Haand, for at sætte ham istand til med sine Keer og egne Medskaber at bearbejde sin Jordlod. — Reventlov tog ogsaa en levende Del i Alt, hvad der vedkom Grevskabets Skoler og de Mand, der her med Trofskab og Nidkjærbed arbejdede i deres besværlige, vigtige og ofte lidet paaffjonnede Kald; ogsaa her ville vi finde Manden, der arbejder paa at indføre Forbedringer. Grevskabet Christiansbøde har haft sit eget Skole-Reglement, der imidlertid behøvede en Forandring, da Soane-Forstanderskaberne bleve oprettede, og gav han ogsaa Forslag heril.

Men det gjorde ham ondt, at han ikke kunde drive igjennem, at hans „kjære Skolelærere“ fik Sæde og Stemme i Forstanderskaberne i Skolefager, og han kunde aldrig forstaa, hvorfor disse sagkyndige Mænd skulde udelukkes derfra. I en lang Række af Aar havde de været Medlemmer af Grevskabets Skole-Kommissioner; der havde han saa ofte været samlet med dem og fundet, at deres Sæde havde været til Skolevæsenets Lærv. Skolelærernes Lønning fandt han efter Lids=Omstændighederne for ringe; den kunde anses for væsende, da Skole=Anordningen udfom (1814), da Bonden var fattig og Agerdyktningen stod paa et ringe Trin, det var derfor efter hans Formening paa høje Tid at forbedre disse, hvortil den fornødvendte nu fandtes i Kommunerne. — I den første reskildste Stænders=Forsamling fremkom han med et Forslag til en Petition om en Lov=Bestemmelse, hvorved den ugifte Bondekarl, naar han har opnaaet en Alder af 25 Aar, skulde befries for den ham efter den da gjældende Lovgivning, ved Forpligtelsen til at tage fast Tjeneste, paahvilende Indskrænkning i hans personlige Frihed; og i den næstfølgende Stænders=Forsamling, hvoraf han som Besidder af Grevskabet Neventlov=Sandberg var Medlem, interesserede han sig levende for Bonden Niis Lorenzens Forslag om, at hvor Befolkningen talte Dansk, skulde Skoles, Kirkes og Rets=sproget ogsaa være dansk, og det var ham ubegribeligt, at Noget kunde fremkomme med Indsigelser imod et saa billigt Forslag. — Under Oprøret og Krigen i 1848 og de følgende Aar blødte hans Hjærte ret egenlig; han led med Fædrelandet, med dets Sønner, og solte smerteligt ethvert Tab, som tilføjedes det; med glødende Fædrelands=Kjærlighed udvalte han sig om Oprørets Sjænderighed og om Tysklands Overgreb mod Danmark. Hans Hjærtes varme Kjærlighed lod ham let og snart finde sin Blads i Rodens Time, og den forsømte han ikke. Endnu paa Smertens Leje lod den ædle Mand sig bringe de store Bakker, der for hans Regning affendtes til alle Husmandssønner fra Grevskabet, der laa i Krigen, med Rattrojer, Strømper og Bantter, hvortil han havde foræret Uld, og som efter hans Opfordring vare strikkede af Husfruer, Modre og Søstre, og som han derfor glædede sig til skulde blive en desto kjærere Gave, — Hans Død den 30. Januar 1851 udbredte en almindelig Sorg over hele Egnen, og siden hans Faders Forbærd, havde ikke paa Lolland en saa stor Digtare af alle Stænder samlet sig, for at ledsage hans jordfeste

Levninger til Graven. — Grev Christian Ditlev Reventlov var den værdigste Søn af den værdigste Fader, og megen Tak og Betsignelse har han taget med sig i sin Grav.

Nogle Begivenheder i April Maaned.

1. Niels Ebbeson til Nørrevis sælger den kullede Greve 1340.
2. Slaget paa Kjøbenhavns Rhed 1801.
5. National-Mytten med „Christian VIII“ og „Geffon“ i Egernfjord 1849.
- „ Britisk Museum stiftes 1753.
- „ Napoleon I. nedlægger Regeringen 1814.
9. Slaget ved Bau og Flensborg 1848.
12. Militar-Højskolen i Kjøbenhavn stiftes 1830.
15. Christian V's danske Lov udgaar 1683.
18. Glimrende svensk Sejr ved Sitajoki i Finland 1808.
19. Christian IV. ætternes morganatist til Kirsten Munk 1615.
21. Grækenlands Uafhængighed anerkendes af Tyrkiet 1830.
23. Slaget ved Slesvig 1848.
- „ Kampen ved og i Kolding 1849.
27. Slag mellem Svenskerne og Rusierne ved Revolvag i Finland 1808.
28. Greverne Struensee og Brandt henrettes paa Østersøfæled ved Kjøbenhavn 1772.
29. Den italienske Krig udbryder 1859.

Smaa ting af gamle Almanacker.

1597. An. 1535 blev Kjøbenhavn belagt af Hertug Christian den Tredie af det Ravn.
1617. 1625 og 1629. Anno Christi 1158 lod Kong Balde-
mar en Mur, 5 Alen høj og 3 Alen bred, sætte paa
Danneværk fra Østerhavet til Vesterhavet.

1619. I det Aar 1545. er der en Gist fangen i Drefund liig en Munk, 4 Alen lang.
1625. Belgjerninger lønnes ilde.
— Dronning Sophia, salige Kong Friderici den Andens Gemal, bleff fød Anno Christi 1555. Gud vnde hendes Majest. længe, mit sundhed at leffue, oc vel at lide.
Den 20. Gctestabs Dieffl er løß, dog det er intet at tale om. Her met bekommer Sommeren offerhand, Vinden til Synden oc Vesten. Forsøm icke at sae Haffre.
- Sidste Quarteer den 28. paa Middagen, vil være noget vsta- dig, dog lystig oc grodsamlig. Skowen staar grøn, met Blomster vdi Marken, Nattegalen met Gøgen lade sig høre. Gud være vor Ven, at Sathan off icke forfører.
1630. Vi haaffue ingen Aftenstiern, denne Sommer. Vinden til Sunden, met lystigt, fructsomligt veirlig.
1631. Den 2. staar Merkur haff Mars til 6. paa Aften i Zi- skens Tegen, giffuer lystig Veirlig, oc it got Haffre Aar. Nu kommer en god Tid igien, met Korn oc met Kierne.
1632. Den 14. Vare dig for Darespil (Daarstab). Forrederen soffuer icke. — Den 24 til 1. Sommeren staar Zanen vd, alting grønes oc skonis: Saa Sommerkorn.
1639. 1641. 1643 og 1646.
Du maat dig koppe, din Mare slaa,
Din Bug purgier, spæker ocsaa.
1654. Endog jeg kommer ustadig oc kold,
Dog før jeg Løff oc Græs mangefold,
Du maat purgere oc lade frjt,
Saa blifver du mangan Svaghed qøjt
1659. Jeg lader mig sla min Median,
At jeg min Sundhed hafve fand.
-

5. Maj.

1. (Wellington, Arthur Wellesley, 1769, † 14. Septbr. 1852).
Wulff, J., 1774, † 23. Marts 1858.
Thorlacius, Borge, 1775, † 8. Oktbr. 1829.
2. Steffens, Henrik, 1773, † 13. Febr. 1845.
*Stöcken, Carl Chr. von, 1799.
Rüchler, Albert, 1803.
Lumbye, Hans Chr., 1810.
3. *Lunde, Peter Frederik, 1803.
Kong Carl XV, Ludvig Eugen, 1826.
4. Baden, Jacob, 1735, † 5. Juli 1804.
Eickbye, Gottlieb, 1803.
5. Ehrensvärd, Carl Aug., 1745, † 21. Maj 1800.
Brammer, Gerhard Peter, 1801.
Kramp, J. Lassenius, 1808.
Kierkegaard, Søren Abbe, 1813, † 11. Novbr. 1855.
*Jensen, Søren, (Nude), 1816.
6. Kampmann, Henrik, (d. G.), 1750, † 4. April 1828.
Afzelius, Arvid Aug., 1785.
Heventlow-Criminil, Heinrich Anna le Merchier, 1798.
7. Mörner, Hjalmar, 1794, † 15. Septbr. 1837.
Sørensen, Christian, 1818, † 30. Januar 1860.
8. Suel, Niels, 1629, † 8. April 1697.
Molise, Carl Frederik, 1784.
9. Møller, Claus Heinr., 1715, † 6. April 1796.
Nohrborg, Anders, 1725, † 30. Novbr. 1767.
*Bardenfleth, Carl Emil, 1807, † 3. Decbr. 1857.
*Leth, Jens Mik. Fabricius, 1808.
10. Bjelke, Thure Joh., 1742, † 22. Marts 1792.
Eubr, Jochum Evans, 1779, † 1. Septbr. 1860.
Kolderup-Rosenvinge, Janus Laur. Andr., 1792, † 24. Aug. 1850.
*Juglede, Ph. Chr., 1795, † 3. Jan. 1856.
*Larsen, Christen, 1804.
Bagger, Carl Chr., 1807, † 26. Oktbr. 1856.
11. Callisen, Heinrich, 1740, † 5. Febr. 1824.
Anckarström, Jakob Joh., 1762, † 27. April 1792.
Billemois, Peder, 1783, † 22. Marts 1808.
*Andersen, Morten, 1814.
12. Kong Gustav Er. Vasa, 1496, † 29. Septbr. 1560.
Appelbom, And. Haralds., 1576, † 27. Aug. 1649.

Majmaaned.

- Efeel, Jørgen, 1656, † 7.
Marts 1695.
- Owen, Samuel, 1774.
- Steenfeldt, Jac. Aug., 1783,
† 3. Marts 1858.
- Hauch, Johan Carsten, 1790.
- *Alberti, Christian Carl, 1814.
13. Rud, Otto, 1520, † 11.
Oktbr. 1565.
- Borm, Ole, 1588, † 31.
Aug. 1654.
- Linné, Carl von, (d. W.),
1707, † 10. Jan. 1778.
- Bernstorff, Joh. Hartv. Ernst,
1712, † 19. Febr. 1772.
14. Rosenfrands, Jørgen, 1523,
† 9. April 1596.
- Ribbing, Pehr, 1670, †
14. April 1719.
- (Thaer, Albert, 1752, † 26.
Oktbr. 1828.)
- *Fermansen, Anders, 1800.
- Hartmann, Joh. Peter Emil,
1805.
- *Nasmussen, Jens, (Dahl-
fild), 1805, † 11. Novbr.
1855.
- *Boserup, Jacob, 1808.
15. Brdsj. Anna, 1568, †
16. Juli 1637.
- Podebuff, Anna, 1601, †
31. Decbr. 1626.
- Frimann, Claus, 1746, † 16.
Oktbr. 1829.
- *Rosen, B. E. A., 1820.
- *Sonne, Ole Edward, 1821.
16. Hvidtfeldt, Ollegaard, 1622,
† 11. Marts 1655.
- Baden, Torfild, 1734, † 14.
Novbr. 1805.
- *Lind, Niels Christian, 1812.
17. (Jenner, Edvard, 1749,
† 26. Jan. 1826.)
- Dahl, Christoffer, 1758, †
4. Septbr. 1809.
- Faxe, Vilh., 1767, † 22.
Septbr. 1854.
- Scholten, P. C. F., 1784,
† 26. Jan. 1854.
- *Galundann, Jens Math.
Bircherod, 1796.
- *Hegermann-Lindencrone, Gay
D., 1807.
- *Sigurdsson, Jon, 1811.
18. Føyer, Andr., 1690, † 28.
Aug. 1739.
- *Hansen, Peder, (Sønderving),
1800.
19. Jürgensen, Chr., 1805, †
15. Decbr. 1860.
- *Schmann, Pet. Mart. Orla,
1810.
- *Jøged, M. J. A., 1819.
20. Adelsvärd, Johan, 1718.
† 27. Juni 1785.
- Hansen, Ole, 1784, † 11.
Marts 1862.
- Otto, Carl, 1795.
- *Efeel, Jørgen C. F. de,
1802, † 22. Decbr. 1849.
- *Frolund, Carl Fred. Sophus,
1806.

21. Adlerbeth, Gudm. Gøran, 1751, † 7. Oktbr 1818.
 *Bertelsen, Peter Chr., 1795.
 *Madsen, Jakob, 1815.
22. Brahe, Jørgen, 1585, † 12. Febr. 1661.
 Peymann, Henr. Ernst, 1735, † 28. Jan. 1823.
 Sneedorff, Hans Chr., 1759, † 13. Oktbr. 1824.
 *Simonsen, Hans, 1803.
 Pfister, Ludvig Joachim, 1807.
 *Eau, Laurits Pederfen, 1817.
23. Tessin, Nikodemus, 1654, † 10. April 1728.
 *Kinch, J. S., 1817.
24. Montgomery, Gust. Ad., 1792, † 26. Maj 1861.
25. Almqvist, Erik Abrah., 1767, † 29. Juli 1830.
 Sarns, Claus, 1778, † 1. Febr. 1855.
 *Larsen, Knud, P. C., 1817.
 *Jensen, Chr. Reinholdt, 1827.
26. (Zingendorff, N. L., 1700, † 9. Maj 1760).
 Sarsdorff, Caspar Jr., 1735, † 24. Maj 1799.
 Schulz, Jens Hoftrup, 1782, † 12. Septbr. 1849.
 *Lang, Andr. Evald, Meizert, 1803.
 Jørgensen, L. Urban, 1806.
 Kofke, Christen Schjellerup, 1810, † 7. Febr. 1848.
 *Nielsen, Niels Hansen, 1815.
27. Thott, Tage, 1580, † 14. Febr. 1658.
 Torfeson, Thorm., 1636, † 31. Jan. 1719.
 Ramel, Malte, (D. J.), 1747, † 31. Jan. 1824.
 Akrell, Fr., 1748, † 6. Novbr. 1804.
 Bergeland, S. N. St., 1814.
 *Kofod, Lucianus, S., 1829.
 *Christensen, J. S., 1830.
28. (Pitt, William, 1759, † 6. Jan. 1806.)
 Jøngemann, Bernh. Severin, 1789, † 24. Febr. 1862.
 *Citrup, Hans Vilh., 1799, † 10. Maj 1854.
 Fargum, L. C. S., 1802.
 *Blaf, Christen Jensen, 1812.
 *Hansen, Hans, 1819.
 *Andersen, Niels (Husby), 1826.
29. Posse, Gustav, 1626, † 26. Juni 1677.
 Müller, Peter Grasm., 1776, † 4. Septbr. 1834.
 *Christensen, Christen, 1811.
30. *Larsen, Ole, 1805.
 *Brochner, S., 1820.
31. Kong Frederik V., 1723, † 14. Jan. 1766.
 Lagerbring, Gust. Olof, 1769, † 17. Febr. 1847.
 *Hansen, Niels Andersen, 1803.
 *Andresen, Niels, 1813, † 25. Septbr. 1857.
 *Petersen, Hans Matth., 1819.

3. Carl XV. Ludvig Eugen, Sverrig og Norges Konge, er en Søn af den afdøde Kong Oskar I. og dennes Enkedronning Josephine. Han er født den 3. Maj 1826. Denne Konge i Norden er bleven opdragen til at være nordisk til Liv og Sjæl, han er bleven det i Sandhed, hans Folk hænger derfor med en inderlig Kjærlighed ved ham, og ikke blot hele Norden, men en stor Del af Europa har fæstet et opmærksomt og ufravendt Blik paa den kraftige, villiestærke, nordisksindede og folkelige Konge; det er, som om man venter, at han engang vil træde frem og straale som Europas Nordstjerne. Nogle Smaatræk af denne Konges tidligere Liv ville lære os ham nøjere at kjende fra den elskværdigste Side. Hans Fader lod ham og hans Broder, den senere afdøde Prinds Gustav, indskrive som Studenter ved Upsalas Universitet, hvor „Gossarne“ maatte høre Professorernes Forelæsninger tilligemed de øvrige Studenter; men en Aften sprang Kronprinds Carl op paa et Bord i et muntert Studenter-Laug og begyndte at istemme den yndede svenske Nationalsang „Kung Carl den unge hjelte“, hvori det hedder: „Ur vägen, muskoviter“ (Af Vejen, Moskoviter o: Russere)! Dette kom den russiske Gesandt for Øren, og for at undgaa ubehagelig Statsskriftskifte med Rusland, blev Prindserne tagne bort fra Universitetet. — Da hans Fader engang skulde foretage sig en Sommerrejse til Badet, kom den hele kongelige Familie i stiv Galla for at sige Farvel, alene Kronprindsen mødte civilklædt i en lille Enspænder-Frakke; da han saae, at man lagde Mærke dertil, sagde han: „Aa, det kommer ikke an paa det Ydre, naar blot det Indre er godt“. — I 1856 blev han udnævnt til Vicekonge i Norge og vandt ved sin fordringsløse og folkelige Færd som saadan Nordmandens ubegrænsede Tillid og Hengivenhed. Man saae ham saaledes gjøre en Felt-Manøvre med tilfods i Spidsen for sine Soldater, og uagtet Mørket engang faldt paa, og det blev et frygteligt Gudsvejr, vedblev han dog at marschere i Spidsen for sine Folk. Henved Midnat gjorde Nogle af

Følget ham opmærksom paa, at der var et godt og passende Kvarteer i Nærheden, men Prindsen afslog det og vedblev at følge med Soldaterne, indtil de, lidt over Kl. 2 om Natten, trætte og mødige kom tilbage til Trondhjem. — I den paafølgende Vinter mødte han stadig en Aften om Ugen i „Officeer-Foreningen“ i Christiania, og naar Klokken var 10, lod han regelmæssigt Kortspillet høre op og samlede Officererne om sig for at tømme en Bolle, og saa deltog han med dem i Lystigheden, som om han var deres Ligemand, sang gemtlige Viser med dem og sang selv for. Disse og mange andre Smaatræk af Kronprinds Carls Liv vare vel skikkede til i deres jævne og ædle Folkelighed at vinde Folkets Hjærter, og han vandt disse Hjærter fra Nordkap til Falsterbo, fra Kap Stat til Torneå, ja, han var nærværdig at blive deres Afgud. Ved sin Faders Død den 8. Juli 1859 besteg han Tronen. Som Konge har Carl XV. forberedt Meget, der tyder hen paa, at han har et aabent Øje og Øre for Folkets Frihedens og Menneskerettighedernes Røst. Det første store og for Sverrig heldvarslende og velsignelsesrige Skridt har Kong Carl XV. gjort i indeværende Aar, da han den 5. Januar gav sit „naadige Forslag til Rigets Stænder om Antagelsen af en ny Rigsdagsordning og dermed sammenhængende Forandringer i Regerings-Formen.“ Dette Grundlovsforslag ligner i Meget Danmarks Riges Grundlov, og i dets Affattelse har den nuværende Justits-Minister, Friherre de Geer, en ikke ringe Del og er af ham medunderskrevet. Det har vakt en uendelig Glæde rundt om i Sverrig i alle Stænder, især dog i den store Borger- og Bondestand, og mangen livlig Fest er allerede bleven fejret for den svenske Forfatnings-Reform. En storartet Fest højtidelig holdtes saaledes allerede den 26. Januar i Upsala, ved hvilken alle Samfundsklasser vare repræsenterede: Adelsmænd, Præster, Borgere, Bønder, Militære, Professorer, yngre Universitetslærere, Studenter, Skolelærere osv. vare tilstede i broget Vrimmel og med glade Fremtids-For-

haabninger. Landshøvdingen, Grev Hamilton, udbragte med begejstrede Ord en Skaal for Kong Carl XV., „der selv med Energi havde sat sig i Spidsen for den Reform, som er nødvendig for det svenske Folks Enighed og den nationale Udvikling;“ hvorpaa Nationalsangen blev afsungen; ligesaa ydede man Indenrigs-Ministeren den Hyldest, han med Rette fortjente. — Hvis det maa lykkes Kong Carl XV., og dette haabe, vi vil ske —, at bryde den Modstand, der indtil det sidste har rejst sig herimod fra en ikke ringe Del af den stolte Adels og det ufordragelige Præsteskabs Side; hvis det maa lykkes ham — og vi haabe atter, at dette vil ske —, at forvandle Sverrigs forstenede Forfatning fra 1809 til en saa fri og folkelig Forfatning, som den, Norge og Danmark ere i Besiddelse af — da vil han have gjort sit Sverrig til et lykkeligt Rige; da vil man til de sildigste Slægteri Nordennævne Kongerne Christian Frederik, Frederik VII. og Carl XV. som de tre Nordens Trilingsbrødre, der forstode Tidens Krav og Folkenes Tarv.

5. Søren Aaby Kierkegaard, en af Nutidens største Fremtoninger, er født i Kjøbenhavn den 5. Maj 1813. Dette Meteor oprandt, udviklede sig, forfærdede og slog ned som et Lyn blandt „Sandhedsvidnerne“, men forsvandt uventet, da man mindst søgte det; da Præsterne skævede over „Djeblikket“, og Samtiden var bleven vakt. Vi ville lade en anden Pen skildre ham. „Søren Kierkegaard var uden tvivl den mest primitive, religiøse Tænkter i den nyere Tid. Hans ydre Livsforhold satte ham istand til at være uafhængig; han var ugift og førte som saadan et ensomt, stille Liv, isjælfst med filosofiske og theologiske Studier og en overordentlig omfattende literær Virksomhed. Kierkegaard var som en Fremmed og dog saa aldeles hjemme i den Tid, han tilhørte; han stod som en enlig Skikkelse og dog midt i et Samsund, hvis højere Anliggender han fattede med Interesse, hvis idelige Bevægelser han fulgte med Jagttagerens Blik, med Spejdersens altid vaagne Opmærksomhed; et Fænomen, hvis underlige Væsen først vil klare sig for den almene Bevidsthed, efterhaanden som Besvarelsen af de Spørgsmaal, han bearbejdede, bliver mere paatrængende, og de Kriser, hans Undersøgelser forberedte, rykke

Virkeligheden nærmere. Kierlegaards sidste Leveaar optoges af hans Kamp mod den „officielle Christendom“, hvorved han fremkaldte en hel Litteratur af Blad-Artikler og Smaafrifter. Da hans Arbejde var tilende, og Striden for det krænkede Ideal havde udtømt hans Kræfter, døde han paa „Frederiks-Hospital“ den 11. Novbr. 1855. — Hvad vi selv ved hans Død udtalte i „Morgenposten“, gjentages her, saalydende: Det var, som man kunde vente, en tallos Menneſke-Maſſe, der havde indfundet ſig i „Frue-Kirke“, for at bivaane Søren Kierlegaards Lig-Begængelſe den 18. Novbr. Man kan mene om denne Mand, hvad man forreſten vil, ſaameget ſtaaſt for Alle, der upartiigt og redeligt betragte hans Virkſomhed, at han ſom ingen Anden i Mandſkindet har forſtaaet at træffe Sømmet paa Hovedet og viſe, at den chriſtelige Kirke i ſin nuværende Form, ſpecielt i Proteſtantismen og endnu ſpeciellere i Danmark, er en Uring. Man kan med Atheiſterne (for at bruge denne populære Benævnelſe, der jo iøvrigt ligesom Navnet Proteſtanter kun har negativ og polemisk Bærdi) mene, at Religionen, idetmindſte den nuværende, er et overrundet Stadium i Menneſke-Stægtens Udviklings-Hiſtorie; man kan mene, at dette ikke er Tilfældet, men at den kun bør føres tilbage ſin oprindelige Hojhed og Renhed — ligemeget, Søren Kierlegaard ſtaaſt for begge diſſe Meninger ſom en Mand af uendelig Betydning, fordi han ſkarpt har gjort Enten — Eller gjældende. Det er kun „den officielle Chriſtendom“, „Bane-Religionen“, der „hverken er varm eller kold“, og ſom derfor bør „udſpyes“, for hvem han er „en Anſtødelſens Sten og en Forargelſens Klippe“. — En tallos Menneſke-Maſſe havde alſaa forſamlet ſig ligeoverfor Biſkop Martenſens Reſidens. Det maa have været en underlig Følelſe, hvormed denne Biſkop Mønſters Eſterfølger, denne værdige Repræſentant for „den officielle Chriſtendom“, ſaae ſin ſejrrige Modſtanders Lig ſamle en ſaa imponerende Skare omkring ſig. Der var aldeles Intet gjort for Folket ved Lig-Begængelſen; om der laa nogen geiſtlig Plan til Grund herfor, ſkulle vi lade være uſagt. Kirken var overfyldt. Ved Baaren fremtraadte den Afdødes Broder, Grundtvigianeren, Biſkop Dr. Peter Chr. Kierlegaard. Man var naturligviſ i høj Grad ſrændt paa, hvorledes Geiſtligheden vilde forholde ſig ligeoverfor Liget af den Mand, der havde erklæret den for et „Plattenſlager-Paug“ &c. Det var alt et ſtærkt Stykke, at Kirken modtog den Afdøde, der med rene Ord havde løſſagt ſig

fra den og forhaanet den paa det Stærkeste, indenfor sine Mure. Men nu vilde den ovennævnte tale ved Baaren. Peter Kirkesgaard snufede forlegen om Sagen, som Statten om den varme Grød, men kunde dog ikke undlade at polemisere med Broderen og beklage, at „Jungen var faldet ham i Armene og havde hindret hans beklagelige Udsejlsler“. Det var vel sagtens for at undgaa en saa latterlig og unyttig Scene, at den Udsøde afflog sin nære geistlige Brændes Besøg i sin sidste Levetid. Med et herligt Indtryk af dette geistlige Angreb paa den Værgeløse forlod man Kirken. En stor Mængde begav sig efter Liget ud paa „Alsiestens-Kirkegaard“. Her forrettede Stiftsprovst Tryde Jord-Baakastelsen med den sædvanlige Formular — uden at tilføje et eneste Ord. Han stak, som Strudsen, sit Hoved i Busken og troede, at Jagen saae ham. En uheldigere Rolle har Gejstligheden maasse aldrig spillet end paa denne Dag. Den haabede sagtens at slippe uskadt derfra, men det skulde nu saa ikke være. Medicinst Kandidat Lund, en begavet Slægtning af den Udsøde, en ung, stille, fordringsløs Mand, havde følt sig indigneret ved det kirkelige Komedie-Epil og traadte op ved Graven. Han efterviste slaaende det Skammelige og Forargelige i, hvad der var værret. Ved det nye Testamente i den ene Haand og Søren Kirkegaards „Dieblifket“ i den anden budflettede han Gejstligheden, der saaledes, her som altid, viste en Irreligiositet og traadte Idealet under Fødder. „En Mand“, sagde Taleren, „der havde erklæret sig for ikke at være officiel Kristen, var knap død, før den officielle Kirke bemægtigede sig hans værgeløse Lig og slæbte afsted med det; en Mand, der havde udleet Kirkens Ceremonier, blev — mir nichts, dir nichts — begravet med disse af dens edfæstede Tjenere. En saadan Kirke havde opgivet sig selv; den var ikke Guds Kirke, men den store Skjæde, som Johannes's Hævnbaring skildrer i saa gribende Ord. Gejstligheden var tilfals, den gjorde Alt for Penge, den havde hverken Undseelse eller Ære“. Denne Tale, der holdtes med en Karakter-Styrke, en Overbevisningens Kraft og en naturlig Simpelhed, som dannede den mest skærende Kontrast til den „officielle“ geistlige Karakterløshedens „Hjollethed“ og Fraseologi, maatte uundgaeligt imponere, gribe og ryste enhver ærlig Mand. Som Kjølleflag, førte af en Jernhaand, faldt Talers Slag paa de to tilstedeværende Repræsentanter for Kirkens to Hovedretninger: de officielle Martensen-

ianere og de sektariske Grundtvigianere. De tav. Et Øjeblik derpaa hørtes en stærk Hysen, blandet med et mærgestemigt „Nej“ og enkelte „Ja'er“ fra den forsamlede Menneſte-Fob, foranlediget, som man ſagde, derved, ſat Stiftsprovſten vilde træde op ved Graven, for i Lovens og Kirkens Navn at proteſtere imod det ſkete Angreb af Taleren. Saameget er viſt, at der opſtod det omtalte højſt uhyggelige Optrin, og at Stiftsprovſten ikke ſik fremſagt et eneste Ord offentligt, hvorimod man hørte en højt udtalt Opfordring til at ſtilles ad, for at ikke Indtrykket af det Talte ſkulde tabe ſig. — Sluttelig endnu kun dette, at Søren Kierkegaard havde, efter Eigende, i ſin ſidſte Tid teſtamenteeret ſin ſtore Formue til Gattige oſv., ſaa at han ved ſit Livs ſidſte Ende kun ejede ſaameget, at han kunde ſtedes til Torde for; — at han, efter hans ſidſte Willie, ikke ſik anden Viſtledning end det Linned, hvori han døde, ſamt et Lagen; — at den eneste Brydſelſe, han ſik med ſig i Kiſten, var en Bryſtdug af hvidt Utlaff, hvorpaa en Dame havde broderet en Indſkrift af Evigheds-Blomſter, ſaalydende: „Den ene Sanddru“, ſamt at ſmukke Kraandſe, bundne af tjærlige Damehænder fra Kjøbenhavnſ forſkjællige Stænder, i Sneſetal vare ſendte paa Hoſpitalet til hans Baare. — Den glødende Flamme, ſom lyſer igjennem „Øjeblikket“, haabe vi alt ſkal have lyſt vidt nok til at ſprede det Mørke, hvori baade Folk og Præſteſtab vandre, og er der nu end bleven ſat en Grændſe for hans Virkſomhed herude, ſaa haabe vi dog ſikkert, at det af ham begyndte Værk ikke dermed ſkal gaa tilgrunde; thi ſaameget har han dog udrettet, at han har aabnet Djuene paa Mange for vor Kirkes og vor Chriſtendoms Bræſt, har lært Mange at indſe og fornemme, at fordi en Præſt har gjort Ed paa at ville lære os Chriſti Lærdom ſaaledes, ſom Staten vil have den fortolket, fordi han er kongelig beſtikt og har et godt Levebrød, derfor kan det godt være, at han leder os til Helvede iſtedetfor til Himmerig; ſaameget have dog Mange allerede indſeet, at der hører en anden Kaldelſe til at være en ret Chriſti Præſt og Sjæleſørger, end det at have en kongelig Beſtikkelse i Lommen og at have gjort en Ed, ſom overtrædes af Luſtude; ſaameget have dog allerede Mange indſeet, at vort Kirkevæſen, ſaaledes ſom det nu er, hverken kan eller bør beſtaa længere, men at det bør være enhver Chriſtens Pligt at arbejde

paa, at faa den hele Bygning med samt dens privilegerede Præsteskab omskrevet jo før jo hellere. — Søren Kierkegaard endte sit Livs Dage som en Bod-Prædikant, der i de gamle Profeters Aand og med deres Verettigelse og Kraft svang Lugtens Nis over de saakaldte Christi Præster, paa hvem det profetiske Ord endnu seldkommen kan anvendes: „Alle Eders Hyrder ere blinde; de ere stumme Hunde, der ikke kunne gis, de ere dovre og ligge og sove gjerne“. — Han skræmmede Præsterne for Djæbliffet op at Sønnen, men den beregnede Klogskab lukkede atter deres Dine og Øren for Lynet og Tordenrosten fra Søren Kierkegaards Hjærtedyb. Deeslere vales i Menighederne, og Søren Kierkegaards Bærf skal derfor ikke med hans Bortgang gaa tilgrunde!“ Forstjællige Minder rejstes i de offentlige Blade til hans Eftermæle. Et af disse lyder saaledes:

Dr. Søren Kierkegaard.

Ezechiel 16. K. 2. V. „Du Menneskenes Son! forkynd Jerusalem dens Bederslyggheder.“

Ku er Du død, at nej, Du lever hist!

I Lammets Saar Din Aand nu salig stirrer.

Hvad Du begyndte, det skal modnes vist.

Trods alt det Skrig, som Sjælene forvirrer!

Jesajas 62. K. 6. V. „O Jerusalem, jeg haver bestillet Vægtere paa Dine Mure; de skulle aldrig tie den ganste Dag, den ganste Nat. I, som paamine om Herren, I skulle ikke tie.“

W^hS

S. Niels Juel, Danmarks største Søhelt fra de ældste Tider indtil nærværende Djæblif, er en Son af dansk Rigsraad, Befalingsmand paa Aalborghus og Landsdommer i Jylland Erik Juel til Hundsbøl og Torpe eller Nørtope og hans Hustru Sophie Sehested, var det Sde af deres 11 Børn og blev født den 8. Maj 1626. Da han var 14 Aar gammel, blev han ansat som Page hos Prinds Frederik, dengang Biskop i Bremen, og fulgte med denne til det danske Hof, da han som Frederik III. i 1648 besteg Danmarks Kongetrone. Efter i et Aar at have opholdt sig ved Sors Ridder-Akademi, gjorde han en Rejse til Tydskland og Frankrig, gik derpaa til Holland, hvor han gjorde sig bekendt med alt, hvad der angik Søkrigsfaget, og gik derpaa i hollandsk Tjeneste, for at uddanne sig som Søkriger under de berømte Søhelte

af første Rang Martin Harpers Tromp og Michael Adrian de Huyter. Han fik ogsaa rig Lejlighed hertil i den Søkrig, som Republiken i 1652—53 førte med England under Cromwells Regering, og i de to næste Aar paa Huyters Tog til Middelhavet for at tugte de færlige og barbariske afrikanske Sørovere, der gjorde Havet højt usikkert for fredelige Søfarende. Efter at have gennemgaaet en saa ypperlig Skole vendte Niels Juel tilbage til sit Fædreland i Sommeren 1656 med et allerede hædret Navn, og antoges ved Hofset som Søjunker; men hans Hu stod ikke til Hoflivet: „han havde et bevæbnet Sind med Arbejd og Orlog, stod hellere paa sin Vagt i Storm og Uvej, end hvilede paa de bløde Bolstere, hørte hellere Bulderet af de store Kanoner, end Klunket af de fulde Pokaler; det var Uge og Sejr han ledte efter“. Paa Uger senere betroedes ham Kommandoen over Skibet „den sorte Nytt“ i den Flaade, der tilligemed den hollandske Flaade skulde vaage over i Østersøen, at Sverrig ikke blev magtigere, end det alt var. I 1658 kæmpede han, der allerede var Chef for Holmen, som Admiral i Slaget med Svenskerne under Falsterbo og bidrog ved sin Tapperhed til at forhindre Sjendens Anfald paa Sjælland. I den fortsatte Krig med Sverrig 1659—60 udfoldede Niels Juel stor Virksomhed som Chef for Holmen og stor Tapperhed som Admiral. „Som Mænd de Danske stod, Og blandt dem er Niels Juel med meer end Lovemod.“ Under den derpaa indtraadte 15aariige Fred indtraadte han 1661 i Hætteskab med den dydige, elstværddige, højtbegavede og højhjærtede Margarethe Ulfeldt, med hvem han til sin Død levede det lykkeligste Hætteskab og blev Stamfader til den Adelslægt, der endnu bærer hans Navn; man lærer hendes ægte danske og milde Sindelag bedst at kjende, naar man mindes, at hendes Afstedsord til ham, hver Gang han drog i Kampen for Fædrelandet, stødte var, „at hun altid onskede at se ham igjen, men hellere død end ierløs“, og at hun i Forening med den ligesindede Birgitte Skeel stiftede det adelige Somsfrukloster i Roskilde for fattige adelige Piger. Men under Huslivets Lyfsaligheder glemte Niels Juel aldrig sine Pligter som Adelsmand og dansk Borger — han vedblev som Holmens Chef at arbejde for Tilvebringelse af en bedre og fuldkommere Flaade og med Samvittighedsfuldhed og Djærvhed at værne om sine Underhavendes Ret. I Aaret 1675 udbrød atter en Krig med Sverrig, den saakaldte „Skaanske Krig“, og Niels

Zuel blev som Højskikommanderende for 8 Linie-Skibe, 5 Fregatter, 2 Brandere og 5 smaa Skibe beordret til at afgaa til Østersøen. Følge en hemmelig Ordre angreb og erobrede han paa en glimrende Maade Den Gulland, men Zuels største Heltebedrift, hvorved han gjorde sit Navn udødeligt, udførtes imidlertid først den 1. Juli 1677 i Søslaget i Skjæge Bugt. Paa sit Admiral-Skib „Christianus Quintus“ kommanderede han den danske Flaade, bestaaende af ialt 25 Skibe med 1267 Kanoner og en Besætning af 6505 Mand, samt 3 Brandere og 8 Galioter og Jagter, og tilintetgjorde fuldstændig den svenske Flaade under General-Admiral Horn, bestaaende af ialt 36 Skibe med 1804 Kanoner, (Mandskabels Antal ubekjendt) samt 6 Brandere og 12 Galioter. Det hele Tab, som Sværtig led ved dette Slag, kan anslaaes til 9—12 Linie-Skibe med 386—576 Kanoner, 3 smaa Skibe, 3 Brandere og 4 Transportskibe, 1 à 2000 Tønde og Saarede samt 2 til 3000 Fanger. De Danske mistede intet Skib, og Niels Zuels officielle Liste angiver de Dødes Antal til 76 Mand og de Saarede til 211 Mand. Det var det stoffeste Søslag, der nogensinde er slaaet i Norden, og kun det, som Biskop Absalon slog, da han sejrede ved Nyzen, kommer det nær. Der støj derfor ikke blot en uendelig Jubel igjennem hele det danske Folk, men en umaadelig Beundring gjennemløb ogsaa hele Europa. — Niels Zuel var overalt den til Skærpe løstede Helt. Hvilket dansk Hjerte føler sig ikke grebet af hellig Stoltthed og Begjæring ved Tanken herom, og hvo vil ikke gjerne bidrage alt sit til at bringe Navnet Niels Zuel til de siddigste Eiterslægter! Vi ville her standse, for endnu kun at berette, at Danmarks største Søhelt, Gehejmraad og Generaladmiral-Lieutenant Niels Zuel, Herre til Thorsøng, Eriksholm og Totterupholm &c., døde den 8. April 1697 og staar i aaben Begravelse i Holmens Kirke i Kjøbenhavn, omgivet af hans ædle Fustru, hans Een Knud og Svigerføn.

13. Johan Hartvig Ernst Bernstorff, en ædel og uforglemmelig tydsk Adelsmand, der blev indkaldt til Danmark af Frederik V. for at benyttes i Statens Tjeneste blev født den 13. Maj 1712. Som Statsmand skylder man ham navnlig de to store Fortjenester, at han bewirkede Danmarks Neutralitet i den tydske Syvaarskrig, og at han, uden Blods-Udgydelse og uden Kamp med Rusland, fik den afdøde Hertug af Holsten-Bløens Lande ind under den danske Krone. Som Herremand har han derhos den store Fortjeneste at

være en sand Bondeven, som aldrig skal glemmes — Hrestøtten paa Hjertofte-Bakke og den rige Bondestand der i Egnen ere varige Minder derom. Frederik V. havde foræret ham et Gods, som fik Navnet „Bernstorff“. Det laa i Nærheden af Kjøbenhavn. „Jorderne vare simple, og Bønderne ydede ikke stort anden Afgift end Høveri. Desuagtet vare de forarmede. Gaardene forfaldt, og Jorderne laa for en stor Del udyrkede. Bernstorff og hans Brodersøn, Andreas Peter Bernstorff, kunde ikke udfinde anden Grund dertil, end Høveriet, Fællesskabet og Fæstevæsenet. Han lod da Markerne opmaale og inddele, lod Bønderne kaste Lod om de inddelte Jorder, formaade dem ved Præmier til Udflytning og gav dem Arvesætte paa Gaardene samt, imod en yderst ringe Afgift, befriede dem for Høveri og Tiende“. Bønderne kunde ikke strax fatte Storbeden og Værdien af hans Velgjerning imod dem, de samlede derfor ved hans Slot og bade ham ved en grædende gammel Bonde, om at lade Alt blive ved det Gamle, da de ellers vilde gaa deres visse Undergang imøde. Den ædle Greve maatte selv græde over denne Bøndernes barnagtige Frygt; men hans ædle Hjertes Trang til at gjøre sine fattige Trælle til frie, vindstibelige og lykkelige Mennesker gjorde ham døv for deres Bønner, og allerede efter nogle faa Aars Forløb lærte de at smage de første herlige Frugter af den ædle tydske Greves herlige Gave, og nu flokkedes hans Godses Bønder atter om ham, men denne Gang for ved Oprijsningen af en Hrestøtte at afbetale noget af deres Kjærligheds- og Taknemmeligheds-Gjæld til deres faderlige Veⁿ og Velgjører. Bernstorff døde den 19. Februar 1772. Hans Minde være helligt for den danske Bonde, og da navnlig for Bonden paa „Bernstorffs Gods!“

— **Carl von Linné** (den Ældre), den store svenske Naturforsker og en af de udødelige Aander i Naturens hemmelighedsfulde Rige, var en fattig Præstesøn fra Råshult i Småland og blev født den 13. Maj 1707. Da man ansaae ham for uskikket til Studeringer, blev han sat i Skomager-Lære, men en Læge, der opdagede hans fortrinlige Anlæg i Henseende til at samle og ordne Planter, Sommerfugle etc., bevægede Faderen til at lade Sønnen studere Natur-Videnskaberne. Saaledes blev han da reddet for Videnskaben.

Nogle Aar senere træffe vi ham som en overordenlig flittig og utrættelig Discipel af de højtansete Naturforskere Stobæus, Olof Rudbeck og Celsius, der bleve hans Velyndere og Velgjørere. Under hans Beskæftigelser var den Tanke opstaaet hos ham, at grundlægge et nyt botanisk System efter Forholdet af Planternes Kjøndsdele, og han udførte Tanken med et saadant Held, at han i sit 26. Aar fik det hæderlige Hverv af de svenske Stænder, at gjøre en videnskabelig Rejse til Lapland, for at undersøge dets Blomsterflor, og efter med største Besværlighed at have gennemrejst dette øde og raa Land, vendte han, forsynet med rige videnskabelige Skatte, tilbage til Upsala og derfra til Fahlun, hvor han holdt Forelæsninger over Mineralogi og Bjergværksdrift. Et rigt Giftermaal satte ham istand til at kunne afholde Udgiften ved at tage den medicinske Doktorgrad, hvilken han erholdt i Holland, som han nu berejste. Herfra gjorde han en Rejse til England, for at føre Oversynet med Grev Clifforts Have i Hartekamp, der ved ham er bleven saa bekjendt. Her skrev han endel af sine bedste Værker. Efter derpaa at have besøgt Paris, rejste han i 1738 over Holland tilbage til sit Fædreland, hvor den berømte Mand fik Ansættelse i Stockholm som Admiralitets Læge, kongelig Botanikus og Præsident for Videnskabernes Akademi. Paa Rigsdagens Befaling berejste han Sverrig to Aar senere i naturhistorisk Henseende, og lønnedes derfor paa en værdig Maade. I Aaret 1757 optoges han i Adelstanden, og levede nu fra denne Tid i Upsala, højttaget af alle Lærde og æret af sit Fædreland. Som en Belønning for hans store Fortjenester, skjænkede Kong Gustav III. ham 1776 to meget betydelige Godser, for der at henleve sine gamle Dage i uforstyrret Ro, og da Døden havde bortkaldt ham den 10. Januar 1778, holdt Kongen selv en offentlig Sørgetale over ham i Rigs-Forsamlingen. Carl XIV. Johan lod 1819 oprejse et Mindesmærke for ham i hans Fødeby og hans Brystbillede i "Linnés Have" i Upsala. Hans Natursystem har givet Natur-Videnska-

ben den første Fasthed og lagt Grundvolden til den Uddannelse, den nu indtager.

16. Ollegaard Hvidtfeld, en herlig Danekvinde af gammel Adel, er født den 16. Maj 1622. Hendes Fader var den strenge Ridder og Lehnsmænd paa Landskrona Slot Hendrik Hvidtfeld til Billo, hendes Moder Margrethe Rosenkrands til Glimminge. Da hun var nitten fulde Vintre gammel indtraadte hun med sine Forældres og Venners Tilladelse og Raad i Ægteskab med Ridder Joakim Gerstorff til Lundsbyholm, den senere bekjendte Rigs-Hofmester, Raad og Lehnsmænd paa Bornholm. Hendes Kjærlighed til hendes Mand var saa stor, at hun inderlig elskede haade ham og alt, hvad hun vidste var ham kjær og behageligt og derimod styede alt, hvad hun kunde tænke sig var ham usjært og ubehageligt, og hun var aldrig rolig eller vel tilfreds, naar hun i nogen Tid skulde være skilt fra ham. Deres Ægteskab, der varede noget over 13 Aar, blev velsignet med 10 Børn, og det var hendes Omhu at se dem opdragne i sand Gudsfrøgt, adelige Dyder og gode Sæder; men hvor stor hendes moderlige Kjærlighed end var til dem, forhindrede den dog hende ingenlunde i at anvende den Tugt og Røvselse, som Børnefjend ofte udkræve. Sit Hus forestod hun forstandigt og prisværdigt, ethvert af sit Lyende tilholdt hun at tage vare paa det, hvortil det var bestilt, og det var en Glæde for hende at kunne belønne Enhvers Flid og Trofskab. „Hun var for Sanden blandt de adelige Fruentimre en herlig Stjerne, der gav sit Ekin i „glangendes“ Straaler, i mangfoldige Dyder, men i Syn-derlighed udi trende, som vare sand Gudsfrøgt, overmaade Tugtighed og usorfalsket Kjærlighed. Hendes Guds-Tyrkelse var grundet paa Hjærtens Ydmyghed, saa hun var ikke saa meget bekymret om Gudfrøgtigheds udvortes Ekin, som at hun maatte føle dens Kraft deraf i sin Sjæl. Hendes Tugtighed fremfinde i alle hendes Ord og Gjæringer; Ordene vare saa, men sanddru og trofaste, hendes Gjæringer vare oprigtige og gode. Mod sine Venner var hun huld og oprigtig, mod de Fattige rundhaandet og gavmild, og mod Alle, Høje og Lave, viste hun Ynde og Ydmyghed“. Hun døde under en fortidlig Redkomst den 11. Marts 1655 henved 33. Aar gammel. Blandt de Digte, der forfattedes til hendes Hædersminde, er et paa Latin af den bekjendte Professor Ole Bork i

Kjøbenhavn, og et paa Lydst af Professor Andreas Ischering i Rosstock.

(17. Eduard Jenner, Vaccinationens eller Kokoppe-Indpodningens Opdager, var en engelsk Læge, der blev født den 17. Maj 1749. Han lededes til sin Opdagelse derved, at han lagde Mærke til, at Malkepigerne paa en Gaard befriedes for de naturlige Kopper, medens alle deres Omgivende fik dem; han undersøgte derfor Køernes Yver og saae, at de vare besatte med Smaablærer med en klar Vædske, og ved at indføre denne i det menneskelige Legeme, forebyggede han Smitten af de naturlige Kopper. Lidt efter lidt blev Vaccinationen nu indført i mange Lande. I Aaret 1801 lode den engelske Marines Læger en Medaille præge til Ære for Jenner, og i 1802 tilstod Parlamentet ham en National-Belønning af 30,000 £ (omtrent 270,000 Rdl.). Jenner døde som Medlem af næsten alle medicinske Selskaber den 26. Januar 1826.)

20. Ole Hansen, en i forskjællig Retning brav Bonde i Bispede paa Holbæk Amt, blev født den 20. Maj 1784. Han var en Son af en meget anseet Bonde sammesteds ved Navn Hans Olsen, der døde 1824, 82 Aar gammel. I 1806 blev Ole Hansen Soldat, og i denne Stilling vandt han snart sine Officerers Velvillie og Yndest, formedelt sin Punctilighed og Betærenhed, sin zirlige og statelige Figur, hvorved han endnu i sin Oldingsalder bragte En til at tænke paa en norsk Odelbonde. Han talte ofte med Glæde om den Tid, da han var Soldat, om den Velvillie og Deltagelse, han mødte hos sine Foresatte. 1810 kom han hjem af Tjenesten og fik sin Gaard, hvori han levede i over 50 Aar, efter sin Kones Forældre. Han blev snart Sognefoged og udfoldede i denne Embedsstilling, dels i Krigsaarene, dels senere, i en lang Arrække, en stor Dygtighed og vandt sine Forætters Agtelse og Lillid. Tidlig havde han Held til at grundlægge en lille Formue, der ved hans Rojsomhed og Tarvelighed vist aarlig voksede. I Krigsaarene før 1812 besørgede han nemlig nogle Fragtrejser til Kjøbenhavn for det Offentlige. I de saakaldte „gamle Penges“ indbragte den første Rejse ham flere 100 Rdl. Da han fik denne Sum udbetalt i Kjøbenhavn, mødte han en Dag en af

sine tidligere Officerer, som han fortæller sin nuværende Tilstand, og saa siger han: „Hvad skal jeg bedst gjøre med alle disse Penge“? Officeren svarer: „Lad mig saa dem, saa skal jeg skaffe Dig kongelige Obligationer for dem“. Ole Hansen betroede Officeren sin Skat, og næste Gang fik han kongelige Obligationer. Dette gjentog sig, saavidt vides, oftere. Da nu Penge-Omskrivningen kom, saa fik han Sjineu op for, hvilket godt Raad Officeren havde givet ham. Hvad der paa denne Maade var grundlagt, voksede i de følgende 50 Aar op til en anseelig Formue. Sjineu som sit lange Liv var han en ualmindelig dygtig og anseet Mand. Han havde en klar og hurtig Opfattelse af alle Sager under sit Omraade og besad en vitunderlig Evne til at give et anstueligt Billede af Alt, hvad han fra sin tidligste Tid havde oplevet. Hvad man talte med ham om, kom ved hans Fremstilling til et saa klart og fuldstændigt Billede for En, som om man selv havde oplevet det. Dertil var der en Vilighed og en Sanddrubhed i hvert hans Ord, saa man folte, at man kunde have en ubetinget Tillid til hans Fremstilling. Han holdt paa sin gamle Klædedragt fra sine Ungdomsdage ligetil sin Død, men paa ham paaefte ikke Ordspørget: „Klæder skaber Manden“. Naar Nogen saae hans høje, smukke Etikette, hans værdige, næsten gravitetiske Gang, saa glemte vistnok Enhver at se paa Klæderne. Den 6. Oktober 1849 benaadedes han med Dannebrogss-Mandens Fæderstegn, og den 3. December 1860 fejredes hans Guldbryllupsdag med hans værdige Fru Karen Jens Datter, der var en Datter af en anden anseet Bonde i Biskend, ved Navn Jens Clementsen, der døde 1823, 82 Aar gammel. De Tilseereværende ville vist aldrig glemme dette smukke, ærværdige Par fra denne Dag; aldrig glemme den Indertlighed og Taknemmelighed, som saa kjendelig viste sig baade i Kirken og Hjemmet, den Frommyghed, hvormed de gave Gud Æren. Dagen efter sendte han Sognepræsten 100 Rdl. til Trængende i Sognet, og Familie og Venner lagde dertil ialt 35 Rdl. Det var en velsignedt Gjerning for Præsten at tage ud i Sognet med disse 85 Rdl., og bringe de Gamle mange hjærlige Hilsener. Ole Hansen døde den 11. Marts 1862. Etrog var hans Enke betænkt paa at bidrage til, at hendes Mand's Navn og Minde kunde bevares i en hjærlig Ihuskommelse hos kommende Slægter. Allerede paa hans Begravelses-Dag var Præsten bemyndiget til at hentyde derpaa. Senere har Enken

ffjænket 2,000 Rdl. til et Legat for værdige Trængende, hvilket Legat har erholdt fgl. Konfirmation den 28. Februar 1863, og den første Uddeling stede den 11. Juni s. A. Renterne af Legatet skulle deles i 4 Portioner, og Familien have Fortrinsret i lige nedsigende Linie, indtil 6. Person. Efter den 6. Person ophører Fortrinsretten, og Legatet kommer til at tilhøre Biffende Sogn. Saaledes har Sognepræsten i Biffende offentlig vidnet om Ole Hansen. Et andet Vidnesbyrd, som privat er indhentet fra andre troværdige Mænd der i Egnen, siger: „Ole Hansen var som Politiker Aristokrat og en Dientjener for de Højerestillede i Samfundet, og Penge vare for ham Et og Alt“. — Det kan isørigt vare længe, inden Biffende Sogns „værdige Trængende“ komme til at nyde Godt af Ole Hansens Legat. Den menneskelige Gjennemsnits-Levealder ansættes til omtrent 33 Aar, og der kan saaledes hengaa omtrent 200 Aar, inden den af Ole Hansen fastsatte Fortrinsret ophører.

(28. William Pitt, (den Yngre), en udmærket engelsk Statsmand, der saa godtsom Nogen prøvede Folkegunstens Omskiiftelighed, blev født den 28. Maj 1759. I sit 22. Aar fik han Sæde i Underhuset og sluttede sig strax til Oppositionen imod den forhadte Premier-Minister Lord North. Da han med Udholdenhed trængte paa Nedsættelsen af en Komite for en Parlaments-Reform, blev hansnart Folkets Yndling. Endnu kun 23. Aar gammel blev han hetroet Embedet som Skatkammer-Kansler (Finans-Minister). Da han som saadan ved Freden i Versailles 1782 paaskyndede Krigens Ophør med Nord Amerika, blev man forbitret paa ham, men han forsvarede sig udmærket i Parlamentet. Ikke desmindre udtraadte han af Ministeriet, men da Fox og North havde paadraget sig Kongens Utilfredshed, blev han i sit 24. Aar Premier-Minister. Nu befæstede han sig mere og mere i Kongens og Folkets Yndest, især efter at have gjort en Ende paa Toriernes og Whiggernes forargelige Rænker, og derhos arbejdede han paa Sparsommelighed, med Upartiskhed og Uegennyttighed. Ved den franske Revolutions-Krigs Ubrud faldt han atter i det vankelmødige Folks Ungunst, fordi

han fordrede Krigens Fortsættelse. Folket var rasende sindet imod ham, og Pitt tog endelig 1801 sin Afsked med 4000 £ (c. 36,000 Rdl.) i aarlig Pension. Freden i Amiens varede imidlertid kun kort, man ønskede atter at faa Pitt til Roret, og efter mange Underhandlinger bevægede man ham i 1804 til atter at træde ind i Ministeriet. Her forblev han imidlertid ikke længe — Døden bortrev ham den 6. Januar 1806 i hans 47. Aar. For at lade ham nyde Retfærdighed, oprettede Nationen et herligt Mindesmærke for ham i „Westminster-Kirken“, Englands Pantheon, og betalte frivillig hans Gjæld, der beløb sig til 40,000 £ eller (omtrent 360,000 Rdl.

— **Bernhard Severin Jørgemann**, den fromme Sanger i Sorø, der fremloftede saa blide og hvide Toner fra Nordens Davidsharpe; der førte Baldemar den Store og hans Mænd og Baldemar Sejr til Paladserne og de straatafte Huse og paa sine Toners Vinger løftede Børnets Aand til dets Frelser — Bernhard Severin Jørgemann var en Præsteson fra Falster og blev født den 28. Maj 1789. Han nød sin Skolegang i Slagelse og blev Student 1806. Under Bombardementet paa Kjøbenhavn i de sorgelige September-Dage 1807 stod han som begejstret dansk Yngling under Vaaben paa Volden og spejdede med uroligt Blik og med Ærme i Hjertet ud til Hannoveranerne, der paa engelsk Ordre havde lejret sig foran Kjøbenhavn som Røvere og Nordbrændere, men den 17aarige, magtesløse Student formaaede Intet imod Fjendens Brandraketter — han kunde kun give sin patriotiske Ærme Løst i vrede Ord og sukke i sit Hjerte. Roligere Dage vendte tilbage, og Jørgemann anvendte dem med Trost til sin Uddannelse for Livet. Den poetiske Aare, der gjennemstrømmede hans Æsel, aabenbarede sig snart for ham selv og for Ydreverdenen og varlede om den kommende aandrige Stjald. I 1811—12 udgav han en Samling „Digte“, der vakte stor Opmærksomhed og gjorde megen Lykke, og i det sidstnævnte Aar vandt han Universitetets Guld-Medaille for et æsthetisk Prøvspørgsmaal. Han havde allerede forsøgt en Vandring til det danske Parnas, og han fortsatte den nu i tre Retninger, der ere blevne til ligesaa mange Perioder i hans hæderkronede Digterliv. „Hans 1ste Digter-Periode, fra 1811—14 er lyrisk-romantisk med episk og dramatisk Tendens; den karakteriserer

sig fornemmelig ved Iohelsens Overvægt og Fantasiens Hang til at anfælgiggjøre det indre Liv uden stort Hensyn til det Ydre, inderlig Tilsluttelse til Idelivet selv, gennem Romantikens Symbolik og Mystik". Denne aandelige Retning var en ganske anden end Ohlenschlägers. Den begyndte med hine Digte og sluttede med hans „De sorte Riddere“, et romantisk Epos i ni Sange. I denne Periodes Frembringelser udtaler der sig „et hjærtligt og beskedent Sind, en vemodig Grundtone, moralsk Reubed, frimodige Kælelser og poetisk Begejstring“. — Hans 2den Digter=Periode, eller med andre Ord, hans dramatiske Digter=Periode, gaar fra 1815—21; den begyndte med „Masaniello“, fortsattes med „Blanco“, „Rosten i Orkenen“, „Reinald Underbarner“, „Hynden af Tolosa“, „Loveridderen“, „de Underjordiske“, „Lassos Befrielse“ og endte med „Magnetismen i Barberstuen“ og „Kampen for Balbal“. Denne Periode, i hvilken der ogsaa kom andre Arbejder fra hans Haand, „var mest lyrisk-dramatisk med en kraftigere og friskere Livsfarve og mere bestemt objektiv Retning. Den romantisk-religiøse Grundtone gaar igjennem denne som gjennem den foregaaende og følgende Periode, men forskjellig modificeret af de forskjellige Livsalders Udvikling og Modenhed“. I denne Periode foretog Inge-mann med kongelig Understøttelse sin første Udenlands-Rejse i 1818—19 til Tydsland, Frankrig, Schweiz og Italien, og vendte tilbage hertil i Efteraaret 1819. — Hans 3die Digter=Periode begyndte i 22, da han var bleven ansat som Lektor i dansk Sprog og Literatur ved Sorø Akademi. De historiske Minder, som han her var omgivet af, virkede kraftigt paa hans Digteraand og lode sig ikke uden herlige Vidnesbyrd. Han vendte sig til den danske Middelalder, vakte „Valdemar den Store og hans Mænd“, „Valdemar Sejr“, „Erik Menveds Barndom“, „Kong Erik og de Fredløse“, „Prinds Otto af Danmark og hans Samtid“, „Dronning Margarethe“ og „Holger Danske“ og stænkede desuden sit Fædreland Morgen=Psalmer, Hjemse=Psalmer, Noveller, „Guldrejsaverne“, „Morgensange for Børn“ og mange andre herlige Sjælesotre. Denne Periode, der gik til hans Død, adskiller sig fra de foregaaende ved sin national-historiske Retning, idet den tillige har udviklet alle de foregaaende Livs-tendenser. Hans Digtningss Hang til symbolisk og æventyrlig Verdens-Anskuelse fra et kristelig-religiøst Standpunkt har udviklet sig

i enkelte Frembringelser". Et af hans bedste Arbejder, „Landsbybørnene“, der udkom 1852, fandt mangfoldige Læsere. Hans Fortjenester af den danske skønne Literatur og af det danske Folkelivs Vækkelse bleve ikke upaaskjønnede af Konge og Folk. Kongen udnævnte ham til Konjorentsråad og skjænkede ham Kommandør-Korset af Danebroge, og danske Kvinder overrakte ham paa hans 70. Aars Fødselsdag et kunstigt forarbejdet Guldhorn i Oldtids Smag. Ingemann gif den 24. Februar 1862 bort til den Evighed, hvis vidunderlig skønne Syner han her havde skuet med Eeerenes Blik. Hans Lyre hænger nu tavst paa Særgæpilene ved Sors og længes efter at blive grebne af en Haandsfrænde af ham.

Nogle Begivenheder i Maj Maaned.

3. Revolution i Polen udbryder 1791.
5. Hamburgs store Brand udbryder 1842.
7. Fægtning ved Gudsø 1849.
9. Lov om Konfirmation 2 Gange aarlig udgaar 1855.
11. Garibaldi's Landgang paa Sicilien 1860.
13. Fægtning ved Aarhus 1849.
17. Norges Grundlov vedtages 1814.
24. Skampælen for Korsik Udfeld nedrives efter kongelig Befaling 1842.
25. „Danmarks Riges Grundlov“ vedtages 1849.
27. Fredslutning i Kjøbenhavn 1660.
28. Slag i Sundeved 1848.
- „Garibaldi erobrer Sicilien 1860.

Smaating af gamle Almanakker.

1617. 1618 (og 1619 i Juni). Anno Christi 1097.
 Fjorte mand i Danmark 1. Sep. Rug for 1. Penning.

1618. Den 21. Løff at saa Boghued, Men begynt at saa paa Fierde Pingdag (Den 29. Maj), saa giffuer Jordan dig, met Guds hielp, hunderfoldig fructt igien. — Den 29. giffuer atskillig wlycke, fryet Gud, met Bonen oc paakaldelse.

1619. Den 21. Saa Biug.

1625. Sidste kort. den 18. Maj. mord oc Ildbrand.

1627. I naar din Raabocs Weg monn' brend,

Da er dig stad fuldneer i hend.

Paa Christi Himmelfarths Dag (3. Maj) er en lystig Triangel Solis et Saturni. Gya saa nu Biug i Jesu Raffn, saa kandt du giffue GD loff, oc giffue bedre kiob, disligeste bezholde en god Conscieng (Samvittighed). — Fuldemaalen paa Trinitatis Sondag (20. Maj) til 4. om Morgenen. Vinden til Norden, meget fructsommelig Tid. Den Wge Trinitatis oc i den Nige Mandts Wge, bliffue en kostelig Boghued Sæd, Efter som Boghueden vil bliffue god oc offuerflodig vdi dette Aar. — Sidste Qvarteer. wladig fructsommelig Weir. Jeg raader endnu, sae Boghueden.

1629. Den 1. til 8. Nu gaar Koen i Smøreshygen.

1641 og 1643. Du skalt her sty den hede Mad,

Lej'r Aare slae oc tjt dig bad.

1654. Af Blomster oc Løff har jeg det nasr,
Som komme mensten oc qreg til gasn,
Narelad, bad, æd grønne Vrter,
Forandre Lusten, thi det fructer.

Den 1. Volborge Dag den ganger nu ind,
Hvor ved der blegner saa mange Kind.

Den 2. Det Byg som nu udfaaes med haand,
Med Vinter Rugen det høstis land.

1659. Jeg bader oc lader min Lestr-aader slaa,
De vil endnu i varme Klæder gaan.

6. Juni.

1. Søgtorp, Matth., 1740,
† 29. Juni 1800.
Høijer, Benj. Carl Henr.,
1767, † 13. Juni 1812.
Hansen, Peder, 1773, † 20.
Marts 1859.
*Juncker, Anders, 1801.
*Christiansen, Peder, 1809.
2. Ascheberg, Rütger af,
1621, † 17. Maj 1693.
Biehl, Charlotte Dorothea,
1731, † 17. Maj 1788.
Rosting, Johanne Cath. Olsen,
1756, † 15. Jan. 1853.
*Zimm, Frederik Ulrik, 1801.
† 8. April 1860.
*Kroyer, Georg, 1818.
3. Munk, Jens, 1579, † 3.
Juni 1628.
Clerck, Hans, 1659, † 18.
April 1711.
Djurberg, Daniel, 1744,
† 2. Oktbr. 1834.
Brun, Sofie Chr. Frederikke,
1765, † 25. Marts 1835.
Coninck, Adolf Louis Char-
les de, 1814.
Brinds Frederik til Danmark,
1843.
4. *Krebs, Carl Fr., 1806.
*Madsen, Niels, 1813.
Høyen, Niels Laurits Andr.,
1814.
*Richt. Hans Henr., 1814.
5. Kong Hans, 1455, †
20. Febr. 1513.
- Ahlstrøm, Joh. Nielas,
1805, † 14. Maj 1857.
Adlersparre, Carl Aug.
1810, † 5. Maj 1862.
6. Østergaard, Joh. Chr.,
1780, † 20. Juni 1848.
*Nagaard, Ulrik C. F., 1790.
7. Oxenstjerna, Gabriel,
1618, † 23. Juni 1683.
Schönheyder, Joh. Henr.,
1744, † 25. Maj 1831.
*Neergaard, Emil, 1821.
8. Bangs-Hofman, Niels, 1776,
† 5. Marts 1855.
Petersen, Pet. Jonson, 1799,
† 13. Jan. 1849.
9. Høgelund, Peder Jensen,
1542, † 18. Febr. 1614.
10. Blomdahl, Joh. Ulr., 1762
† 16. Maj 1836.
Hjort, Niels Schjerr., 1798,
† 2. Juni 1842.
*Petersen, Carl Nikolaj, 1802.
11. Danneberg, Samsø, C. C.
S., 1774, † 5. Juni 1823.
*Brich, Johan Peter, 1797.
Schweigaard, Anton Martin,
1808.
12. Willemoes, Fr. Vilh., 1778,
† 25. Maj 1860.
*Dunghelt, Will. Fr., 1792.
*Meier, Iver Nielsen, 1806.
*Steenstrup, Mikael Vogel.,
1809, † 12. Juni 1855.

Æfærsummer.

- Carlson, Carl Chr., 1812.
 *Fleischer, Adolf Hilarius
 fr., 1816.
13. Afzelius, Joh., 1752, †
 20. Maj 1837.
 Kresling, Nikolaj W., 1798.
14. Ancher, Peder Kofod, 1710,
 † 5. Juli 1788.
 Holmshjold, Theod. Holm,
 1732, † 14. Septbr. 1793.
 Mortensen, Else Jørgens
 Datter, 1800.
 Lund, Peter Vilhelm, 1801
15. Schwarz, fr., 1753, †
 13. Juli 1838.
 Gosselmann, Carl Aug.,
 1800, † 4. April 1843.
 Zind, Joh. Georg Christof.,
 1788, † 14. Apr. 1828.
16. Oxenstjerna, Axel, 1583,
 † 28. Aug. 1654.
 Thomander, Johan Henr.,
 1798.
 *Schurmann, Jens Chr., 1812.
 *Hæfferup, Lars A., 1819.
17. Resen, Peder Hans., 1625,
 † 1. Juni 1688.
 Kong Carl XII., 1682, †
 11. Decbr. 1718.
 *Kolding, Jens Chr., 1805.
 Bergeland, Fenr. Arnold,
 1808. † 12. Aug. 1845.
18. Reenberg, Morten, 1660,
 † 23. Febr. 1736.
 Palmiskiøld, Elias, 1667,
 † 7. Apr. 1719.
- Lenngren, Anna M. Malm-
 sten, 1754, † 8. Marts
 1817.
 Brds. Frans Gustav Oscar,
 1827, † 24. Septbr. 1852.
19. Schneefloth, Hans, 1812.
 Chievig, Paul, 1817, † 6.
 Aug. 1854.
20. Brorson, Hans Adolf,
 1694, † 3. Juni 1764.
 *Junder, Thomas, 1804, †
 21. Juli 1860.
21. Oxenstjerna, Joh. Ax.,
 1611, † 5. Decbr 1657.
 Bülow, Franz fr. Vilh., 1788.
22. Ursin, Georg fr. Krüger,
 1797, † 4. Decbr. 1849.
 *Jeddersen, Hans Ditmar fr.,
 1805, † 12. Maj 1863.
 Girickson, Magnus, 1806.
 Hultmann, Frig Vilh., 1820.
23. Berge stjerna, Joh. B.,
 1618, † 20. Maj 1676.
 Pehrson, Matts, 1754, †
 20. Decbr. 1809.
 Raab, Adam, Joh., 1703,
 † 6. Febr. 1776.
 Rosenblad, Matth., 1758.
 † 4. Septbr. 1847.
 Gierling, Niels, 1783, † 8.
 Jan. 1835.
 Raatlund, Hans Vilh., 1818.
24. Bugenhagen, Joh., 1485, †
 20. Apr. 1558.
 (Marlborough, J. C., 1650.
 † 16. Juni 1722.)

- Ziegenbalg, Barth., 1683,
† 23. Febr. 1719.
- Lode, Joh. Clem., 1736, †
16. Martz 1806.
- Pedersen, Niels, (Nibe), 1755.
- Jbsen, Ib Pedersj., 1801, †
12. Maj 1862.
- *Scholer, Lauritz S., 1805.
- *Pedersen, Niels, 1807.
- *Tzejl, Wilhelm Christof. Joh.,
1823.
- Liebe, Theodor, 1823.
25. Sparre, Joh., 1587, †
12. Aug. 1632.
- Brahe, Erik, 1722, † 23.
Juli 1756.
- With, Mart. Rasm., 1788.
† 24. Jan. 1848.
- Kall-Rasmussen, Mich. Rif.
Christ., 1816, † 12. Martz
1863.
26. Aschan, Joh. Lor., 1772,
† 20. Maj 1856.
- *Holst, Jens Vasse Chr., 1795.
- *Schytte, Frederik Wilhelm,
1800.
- *Christensen, Carl Adolf
Ferd., 1811.
- Sage, Christoffer Jr., 1759,
† 15. Aug. 1849.
- Bloch, J., 1763, † 3. Juli
1830.
- (Jessenberg, P. G., 1771, †
21. Novbr. 1844).
- Rasjen, C. K., 1776, † 1.
Novbr. 1860.
- *Mulsod, Mathias Stenfeldt,
1805.
28. Kong Waldemar Sejr,
1170, † 28. Martz 1241.
- Rosenkrands, Vasse, 1587, †
22. Febr. 1642.
- Schleppegrell, Jr. Adolf, 1792,
† 26. Juli 1850.
- Nielsen, Rif. Pet., 1795, †
13. Martz 1860.
- Enkedr. Caroline Amalie, 1796.
- Arnesen, Ant. Ludv., 1808, †
29. Juni 1860.
- *Gomard, Johan Nikolaj,
1815.
29. (Rousseau, Jean Jac-
ques, 1712, † 3. Juli
1778).
- (Stephenson, George, 1781,
† 12. Aug. 1848).
- Brorson, Joh., 1796, † 17.
Septbr. 1848.
- *Rasmussen, Christen, 1815.
- *Larsen, Anders, (Wenslov),
1816.
30. Hansen, Christoffer, 1598,
† 26. Decbr. 1679.
- *Haven, Frederik Chr. von, 1806
Grah, Lucilie, 1819.

2. Johanne Cathrine Olfen Rosing, den højt ansete danske Skuespillerinde gennem et halvt Aarhundrede, blev født den 2. Juni 1756 og allerede som Barn sat i det kongelige Theaters Dandseskole, hvor hun tilegnede sig den skjønne Holdning og de yndefulde Bevægelser, som hun endnu bevarer i sin høje Alderdom og som i Forening med hendes UandsLivlighed tiltrak hende almindelig Opmærksomhed, hvor hun viste sig. I de første 20 Aar af hendes Skuespillerinde-Liv spillede hun alvorlige Elskerinder og Anstands damer i Komedier, pathetiske Heltinder i Sørgepjæl og unge Piger i Syngestykker. Et svært og straktende Taleorgan lagde hende betydelige Hindringer i vejen, men ved utrættelig Flid lykkedes det hende at forbedre sin Stemme, saa at hendes Foredrag blev næsten ligesaa smukt og ædelt som det var sjælsfuldt og naturligt. Den Sandhed, som afprøvede sig i hendes Deklamation og Mimik gjorde hende snart til en af de mere yndede Skuespillerinder, og inden hun endnu havde det ganske i sin Magt, havde hun et stort Repertoire, hvori vare flere af de smukkeste kvindelige Roller i Datidens kjæreste Skuespil. Hendes Ægteskab med Rosing og Omgangen med hans Vennekreds, til hvilken den Tid's fl. Aar dannede Mænd hørte, udøvede en saare gavnlig Indflydelse paa hendes Uands-Udvikling. Ligesaa megen Beundring hun vakte som Skuespillerinde, ligesaa megen Højsagtelse forhvervede hun sig i sit private Liv som troskalt og kjærlig Hustru og Moder ved sin sædelige Renhed. Hun fremtraadte sidste Gang i sit 50. Aars Jubilæum den 3. Novbr. 1823 og vakte endnu samme Beundring som tidligere. Siden boede hun paa Fredensborg, hvor hun havde fri Bolig, paa det Sted, hvor hun og hendes Mand have tilbragt deres smukkeste Dage. Hun døde den 15. Januar 1853, altsaa efter at have opnaaet den høje Alder af 97½ Aar.

13. Johan Afzelius, en af Sverrigs fortrinlige Kemikere fra vor egne Dage, der blev født den 13. Juni 1753, var en Mand af megen Originalitet; livfuld og behagelig Omgang, som gnistrede af Skjæmt. Med megen almindelig Lærdom forenede han dybe Indsigter i sin Videnskab, da hans Omdømme var skarpt, klart og grundigt. Han havde kunnet illustrere sit Navn i Kemiens Annaler, men han æggedes ikke af Ønsker om at blive bemærket. Han udgav saaledes engang et

fortræffeligt, som han forsynede med Forfatter-Navnet J. A. Arvedsson, og da siden udenlandske Lærde nævnte det som et fælles Arbejde af Arvedsson og Örn, saa glædede han sig hjærtelig over, at den Opdagelse, han havde gjort og beskrevet, udbredtes under et andet Navn. Han døde den 20. Maj 1837.

14. Peter Kosfod Ancher, en af Danmarks lærdeste og flittigste Lovlærde, der har gjort sig overordenlig fortjent af Rets-Videnskaben, navnlig Lov-Historien, blev født den 14. Juni 1710. Han var en Præsteson fra Bornholm, og efter i Aaret 1726 at være bleven Student fra Sorø Skole, og i 1740 at have holdt juridiske Forelæsninger for et ledigt juridisk Professor-Embede, fik han dette Embede det paafølgende Aar; det næste Aar tog han Doktorgraden, og 1753 blev den kun 43aarige Mand General-Auditor i Sædetaten, samt Assessor i Højesteret og Over-Admiralitetstretten. I 1774 blev han udnævnt til Konferentsraad. Blandt hans mange Skrifter maa især fremhæves hans: „Danst Lov-Historie“, „Danst Lehnret“, „Om gamle danske Gilder og deres Undergang“, „Den jydste Lovbog paa gammel Dansk, med forskjellige Læsninger, latinist Oversættelse, Anmærkninger og Forklaringer“ osv. I Aaret 1783 skændte Kongen ham Ringen „For Fortjeneste“. Han var dette højst sjældne Hæderstegn i 5 Aar indtil den 5. Juli 1788, da Døden endte hans virksomme, daadrige og hæderfulde Liv.

— **Else Jørgens Datter Mortensen**, en efterlignelsesevrig Bøndekone paa Falster, er født den 14. Juni 1800 i Baalse sammesteds og blev i Forening med flere Eodfende opdragen paa den for Landboere sædvanlige Maade, det vil sige, hun maatte tidlig tage Del med i alt Arbejde, som ikke oversleg de barnlige Kræfter. Hendes Ungdom udmærkede sig saaledes ikke frem for hendes Jevnlige, og da hun — ved allerede den 10. Jan. 1817, altsaa i en Alder af 17 Aar, at indtræde i Ægteskab med Gaardmand Hans Mortensen i nævnte By — overtog en Husmoders alvorligere Pligter, maatte den sandsynlige Følge heraf blive en Virksomhed, der udelukkende var indskrænket til Husets Gjerning. Dette blev dog ikke saaledes. Efter at være bleven Enke den 3. August 1837 havde Else Jørgens Datter Mortensen Blikket henvendt paa noget mere, end Gaardens Drift og sine Børns Op-

dragelse, og allerede 4 Aar senere (1841) seer man hende deltage i et Arbejde, der paa den Tid var sjeldnere end nu, nemlig ved Inddæmning af indvinte flere Hundrede Tdr. Land fra Havet, et Arbejde, der, sjønt det hidtil ikke har bragt andet end forøget Benge-Oprofrelser for, endnu fremmes med usvækket Kraft. De saakaldte Bonde-Bevægelser under Christian VIII. bleve heller ikke uden Indflydelse paa den kraftige Gaardmandsønske, og i Kampen for Friheden, der jo væsentlig maatte føres af Mand, var Kvindens Indflydelse dog heller ikke uden Betydning. Frederik VII.'s Iron-Bestigelse og Givelsen af den i Sandhed kongelige Gave Grundloven, der hos mangen Mand fremkalder en hidtil ukjendt Ærværdighed om eget Værd, blev heller ikke uden Indflydelse paa den da kun af sine Nærmeste kjendte og højt agtede Kvinde, og fra nu af se vi hende følge det politiske Livs Udvikling med en Klarhed i Tanken og en Iver, der gjør mangen Mand til Skamme. Ethvert offentligt Møde paa Den finder i hende en Deltager, og ligesom hun da følger det mundlige Ord med særdeles Interesse, saaledes har det trykte daglig Afgang til hendes Hus. Samtale om vort Fædrelands Stilling og hele Udvikling er for hende en kjær Beskæftigelse, og det er med sand Fornøjelse, at man hører den 63aarige gamle Kone paa en jevn Maade i sine Udtalelser at lægge en politisk Kundskab og Klarhed i Ansuelser for Dagen, der, hvis den ikke var sjælden blandt Mand, maatte levere Embeds-partiet et foleligt Nederlag. I sit daglige Liv er hun meget godgjørende, og gjælder det om ved Bidrag at støtte den arbejdsomme Mand — eller som i 1847 at udsælge Korn til nedsat Pris — da henvender man sig aldrig forgjæves til Else Jørgens Datter Mortensen i Baalse. Valgretten er for hende et saa kostbart Gode, at hun paa enhver lovlig Maade bidrager Sit til, at enhver Mand benytter den — „Brug Valgretten!“ er saa at sige hendes stadige Balgsprog. Sjønt det ganske vist foregriber Tiden, tage vi dog ikke i Betænkning allerede nu at meddele, at den hæderlige Kone paa sin nær foreslaaende 63aarige Fødselsdag vil af Søgnets Bekoere modtage en Fædresgave, bestaaende af et smukt Taffeluhr. Sid denne sjældne Kvinde maa lyse ved sit Exempel for sit Køn!

16. Axel Oxenstjerna, Sverrigs højt talentfulde og lærde Rigskansler og dets hidtil opnaaede Statsmand, blev født i Upland den 16.

Juni 1583, studerede Theologi i Tydskland og traadte i svensk Stats-Tjeneste, da Carl IX. 1602 kaldte alle Svenskere tilbage for at sværge Troskabsed. I 1608 traadte han ind i Senatet, og i det paafølgende Aar overdrog Kongen ham at føre Tilsyn med den kongelige Familie. Af Gustav Adolf blev han udnævnt til Kansler, ledsagede derpaa Kongen til Liefland og afsluttede en for Sverrig meget fordelagtig Fred med Rusland; ligelede afsluttede han en Gaarig Vaabenstilstand med Polen. Efter saaledes at have sikret Sverrig for et Angreb i Ryggen, drog han med sin Konge til Tydsland for at komme de betrængte Evangeliske til Hjælp i 30 Aars-Krigen; regerede i Mainz, medens Kongens Tog gik igjennem Franken og Bayern, og stod netop ifærd med at ile ham til Hjælp i Thüringen med sine Tropper, da Budskabet om Kongens Død ved Lützen naaede til ham. Med sin Regerings Fuldmagt optraadte han nu som Forstanderen for det evangeliske Forbund — man vilde endog have udnævnt ham til Kurfyrste af Mainz —, samlede en stærk svensk Hær og søgte at vinde Frankrig og Holland som Forbundsstæller. Tydske Fyrster sluttede imidlertid Fred med Kejseren uden Oxenstjernas Villie og Vidende; han vendte derfor 1636 tilbage til Sverrig og regerede nu med vanlig Troskab og Kraft som Formynder for Gustav Adolfs Datter Christina. Den svenske Hær forblev imidlertid i Tydskland, men efter Ordre af Oxenstjerna faldt General Torstensson i 1643 pludselig, uden Krigs-Erklæring, med sin Hær ind i Hertugdømmerne Holsten og Slesvig og oversvæmede med den Jylland. Christian IV. havde nemlig forhøjet Øresunds-Tolden, og man havde ham mistænkt for at nære fjendlige Planer mod Sverrig. Den nu udbrudte Krig mellem Danmark og Sverrig blev ikke langvarig: den danske Adel viste sig fra den skammeligste Side, saa gamle Christian IV. bittert maa beklage sig over dens Mangel paa Fædrelands-Sind, og se sig nødsaget til i 1645 at slutte en højst ufordelagtig Fred med Sverrig i Brømsebro. Til Belønning for Oxenstjernas Virksomhed ved

denne Lejlighed ophøjede Dronning Christina, som imidlertid var bleven myndig, ham i Grevestanden. Han blev saaledes svensk Greve paa Danmarks Bekostning. Dronning Christinas Tron-Frasigelse modsatte han sig saalænge, han kunde, men da den var fuldbyr-det, forfaldt han til Tungsindighed, der fulgte ham til hans Død den 28. August 1654.

20. Hans Adolf Brorson, den fromme danske Psalmedigter, hvis milde og yndesulde Davidsharpe har løstet saa mangfoldige Sjæle paa Troens gaadefulde Vinger op til den evige og uendelige Kjærlighed og lært dem at føle sig himmelsk salige i denne Kjærlighed — den barnligtroende Sjæl, der i sine aandelige Sange lærte os „Troens Akenodie“ at kjende, er en Præsteson fra Randrup i Ribe Stift, hvor han blev født den 20. Juni 1694, senere selv blev Præst i sit Fødestegn og endelig Biskop over Ribe Stift fra 1741 til 1764, da han vandrede didhen, hvor Troens rette Akenodie ventede paa ham den 3. Juni 1764. Salige ere de, som dø i Herren, thi de skulle skue ham Ansigt til Ansigt.

24. Johan Bugenhagen, ogsaa kaldet „Dr. Pommer“, formedelt hans fødeland Pommern, blev født den 24. Juni 1485. I Aaret 1521 begav han sig til Wittenberg, for at lære at kjende Luther, Vanden efter hans Hjærte; her blev han næste Aar ansat som Præst ved Hovedkirken og senere som theologisk Professor ved det derværende Universitet og som General-Superintendent i Kirkebesen Sachsen. Han ydede Luther virksom Bistand ved Bibelens Oversættelse paa Tydsk. Men den største Fortjeneste erhvervede han sig ved Indførelsen af en ny Kirkeordning i de fleste sachsiske Stater, saavel som i Danmark og Norge. Han kronede Christian III. og reformerede Kjøbenhavns forfaldne Universitet. Han viede Luther til Cathrine af Bora og holdt ogsaa Bistalen over Luther. Parti-Stridigheder forbitrede hans sidste Dage. Han døde den 20. April 1558.)

— **Niels Pedersen (Ribe)**, for Øjeblikket en 108aarig Tyde og sandsynligvis den nuværende ældste Danske, er, efter indhentet Daabsattest, født i Ribe den 24. Juni 1755. Han lever i Næperup-Norslevs Pastorat, et Par Milsvæj fra Middelfart. For nogle Aar siden — det var, da han var 93 Aar gammel — gif han endnu som Høstkarl i Eognet i Staar

med de andre Starke og funde tørste med paa Pøen. Da han var 99 Aar gammel havde han det Uheld at brække sit Ben, men han overlevede heldigt denne Smerte, sit Benet lægt og kan endnu om Sommeren gaa omkring i Sognet. Saavidt hans legemlige Kræfter. Hvad de aandelige angaa, da kan han naturligvis ikke henregnes til „Intelligenzen“; men han har en meget god Husommelse og har i de allerfjerdte Aar lært udenad nogle lange Psalmer, som han kan synge fra Ende til anden, uden at glemme et eneste Ord. — Kommunen har sat den gamle Mand i Kost og Pleje hos en Bølsmand Anders Hansen i Kustrup, hvor han henlever en rolig Alderdom.

27. Christoffer Friedenreich Sage, en særdeles hæderlig og højt anseet Kjøbmand i Stege, blev født sammesteds den 27. Juni 1759, hvor Faderen ligeledes var Kjøbmand. Hans Faders Forfædre vare udvandrede fra Holland omtrent 200 Aar tidligere formedels religiøse Kæmpelser, og det oprindelige Familienavn var Tesch, hvorimod Navnet Sage vistnok er optaget enten af Pøen Gaag i Holland eller af det gammeltrifflige Ord „Sagan“ eller „Sage“ (Bust, Høgn, Grønde, Gjendom). En af dem har, ifølge et Etjode, været Landskommer paa Pøen 1605; en Anden, Jens Jensen Sage, Bygaard i Stege 1665, og Handelsbøger udvise, at Forfædrene i 1660 drev Handel i Stege. Moderens Fader var Provst Johannes Friedenreich i Stege og nedstammede fra en Danst, der som General i østerrigsk Tjeneste blev adlet under Navn af Friedenreich, paa Grund af Fortjenester i Kampen mod Tyrkerne, sandsynligvis under Wiens Belæring i 1529, og hans væselige Andel i en Fredslutning, hvorefter Navnet „Fried — im — Reiche“ (Fred i Riget) blev givet ham. Efter sin Konfirmation begyndte Christoffer Sage at hjælpe sin Fader ved Handelen, arbejdede dygtigt, usfortødent og uden Braw, og lagde derhos Bind paa Kog Sparommelighed, der dog aldrig udartede til Gjerrighed eller Gleri. Ved Faderens Død 1791 overtog Sønnen Handelsforretningerne og en ikke ringe Gjæld, der hidrørte fra, at Handelen i de sidste Aar var gaaet tilbage; men Christoffer Sages Nedelighed og Stræbsomhed samt øvrige gode Egenskaber som Menneffe, Borger og Kjøbmand skaffede ham Kredit, og han tabte aldrig Modet under sine fra først af trange Aar og de forfjællige Uheld, han maatte

lide. „Evo ved, hvad det er godt for!“ var hans sædvanlige Mundheld. I 1796, i sit 38. Aar, giftede han sig med sit Særfendes-Daam, den 18aarige Arnette Just, en jydsk Præstes datter, der blev ham en kjærlig og trofast Egtefælle i henved 53 Aar. Under Krigen i Aarene 1807—15 udvidede Hage sin Handel meget betydeligt: han havde et Branderi, Lys- og Stoberi, Garveri, en betydelig Poultskehandel og Kernhandel, og tjente betydelige Summer. I samme Aarrække udnævntes han til Havnes-Kommisær, Forligelses-Kommisær, Lugthus-Inspektør, Indkvarterings-Kommisær og Stranding-Kommisær, alle hørende og nogle af dem indbringende Poster for Hage, der beklædte dem i en lang Aarrække.“ Ved Armeringen af 10. Landværns-Bataillon i 1807 udsendte Hage en utrættelig Zver, hvilket bidrog til, at han under Krigen havde Leverancen til de Militære paa Nøen. Men ligesom Krigen havde aabnet Velstandstilder for ham, saaledes forlykkede Penges-Forandringen i 1813 alle Forhold. „Hage fik ved den et Sted, som ikke kunde forvindes, — han tabte betydeligt. Den Forvirring, der lange vedvarede i Penges-Forholdene, fuldkendte hvad Penges-Forandringen i 1813 havde begyndt, og i 1819 maatte Hage orgive sit Bo. Han fik imidlertid afluttet Afford og stræbte usforrodot at erhverve det Nødvendige til en talrig Familie. Hans Fustrues Hlid, Fustlighed og Sparommelighed bidrog ikke lidet til, at han atter kunde rejse sig; ligesom han i hendes trofaste Kjærlighed fandt den bedste Len for sin Stræben. Naagtet han i en lang Aarrække havde stor Nøje med at staa sig igjennem, var han dog ikke blot beredt til at staa Enhver bi, der søgte hans Raad, men i Stilhed hjalp han Mangfoldige, der tyede til ham. Enhver tyede gjerne til ham, for at høre hans Mening, da de altid fik et oprigtigt, sundt og bestemt Svar. Man kunde om ham sige, at „den venstre Haand ikke vidste, hvad den højre gjorde“, naar han hjalp den Trængende. Mange Gattige fik i en Maatte af Aar en Gang om Ugen deres varme Raad fra hans Kjøkken, og Mange hjalp han ved et Laan ud af en øjeblikkelig Forlegenhed, om han end selv kunde behøve Pengene i sin Handel. Især var det hans Glæde at være den smule Arbejder til Nytte, hvortil der gaves ham rig Ljvlighed, da han dels ved sin Handel, dels ved Opførelsen af mange Bygninger satte mange i Arbejdere i Virksomhed. Selv naar han havde sluttet Afford-Arbejde, kunde

han dog aldrig se Arbejderen glide, uden at han maatte gære ham godt ved nærende Gode. Venderne fatte især stor Pris paa Hage's Ord, men de havde ogsaa Grund til at fatte ham; thi han sparede ikke Ulejlighed for at virke for dem. Ofte saae man ham sidde og ville Eaden ren, for at staae Venden godt Saakorn, og han bidrog meget til, at Venden merylede sin Jord og lærte at lægge Bind paa bedre Korn, ligesom han ofte bjaly en Bonde, der var i Forlegenhed, med Laan, og det ikke sjalden uden at der svarede Rent. Ved Eiden heraf arbejdede han med sine Sønner Alfred og Gustav paa ved Kjenstastinens Indførelse og ved Opførelse af en engelsk Lørrævn at levere bedre Korn, hvoraf en betydelig Del udført. & til England; ligesom han v.d. Opførelsen af gode, rummelige Waagstener blev b.dre isynd til at behandle Eaden godt. Etjant Hage havde betydelige Uheld ogsaa i de senere Aar af sit Liv, gif hans Virksomhed dog i det Hele fremad. Rig kunde han aldrig blive, da hans Karakter ikke tillod ham at opsamle store Kapitaler; han gav til det Sidste meget bort, og ved Kautitioner og ved at sætte Flere i Virksomhed fatte han ikke Ubetydeligt til. Sit milde, menneskeljærlige Sind bevarede han til det sidste Djeblit. Han syntes at have beklaaet sin Brøve og sluttet Paagt med Gvijsbeden længe før sin Død. I Familie-Livet visse Hage sig som den kjærligste Mand og Fader. Paa hans Fødselsdag samlede i mange Aar Familien fra alle Kanter om ham som den arverdige Patriark, Gihver saa gjerne doaledede hos. Den 20. Oktbr. 1846 bejtideligholdtes hans og Fruens Guldbryllyv, ved hvilken Pjelligbed Born, Verneborn og Borneborns Born vare samlede tilligemed en stor Del Venner omkring det arverdige, endnu ungdommelig livfulde Wgvepar. Hage modtog efter Guldbryllyvet Rudekorset. Da han strev sit Vernet til Ordens-Kapitlet, sluttede han med de ejendommelige Ord: "Kredit, Kampsten og Band haver hjulpet mig til at fortjene det Nædvendige til en talrig Familie". Da Valget til Rigs-Forsamlingen i 1848 foregik, var han tilstede under hele Valghandlingen i Stege. Et Djeblit syntes han at have en bitter Jelesje, da Flertallet af Venderne foretrak Fr. Barfod for hans Son Fother, og han betragtede det næsten som en personlig Krænkelje; men hans milde, barnlige Sind sejtredt snart, og han gjenog sit sædvanlige Mundheld, naar Noget gif ham imod: „Hvo veed, hvad det er godt for!" En Fortjolelse i Vinteren

1848—49 tvang Hage til at holde sig inde, og hans Kræfter aftog som Folge heraf, i Sommeren 1849 syntes han til en Tid at leve op igjen; men det var kun et blidt Aandedræt fra Gøigthedens Gane over den livstrætte Gubbe. I det sidste Øjeblik kom hans yngste Søn Christoffer for at se ham; da aabnede den døende Christoffer Hage endnu engang sit trætte Øje, gjenkjendte Sønnen, nikkede venligt til ham og opgav Anden den 20. August 1849 i sit 91. Aar. Hans 86aarige fromme enke længes efter Gjenforening med ham.

28. Valdemar Sejv, den danske Konge, der hævede Danmark til den største Storhed, det nogeninde havde, blev født den 28. Juni 1170 og besteg Tronen efter sin Broder Knud den Sjette den 12. Novbr. 1202. I Lobet af sine første 20 Regerings-Aar gjorde han alle sine Erobring, og, foruden over det, som nu regnes til Danmark, udstrakte han sit Scepter over Skaaene, Halland, Bleking, Preussen, Estland, Skurland, Semgallien, Rügen, de slavoniske tydske Kyster ved Østersøen (Mecklenburg og Pommern), Nord-Albingien, Holsten og Lauenburg. Saa vendte Lykken sig imod ham, og Kongens egen Godtroenhed kan ansees som Aarsagen dertil. En ringe og ubetydelig tydsk Herre, en Grev Henrich af Schwerin, begik nemlig den Riddingsdaad den 6. Maj 1223, at liste sig til den lille Ø Lys udenfor Faaborg, hvor Kongen og hans Søn Valdemar, trakte af en Jagt, sov deres Natteovn i et Telt uden Vagt; som en Lys og Etimand om Natten overfaldt og faarede han Kongen og førte derpaa denne og hans Søn som Fanger med sig til Tydskland. I dette Fangenskab holdtes de indtil den 21. Decbr. 1225, da de frigaves paa de haardeste Vilkaar. Kongen maatte betale i Løsepenge 45,000 Mark lodig Sølv (22,500 Pund), alle Dronningens Rigs-Alenodier med Undtagelse af Kronen, 300 Zimmer kostbart Retsværk, 1000 Alen flindersk Skarlaget til Klæder for 100 Riddere, samt 100 Heste; han maatte desuden sværge en Ed paa ikke alene ikke selv at hevne sig, men og at afholde Andre deraf; han maatte derhos aflaa til det tydske Rige alle Lande paa hin Side Eideren og Levoldebove eller Levensaue samt Bendland med Undtagelse af Rügen; overlade Slottet Rendsborg til Grev Adolf af Schaumburg og stadfæste de hamburgske og lübedske Borgeres Handtstret igennem hele Danmark. Paa saa pmygende Betingelser

maatte den danske Konge kjøbe Friheden for sig og sin Søn, og Zungen kan undre sig over, at dette smertede ham saa dybt, at han besluttede at hevne sig paa de forræderiske Tydskere, der vare Skyld heri og som under hans Fangenskab havde løstrevet sig fra hans Herredomme. Han løstes af Baven fra den ham afdrungne Ed og begyndte nu atter at kjøre saaledes i Ring med Tydskerne, at de sølte Evien deraf tilgavn; men Lykken havde nu engang vendt ham Nyggen, og da han i 1231 mistede ovennævnte sin Søn ved Døden, besluttede han ikke mere at tænke paa Grobringere, men at tilbringe sine Dage i Ro og at henvende sin Opmærksomhed alene paa at sørge for sine Undersaatteres Velværd, og han gjorde Begyndelsen hermed ved strax at eftergive en stor Del Skatter. Kongens vigtigste Handling i saa fænsende stete i Aaret 1240. Han sammentvoktede i Bordingborg alle Rigets Stænder og lod den gamle skanske og sjællandske Lov paany gjennemse, som han derpaa stadfæstede; ved Biskop Gunner af Viborg lod han saa forfatte en særegen jydsk Lovbog, og efter at samme var prøvet og billiget af alle Stænder, befalede han at brænde alle ældre Love og Forsordninger. Herved hæmmedes megen Uorden og forebyggedes megen Uretfærdighed; thi Præsterne havde hidtil bestræbt sig for at undertrykke den gamle danske Ret og derimod gjøre de pavelige og romerske-fejserlige Love gjældende, fordi de vare fordelagtigere for dem. Med de ne Gjertning, hvorved han viste sin Villie i, at „Med Lov skal man Land bygge“, endte Waldemar Sejrs sit bevægede og daadrige Liv den 28. Marts 1241.

(29. George Stephenson, „Jernbanernes Fader“ som hans Samtid saa hædrende kalder ham, var en Søn af en fattig Arbejder ved en Kulmine ved Newcastle i England. Han blev født den 29. Juni 1781. Efter at have givet forskjellige Prøver paa sit mekaniske Talent, betroede man ham Overtilsynet ved Anlægget af Jernbanen mellem Stockton og Darlington, der var den første Jernbane, som blev anlagt, til Beboernes Samkvem og aabnedes 1825. Da Banen mellem Liverpool og Manchester senere blev anlagt tilbød han sig at bygge et Lokomotiv, som skulde kunne løbe 10 engelske Mil i Timen. Parlaments-Komiteen, der skulde afgive Betænkning over Sagen, behandlede ham som en Grillen-

fænger; men ved Prøvefarten viste hans Lokomotiv, at det endog var istand til at løbe 15 Mil i Timen. Nu var Stephenson's Berømmelse betrygget, og ved sin store Anstalt for Maskinbygning i Newcastle forhvervede han sig snart stor Rigdom. Fra nu af overtog han Bygningen af den ene Jernbane efter den anden og opførte Værker, der forbavse ved deres dristige og næsten vidunderlige Storhed. Hans Mesterværk er imidlertid Banen over Menaikanalen, der blev begyndt 1847 og endt 1850 — det er et Værk, der hører til vort Aar-Hundredes vidunderligste Værker. George Stephenson er saaledes den første Grundlægger af det Jernbane-System, der nu omspænder den hele civiliserede Verden, og han fortjener derfor det Hædersnavn, man har tillagt ham. Formedelst de Forjænter, han har ydet Jernbane-Væsenet og Vindskibeligheden overhovedet, fattede hans Landsmænd i 1845 den Beslutning at opstille hans Statue paa den store Jernbro over Floden Tyne. „Jernbanernes Fader“ døde den 12. August 1848, men hans Minde vil aldrig dø i den civiliserede Verden.)

Nogle Begivenheder i Juni Maaed.

1. Kjøbenhavn's Universitet indvies 1479.
5. Kjøbenhavn's store Brand udbryder 1795.
- „ Slag paa Dybbøl Balle 18.8.
- „ „Danmarks Riges Grundlov stadfæstes af Frederik VII. 1849.
6. Slag ved St. Jørgens Bjerg ved Roskilde 1441.
- „ Everrig faar sin nuværende Forfatning 1809.
11. Slag ved Dynebjerg ved Alesens 1535.
14. Kyrst Jarmer af Rügen slaar Bondebæren ved Rastved, hvorved 10,000 faldt, 1260.
15. Hof- og Statsretten i Kjøbenhavn oprettes 1777.
19. Napoleon I. trænger sig Frankrigs Trone 1815.
20. Starnsbaandet løses 1788.
- „ Dødsfald i Stockholm, hvorved Axel Fersen myrdes 1810.
25. Kong Niels myrdes i Slesvig 1134.

26. Kjøbenhavn-Roskilde Jernbane aabnes 1846.
 29. Brodermorderen Kong Abel dræbes 1252.
 „ Kong Christoffer I. forgives i Ribe af Arnfast 1259.

Smønting af gamle Almanakker.

1597. Den 11. Solhverv. Sommeren begynder.
 1619. I det Aar 1546 er den nye Kirkegaard for Kjøbenhavn først begyndt og indtagen.
 1628. Den 5. ☐ ♂ ♀, oc følger Torden med Regn, Voctedig for Turmands Gilde:
 Cum dat oluscula, mensa minuscula, pace quieta,
 Ne pete grandia, lautage; prandia, lite repleta.
 1631. Strag efter de bellige Dage begynd at saae Boghveden for Alvor, thi nu skal være den rette Tid paa Heden. Du høster vel nok. -- Uuwerhofft, kompt offt.
 1632. ☉ Olen gaar i Krabben, oc kommer paa det høieste paa Himlen, den 11. Junij til halff 5. om Morgen, naar Krabben findis in Horoscopo, oc Mercurius sub radijs b in 23. M 4 in 13. 8. ♂ in 10. ♀ in 4. II. ♃ in 8. ♄ 2c. giffuer fructsamlig Veirtig, Torden oc Plunet, oc en stjen tid, til at insamle Hø oc Korn. Gud affvende den forgiffuige Pesteleng, dermed Junscker Etredkebeen, icke maa komme til at høste met mange.
 1654. Jeg forer Sommer oc klaren Sky,
 Afflaa det Hø, oc før til By.
 Naadelig maat du lade oc bade,
 Thi Lufften gior nu der ved stade.
 Indtil Rosen felder Blade,
 Er det got at Narelade.
 Gaar man Bodelmeessis Både,
 Da binder man smaa oc lasve Nege,
 Saa lenge Nuzen dres for Bodelsmesie,
 Saa lenge stærris hand for Stuffs messe.
 1659. Lidet sofve jeg nu vil,
 Laduck med Wdick æde der til.

7. Juli.

1. Kong Frederik II., 1534,
† 4. April 1588.
*Luist, Johannes Marius,
1804.
*Wille, Carl Steen Andersen,
1828.
2. Kong Christian II., 1481,
† 25. Januar 1559.
Dyre, Christence, 1569, †
25. Decbr. 1649.
Ramel, Hans, 1724, † 3.
April 1799.
(Klovsted, Jr. Glim, 1724,
† 14. Mars 1803.)
Nordevall, Erik, 1753, †
2. Maj 1835.
Zind, Gordenack Otto Conr.,
1746. † 15. Febr. 1832.
Werlauff, Erik Christian, 1781.
*Borgen, Vilh Andreas, 1801.
Blensborg, Carl Julius, 1804,
† 23. Juli 1852.
*Winther, Niels Christoffer,
1822.
3. Neergaard, Jens Weibel,
1775.
*Wislason, Konrad, 1808.
*Ghardt, Joh. Chr. Jr., 1823.
4. (Gellert, Chr. Huchtaq.,
1715 † 13. Decbr. 1769.
Oxenstjerna, Joh. Gabr.,
1750, † 29. Juli 1818.
Teichmann, Jakob, 1788. †
23. Aug. 1853.
Kong Oskar I., 1799, †
8. Juli 1859.
- (Garibaldi, Guiseppe,
1807.)
5. Werner, Henrik, (d. D.),
1742, † 27. Decbr. 1787.
Fansen, Maur. Christof., 1794,
† 16. Mars 1842.
6. (Fuß, Johannes, 1373, †
6. Juli 1415).
Munk, Kirsten, 1598, † 19.
April 1658.
Bergius, Peter Jonas, 1750,
† 10. Juli 1790.
*Næder, Nikolaj Vil. Amund,
1710.
*Diersfrøm, Chr. Rasmus,
1795.
*Kierregaard, Pet. Chr., 1805.
7. Reuterholm, Gust. Ad.,
1756, † 27. Decbr. 1813.
Fedemann, Hans Chr. Geo.
Jr., 1792, † 31. Maj
1859.
*Dahlerup, Lars Christ., 1799.
*Jonnesb. Chr. Adr., 1817.
8. *Fonsen, Niels, (Wffelund),
1793, † 6. Juli 1860.
*Folm, Carl Fred., 1806.
*Knudsen, Poul, 1819.
*Peteresen, Peter, 1821, † 1.
August 1862.
9. Bay, Dav. Wilh. Rudolf,
1791, † 15. Maj 1856.
*Deuric-Peteresen, Pet. Poul
Chr. Jr., 1825.
10. (Calvin, Johan, 1509, †
27. Maj 1564).

Ormemaaned.

- Ulfeld, Korff, 1666, † 20.
 Febr. 1664.
 Herboldt, Joh. Daniel, 1764,
 † 18. Febr. 1836.
 Warming, Jens Chr., 1789,
 † Maj 1863.
 *Broeddorff, Chr. Christoffer
 Nicolaus Magnus von, 1798.
 *Bohr, Johan Laurits Sand-
 dal, 1815.
 11. Guldbrandsen, Andr. Kr.,
 1818, † 9. Juli 1849.
 12. Fog, Chr., 1763, † 15.
 Decbr. 1833.
 Mønst, Red. Hans, 1773,
 † 31. Juli 1826.
 13. Schimmelmann, Heur. Carl,
 1724, † 23. Jan. 1782.
 *Philipsen, Morits Carl Theo-
 dor, 1814.
 *Faste, Jergen Heur. Theo-
 dor, 1816.
 14. Marstrand. Osvald Julius,
 1821, † 5. April 1849.
 15. Juul, Jens, 1631, † 23.
 Maj 1700.
 Skeel, Mogens, 1650, † 5.
 Aug. 1664.
 Levegan, Joach. Gotische, 1782.
 † 7. Novbr. 1859.
 *Jensen, Johannes, 1801.
 16. Oxenstjerna, Bengt
 Gabr., 1623, † 12. Juli
 1702.
 Neumann, Jacob, 1772, †
 25. Jan. 1848.
 Storm, Severin, 1773, †
 18. Febr. 1860.
 *Nielsen, Frederik, 1809.
 17. *Jessen, Mik. Jacob, 1797.
 *Gram, Casper Fred., 1807,
 † 22. April 1857.
 18. Sibbern, Fred. Chr., 1785.
 *Brunn, Hans Brechu., 1793,
 † 1. April 1863.
 *Né, Bernb. Philip, 1813.
 *Hoasbro, Sofus Magdalu8,
 1822.
 19. Celsius, Olof, (D. H.),
 1670, † 24. Juni 1756.
 Menander, Carl Kr, 1712,
 † 22. Maj 1766.
 Hjort, Peder, 1793.
 *Mortensen, Christian, 1805.
 Gjedvad, Jens Finstern, 1811.
 Siestbye, Oskar, 1833.
 20. Grevenfor=Castenskjold, Jor-
 gen Kr. Joh., 1804.
 Liebe, Chr. Kr. Jul. Hege-
 lund, 1815.
 21. Kreck, Henrik, 1671, † 18.
 Novbr. 1738.
 Willing, Jesp. Chr., 1785,
 † 7. Decbr. 1833.
 Tregder, Paul Sagerus, 1815.
 22. Ulfeld, Eleonore Christine,
 1621, † 16. Mars 1698.
 Drenn. Caroline Mathilde,
 1751, † 10. Maj 1775.
 *Boesen, Ulrik Schumann, 1797.
 23. Holsoe, Laur. Chr., 1789,
 † 17. Aug. 1862.

- Lovenorn, Fr. Ernst Wendelbo, 1798, † 1. Marts 1849.
24. Lurderph, Palle Willum, 1716, † 13. Aug. 1788.
 *Zochumfen, Jens, 1803.
 *Gjler, Daniel, 1805.
 *Pedersen, Jens, (Næen), 1806, † 19. Oktbr. 1861.
25. *Pjerrild, Jens Chr., 1801.
 Jespersen, Jak. Vilh., 1805, † 27. Juli 1860.
 *Moesen, Chr. Fr., 1805.
26. Eslange, Niels, 1657, † 21. Juli 1737.
 Bornemann, Alf. Vilh. Fr., 1763, † 19. Juli 1854.
 Lidbek, Anders, 1772, † 11. Maj 1829.
 *Thailmann, Hans Peter, 1793, † 24. Novbr. 1854.
 Forchhammer, Job. Geo., 1794.
27. Steel, Christen, (Wanden), 1603, † 31. Marts 1659.
 Maelan, Rutger, 1742, † 14. Jan. 1816.
- Molke, Joachim Godske, 1746, † 5. Oktbr. 1818.
 Baden, Torfel, 1765, † 9. Febr. 1849.
 Hall, Jakob, 1773, † 4. Aug. 1844.
28. Tillisch, Chr. Ludv., 1797, † 13. Septbr. 1844.
29. Rütow, Johan von, 1751, † 22. Jun. 1828.
 Sjørtbo, Chr. Jul. Fr., 1775, † 19. Maj 1848.
 Winther, Nasm. Will. Chr. Ferd., 1796.
 Petersen, Jens Peter, 1804, † 7. Septbr. 1848.
 *Jensen, Henr. Hans Chr., 1805.
 Modeweg, Julius Emil, 1813.
30. Hallager, Morten, 1740, † 23. Decbr. 1803.
31. Nordforss, Erik Ulr., 1771, † 8. Maj 1805.
 *Lüken, Otto, 1813.
 *Linchholm, Hans, 1814.

2. Christian III., den danske Borger- og Bondes Konge, der ikke blev kaldt „Christian den Onde“, fordi hans Stræben uafslædig gik ud paa at tæmme Adelen og Præstestædet, der hver paa sin Maade tyranniserede Folket, blev født den 2. Juli 1411. I Holfæriserne betegnes denne Konge meget ofte som „Ornen“, der forskaar at fudske de mangfoldige „Høge“, det vil sige: alle de rovgjerrige Rygte, der stadig halsede i Menigmands Skjød og Gjendom. I sin hele Negerings-Tid laa han i Splid med Svenskerne, hvem han 1520 betvang med Waabenmagt og saa lod fappe Hovedet af endel af de hovmodigste og ufordrageligste Adels-

mænd; men denne hjarde paa den Tid maaske uundgaaelig koldventige Hovdfuld havde til Følge, at det menige svenske Folk lod sig af sine Adelsmænd og Præster loffe og true til at rejse sig og udsjæ de Danste. Kalmar-Unionen blev saaledes i Virkeligheden orhævet 1523, om end dette først skete ad en mere retslig Vej tre Aar senere. Magtet Christian II. ofte blev vildledt af falske Venner til at være voldsom og blodig, var han dog til alle Tider en Konge, der folte varmt for Borger- og Bøndestanden og uafsladeligt arbejdede for sammes Frihed og Ret — han besluttede sig stadigt paa, saa at sigge, at blive en virkelig Borger- og Bøndekonge —, medens han derimod altid nærede stor Avillie mod den mægtige Adal og det ligesaa mægtige Præsteskab; men til Gjengjæld derfor serjeg hans svorne Fjender ham fra Niget og kaldte hans lumste Farbroder Frederik I. af Slesvig-Holsten til Kongetronen. Det store, menige danske Folk gjorde først, da det var for sildigt, noget alvorligt Skridt til Fordel for dets Konge. Christian togde nu til sin Svoger, den tydske Kæiser Carl V., men efterdi Christian yndede og søgte at fremme Luthers Lære, medens Carl derimod var en dumfrem Katholik, vandt han ikke noget synderligt aabent Dre om Hjælp hos denne. Alligevel bragte han det i 1531 dog dertil, at han landede i Norge og udraables atter til Konge, men paa en forrædersk Raade blev han saa tagen til Fange af en dansk Admiral Nud Gyldenstjerne, der var sendt imod ham, og ført til Sønderborg Slot paa Als, hvor han indesværredes i et Taarnkammer, hvis Dør tilmuredes. Epise og Drikke rakttes ham gennem et Hul paa Muren, og en Dverg, senere en norsk Soldat, var indsluttet med ham til hans Selskab. Saaledes maatte den ulykkelige Drot tilbringe 18 Aar, og det da værende „døde, tørste og usammenhængende danske Folk“ var utal- nemmeligt nok mod Borger- og Bøndekongen til roligt at finde sig i, hvad Adelsmænd og Præster med en slesvig-holstenskindet Konge i Epidsen vare stienselsfulde nok til at gjøre. Da Fættren Christian III. i 1549 havde bestreget Tronen, blev Christian II. anvisst Skallundborg Slot til Bopæl, hvor han henlevede Resten af sit Liv indtil den 25. Januar 1559.

4. Jakob Deichmann, en højt agtet og for- tjenstfuld dansk Boghandler, der med utrættelig Virksomhed bestandig arbejdede hen paa at værne om og forhøje den „Gyldens-

danske Boghandels' Anseelse, fødtes den 4. Juli 1788 i Bodum Bræstegaard i Thy ved Limfjorden. I sine Forældres Hus nød Jakob Undervisning i halvandet Aar af Student N. T. Kehllet, der i Fremtiden blev bekendt først ved sin Chokolade-Fabrik, senere som Gjer og Snyrer af Forlystelses-Stedet „Allenberg" paa Frederiksberg, hvorpaa han sendtes til Ribepræstens Provst Raabech, af hvem han i Efteraaret 1802, kun lidt i sit 15. Aar, dimitteredes til Universitetet, fik ved sin Student-Examen 1. Karakter og samme Karakter med Udmærkelse ved 2. Examen i Efteraaret 1803. Ved Eiden af historisk Læring drev Jakob Deichmann nu det juridiske Studium med saa ivrig Flid, at han, inden han endnu fyldte sit 17. Aar, tog sin videnskabelige Examins begge Dele med 1. Karakter og blev derpaa Kopist i Rentekammerets Matrikulæ-Kontor. Det var imidlertid Deichmann tilstiftet ligesaa tidligt at træde ind i en selvstændig Stilling i Livet, som han i en ualmindelig tidlig Alder var bleven Student og Kandidat; han blev forlovet med en ung Pige med en ikke ubetydelig Fædrenes-Arv, med Bolette Cathrine Gyldendal, eneste Datter af den afdøde, rige Boghandler Søren Gyldendal (se 15. April), og endnu ikke 20 Aar gammel, ægtede han hende og flyttede nogle faa Uger senere med sin unge Gustru til den for hendes Midler kjøbte Eovedgaard Hindsfels paa Thyholm. Efter 1½ Aars Forløb solgte Deichmann sit Gods og flyttede til Kjøbenhavn, hvor han tilkjøbte sig af sin Erigermoder den „Gyldendalske Boghandel" med dens hele store danske Forlag, samt den ypperlige, store Gaard Nr. 8 i Klareboderne. Deichmann besad af Naturen Anlæg til alvorlig Tænksomhed og utrættelig Arbejdsomhed, og de forlode ham ikke, da han nu indtraadte i en Handels-Virksomhed, hvortil Tuzen i Danmark har medbragt mere Lærlyst, større Forraad af Kundskaber, bedre Anlæg eller større Færdighed i saa ung en Alder. Til hans Planer med Boghandelen hørte blandt andre den, at udvide samme ogsaa til den saakaldte „Sortements-Handel" med andre Boghandleres Artikler og med udenlandsk Litteratur, og han paa-begyndte dens Udvielse i Foraaret 1814. Det fandt ham ikke vanskeligt at indlade Forbindelse med tyske Boghandlere, og det varede heller ikke længe, før han ogsaa udvidede sin „Sortements-Handel" ved umiddelbar Forbindelse med flere ansete Boghandlere i Paris og London, hvorved han fandtes istand til nogenlunde

hurtigt at kunne udføre Bestillinger af franske og engelske Bøger. Reichmann var saaledes uden Tvivl den første danske Boghandler, der tilveiebragte en umiddelbar Forbindelse med londonste Boghandlere, hvorved det blev muligt at indforstkrive ethvert nyere Skrift af den britiske Litteratur, og allerede dette var en Fordel, som baade Bibliotheker og private Videnskabs-Mænd og Bogsamlere i Danmark ved mangen Lejlighed havde savnet. Han vandt Overts bibliothekaren ved det kongelige Bibliothek, Konferentsraad Molsdenhavers Interesse for sine Planer og sin Virksomhed, hvilket havde til Folge, at denne efterhaanden overdrog ham alle nye Bog-Bestillinger til Bibliotheket af tydsk, fransk og engelsk Litteratur. Den for en endnu ung og begyndende Boghandler meget anbefalende Tillid, der vistnok fra det kongelige Bibliothek, talte for Reichmanns erkjendte solide Karakter, og det tjener til Ube-svælg for den af ham udvidede „Gyldendalske Boghandel,“ at den i henved 50 Aar har vedligeholdt sin Forbindelse med det kongelige Bibliothek; ligesom ogsaa i et langt Tidrum med Universitets-Bibliotheket og flere offentlige Bogsamlinger i Kjøbenhavn. I lang Tid fulgte Reichmann som Forlags-Boghandler sin Forgængers Planer, eller vedligeholdt omtrent den samme Karakter i Forlagets væsentlige Bestaendighed, som det i en Tid af 30 Aar havde antaget; han sørgede for at berige sin Forlagsbundel med et betydeligt Underlag af meget søgte og afstøttelige Skrifter, f. Ex. af Hauch, Kolderup = Rosenvinge, Madvig, Finn Magnussen, Molbech, Wijnster, P. E. Müller, Wüster, Schouw, Brødrene Orsted og mange flere, samt Oversættelser f. Ex. af Walter Scotts Romaner o. s. v. Han havde en særlig og personlig Interesse for at berige sit Forlag i den lingvистiske og da navnlig den lexikaliske Litteratur, og fremkaldte derfor en hel Række af Ord-bøger, især saadanne, som ved Indretning og Pris-Billighed kunde faa Indgang i Lærestaller og overhovedet i en vid Kreds, f. Ex. af Amberg, Arnesen, Baden, Bay, Grønberg, Ingerslev, Molbech, Olin Wolf, og fl.; ligesaa søgte han, ligesom sin Evgjerfader, efterhaan'en at berige Forlaget med gode og staaende Artikler af Lærebøgers og Skolebøgers Klasse og at forny de ældre eller ombytte dem med forbedrede efter Tidens Fremgang og Smag. Reichmann var bekjendt som en usmindelig kundskabsrig og dygtig Mand, og paa hans retfaste og hæderlige Karakter som Menneske

og Berger hvilede der ikke og kunde der ikke hvile mindste Skygge af Mistanke. Videns han endnu stod i sin Manddoms fulde og uskrækkede Kraft, aabnede der sig derfor for ham en ny Virkefreds: han valgtes i 1834 til en af Supplicanterne for Kjøbenhavn ved Stænderne i Reskifte, blev som saadan indkaldt at møde ved Forsamlingerne i 1838 og 1840 og var i sidstnævnte Aar en af Stænder-Tidens Medaktører. Ved den ham egne Alvor og Grundighed sagte han, baade som Stænder-Deputeret og som Statsborger i Almindelighed, at donne sig en klar Indsigt i Tidens Gang og de politiske Forhold, hvis Forberedelse til en videre Udvikling i den danske Stat han forudsaa. Han havde allerede fra sine yngre Aar, ligesom ogsaa i Følge af sin grundige Fortrolighed med Englands Historie og Statsforhold, været en alvorlig Ven af borgerlig Frihed og af en saadan Forfatning, der beskyttede denne, imedens den, under Væltigholdelsen af lovlige Rettigheder, styrkede Regeringens Kraft; han betragtede den engelske Stats-Forfatnings Organisme som den fuldkomneste, nogen Stat i det nyere Europa har udviklet, og han sendte den britiske Konstitution i alle dens Dele og Ufuldheder grundige og end nogen samtidig historisk Professor. Men han var desuagtet ved sin Naturs Anlæg ikke faldet til egentlig politisk Betsomhed, selv om han ikke havde manglet Djevlens Veltalenhed. En indvortes Fornemmelse af sysselskræftelse foranledigede Jakob Reichmann til at beslutte fra 1. Januar 1846 at overdrage sin i 30 Aar førte „Sortements- og Kommissions-Handel“ til sin Aultmæssige Hr. Hegel og fra den 11. Maj 1850 at afskænde til samme sin hele Forlags-Gjendom. I Vinteren imellem 1852 og 1853 begyndte Ervættelsen i hans Helbred og Mægtighed at tiltage i skendelig Grad; og i et stille Dødsfuld tog Sjælen Afsked fra sin Velig den 23. August 1853.

(— **Giuseppe (Joseph) Garibaldi** — den verdensberømte Italiener, om hvem Alle tale dels med den højeste Beundring og Højagtelse; dels med den dybeste Foragt og Forbitrelse; den Mand, der har knust det Slaveaag, som afpressede Italiens himmelraabende Smerteskrig og er den rette Skaber af sit Fædrelands Enhed, Frihed og Uafhængighed — er født den 4. Juli 1807. I denne Mands Aarer flyde baade italiensk og

fransk Blod. Han er født i Nizza, traadte i sin Ungdom som Kryds-Toldbetjent i sardinsk Tjeneste og hæredede saaledes sit Legeme og Mod i Kamp mod Storm og Bølge. Da han knyttede Forbindelse med det af Guiseppe Mazzini ledede „unge Italien“, maatte han i 1834 flygte til Frankrig, hvorfra han begav sig til Tunis og indtraadte der i Beyens Tjeneste som Flaade-Officer. Efter nogle Maaneders Forløb blev han kjed af sit Krydsfartøj og udvandrede til Syd-Amerika, hvor han navnlig i Uraguay med sin Friskare førte Guillerakrigen for Republikken. Begivenhederne i Italien i 1848 foranledigede ham at ile hjem til sit Fædreland. Det var især Mellemitalien, som han valgte til Skuepladsen for sin Virksomhed, da Republikkens Krig begyndte, og det varede ikke længe, før Garibaldi i Spidsen for sin Legion drog ind i det af Paven forladte Rom. Franskmændene gjorde imidlertid i 1849 Landgang i Italien og rykkede som Pavens Forsvarere imod Rom; men hans rasende Forsvar af Stillingen ved Porten San Pancrazia tvang den franske General Oudinot til en formelig Belejring af den aabne „evige Stad“, og det kostede Generalen store Ofre, inden han kunde gjøre sig Haab om at indtage Staden; thi Garibaldi og hans Mænd kæmpede med uhørt Heltemod, i de sidste Dage endog udelukkende med Bajonnetten, og enhver Fægtning var et rædsomt Mandefald. Endelig havde Franskmændene indtaget alle de Staden beherskende Stillinger; og med Resten af sine 2,000 Mænd — 450 havde han kun mistet under Belejringen — vendte Garibaldi sig imod det Neopol tanske; men da den østerrigske Hær forfulgte ham og bragte ham i en haabløs Stilling, afskedigede han sine Folk paa 200 nær, der ikke vilde skilles fra deres Anfører, og med dem drog han igjennem Bjergegnene til Casenatico, hvor han indskibede sig, efter ogsaa at have givet sine sidste Soldater Afsked. Han udvandrede nu atter til Amerika, hvor han i New-York drev en Lysestøbers fredelige Gjerning, men hverken der eller hos de kaliforniske Guldgravere,

til hvem han senere sluttede sig, behagede Livet ham, og i 1852 førte han derfor som Styrmand et peruansk Skib til Kina og tog i det følgende Aar Tjeneste i Perus Hær. Men allerede i 1854 var han atter i Sardinien. Han havde saa at sige sluttet Fred med Regeringen. I 1859 aabnede der sig Udsigt for ham til krigersk Virksomhed i stor Stil, da Regeringen gav ham det Ilverv at hverve en Legion af Italienerne og Udlændinge, og da Kejsers Napoleon havde udtalt sit: „Italien skal være fri indtil Adriater-Havet“, begyndte atter Garibaldi's Heltedads-Tid. De Bedrifter, som han og hans „flyvende Korps“ udførte overalt, hvor han viste sig, men især dem ved Vercelli, Varese, Como og Brescia, ville altid straae i Italiens og altid leve i Verdens Historie. Men da Alle glædede sig til, at det nu snart kunde blive forbi med Østerrigs Herredømme i Italien, da foreslog „den tause Mand“ fra Tuilerierne den østerrigske Kejsers en Vaabenhvile og sluttede Fred med ham i Villafranca den 12. Juli, hvorefter Østerrig aftraadte Lombardiet, der nu kom under Victor Emanuel. Den „raadne Fred“ vakte Overraskelse og Forbitrelse, og Garibaldi rasede af Harme, men han maatte for Øjeblikket finde sig i det Unndgaelige og haabe paa bedre Tider. Disse bedre Tider begyndte at oprinde for Helten og Patrioten i Mellemitalien, hvor han som sardinsk General-Lieutenant i Spidsen for „Central-Armeen“ oplevede den Glæde, at National-Forsamlingerne i Toskana, Parma og Modena erklærede, nærmest for Garibaldi's Skyld, deres gamle Fyrstehuse for afsatte og udraabte Victor Emanuel som deres Konge; men de bedre Tider kom dog først for Alvor i 1860. Folket paa Sicilien rejste sig til Modstand imod Bødlerne, og den 30. April afgik Garibaldi fra Omegnen af Genua med 1,067 tapre Mænd, for at ile de betrængte Sicilianere tilhjælp; den 11. Maj landede han, efter et Krydstog ned til de afrikanske Kyster, med sin lille Helteskare ved Marsala paa Sicilien, i Paasyn af en Eskadre, af 900 Kanoner og 120,000 Mand; den 15. og

16. slog han den neapolitanske Armee fuldstændigt ved Morreale, en By, der behersker Palermo; den 20. ved St. Martino. Den 27. om Morgenen Kl. 4 begyndte han, understøttet af Frihedsheltene og en Folkerejsning i Staden, et Angreb paa det af 185,000 Indvaanere bestaaende Palermo med en Garnison af 35,000 Mand; Kl. 10 var hele den sydlige Del af Staden i Garibaldi's Magt; fra 10—12 var der Vaabenhvile; saa begyndte de kongelige Tropper, der havde besat Forterne og den i Havnen liggende Flaade, et frygteligt Bombardement paa Staden; Kampen fortsattes; om Aftenen gik det kongelige Slot, der var omgivet af Folket, op i Flamme; den 28. fortsattes Kampen, men saa afsluttedes der et Forlig mellem Garibaldi og Overbefalingsmanden for Garnisonen, General Lanza, paa de Vilkaar, at Garnisonen skulde have Lov til med fuld militær Honnør at indskibe sig paa neapolitanske Orlogskibe med alt Krigs-Materiel, dog at Rømningen skulde være endt den 11. Juni. Ikke længe herefter overgav Messina sig. Garibaldi erklærede sig nu for Diktator over det hele store Sicilien, der for stedse var tabt for Neapels Krone. Natten til den 10. August gjorde 8000 Mand under Garibaldi's Anførsel Landgang paa Fastlandet ved Fæstningen Reggio, der snart overgav sig. Fra nu af erklærede hele Brigader af Armeen sig for Garibaldi, hele Provindser jublede ham imøde, og den 7. September om Aftenen Kl. 7. drog han, kun fulgt af 14 Officerer, samt Vaabenfæller i 4 Jernbane-Vogne, i Triumftog ind i Hovedstaden Neapel, der modtog ham med Sydlændernes grændseløse Jubel, hvor han da strax fra det kongelige Slot proklamerede Victor Emanuel som Arvekonige af Italien. To mægtige politiske Hovedpartier, nemlig det italienske Enhedsparti, med Minister-Præsidenten Cavour som Hovedchef, og det republikanske Parti, der lededes af Agitatoren Guiseppe Mazzini, søgte nu idelig hver paa sin Side at gjøre Italiens politiske Frelser til et blindt Redskab i deres Haand og til en Bold

for deres Luner; men Garibaldi forstod til rette Tid at gjøre sin Betydning som Diktator gjældende, medens han samtidig dermed anførte sine tapre Helte i forskjellige mindre og større Kampe mod de neapolitanske Tropper. Den længselsfuldt ventede Victor Emanuel ankom endelig den 7. Novbr. til Neapel. Ingen var gladere end den ædle og uegennyttige Garibaldi, der, hvis det havde ligget i hans Plan, vistnok med Lethed kunde have gjort sig selv til Konge over „Begge Sicilierne“ eller til Præsident for en italiensk Republik; den næste Dag gjorde han Kongen sin Opvartning, nedlagde sit Diktatur og overdrog Magten til Victor Emanuel som „Konge af Italien“; afslog Modtagelsen af de Titler og Belønninger, der tilbødes ham; sagde i en Proklamation Farvel indtil videre til sine tapre Krigere og det neapolitanske Folk og afsejlede samme Dags Aften til Øen Caprera, for der at henleve Privatmandens Liv, indtil Italien atter havde Brug for hans modige Bryst, store Feltherre-Aand og sejrige Sværd. Den 19. Januar 1861 overbragtes ham her af hans forrige Vaabenfælle Türr en Diamant-Stjerne „Fra de Tusinde til deres Fører“. Ved Valget den 27. Januar til det første italienske Parlament valgtes Garibaldi i Staden Neapel, den 18. Februar aabnedes Parlamentet, og den 13. Marts proklamerede samme „Kongeriget Italien“, netop som det havde faaet Meddelelse om, at Besættningerne i Gaeta og Messina Fæstninger Dagen forud havde kapituleret. Medens alt dette skete, plantede Garibaldi Kaal paa Caprera, modtog Besøg af mangfoldige Fremmede, der bragte den store Mand deres Hyldest, udnævntes som livsvarig Æresformand for „den neapolitanske Arbejder-Forening“ og udtalte ofte en frimodig og stræng Dadel over Cavours Politik og dens Tilhængere i Parlamentet, hvis Majoritet han betegnede som Cavours „Lakøjer“. Et fuldstændigt Brud syntes uundgaaeligt mellem Cavour og Italiens populæreste Mand, der var yderlig opbragt dels over Cavours, som det forekom ham, for ængstelige og umandige Politik i Al-

mindelighed, dels over den uforskyldte Tilsidesættelse, der ved Armeens Reduktion var bleven udvist mod hans trofaste og tapre Kampfæller, en Tilsidesættelse, hvori den misundelige General Cialdini for Størstedelen var Skyld. Før at undgaa et saadant Brud foranledigede Cavour Kongen til at udnævne 6 garibaldistiske Generaler, nemlig 5 til General-Lieutenanter og 1 til General-Major i Linien, samt til at lade Garibaldi's Ven og Vaabenfælle Bixio udarbejde et Lovudkast om „Nationalvæbning“. Herved og ved andre forsonende Skridt tilvejebragtes der imellem Garibaldi og Cavour en fuldstændig Forsoning, uden hvilken umaadelige Ulykker kunde have rammet det fælles Fædreland, hvis sande Vel laa begge de ædle Mænd saa inderlig paa Hjærte. Alle Italiens sande Venner jublede, og Garibaldi mødte nu som Medlem for første Gang i Parlamentet den 18. April. Døden bortkaldte den paafølgende 6. Juni Cavour, og Garibaldi ilede tilbage til Caprera, hvor der i August fandt et Mordarslag Sted imod hans Liv af 4 Banditter, hvilket dog heldigvis forebyggedes af Politi-Soldaterne, men uheldigvis undkom Banditterne. Til Sikkerhed for Garibaldi sendte Regeringen derpaa endnu flere Politi-Soldater til Øen. Den 15. August ankom en Deputation fra den fjerne Verdensdel Australien, for at overrække Garibaldi et Hæderstegn, og i sit Svar til denne udtalte han sig med stor Bitterhed mod „Italiens fejge og raadvilde Styrere“, i hvis Spidse stod Cavour's Eftermand Ricasoli, der maaske ikke uden Grund beskyldtes for at gaa i fransk Løbebaand. Atter truede det med, at Garibaldi vilde kalde Italiens Sønner til Vaaben for Befrielsen af Rom, hvis „Præsters Religion man skulde løsrive sig fra“, som han offentlig opfordrede til; men af dyb og inderlig Kjærlighed til Kong Victor Emanuel undlod han endnu ethvert ligefrem Skridt; han lod sig tvertimod endog formaa til den 27. Novbr. at udstede en Proklamation, hvori han tilraader, „at holde fast ved Victor Emanuel og underordne sig hans Ministres Befaling.“ Garibaldi

kom imidlertid snart til en anden Anskuelse og fik krigerske Hensigter. I Februar 1862 opfordrede han nemlig alle patriotiske Selskaber i Italien om at sende Deputerede til en General-Forsamling i Genua den 9. Marts, idet han var overbevist om, „at den italienske Regering kan naa sit hæderlige Maal med det Program, der har ført os til Palermo og Neapel, med de store Principer for Folke-Afstemningen den 20. Oktbr. 1860“; man troede, at et vigtigt Foretagende var igjære, der vilde komme til Udbrud til Foraaret. Den 3. Marts ankom Garibaldi til Genua, den 4. afgik Ricasolis Ministerium, den 5. dannede „Ministerstormeren“ Ratazzi et nyt Ministerium, samme Dag havde Garibaldi, der var ilet til Turin, en vigtig Samtale med Minister Præsidenten og vendte derpaa tilbage til Genua, hvor han af General Forsamlingen af Italiens „Provedimento-Komiteer“ valgtes til General-Præsident og ledede som saadan Forsamlingen i meget moderat Retning. Efter den 21. Marts at have besøgt Mailand, hvor han modtoges med den største Begejstring og nød de højeste Hæders-Bevidnelser, gjorde Garibaldi derpaa en Rundrejse i Italien, og ankom saa atter i strængeste Inkognito til Mailand den 8. Juni, hvor han blev modtaget af en af Ratazzis Fortrolige, med hvem han underholdt sig i to Timer; han rejste derpaa, vistnok som en Følge af denne Samtale, til Sicilien, hvor han ankom sidst i Juli og strax udstedte en Proklamation til sine „unge Vaabenfæller“, hvori han, stolende paa sine „lemlæstede Rester fra hæderlige Slag“, udtaler, sin Forvisning om, „at ogsaa denne Gang ville de tapre Sicilianere være Forkæmpere for den store Sag, hvortil Fædrelandet er kaldet“. Sagen var imidlertid nu bleven alvorlig for den fransksindede Ratazzi, og den gjordes endnu alvorligere derved, at han formaacede Victor Emanuel til at gjøre sig til Part i den ved en Proklamation til Folket, hvori siges, „at han (Kongen) selv skal give Signalet til Kampen, naar Timen til Roms Befrielse slaar, men at ethvert andet Signal, givet af hvem det end er, er Opfordring til

Oprør og Borgerkrig (!), og at Lovens strængeste Straf skal ramme de Ulydige“. Ratazzi opnaaede herved, at Italiens hidtil folkelige Konge blev i den Grad ufolkelig, at man paa mangfoldige Steder raabte: „Ned med Victor Emanuell!“ at Borgerblod flød i Mailand og andetsteds, og at Italien ikke fik sin Hovedstad — Rom. Garibaldi, dermed Rette ikke ansaa den kongelige Proklamation for alvorlig ment, vedblev at rejse omkring paa Sicilien og kaldte Folket til Vaaben for Roms Befrielse. „Kun en eneste Mand er Italiens Fjende i Frankrig“, siger han, „og det er netop den samme Mand, som har frarøvet det franske Folk dets Friheder og er vadet til dets Trone gennem et Hav af Blod — Røveren, den nederdrægtige Forræder, bekjendt ved 14 Aars Løgne, Mened og lave Rænker“. Store Skarer af unge Frivillige forlode Fastlandet for at slutte sig til Frihedshelten, og det paastodes, „at Ratazzi begunstigede deres Indskibning, for at bringe Garibaldi i en tvetydig Stilling, og at han, saasnart dette var lykkedes, afsendte Tropper, indblandede Kongen i Sagen og søgte at fremkalde Borgerkrigen — det Hele ifølge hemmelig Aftale med Kejser Napoleon“. Natten til den 25. August forlod Garibaldi Staden Catania, landede i Kalabrien og kastede sig med en lille tro Skare paa 2000 Mand ind i Bjergegnene. Men pludselig svigtede Lykken Garibaldi, hvis Opraab vel havde vakt Begejstring og fremkaldt Tilslutning til ham, men ikke en saa almindelig, som han var berettiget til at vente. Ved Aspro Monte, nordøstlig for Reggio, det farligste Overgangs-Punkt for ham, inden han var sikker i Bjergegnene, blev han den 29. August opholdt som det synes ved Forræderi og derpaa angreben af en Kolonne kongelige Tropper under Oberst Pallavicino, fik to Saar, det ene endog svært, og toges tilfange tilligemed sin hele Styrke. Saaret af det Folk, han havde frelst fra Slaveaaget, og paa Befaling af den Konge, hvem han for halvandet Aar siden havde skjænket et stort Kongerige, førtes han som Fange ombord paa den italienske Fregat „Spezzia“,

men — Pallavicino blev, til Belønning for sin Daad, strax udnævnt til General. Garibaldi førtes til Genua og truedes med at dømmes som en Oprører. „Lad ske! jeg skal ikke blinke med Øjnene, naar jeg føres til Retterstedet“, sagde Italiens fængslede og blødende Frelser. Italiens Konge vilde dog ikke brænde-mærke sig i Historien, ved at lade udtale en Dødsdom over Garibaldi, — han tilgav(!) ham hans Handling. Efter et langvarigt og smerteligt Sygeleje, fandt den franske Læge Nélaton endelig Kuglen i Garibaldis Ankel, fik den trukket ud og frelste saaledes et dyrebart Liv for kommende Tider. — Saaledes havde da Guiseppe Garibaldi, denne tapre og udødelige Frihedshelt og Folke-mand, i mindre end 4 Maaneder omstyrtet en Tyrans blodbestænkte Trone og erobret et nyt Kongerige paa mere end 2000 □ Mile og med omtrent $9\frac{1}{2}$ Millioner Mennesker for en af Europas daværende mest folkelige Konger, og saaledes blev hans Løn derfor endelig Saar, Fængsel, Trudsel om en Forbryder-Død og langvarige Lidelser! Intet Under er det, at denne vor Tids største Mand er bleven omtalt paa forskjellig Maade. Fra den ene Side er Garibaldi offentlig bleven benævnet med Navnene: „Uhyret i Menneske-Skikkelse“, „Antikristen“, „Banditten“, „Rebellen af Profession“, „Sørøveren“, „Æventyreren“, „Paddehatten“ osv.; — fra den anden Side er han offentlig bleven benævnet med Navnene: „Helten“, „Italiens heltmodige Søn“, „Italiens Frelser“, „Italiens Genius“, „Ærkeenglen Gabriel“, „Frihedshelten“ osv. — Navnet „Garibaldi“ burde sande Frihedsvener gjøre udødeligt, ved at lade det vedblive at leve som et Døbenavn i Familierne.)

5. Henrik Gerner, (den yngre), „vor Arkimedes“, var en Sonnenøns Søn af den betjendte Præst Henrik Gerner i Birkerød, der gjorde Fædrelandet saa overordentlig store Tjenester i Svenskekrigen 1658. Han blev født den 5. Juli 1742. Den her nævnte Henrik Gerner's Fader var Kommander-Kapitain ved Holmen, og han selv døde i samme Egenstabs. Hjemkommen fra en Rejse, som han som ung Mand gjorde til England og Frankrig

for der at uddanne sig i Skibsbygger-Handlet, blev han ansat som Fabrikmester ved Holmen. Som saadan udtænkte og indrettede han et Pompeværk, der endnu benyttes ved den gamle Dof, ved hvilket der udførtes ligesaa meget Arbejde med 8 Heste i et Døgn, som forhen ved det gamle Pompeværk med 500 Mand i 3 Døgn. Til Minde herom lode Marinen's Officerer slaa en Medaille med hans Bryst-Billede paa Forsiden, og paa Bagsiden Arkimedes' visende en Skibsbygning „Vor Arkimedes til Ære“. Han døde den 27de Decbr. 1787.

7. Hans Christopher Georg Frederik Hedemann, Sejrherreren ved Bau og Glensborg, blev født den 7. Juli 1792. Ved det slesvig-holsteniske Dyrors Udbrud i 1848 udnævntes han som øverste Anfører for Armeen, og han førte denne saa sejrrikt ved Bau og Glensborg den 9. April, at Dyrørernes Hærfører, Prindsen af Noer, gjorde sig udbødelig i Krigs-Historien som Bæddeløbs-Rytter fra Glensborg til Rendsborg. Eiden indlagde Hedemann sig sit Fædrelands Tak ved den tapre Modstand, han viste paa Første-Paastrøddag ved Danevirke og Slesvig, og navnlig ved de glimrende Jægtninger i Sundved den 28. Maj og paa Dybbøl Bakke den 5. Juni samme Aar. Da Lydsjerne nærmede sig Jylland, afgav han Overbefalingen til General Krogh, og udnævntes derpaa til Præsident i den „raadgivende Komite“ og til Kommandant i Citadellet Frederikshavn ved Kjøbenhavn. En farlig Djenstygdom, der senere gjorde ham aldeles blind, nødte ham til at søge sin Afsked. Fædrelandet ydede ham Taknemmelighedens Taarer ved hans Vaare, da han den 31. Maj 1859 var afgaaet ved Døden, og Kongen hædrede hans Minde ved personlig at slutte sig til Sørgeffaren ved hans Jordbefærd.

10. Korfiig Ulfeld, den ved Lyttens Omkæmpelser og sit Eftermæle navnkundige danske Statsmand, blev født den 10. Juli 1606. Han var en Søn af Rigsrådet og Kansler Jakob Ulfeld til Ulfeldsholm (Holkenshav), Selsø etc., samt Birgitte Brockenhuus. Blandt 17 Sønner blev Korfiig den mærkværdigste. Som tjenstgjørende Kammerjunker hos Christian IV. blev han saa yndet af Kongen, at denne befalede 1628, at hans mest elskede Datter med Kirsten Munk, den 7aarige „Froken“ Eleonore Christine, skulde forloves med Korfiig Ulfeld, og den 9. Oktober 1636 fuldbyrvedes deres Bryllup i Kjøben-

havn med stor Pragt, efter at Ulfeld forud var bleven Ridder af Elefant-Ordenen samt faaet Embederne som Stattholder i Kjøbenhavn, som Rigets Storkammerer og som Befalings-Mand over Noen; senere blev han Rigs-Hofmester, og i 1643 tydfst Rigs greve. I 1645 deltog han efter Kongens Befaling i Afslutningen af Freden i Brømsøbro, og næste Aar blev han sendt som Ambassador til Holland. Medgangens Sol, der hidtil havde skinnet for Ulfeld, begyndte strax at dale med Christian IV.'s Død 1648, og med den bortdøde efterhaanden al hans Herlighed. Den Yndest og Kjærlighed, som den afdøde Konge havde beviset Ulfeld og hans Kone, havde paadraget dem meget Misundelse og uafslutteligt Had, navnlig hos deres egen Eroger, den stamlose og trelose Hannibal Sehested, og blandt flere af deres Slægtninge. Det onde Uvejr imod ham brød løs i Slutningen af 1650. En løs, rænkfuld og løgnagtig Kvinde ved Navn Dina Vinhofvers, eller efter sin afdøde Mand „Dina Skomager's“, hvis Moder havde været i Lugthuset, forsikrede Frederik III. i Vidners Overværelse om, at hun, da hun en Morgen laa hos Ulfeld i dennes Sovestue, havde hørt en Samtale mellem Ulfeld og hans Kone, der var kommen ind i Sovestuet og havde sat sig paa Sengen, hvilken Samtale gik ud paa, at man vilde dræbe Kongen ved Gift; samtidig dermed søgte hun paa løgnagtig Vis at allarmere Ulfeld og hans Familie med, at der var et meget stort Mordanslag igjærd imod dem. De Votsigelser, hvori hun ved dette dobbelte Rænkespil indviklede sig, vare saa haandgribelige, at hun overbevistes om og selv tilstod at have faaret med Løgn, og hun blev derfor halsbugget paa Slotspladsen i Kjøbenhavn og hendes Hoved sat paa Stage. Endstjønt Ulfeld saaledes havde faaet al Opriktning over Dina, sølte den umaadelig stolte og ærgjerrige Mand sig endnu ikke tilfredsstillt og fattede den uhyggelige Beslutning, uden Kongens Vidende og Billie og hemmelig at forlade Riget. „Endstjønt vi vel ved denne Dom havde faaet al Satisfaction over Dina — siger Ulfelds Husfru —, saa vare dog Mange derved blevene vore Uvenner, og vore forrige Fjender fik Gløder til den Jld, de i lang Tid havde optændt imod os, og som vi derom horte mangfoldige onde Anslag, fandt min salig Herre forgodt med mig og Børn at begive sig til Holland, hvilket gav Anledning til vor følgende Tragedie.“ Ved denne hemmelige Flugt gav den ubetænksomme Ulfeld sine Fjender Baa-

ben i Hænde imod sig, og Kongen fratog ham strax ikke blot hans Rigsraads-Værdighed men endog Godset Herøholm, som han havde skænket Ulfeld og hans Frue. Da Ulfeld ikke ansaae sig sikker nok hverken i Holland eller senere i Lübeck, rejste han med sin Familie til Sverrig, hvor Dronning Christina lovede dem Beskyttelse og anviste dem Pommern til Opholdssted, uagtet Frederik III. havde forlangt dem udeliveredede. Han var nu i flere Aar svensk Underfaat, men fik ved Freden i Roskilde 1658 dog alt sit Gods i Danmark tilbage og den danske Konges Tilladelse til frit at bo i Danmark, hvor han lyttede. Ulfeld tog Bopæl i Malmø. Under den paafølgende svensk-danske Krig fattede Carl X. Mistanke til ham som den, der havde tilskyndet Borgerne i Malmø til atter at give sig under den danske Krone, han bl.v. derfor arresteret og Sog anlagt imod ham. For at undgaa selv at forsvare sig, anstillede han sig som rørt af Slag, og førte endog 4 Læger bag Lyset. Hans Hustru overtog sig Forsvaret, og Ulfeld blev fritjendt. Da hans Eroger og uforsonlige Zjende Hannibal Sehested fik Nys herom, rejste han til Stockholm, hvor han fik sig Brifindelses-Dommen udeliveredet, for, som han snedigt foregav, „selv personlig at overlevere den til Ulfeld og derved tilvejebringe Forsonlighed og Vennskab med ham;“ men istedet for at gjøre dette, bildte han de franske og engelske Gesandter i Kjøbenhavn ind, at Ulfeld og hans Hustru vare blevne dodsdomte og bad disse at underrette dem derom, for at de itide kunde redde sig ved Flugten. Den lumste og lumrne Plan lykkedes. For at frelse Livet, vidste Ulfeld at stufte sin stærke Bigt, og flygtede derpaa med Hustru i en Baad over Søen til Kjøbenhavn, hvor Baand og Fængsel, istedetfor et forventet Grifsted, strax møtte dem. Da man ikke fandt det raadeligt at lade den „farlige Mand“ blive i Kjøbenhavn, blev han med Frue bragt til Hammerhus Slot paa Bornholm, hvor de i 6 af de 15 Maaneder, de vare der, behandledes haardt af Kommandanten Oberst Fuchs; fordi de, som det synes, ikke vilde give ham 50,000 men kun 20,000 Rdt. for at faa Lov til at flygte. Ulfeld skrev nu et ydmygt Brev til Kongen og Dronningen over den slette Medfart af Fuchs; Overstatholder, Grev Fr. Rantzov sendtes til Bornholm for at undersøge Sagen, og Enden blev, at Kongen gav Fangerne deres Frihed, imod „en væmødig og klægelig Afbigt“ og den striftlige Forpligtelse af Ulfeld: „aldrig at foretage sig Noget,

som i Fremtiden kunde være Hans Majestæt til Rakdeel og Skade, og ikke uden Forløb rejse ud af Riget, langt mindre gaa i fremmed Tjeneste". Det haardt prøvede Wegeyer ankom til Kjøbenhavn den 21. Decbr. 1661, modtoges paa Toldboden med stor Hestighed af Overstatholderen Rankov og Rentemesteren Christopher Gabel, og fik derpaa, indtil hin skriftlige Forpligtelse var udfærdiget, to Dages Husarrest i Rankovs Gaard, hvorpaa Ulfeld, formodentlig for tilgavn at ydmyges, „blev sat til Bords i Kongens Have, hvor mange Folk lob ud, for nu at se den Mand gammel og graa, samt forsøgt udi adskillige Tilfælde, som de tilforn udi hans høje Embede og blomstrende Alder havde respekteret og æret". Den 27. Decbr. rejste de derpaa til deres Herresæde Ellensborg (det forrige Ulfeldsholm) ved Nyborg, med Tilladelse til at rejse omkring overalt paa Jyden, dog først efter at de forud havde forstrevet til Kongen alt deres andet Gods, nemlig: Salts, Bellinge og Bavelse paa Sjælland, 2 Herregaarde i Norge, Strøgods i Jylland for over 20,000 Rdl., deres store Gaard i Lovstræde eller „Graabrødre" i Kjøbenhavn, samt Kasation af en Obligation paa 64,000 Rdl., som Kongen havde udstedt til Ulfeld. En saa haard eller, om man saa vil, uværdig og skammelig Udfærd af den nye „Enevolds-Konge" græmmede og maatte græmme den stolte og forhen mægtige Mand; og det kunde ikke formilde ham, at Kongen af sær Naade lod ham tilbagelevere to ham tilhørende Skriner med endeel Juveler, vigtige Papirer, samt Obligationer til et Beløb af 550 Tusinde Rdlr., som Kongen og Fuchs havde frataget ham; Ulfeld „kunde ikke undertrykke Harmen over sin tabte Lykke og sine svegne Forhaabninger; hun kunde ikke forlige sig med den nye i Danmark indførte Negerings-Form, (hvorted Adelskrælden var bleven afløst af Embedskrælden); han kunde ikke udholde sine Fjenders og Avindsmænds Sejre; han kunde ikke bære den Uvirkjohed, hvortil han saae sig fordømt." Han udbad sig derfor af Kongen Tilladelse til, da „hans Helbred virkelig var svagt," at gjøre en Rejse til Sundhedsbrønden i Aachen, fik Tilladelsen paa 18 Maanedes og afrejste saa i Sommeren 1662 fra Jyden med Frue, 4 Søner, 2 Døtre samt adskilligt Lyende. Ulfeld rejste først til Amsterdam, hvor han gjorde Bekjendtskab med en Præst Daniel Stephani, der, som Lærer for den braunenburgske Kur fyrst Friderich Wilhelms Søn, stod i Begreb

med at rejse til Berlin. For ham paastaas Ulfeld mundlig at have ytret, at „han havde saa vigtige og magtpaaliggende Ting at tale med Kurfyrsten om, at denne hverken kunde tro eller tænke sig det, og paa Tilbagereisen fra Padet vilde han personlig besøge Kurfyrsten“. Ved sin Ankomst til Berlin fortalte Stephani til Kurfyrstens Minister Schwerin sin Samtale med Ulfeld, og en Baron Alexander von Spaen sendtes nu til Brügge med et Brev til Ulfeld, hvori der forsikredes denne, „at han frit kunde betro Spaen Alt.“ Ulfeld paastaas nu mundlig at have forfiktret Spaen, „at hele Adelen og Geistligheden, saavel som en stor Del af Almuen i Danmark var misfornøjet med den daværende Regering, og at han, em Kurfyrsten havde Lyst til den danske Krone, haabede saaledes at styre Barket, at Kurfyrsten af de danske Undersaatter blev kaldet til Konge“. Saaledes indberettede Spaen Sagen til Kurfyrsten, og det maa indrømmes, at hvis Ulfeld saaledes har udladt sig, „viste han ej blot Usædrelandskhed og Troløshed, men ogsaa Mangel paa Kundskab baade om den danske Nations daværende Stemning og om den brandenburgske Kurfyrstes personlige Karakter, hvilket var selsomt hos en Mand, saa udmærket som Statsfleg og Mennefteskjender“. Wien Sagen er aldrig bleven lovlig bevist. Forræder-Fyrsten lod nu Frederik III. underrette om Alt, hvad der var passeret mellem Spaen og Ulfeld, og efter Kongens Lyst sendtes Spaen atter til Ulfeld „for endmere at udfrutte ham“, ved hvilken Lejlighed det dog kun kom til en mundlig Samtale i Gurum, men ikke, ligesaa lidt som tidligere, til nogen som helst skriftlig Erklæring fra Ulfelds Side. Wien „uden at oppebie Spaens anden Indberetning, endfåge hans og Stephani's Beedigelse af deres Udsagn“, afsjorde man i Danmark Ulfelds Ekjærne. Kongen befalede, at Ulfelds Sag skulde foretages af den ærlig siistede Højesteret, der bestod af ialt 26 for Kongebuset krybende Dommere, hvoriblandt Nogle, der senere ogsaa dødsdomte Griffensfeld; Sagen kom for Retten den 23. Juli 1663 og vaadømtes allerede næste Dag. I Præmisserne til Dommen anføres, at: „Brev Ulfeld havde med beraad Gu og paa forræderst Bis brudt saavel sin forpørlige som skriftlige Guldskabsed; at han efter klare, originale og af høje Standspersoner attesterede Dokumenter var bleven saa fuldkomneligen overbevist, at ingen af de fremlagte Probationes havde kunnet sætte i Tvivl, at han jo havde attenteret

imod Kongens Person, det ganske kongelige Hus og sit eget Fædreland, idet han havde søgt at bringe Kongens Riger og Lande under et fremmed Herkab" osv. Herraan byggedes nu den Slutning, at: „Korsik Grev af Ulfeld havde med saadan sin Aktion og Forehavende begaaet Crimen læsæ Majestatis in summo gradu (Majestæts-Forbrydelse af første Grad), og at han --- for Kongens og det ganske kongelige Huses Sikkerhed, saavel som samtlige Undersaatters Rolighed og Velstand — uden foregaaende Kald og Barsel, egen Persons Nærværelse eller andre sædvanlige Formaliteter og Process, som alle christne Nationers velgrundede Love i saa Fald undtage (!), burde og skulde for sin affhyelige og kriminelle Bedrift dømmes og derefter lide Straf". Denne Straf skulde blandt andet bestaa i: „Ulfeld skal degraderes fra sin Stand og Værdighed, hans Waaben sønderbrydes af Boddelen for ham, hans Børn og alt deres Afkom; saafremt man nogensteds bliver ham mægtig, bør og skal hans Haand som en Misdæders aflaaes, naar han føres til Retterstedet, og til en affhyelig Aminidelse sættes paa en Stage; hans Kropp parteres i fire Dele og opsættes til Syttakel paa fire af de fornemste Bastioner i Kongens Residens-Bastning, hver Del paa sin Bastion; alt hans og hans Børns Gods konfiskeres; Ingen af hans Børn brester komme i Kongens Riger, Fyrstendømmer og Lande; en af hans Gaarde og Huse nedbrydes, og en Pyramide opresses sammesteds, paa hvilken skal udgraves Marsagen, hvorfor slikt er skeet". — Denne Dom kaster blandt andet et klart Lys over Betydningen af den nys indførte „Enevolds-Magt" og dens Udførendes Retfærdigheds-Følelse endog paa Dommerfædet; den er et frygteligt Vidnesbyrd om, hvorledes Værd, der sættes til at raade over Medborgeres Gods og Belsærd, Ære og Liv, kunne fristes og forloftes til at lukke Dje og Dre for Retfærdighedens allerimpleste Fordringer; hvorledes de, paa Grund af „hoje Standpersoners attesterede Dokumenter" og for at søge Magthaveres onde Villie, ikke skjælte for frækt at gribe ind i den ubestikkelige og ewige Retfærdigheds Eneret. Uden Kald og Barsel, uden at være sat i Stand til Forsvar og Retfærdiggjørelse, dømmes Ulfeld efter en enkelt, dengang end ikke beediget Forklaring af en Udlandning, hvis Troværdighed ingenlunde er oplyst; Alting grunder sig paa Spæns løse og maasse bagvaskende Ord; han dømmes ubørt for Majestæts-Forbrydelse i højest

Grad og for Lands-Forræderi, og Dommens Virkning udstrækkes endog til ufødte Slægter. Det var en Reispølse, der var den vararede Tidbakter værdig, men som nu, Gud ske Lov! er forsrunden. Efter Dommens Afgjælse styndte Universitetet, Adelen og Gejstligheden sig med for Kongen at fralægge sig al Andel i Ulfelds Planer og at bryde Staven om mulig endnu mere over ham. Allerede den 7. August indkom en „Deklaration“ fra Universitetet med Underskrift af 15 Professorer, hvoriblandt 4 af Ulfelds Dommere, med Erkebisp Evane i Epidsen, samt de lærde, ellers hæderlige Bertel, Rasmus og Thomas Bartholin, Rasmus Winding &c. og det hed i samme saa særdeles betegnende, at man afsag den: „da de mere end Andre vare forbundne til at erkjende og fortjene Kongens Naade, eftersom de hidtil havde ved sorgelig Gyldest og Beskjærmelse levet i Nolighed og Sikkerhed, deres Arbejde havde af Kongehuset været vel optaget, og de endnu daalig af Kongens Naade nøde Underholdning, hvorimod de af Ulfeld og Andet havde at vente, end al Fortred og Dødsfald, ja, om det stod til ham, Undergang og Ruin“. — Adelen jagde i sin med intet Nær forsynede „Deklaration“ af 20. August blandt andet, at: „de vilde ikke undlade at protestere imod det gjorde Raadsagn (af Ulfeld); de vilde ham saadant hans forræderiske, løgnagtige foregivende i hans forræderiske Barm, løgnagtige Hals og Mund have hjem- og indvist, indtil, som baabedes aldrig at skulle ske, det lovtlig bevistes . . . Ingen af Adelen havde i forrige besværlige Tider, under Fædrelandets Slette og fast fortvivlede Tilstand ladet sig forlede til Utrofskab eller Lavhed“. Saaledes skrev den Adels, om hvem gamle Christian IV. nogle Aar forud havde erklæret: „Adelen er ikke vant til at vise deres Herre noget Godt, de have ingen Penge til Fædrelandets Forsvar, men nok til at vinde Kronens Gods til Pant, de agte ikke Gud i Himlen, meget mindre deres Konges og Fædrelands Frelse“; — saaledes lej den samme forstokkede og tyranniske Adels, der havde bafset og kneblet baade Konge og Folk og vidstede begge med Skorpioner. — Gejstlighedens Erklæring, der er ud n Datum men underskrevet af 17 Præster, ligeledes med Erkebisp Evane i Epidsen, var udstædt „paa egne og menige Klerikals Vegne“, og det hedder eksempelvis i deres latterlige og gudsforladte Synklersprog: „Korsfig havde aldrig været deres Ven, men i højest Naade dehonoreret (vanæret) og

eftertragtet dem, for dermed at give tilkjende, hvad han domte om deres Mester. Dersom derfor Haaerne af Naturens Indskydelse have Afsty til Ulven, er det ikke lettelig at tro, at Menneskene, hvilke Gud med en fornuftig Sjæl har begavet, skulde holde sig til den, som de vidste og i Hjernen havde fornummet at være deres og deres Ordens (!) dødelige Fjende. De formodede, at det ikke vilde mishage Kongen, naar de efter Moses Befaling og deres Emteds Pligt, samt af kristelig Nidsjærhed, gik op paa Gbal Bjerg og onskede over Korsig, som den, der havde tragtet Herrens Salvede efter Liv og Regimente, og dem, Kongens underdanigste Fjener, stammelig paaløjet, al den Forbandelse, hvormed Herren selv truer alle saadanne Guds og Dyrighedens Foragtere; derimod vilde de over Kongen og hans Hus paa Grixim Bjerg daglig lyse Betsignelser, „saavel som udi Helligdommen vore Gænder opløste, endog om Nattetide, at, indtil Himlens Lys lader af at skinne, det kongelige Hus maa flyde Rødder nedem til og bære Frugt oven til, maa gro som Palmetræer og vore som Cedertræer paa Libanon“, osv. For nu at faa fat paa den gamle, yggelige Mand, der efter mangeartige Pestkræbber af hans mange og mægtige Fjender endelig var bleven domfældt som en Majestæts- og Landsforræder og som saadan indviet til en skændsfuld Døds Døst, lod Kong Gredrik III. — „Tyranen“, som han kaldtes af Ulfelds Søner —, dels fremmede Fyrster anmode om at lade Korsig Ulfeld anholde og udlevere, dels Spioner udsende for at opsnappe Ulfeld; ja Kongen udsatte endog store Penge-Belønninger for saadanne lave Sjæle, der for Penge lade sig kjøbe til Alt, for derved at anspore dem til Jagt efter Fjendningen. Korsig Ulfeld svævede derfor i daglig Fare og maatte nu flække forklædt omkring fra det ene Sted til det andet, lig et hidset Dyr af Jægerens Hunde. Endelig opgav man herhjemme Haabet om at faa Korsig Ulfeld i sin Magt, og den 13. Novbr. 1663 udførte man da paa Slotspladsen, udenfor Kongens egne Vintuar, Højesterets-Dommen paa et Træ-Billede, der i Udseende og Størrelse lignede Ulfeld. Skarpretteren sønderbrød hans Waaben og kastede det i Slotsgraven; hug Hovedet og Haanden af Billedet og satte dem til Skue paa Raadhuset, hvor de vare at se, indtil de fortæredes i Kjøbenhavns Ildbrand 1728, altsaa i omtrent 65 Aar; de øvrige Dele af Billedet ophængtes paa Bastionerne paa Volden; Ulfelds prægtige Gaard paa

„Graabroedre“ nedreves og paa Tomten rejstes en Skamstøtte af Sten med den Indskrift: „Forræderer Korfig W F til ævig Spott — Skam og Skendfel“. Saaledes var „Gnevolds-Dragtens“ første Justismord udført! Mogle saa Uger tidligere var Ulfeld ankommen til Basel, hvor han, under Navnet Jean Anglois eller Joan Bernard Gomet, udgav sig for en Engländer og sin yngste Søns Hofmester. Dog ikke heller her i den gamle Republik holdt han sig sikker, og den 26. Februar 1664 besleg han en Raad, for paa Rhinen at lade sig føre til Klosteret Neuburg ved Breisach, omtrent 3 Timers Vej fra Basel; men han havde næppe været 2 Timer ombord, førend den gamle, syge Mand's Liv var udslett. Kort forud havde han aabenbaret, hvem han var, og efter at Korfarlene og Andre havde delt hans Penge, Edelstene og Breve mellem sig, blev Liget begravet i Klosterkirken. For at Liget ikke skulde blive udleveret til Danmark for at skamstændes, bestræbte hans Søner sig strax for at faa det tilbage, og de fik endelig Tilladelse til hemmelig ved Nattetid at grave det op igjen, hvorpaa de jordede det under et Træ paa et ubeekendt Sted; ogsaa Brevsaberne fik de tilbage, men Pengene og Edelstenene fik de aldrig mere at se. Saaledes gik det Korfig Ulfeld, der engang havde været Danmarks mægtigste Mand næst Kongen, den Mand, der var gift med Christian IV's kjæreste Datter Eleonore Christine, Mønsteret paa ægteskabelig Kjærlighed og Trofasthed, og derfor maatte udholde et mere end 22aarigt Tortursængiel i „Blaa-Taarn“ i Kjøbenhavn! Og hvo vare hans Hovedsjender? — hans egen kjødelige Søster Birgitte: „den forbandede Kvinde“, som Ulfeld siger, „af hvis Mund der skælden gik sande Ord, men som opfaant Snaat dem til Behag, som modtog hende, og hun var overmaade frugtbar paa Løgn“, — og dernæst hans egen Svoger, den trædsfe, troløse og ondskabfulde Hannibal Sehested, den bekjendte Blodsuger og Rasksetyv under sit tidligere Stattholderskab i Norge! Og Ulfelds Tilflugt til England? Ulfeld udlede det Hele fra Higen efter at faa Hingre paa hans Formue i Danmark, der endnu oversteeg 200,000 Rdl. i daværende Penge. „Det var Naboths Vinggaard, man søgte“, siger han, og han har maasse ikke Uret heri. Hele Ulfelds Familie uddøde snart; men Skamstøtten for Korfig Ulfeld vedblev at staa, og da den ved den store Ildbrand i Kjøbenhavn blev „paa nogen

Maade ruineret", befalede den fromme (!) Kong Christian VI. ved Reskript af 4. August 1741, at den skulde oprejses paany med den gamle Inscription, og den vedblev nu atter at staa i lige 100 Aar. Det blev Christian VIII. forbeholdt at forforte „Ewigheden", og han fortjener Takken for, at Skampælen endelig faldt. I Anledning af et Andragende fra Kjøbenhavns Kommunal-Bestyrelse tillod han ved Reskript af 31. Juli 1841 Skampælen's Borttagelse, og i Rattens Merke imellem den 23. og 24. Maj 1842 blev dette Værkets Værd i al Eenhed, men „under behørig Kontrol og Politii-Tilsyn", nedrevet, saaledes som det ofte og stærkt var blevet forlangt i den offentlige Morals Navn, efter at det havde staaet ialt i 178 Aar til maasse ligesaa stor Skam for det danske Folk, som for den uhyggelige Mand, til hvis „evige Spot, Skam og Skjændsel" den var bleven rejst. Dette kærlige Vindue fra „Enevolds-Nagten's" første kærlige Dage opbevares endnu i Kjøbenhavns Diatreal-Gaard, henlaant i en mørk Kjaelderkrog, istedetfor at det hellere kunde sonderlaas og benyttes til Brostene, for saaledes at opslides af den nærværende Elagts Fodder.

16. Jakob Neumann, Biskop over Bergens Stift, blev født den 16. Juli 1772 og var en Kjøbmands søn fra Drammen. Iffun 1 Aar gammel kom han som Bl-jebarn i en Bedstefaders Hus, og atter efter et Aars Forløb i Huset hos den i Christiania bosatte Kontreadmiral Krogh, der havde giftet sig med Guden efter Drøngens Bedstefader. Han nød en omhyggelig Opdragelse og blev senere sat i Helsingørs latinske Skole, hvorfra han afgik til Universitetet kun 15 Aar gammel. Han boede nu hos Bogtrykker Bindin, hos hvem H o r r e b o w s og M a l t h e B r u u n s Skrifter tryktes, der sikkert ikke bleve uden Indflydelse paa hans senere rationalistisk-theologiske Retning, der først opbrød med hans Død. I Aaret 1796 tog han theologisk Embeds-Examen med første Karakter, og 3 Aar senere blev han Kapellan i Aker Sognet i Norge. Her beprøvede han at hævende sin Opmærksomhed paa Skolevæsenet, hvoraf han gjennem hele sin geistlige Embedsbane indlagde sig saa store Fortjenester: han reorganiserede Skolen ved Narum Jernværk efter H o c h o w s Plan, indrettede en lignende Skole ved Fossum Jernværk og drog megen Omhu for Omgangs-skolernes bedre Indretning. 6 Aar senere blev N e u m a n n Sognepræst i Aker, hvor han ved Elden af sine præstelige

Forretningers trolige Røgt ogsaa bestjæftigede sig med det praktiske Agerbrug og med at skrive Artikler om samme. I 1819 blev han Provst i Drammens Provsti, og i 1822 blev han udnævnt til Biskop i Bergen. Som saadan skred han strax med Bestemthed og kraftig Villie til at sørge for Skole- og Kirkevesenets Lær og for Gjenindførelsen af en fuldstændig Orden i alle præstelige Handlinger: i hans Embedetid bleve 12 gamle Kirker nedrevne og nye opførte i deres Sted, mange faste Skoler bleve oprettede, et skarpt Dje blev holdt med Kirkegaardes, Præstegaardes, Enkesjæders og Klokkergaardes anstændige Vedligeholdelse; men ved Siden af denne Virksomhed fik Neumann stadig Tid baade til boglige Eysler og til megen daadrig Deltagelse i forskjellige Samsunds-Uliggender. Han vandt derfor derfor Agtelse og Kjærlighed hos Alle, der nøjere kjendte ham, og den varede til hans sidste Dødsstund, den 25. Januar 1848.

22. Caroline Mathilde, den ulykkelige danske Dronning, der sandsynligvis faldt som et Offer for stammelige Hofrancker og ondskabssfulde Bagdadstelser, var en Datter af den engelske Prinds Frederik Ludvig, hvis Søster Louise var som dansk Dronning bleven Moder til Christian VII. Hun blev født den 22. Juli 1751. Endnu ikke 15½ Aar gammel blev hun paa Christiansborg Slot den 8. November 1766 viet til sin Fætter Kong Christian VII. Hun og hendes Forhold omtales saaledes paa et andet Sted: „Hun var mild og ventlig, unaz og smuk, og var hun end livsglad og letfindig, saa rørte der sig dog dybere Følelser i hendes Sjæl, og i et af Frederiksborg Slots-Binduer indbrufede hun med en Diamant: „O God, keep me innocent“ (O Gud! bevar min Ustyld). Men hele Kongeborgen var Letfindighedens og Udførelsernes Hjemsted, og det varede ikke længe, inden den unge Konge blev saaledes svækket paa Sjæl og Legeme, at han var en Olding paa 20 Aar. Da holdt hans Livlæge Struensee Regeringens Tommer. Der var Røgle, som harmedes over, at Livlægen blev Gehejme-Kabinetetsminister, og den Magt, som han brugte med saamegen Dygtighed men ogsaa med saa overmodig Hensynsløshed, misundte Mange ham“. Han og hans Ven Grev Enevold Brandt styrte des, og den unge Dronning tilligemed dem. „Dronningen afsatte med Bestemthed Beskyldningen om Ugtestabs-Brud, men tilsidst skal Gehejmerraad Mathieu

med Bøld have afdvunget hende Underskrift paa det Papir, der indeholdt Beskyldningen. Ekteffabet blev nu høvet den 6. April 1772, hvorpaa Dronningen den 29. Maj blev ført paa et engelsk Krigsskib fra sit Fængsel paa Kronborg til Hannover, hvor hun tilbragte 3 Aar i Celle under Udøvelse af stille Godgjørenhed mod Fattige og Eyge". — Her døde hun af Smaakopper, 24 Aar gammel, efter at hun i sit Livs sidste Øjeblik, den 10. Maj 1775, havde kaldt den Alvidende til Vidne paa, at hun var uskyldig i den Brøde, man havde tillagt hende. Efter en saadan Beskjendelse i det Øjeblik, da hun skulde træde frem for den Eviges Domstol, tør det vel dristigt paastaas, at den ulykkelige Dronning Caroline Mathilde faldt som et rent og uskyldigt Offer for Enkedronning Juliane Maries og hendes Medstavers Manker og Bagvadsfælsce; men det var intet Under at det saa gif, thi den danske Kongeborg var dengang ikke blot Fetsindighedens og Udsvævelsernes, Nyggesløshedens og den stumle Ekin-Helligheds og Ujfordrageligheds Fristed, men ogsaa et Arnested for dynastiske Mænke-Smederier, og — Straffen kom fra England 1801 og 1807.

Noogle Begivenheder i Juli Maaned.

1. Christian IV. mister sit ene Øje ved Jemmeren 1644.
2. Huset Oldenburg besliger Norges Trone 1449.
6. Slaget ved Fredericia 1849.
7. Christian IV. lægger Grundstenen til Rundetaarn 1637.
- " Stor Brand i Roskilde 1647.
10. Kong Knud den Hellige myrdes i Odense 1086.
12. Udkaft til en ny Kalmar-Unien affattes 1436.
- " Den store franske Revolution udbryder 1789.
15. Finland faar et eget Universitet i Åbo 1640.
16. Walkendorffs Kollegium i Kjøbenhavn stiftes 1595.
20. Den første Kalmar-Union oprettes 1397.
- " Kjøbenhavn bombarderes 1700.
21. Stempel-Papir først paabydes af Frederik III. 1657.
23. Veterinær-Skolen paa Christianshavn oprettes 1777.
24. Fægtning ved Helligbæk og Bopholt 1850.

25. Dommедags-Slag ved Jsted 1850.
 26. Sverrig faar sin nuværende Trykkefrihed 1812.
 29. Danske Skolelove for Kjøbstæder og Land udgaa 1814.
 31. Frihedstøtten paa Vesterbro opreftes 1792.
 „ Ny dansk Tronfølge-Lov udgaa 1853.

Smaating af gamle Almanakker.

1617. Den 30. Bonden bliffuer lystig. — An. 1164 bygde
 K. B a l d e m a r Danzig.
 1620. Den 28. og 29. Mængstedz vil der skee stor Jldskade
 — baade her oc der, der saare giffue en huer vel acning
 paa sin Jld.
 1627. Den 7. Hunded. begynd. — Den 26. og 27. Død-
 slag oc farlig Tijd. — Sidste Quarter, paa S. Jacobi
 Dag (d. 25.) til 8. form. □ h ♂, Mord, Døds-
 slag oc wlyck er forhanden. Binden er god, Bonden tør
 vel endnu giøre sig glad, oc driicke sin Moders Skaale,
 effterdi han befinder Guds Betsignelse saa rundeligen i
 Marken.
 1641. Dig ey purgier skalt Tu forstaa,
 Ey bade eller Uare sa.
 1654. Nu mejer jeg Rugen, ager hiem mit Hø,
 Oc det som vaat er, mon jeg strø.
 Hundedagene gaa nu med mact,
 Thi gifver jeg paa min sundhed act.
 Den 29. Et. Slut.
 Hvo nu med flid vil Raalfro jaæ,
 Oc lade til S. Mich: staa,
 Oc samme tid de Planter flytte,
 Han skal befinde sig megen nytte.
 1659. Hundedage gaa nu an med mact,
 Thi gifver jeg paa min Sundhed act.
-

8. August.

1. Belt, Marie, 1636, † 25. Decbr. 1678.
Danneffjold=Samsø, Chr., 1702, † 17. Febr. 1728.
Bremer, Frederikke, 1801.
*Rasmussen, Jørgen, 1803.
*Christensen, Jens, (Roesgaard), 1817.
2. *Jørgensen, Kasper Peter Rothe, 1800.
3. Castberg, Peter Alfe, 1780, † 30. Apr. 1823.
*Jørgensen, Otto Fr. Chr., 1808, † 2. Maj 1858.
*Wegener, Johan Jørgen Stillér, 1811.
Wolfhagen, Fr. Fern., 1818.
4. Fischer, Joh. Olfert, 1747, † 18. Febr. 1829.
*Hansen, Chr. Henr., 1797.
5. Brofman, Jøsp. Rasmuss., 1585, † 19. Apr. 1652.
Struensee, Joh. Fr., 1737, † 28. Apr. 1772.
Jørgensen, Urban, 1776, † 14. Maj 1830.
Dronn. Fr. Alex. A. Louise, 1828.
6. Scavenius, (Skavbo), Laur. Mortens., 1589, † 22. Juni 1655.
(O'Connell, Danel, 1775, † 15. Maj 1847.)
Wolf, Niels Giesing, 1779, † 16. Oktbr. 1848.
*Skeel, Vilh. Samuel, 1810.
7. Bartholin, Albert, 1620, † 17. Maj 1663.
Benzelius, Henr., 1689, † 20. Maj 1758.
Gotten, Chr. Hendr. von, 1775, † 5. Juli 1862.
*Madvig, Joh. Nifol., 1804.
Thorfen, Peder Goth, 1811.
*Brøndsted, Georg Roes, 1814.
8. Pechlin, Carl Fr., 1720, † 29. Maj 1796.
*Christensen, Jens, (Voldum), 1788, † 24. Oktbr. 1856.
Engelstoft, Chr. Thorning, 1805.
Carlén, Emilie Smith, 1807.
9. Cohen, Asfer Daniel, 1794, † 9. Juli 1862.
*Sammerich, Pet. Fr. Adolf, 1809.
10. Bruzelius, Magn., 1786, † 29. Jan. 1855.
*Kirck, Niels Peter, 1802.
*Jøse, Søren Palles., 1808, † 22. Aug. 1862.
(Cavour, Camillo Benso di, 1810, † 6. Juni 1861.)
Mogsfeldt, Metel Johnsen Melsted, 1814.
11. Beyer, Eger Malling, 1741, † 30. Maj 1840.
Zietke, Gottfr. Jakob, 1775, † 6. Febr. 1849.
Pedersen, Mogens, 1800.
Rothe, Herman, 1804, † 5. Marts 1860.

Høstmaaned.

- *Jespersen, N. Ib. Joh., 1816.
 *Petersen, Lars Chr., 1816.
12. Kong Christian III.,
 1503, † 1. Jan. 1559.
 Bruun, Malte Conr., 1775,
 † 14. Decbr. 1826.
 Vinstrup, Ole Johansen, 1782.
 *Jespersen, Hans Ancher, 1803.
 *Knudsen, Niels, 1808.
 Erdmann, Axel, 1814.
13. Bartholin, Kasim. Casperj.,
 1625, † 4. Novbr. 1698.
 Bagger, Hans, 1646, † 30.
 Aug. 1693.
 *Ballentin, Jakob, 1804.
14. Thorslaksen, Thordur, 1637,
 † 16. Marts 1697.
 Jonsen, Steingrim, 1769, †
 14. Juni 1845.
 Ørsted, Hans Chr., 1777, †
 9. Marts 1851.
 Hoppe, Pet. Hjalsted, 1794,
 † 23. Maj 1848.
15. (Keiser Napoleon I.
 1769, † 5. Maj 1821.)
 Fries, Elias, 1794.
 *Bruhn, Thomas, 1801.
 *Blizen-Hincke, Carl Fr. Axel
 Bror, 1822.
16. Plomgren, Thomas, 1702,
 † 21. Juni 1754.
 Blum, Frederik, 1801, † 8.
 Aug. 1848.
 Müller, Adam Aug., 1811,
 † 15. Marts 1844.
 *Bonne, Jens Christian, 1815.
17. Pehrsson, Knut, 1748, †
 25. Maj 1831.
 Klingberg, Henr. Matth. Vilh.,
 1774, † 17. Apr. 1835.
 *Wiedemann, Ole, 1802.
 *Klein, Christian Sofus, 1824.
18. (Russell, John, 1792.)
 Busch, Henr. Christof., 1798,
 † 7. Maj 1848.
 *Wulff, Jr. Esen, 1798.
 *Bergmann, Hans Peter, 1805.
 *Korgaard, Bertel Lavsten,
 1805, † 31. Oktbr. 1862.
 *Scholer, Hans Vilh. Riber,
 1811.
19. Kongeslev, Laurits Laurb.,
 1737, † 4. Marts 1783.
 Mortensen, Hans Lassen, 1808.
 Daa, Ludv. Kristensen, 1810.
20. Lassen, Peder, 1606, † 5.
 Oktbr. 1681.
 Brock, Ludv. Fr., 1774, †
 22. Novbr. 1853.
 Stephanusen, Anders, 1791.
 *Møller, Chr. Casper, 1815.
21. Thaarup, Thomas, 1749.
 † 11. Juli 1821.
 Storm, Edvard, 1749, †
 29. Juli 1794.
 Frøhlich, Joh. Fr., 1806, †
 21. Maj 1860.
 Bournonville, August, 1809.
22. Sneedorff, Jens Schelberup,
 1724, † 5. Juni 1764.
 Torverdt, Andr. Gabr., 1765,
 † 15. Maj 1848.

- *Renning, Søren Joh., 1794.
 *Rinnemann, Ingv. Hnr., 1818.
23. Baden, Lorkel, 1775, †
 26. Febr. 1848.
24. Skulesen, Thorlak, 1597,
 † 4. Jan. 1656.
 Griffenfeld, Peder, 1635, †
 11. Marts 1699.
 Sefeld, Christen Ebomsen,
 (d. D.), 1664, † 13.
 Septbr. 1736.
 Pontoppidan, Eric, (d. D.),
 1698, † 20. Decbr. 1764.
 Worm, Jens, 1716, † 31.
 Decbr. 1731.
 (Wilberforce, Will., 1759,
 † 2.). Juli 1833.
- *Ullgaard, Chr., 1804, †
 12. Oktbr. 1852.
- *Jung, Puvr. A. Th., 1817.
 *Jensen, Carl Fr. Jak., 1818.
 Brds. Nikol. August, 1831.
25. *Mestke, Adam Vilh., 1785.
 Herzh, Henrik, 1798.
 *Müllers, Laurits Michael, 1800.
 Beyer, Sille Henrikke Chr.,
 1803, † 10. Septbr. 1861.
 *Jensen, Jakob, 1819.
26. (Walpole, Rob., 1676, †
 18. Marts 1743.)
 Bærens, Joh. Henr., 1761,
 † 5. Juli 1813.
 Povelsen, Søren Aferulff,
 1788, † 17. Juni 1861.
 *Schonberg, Chr. Vilh. S.,
 1821, † 17. Maj 1859.
 *Bonselke, Chr. Christensen,
 1828.
27. Magnussen, Finn, 1781,
 † 24. Decbr. 1847.
28. Stantzow, Fr., 1555, †
 21. Febr. 1612.
 (Gothe, Joh. Wolfg., 1749,
 † 22. Marts 1832.)
 *Michelsen, Ove Vilh., 1800.
 Davidsen, Jakob, 1813.
29. Woldice, Andreas, 1687,
 † 13. Oktbr. 1770.
 Dalin, Olof af, 1708, †
 12. Aug. 1763.
 Berzelius, Jøns Jakob,
 1779, † 7. Aug. 1848.
 Krarup, Niels Bygom, 1792,
 † 10. Decbr. 1842.
 *Bregendahl, Laurits Nørgaard,
 1811.
 *Dresing, Fr. Nikolaj, 1823.
30. Krag, Otto, 1611, † 4.
 Febr. 1666.
 Jensen, Stein, 1660, †
 3. Decbr. 1739.
 Rostgaard, Frederik, 1671, †
 26. Apr. 1745.
 Sporon, Poul Egede, 1795,
 † 20. Novr. 1854.
 Rudbeck, Fr., 1800, † 14.
 Juni 1839.
 *Lindhardt, Bendt, 1804.
31. Sandels, Joh. Aug., 1764,
 † 22. Jan. 1831.
 *Schjott, Peter Ulr. Fr., 1802.
 Stephansen, Dorothea Sven-
 ningsen, 1803.
 *Müller, Otto Fr. 1807.
 Carstensen, Georg J. B.,
 1812, † 4. Jan. 1857.

13. Niasmus Casperfen Bartholin, en af Danmarks berømte Lærde, der blev født den 13. August 1625, tiltraadte i sit 21. Aar en Udenlands-Rejse, hvorfra han 1647 vendte tilbage, for her at tage Magister-Graden, og saa atter rejste bort, for derefter i 10 samfulde Aar at opholde sig for Videnskabernes Skyld i Tydskland, Holland, England, Frankrig og Italien. Efter sin Hjemkomst 1656 steg den lærde Mand fra den ene indbringende og højt ansete Embedsstillning til den anden og døde som Afskaffor i Højesteret og som Etatsraad. Han var blandt de 15 Universitets-Profesorer, som plettede deres Minde ved den bekjendte Erklæring i Ulfelds Sag. Ved sin Død den 4. November 1698 testamenterede han 1200 Rd. til den botaniske Have, 300 Rd. til en Student paa Regentens, 1000 Rd. til de fattige og 500 Rd. til Bestyreren af disse Legater.

14. Hans Christian Ørsted, Opdageren af Elektro-Magnetismens Væsenenshed, samt de elektromagnetiske Telegrafs rette Fader, — denne vor u dødelige Landsmand er født den 14. August 1777 i Rudkjøbing, hvor hans Fader var Apotheker. I Faderens Laboratorium fik han som Dreng Smag for de kemiske Arbejder; i Efteraaret 1794 blev han Student og tog det næste Aar sin anden Examen; i 1797 vandt han Universitetets Guld-Medaille for Besvarelsen af et æsthetisk og det næste Aar ligeledes dets Guld-Medaille for Besvarelsen af et medicinsk Prøjspørgsmaal. Da Italieneren Volta's berømte Søje, „der stod som en Støtte mellem det gamle og det nye Aar-Hundredes Naturlære“, blev bekjendt i 1800 og overalt foranledigede saamange nye Forsøg, var det intet Under, at den Mand, der søgte „Anden i Naturen“ og blev saa lykkelig at finde den, ogsaa anstillede Forsøg, hvorved han lededes til nye Opdagelser, navnlig i Henseende til „Ejrens store Virksomhed i Frembringelsen af den galvaniske Elektricitet.“ I 1801 tiltraadte han derpaa en videnskabelig Udenlands-Rejse, paa hvilken han besøgte Tydskland, Frankrig og Schweiz, og vendte tilbage til sit Fædreland 1803, hvor han nu gav sig til at holde Forelæsninger over Elektriciteten. Disse Forelæsninger vakte en saadan Opmærksomhed, at han hen i Slutningen af 1806 blev ansat som overordenlig Profesfor i Fysik ved Universitetet; i 1808 fik han det danske Videnskabernes Selskabs Sølv-Medaille for en Afhandling „om Klangfigurerne,“ og i 1810 fik han Ansættelse som Lærer i

Naturvidenskabten ved Landkadet-Korpset og Militar-Institutet. Efter sin anden Udenlands-Rejse, som han foretog sig i 1812—13 til Tydskland, Frankrig og Holland, blev han i 1815 ansat dels som Sekretær i Videnskabernes Selskab, dels som Lærer i Agerdyrknings-Kemi ved den Glasjenske Agerdyrknings-Anstalt, hvilken sidste Post han vedblev at beklæde indtil 1827; i 1817 blev han ordenlig Professor i Fysik ved Universitetet. Aaret 1820 blev imidlertid „det lykkeligste i hans videnskabelige Liv“; han opdagede i dette Aar Elektro-Magnetismen, en Opdagelse, der har bevirket, at man allerede i en Aarrække har i faa Minutter kunnet tale med Folk i de fjerneste Lande i Verden. Det er Hans Christian Ørsted, Opdageren af „Aanden i Naturen“, der har lært Verden at indrette elektriske Telegrafer og ved Kraften i en Kæbbe- og Zinktraad at lade vore Tanker fare med Lynets Hurtighed gennem Tid og Rum. Vi kunde anføre endnu meget andet om denne store Mands Livsferd, men vi standse her, for levende at drøle ved Tanken om, hvilken velsignelsesrig, hvilken uhyre, hvilken vidunderlig, hvilken næsten almægtig Kraft det er, som vor Landsmand Hans Christian Ørsted har opdaget i Naturen, og medens vi hartad maa forstumme af Beundring over den Aandens Storhed, der var givet ham, maa vi Alle opmuntre hinanden til at udbryde: Hans Christian Ørsteds Minde være Danmark evig dyrekart og helligt! Han vandrede for evig Tid til Aandernes Hjem den 9. Marts 1851.

24. Peder Griffenfeld, den største Statsmand, som Danmark nogensinde har ejet, var en Søn af en kjøbmands Bintapper Jokum Schumacher og dennes Kone Marie Mosfeldt. Han blev født den 24. August 1635. Kun 11 Aar gammel blev han Student og forsvarede i denne unge Alder lærde Sager ved Universitetet. Kong Frederik III. lærte den unge haabsfulde Schumacher at kjende i Biskep Brokmanns Hus og gav ham Midler til at foretage sig en videnskabelig Udenlands-Rejse, og han kom efter 9 å 10 Aars Forløb atter hjem, beriget med et stort Forraad af videnskabelige Skrætte. Ikke længe herefter var han ved et lykkeligt Tilfælde saa heldig at gjenvække Kongens gamle Velvillie for sig, og han blev nu øjeblikkelig Kancelli-Sekretær samt kongelig Bibliotekar og Gehejmearkivar. Til Belønning for sine mange og vigtige Tjenester, blandt hvilke var den, at han

forfattede den danske Kongelov, ophøjede Christian V. ham 1671 i Adelsstanden med Navnet Griffenfeld og to Aar senere i Grevesstanden, udnævnte ham til Rigets Storkansler og til Ridder af Elefanten, samt skænkede ham Grevskabet Lensberg i Norge. Aaret derpaa, 1674, udnævntes han til Præsident for Højesteret og til Patron for Universitetet, og i samme Aar ophøjede den tyske Kæiser Leopold ham endog til tydsk Rigsgreve. Griffenfeld stod nu paa Lykkens højeste Linde. Han vedblev uafslættelig at arbejde for sin Konge og sit Fædreland, og besad ikke alene Kongens fulde Tillid og Tilfredshed, men indlagde sig endog en saadan Hæder, at hans Navn blev nævnt med den største Beundring og Højsagtelse ved alle fremmede Hoffer. Men hans Lykke — og maaske ogsaa nogen Stolthed hos ham — havde forskaffet ham iblandt de Store en Mængde Fjender, der ikke hvilede, før de havde seet ham styrtet, og dette lykkedes dem allerede 1676. Griffenfeld blev blandt andet bestyldt for at have taget Gaver af fremmede Fyrster, og han blev paa Grund heraf dømt til at have forgjort sin Hals og til Tab af sin grevelige Værdighed, sine Gøtser og Embeder. Paa Retterstedet blev han imidlertid benaadet imod Fængsel paa Livstid. „En saadan Naade er mig smerteligere end Døden“, udbrod Griffenfeld. Han førtes senere til Munkholm Fæstning, hvor han sad som Fange indtil Slutningen af 1698, da han fik sin Frihed. Det næste Aar, den 12. Mars 1699, døde denne af sin Konge og sit Fædreland saa utaknemmeligt behandlede, af Fossuoge, Adelsmænd og Højesteret saa uretfærdigt mishandlede store Mand! Det var „Gnevolds-Magtens“ andet eller rettere tredje Justitsmord! Historieforfatteren Euhm anser denne Kong Christian V's Udfærd mod Griffenfeld for den eneste Stats- og Regerings-Fejl, han har begaaet. Griffenfelds Begravelse er i Væhr Kirke ved Horsens.

(— **William Wilberforce**, den ædle og utrættelige engelske Talsmand for Neger-Slaveriets Afskaffelse, blev født den 24. August 1759. Som Medlem af Underhuset gjorde han i 1780 sit første Forslag i saa Henseende, og han gjentog det atter, hver Gang det var blevet forkastet. Endelig kronedes hans menneskekjærlige og christelige Bestræbelser. Han sejrede, da han den 19. Gang gjentog det! I 1807 gik Regeringen ind paa hans Forslag: den 23.

Februar vedtoges en Bill (Lov), hvorefter den nævnte Menneske-Handel skulde være ophævet fra den 8. Januar 1808. Bibelselskaber, Missioner og alle Indretninger, som tjene til at udbrede og styrke Christendommen, havde i ham en ivrig Ven og Befordrer. Denne ædle Menneske-Ven døde den 29. Juli 1833.)

29. Jons Jacob Berzelius, „vor store skandinaviske Landsmand, Kemikernes Konge og i flere Henseender Kemiens Fader“, blev født den 29. August 1779 paa en lille Gaard i Væfversunde Sogn i Østergothland. Faderen var Lærer ved den lærde Skole i Lindköping. I en Alder af 9 Aar var han baade fader- og moderløs, men den Stedfader, han fem Aar tidligere havde faaet, Præsten Ekmark, sørgede faderligt for hans Opdragelse og vakte hans Opmærksomhed for Naturens Betragtning. „Jacob! Du har Anlæg til at træde i Linnés Fodspor, eller i Cartouches; jeg haaber Du har Gud for Øje, saa gjør Du sikkert det Første“ — ytrede engang Stedfaderen profetisk. Efter et meget bevæget Drengeliv, hvori han ofte forsømte sine Lexier, blev han i 1796 diumitteret fra Lindköpings Gymnasium til Universitetet, men i hans Testimonium ytredes, at „Berzelius forenede med heldige Naturanlæg mindre gode Sæder og var en Yngling af et tvetydigt Haab“. Dette krænkede Ynglingen dybt, thi det var uretfærdigt. Han gik til Upsala Universitet og gav sig her til at studere Kemien, og han studerede denne med en saadan Udholdenhed og Lykke, at han i 1800 indlagde sig stor Ære ved de Forsøg og Undersøgelser, han anstillede i Anledning af den Voltaiske Søjle, navnlig over „Galvanismens Virkning paa levende Legemer“ og „Saltens Sønderdeling ved Galvanismen“. Disse Forsøg ledede efterhaanden til aldeles nye Anskuelser af de kemiske Fremtoninger. Det var saaledes ham, der ved sine igjennem flere uafbrudt fortsatte Granskninger sikkert begrundede og udviklede Læren om „de bestemte Forhold og Atomvægterne“, og Aaret 1810, da han offentliggjorde sin første Afhandling derom, er „et

Sekular-Aar i Natur-Videnskabernes Historie“. Under Vejen til disse Resultater blev han den største Mester i Kunsten at analysere kemiske Legemer, som endnu er seet, og „han har givet os i Arv, som et Tillæg til sine store Opdagelser, den kemiske Analyse, saaledes som den ved ham er bleven forfuldkommet“. Hans store Fortjenester bleve paaskjønnede af Konge, Fædreland og det videnskabelige Europa. I Aaret 1818 blev han optaget i Adelstanden og i Slutningen af 1835 i Friherre-Standen; hans Fædreland hædrede ham med mangfoldige Hædersposter og Tillidshverv; fra det kongelige Videnskabs-Selskab i London fik han to Hæders-Medailleer tilsendt; i Frankrig valgtes han til et af de otte udenlandske Medlemmer af National-Institutet, hvilket ansees for den største Ære i den videnskabelige Verden; han var Medlem af over 80 lærde Samfund og overøstes med Ordener. Berzelius døde den 7. August 1848. „Triumferende over Forgængeligheden skal hans Minde leve i evindelig Ære“!

— **Laurits Mørgaard Bregendahl**, Folkethingsets fleraarige, mere og mere almindelig afholdte Formand, er født den 29. August 1811 i Skjorping i Viborg Stift, hvor hans Fader dengang var Præst. Efter i et Par Aar at have været Discipel i „Borgerdyds-Skolen“ paa Christianshavn, blev den unge Bregendahl i 1829 af sin Fader, der imidlertid var bleven Sognepræst paa Christianshavn, privat dimitteret til Universitetet med bedste Karakter, og samme Karakter fik han næste Aar ved sin 2. Examen og i 1834 ved sin juridiske Embeds-Examens tvende Dele. I Slutningen af sidstnævnte Aar blev Bregendahl Fuldmægtig hos By- og Herredsfoged Fosø i Skjelskør, og efter i 3 Maanedes i 1837 at have været konstitueret Birkedommer i Holsleinborg Birk, flyttede han i samme Aar med Fosø til Roskilde, hvortil denne var bleven beklædt som Borgermester og Byfoged; den 2. Decbr. næste Aar blev Bregendahl, under Byfoged Gyldenfeldts Suspension, konstitueret Byfoged i Sorø og Birkedommer i Baroniet Holbergs samt Sorø Birk, hvorpaa han, efter en mere end 4 Aars Funktion som saadan, den 2. Januar 1842 udnævntes til overtalig Udsejfor i Lands-Overretten i Viborg og den 28.

Juli 1847 til virkelig Udfessor, efter fra Nøj samme Aar at have været konstitueret Amtmand i Viborg i Amtmand Brettons Sted. Bregendahl havde ved mange Lejligheder gjort sig bekendt som en folkeligfindet Mand, og det var derfor naturligt, at han ved Valget den 5. Oktbr. 1847 til den grundlovgivende Rigs-Forsamling med stor Majoritet valgtes af Befolkningen i Viborg By og Kjends Herred, eller Viborg Amts 2. Distrikt, som sammes Repræsentant. I Rigs-Forsamlingen sluttede Bregendahl sig til „Centrum“, der ved sin forholdsvis Overvægt dels hindrede „Højres“ Bestræbelser i Tilbagegangens Retning, dels i Forening med „Venstre“ bidrog saa væsentlig til, at „Danmarks Riges Grundlov“ kom istand. Ved ethvert af de følgende Valg til Folkethinget i den nærværende Kreds kaaredes eller gjenvalgtes Bregendahl, trods alle de Bestræbelser, der fra denne eller hin Side søgte at modarbejde ham, og ligesom han saaledes er et af de saa Medlemmer, der hidtil stadigt har haft Sæde paa Rigsdagen; saaledes indholder hans idelig gjentagne Indsendelse til Rigsdagen fra en og samme Kreds tillige et Bevis for, ikke blot, at Bregendahl nyder almindelig Agtelse og Anseelse i samme, men ogsaa, at Flertallet af hans Vælgere — og Storstedelen af dem hører til den menige Befolkning — har fundet sig fuldkommen tilfredsstillet ved den Maade, hvorpaa han har røgtet sit Lovgivnings-Hverv. Ved Valget den 15. Febr. 1856 af Medlemmer til Rigsraadet var Bregendahl et af de 7 Medlemmer, der med 570 Stemmer valgtes af 3. Rigsraadsfreds (Nørrejylland). Da Rotwitt, Folkethingets mangeaarige Formand, den 2. Decbr. 1859 var indtraadt i Regeringen, og det ved denne Lejlighed kom under Raadslag hos Folkethingets Partier om Valg af hans Eftermand paa Formandsfædet, fattede „Venstre“ den Beslutning at stemme paa Bregendahl, hvis Anseelse, Dygtighed og hæderlige Karakter indeholdt en Borgen for, at han Tid efter anden vilde blive Rotwitts værdige Eftermand. Bregendahl blev saaledes „Venstres“ Kandidat ved Formandsvalget den 6. Decbr.; Majoriteten af „Højre“, der dog helst vilde haft Tøgermester Jonnesbeck som Formand, sluttede sig endelig hertil, og Bregendahl valgtes med 73 af 85 Stemmer, og er hidtil stadigt bleven gjenvalgt som Formand med saagodt som alle Stemmer, hvilket indeholder et Bevis for, at han som Formand lader sig det være magtpaaliggende at røgte sit Hverv paa en samvittighedsfuld Maade.

— Ved Eiden af sin ansvarfulde Virksomhed som Dommer ved den jydsk Lands-Overret, over hvilken der saavidt vides aldrig har lydt nogen Anke, og som mangeaarig Politiker, har Bregendahl, der er bekendt for at være i Besiddelse af en mere end almindelig, af en næsten utrættelig Arbejdsomhed, faaet Tid til ogsaa at være sine Medborgere gavnlig paa forskjellig anden Maade, og som det mest fremtrædende Exempel herpaa kan det saaledes nævnes, at han den 28. Juni 1850 fremtraadte som Medindbyder til Oprettelsen af „Kredit-Foreningen for jydsk Landejendoms-Besiddere“ og siden 1851 har været Formand i Bestyrelsen for denne Forening. Naar det erindres, hvilke Nysfælsøer Landets Kreditvæsen undergik i 1857, og hvis Følger vel endnu næppe overalt ere forvundne, og der samtidig dermed lægges Mærke til, at hin jydsk Kredit-Forening gjenneemgik disse Nysfælsøer paa en saa heldig Maade under Bregendahls Formandskab, at dens Obligationer nærne sig meget den samme Værdi, som de Obligationer have, der ere udstedte af de to heldigere stiftede „Nisfæsternes Kredit-Foreninger“; saa vil man føle en Overbevisning om, at Bregendahl er i Besiddelse baade af en mere end almindelig administrativ Dygtighed, for hvilken der muligvis engang vil aabne sig en endnu større Virkekreds, og af en prøvet Redelighed og Samvittighedsfuldhed, der kunne maale sig med enhver Andens. Hans Fortjenester i forskjellig Retning er bleven paafljønnet af Regeringen. Han blev saaledes den 1. Januar 1859 udnævnt til virkelig Justitsraad, den 15. Juli 1861 til Ridder af Dannebrog og den 6. Oktbr. 1862 til virkelig Statsraad. Vilde ere enige i at erkende, at Statsraad Bregendahl saa godt som Noget har gjort sig fortjent til denne offentlige Udmærkelse, denne sin Konges Paafljønelse.

Nogle Begivenheder i August Maaned.

1. National-Banken i Kjøbenhavn stiftes 1813.
4. Evesferne gjøre Landgang ved Humlebøl 1700.
6. „Frederiks Hospital“ i Kjøbenhavn stiftes 1756.
- „ En Nigsakt bestemmer Norges og Sverrigs gjensidige Forhold 1815.

7. Kong Frederik VII. ægtevies morganatisk til Lehnsgrevinde Louise Christine Danner 1850.
9. Kong Erik Plooyen myrdes og kastes i Elven 1250.
10. Kong Knud Magnussen myrdes i Roskilde 1157.
- „ Kjøbenhavns Borgere faa Adelsfriheder 1658.
- „ Sønderjylland gjenforenes uadskillelig med Danmark 1721.
11. Kong Christian IV. styder 12 Skorte mellem Kjøbenhavn og Hørsholm 1617.
- „ Danske Hælsetropper indlægge sig stor Ære ved Waag i Ungarn 1715.
13. Den uheldige Fred for Danmark afflattes i Brømsbro 1645.
15. Engländerne gjøre Landgang paa Sjælland 1807.
17. Evertig affaar i Frederikshamn Finland til Rusland 1809.
23. De Belejrede i Kjøbenhavn gjøre et lykkeligt Udfald mod Evensterne 1658.
24. Veterinær- og Landbo-Højskolen ved Kjøbenhavn indvies 1858.
25. Kong Frederik III. giver Hals i Sylland Kjøbstads-Privilegier 1656.
- „ Revolutionen i Brüssel udbrøder 1830.
27. Kong Erik Jaaret døer i Odense som Munk 1147.
- „ Kong Frederik I. lægger Særridslev By og Marker til Kjøbenhavn 1527.
29. Evig Forbindelse mellem Danmark og Norge oprettes i Bergen 1450.
- „ Indskrænkningen af „Danmarks Niges Grundlov“ stadfæstes 1855.
31. Domkirken i Lund indvies af Erkebiskop Eskild 1145.
- „ Danskerne afbrænde Vestervig i Smaaland 1677.

Smaating af gamle Almanaker.

1597. Den 13. Hundedagene endes. — Den 19. Dyrer og Mandstet.
1619. Den 31. Larm blæser Dieffuelen op i alle Gader, oc vil vdslyrte Blod.

1625. Den 16. og 17. Geistlige anstifte stor Forfølgelse. —
 Sidste forter den 14 Aug. 10 efft. Torden oc vær.
 De Geistlige practisere paa stor Forfølgelse. — Den
 23. og 24. Høye Potentater tage sig vare.
1626. Den 9. Hundedagene endes.
1630. Den 22—24. farligt til Hofue.
1654. Nu meyer jeg aff det hvide Ving,
 Seer slittig til jeg blifv ey slug,
 Jeg bruger beest oc bitter Mad,
 Ektyr Middags søsn, bad oc Arklad.
1659. Jeg bruger beest oc bitter Mad,
 Ektyr Krydder, Middags Søsn oc Bad..
-

9. September.

1. Bonde, Gustav, (d. G.),
1620, † 25. Septbr. 1667.
Høegh-Guldberg, Dve, 1731,
† 8. Febr. 1808.
Chierry, Jean Pet. Fr., 1806,
† 27. Juni 1858.
2. Jøllstrup, Søren August,
1773, † 5. Septbr. 1859.
Rangau, Andr. Konr. Pet.,
1773, † 3. Aug. 1845.
Brahe, Magnus, 1790, †
16. Septbr. 1844.
*Jakobsen, Jakob Chr., 1811.
*Müller, Hans Christ., 1818.
3. Kong Frederik I., 1471,
† 10. Apr. 1533.
Garné, Henrik, 1788, † 3.
Septbr. 1861.
*Puggaard, Hans, 1788.
*David, Anton Aaron, 1794.
4. (Richelieu, Arm. Jean
du Plessis, 1585, † 4.
Decbr. 1642.)
Dronn, Juliane Marie,
1729, † 10. Oktbr. 1796.
Abildgaard, Nik. Abrah., 1744,
† 4. Juni 1809.
Fersen, Hans Axel, 1755,
† 20. Juni 1810.
Bram, Chr. Henriksen, 1756,
† 25. Novbr. 1821.
*Unsgaard, Iver Joh., 1797.
Nielsen, Anna Helene Doroth.
Brenoe, 1803, † 21. Juli
1856.
5. Tessin, Carl Gustav,
1695, † 10. Jan. 1770.
Treschow, Niels, 1751, †
22. Septbr. 1833.
Bindschöll, Michael Gottf.
Birckn., 1800, † 14. Juli
1856.
Berg, Fr. Theodor, 1806.
*Bruun, Mads Bagh, 1809.
6. Gezelius, Joh., (d. M.)
1647, † 18. Apr. 1718.
Lullin, Chr. Braumann, 1728,
† 21. Jan. 1765.
Ahlman, Pehr Zakar.,
1734, † 23. Martz 1802.
(Lafayette, Marie Jean
Paul Roch Yves Gilb.
Motier de, 1757, † 20.
Maj 1834.)
*Mahnz, Peter Lauritz, 1807.
*Nielsen, Grandé, 1811.
7. Hølslein, Joh. Ludv., 1694.
† 29. Jan. 1763.
Bille, Steen Andersen, 1751,
† 28. Decbr. 1860.
*Brandt, Preben Eihme, 1807,
† 28. Decbr. 1849.
Brndsf. Louise B. S. G.
A. S. til Danmark, 1817.
8. Unsgar, 801, † 3. Febr.
865.
Broffenhuus, Lauritz, 1552,
† 7. Novbr. 1604.
Binding, Povl, 1658, † 27.
Martz 1712.

Fiskemaaned.

- Sorterup, Anna Cathr. Hjort,
1674, † 17. Septbr. 1694.
Sergel, Joh. Tobias, (d. G.)
1740, † 26. Febr. 1814.
*Grundtvig, Mik. Fr. Severin,
1783.
(Ellenborough, Edw. Law,
1790.)
*Oluf, Jakob Viden, 1802.
*Schulin, Joh. Sigmund,
1808.
*Tronier, Carl Chr., 1809.
9. Sibbern, Valent. Chr. Vilh.,
1779, † 1. Jan. 1853.
*Radstue, Hans Pedersen, 1802.
10. Bartholin, Casper, 1655,
† 11. Juni 1738.
*Lier, Carl Frederik, 1806.
Haffner, Wolfgang, 1810.
11. Switsfeld, Arild, 1546, †
13. Decbr. 1609.
Kuhlau, Fr. Dan. Rud.,
1785, † 12. Marts 1832.
*Dahl, Torfild Chr., 1807.
*Pedersen, Jens, (Erding),
1818.
12. Bredal, Niels Krog, 1733,
† 26. Jan. 1778.
Norberg, Joh. Erik, 1749,
† 11. Juli 1818.
13. Urup, Ngel, 1601, † 15.
Marts 1671.
Torm, Erik Oluf, 1607, †
2. Juni 1667.
Westen, Thomas von, 1682,
† 9. Apr. 1727.
Selling, Peder Norden, 1758,
† 7. Febr. 1827.
*Rosentrants, Jver Chr., 1808.
Hansen, Hans Peter, 1810.
14. Sveinssen, Brynolf, 1605,
† 5. Aug. 1675.
(Humboldt, Fr. Heinrich. Alex.
1769, † 6. Maj 1859.)
Falsen, Knutten Magn., 1782,
† 13. Jan. 1830.
*Stampe, Henrik, (d. D.),
1803, † 21. Marts 1860.
*Nielsen, Ole, 1805.
*Lvistgaard, Hans Nikolaj,
1817.
Deesau, David, 1819.
15. (Wallenstein, A. W. G.,
1583, † 25. Febr. 1634).
Hest, Jens Krog, 1772, †
26. Marts 1841.
*Treschow, Fr. Vilh. de, 1786.
*Liders, Ferd. Henr. Leonh.,
1806.
*Aaberg, Christen Pedersen,
1819.
16. Wendt, Joh. Chr. Vilh.,
1778, † 4. Marts 1838.
*Hjelberg, Didr. Aug., 1804.
*Jons, Hans, 1821.
17. Jofe, Henr. Herm., 1790,
† 21. Septbr. 1853.
Daugaard, Jakob Bregger,
1796.
Fjellstedt, Peter, 1802.

- *Gad, Henry Theod., 1816,
† 3. Oktbr. 1860.
18. Schøller, Chr. Caspers,
1609, † 10. Febr. 1677.
Kong Christian VIII.,
1786, † 20. Jan. 1848.
19. Birch, David Seidelin, 1780,
† 26. Juni 1854.
Elmqvist, Adolf Jr., 1788.
Sergel, Joh. Tobias, (D.D.),
1790.
20. Rosenschöld, David
Munck, 1786, † 21. Decbr.
1840.
Jensen, Jens, 1796.
*Dalsgaard, Lars Christ., 1801.
*Johansen, Hans, 1804, †
21. Febr. 1862.
21. *Marckmann, Jørg. Vilh.,
1804, † 11. Juli 1861.
*Milling, Rasm. Peders., 1811
*Myrup, Ped. Christens., 1816.
22. Starcksen, Enurro, 1179,
† 16. Aug. 1241.
Gjerg, Chr., 1790, † 10.
Maj 1860.
23. Nystrøm, Per Olof, 1764,
† 15. Juli 1830.
Smith, Daniel Peter, 1782.
*Hansen, Hans Jørgen, 1803.
Læssøe, Bern. Hans Jr. Abr.,
1811, † 25. Juli 1850.
24. Jensen, Henr. Karst., 1789,
† 4. Juli 1860.
*Cederfeld de Simonson, Hans
Chr. Joach., 1817.
25. Binstrow, Anna Kathr.,
1636, † 25. Aug. 1678.
- Rømer, Ole, 1644, † 19.
Septbr. 1710.
- *Neergaard, Peter, 1801, †
11. Maj 1853,
Gundorph, Hans, 1808.
*Blech, Jørgen Viktor, 1812.
26. Hauch, Adam Vilh., 1755,
† 26. Febr. 1838.
Hansteen, Christopher, 1784.
27. Clavius, Joh., 1624, † 1.
Maj 1698.
Andersen, Rasmus, 1789.
Wittler, Chr. Jr. Emil, 1797,
† 11. Jan. 1840.
*Raben, Julius, 1804.
*Ammitzbøll, Lars Tobias,
1807, † 18. Septbr. 1852.
Arrhenius, Joh., 1811.
28. *Hansen, Maurits Mork,
1815.
29. Kong Christoffer II,
1276, † 15. Juli 1333.
Gyllenborg, Joh., 1682,
† 22. Maj 1752.
(Nelson, Horazio, 1752,
† 22. Oktbr. 1805.)
Wøller, Rasmus, 1763, †
9. Novbr. 1842.
- Andelbach, Andr. Gottl.,
1792, † 3. Marts 1862.
- Brdsf, Thyra A. C. Chr. A.
til Danmark, 1853.
30. Skytte, Bengt, 1614, †
23. Juli 1683;
Birkerød, Jakob, 1624, †
13. Juni 1688.

4. Hans Axel Fersen, en ærgjerrig og stolt Svensker, der svang sig op til Stormester for det kongelige Hus, Rigmarskalk og Kansler for Universitetet i Upsala, blev født den 4. Septbr. 1755. Efter tilendebragte Studier indtraadte han i Frankrig som Oberst i „det kongelig svenske Regiment“, tjente saa i Amerika og vendte efter nogle Rejser tilbage til Frankrig, hvor han var en tro Tilhænger af den kongelige Familie. Forklædt som Kudsk søgte han endog at befordre Ludvig XVI.'s Flugt. Herover blev han saaledes hadet af Franskmændene, at han, for at undgaa Skafottet, maatte flygte bort fra Paris, for at vende tilbage til sit Fædreland. Her svang han sig nu snart op til de nævnte høje Værdigheder. Men hans Ærgjerrighed og Stolthed bevirkede, at han ogsaa blev en Gjenstand for det svenske Folks Had, og da den valgte Tronarving, den højt elskede Prinds August, pludselig døde i 1810, gav Folket Fersen Skyld for at have forgivet ham. Da Fersen indfandt sig ved Prindsens Jordefærd, den 20. Juni 1810, steg Folkets Had til den Grad, at man trak ham ud af hans Vogn, dræbte ham og slæbte hans livløse Legeme igjennem Stockholms Gader. Efter de senere fremkomne Oplysninger om Omstændighederne ved Prindsens Død var Fersen uskyldig i denne, og han faldt saaledes som et Offer for en uretfærdig Folkejustits.

S. Ansgar, Nordens Apostel, der blev født i Fikardiet i Frankrig den 8. Septbr. 801, blev allerede 813 Benediktiner-Munk og i 20 Aar i Norge. Paa Kjeffer Ludvig den Frommes Opfordring drog han 826 tilligemed den debte danske Kong Harald Klak til Danmark, for at udbrede Christendommen i Norden. I Hadeby (Slesvig) og Ribe byggede han Kirker, og han kjøbte indfødte Dreng, for at danne dem til Præster for deres Landsmænd. Senere drog han til Sverrig, for ogsaa der at udbrede den christne Tro, men forvaæde ikke stort samvæds. Høref (Grit) Barn, jydsk Underkonge, lod Kirkerne i Hadeby og Ribe nedrive og Præsterne forjage, men Ansgar talte saa inderligt til Kongen, at han atter fik Tilladelse til at opbygge Kirkerne, samt

derhos en ny i Aarhus. Kejseren udnævnte Ansgar til Erkebisp i Hamborg, og Paven lagde hele Norden under hans Bispestol; men under Iron-Stridighederne efter Kesser Ludvigs Død vankede den fromme Biskop en Tidlang om uden Hjem, indtil Ludvig den Tjydske forenede Erkebispedømmet Bremen med Hamborg, hvor Ansgar endte sit velsignelsesrige Liv den 3. Febr. 865. En Kirke i Bremen samt den katholske Kirke i Kjøbenhavn bære hans Navn.

— **Nikolaj Frederik Severin Grundtvig**, den legemliggjorde Nordens Aand og Nordens stærke Zionsvægter, der endnu med næsten ungdommelig Sjæls- og Legemskraft færdes iblandt os, er en Præsteson fra Udby ved Bordingborg, hvor han fødtes den 8. Septbr. 1783. Hvad denne sjældne danske Aand har virket som Præst og Skjald til Bættelse af den indstumrede Christendommens og Nordens Aand blandt os, lader sig ikke paarive klart og udtømmende, lader sig maasse bedst antyde ved følgende smukke Ord, som Digteren Jngemann for mange Aar siden skrev for at sættes under Grundtvig's Portæt:

„Med Sagastav og Pedersjværd i Haand,
Du arved Sages Rigt og Kingos Aand.
Fra gamle Nord Dit Dje saae mod Osten,
Og Aander har Du vatt med Kæmperesten.“

Da Grundtvig i 1861 højtideligholdt sit 50aarige Embeds-Jubilæum som Præst, belønnede Frederik VII. hans Fortjenester ved at give ham Titul af Biskop. Grundtvig er om faa Uger 80 Aar gammel, men hans Aands og Legems Kræfter ere endnu stærke. Vid han maa leve endnu i mang: Aar blandt os, indtil den Livets og Dødens Herre, hvis tro Tjenere han her var, kalder ham bert til sin Hertighed!

13. Hans Peter Hansen, en dygtig og vidt-bekjendt folkelig og frisindet Skolelærer, er født den 13. Septbr. 1810 i Aasminderup ved Holbæk, hvor hans Fader var Skolelærer. Efter sin Konfirmation kom han den 1. Maj 1826 i Forst- og Jagtlære hos kgl. Skovrider Dhrt ved Næsbyholm og sit efter 2 Aars Forløb Lærebrev. Efter derpaa i 1½ Aar hjemme at have forberedt sig til Afgangs-Examen ved et Skolelærer-Seminarium og i Sommeren 1829 havde taget denne. Blev han den næstpaafølgende 1. Oktbr. optaget som Discipel paa Seminariet i Vesterborg, hvorfra han dimitteredes den 3. August

1830 med bedste Karakter. Han blev derpaa strax ansat som Hjælpe lærer hos sin Fader og forblev i denne Stilling indtil 15. Januar 1832, da han af Baron Zeuthen til Tollese fik Kalds-brev som Skolelærer og Kirkesanger i Åsminderup efter sin Fader. Som Skolelærer virkede han med en saadan Nidkjærhed og Samvittighedsfuldhed, at han erhvervede sig sine Høresattes og Sogne-Beboeres fuldkomne Tilfredshed og Anerkjendelse, endog i den Grad, at mangen anden Skolelærer vistnok har ønsket at kunne dele Lod og Andel med ham i saa Henseende. Hansens Følelighed og virkelige Frisindethed aabnede ham ofte, især efter 1848, mangen Lejlighed til at række, høre og styrke den sande og ægte Folke-Bevidsthed og Frihedsjænde, og han erhvervede sig saaledes Tid efter anden en stedse større Kreds af personlige og politiske Venner og vandt en sjælden stor Indflydelse rundt om paa Hølbæks Amt. Dette viste sig især, da han den 1. Marts 1855 blev valgt som Viceformand for og Kontrolmedlem af „Brandassurances-Foreningen for rørlig Ejendom for de mindre Landejendoms-Besiddere i Hølbæks med flere Amter“, og siden som Viceformand for „Livsforstrings-Selskabet for Kreaturer i Sjællands Stift“, som Medlem af Bestyrelsen for „den sjællandske Kommunal- og Vælger-Forening“ og „Døsternes Folke-Forening“. I 1856 blev han valgt som Sogne-Forsandskabs Formand for Åsminderup Sogn og i samme Aar som Medlem af Hølbæks Amtsråd. Alle disse Lidskyster beklæder han endnu, og af Amtsrådet var han endog delegeret som Medlem af Valg-Bestyrelsen ved Landsthingsvalget i Roskilde den 20. Juni 1863. I 1858 fik han Bestikkelse som Klasselotteri-Kollektor. Skolelærer Hansen er et meget fremtrædende Eksempel paa, at en virkelig folkelig og frisindet Skolelærer kan komme til at u'ere Indflydelse i en vid Kreds, uden derved at staa sin egenlige Embedsgjerning, og for Folkfrihedens og deres egen Skyld, vilde det være ønskeligt, at mange Skolelærere rundt om i Landet vilde træde i hans Fodspor! Ved at gærne Folkets Sag, vilde de tillige gærne deres egen, Noget, Størstedelen af dem hidtil ikke har kunnet eller villet indse.

25. Ole Rømer, vor europæisk berømte Landsmand som Astronom og Mathematiker, og den danske Landsskyldsjætnings heldige Ordner, er en Kjøbmands søn fra Aarhus. Han blev født den 25. Septbr. 1644. Efter at

være bleven Student, lagde han sig især efter Mathematik og Astronomi og udmærkede sig saaledes heri, at da den franske Astronom Piccard senere kom til Norden, for her at anstille Jagttagelser, lagde han Mærke til den unge Rømer og formaaede ham til i Aaret 1671 at rejse med til Frankrig, for der end yderligere at uddanne sig i de Videnskaber, han dyrkede med saamegen Kjærlighed. I Frankrig opholdt han sig i 10 Aar og vandt der en heldig Stilling og et europæisk Navn; han blev saaledes Kronprindsens Lærer i Mathematik, og i Forening med Piccard og Cassini deltog han ikke alene i Antægget af det kunstige Vandspring i Versailles, men ogsaa i de af dem anstillede astronomiske Jagttagelser. Ved denne Leilighed gjorde han en ny Ordgælse, der har gjort hans Navn udødeligt. Han var nemlig saa heldig at beregne den Tid, som Lyset bruger til sin Forplantning, og blev saaledes Dydageren af en af de mærkeligste og vigtigste Lærdomme i Himmelsens Fysik, nemlig den om Lysets Forplantning og Hurtighed. Ole Rømer blev nu kaldet hjem i 1681, for at overtage en mathematisk Professors-Post ved Universitetet, men efter 6 Aars Forløb maatte han efter kongelig Befaling atter gjøre en videnskabelig Udenlands-Rejse, og paa denne besøgte han Tydskland, Frankrig, England og Holland. Efter sin Hjemkomst 1688 blev han Udsæssor i Højesteret og 1705 Politis- og Borgmester i Kjøbenhavn. Hans store Fortjenester af Danmark ere imidlertid de, at der ved ham blev indført ny Bøgt og Maal hos os, og dernæst, at han forfattede en ny Matrikel eller en almindelig Jordebog, hvorved en ligelig Skylsfæmning af hele Landets Jordgods blev mulig. Den gamle og vilkaarlige Beregning af Hartorn (haardt Korn: Rug og Byg, i Modfæmning til blødt Korn: Havre) blev derved afløst og lovligt afskaffet for Fremtiden. Paa dette store fædrelandste Anliggende, hvortil Herremændene efter Kongens Ordre maatte levere Materiale ved at indsende til ham deres Jordebøger, arbejdede den utrættelige Mand i 7 samfulde Aar og erhvervede sig ved dette Arbejde stor Paaskjønnelse af sit Fædreland. Den, der veed, hvorledes Godsejerne mishandlede Jærtebonden, og saa gjennem en vilkaarlig og høist uretfærdig Skylsfæmning i Jordebøgerne, han erkjender med stor Glæde, at Ole Rømer har gjort sig fortjent til altid at mindes med Taknemmelighed af den danske Bonde. Han døde den 19. Septbr. 1710.

29. Christopher II., den usleste af alle danske Konger, den Konge, der forraadte, pantsatte og folgte sit Rige og endelig døde som en arm Indsidder — denne Konge blev født den 29. Sepbr. 1276. Allerede som Prinds gav han tilstrækkelige Prover paa den lave Sjæl, der boede i ham, paa den Underfundighed og Usjælsked, der ikke forlod ham, førend han som Konge havde forhaanet og nedværdiget sit Fædreland og sine Underfaatter saa dybt, som det endnu aldrig er skeet af Noget, der bar et Kyrstsepter; førend han havde faaet solgt og pantsat hele Danmarks Rige, og han selv kun ejede saameget, at han maatte trygle om Ophold hos sin Broder paa Volland. Christopher II. bar endog som Prinds Avindssjold imod sit Fædreland, idet han forenede sig med sin Faders, Erik Blippings, Mordere og haanede saaledes tillige sin Faders Blod, der streg om Høvd. I sine sidste Djebliske advarede hans Broder, Kong Erik Menved, sine Omgivende imod, at Landet indlod sig paa at vælge ham til Konge; men ved de herskesyge Præsters og de landgriske Tydskeres Fjæly blev han desuagtet valgt. Da han som Konge ikke havde mere tilbage at sælge eller pantsatte af sit Fædreland, og nu opholdt sig engang i Saffjøbing, fik Adelsmændene Hennifer Breide og Hans Ellemose Jld paa Huset og greb saa den kongelige Usling og bragte ham til Grev Johan paa Nalholm, Kongens Halvbroder født i Moderens andet Gæteskab; men denne vilde ikke engang værdige Kongen nogen Dymærksomhed, men jog ham bort, saa at Kongen paa en haanlig Maade maatte løbe sin Vej. Kort herefter døde Christopher II. som Indsidder i Nykjøbing paa Falsker den 15. Juli 1333. Han har efter sin Død faaet det velfortjente Eftermæle: „Han var den fletteste og uhykkeligste Konge, som har siddet paa Danmarks Trone, men hans Ulykker vare selvforskyldte, thi de vare en bitter Frugt af den Sæd, han selv havde udjaaet under sine Oprør mod sin Broder“. Vi kunne lægge til: Han har efterladt sig et saa stammelig Mindesom dansk Konge, at man maatte ønske at kunne udslette hans uværdige Navn af Danmarks Arbooger og overgive det til evig Gorglemmelse. Enhver foragte Kong Christopher II's Minde! Men ikke heller glemme man at foragte de adelige og præstelige, de danske og tydske Riddingers Minde, der ved deres Naad og Rænker hidroge, hvad de formaaede, til at gøre ham til Danmarks usleste Konge!

— **Andreas Gottlob Rudelbach**, „det levende Bibliothek“, Europas lærdeste Kirke-Historiker“, var en Søn af en fattig Skræder i Kjøbenhavn. Han blev født den 29. Septbr. 1792. Fra først af var den unge Rudelbach bestemt for Handelsfoget, men i 1805 blev han indsat som Discipel i Metropoli-tan-Skolen, hvorfra han afgik til Universitetet 1810; det næste Aar tog han den filologiske og filosofiske Examen med Udmærkelse, i 1817 vandt han Universitetets Guld-Medaille for Besvarelser af et æsthetisk Prisopgømaal, i 1820 tog han theologisk Embeds-Examen med Udmærkelse og i 1822 den filosofiske Doktorgrad. I sine Skole-Aar men især i sine Universitets-Aar gik han sædvanlig under Navnet: „Det levende Bibliothek“. Han gjorde derpaa en Udenlands-Rejse, og efter sin Hjemkomst erhvoldt han Tilladelse til at holde en Række theologiske Forelæsninger. I 1827 modtog Rudelbach Tilbud om en Ansættelse ved et preussisk Universitet, hvilket han ikke modtog, og i det vaafølgende af Grev Ludvig af Schönburg et Kald til Superintendent, Konsistorialraad og Forstpræst i Glauchau i Kongeriget Sachsen. Dette Kald modtog Rudelbach og fik derved endel Gjender blandt sachsiske Præster, der sølte sig fornærmede over, at en dansk Mand var bleven for-ruffet dem. I 1841 modtog Rudelbach fra Universitetet i Erlangen et Hædersdiplom som Doktor i Theologien, „paa Grund af hans store theologiske Nidgdom, rige Forfatter-Virksomhed og hans Zver i at forsvare den evangelisk-lutherske Kirke og ved at udbrede og fremme Religiøsitet“. I 1843—44 afholdtes en evangelisk-luthersk Kirke-Konference i Leipzig, ved hvilken Rudelbach fungerede som Præsident, og i 1845 deltog han virksomt imod de Bestræbelser, der havde sat sig til Formaal at ophæve Kirkens Grundvold i dens Symboler, og udgav en med mangfoldige Under-skrifter forsynet Modadresse til Kamrene mod Petitionen i den nævnte Retning, hvilket havde til Følge, at Symbolspørgsmaalet lagdes tilside. Det fjendelige Sindelag, der især fra nu af lagdes for Dagen imod ham, bevægede Rudelbach til i 1845 at nedlægge sit Embede og at vende tilbage til sit Fædreland efter henvend 19. Mars Gravværelse, og han fik her det Præstekald ved St. Mikkels Menighed i Elagelse, i hvilket han døde den 3. Mars 1862 som en af Nutidens berømteste Lærde.

Nogle Begivenheder i September Maaned.

1. Huset Oldenburg bestiger Danmarks Trone 1448.
2. Norge faar sit „Frederiks-Universitet“ i Christiania 1811.
7. Garibaldi holder sit Triumfsindtog i Neapel og udraaber Victor Emanuel til Kærefølge over Italien 1860.
8. Den mærkværdige Nigsdag i Kjøbenhavn aabnes 1660.
9. De danske Krigeres Høstindtog i Kjøbenhavn 1849.
10. Frederik VI's Billestotte ved Frederiksberg affløres 1858.
11. Danmark og Norge faa fuldständig Trykkesfrihed 1770.
14. Censuren ophæves og Skrivefrihed indrømmes i Danmark 1770.
- „ Blodigt Slag ved Drava's i Finland 1808.
16. Russerne afbrænde Moskau 1812.
17. Thorvaldsens Museum aabnes 1848.
19. Kong Erik Gund myrdes ved Urneboved 1137.
21. Jver Lykke slaar og fanger Everskerfongen Albrecht ved Falkøping 1388.
- „ Universitetet i Upsala stiftes 1477.
23. Det kgl. Theater i Kjøbenhavn aabnes 1722.
26. Freden imellem Danmark og Sverrig sluttet i Lund 1679.
27. Danmarks og Norges Trykkesfrihed titintetgjøres 1799.
28. Grundstenen til Kjøbenhavns Raad- og Domhus lægges 1805.
29. Dronning Margrethe holder sit Indtog i Stockholm 1398.

Smaating af gamle Almanaker.

1619. Den 6. og 7. Store Ferrer farlige. — Den 7. skeer en $\text{S} \text{O}$ cum degt. lat. Persei, syderis bellicosi, betyder ufredelig tractation oc tilsammenkomst som icke affgaar uden Skade, derfor raader ieg at bliffue der fra at mand icke skal bære Lycte foruden Lush.
1620. Den 7. Wegen Jteffade vil skee, om mand ey tilseer.
1625. Den 13—15. Trætte og Oprør blandt de Geistlige. — Den 20. Høje Potentater hafue derisfag i god oct.
1626. Kong Waldemar byggede Stockholm Anno Christi 1250. — sund Veir og Lust, stor Siugdm blandt Gamle oc Unge.

1628. Den 17. En høy Person doer i disse Lider, hvoraf
gaar Ny.
1631. Den 15. De vil bliſſue en ſton oc lyſtig Eſſterhoſt,
Vjn oc Humle, Gble, Pere oc Blommer offuerſlodig.
Til met ſaa er oc en ſton Olden forhaande, oc beſynderlig
Riſtefana, Gud hjelpe off dertil, oc affuende den ſkadelige
Peſtilens Blodsot, oc andre farlige Siugdom, for ſit
allerhelligſte Naſſus ære ſkyld.
1641. og 1643. Alleslaas Mad fand Du her brug
Thi det er got, purgier din Bug.
1654. Nu ſtal Bonden ſit Korn udterſke,
Giſterne fange Giſte ferſte.
Purgeer, bad, oc Aarelad,
Wd oc drick, gjør dig ſaa glad.
1659. Bad nu, lad dig Aaderflaa,
Plant, Purger, Din Cæd oc ſaae.
-

10. Oktober.

1. Kinafjebing, And. Anders., 1597, † 11. Oktbr. 1668.
Wieselgre, Pehr, 1800.
*Jensberg, Chr. Alexis, 1802.
*Beck, Hans Charl. Joh., 1817.
*Schewelin, Julius Thorvalds-
sen, 1821.
2. Janson, Sæter, Fr. 1737,
† 4. Oktbr 1805.
Ronne, Chr. Fr., 17. 8.
*Gberlin, Ad. Eman. Conrad,
1822.
3. Lange, Ida, 1584, † 13.
Juni 1649.
*Düster, Tage Chr., 1780,
† 2. Oktbr. 1849.
Eckstrømer, Carl Joh.,
1793, † 13. Aug. 1860.
Retzius, And. Adolf, 1796,
† 18. Apr. 1860.
*Maalee, Carl Ad., 1802,
† 14. Juli 1853.
*Schroll, Christian, 1808.
4. Longomontan (Longberg),
Chr., 1562, † 8. Oktbr.
1647.
Krøger, Carl, 1711, † 3.
Juli 1771.
Raasloff, Gar. Jver Andr.,
1816.
*Grieger, Andr. Fr., 1817.
5. Bille, Grif, 1629, † 25.
Juli 1656.
Trellund, Hans, 1669, † 12.
Juni 1735.
- Dilgaard, Nif. Eding., 1775,
† 4. Marts 1863.
Wegener, Jens Ernst, 1781,
† 15. Oktbr. 1846.
*Koster, Skaf Kineb., 1801.
*Kroab, Andr. Laur., 1816.
6. Præsj. Charlotte Amalie,
1706 † 28. Oktbr. 1782.
Vesjel, Joh. Herm., 1742,
† 29. Febr. 1784.
Vestrup, Gr. Otto Br., 1769,
† 13. Maj 1841.
*Adler, Pet. Chr., 1796, †
10. Apr. 1851.
*Lychegaard, Andreas, 1797.
*Johannsen, Frederik, 1805.
Kona Frederik VII., Carl
Chr. 1808.
*Gleerup, Asmund Chr., 1809.
Goldschmidt, Jenny Lind, 1820.
7. *Bang, Peder Georg, 1797,
† 2. Apr. 1861.
Raber, Peter Chr. Fr., 1810.
*Damfiær, Jens Emil, 1811,
† 26. Aug. 1858.
*Steen, Adolf, 1816.
- 8 Rosenfrands, Anna, 1654,
† 18. Oktbr. 1618.
Halenius, Engell., 1700,
† 14. Febr. 1767.
Afzelius, Adam, 1750, †
30. Jan. 1836.
Bruun, Lamb. Dan., 1754,
† 25. Febr. 1839.
9. Ggede, Povel, 1708, † 3.
Juni 1789.

Eedemaaned.

- *Kirf, Ole Chr. Christ., 1788.
10. Refensparre, Eteen, 1588, † 21. Febr. 1612.
Wahl, Viart., 1749, † 24. Decbr. 1804.
Bjornstjerna, Magn. Fr. Ferd., 1779, † 6. Oktbr. 1847.
Krogb, Gerb. Christof., 1785, † 12. Apr. 1860.
*Mau, Jens Chr. Edv. Theod., 1808.
11. Bonde, Carl, 1648, † 16. Decbr. 1699.
Kong Frederik IV., 1671, † 12. Oktbr. 1730.
Blücher, Eteen Steenjen, 1782, † 1. Apr. 1848.
*Ussing, Tage Algreens, 1797.
Oveiffou, Thomas, 1798.
*Nielsen, Jens, 1818.
12. Jejs, Matthias, 1627, † 8. Juli 1683.
Rudenschöld, Carl, 1698, † 10. Juni 1783.
Bugge, Thomas, 1740, † 15. Jan. 1815.
Balle, Nikol. Edinger, 1744, † 19. Oktbr. 1816.
Blum, Fr., 1760, † 18. Jan. 1834.
*Lugen, Chr. Fr. Aug., 1797, † 27. Novbr. 1850.
*Voigt, Joh. Christof., 1804.
13. Fjort, Viktor Fr., 1765, † 26. Juli 1818.
- Bissen, Herm. Wih., 1798.
14. Feuch, Ludv., 1620, † 18. Apr. 1681.
Winter, Fr. Chr. Carl Henr., 1761, † 9. Apr. 1830.
*Weyhe, Joh. Henr., 1786.
Scheele, Ludv. Nikolaus, 1796.
*Gundrup, Niels, 1797, † 19. Oktbr. 1853.
*Andra, Carl Christof. Georg, 1812.
15. Walin, Joh. Olof, 1779, † 30. Juni 1839.
Freund, Herm. Ernst, 1786, † 30. Juni 1840.
*Groos, Niels Chr., 1799.
*Trowsen, Michael, 1804.
16. Borriby, Jakob, 1683, † 18. Mars 1753.
(Knigge, Ad. Franz Ludv. Fr, 1752, † 6. Maj 1796.)
*Blom, Hans Jorgen, 1792.
17. Halsen, Enevold de, 1755, † 18. Novbr. 1808.
Frydendahl, Jorg. Peter, 1766, † 20. Febr. 1836.
*Eerenfen, Soren, 1801.
18. Eubm, Peter Fr., 1728, † 7. Sepbr. 1798.
Holstein, Fr. Adelt., 1784, † 21. Maj 1836.
*Stedfletb, Will. Walker, 1802.
*Jergensen, Jerg. Fr., 1807.
*Clausager, Jens Andf., 1809.
Bornemann, Fr. Chr., 1810, † 5. Oktbr. 1861.

19. Oxenstjerna, Bengt B.,
1591, † 9. Juni 1643.
Hornsyld, Jens, 1757, † 25
Oktbr. 1840.
Munch, Andreas, 1811.
Nesen, Hans Hans., 1596,
† 3. Apr. 1653.
20. Bartholin, Thom. (d. Y.),
1616, † 4. Decbr. 1680.
(Palmerston, Henry John
Temple, 1784.)
21. *Schlegel, Carl Otto Emil,
1794.
Lange, Fr. Claus, 1798, †
11. Febr. 1862.
*Pave, Hans Chr., 1808.
22. *Sansen, Hans, 1802.
Solst, Hans Peter, 1811.
*Kraiberg, Niels Nif. Hans.,
1814.
23. Juul, Dve, 1615, † 30.
Maj 1686.
Molise, Andr. Georg Adam,
1780, † 21. Oktbr. 1846.
24. Petersen, Niels Matthias,
1791, † 11. Maj 1862.
*Nielsen, Anders, 1817.
25. Heurlin, C. Isaak, 1786,
† 12. Marts 1860.
*Christensen, Balth. Matthias,
1802.
26. *Andresen, Fr. Nif., 1812,
† 24. Decbr. 1858.
Goldschmidt, Meyer Aron, 1819.
27. Tetens, Peder, 1728, † 7.
Apr. 1805.
Eoxlorsh. Joh. Sylv., 1772,
† 22. Apr. 1840.
- *Fvidt, Laur. Nif., 1777,
† 16. Marts 1856.
- *Lemnich, J. Konr. S., 1795.
*Norgaard, Jens Chr., 1807.
*Westergaard, N. Ludv., 1815.
Prds Baldemar til Danmark,
1858.
28. Schack, Hans, 1609, † 28.
Febr. 1776.
Gram, Hans, 1685, † 19.
Febr. 1748.
Tordenskjold, Peder 1691, †
12. Novbr. 1720.
Bernstorff, Andr. Peter, 1735,
† 21. Juli 1797.
*Dinjen, Hans, 1781, † 7.
Oktbr. 1855.
Arveprdsf. Carolinetil Dan-
mark, 1793.
*Carlson, Hans Rasmusen de,
1810.
29. Rasmusen, Poul Edv., 1776,
† 18. Juli 1860.
*Ploug, Parno Carl, 1813.
(Disterweg, Fr. A. W., 1790.)
30. Pdgrevinde Louise Charlotte,
1789.
*Lughest, Hans Ditlew, 1798,
† 13. Marts 1858.
*Nielsler, Lars Jr. N., 1816.
Prdsf. Augusta. 1823.
31. Ahnfelt, Niels Otto, 1801,
† 1. Jan. 1837.
*Andersen, Niels, 1806, †
25. Septbr. 1857.
*Dahlerup, Carl Emil, 1813.
Prdsf. Luise, J. E., 1851.

6. Frederik VII. Carl Christian. Skaberens af den danske Folkfrihed, „Frederik Folketjær“, som han til Dagens Ende vil nævnes i Danmarks Aarbøger og paa den danske Folketunge, er en Søn af Prinds Christian Frederik (den senere Kong Christian VIII.) og dennes Gemalinde, den mecklenburg-schwerinske Prindsesse Charlotte Frederikke. Han blev født den 6. Oktbr. 1808. Efter et besværet Ungdoms- og første Manddoms-Liv, der uafsladelig aabenbarede hans Kjærlighed til Frihed og Folkelighed og varslede om den Frihedens Stjerne, der vilte opgaa over Danmark, naar han engang sad paa sine Fædres Trone, besteg Frederik VII. denne Trone ved sin Faders Død den 20. Januar 1848. Det Frihedens Morgenstær, hvorefter det danske Folk saalænge havde sukket, fremtraadte med denne Dag i lysere Skikkelse og forstærkede med profetisk Kraft og Sandhed, at — nu var Tidens Gjælde for Folkfriheden i Danmark kommen. — „Folkets Kjærlighed min Styrke!“ — disse Ord valgte Kong Frederik VII. som sit kongelige Valgsprog, og under Kronens tunge Byrde i de Prøvelsens Aar, der med hans Tron-Besigtelse begyndte for Konge og Folk, lærte Kongen at erkjende Sandheden af disse Ord, og Folket, at Kongen fremfor enhver Anden var værdig til en saadan Kjærlighed, en saadan Styrke. Frederik VII. omgav sin Trone med Diæd af Folket; og — da rundtom i Landene Folkenes Smertens-Strig steg til Himlen om Menneske-Rettigheder ligeover for Jordens Magthavere og Vældige; — da Troner vaklede og traadtes under Fødder, og Kyrster joegs paa Flugt; — da Folkfriheden føddes under frygtelige Beer og debtes med en Bloddaab — da led atter det frie Kongcord fra Frederik VII.'s Kongesol: „Folkets Kjærlighed min Styrke!“, og — med det varmeste Hjærte for sit Folks Menneske-Rettigheder og Fremtidsvel behudede Kongen af fri Magt-Juldskommenhed sine Henhænger i saa Henseende og stævnedes Folket til et stort Danehof, for at raadslaa med ham om Kongegavens Størrelse. Kongens og Folkets Mand fuldjoerte deres Everb, og den 5. Juni 1849 stadfæstede Kong Frederik VII. den vedtagne „Danmarks Riges Grundlov“; indfattede derved den skjønneste Edelsten i Danmarks Kongekrone; indførte med uudstøttelige Træk Navnet „Frederik Folketjær“ i Danmarks Aarbøger, og — gjorde

der ved den 5. Juni til det danske Folks Gjenføðelses-Dag til Folkefrihed og Folkevel. Enhver Ven heraf ønsker med ægte dansk Ærlighed, at Frederik Folkekjær maa opnaa Oldingens høje Alder paa sine Fædres Trone og se det Frihedsstræ, som han med en saa gavmild Kongehaand har plantet og fredet, bære de herligste Frugter for Konge, Folk og Fædreland, — bære saadanne herlige Frugter, at man overalt i Europa mere og mere maa lære at prøve hen paa Danmark som et Rige, der er blevet lykkeligt, stærkt og rigt paa Betsignelse ved Frederik VII.'s store Kongegave og hans trofaste og uforandrede Følge- og Frihedsfjend; — at Kyrkerne maa lære at betragte Frederik Folkekjær som deres kongelige Forbillede, og Folkene at stræbe hen til, at dette maa ske!

— **Johan Herman Bessjel**, den danske Digter, der ved Vid og Lune blev sin Samtids Indling, og hvorved „Graad smelter hen i Smil“ endnu i vor Tid, er født den 6. Oktbr. 1742. Bessjel har skildret sig selv bedst som Digter og tillige som den, der syntes at sætte Pris paa at føre en næsten epniff Tilværelse, i den Gravskrift, han har skrevet over sig selv, saalydende:

„Han aad og drak, var altid glad,
Hans Støvlehæle gik han sjæve.
Han Ingenting bestille gad,
Til sidst han gad ej heller leve.“

Digteren Jens Baggesen har derimod sat ham følgende skjønne Minde:

„Graad smelted' hen i Smil, naar Bessjels Lune død,
Dg Glædens Smil forsvandt i Taarer ved hans Død.“

Johan Herman Bessjels altid glade Lune og sprudlende Vid standfede først ved hans Død den 29. Decbr. 1784. Hans Grav er først blevet prydet med et Vindesmærke i 1863.

10. Gerhard Christopher Krogh, Sejrherren ved Fsted, blev født paa Aastrup i Nord-Eleovig af fornemme Forældre den 10. Oktbr. 1785 og fik efter Dattens Skik sit Officeers-Patent paa Buggen. I 1790 blev han Kændrik, 1795 Sekond-Lieutenant, 1803 Premier-Lieutenant, 1807 Kapitain, 1825 Major, 1833 Oberst-Lieutenant, 1840 Oberst og 1847

General-Major. Da General-Major Hedemann efter Slaget ved Eleøvig 1848 nedlagde Overkommandoen, blev denne overdraget Krogh, men efter den ulykkelige Begivenhed i Egernsfjord Størtorsdag 1849 blev han for en Tid fjernet fra Overkommandoen, der nu blev givet til General Bülow. Man bebrejdede ham, at han havde forjæmt til rette Tid at lade afgaa Underretning til Krigslibene om Hærens forandrede Stilling. Men Krogh fik senere atter Overkommandoen, og han maa altsaa have været brodefri. Han førte Overbefalingen i Tømmedags-Slaget ved Isted den 25. Juli 1850 og erhvervede sig derved et udødeligt Navn i Danmarks Historie. Kongen gjorde ham til General-Lieutenant og smykkede ham med Danebrogs-Ordenens Storfors, Kong Oscar sendte ham Storforsæt af den svenske Sværdorden og Keiser Nicolaus I. sendte ham Storforsæt af den russiske St. Anna-Orden i Diamanter med følgende huldricke Skrivelse: „I det vi lade den mønsterværdige Tapperhed og udmærkede Klogskab, De har vist i Slaget ved Isted den 24. og 25. Juli hvor de under Deres Kommando staante tapre danske Tropper værdigt have opretholdt Deres Monark, vor Allieredes og Vens legitime Rettigheder vederfares sultkommen Retfærdighed, og ønske at vise Dem særdeles Velvillie, udværne vi Dem allernaadigt til Ridder af St. Anna-Ordenens første Klasse. Vi oversende Dem denne Ordens Diamant-Insignier og forklire Dem i kejserlig Raade beraagen. Petershoff den 7. August 1850. Nicolaus.“ — Krogh vedblev at kommandere Tropperne indtil Krigens Ende 1851. Efter Krigen udnævntes han til kommanderende General først i Eleøvig og senere i Holsten. Følgerne af et Slag-Udsældte nødte ham i 1857 til at sege sin Afsked, hvilken han erholdt. Den 12. April 1860 bortkaldte Døden Sejherren ved Isted, hvis jordiske Levninger bisattes den 23. April i Holmens-Kirke i Kjøbenhavn under store Højtideligheder, der overvaredes af Kongen. I 1862 overførtes de til Glensborg, hvor de hvile blandt de Faldne ved Isted.

18. Frederik Adolph Holstein, en for alt Godt og Værdt varmsjælende dansk Mand og Lehnsgreve, blev født den 18. Oktbr. 1784. Han erhvervede sig en Plads blandt de danske Adelsmænd, som ere blevne opøjsede Mænd i ridderlig Tænke- og Handlemaade. I 1808 tog han den juridiske Embeds-Examen ved Kjøbenhavns Universitet, men ikke for derved

at forskaffe sig Udgang til Statens Tjeneste, thi dertil stod ikke hans Hu, men fordi han solte, at "Kundskab er Magt" ogsaa hos Adelsmanden. Han boede stadigt paa sit Lebnssæde Holsteinborg, langt fra Hoffets og Hovedstadens larmende Liv, hvoraf han ingen Andet var, og færdedes derimod jevntlig blandt sine Bønder, hvis Velvære, det timelige som det aandelige, laa ham varmt paa Sinde, og hans Bestræbelser i saa Henseende understøttedes stadigt og kraftigt af den menneskekjærlige og fromme Danekvinde, der var hans Livs kjerlige og trofaste Vedfægerinde. Allerede i 1807 stiftede Grev Holstein for Holsteinborg Grevskab en Industri-Forening og i 1810 en Spare- og Laanekasse, der er den ældste Spirekasse i Danmark og foranledigede flere lignende Sparekassers Oprettelse. Hans Hjærte blødte ved Tanken om det meget aandelige Norge rundt om i Verden, og han deltog derfor med inderlig Sjæleglæde ikke blot i at udbrede sand kristelig Oplysning herhjemme, men ogsaa for, at Guds Riges Udbredelse maatte ske i Hednings-Verdenen. I 1833 oprettede han paa Giurendal en Opdragelses-Anstalt for fattige og vildledte Børn og han var dens faderlige Velgjører. Han mødte som Stænder-Deputeret i Roskilde i Slutningen af 1835, men hans stille Virksomhed i det politiske Liv blev kun kort. Døden kaldte ham, og han gik bort med et velsignet Minde den 21. Maj 1836. Grev Frederik Adolf Holstein bar, som sagt, erhvervet sig en udmærket Plads blandt saadanne danske Adelsmænd, der ere blevne ophøjede Mønstre i ridderlig Tænke- og Handlemaade; blandt sande Bondevener og blandt fromme Christne. Hans velsignede Minde vil længe leve i Danmark og da navnlig paa Grevskabet Holsteinborg!

25. Balthasar Matthias Christensen, den utrættelige "Bondevæn" og Agitator, er født i Randers den 25. Oktbr. 1802, hvor hans Fader, den senere General-Major Christensen, dengang laa i Garnison. Sønnen dimitteredes fra samme Byes lærde Skole til Universitetet. Fra 1830—34 var Balthasar Christensen anden Assistent paa Kysten af Guinea. Efter sin Hjemkomst i det sidstnævnte Aar tog han for første Gang Del i den offentlige Debat ved Udgivelsen af Stridskriftet: "Den frie Presse kontra Tage Algreen-Ussing" &c.; — i 1839 var han Medstifter af Bladet "Fædrelandet" og i 1840 valgtes han som Borger-Repræsentant i Kjøbenhavn. Samme Aar

valgtes han paa Lolland til Stander-Deputeret i Roskilde og gjenvalgtes 1847 for den nye Stander-Periode. I Standerstalen arbejdede han, navnlig i Forening med Drewsen, utrættelig for Selvejendoms Fremme og forskjællige andre Reformers i Bondestandens Interesse. Da Christian VIII.'s Regering i sin ubegribelige Blindhed for Tidens Larm og Krav forbød Bondemøderne i Ods-Herred, traadte Balthasar Christensen sammen med daværende Kaptein Tscherning, Kammerraad Drewsen og andre Mænd og stiftede „Bondevenernes Selskab“ den 5. Maj 1846, hvis Formand han blev 1848, da dets første Formand, Tscherning, blev Minister, og vedblev at være dette indtil 1858. I 1848 valgtes han som Medlem af „de erfarne Mænds“ Forsamling, der aldrig traadte sammen, og senere som Medlem af den grundlovgivende Rigs-Forsamling. Paa denne var han bestandig Fører for „Venstre“, og baade som saadan og som Medlem af Grundlovs-Udvalget havde han en meget væsentlig Andel i Grundlovens Affattelse og Vedtagelse, saaledes som den udgik fra Rigs-Forsamlingen. En anden Fortjeneste, der aldrig vil kunne bestrides ham, er den, at han ved sin Forespørgsel til „November-Ministeriet“, foranledigede Landbo-Kommissionens Nedsættelse i 1849, hvorved der virkedes meget betydeligt til Gavn for Bondestanden; og ogsaa det maa indrømmes ham, at medens Mange i Aarenes Løb svigtede Folkets og navnlig Bondens Sag, min derimod saae mere paa ensidige og egne Interesser, saa stod han stadig fast og uroffelig som en Folkets Mand. I 1853 traadte han fra Folkethinget over i Landstinget, hvoraf han endnu er Medlem. Bondestanden har, om end ikke i den Almindelighed og med den Bariighed, som den vistnok skylde sig selv og sin Sag, paaaffjønnet hans Fortjenester. De fattige Irlændere paaaffjønnede i sin Tid dog ganske anderledes deres Talsmand, „den stor Agitator“ Daniel O'Connell's Fortjenester. — Vi ønske, at Balthasar Christensen maa opleve at se Folkets Friheds-Vidtskud udvikle sig stærkere og almindeligere, end hidtil, og at det maa samle sig der i det danske Folk bojer sig sammen!

28. Peder Tordenstjold, en tappere og næsten overdreven behjærtet og dumdriftig dansk Søhelt, der endnu lever i danske, norske og svenske Folkemunde, blev født den 28. Oktbr. 1691. Han var af Fødsel en Normand og hed, inden

han blev adlet, Peder Bøssel. I sine Drengaar blev han sat i Estræderlære, men løb bort fra Naalen, for paa Søen at vinde sig Erværdet. Ankommen til Kjøbenhavn, kom han i Tjeneste hos Hofpræsten Jespersen, ved hvis Vægling han blev Eskadet. Det varede ikke længe, før Kadetten, der var lystig baade paa Tæppet og i Værket, naar Andre i Storm og Uvejr vare forfagte og modfaldne, blev forfremmet til Lieutenant og Kapitain. Efter at have aflagt flere glimrende Prover paa sin Tapperhed blev Kapitain Bøssel den 24. Febr. 1716 optagen i den danske Adelsstand under Navnet „Tordenskjold“. „Til Belønning for Overs Mod og Tapperhed“ — sagde Frederik IV. til den kun lidt over 24. Aar gamle Søhelt — „ville Vi nu optage Eder i Adelsstanden. I skal herefter hedde Tordenskjold“. — Ude af sig selv af Glæde, greb den unge Adelsmand Kongens Haand, kysede den og udbrød: „Tordenskjold, Tordenskjold! Naa, jeg skal, den Onde tordne mig! saaledes tordne for Svenskerne's Dren, at man skal sige, Deres Majestæt ikke har skjænket mig det Navn forgjæves“. — Tordenskjold holdt Ord. Den 8. Juli samme Aar sloges han saa tappert med Svenskerne ved Lynefilen, at uagtet han kun havde Kommandoen over 2 Fregatter, 3 Galejer og 2 Bombardeer=Pramme, vandt han dog det 14 Timers lange Slag, hvorved han erobrede en Skydepyram paa 24. Kanoner, 3 hele og 5 halve Galejer, 21 mindre beværnede og ubeværnede Skibe med Krudt, Geværer og Levnetsmidler, fuldstændigt ødelagde 4 Galejer, 2 Gallotter og 5 Lastskibe samt gjorde 931 svenske Matroser til Janger. Den danske Flotille havde kun 21 Mand døde. — I samme Maaned udførte han et høist dumdriftigt Ingreb paa Strömstad, der løb uheldigt af for ham; men den Krigsret, der efter hans Forlangende blev nedsat for at undersøge Sagen, fældte en Dom, der var ham til stor Gode. — Kong Carl XII. havde ikke opgivet Tanken om at erobre Norge. Han drog 1718 atter over Grændsen og bombardedede Frederikshald, der allerede for 2 Aar siden havde vist ham, hvad Fædrelands=Kjærlighed formaar at udrette; men her fandt han sin Død den 11. Decbr. 1718. Tordenskjold, der var den Første, der bragte Frederik IV. Efterretning om Carls Fald og Norges Befrielse fra Svenskerne, blev nu udnævnt til Viceadmiral. Freden blev sluttet 1720. I samme Aar gjorde Tordenskjold

en Rejse til Hannover, hvor han i en Duel blev snigmyrdet den 12. Novbr. 1720 af en svensk Oberst Stahl, der holdt Spillehus sammesteds. Den endnu kun 29aarige Tordenstjolds Lig blev ført til Kjøbenhavn og bisat i „Holmens-Kirke“, hvor Kongen lod sætte et prægtigt Marmor-Mindestmærke for ham.

Nogle Begivenheder i Oktober Maaned.

2. Fælles-Forfattningen for det danske Monarki udgaar 1855.
 4. Kjøbenhavns Universitet stiftes 1478.
 5. „Slesvigskolstenernes“ Storm paa Frederikstad afflaas 1850.
 6. „Dannebrog“, det første paa Nyholm bygte Skib, løber af Stabelen 1692.
 10. Den Nordstrand odelægges ved Vandflod 1634.
 12. De første Riddere af Dannebrog udnævnes 1671.
 13. Danmark bliver et Arverige 1660.
 16. Den franske Dronning Marie Antoinette henrettes 1793.
 17. Souveræniteten indføres i Danmark 1660.
 - „ Parlaments-Huset i London afbrænder 1834.
 20. 4000 Danskere slaa 25000 Svenskere ved Falkenberg 1565.
 - „ Norge indtræder i Forbunds-Forening med Sverrig 1814.
 21. Den store Ildbrand i Kjøbenhavn udbryder 1728.
 22. Politiet i Kjøbenhavn omordnes paa tidsvarende Maade 1701.
 23. Kong Svend Grathe myrdes af jydsk Bønder 1157.
 24. Svenskerne indtage Frederiksbodde (Fredericia) 1657.
 26. 10 overflødige Højtidsdage affaffes i Danmark 1770.
 27. Christian IV. giver for en Diamants-Ring 400 ungariske og 349 Guldgylde samt 3873 Rdl. 1 Mk. 1607.
 29. Luthers Reformation indføres i Danmark 1536.
 31. Luthers Reformation begynder 1517.
 - „ Norge erklæres som en Provinds af Danmark 1536.
-

Smaating af gamle Almanaker.

1597. Den 24—30. Ildtegn i Luften.
1617. Den 24. og 25. Tag Vinterkiortelen frem.
1619. Den 7. og 8. store Herrer tage sig iact. — Den 11. og 12. stor vlyck. forhan. — Den 13. tag dig vel vare.
1620. Den 9—11. Tyrcken bekommer stor skade, oc lide stor abbruck.
1625. Den 9. og 11. Fructfommelige ville hafue slittig tilkun. — Den 24—28. de som ville beholde deris Wødom forvare sig vel, thi Dieffuelen er listig.
1628. Den 7. og 8. Judas Køff vocte dig. — Den 12. og 13. fredsfommelige Tid. — Den 18. Forrederj. — Den 19. Kriqsmann staa fast. — Den 24. Paafund.
1654. Nu skal mand ploye, Winter Rug saa,
 Legomet purgier, lad Aaren staa,
 Kulden fast nu hid mon stride,
 Stuen varm kand man vel lide.
1659. Nu mon Kulden til os stride,
 Stuen varm kand jeg vel lide.
-

11. November.

1. Bluhme, Joh. Barth., 1681,
† 25. Oktbr. 1753.
Palmstjerna, Nils, 1696,
† 10. Febr. 1766.
Danneffjold = Sameo, Jr.,
1703, † 18. Juli 1770.
*Damgaard, A. Knuds., 1808.
2. Crusenstolpe, Joh. Magn.,
1724, † 13. Jan. 1805.
Bastholm, Chr., 1740, †
25. Jan. 1819.
Braun, Thom. Christoffer,
1750, † 24. Juni 1834.
Misting, Joh. Sigism., 1759,
† 16. Septbr. 1843.
*Jensen, Christen, (Bjerlov),
1819.
3. Bedel, And. Sorens., 1542,
† 13. Febr. 1616.
Iferberg, Gjertrud, 1654, †
4. Juni 1687.
*Ostergaard, Pet. Chr., 1797.
*Randlov, Pet. Jul., 1818.
4. Friis, Christen, (Arageruv),
1581, † 1. Oktbr. 1639.
Hambro, Joseph, 1700, † 3.
Oktbr. 1848.
*Wiborg, Niels, 1785.
*Hass, Ludv. Dan., 1808.
5. Gyldenstolpe, Nils, 1642,
† 4. Maj 1705.
Kruse, Joh. Heirr. Jess, 1805.
† 21. Aug. 1859.
*Ostermann, Joh. Andr. 1809.
6. Birch, Andreas, 1758, †
25. Oktbr. 1829.
- Mallmin, Gusaa. Magn.,
1768, † 26. Maj 1840.
*Bessely, Abraham, 1800.
7. Paludan-Müller, Jens, 1771,
† 14. Maj 1845.
Ablesfeldt-Laurvig, Fr. Wilh.
Ker., 1790, † 19. Novbr.
1813.
*Nesern, Ernst Emil, 1810.
*Hansen, Andreas, 1819.
8. *Mynster, Inf. Peter, 1775,
† 30. Jan. 1854.
Entfer. Eugenie Bernh.
Desideria, 1781, † 17.
Decbr. 1860.
Lindberg, Anders, 1789,
† 12. Decbr. 1849.
Braun, Vilh. Aug. Dittl.,
1813, † 13. Septbr. 1860.
*Poesen, Adolf, 1814.
9. Palm, Lars Andr., 1769,
† 10. Jan. 1826.
Gyllembourg-Chrensward, Tho-
masine Chr. Bungen, 1773,
† 1. Juli 1856.
*Steenen, Fr. Hansen von,
† 1796.
*Rugaard, Daniel Ejler, 1806,
(Prinds Albert Edward
af Walis, 1841.)
10. (Luther, Martin, 1483, †
18. Febr. 1546.)
Sparre, Pehr, 1633, † 7.
Jan. 1669.
Moltke, Adam Gottl., 1709,
† 25. Septbr. 1792.

Slagtemaaned.

- (Schiller, Jr., 1759, † 9. Maj 1805.)
 Grølew, Thom. Hans., 1803.
11. Gersdorff, Joach., 1611, † 19. Jan. 1661.
 *Dyholm, Wald. Lully, 1805.
12. Rankau, Johan, 1492, † 12. Decbr. 1565.
 *Eidenius, Tidr. Mik. Blischer, 1805, † 6. Apr. 1853.
13. Sander, Levin Chr., 1756, † 29. Juli 1811.
 Tegnér, Esaias, 1782, † 2. Novbr. 1846.
14. Ohlenstæger, Adam Gottl., 1779, † 20. Jan. 1850.
 *Linnemann, Thomas, 1797.
 *Møller, Nasm. Nielsen, 1802.
 *Knudsen, Jaf. Sepsrup, 1817.
15. Schumacher, Chr. Jr., 1757, † 9. Decbr. 1830.
 Moltke-Mittschau, Carl, 1798.
 *Jensen, Lars, 1819.
 *Zahle, Pet. Chr., 1825.
16. Feiberg, Pet., Andr., 1758, † 30. Apr. 1841.
 Boisen, Pet. Dugen, 1762, † 10. Maj 1831.
 Nye Oluf, 1792, † 6. Juli 1849.
17. Neeg, Peder, 1614, † 10. Juli 1674.
 Brøndsted, Pet. Oluf, 17-0, † 26. Juni 1842.
 Mariboø, Carl Rud. Ferd., 1800, † 18. Febr. 1860.
- *Hersleb, Ove Malling, 1814,
 18. Febr. 1788.
 Ewald, Johannes, 1743, † 17. Marts 1781.
 Thorvaldsen, Bertel, 1770, † 24. Marts 1844.
 Nyberg, Julia Christ. 1785, † 18. Apr. 1845.
 *Lundsteen, Petrus, 1803. † † 30. Aug. 1861.
 Rosenhoff, C. Claudius, 1804.
19. (Kong Carl I., 1600, † 30. Jan. 1649.)
 Colbjørnsen, Jaf. Edv., 1744. † 13. Febr. 1802.
 Jacobi, Alexander, 1792.
 *Gottlob, Niels, 1810.
 *Suenfson, Otto Jr., 1810.
20. Rathanson, Mendel Levin, 1780.
 *Jespersen, Jens Henr., 1812.
 *Winther, Geert Henr., 1813.
21. Gise, Markus, 1635, † 12. Apr. 1698.
 Baden, Sofie Lov. Charl. Alenov, 1740, † 6. Juni 1824.
 *Lugen, Mik. Elias, 1810.
 Jerichau, Anna Marie Elisab. Baumann, 1819.
22. Bjelke, Thure Gabr., 1684, † 11. Maj 1763.
 Hygom, Peder, 1692, † 8. Juni 1764.
 Hjortsbørg, Lars, 1772, † 8. Juli 1843.

- Raff, Rasmus, Kr., 1787,
† 14. Novbr. 1832.
- Arvepr. Fr. Ferdinand t. Danm.,
1792, † 29. Juni 1863.
- *Welschow, Hans Matth., 1796,
† 8. Juli 1862.
- Heiberg, JohanneLouise Rätges,
1812.
- *Schjern, Fr. Eginh. Amadeus,
1816.
23. Steel, Albert, 1572, † 9.
Apr. 1639.
- Magnusson, Arnas, 1663,
† 7. Jan. 1730.
- Allerup, Matth. Pet., 1799,
† 17. Novbr. 1858.
24. Woldike, Cathrine Magd.,
1744, † 28. Mars 1789.
- Gamborg, Anders, 1753, †
11. Septbr. 1833.
- *Nyholm, Joh. Christ., 1803.
- *Hässelbalch, Joh. Nik. F., 1810.
- *Monrad, Ditt. Gothard, 1811.
- *Nosenørn, Matth. Hans, 1814.
- *Jørgensen, Eylvester, 1821.
25. Psoh, Matth. Fr. Georg,
1762, † 17. Oktbr. 1831.
- Falk, Niels Nik., 1784, †
11. Maj 1850.
- *Jespersen, Frederik, 1811.
26. Acrel, Olaf af, 1717, †
28. Maj 1806.
- Krabbe-Caristus, Hans, 1770,
† 10. Febr. 1845.
- Baleur, Joh. Chr., 1772, †
29. Jan. 1849.
- *Alee, Fr. Alex. Gottl., 1808.
- Brdf. M. E. F. Dagmar til
Danmark, 1847.
27. Celsius, And., 1701, †
25. Apr. 1744.
- *Rasmussen, Hans, 1779, †
10. Febr. 1858.
- *Hansen, B., (Aalborg), 1798.
- *Fløe, Jens, 1800.
- Kalkar, Chr. And. Herm., 1802.
- *Pedersen, Pet., 1806, †
23. Septbr. 1861.
- Madsen, Claudius, 1825.
28. Hansen, Hans, 1598, †
12. Novbr. 1667.
- Nordensflycht, Hedv. Charl.,
1718, † 28. Juni 1763.
- *Blume, Adfer Hansen, 1804.
- *Wüller, Joh. Nik. And., 1805.
- *Bagger, Chr. Erhard, 1807.
- *Hansen, Carl Aug. Col., 1811.
- Sturzenbecher, Oscar Pa-
trik, 1811.
29. Steel, Otto, 1605, † 26.
Maj 1646.
- Schack, Hans, 1609, † 28.
Febr. 1676.
- Fahlencrantz, Carl Joh.,
1774, † 9. Jan. 1801.
- Udeler, Chr. Penthe, 1784,
† 7. Mars 1844.
- Hansen, Chr. Fr., 1788.
30. Kong Christian VI.,
1699, † 6. Aug. 1746.
- Jansen, Rasm., 1746, †
26. Juni 1827.
- *Liebe, Carl Chr. Wilh., 1820.
- Frydendahl, Cathrine Møller,
1760, † 30. Novbr. 1831.

4. Joseph Hambro, Hofraad, Grosferer og Rigmand, blev født i Kjøbenhavn af uformuende jødiske Forældre den 4. Novbr. 1780. „Som Dreng gav han sig allerede af med Skafferhandel, som paa den Tid vel næsten alle fattige Jødedrenge. Men Naturen havde nedlagt i denne Dreng et Bund, som bragte ham til fra denne ringe Begyndelse at svinge sig op blandt de Første i Handelsverdenen og at opnaa europæisk Anseelse og store Rigdomme.“ Som ung Mand blev han sendt til et meget anseet hamboraff Handelshus, for der at gjøre sig fortrolig med Forretnings-Livet i Handelsverdenen, og 3 Aar senere begyndte han en lille Manufaktur-Handel i Kjøbenhavn. Under Krigen fra 1807 – 13 udfoldede han en urættelig og stedse stigende Virksomhed i forskellige Handelsgrene, og allerede 1812 var han Grosferer. Lykken tilsmilede ham saaledes i hans mange Foretagender, at hans Firma i 1820 „næsten overtraaledede de øvrige kjøbenhavnske Huse i Anseelse“; men de forskellige Forretninger for Finantsernes Regning, som Finants-Ministeren Grev Schimmelmann overdrog ham, bidroge mægtigt til at befæste og udvide denne Anseelse, navnlig siden 1821, da Hambros Hus næsten udelukkende havde Finantsernes betydelige Pankier-Forretninger. Hambro vedblev at veye i Rigdom og Anseelse. I Aaret 1840 overførte han sit Handelsfirma fra Kjøbenhavn til London, hvor han bosatte sig hos sin eneste derboende Søn. I denne Verdensstad endte han sin jordiske Virksomhed den 3. Oktbr. 1848, efter en Tid forud at have ladet udbetale til den danske Krigs-Minister 15,000 Rdl. til Krigs-Fornødenheder — maasse den største Gave, som af nogen Privatmand har været givet til dette Djemed — og efterat have betænkt sin Fødeby med forskellige Legater til et Beløb af ialt 160,000 Rdl.

10. Martin Luther, den store Kirke-Reformator, er en af de største og af Christenheden mest fortjente Mænd, selv om det endog maa indrømmes, at hans opfarende Hidslighed og hans altfor store Paastaelighed i sine Meninger meget ofte skadede den gode Sag, hvorfor han virkede, og indtog betydelige Vænd imod Kirke-Forbedringen. Han blev født den 10. Novbr. 1483 i Eisleben af fattige Forældre — hans Fader var en simpel, men gudtrygtig Stenhugger, hans fromme Moder var en Datter af en Teglbrynder — der i hans Drengaar sørgede, saa godt de formaaede, for hans Skolelærdom og Opdragelse. I Skolen blev

Luther ilde behandlet og maatte fortjene sit Brød ved efter den Tids Skik at synge for Døre. I sit 18. Aar blev han Student, og paa Universitets-Bibliotheket i Erfurt fik han for første Gang i sit Liv en fuldstændig latinsk Bibel at se, læste i den, fik den kjær, spjelsatte sig med den og ønskede ret inderlig at maatte engang kunne komme til at eje en Bibel og undervise Folket efter den. Engstet af allehaande Samvittigheds-Tvivl lod han sig 1505 optage i Augustiner-Klosteret i Erfurt, hvor han i sit Prøveaar villigt underkastede sig de laveste og væmmeligste Arbejder; to Aar senere blev han indviet til Præst, ved hvilken Lejlighed man tog den kjære Bibel fra ham, og det næste Aar (1508) blev han Professor ved Universitetet i Wittenberg og Præst ved Stadens Hovedkirke, hvar han vandt et overordenligt Bifald. Paa en Rejse, som han i 1510 maatte gjøre til Rom i sin Ordens Ansiggender, lærte han at kjende Rom ikke som en bellig Stad, hvilket han hidtil havde troet den at være, men som et sandt Sodoma, hvor den største Ryggesløshed fandt Sted, navnlig ved det pavelige Hof og blandt Punte og Præster. Efter sin Hjemkomst til Wittenberg blev han hen i Slutningen af 1512 saa godt som tvunget til at lade sig gjøre til Doktor i Guds-læren. I Aaret 1517 drog Munken Johan Tæchel, en skamløs Markkfriger, omkring i Tydskland fra By til By for at sælge Synds-Forladelse for Penge. Luther harmedes i sin Sjæls Underste over den Frækhed og Skamløshed, hvormed Tæchel gik tilværks og klagede til Erkebiskopen i Maynz og flere Biskopper derover; men da de viste sig døve for hans Klager og Bønner, tog Luther Mod til sig og gjorde det Skridt, som med Rette ansees som den første Begyndelse til Reformationen: — han opstog den 31. Oktober 1517 paa Slotskirken i Wittenberg 95 Sætninger om Afsadens Misbrug og tilbød sig at ville bevise dem mod Enhver, der vilde bestride dem. Da Raven erfarede dette, befalede han Luther inden 60 Timer at indfinde sig i Rom. Luthers Belynder, Kurfyrsten Frederik den Visse af Saachsen, fik det imidlertid udvirket, at Luther kun skulde møde i Augsburg, for der at forsvare sine Handlinger for en pavelig Legat; dette gjorde han da ogsaa 1518; men da det saae ud, som om Kardinalen gjorde Mine til at bemægtige sig Luther for at føre ham til Rom, forlod Luther, efter sine Venners Raad, hemmelig Byen og kom lykkelig og vel tilbage til Wittenberg.

I 1520 udsledte Paven en haard Bulle imod Luther, hvori det bed, at hvis han ikke inden 60 Dage tilbagekalde sine Meninger og med egen Haand ovbrændte sine Skrifter, skulde han lyse i Kirkenes Ban som en Verkefjætt r. Luther svarede derpaa ved den 10. Decbr. samme Aar offentlig udenfor Wittenbergs Port at kaste Pavens Lovbog og Bulle paa et af Studenterne anrettet Baal med de Ord: „Esterdi Du har bedrøvet Herrens Hellige, saa fortære Dig den evige Ild!“ — Luther havde herved erklæret Pavedømmet evig Krig. Den første Virkning af denne modige Handling var den, at Golt i tuusindevis rundt om i Tydskland lod breve sig fra Pavedømmet, og den næste den, at Paven udstyngede sin vældige og frygtede Panstriale over Luther og hans Tilhængere; samtibig dermed stenedes Luther til at møde og forsvare sig for Nigsdagen i Worms. Hans Venner raadede ham til ikke at rejse til Worms, idet de mindede ham om Johan Gufs Eljæbne. „Om der end er ligesaamange Eljæbne i Worms, som der er Tagtene paa Gufene, saa vil jeg dog komme“, svarede Troeskælden, og den 16. April 1521 kjørte han ind i Staden med en dansk Adelsmand Peder Svave ved sin Side. Den jevne og simple Munk holdt nu for Kejseren, Kardinalerne, Prælaterne og Nigels Hyrster sin Forsvarstale, som han, paa Opfordringen om at tilbagekalde, hvad han havde sagt og skrevet, endte med de Ord: „Her staar jeg, jeg kan ikke andet. Gud hjælpe mig! Amen“. Han blev nu erklæret for fredløs, saa Enhver ubindret kunde dræbe ham. For at forhindre dette, lod Kurfyrsten af Sachsen ham hemmelig opsnappe paa Wesen ved nogle tro Mænd, der førte ham til Wartburg Slot, hvor han holdtes skjult under Navnet Ridder Georg. Her begyndte han at oversætte Bibelen. Da han erfarede, at nogle religiøse Opviser fandt Sted i Wittenberg, forlod han hemmelig Wartburg og viste sig, til Forbavselse for Verden, der troede ham død, i Wittenberg i Marts 1522 og fik ved sin Anseelse snart Orden gjenoprettet. Præsterne begyndte nu at gifte sig, Munk og Nonner løb bort fra deres Klostre og — Pavedømmet havde faaet sit Banesaar. I Forening med flere andre udmærkede Mænd (Melancthon, Bugenhagen og flere) vedblev nu Luther utrættelig at arbejde fremad paa Reformationens store Værk, og allerede 1525 erklærede Kurfyrst Johan den Beständige, der havde efterfulgt Frederik den Visse i Regeringen, den lutherste Lære for Stats-Religion,

og flere Bysker fulgte hans Exempel. Den 25. Juni 1530 overleverede Protestanterne deres Troes-Bekjendelse paa Rigsdagen i Augsburg. Denne Troes-Bekjendelse, den saakaldte „Augsburgske Konfession“, var forfattet af Melancthon, men i alle Punkter billiget af Luther. De Evangelisk-Lutheriske fik nu indtil videre i. a. nogenlunde Fred for Bave-Regimentet og Lov til at indrette deres Kirke- og Skolevæsen, som de vilde, og Luther var det store Hjul, der drev det Hele. Endelig maatte den udbødelige Kirke-Reformator, ligesom enhver anden Dødelig, underkaste sig Forgængelighedens evige Lov. „Erværdige Fader! vil I dø paa den Lære, I har prædiket?“ spurgte Bræsten Justus Jonas den døende Luther den 18. Febr. 1546. Et tydeligt „Ja!“ lod fra den fallende Mund, og — Morten Luther var ikke mere blandt de Levendes Tal. Han havde sejret over Forgængeligheden, hans Aand havde svunget sig til den evige Freds Bolig. Hans Minde skal leve i evindelig Hæder og i evindelig Taknemmelighed!

13. Esaias Tegnér, „den frejdige Skjald,“

Sverrig's store Sanger, er en fattig Præstesøn fra en By i Småland. Han blev født den 13. Novbr. 1782 og mistede i en ung Alder sin Fader. Til Løttelse for Enken, der havde en stor Børneflokk at opdrage, tog Kronfogden Jacob Branting, der var en Ungdomsven af hendes afdøde Mand, Drengen Esaias til sig og beskæftigede ham paa sit Kontor. Men Esaias viste ved flere Lejligheder, at han ikke var skabt for saadanne Forretninger. Hans Moder „var et usædvanligt Fruentimmer, ildfuld, livlig, med Evne til ogsaa at udtrykke sig paa Vers, men alligevel en arbejdsom og fortræffelig Husmoder“, og Esaias' Naturevner syntes at være en Arv fra Moderen. Som en 10aarig Dreng besøgte han engang sin Moder, og ved denne Lejlighed gjorde han sin første Skjaldeprøve i en Gravskrift over en død Gæsling, saalydende:

„Lycklig du,
Lille Gåsunge nu!
Ingen räf, ingen korp, eller kråka,
Dig mera skal råka.“

Det opgik snart mere og mere klart for Branting,

at „Esse“ var for god til at blive Skriverkarl, „at „Esse“ burde studere,“ og ved Understøttelse af de ædle Menneske-Venner Branting og Bjergraad Myhrman gik „Esse“ i Slutningen af 1799 til Lunds Universitet, hvor han i sin Student-Examen lagde flere Indsigter i Græsk og Latin for Dagen, end der behøvedes til den filosofiske Embeds-Examen. Efter at have taget to andre Examiner fik han 1805 Ansættelse som æsthetisk Adjunkt ved Universitetet. Det næste Aar giftede han sig paa saare ringe Indkomster. Efter Giftermaalet undergik hans indre Liv en mærkelig Forandring. Hans „Lønmelaar“ begyndte først nu, og om de end hos ham vare lindere, mindre brusende, end om de vare komne før, saa bleve de des langvarigere; han „vankede omkring som i en halv Drøm“, nu og da kun givende sin Nærværelse tilkjende gjennem et lynende Indfald og en godmodig Fnisen; men Tid efter anden kom han ved sit Vid, der ofte var meget tvetydigt, saaledes til at beherske Selskabstønnen i Lund, at ærbare Kvinder frygtede for Selskaber, hvor han var tilstede. I 1811 udgav han sit Digt „Svea“, der modtoges med en i Sverrig hidtil ualmindelig og uhørt Beundring, og fra nu af steg hans Berømmelse mere og mere ved de Digtterværker, der udgik fra hans Haand. Den var endog saa stor, at da Kong Carl Johan XIV. i 1822 gjorde en Rejse i Værmland og erfarede, at Tegnér's Moder boede i Nærheden, lod han den gamle Kone hente til sig, overøste hende med venlige Ord, lykønskede hende i at eje en Søn, som gjorde Sverrig Ære, og skjænkede hende sit Portræt. Den Gamle skulde opnaa en endnu større Glæde og Ære — hun oplevede at se sin „Esse“ indtage Hæderspladsen baade paa det svenske Zion og det svenske Parnas. I 1825 udgav Tegnér nemlig sin „Frithiofs Saga“, der satte Kronen paa hans Digtterhæder. Dette Digt fløj snart i 5 til 6 rask paa hinanden følgende Oplag over hele Riget og læstes i alle Huse, og siden i alle europæiske Sprog; det fandt endog Vej til hin Side af Atlanter-Havet. Et saa stormende Bifald havde

endnu aldrig noget Kvad fra Norden opnaaet, hverken i Sverrig og endnu mindre hos fremmede Folkeslag, og i de fjerneste Lande voxede Navnet Tegnér saamen med Linné; men man læste ikke blot „Frithiof“, man sang „Frithiof“ med Crusellis Melodier til de enkelte Partier. Belønninger og ydre Udmærkelser fra Styrelsens Side udeblev ikke: Tegnér blev Professor, fik en indbringende Præbende, blev gjort til Doktor Theologiæ og til Biskop i Wexiø, til Medlem af Videnskabernes Selskab i Sverrig etc. Oftere lod han nu sin Lyres Strengelyste, saasom ved det svenske Akademies Højtideligheder, samt da han i 1829 i Lunds Domkirke i Sangens Navn lavrbærkronede Øhlenslæger som „Tronarving i Sangens Verden“ (se Øhlenslæger), en Højtidelighed, der vakte Jubel over hele Norden. Uden nogen mørk Modgangssky varede hans fredsommelige Liv indtil 1833, da Forbud paa Sygdom begyndte at indfinde sig. Han besøgte fremmede og hjemlige Bade; overalt nød han Venskab, Hæder, Triumfer — alt uden Helsen. Vilde Anelser hjemsøgte ham stundom. „Gud bevare min Forstand!“ — skrev han engang til en Ven. — „Der gaar en Aare af Galskab gennem min Slægt. Hos mig har den vel hidtil kun brudt ud i Poesi, som er en mildere Art af Vanvid, men hvem kan forsikre mig, at den altid gaar den Vej?“ Under Rigsdagen 1840 gik den sørgelige Anelse i Opfyldelse. I en barsk Efteraars Nat — den 2. Novbr. 1846 — fløj Seerens Aand op til Udødeligheden. Efter hans Død holdtes Sørgefester ved de to svenske Universiteter, samt ved det norske og det danske Universitet, og det svenske Akademi anlagde Sorg for ham.

14. Adam Gottlob Øhlenslæger (Øhlenichläger), „Sjældenes Adam“, „Tronarvingen i Sangens Verden“, Nordens Sangerkonge, blev født paa Kjøbenhavns Vesterbro den 14. Novbr. 1779 af uformuende Forældre, der i de to første Slægtled vare af dansk, men tidligere af tydsk-dansk Blod. Ein første Undervisning fik han af en gammel, gnaven Kone, der tidt ruffede og slog sine smaa Elever. Den reetlige Aare, der senere

skulde forvandle sig til en mægtigt rivende Strøm, vaagnede snart til Liv i den lille Adam. Ikkun 9 Aar gammel digtede og nedskrev han følgende Morgenpsalme, der var hans første Skridt til Nordens Barnas:

„Gode Gud jeg dig nu Priser
 For den skønne Morgenstund
 Og den Naade, du beviser
 Jeg dig takker med min Mund!

For den Naade, Gud, du giver,
 Hvergang jeg staar fra min Seng;
 O hvor sødt du mig oplyser
 Du min søde Himmel-Ven!

Jeg nu vil min Gierning gjøre
 Og mit Arbeid denne Dag.
 Gid jeg maae mig opføre,
 Gode Gud dig til Behag!“

Indtil sit 12. Aar havde Adam kun nydt en meget tarvelig Undervisning, men da hans Fader imidlertid var bleven Forvalter ved Frederiksberg Slot og Organist ved Byens Kirke var Drengen kommen i Omgivelser, der raadede Bod derpaa: „den dejlige frie Natur, hvori han saa ubunden kunde tumle sig, de smukke Omgivelser, han daglig saae, udøvede paa den anden Side sin gode Virkning paa den poetiske Sjæl.“ Ved et tilfældigt Møde med Digteren Storm, der var Forstander for „Efterfølgelses-Skole“, fik Adam Friplads i denne Skole og gav sig siden til at studere. Studeringerne tiltalte ham ikke, og han søgte derfor Ansættelse som Skuespiller ved det kongelige Theater, hvor han, især formedelst sit smukke Ydre, ogsaa blev antagen paa Prøve og optraadte nogle faa Gange, men saa atter forlod det, for igjen at tage fat paa Bogen. I Aaret 1800 blev han privat indskreven som Student ved Universitetet og nød derpaa A. E. Ørsted's Vejledning i det juridiske Studium, tog ogsaa Forberedelses-Examen, men forlod saa for stedse Studeringernes Vej. „Slaget paa Sjebenhavns Alhed den 2. April 1801 havde gjort et dybt Indtryk paa Ohlenschlägers poetiske Gemt.“ Han skrev: „Anden April 1801. En dramatisk Situation“, der udkom 1802 og snart efterfulgtes af et Par Arbejder, og i det følgende Aar af en Samling Digte, der vakte stor og ualmindelig Opsigt, — „man saae, at en ny Stjerne var opgaaet paa Poesiens Him-

mel, en stærkere og anden end nogen tidligere, skjønt kun i sin første Orgaæn". Disse Digte gjorde — „en Revolution i vor Poesi.“ I August 1805 udraadte Øhleslæger, understøttet af et kongeligt Rejse-Stipendium, en Udenlands-Rejse, paa hvilken han besøgte Tydskland, Frankrig, Schweiz og Italien og stiftede Bekjendtskab med mange af Tidens store Mænd. I Weimar blev han modtaget med faderlig Venlighed af Kongen i Digterverdenen, Tydsklands Gøthe, for hvem han forelæste sin „Hakon Jarl“ og „Aladins Lampe“. I Paris skrev han „Palnatofe“ og „Arel og Valborg“, i Rom „Correggio“. Da han i 1810 var vendt tilbage til sit Fædreland blev han udnævnt til Professor i Esthetiken ved Kjøbenhavns Universitet og holdt nu som saadan Forelæsninger over forforskjellige Digtere. I 1814 udbrod en Digterkrig i Danmark, hidtil og næsten nedværdigende for alle Kæmpende; den aabnedes med Angreb paa Øhleslæger af Baggesen, og man har paaaaet, men ikke bevist det, at det var Etinskjæ, om ikke Misundelse, fordi „han (Baggesen) maasse frygtede for at miste den Trone, han hidtil havde indtaget i det danske Digterrige.“ Den danske National-Hjelt, at antage sig den Angrebne, uden forud med Upartiskhed at undersøge, hvem der har Ret, gjentog sig ogsaa ved denne Lejlighed: Hjerheden tog Parti for Øhleslæger, og den saakaldte „Tylvt“ kæmpede tappert ved hans Side mod Baggesen, hvis giftige Pile dog ikke derved kunde bringes til at standse, men slog til alle Sider og saarede bittert, hvor de traf. Vi vilde ikke opkaste os til Dommer i Sagen, men kun bemærke dette, at Baggesen var en for høj og ædel Mand, til at han skulde lade sig lede af „Etinskjæ og Misundelse“; det maa tværtimod erkjendes, hvad man ikke imidlertid vilde erkjende under Kampens Hede, at mindre heldige Partier i adskillige af Øhleslægers Digtinger berettigede en saa højt begavet og stor Digter, som Baggesen var, til skarpt at udtale sin Dadel, og det maa undskyldes, naar han, One i Kampen mod „Tylvt“, lutter lyse, men ved denne Lejlighed noget omtaagede og ensidige Hoveder, ligesom hin gamle Garde „ikke kunde overgive sig.“ — I 1817 gjorde Øhleslæger en ny Udenlands-Rejse til Frankrig og Tydskland, hvor han nød den største Udmærkelse; i Wien stiftede man endog til hans Erindring en Klub under Navn af „Pudlams Hule.“ Den største Hæder blev ham imidlertid til Del i 1829. Han blev

indbudt til at overvære en Universitets-Fest i Lund, ved hvilken Betslighed Nordens store Sanger, Biskop Esaias Tegnér, laurbærfronede ham i den ærverdige Domkirke som „Eronarving i Sanges Verden.“ Ohlenslæger stod ved Højalteret ved Siden af Tegnér, der henvendte sig først til Forsamlingen og saa til Ohlenslæger med følgende gribende og dejlige Hilsen!

„Innan Du börjar likväl Din lagerfördelning, så skänk mig En, den är icke för mig, men i en vill jag adla dem alla. Skaldernes Adam är här, den nordiske Sångarekungen, Thronafvningen i Diktningens verld, ty thronen är Göttes. Visste blott Oscar derom, han gäfvé sitt namn åt min handling. Nu är det icke i Hans, än mindre i mitt, men i sångens, I den evärdliges namn, förnummen i Hakon och Helge, Som jag Dig bjuder en Krans, han är vuxen der Saxo har lefvat. Söndringens tid är forbi (och hon borde ei funnits i Andans Fria, oändliga verld) och besläktade toner, som klinga Sundet utöfver, förtjusa oss nu och synnerligt Dina. Dersöre Svea Dig bjuder en krans, jag förer dess talan, Tag den af broderlig hand och bär den til minne af dagen.“

Med disse Ord fattede Tegnér under Paukers og Trompeters Ly og Kanoners Torden en Laurbærkrands paa Ohlenslægers Hoved. Dybt bevæget takkede den kronede Skjald i et Digt for den bevisste Hæder, og „i Lunds Domkirke tonede atter, efter mange Aar-Hundreders Forløb, det danske Sprog fra begejstrede Læber.“ 3 November 1849 foranstaltedes en højtidelig Fest paa den kongelige Skydebane til Gæde for den store Digter, ved hvilken Betslighed gamle Grundtvig overrakte Ohlenslæger en Laurbærkrands fra danske Kvinder. Regle saa Uger senere, den 20. Januar 1850, brast Strengen paa Adam Ohlenslægers nordiske Harpe — „Skjaldenes Adam“ højede sit Hoved i Døden, Nordens Sangerkonge luftede sit trætte Dje. Hans Jordefærd besørjedes paa Statens Bekostning. Paa hans Kiste hvilede en Sol-Laurbærkrands fra Disciplene i „Efterslægtsselskabets Skole“, hvor Ohlenslæger i sin Tid ogsaa havde nydt Undervisning. Senere er hans Bronce-Statue i siddende Stilling, bekostet ved frivillige Bidrag af Venner og Beundrere af ham i de tre nordiske Riger, bleven oprejst paa et Granitstykke paa „St. Anna-Plads i Kjøbenhavn.“ — Det er med Rette sagt om denne vor store og ubødelige Landsmand: „Ohlenslæger er ikke blot den nyere Tids Poesies Skaber men tillige dens

største Hæros, i hvis Værker den danske Poesi vistnok kan siges at have kulmineret."

16. Olaf Nye, der ofrede sit Liv for Danmark i det navnkundige Fredericia=Slag den 6. Juli 1849, var af Fødsel en Normand, men han tjente Danmark den største Del af sit Liv. Efter det slesvigholstenske Oprørs og den derpaa følgende Krigs Udbrud mellem Danmark og Tyskland fik Olaf Nye rig Lejlighed til at vise, at der boede i ham en ægte nordisk Heltefjæl. Han kæmpede i 1848 tappert ved Bau, Ekebø og Dybbøl. I Marts 1849 rykkede Olaf Nye fra Norrøjylland ind i Sønderjylland, men da en overlegen fjendelig Etyrke rykkede frem, fik han Ordre at trække sig tilbage, og han gjorde dette med en Kløbskab, der vidnede om store Feltherre=Anlæg. Han førte sine Tropper højt op i Jylland, medens han samtidigt dermed idelig forstyrrede og ængstede Fjenden ved flyvende Korps, og indtog en saadan Stilling „at han paa den ene Side sikrede sig Lejlighed til at kunne forurolige Fjenden, medens et beregnet Tilbagetog stod ham aaben.“ Under Fredericia=Slaget den 6. Juli 1849 var Olaf Nye en af de kommanderende Generaler, men her fandt han sin Heltebød, hvad enten nu denne fremkaldtes af Fjenden eller, hvad der maasse kan være Anledning til at tro, fra en ussel og forræderisk Plynderer; „den dræbende Kugle var gaaet igjennem Underlivet nedad og synes saaledes ikke at kunne være kommen fra en fjendelig Eytte“. Olaf Nye var Soldaternes Afgud, og et saa vildt Raseri greb dem, da de erfarede hans Død, at Intet nu mere kunde modstaa dem; de sprang ned i Fjendens Løbegrave, kæmpede med Bajonnet, Geværkolbe og Kæver og — „indskrev det manglende Blad i Historien“. Hele Landet sørgede over Olaf Nyes Fald. Hans Lig førtes til Kjøbenhavn og begravet paa Garnisons=Kirkegaard udenfor Østerport med de største Højtideligheder, hvor det Korps, der bar hans Navn, satte ham et dejligt Mindesmærke. Oberst=Lieutenant A. Baggesen kvad saaledes ved hans Baare:

Dit Værges Vlint igjennem Lyn og Ramp
 De Tapre fulgte som en Ledesjerne,
 Thi der, hvor Nye stod, var haardest Kamp,
 Og Tapperheden følger Helten gierne.
 Dit Værges sank — Dit Helteosje brast,
 Da Sejrens Engel kysede Din Tinde!
 I Danmarks Bryst skal stande Klippefast,
 Du Norges Son! Dit hæderfronte Minde!

Og Adam Øhlsenslæger satte disse dejlige Mindesord paa hans Ligsten:

„Dig aldrig glemmer Danmarks Land!
Omkring Din Gre nu sig Himlen hvælver,
Du Daniel Hanhaus Ligemand,
Du Søen af Cinar Lambestjælver!“

18. Bertel Thorvaldsen, den verdensberømte danske Billedhugger, der af Alle kom Oldtidens Mestre nærmest, blev født den 18. Novbr. 1770 i Kjøbenhavn af fattige Forældre. Hans Fader, Gotskalk Thorvaldsen, der var en Islænder af Fødsel, var Billedskærer ved Holmen; hans Moder afledede sin Herkomst fra Kong Harald Hildetands Æt. Da Bertel voxede op, maatte han være Faderen behjælpelig med at skære Billeder, det vil sige de Træ-Gallioter, der anbringes i Forskoven paa Skibe. Da han var 11 Aar gammel, kom han i Kunst-Akademiets Skole, hvor han gjorde hurtig Fremgang, men først efter 6 Aars Forløb begyndte man ret at lægge Mærke til ham og at ane, at der i ham vilde fremstaa en anseet Kunstner; han vandt nemlig i Aaret 1787 Akademiets lille Sølv-Medaille. Paa samme Tid gik Bertel til Konfirmations-Forberedelse hos Provst Hoyer ved Holmens Menighed. „Er det Din Brøder, som har faaet Medaillen?“ spurgte Hoyer ham en Dag i de øvrige Drenges Nærværelse, rimeligvis for at faa en passende Lejlighed til at vise ham en Dymuntring. „Det er mig selv“, svarede Bertel, og nu overgik der ham den Gre, som han aldrig glemte, men lidt omtalte i sit senere Liv, at Provsten tog ham ved Haanden og førte ham til det øverste Sæde blandt Drengene og fra dette Øjeblik bestandig kaldte ham „Monsieur Thorvaldsen“. I 1789 vandt han Akademiets store Sølv- og 1791 baade dets lille og store Guld-Medaille. Det var N. A. Abildgaard, den danske Malerskoles Fader, der anvendte al Flid i at uddanne ham til Kunstner, hvem han havde at takke for den Lykke, han opnaaede. Fra nu af havde han ogsaa en varm Belynder i Rentekammer-Præsidenten, den ædle Grev Reventlov. I 1796 fik Thorvaldsen et Stipendium paa en 3 Aars Rejse til Rom, og forlod den 20. Maj sit Fædreland, for ikke at se det igjen før efter 23 Aars Forløb. Han fik Lov til at gjøre Rejssen med et dansk Krigsskib, der skulde krydse i Wi delhavet udenfor Scrover-Staterne og blev Vidne til en Kamp

mellem Krigsfibet og nogle Eorøvere. Han blev landsat paa Malta, sejlede derfra til Palermo og gik saa til Neapel, hvor Opholdet var ham meget ubehageligt, da han ikke kunde gjøre sig forstaaelig i det fremmede Sprog: „han var i en saa tungsindig Stemning, at hvis der havde været en Skibs-Lejlighed til Danmark, havde han mulig gaaet tilbage med den, skjønt han kun var nogle Dages Rejse fra Rom.“ Der var heldigvis ingen saadan Skibs-Lejlighed, og Thorvaldsen kom til — Rom. Da han ved sine Arbejder her med Banstetlighed kunde tilfredsstille den der boende danske Kunstjender og Nigmand Zoega, til hvem han havde medbragt en Anbefalings-Skrivelse, „drev han derfor om og arbejdede kun om Natten,“ hemmeligt og derfor uforstyrret. De 3 Aar vare næsten forløbne, og nu „tænkte han med Skræk paa Hjemreisen,“ thi han havde endnu ikke udrettet Noget, der efter hans stränge Fordringer var værdt at tale om. Han udarbejdede derfor en „Jason“, men slog den atter ishykker og forfærdigede nu en anden, der beundredes af Alle, der strømmede til hans Værksted, som „et Værk, der mere end noget andet af dem, der vare udførte siden Christendommens Indførelse, vidnede om den særegne Maade, som Grækerne havde brugt til at fremstille Billedhugger-Arbejde.“ Af rejsens Dag indsendt sig imidlertid, Rejsevoagen holdt for Døren, Rufferten var allerede spændt paa den — saa nødtes Thorvaldsen ved et af de besynderlige og usorubsete Tilfælde eller Tilfælle, der undertiden møde i Livet, til at udsætte Afreisen til næste Dag, og Thorvaldsen blev herved reddet for Kunsten. Samme Dag kom nemlig den rige Engländer Thomas Hope til hans Værksted for at se „Jason“. Han ønskede en Afsløbning af den og spurgte om Prisen. „600 Zekiner,“ svarede Thorvaldsen. „Det er for lidt, jeg giver Dem 800 Zekiner,“ var Engländerens Gjensvar. Der blev intet af Bertel Thorvaldsens Rejse til Danmark. Rejsen blev atter tagen frem og brugt med Glid, Snille og Skaberkraft, og lidt efter lidt indløb den ene Bestilling efter den anden. Og saa fra sit Fædreland modtog han Bestillinger paa Arbejder. Han forfærdigede saaledes den prægtige Døbefond for Brætteløborg Kirke. Thorvaldsen sølte imidlertid mere og mere Hjemve — han vilde og måtte gjense sit Fædreland, og efter mere end 23 Aars Fraværelse fra dette ankom han paa et Besøg til Kjøbenhavn den 3. Oktober 1819. Paa Christiansborg Slot

var der indrettet Bærelser for Kongen i Kunstens Rige, den tidligere Billedskærer-Dreng fra „Holmen“. Det næste Aar forlod han os atter, for at begive sig til sit Hjem i Rom, og tog Bejen over Berlin, Dresden, Breslau, Warschau og Wien og modtog overalt mange og store Bestillinger paa Udførelsen af sjældne Kunstværker, thi han havde allerede et verdensbekendt Navn. Bestillingerne vare saamange og store, at hans Værksted var beskjæftiget med at udføre dem i Marmor i 10 Aar. Ogsaa i Kunstens gamle Hovedstad, i Rom, modtog han de hæderligste Hverv: han maatte udføre et Marmor-Mindesmærke til „St. Pederkirken“ over Pave Pius VII. Men Alderen indfandt sig, i 18 Aar havde han atter boet fjernt fra sit elskede Fædreland, det var hans Længsel engang at lukke sine Døre blandt sine Landsmænd og, besjælet af samme Aand, der havde ledet Niemanns Kæft til at sige: „Eit Fædreland skylder man Alt, hvad man kan udrette“, besluttede han i 1838 at vende for steds tilbage til Danmark og skjænke det sin umaaedelige Nidgdom af Kunstskatte. Et Krigsskib førte ham og dem hertil. Hans Modtagelse her i 1838 var mere end kongelig. Ved Toldboden rev Hølkemængden Hæftene fra hans Bogn og traf Kongen i Kunstens Rige i Triumf gjennem Gaderne til hans Hjem paa Kunst-Akademiet. Amalienborg Plads var, besynderligt nok, bleven affpærret af Politi og Soldater, men Intet kunde modstaa den rivende Folkestrøm: — Thorvaldsens Triumftog skred i en stolt og mægtig Jubel hen forbi Kongen „af Guds Naade“. Ungen dansk Mand var nogenstunde tidligere bleven bødret paa en saadan Naade. Under Overværelsen af en Forestilling paa det kongelige Theater den 24. Marts 1814 blev den noget over 73aarige Elding truffen af et opelektisk Slag, der udslukkede hans Liv. Eiterretningen herom bragte alle danske Blade indfattet i Sørgerand, og et Ligfølge, som Kjøbenhavn endnu aldrig hidtil, havde seet hverken før eller senere ledsagede hans jordiske Levninger til den sørgklædte „Fruekirke“, hvor Sørgesøjteligheden fandt Sted over den Mand, hvis Kiste stod omgivet af de Kristus- og Apostel-Figurer, som hans Mejsel havde frembragt, og udenfor af det Alexander-Tog, som han havde skabt. Den Nidgdom af Kunstværker, som han havde skjænket sin Fød-by, blev i 1847 opstillet i det nu færdige „Thorvaldsens Museum“, og hans Stov jordet i Midten af dets Gaard, omgivet af hans Værker.

22. Nasmus Kristian Naff, Husmands-
 sønnen fra Fyen, der erkjendte: „Sit Fædreland skyl-
 der man Alt, hvad man kan udrette“, og forfolkede disse fine
 egne Ord ved sit hele Livs Gjerning, er en Mand, der har bragt
 Glænde over sit Fædreland. Han blev født den 22. Novbr. 1787.
 Hans Forældre havde flere Sønner, kraftige Dreng, der døde unge,
 medens den lille og svagelige Nasmus vedblev at leve, og Faderen
 skal derfor oftere mismodigt have y:rt: „Hvad der duer noget, tager
 Vor Herre; det Daarlige lader han mig beholde“; men — „det
 Daarlige“ kom engang til at være Danmarks Navn fra Drefund
 til „Ginnlands Isflader, gennem Ruslands Orkener, til Ost-Indiens
 brændende Sand“ og til Ceylons Pagoder, for at hente literære
 Skatte for sit Fædreland, for at skaffe sig selv et verdensberømt
 Navn. Nasmus Naff blev i 1805 dimitteret fra Ddeuse Skole
 til Universitetet, og efter at han i 1812 i Selskab med en anden
 fynsk Husmands søn, Professor Nasmus Nyerup, havde gjort en
 Rejse til Sverrig og Norge, paa hvilken Naff studerede Evenst,
 Finnst og Lappst; efter i det næste Aar med kongelig Understøttelse
 at have berejst hele Island og i 1815 at være vendt over Skotland
 her tilbage, vandt han samme Aar Universitetets Guld-Medaille for
 Besvarelsen af et sproghistorisk Prissspørgsmaal. I 1816 stiftede
 han „det islandiske literære Selskab“, tiltraadte derpaa den 25.
 Oktbr. samme Aar atter en Rejse til Sverrig, hvor han opholdt
 sig en længere Tid i Stockholm og der holdt nogle svenske
 Forelæsninger over Islandsst. „Man ansaae mig allerede som en
 Fædrelands-Forræder paa samme Tid, som jeg af Mangel paa
 Penge og Midler til at fortsætte Rejsen tænkte paa at blive Bog-
 trykker-Evend og at rejse som Evend“, skriver Naff i Anledning
 af, at man her hjemme troede, at han vilde modtage Ansættelse i
 Sverrig. I Begyndelsen af 1818 fik han Titel af Professor og
 et kongeligt Stipendium paa 2 Aar til Fortsættelsen af sin Rejse
 fra Stockholm til Rusland, hvilket Stipendium senere blev forlænget
 til 7 Aar. I Februar 1818 rejste Naff fra Stockholm til Ualand
 og, efter en høist besværlig Rejse i den strængeste Vinter gennem
 Finnland, til Petersborg, hvor han anvendte sit Ophold i henved
 2 Maaneder til at stifte Bekjendtskab med Russt, Persst og
 Eansst; saa gik han over Moskva og Astrakan til Tiflis i Georg'en,
 hvor han benyttede et 4 Maaneders Ophold (ira 8. Novbr. 1820)

til at gjøre sig fortrolig ikke blot med Sprogene i disse Egne, men ogsaa med Persisk og Tartarisk. I Persien opholdt han sig derpaa i henvend et halvt Aar, navnlig i Teheran, Isfahan og Shiraz. Nu gik Rejssen derfra tilføes til Bombay, hvor han studerede Zend, Pehlvi og Hindustansk og indkjøbte for Universitetet i Kjøbenhavn en Samling zendiske og pehlviske Haandskrifter. Han gik derpaa tilands tversigjennem Ost-Indien, fra Bombay over Gualior, Agra og Benares til Kalkutta og Serampoore, hvor han ankom den 1. Maj 1821. Efter en Tids Ophold her, men dog især i Kalkutta, gik han tilføes til Madras og Trankebar, paa hvilket sidste Sted han lagde sig efter Tamulisk, og saa derfra til Den Ceylon, hvor han i Kolombo studerede Bali og Singalesisk i 4 Maaneder, indtil den 30. Marts 1822, og derhos samlede sig en sjælden Skat af originale Haandskrifter i Bali og Singalesisk paa Palmblade, hvoraf 50 af de vigtigste kom til det kongelige Bibliothek, da han var kommen tilbage til sit Fædreland. Med sine videnskabelige Skatte gik han derpaa ombord paa et engelsk Skib, for over England at vende tilbage til sit Fædreland, men ved Sydspidsen af Ceylon stødte Skibet paa Grund, hvorved han mistede sine Penge samt en Kasse med Bøger og nogle af sine egne Optegnelser, medens derimod det Dvrige reddedes. Dette Skibbrud foranledigede, at Rask endnu i 4 andre Maaneder maatte opholde sig paa Ceylon, navnlig i Kolombo. Den 19. August gik han derfra til Trankebar og derfra atter til Madras og Kalkutta, hvor han endelig indstibede sig med sine kostbare Samlinger til Europa. Rask ankom til Kjøbenhavn den 5. Maj 1823 efter at have været borte fra denne Stad og sit Fædreland i henvend 7 Aar. To Aar senere modtog denne lærde Mand, hvis Navn var berømt over hele den lærde Verden, et Tilbud om en indbringende Ansættelse i Edinbourg; men: „Sit Fædreland skylder man Alt, hvad man kan udrette“ skrev den i sit Fædreland misundte og tilsidesatte Lærde i det Brev, hvori han afflog Tilbudet; endelig gjorde man da herhjemme ham til ekstraordinær Professor i Litteratur-Historien ved Universitetet, samt i 1829 til Bibliothekar ved Universitets-Bibliotheket, hvorved han i et længere Tidsrum, endog før den lange videnskabelige Rejse, havde været lønnet Medhjælper. I disse sine Stillinger arbejde han utrættelig for Videnskaben, og især laa Fædrenes Sprogets Reform ham varmt paa Hjærte. For sammes Skyld

maatte han taale haarde Angreb af dem, der yndede gammel Esen-
drian og støttede sig paa ældre Tutoritets-Tro. Den 14. Novbr. 1832
nedlagde den berømte Sproggransker og Rejsende sin jordiske Vandres-
skar. Sorgen over hans Død var almindelig ikke blot i hans
eget Fædreland, men overalt, hvorhen Budskabet om hans Død
naaede til Hærde, Benner eller Disciple. „Han havde en jernfast
Fukommelse, en gjennemtrængende Skarpsindighed, en Dommekraft,
der aldrig tilfredsstillede uden ved Klarhed og Tydelighed; de
sjænneste Høfler uden et tankesuldt Indhold vare ham en Modbyde-
lighed“. Den Sprogkundskab, han havde samlet sig, og det skete
altid med en vidunderlig Lethed, var umaadelig. Foruden sit
Modersmaal og Oldnordisk, kjendte han grundigt: Latin,
Græsk, Hebraisk, Svensk, Jølandsk, Finnsk, Lappisk,
Rusisk, Tydisk, Fransk, Engelsk, Spansk, Italiensk,
Arabisk, Tyrkisk, Persisk, Syrisk, Sanskrit, Nasernes
Sprog, Zend, Pehlvi, Hindustansk, Talmulisk, Pali og
Singalesisk, samt desuden endnu: Angelsachsisk, Grisisk,
og af afrikanske Sprog især Afrika og Kwambuiske. Paa hans
Tunge havde der ligesom sættet sig en Ildslue, der lærte ham at
tale „alle fremmede Tungemaal under Elen“. Af ovennævnte 29
fremmede Sprog — der paaftaas endog, at han arbejdede i 55 Sprog
— skal han have talt de 24 tildels som sit Modersmaal. Den
14. Novbr. 1839 lode nærørende Universitets-Bibliothekar Prof.
Thorsten samt Prof. Westergaard en Indbydelse udgaa om
Bidrag til et Mindesmærke paa Rasmus Rask's Grav paa
„Assistentens-Kirkegaard“ ved Kjøbenhavn, og i Juli 1842 rejstes et
saadant, hvorpaa der i en Forhøiing er anbragt en Urne med
Indskriften:

Rasmus Rask, født i Brændekilde d. 22. Novbr. 1787,
død i Kjøbenhavn d. 14. Novbr. 1832. Sit Fædreland
skylder man Alt, hvad man kan udrette.

Oversø paa Stenen staar paa Arabisk:

Sandheden er klar, men det Falske er dunkelt.

Nedersø paa Sanskrit:

Der gives ingen Ven, som kan lignedes med Virksomhed:
hvo der arbejder, synker ikke hen.

Foroven og paa begge Sider af Forhøiingen staar med Runer:

Vil Du være fuldkommen i Kundskab, da lær alle
Tungemaal, men glem dog ikke Dit eget.

24. Ditlev Gotthard Monrad, en af de mest fremragende Mænd i Danmark siden 1848; og ligesaa dygtig og begavet som snild og uberegnelig, er født i Kjøbenhavn den 24. Novbr. 1811. Den Monradske Slægt skal have sin første Oprindelse fra Ungarn, hvor en Kriger, hvis magyariske Navn er gaaet i Glemmelse, udmærkede sig saaledes ved Eniidhed og Tapthed i en Krig imod Tyrken, at den da-værende tydske Keiser adlede ham med det Naaben, som Familien endnu fører, nemlig en Galvaane (Naane: Mond) og et Hjul (Mad). Den første Monrad, om hvem man har nogen sikrere Underretning, er en Jacobus Monrad, Præst i Lütenthal, 2 Mil fra Goslar i Tydskland, en Mand, der medunderskrev „Formula Concordiae“ og efter Sagnet skal have været gift med Morten Luthers Søster.*) — I Aaret 1589 blev en Johan Monrad Sognepræst i Skjettinge paa Als og senere Provst paa samme D. Fra denne Mand nedstammer den nuværende Monradske Slægt, som i adskillige Grene har udbredt sig i Danmark og navnlig kan opvise forskjellige Præster og to Biskopper. En anden Johan Monrad blev i Aaret 1682 naturaliseret af Christian V. og tilladt at føre det nævnte Naaben. — Den nuværende Minister Monrads Forældre vare Otto Sommer Monrad og Charlotte Frederikke Riis. Et Par Aar efter Sønnens Fødsel blev Faderen Hoged i Trondelagen i Norge, men efter Lids Forløb nedlagde han sit Embede og overtog Beskyrnelsen af en Gaard, som han havde kjøbt sig i Danmark. Moderen døde imidlertid snart, og da Faderen blev syg, kom Ditlev i Huset hos en Onkel, en Kjøbmand Kornerup i Præstø. „Her voksede han op bag Tiffen, og der vilde uden tvivl engang være bleven en dygtig Kjøbmand af ham, hvis ikke Stedets Præst, Digteren Sotofst, der havde lagt Mærke til hans sjældne Aandsbevner, havde formaaet Kyens mere bemidlede Borgere til ved et Sammenstød af Penge at sætte ham istand til at gaa Studeringens Vej.“ I 1826 blev han

*) Sagnet synes imidlertid at være upaalideligt. Falsald omtaler Richters meget omstændelige „Genealogia Lutherorum“ 1733 ingen Jacobus Monrad som gift med nogen af Luthers 3 Søstre eller af hans Slægtninge, hvorimod en Præst Jacob Monrath fra Distriktet Seesen i Høstendømmet Braunschweig-Wolfenbüttel findes anført blandt Underskrifterne under „Formula Concordiae“.

Discipel i Bordingborg Latinskole, hvor han kom i Huset hos Adjunkt Westergaard, der, da denne Aaret efter blev besiddet som Præst til Petersborg ved Sorø, tog sin Plejeføn med sig for privat at dimittere ham til Universitetet. I Aaret 1830 blev Westergaard Præst ved „St. Hans-Kirke“ i Odense, og samme Aars Efteraar tog Monrad Examen artium ved Universitetet med Udmærkelse og næste Aar anden Examen ligeledes med Udmærkelse. Han fastede sig derpaa med en saadan Iver over det theologiske Studium, at han faldt i en meget haard og langvarig Nervesygdom, og efter at denne lykkelig var overstaet, fortsatte han det paabegyndte Studium med den tidligere Iver og Ehd. Ved Eiden af Theologien studerede han de esterlandste Sprog, navnlig Arabisk under Vejledning af Europas dygtigste Orientalist Professorasmus Rast, samt den tydske Filosofi, saaledes som den lærtes af Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Schleiermacher, Ludv. Feuerbach osv. I sine Studenter-Aar stiftede han et varigt Venstabskab med den nuværende Konseils-Præsident Hall, den senere Martz-Minister Grev Knuth, den nuværende Minister Dr. Lehmann, de senere Rigsdagsmænd Prefurater Magaard, Pastor Bloch, Byfoged P. Othert Hage, Redaktør Bloug, Skole-Inspektør Frølund (der i nogen Tid var hans Kontubernal), Guldmægtig Fr. Barfod, osv., der Alle vare hans Jevnaldrende, samt med Grundtvigianeren Pastor Birkedal, Historikeren Allen osv. osv. Den 13. Juli 1836 tog Monrad theologisk Attestats med Karakteren „Laudabilis et quidem egregia“. „Hele Universitets-Gaarden var fuld af Studenter, der modtoge Esterretninger om dette hans Examen's Udfald med et rungende Lere for ham“; Den 15. Septbr. 1838 disputerede han for Magister-Graden i de semitiske Sprog, tiltraadte derpaa fra en videnskabelig Udenlands-Rejse med Universitetets Understøttelse og vendte tilbage til Kjøbenhavn i Efteraaret 1839, efterat have besøgt Preussen, Tydskland, Frankrig, England, Holland og Belgien. — Frederik VI. døde om Morgenen den 3. Decbr. 1839, og samme Aften gif Mag. Monrad ensomt til sin Bopæl i Borgergade, da han med Et blev forstyrret i sine arabiske Betragtninger over Eventyrerne i „Tusind og En Nat“ ved en højroftet Studenter-Ekare, der vilde overvære et Møde i „Hotel d'Angleterre.“ „Hvad er der trejen? Hvorfor er Du saa vred?“ spørger han den mest højroftede i Ekaren, Student Barfod.

— „Det er det fordomte Nøde i „Hotel d'Angleterre!“ — „Hvilket Nøde?“ — „Jh, det Nøde, som Lehmann og Hage have sammentrommet!“ — „A hvad Hensigt?“ — „For at forføre Studenterne til at bede den nye Konge om en fri Forfatning.“ — „Ja saa!“ — „Hvad saa?“ — „Ja saa skulle Studenterne naturligvis dandse efter deres Pibe, men nu gaa vi derop for at modarbejde deres Plan, og Du maa følge med. — Jeg har ingen Tid.“ — „Enaf! Du skal!“ — Monrad maatte følge med.“ Den Kamp, der i „Hotel d'Angleterre“ blev ført angaaende en Adresse til Christian VIII. fra Studenterne, var stormende i højeste Grad. Dens Indgivelse blev forsvaret med Kraft af især Orla Lehmann, Ploug og Gotber Hage, navnlig af den forslærnte, der sprang op paa et Bord og talte med Begjæringens højeste Varme; dens Indgivelse blev derimod bekæmpet af Professor Madvig samt af nuværende Biskop Kierkegaard, Prof. S. P. Holst, Prof. Rasmus Nielsen og Fr. Barfod. Efter i nogen Tid at have lyttet til det skarpe Ordskifte, forlangte ogsaa Monrad Ordet, og med sin næsten „dæmonisk“ gribeude Veltalenhed rev han Alle med sig. „Den Aften blev Marts-Minister Monrad født“, og han blev valgt til Medlem af den Deputation, som næste Morgen, med Orla Lehmann som Ordfører, skulde bringe Kongen den første konstitutionelle Hilsn. — Ikke mange Dage efter dette Nøde paabegyndte Monrad sin politiske Virksomhed gennem Pressen, idet han i Maren 1839—42 udgav et tvangsfrit Heftekrift „Flyvende politiske Blade“, hvoraf der imidlertid kun udkom 5 Nr., af hvilke et af de første vaadrog ham en Trykkefriheds=Sag, under hvilken der endog blev nedlagt Raastand om Livsstraf for ham; han slap dog med Mulkt og Censur. Han talte i disse politiske Blade et Sprog, der hidtil var ufsendt i Danmark, og der var næppe Nogen, der tvivlede om, at Monrad vilde sige højt i sit Fædreland og udøve en stor og mægtig Indflydelse paa dets Fremtid. Hans første Doktrin om de danske Statsforhold vare Helstatsmandens Doktrin. „Lad en Stænderjal omslutte Holstens, Slesvigs, Sjællands og Østlisternes folkekaarne Mænd!“ udtvænder han et Sted i sine politiske Blade. „Sandelig, de ville inden flasket Tid lære at forstaa ej alene hverandres Ord, men ogsaa hverandres Sind. Vægtig er Provinds=Jorsfælligheden, mægtig er Folke=Gjendommeligheden, men mægtigere end Alt er

Friheden." Monrad taler her som en ren Demokrat, der sætter Friheden som det Første og Nationaliteten som det Andet. Besvaret forhindrede dette ham ikke i et halvt Aar senere, den 1. April 1840, at træde ind i Kredsen af de Mænd, der udgjorde Udgifterne af „Fædrelandet“ og altid have hævdet Nationalitetens Grundsætning, og at vedblive at være Medlem af den indtil 30. Juni 1841. Han debuterede med en glimrende Artikel, der i et Ordraab til det danske Folk ender saaledes: „Dødt og dødsfærdigt er det Folk, som er umælende, som ej opløfter sin Røst og taler. Saa hæv da ogsaa Du Din Stemme; hævend Dig til Stænderne og bed gennem dem Din Konge om Friheden! Sandelig, det Folk er Friheden uærdigt, som ej har Kraft nok til at bede om den. Vis Dig værdigt, giv Din Gyldne det Jerntegn, hvorpaa han maatte ene vente. Blandt de Mænd, som Du har faaet, er der uden Tvivl Mange, som vakle, som ere svage. Fra Tronen vil der i denne Henseende ej udgaa noget Kraftens Ord, der kan styrke dem; det er Dig, der skal gjøre de Forsagte modige og de Tvivlende bestemte; Dig er det! Dig! som skal tale og ved Din Tale lægge for Dagen, at Du længes svarlig efter at drage ud af Ægyptens Land!“ Et Par Maaneder senere udtalte Monrad sig atter om Statsenheden; men, aldeles forstjælligt fra den første Doktrin, lyde hans Ord nu blandt andet saaledes: „Hvis man ikke skulde ønske, at Eleshvigs Stænder bleve forenede med Jyllands og Østifternes, saa lad Jyllands og Østifternes forenes med Eleshvigs, Fædrelandets sande Lykke fordrer, at Eleshvig og det egentlige Danmark ikke blot bylder en Konge, men bliver et Folk ved at have et Folkeraad.“ — Efter at Monrad i Februar 1841 havde taget Borgerkab som Grunder i Kjøbenhavn, blev han 4 Uger senere valgt til Medlem af Hovedstadens Borger-Repræsentation, og for at vinde Tid til fortsatte Studier, udtraadte han den 30. Juni af „Fædrelandets“ Udgiver-Kreds. I 1842 valgtes han af Borger-Repræsentationen til Medlem af Direktionen for Kjøbenhavns Borger- og Almueskole-Væsen; samme Aars Efteraar foretog han sig en videnskabelig Udlands-Rejse navnlig for at lære nogle større Stæders Skolevæsen at kjende, og efter sin Hjemkomst i Marts 1843 vaabegyndte han at nedlægge de runde Resultater i et Skrift, hvorefter imidlertid kun

det første Hefte, indeholdende det berlinste Skolevæsen, udkom. Den 3. Maj overtog han Redaktionen af „Danst Folkeblad“, et Ugeblad, der i flere Aar blev udgivet af det af Regeringen frygtede „Trykkesfriheds-Selskab“, og ogsaa i dette Blad kom hans Stilling til Spørgsmaalet om Helstatens Doktrin for Dagen: han var snart Helstatsmand, snart Ejdermand. I 1844 ansøgte han Embedet som administrerende Direktør ved Kjøbenhavns ovennævnte Skolevæsen; men han var hadet af Regeringen, dels fordi han redigerede hint Ugeblad, i hvilket han med sjælden Dygtighed behandlede en stor Mængde af tidsvarende Reformspørgsmaal og navnlig ogsaa leverede en Artikel om „Tale- og Trykkesfriheds-Sagens Kronike“, en Kronike, der var „et mærkeligt Bidrag til hin Tids Historie, en hurtig Oversigt over den forbitrede og fortvivlede Kamp, som en frihedssky Regering Aar efter andet vedblev at føre mod det vaagnende Folkeliv-; — dels fordi han i Begyndelsen af 1844 i en Række offentlige Foredrag havde givet en klar Fremstilling af Danmarks Historie siden 1814. Han fik derfor ikke det attraaede Embede. Han vedblev imidlertid uførtrodet som Borger-Repræsentant at virke i Kjøbenhavns Kommunes Tjeneste, indtil han, efter i August 1846 at have aflagt baade den homiletiske og kateketiske Prøve med Egregie, og efter Indstilling af sin Ungdomsven Grev Knuth, der havde Forslagsret til Præfeksaldene paa sit Grevskab paa Volland, blev han den 23. Septbr. næstefter kaldet til Præst i Vesterulstev. To Maaneder senere blev han valgt til Kjøbenhavns 4. Deputerede ved den Roskildske Stænder-Forsamling, og som saadan mødte den unge nidkjære Præst og begavede Politiker den 17. Marts 1848 i Roskilde. Af Kjøbenhavns og Kjøbstædernes Deputerede valgtes han her til Medlem af „de erfarne Mænds“ Forsamling, som skulde drøfte det Forsatnings-Udkast, der ved Frederik VII's Tron-Besigelse var bebudet i det „aabne Brev“ af 28. Januar. Denne Forsamling traadte paa Grund af de Begivenheder, der begyndte at udvikle sig i de samme Dage, aldrig i Virksomhed. Medens man i Hertugdømmerne virkede med al den Kraft og Konsekvens, som en enig Samvirken til et bestemt Maal giver, vare de Danske splittede i tvende Partier, af hvilke det ene, og derhos det stærkeste, først og fremmest holdt paa den nationale Selvstændighed og dernæst ogsaa paa Friheden, det andet derimod satte Ligheden og Friheden over alt Andet. Det

nationale Parti indbød igjennem dets Ledere (Prof. Clausen, Prof. Flor, Statsrd. Hvidt, Prof. Krieger, Advokat Orla Lehmann, Grosserer Meinert, Prof. Pedersen, Redaktør Ploug og Kapit. Tscherning), til et Møde i Kasino den 11. Marts. I Indbydelsen hed det: „Vi anse det for nødvendigt, at der ved alle lovlige og sammelige Midler, fremfor alt ved det mundtlige og skriftlige Ord, virkes til Slesvigs og Danmarks konstitutive Forening“. Paa Mødet viste der sig en skarpt fremtrædende Menings-Ulighed fra Lighed- og Friheds-Partiets Side, der Tagen efter traadte endnu skarpere frem i en fra dette Partis Side foranstaltet Folke-Forsamling i Hippodromet, nærmest i Anledning af en Udvidelse af Valgloven. Smidlertid indløb Efterretningen om det den 18. Marts i Rendsborg afholdte Møde, paa hvilket der var blevet vedtaget en Adresse til Kongen, hvori der foretoges en særlig fri Forsatning for Slesvig og Holsten samt Slesvigs Indlemmelse i det tydske Forbund. Den umaadelige Opførsel, som disse Efterretninger vakte i Hovedstaden, foranledigede, at de ovennævnte Mand, i Forening med Prof. Schouw, Mag. Monrad, Redaktør Gjedvad, Provst Pleßner, Pastor Warckmann og Kand. Gotter Hage, i en Hast fik et til Tirsdagen den 21. Marts bestemt Møde i Kasino allerede sammenkaldt til den 20. Efter at Statsraad Francke havde givet nogle usultskændige Oplysninger om Mødet i Rendsborg og paa ret flydende Dant ligeledes tilbageholdende besvaret nogle af Tscherning og Monrad til ham rettede Erørgsmaal, erklærede Monrad hans Oplysninger for „saare lidet tilfredsstillende“, og da Tscherning derpaa godtgjorde Nødvendigheden af det bestaaende Ministeriums Afsættelse, og Ploug foreslog, at Forsamlingen næste Dag skulde samles paa „Gammeltorv“ for at ledsage Kommunal-Bestyrelsen fra Raad- og Tomhuset til Christiansborg Slot, erindrede Monrad om, „at de brugbare Bestanddele af det gamle Ministerium godt kunde finde Anvendelse i det nye; og med Hensyn til dem, der endnu fastholdt Højskoleideen, mindede han om, at Slesvig udgjorde Bindeleddet imellem Danmark og Holsten“. Den næste Dag (den 21.) fandt den store Folke-Demonstration Sted, og medens Deputationen, med Borger-Repræsentanternes Formand, Statsraad Hvidt, som Ordførere, havde Audients hos Kongen, for at bede Allerhøjssamme om at „omgive Tronen med Mand,

der kunne redde Danmarks Vre og grundlægge Landets Frihed^o, omgave omtrent 25,000 Wiennesker Slottet. Kongen erklærede, at det gamle Ministerium allerede var opløst. Den 22. Marts ankom til Kjøbenhavn den slesvig-holstenske Deputation, der, under en Sæuegard: af danske Studenter, ledsagedes uden mindste Fornærmelse af flere Tusinde Wiennesker til det af den valgte Legis, „Hotel d'Angleterre“. Samme Dag udnævnte Kongen sit nye Ministerium, og Proklamationen herom fandt Sted paa Slotspladsen; det bestod af Grev A. W. Moltke, Kmhrr. Bardenfleth, Grev F. Knuth, Kapitain Tscherning, Mag. Monrad, Statsraad Hvidt og Advokat Orla Lehmann, de tvende sidstnævnte uden Portefeuilleer. — Monrad var Kultus- og Undervisnings-Minister i „Marts-Ministeriet“, og som saadan aabenbarede han især sin Zver ved en Plan til Amts-skoleers Oprettelse; derimod varede det kun meget kort, før han ved nogle mindre veloverlagde Ytringer til en Skolelærere-Deputation om Land-sky-Skolelærernes Levemaade og navnlig deres Kønnes formentlige Lurus i Klædetragt paadrog sig næsten alle Land-sky-Skolelæreres Brede. Han paastaas at være Koncipisten til „Grundloven;“ men han opnaaede ikke det Held at blive dens Forsvarer og Værer i den grundlovgivende Rigs-Forsamling. „Marts-Ministeriet“ traadte nemlig af den 15. Novbr. 1848, eller 23. Dage efter Aakningen af hin Rigs-Forsamling, og med Ministeriets Afstrædelse mistede Monrad Eæde og Stemme paa Rigs-Forsamlingen. Den 13. Februar 1849 udnævntes han til Biskop over Volland-Falsters Stift. Som saadan var han i en længere Tid ikke ret velset af Præster eller Skolelærere; men da man lidt efter lidt lærte ham at kjende som en kraftig, dygtig og nidkjar Biskop, „der ikke lod det hero ved de vante Parade-Besøg i Kirker, Skoler og ved Middagsbordet, de saakaldte Visitationer paa Omgang efter forudgaaet Tilsigelse, men kom endnu tiere, hvor han aldrig var ventet, hvor han fik det sande og virkelige Liv at se, ikke det opsminkede og udpyntede“, saa forandrede Avillien og Misbilliden sig til Kjærlighed og Tillid. Den 4. Decbr. s. A. valgtes han til Folkethinge-Mand for Maribo Amts 4. Valgfreds, og med Undtagelse af 4. Sessions 3. Samling (fra 27. Maj til 11. Oktbr. 1853) har han stadigt repræsenteret denne Kreds, og med Undtagelse af en enkelt Gang har han ligeledes stadigt været valgt som en af Folkethingets 2. Viceformænd. Aaret 1854 var et Kampen-

Var mellem Regeringen paa den ene og Rigsdagen og Folket paa den anden Side. Monrad var en af Regeringens mest talentfulde og undertiden dens usofarbedede Modstandere. Straffen udeblev derfor ikke. Reaktionenens Venner formaaede den gamle skikkelige, men karakterløse og svage Kultus-Minister Ørsted til den 26. April at afsætte Monrad fra hans Embede som Biskop. Monrad kjøbte sig nu en Land-Gjendom ved Frederiksdal, to Mil fra Kjøbenhavn. Rigsdagen traadte sammen den 2. Oktober, og allerede den 5. Oktober indbragte Prof. Hall „et Forslag til en Adresse til Kongen som Erar paa Frontalen.“ Til Medlem af det Udvalg, der skulde afgive Betænkning over Forslaget, valgtes Monrad med flest Stemmer. Under Behandlingen af denne Sag samt af Tuteins Forslag om en Undersøgelser-Kommission angaaende Ministeriets Handlinger talte Monrad med sjælden Djerthed og Kraft; den 17. j. M. valgtes han til Medlem af det Udvalg, der skulde gjøre Forslag til Ordre om Rigsrets-Aktion mod Ministeriet, samt til Medlem af Adresse-Deputationen til Kongen. Folkethingets Formand Rotwitt ønskede ikke at være Deputationens Ordfører, det samme var Tilfældet med Monrad, og saaledes blev da Hall Ordføreren. Efter konstitutionel Skik blev derfor af hine Mænd Hall kaldet til Kongen ved det 6 Uger senere indtraadte Minister-Skifte, og af Deputationens Medlemmer indtraadte kun Hall i det nye Ministerium. Vi forbigaa her at omtale de Manøvrer, som man dengang temmelig almindelig paaastod, at Hall spillede, for at forhindre Valget af Monrad som Ordfører og som Minister, men ville kun bemærke, at Forholdet mellem disse to Mænd siden den Tid næppe har været virkelig hjærteligt. For nogenlunde at forsone Monrad, fik Hall ham den 1. April 1855 udnævnt til Overdirektor for Borger- og Almue-Skolevæsenet i Danmark samt til Departements-Chef under Kultus-Ministeriet. Ved de Valg, som Folkethingets Medlemmer den 8. Januar 1856 foretog paa Medlemmer af Rigsraadet, var Monrad en af de Mænd, der bleve valgte. Den 25. April blev Baron Carl Scheel-Blessens med Fleres Forslag om Indgivelsen af et Andragende til Kongen angaaende Forandringer i Fælles-Forfatningen forkastet med 49 imod 14 St., men allerede den 28. indgav Monrad et Forslag til følgende Andragende: „Rigsraadet beslutter at andrage allerunderdanigst for Hs. Maj. Kongen paa en Revision

af Forsatnings-Loven for de sælles Anliggender af 2. Oktbr. 1855 og den foreløbige Lov angaaende Valg til Rigsraadet af samme Dato"; men da man den 7. Maj forkastede hans Forslag om Nedsættelsen af et Udvalg med 37 imod 26, tog han hint Forslag tilbage. Da Lovudkastet om „Anvendelse af de ved Sundtoldens Afløsning indvundne Summer“ var til 2. Behandling i Rigsraadet i 1857 afslagde Monrad i Mødet den 22. April den fuldstændigste Selskabs-Bekjendelse; han ytrede nemlig blandt andet følgende Ord: „Jeg anseer det for det ene Fornuftige, at holde fast ved den statsrettlige Grundvold for vore Forholds Ordning, som nu er vunden; jeg for mit Bedkommende vil af alle Kræfter arbejde paa, at den virkelig kan bestaa og udvikle sig, og jeg vil i Beskræbelsfer, der gaa ud paa at løse dette Grundlag mere eller mindre, se Beskræbelsfer, der bero paa en Misforstaaelse af de nærværende Forhold i hele Europa, og jeg er overbevist om, at mangfoldige af de Mænd, som staa mig nær i politisk Overbevisning, og som udøve en større eller mindre Indflydelse i de repræsentative Forsamlinger, aldeles dele min Mening i denne Henseende.“ Disse Ord modtoges med stærk „Hør! hør!“ i Rigsraadet. Den 31. Aug. 1858 udnævntes Monrad som Direktor for Kultus-Ministeriet og den 6. Maj 1859 som Kirke- og Undervisnings-Minister, da Hall var bleven Konseils-Præsident og Udenrigs-Minister. Hof-Intriguer, der ikke billigedes af ham, ledede imidlertid til, at det hele Ministerium ansøgte og fik sin Afsted den 2. Decbr. f. A. Et Par Dage senere tiltraadte han en Rejse til Paris, „for i Grassand at betragte Begivenhedernes Udvikling i mit Fædreland“. Da det nye Ministerium imidlertid snart opløste sig ved Konseils-Præsident Motwitts dødelige Afgang den 8. Februar 1860, og det havde vist sig umulig for Konferentsraad Madvig at danne et nyt Ministerium, blev Monrad gjennem Telegrafen kaldt hjem, og efter endel Banseligheder fik han endelig den 24. Februar dannet det Ministerium, hvis Chef han, formedelt formødet Modstand fra Hall, Side ikke blev. Han overtog da atter Kultus- og Undervisnings-, samt interimistisk Indenrigs-Ministeriet, medens Hall blev Konseils-Præsident og Udenrigs-Minister. Dette „Februar-Ministerium“ betegnedes undertiden for Ege som „Fascelavns-Ministeriet“, „Skuddags-Ministeriet“ og „Fr. Sørensens Ministerium“. — Monrad ansees som en af

Danmarks dygtigste og arbejdskraftigste Mand, og han har i sine forskjellige Stillinger udrettet overordenlig Meget og Mangt.

Nogle Begivenheder i November Maaned.

1. Stor Vandflod i Hertugdømmerne 1520.
6. Adelskents-Kirkegaard udenfor Kjøbenhavns Nørreport indvies 1760.
7. Ribe afbrænder for Størstedelen 1301.
9. Frederiksdode (Fredericia) faar Kjøbstads-Privilegier 1661.
10. Christian IV. fik Kjøbenhavns Skole 20 Taler til Mortens-Aften 1607.
13. Det danske „Videnskabernes Selskab“ stiftes 1742.
14. Kongeloven underskrives af Frederik III. 1605.
17. Bogmandstaxt forordnes i Danmark 1680.
18. Christian IV. falder i Graven ved „Troldskuset“ og „udstaar stort Eventyr“ 1639.
19. Finnland afstaaes til Rusland ved Freden i Nisjofki 1808.
22. Kong Erik Blipping snigmyrdes i Ginnerup ved Viborg af Adelsmænd 1286.
24. Christian V's Nytters-Statue oprejses paa Kongens Nytorv 1688.
26. Stor Storm 1703.
29. Stor Vandflod i Sønderjylland 1615.
- „ Revolution i Polen udbræder 1830.

Smaating af gamle Almanaker.

1617. 1618 og 1625. An. Christi 1537. bleffue Munkene fordressuen aff Dannemard.
1618. Alle Guds Helgene komme paa dette Aar met sine aff oven.
1619. An. Christi 1348 haaffuer der været en stor Pestilens offuer gantst Lyfmland, oc paa S. Laurentij Aften,

- fra den Aften til den anden dag om Aften, ere der døde til Lybeck offuer 1000. oc 500. Wennisfer.
1620. Den 19. og 20. stor vlycke er forhaanden.
1625. Den 5. og 6. effter glæde kommer sorg. — Den 8—10. god budstaff er forhaanden. — Den 23—25. lidet got besluttis aff de geistlige. — Den 28. og 29. Christlige Jorster forvare sig. — Den 30. Jldskade.
1626. Den 1. hurslumhey.
Anno Christi 1529. lod Doctor Morthen Luther sin store oc liden Catechisimum vdgaa paa prenten, som nu findes in uno volumine, paa 12. slags Tungemaal.
1627. Beholt off Hærrer ved dit Død,
De styr Pawens oc Tyrckens Mord:
All Ketterj oc falske Lær,
Driff bort, met din Aand off regær.
1628. Den 3. og 4. lange dig til Winteren. — Den 14. Blffemaal. ny. — Den 28. og 29. Gjør Struben varm. — Den 30. Sanct Andreas forendrer Veiret til Sudvest.
1639. 1641. og 1643.
Du holt dig varm oc bade fast.
Din Aare lad, arbejd med hast.
1654. Vden du trenger, sky Læden og Bad,
Dig tiener nu best den varme Mad,
Eky Lyft, Druckenflab, oc det som kand føle,
Om du Catharr oc Flod ch vilst føle.
1659. Eky Lyft, Juldsflab oc Evedebad,
Fonning, Ingeser brug paa din Mad.
-

12. December.

1. Brahe, Karen, 1657, †
27. Septbr. 1736.
Mørner, Carl C., 1755,
† 24. Juni 1821.
*Rourier, Carl Ferd. Leonh.,
1800.
Keyser, Jaf. Rud., 1803.
Prds. Alexandra, C. M. Ch.
L. J. af Wales, 1844.
2. Rodsteen, Markur, 1619, †
10. Decbr. 1670.
Manderstrøm, Christoph.,
1723, † 1. Septbr. 1788.
Engelstoft, Laurits, 1774, †
14. Martz 1851.
Rohmann, Jørg. Lindg., 1797,
† 4. Juni 1860.
Hølsen, Eug. Sof. Ern, 1818.
3. Holberg, Ludvig, 1684, †
28. Jan. 1754.
*Rovsing, Christen, 1812.
*Zischer, Jøh. Chr. Henr. 1814.
4. Schimmelmann, Ernst Heinr.,
1747, † 9. Febr. 1831.
Nareskrup, Carl Ludv. Em.,
1809, † 20. Juli 1856.
*Hammerich, Mart. Jøh., 1811.
*Jensen, Peder, 1817.
*Andersen, Jens Degn, 1819.
5. *Bille, Steen Andersen, 1797.
Ramus, Chr., (d. D.), 1806,
† 23. Oktbr. 1861.
6. (Dronn. Maria Stuart,
1542, † 18. Febr. 1587.)
Moltke, Adam Ludv., 1743,
† 20. Jan. 1810.
- Mørner, Ludvig, 1764, †
19. Oktbr. 1823.
Abrahamson, Jøh. Nif. Benj.,
1789, † 6. Jan. 1847.
*Hansen, Fr. Andr., 1807.
7. Tessin, Nicodem., (d. D.),
1615, † 24. Maj 1687.
Christie, Vilh. Frim. Støren,
1778, † 10. Oktbr. 1849.
Birkefæl, Schell. Parel. Vilh.,
1809.
*Hansen, Niels, (Holbæk) 1815.
*Schou, Hartw. Jaf., 1816.
*Andersen, Jens, 1822.
8. Rudbeck, Olof, (d. D.),
1690, † 23. Martz 1777.
Tryde, Egg. Christoph., 1781,
† 23. Novbr. 1860.
Hansen, Peder (Lundby), 1801,
† 19. Maj 1854.
*Schade, Jøh. Stephan, 1801.
Bjørnson, Bjørnsteen, 1832.
9. Werner, Henr. (d. D.) 1629,
† 13. Maj 1700.
*Lütichau, Matthias, 1795.
*Drieser, Jøat. Jaf., 1799,
† 3. Febr. 1861.
*Bungen, Jean Bapt. Louis
Camil Edv., 1809.
10. Gyllenstjerna, Erik, 1602,
† 23. Oktbr. 1657.
Malling, Dve, 1746, † 17.
Novbr. 1829.
Quensel, Conr., (d. D.),
1767, † 22. Aug. 1806.
*Lutein, Peter Adolf, 1797.

Christmaaned.

- *Westenholz, Regnar, 1815.
11. Thuresen, Frederik, 1613,
† 13. Apr. 1675.
Paludan, Chr. Carl, 1792,
† 11. Marts 1859.
*Christoffersen, Anders, 1806.
12. Bonde, Christer, 1621,
† 9. Maj 1659.
Peteresen, Fr. Chr., 1786, †
20. Oktbr. 1859.
*Tjehning, Anton Fr., 1795.
*Albertsen, Niels, 1814.
13. Thiele, Just Matth., 1796.
*Jespersen, Niels Fr., 1798,
† 27. Febr. 1862.
*Jørgensen, Peder, 1802, †
24. Decbr. 1861.
*Wegener, Casp. Fr., 1802.
*Andersen, Niels, (Smørum),
1814.
Tjibiger, Mathilde, 1830.
14. Brabe, Thyge, 1546, † 24.
Oktbr. 1601.
Rosenfrands, Holger, 1574,
† 28. Oktbr. 1642.
Afzelius, Pehr af, 1760,
† 2. Decbr. 1843.
Heiberg, Joh. Ludv., 1791,
† 25. Aug. 1860.
*Zuthen, Chr. Fr., 1794,
† 12. Novbr. 1850.
15. Ringo, Thomas, 1634, †
14. Oktbr. 1703.
Hoffman, Thyge de, 1714, †
14. Febr. 1754.
- Celsius, Olof, (d. D.), 1716,
† 15. Febr. 1794.
*Gudmundsson, Jon, 1807.
Munch, Pet. Andr., 1810,
† 25. Maj 1863.
16. Adeler, Cort Sivertf., 1622,
† 5. Novbr. 1675.
Palmblad, Vilh. Fr., 1788,
† 2. Septbr. 1852.
(Kong Leopold I. 1790.)
Dreier, Fr. Henr. Henr., 1827,
† 9. Maj 1853.
17. Gjedde, Ove, 154, † 19.
Decbr. 1660.
Børsberg, G., 1632, † 24.
Aug. 1671.
*Rasmussen, Mikkel, 1798,
† 25. Juli 1859.
*Knudsen, Kn. Lavstesen, 1806.
18. Rahbek, Knud Lyne, 1760,
† 22. Apr. 1830.
Bystrøm, Joh. Nikl., 1783,
† 13. Marts 1848.
Nielsen, Hans, 1788, † 18.
Maj 1857.
*Bruun, Peter Daniel, 1796.
*Binger, Gen. Ferd. von, 1813:
19. Krarup, Ove Th. Mik., 1799,
† 19. Juni 1862.
Lindeblad, Assar, 1800,
† 3. Marts 1848.
*Hansen, Niels (Arlofr), 1811.
20. Kong Gustav II. Adolf,
1559, † 6. Novbr. 1632.
Trolle, Niels, 1599, † 20
Septbr. 1667.

- Ronne, Bone Falch, 1764, †
13. Maj 1833
- Wedel-Simonsen, Laur. Sceb.,
1780, † 12. Juli 1858.
- *Brinck-Seidelin, Ludv. Chr.,
1787.
- *Sorensen, A Ammens, 1793.
Faye, Frants Chr., 1805.
Welhaven, John Seb., 1807.
- *Kayser, Carl Joh. Henr., 1811.
21. Friis, Christen, (Borreby),
1556, † 29. Juni 1616.
- *Drsted, And. Sando, 1778,
† 1. Maj 1860.
Bahrtmann, Chr. Christoph.,
1793, † 5. Apr. 1853.
22. Abildgaard, Pet. Chr., 1740,
† 21. Jan. 1801.
*Niembroth, Chr, 1799.
*Jensen, Hans (Kundby), 1817.
23. Ulfeld, Ebbe, 1616, † 30.
Jan. 1682.
*Drewsen, Joh. Chr., 1777,
† 25. Aug. 1851.
24. Endgrev Wilhelm af Hoesen,
1787.
*Jensen, Jens, 1812.
Kong B. J. A. Georg I.
(Grafsland, 1845.
25. Belov, Marie, 1585, † 9.
Septbr. 1651. .
- (Newton, Isak, 1642, †
20. Martz 1727.)
Odman, Sam. Lor., 1750,
† 2. Oktbr. 1829.
26. Praestrup, Chr. Jaf. Cosm.,
1789.
27. Arendt, Johan, 1555, †
11. Maj 1621.)
Calonius, Matth., 1737, †
13. Septbr. 1817.
Collin, And., 1754, † 19.
Decbr. 1830.
Boye, Casp. Joh., 1791, †
6. Juli 1853.
*Bluhme, Chr. Albr., 1794.
*Dinesen, Ad. Wilh., 1807.
*Christensen, Geor. Henr., 1819.
28. Lund, Chr. Anders., 1763,
† 10. Aug. 1833.
Scheel, Ant. Vilh., 1799.
29. Almstrup, Chr. Jesz, 1773,
† 12. Aug. 1830.
Hjaltalin, Oddur J., 1782,
† 12. Maj 1840.
30. Eperling, Otto, (d. W.),
1602, † 26. Decbr. 1681.
*Buchwaldt, Sev. Andr. Morell,
1799.
Jerndorff, Just Ulrik, 1806,
† 28. Oktbr. 1847.
31. *Page, Alfred Anton, 1803.

12. Anton Frederik Tscherning, Demokratiet's uomtvistelig kraftigste og talentfuldeste Fører i Danmark, vil leve i Danmarks Aarbøger, saalænge der blandt danske Mænd findes Frihed, Folkelighed og Taknemmelighed, thi han var stadig ikke blot den mest Fremtrædende og Nødigste blandt Frihedens og Folkelighedens Forkæmpere og Grundlæggere, men vedblev ogsaa at være den kraftigste, talentfuldeste og u-gennyttligste Bærg for samme paa en Tid, da Saamange svigtede. Han er født paa Frederiksværk den 12. Decbr. 1795. — Den Tscherningske Familie er, hvad dens Navn og Vaaben tyde hen paa, af bohmsk eller czeckisk Adelsflægt og har opholdt sig i Danmark siden Tredive-aars-Krigens Dage. Da Behmen nemlig, for at bevare Religions-Friheden, i 1618 rejste sig imod Kejser Matthias, sluttede den Tscherningske Familie sig til Frihedskæmperne for religiøs og borgerlig Frihed, og omtrent en 10 Aar senere, i 1629, synes et Medlem af denne Familie at være kommen til Danmark. Et andet Medlem af den, Andreas Tscherning, født i Schlesien 1611 og død som Professor i Rostock 1679, gjorde sig bekendt ved som Digter at hjælpe Gustav Adolf som „de betrængte Lutheraners Tilflugt“, (se ogsaa S. 130), og alle de Medlemmer af Slægten, hvorom der haves Efterretninger, viste sig stadig som trofaste Tilhængere af de Gyrtter, de tjente, og som varme Frihedsvener. En Poul Tscherning, en Søn af den til Danmark ankomne Tscherning, gjorde sig bekendt ved en i 1655 forfattet latinisk Pykonfning til Frederik III. og Sofie Amalie. Som General-Auditor og en fortrolig Ven af Feltmarskalk Schack var han virksom ved Souverainitetens Indførelse 1660; men et af ham i Amsterdam i 1663 udkommet latinisk Skrift: „Om Undersaatternes stænderiske Forhold i Danmark“, der især var rettet imod Fødselsadelens Privilegier, vidner om, at han ikke billigede alle Følgerne af Souverainiteten. Poul Tscherning's Efterkommere gik over i borgerlige Stillinger, og der er nu flere Grene af denne Familie; der er saaledes af disse Grene en Professor Tscherning ved Veterinær- og Landbo-Højskolen ved Kjøbenhavn, en Landsby-Skolelærer Tscherning i Hyen 2c. — Anton Frederik Tscherning's Bedstefader, Andreas v. Tscherning, født i Helsingør 1707 og død i Kjøbenhavn 1781, var Krammer, men blev senere Kaptein og Exerceemester ved Kjøbenhavns Borgervæbning; — hans Fader, Gilert Peter Tscherning,

der var født i Kjøbenhavn 1767, endte sit Livs Virksomhed 1832 som Vicekommandant paa Rosenborg. — Anton Frederik Tscherning blev i 1809 Artilleri-Kadet og i 1811 Sekond-lieutenant i det kgl. Artilleri-Korps; som saadan gjorde han Tjeneste ved det 2. Auxiliair-Korps ved Rhinen og det danske Armee-Kontingent i Frankrig. I Begyndelsen af 1817 sendtes han tilligemed en Lieutenant Hjelte til Paris, for at studere Militær-Videnskaberne; i Sommeren 1818 gik han til den store Artilleri-Skole i Metz, hvorfra han i 1819 vendte tilbage til Kjøbenhavn, rigt udstyret med militære Kundskaber; i 1820 blev han udnævnt til Premierlieutenant og ansat som Assistent hos sin Fader paa Frederiksbræk, i hvilken Stilling han forblev indtil 1828. Den hollandske Frihedskrig var udbrudt 1821, og franske Tropper vare sendte til Morea, for at standse Tyrkernes Grusomheder. Den danske Regering agtede at afsende to unge Officerer, for at overvære de der stedfindende militære Bevægelser, og under et tilfældigt Besøg, som Tscherning aflagde i Kjøbenhavn i Efteraaret 1828, blev han tilligemed Lieutenant, den senere Professor Rothe i Sorø, udnævnt til at gaa til Morea. Tscherning begav sig strax over Toulon til det franske Expeditions-Korps sammesteds, hvor han blev ansat til Tjeneste som Adjoint ved General Maisons Artilleri-Stabs Materiel. Efter Krigens Ophør begav han sig i Foraaret 1829 over Marseille tilbage til Frankrig og opholdt sig i 6 Uger i Toulouse, for at lære de derværende store Artilleri-Etablissementer at kjende, samt i Paris, hvorfra han hjembragte Tegninger af det nye franske Artilleri-System. Efter sin Hjemkomst til Fædrelandet i Efteraaret 1829 udnævntes han til Kapitain, og samme Aar til Lærer i Bytt og Remi ved Artillerikadets-Institutet; i Foraaret 1830 blev han Medlem af en kongelig Kommission, der paa Foranledning af General Abrahamson, nedfattedes angaaende Oprettelsen af den „militære Højskole“, og senere af en anden Kommission angaaende Landkadet-Akademiets Reorganisation; den 1. Juni s. A. udnævntes han til 1. Skole-Officer og Lærer i Artilleri-Praktik ved den militære Højskole. Der havde saaledes for den endnu kun 34aarige Mand med rige Verdens-Erfaringer fremfor Mange af hans Samtidige aabnet sig den lyseste Udsigt til en glimrende Løbebane; men den „glimrende Karriere“ var snart forspilt for den Mand, der af Forsynet var bestemt til engang at blive Folkefrihedens

kraftigste og talentfuldste Forsvarer og Børge i hans Fædreland. Juli-Revolutionen i Paris 1830 havde rystet Europa og dets Troner, og Tyrkerne ilede med at indfri gamle sstrinlagte og næsten mugne Løfter. Den 28. Maj 1831 udgav Frederik VI. Anordningen om Provindsial-Stænders Indførelse i Danmark. I denne Anledning skrev Tscherning: „De preussiske Provindsial-Stænders Historie i korte Træk“, samt: „Om det danske Væbnings-system og dets Mangler“. Samtidig dermed dannede han i Forening med nogle andre Mænd „28. Maj-Selskabet“. Hans Friheds-Bestraelfer vaadrog ham Ugunst i de høje og højest Regioner, og efter en kongelig Ordre af 6. Juni 1833 maatte Tscherning ufortøvet gjøre en Undersøgelses-Rejse til Udlandet, „der vilde medtage lang Tid.“ Denne Rejse blev af Alle betragtet som en Slags ufrivillig Lands-Forvisning for Tscherning, uagtet han vedblev at beholde sin Gage og desuden fik en aarlig Rejse-Understøttelse. Man tog vistnok ikke fejl deri. I Begyndelsen af Juli tiltraadte Tscherning sin Rejse, paa hvilken han besøgte Tydskland, Schweiz, Nord-Italien, Frankrig, Belgien, Holland og England. Overalt stiftede han Bekjendtskab med Mænd, der dengang allerede vare eller senere bleve højt ansete og indflydelsesrige Mænd. I Schweiz stiftede han saaledes personligt Bekjendtskab blandt Andre med Louis Napoleon, der dengang boede som Privatmand i Nærheden af Bern, og i Paris stiftede han Venkskab med den ærlige Republikaner, den senere franske Divisions-General, Krigs-Minister og halvvejs Diktator Cavaignac, samt flere svenske Adelsmænd, hvis Planer og Stilling til Overrigs Samfunds- og politiske Stemninger og Tilstande han der lærte at kjende. Beriget med stor Verdenkundskab kom Tscherning efter 5 Mars Frøvelse tilbage til sit Fædreland i Juni 1838, men allerede i December samme Aar fik han kongelig Tilladelse til at overtage Bestyrelsen af nogle Kulminers Anlæg, som et Aktie-Selskab af franskfirtste Handels-huse foranstaltede i Haute-Loire-Departementet i Frankrig, og i Efteraaret 1839 overtog han Bestyrelsen af Jernbanen fra Montpellier til Cette. Imitertid afgik gamle Frederik VI. ved Døden, og først nu, i Kapitan Tschernings 4. Aar, syntes der at aabne sig Udset til militær Virksomhed for ham i hans eget Fædreland, hvortil han hjemkom i December 1840. I Januar 1841 blev han Batteri-Chef. En Dtring af ham

om, „at det liberale Parti havde ved dets Deltagelse i Landeforsagen ved Tronskiftet givet den nye Konge Anvisning paa at regere som hans Forænger, for at blive ligesaa elsket som han“, som Christian VIII. for Dre, og da Tscherning vedkjendte sig de Ytringer om Avancement for Underklasserne i Hæren, hvilke vare forekomne i en Artikel i „Fædrelandet“, opfordredes han til frivillig at søge sin Afsted. Han gjorde dette og medtog den 21. Decbr. 1841 sin Afsted i Raade af Krigs-Tjenesten med en aarlig Pension af 1100 Rdl. — I de 7 næste Aar, som Tscherning henlevede som Privatmand, gjorde han et Skridt, der i sine Følger blev af overordenlig stor og indgribende Bigtighed for den danske Bondestand og i det Hele for det danske Demokrati. Negtningen, der frygtede for de friere Følke-Bevægelses, forbod nemlig ved Kancelli-Rescript af 8. Novbr. 1845 Afholdelsen af nogle Bønderemøder, der vare begyndte i Odss-Herred. Da traadte Kapitaen Tscherning, Prokurator Balth. Christensen, Kammerraad Drewsen, Skolelærer Gleerup, Etatsråd P. Povelsen og Kapitaen Proprietær Jespersen sammen og stiftede den 5. Maj 1846 „Bønderemødernes Selskab“, for igjennem dette at værne om Bondestandens Rettigheder; Tscherning blev dette Selskabs første Formand og vedblev at være det, indtil han i 1848 kaldtes til den dengang saagodt som vigtigste Post ved Statens Bor. Ved det slesvigholstenske Oprørs Udbrud blev han nemlig den 24. Marts 1848 kaldet af Kongen til at være Krigs-Minister. Folket tiljubledede dette Valg et uendeligt Bisald, og Tscherning viste sig kaldet og Jublen værdig. Han udviklede som saadan en næsten overmenneskelig Anstrængelse. I henved 6 Uger skal han saaledes saagodt som ikke have været af sine Klæder og nød kun sin hvert Øjeblik afbrudte Søvn siddende i en Stol, — han vaagede over Danmark i Hærens første Lider og skabte med en mageløs Hurtighed en Hær og et Forraad af Krigs-Fornødenheder, saa man med Tillid til den retfærdige Sags Sejr strax kunde træde Bjenden under Øjne og slaa ham saaledes tilbage, at han øjeblikkelig maatte have strakt Baaben, naar ikke den rovgjerrige preussiske Ørn havde udstrakt sine trolose Binger over menfverne eller forlokkede Oprørere. Kongen erkjendte Tschernings Fortjenester og udnævnte ham paa Valpladsen ved Bau til Oberst; men saa uegenyttig og ædelttænkende var Krigs-Minister Tscherning, at han ikke var at

formaa til selv at medundertegne sin Udnævnelse som Oberst, men overlod dette til sin Gfiermand i Krigs-Ministeriet, og hans Udnævnelse blev derfor først udstedt den 2. Decbr. 1848. Ved Udarbejdelsen af Udkastet til „Grundloven“ var det navnlig Tscherning, der kæmpede for og udarbejdede Udkastet til den frie Valglov, som vi siden have faaet. Men han fik snart mange og mægtige Fjender. Han var gjennemtrængt af Overbevisningen om den blodige Mæt fra gamle Dage, at det kun var Bondens Sønner, for hvem det var en Pligt at værne om og bløde for Fædrelandet, naar det gjaldt; det var for ham en Hjertesag, at ligesom der burde være en ligelig Valgerret, saa burde der ogsaa være en ligelig Bærnerpligt, og han kæmpede med utrættelig Kraft, indtil han saa sit store, stjerne og ædle Formaal opnaaet, at alle danske Mænd skulde dele Forsvarets Byrder i Krigen og have lige Udgang til den statsborgerlige Virksomheds Færd i Fretten. Metstandene og Fjenderne heraf funde vel ved deres Drillerier og Klænker foranledigede Tscherning til at nedlægge sin Post som Krigs-Minister; — Legu og Bagvaskelse gennem en ensidig, egennyttig og derfor fordærvet Presse og ad Krogveje kunde vel forsøge at danne sig til en giftig Flod, for at søge at ødelægge ham i den store Hobs Dine; — forsættelige Bestræbelser est. r. at mishandle hans Forstand og Hjærte kunde vel istemme høje Skrig; men — hans Nytte formaade Ingen med nogen Grund at plette, og man formaade hverken at skjolne hans Fver eller svække hans Kraft i Frihedens og Folkelighedens Tjeneste; han vedblev at staa som den faste Og med en urokkelig Mod i Folket. Hans vækkende og frugtbringende Virksomhed gennem et langt parlamentarisk Liv paa Rigsdagen og i Rigsrædet vilde være for vidtløftig at omtale i en kort Etildring af hans Liv; — det behøves heller ikke, da alle politisk bevidste Mænd have fulgt den med Interesse. Sjælkent fødtes en saadan Frihedens og Folkets Talsmand i Danmark, og naar Navnene paa de Mangfoldige, der bagvaskende haanede og forfulgte ham, fordi han stod deres Dnsfer i vejen, engang hurtigt dø bort og glemmes, vil Anton Frederik Tscherning leve i taknemmelig Erindring hos Gfeterslægten.

14. Tyge Brahe, „en af de største Prydelser, som Danmark har haft“, blev tillige den Mand, mod hvem Danmark blev uretfærdig, fordi han hævdede det's Navn til Hjælpen“.

Han nedstammede fra en ældgammel dansk-svensk Adelslægt og var en Søn af Rigsråden og Befalings-Manden paa Helsingborg Slot, Otto Brahe til Knudstrup i Skaane. Han blev født den 14. Decbr. 1546. I sin Unglinge-Alder gjorde Tyge Brahe et Par Rejser til Tydskland, hvor han i 4 Aar lagde sig efter Astronomi, Astrologi og Kemi. I sit 25. Aar blev han ved sin Faders Død Gjer af Knudstrup, og 2 Aar senere giftede han sig med „Liden Kirsten“, der efter Kongens Mening var en Præstedatter, efter Andreas en Vonderlige fra Knudstrup, levede med hende i et lykkeligt Ægteskab indtil sin Død og avlede med hende flere Børn, der bestandig af Faderens stolte Slægt bleve ansete som „uægte“ og deres Moder som „Tyges Kille.“ Paa Knudstrup anlagde han et Observatorium og et kemisk Værksted; men da han, navnlig paa Grund af sit Giftermaal, idelig maatte taale sine Slægninges og Jernbyrdiges Drillerier og Foragt, saa besluttede han for sidste at forlade sit Fædreland og nedjætte sig i Basel, men Frederik II. formaaede ham at blive tilbage, og forlenede ham 1576 med Den Sveen paa Livstid, for at han der uforstyrret kunde leve for sine videnskabelige Syssler. Midt paa denne Tid anlagde han sit berømte Uranienborg (Himmelborg), en stor Bygning med to Observatorier og forskellige kemiske og fysikalske Værksteder, en stor Bogsamling, et Bog-Trykkeri osv., og paa et andet Sted paa Den Stjerneborg, et stort underjordisk Observatorium med sex særskilte runde Kamre, samt en kunstig Vejrmodel til Kornmaling, Papirs-Fabrikation og Skind-Forberedning. Her levede han i 21 Aar, bestandig omgivet af en Mængde Studenter, der vilde nyde Godt af hans videnskabelige Erfaringer og Jagttagelser, og ofte havde han Besøg af dette eller hint Lands Lærde. Kongen oversøste ham med Naadees-Bevisninger og Indtægter, og udenlandske Lærde, der beundrede hans Skrifter, Jagttagelser og Beregninger, oversøste ham med Smigrerier og beilede til hans Venstreb. Dette gjorde den ellers højhjærtede og fordomsfrie Tyge Brahe noget stolt og overmodig ligesoverfor de mægtige Adelsmænd, for hvem ikke videnskabelige Syssler men kun riddertlige Dvælses, vilkaarlige Udfugelser og vildt Bellevnet gjalt for Livets højeste Formaal; men Folgen af denne Tyge Brahes Hæj, var da ogsaa den, at han forskaffede sig mange og mægtige Fjender, der fik ham styrket i Begyndelsen af 1597, eller omtrent et halvt Aar efter at Christian IV. havde overtaget

Regeringen. De vigtigste blandt Tyge Brahes Sjender vare Nigs-Hovmesteren, den ellers brave Christopher Walkendorf, og Nigs-Standleren Christen Friis. Først formaaede de den unge, uerfarne Konge til at fratage Brahe et norff Len, som han havde faaet af den afdøde Konge, og derpaa fortrædigede og frænkede de ham paa mange andre Maader; Walkendorf menes saaledes endog at have opmuntret Brahes Vender paa Hveen til dels at klage over ham som den, der paalagde dem umaadelige Arbejder, afholdt dem fra at uøve deres religiøse Pligter og beskaffede dem uuelige og uvidende Præster, dels over, at Brahe selv i 18 Aar ikke havde været til Guds Bord. Over disse lumpne Beskyttninger sølte Brahe sig saa dybt frænket, at han forlod Hveen og sine derværende Anstalter, der havde kostet ham selv 64,000 Rdl., og flyttede til Kjøbenhavn, for der at fortsætte sine astronomiske og kemiske Arbejder, men efter Walkendorfs Ordre blev dette forbudt ham af Po:iti-Mesteren af de latterlige Grunde, at han ved de første forstyrrede Naboerne, og ved de sidste udsatte Staden for Ildfare. Hadet havde sejret, Forsølgelsen naaet sit Maal — til Skam for Christopher Walkendorfs Minde. Brahe rejste til Moskva uden Kongens Samtykke, og da han herved ogsaa mistede Kongens Naade for stedse samt et roskildst Præbende, som han havde haft i en lang Aarrække, da klagede han med Grund: „Danmark! hvori forsyndede jeg mig, at Du blev uretfærdig imod mig? Jo, deri bestod min Brode, at jeg hævdede Dit Navn til Stjernerne!“ Følge en Indbydelse af Kejser Rudolph II. begav han sig i 1599 til Slottet Benach ved Prag, hvor han fortsatte sine Arbejder, indtil Døden et Par Aar senere — den 24. Oktbr. 1601 — kaldte ham bort. Tyge Brahes Ven hvile i fremmed Jord langt borte fra hans Fædreland, der blev uretfærdigt imod ham, som det oftere er blevet imod store Mænd — de hvile i Prags Domkirke, og hans Fædreland har aldrig forsegst at faa dem tilbage. Hans Enke døde 1604 i Gattigdom i Weissen. Det var ved Tyge Brahes Arbejder, at Astronomien blev uddannet til hvad den senere blev ved Kepler og Newton. Hans Valgsprog var: „Gj blot synes men være!“ I hans sidste Sygdoms-Jantafier hørtes han ofte at udbrøde: „Blot jeg ikke maa synes at have levet forgæves!“

20. Gustav II. Adolf, Sverrigs store og fromme „Guldkonge“ og „Snekonge“, den værdige Ætling af Gustav Eriksson Vasa, den højhættede og altopofrende Forsvarer af Tydscklands politiske og religiøse Frihed, blev født den 20. Decbr. 1594. Han var en Konge, hvis Minde evig vil leve i Norden og da først og fremmest hos det Folk, over hvilket han bragte en saa overordenlig Glands. Da hans Fader Carl IX. var død, blev han, der endnu var mindreaarig, valgt til Konge den 25. Decbr. 1611. Gustav Adolf var udrustet med de fortrinligste Aands-evner, begavet med det ædlest Hjerte; og med den store Axel Oxenstjerna, der stod ved hans Side som den fortræffeligste Raadgiver og oprigtigste Ven, hævdede han snart sit Sverrig til den første Magt i Norden. Paa denne Tid førtes den 30aarige Religions-Krig i Tydsckland. Efter at den danske Kong Christian IV. ved Freden i Lübeck 1629 havde maattet forpligte sig til ikke mere at blande sig i de tydske Rigs-Anliggender — han havde nemlig paa en meget virksom Maade deltaget i Krigene til Protestanternes Forsvar — besluttede Gustav Adolf at ile Protestanterne i Tydsckland til Hjælp. Han sammenkaldte Rigets fire Stænder, for gjennem dem at sige sit Folk Farvel. Med sit eneste Barn paa Armen, den lille $3\frac{1}{2}$ aarige Christine, traadte han den 18. Maj 1630 ind i Stændernes Forsamling og lod den sværge, at man vilde tjene hende med Troskab, naar hun engang blev Dronning. Det var et rørende Syn: her en almenelsket Konge, der vilde drage bort, for maaske aldrig mere at vende tilbage; hist Rigets Repræsentanter, der i deres dybe Bevægelse henfløde i Taarer. Gustav Adolf selv var meget rørt, men efterat have fattet sig, talte han følgende Afskedsord: „Ikke letsindigt styrter jeg mig og Eder i denne nye farefulde Krig. Gud den Almægtige er mit Vidne, at jeg ikke vil kæmpe for Fornøjelsens Skyld. Kejseren har paa det Grusomste fornærmet mig i mine Gesandter; han har understøttet mine Fjender; han forfølger mine Ven

ner og Brødre, træder min Religion under Fødder og udstrækker sin Arm efter min Krone. Hjærteskærende bede Tydscklands undertrykte os om Hjælp, og er det Guds Villie, ville vi drage til dem. Jeg kjender de Farer, for hvilke mit Liv er udsat — aldrig skyede jeg dem og vanskelig vil jeg ganske undgaa dem. Hidtil har Guds Almagt vel forunderlig bevaret mig, men jeg vil dog engang dø for mit Fædrelands Forsvar. Jeg overgiver Eder nu til Himlens Varetægt. Værer retfærdige, værer samvittighedsfulde, vandrer ustraffelig, da ville vi atter se hverandre i Evigheden! Til Eder, mit Rigsraad! vender jeg mig først. Gud oplyse Eder og opfylde Eder med Visdom til stedse at raade til mit Riges Bedste! — Eder, tapre Adel! anbefaler jeg i den guddommelige Varetægt. Vedbliver at vise Eder som værdige Efterkommere af hine heltmodige Gothe, hvis Tapperhed styrkede det gamle Rom i Støvet! — Eder, Kirkens Tjenere! formaner jeg til Fordragelighed og til Samdrægtighed. Værer selv Mønstre paa de Dyder, I prædike, og misbruger aldrig Eders Herredømme over mit Folks Hjærter! — Eder, Borger- og Bondestandens Repræsentanter! tilønsker jeg Himlens Velsignelse, en herlig Høst for Eders Flid, Velsignelse i Eders Lader og Overflødighed af alle Livets Goder! — Endelig sender jeg oprigtige Ønsker til Himlen for Eder Alle, Tilstedeværende og Fraværende! Jeg siger Eder Alle mit æmme Levvel! Jeg siger det maaske for evigt!“ — Kongen tav, men Taarerne rullede med en højt talende Røst i deres Tavshed ned ad hans Kinder, og i hele Forsamlingen saae og hørte man intet andet end Graad, Suk og Hulken. Det var et af Sverrigs højtideligste Øjeblikke i Verdens-Historien, det var en af dets Timer levet for Evigheden! — Næste Dag indskibede Gustav Adolf sig med en lille men udsøgt og i Krigen fortræffelig øvet Hær paa 15 000 Mand. Formedelst Modvind landede man først den 24. Juni ved den pommerske Kyst. Kongen var den Første, der steg i Land, og strax knælede han i Hærens Paasyn,

takkede Gud med lydelig Stemme for den lykkelige Overfart og bad om Velsignelse fremdeles. Da han saae, at Taarer stode i Øjnene paa de omstaaende Officerer, udbrod han: „Græder ikke, mine Venner! men beder flittigt. Jo mere I bede, des snarere ville I sejre! Ofte bedet, er halvt sejret. Den bedste Christen er altid den bedste Soldat!“ — Samme Nat landsattes 11 Regimenter og i de følgende Dage den øvrige Hær. Usigelige Vanskeligheder stillede sig hans ædle Foretagende i Vejen, selv fra de Fyrsters Side, for hvis og deres Folks Sag den svenske Heltkonge vilde kæmpe; — istedetfor at modtage „Snekongen“, som Wallenstein kaldte ham, med aabne Arme, forfærdedes derimod de evangeliske Fyrster over Ankomsten af „den fremmede Vovehals“, og vilde slet Intet have med ham at gjøre, Nogle af dem lagde ham endog de aabenbareste Hindringer i Vejen, saa Kongen endog i et Øjeblikks Mismod lod sig henrive til at udbryde: „Saa gid da de Mennesker maa gaa tilgrunde, eftersom de selv ville det saa. Jeg vil gaa tilbage til Pommern og vente der, indtil de staa ved Afgrunden og maa raabe til mig om Hjælp. Hvade jeg kjendt Jer, I Tydskere! at I bar saa ringe Kjærlighed og Trofasthed til Jert eget Land, vilde jeg ikke have sadlet en Hest for Jeres Skyld, meget mindre vovet min Krone og mit Liv derfor.“ — Saaledes var den tydske Enighed og den tydske „Solsikke-Politik“ ogsaa dengang; men da saa de Katholske havde ødelagt Magdeburg og sat de Evangeliske Kniven paa Struben for Alvor, saa kom da endelig Enigheden blandt de tydske Evangeliske tilstede for en lille Tid, — de bønfuldt nu Gustav Adolf om Hjælp i deres Vaande, og han ilede dem til Hjælp og slog den kejserslige General Tilly ved Leipzig den 6. Septbr. 1631, slog den Feltherre, der roste sig af at have vundet 32 Slag men aldrig tabt noget, saaledes paa Flugt, at Gustav Adolf endog erobrede 66 Faner. Han gik nu sejrrig frem i Tydskland, „Italien begyndte at bæve, medens Wien skjælvede“. Den 16. Novbr. i næste Aar, i 1632, stod det

store Slag ved Lützen mellem Gustav Adolf og den Tids største Feltherre, Wallenstein. „Jesus Christus! vor Frelser!“ og „Forsag ikke, lille Hob!“ sang Kongen og hans Hær, „Gud er mit Harnisk“ og „Gud med os!“ var hans og hans Hærs Løsen. „Nu ville vi fremad i Guds Navn. Jesu, Jesu, Jesu! lad os i Dag stride til Dit hellige Navns Ære!“ raabte han højt, svang Værgen og kommanderede: „Fremad!“ Kampen blev blodig og vild: Mand kæmpede mod Mand med Sværd og Spyd, thi — der var hverken Tid eller Plads til at lade. Gustav Adolf og hans Mænd gjorde Vidundere af Tapperhed. Svenskerne sloge Østerrigerne paa Flugt; men Wallenstein førte dem atter frem, og Kampen var en staaende og vild Kamp paa Liv og Død. En Kugle — der er bleven paastaet endog en forrædersk Kugle fra Hertug Franz Albert af Lauenburg — traf da den svenske Konge i Ryggen, han styrtede til Jorden og slæbtes nogle Skridt frem af sin Hest. Nogle fjendelige Soldater, der ikke kjendte den faldne Konge, dræbte ham fuldstændigt og plyndrede ham. Om hans Lig opstod der en frygtelig Kamp, og Alle, der omgave det, bleve dræbte paa Hertugen af Lauenborg nær, der flygtede. Den faldne Heltekonges blodbestænkte Hest løb derfra og var den Første, der underrettede den forfærdede svenske Hær om den Ulykke, der var skeet, men istedetfor at tabe Modet, grebes Svenskerne af en navnløs Forbitrelse; de stormede nu uimodstaaelig frem, for blodig at hevne deres elskede Konges Død, og jage endelig Wallenstein, den hidtil uovervundne Wallenstein, med hele hans Hær paa Flugt. Kongens udplyndrede Legeme fandtes søndertrampet med Ansigtet trykket mod Jorden. — Saaledes som Svenskerne sloge, saaledes slaa kun Soldater, der elske deres Konge!

22. Hans Jensen, en særdeles dygtig og virksom og derfor vidt og bredt hæderlig bekjendt Bønde i Rundby paa Holbæks Amt, er født den 22. Decbr. 1818 i samme By, hvor hans Forældre, Jens Nielsen og dennes Hustru Ane Christens Datter, havde en Fæstegaard i Besiddelse. Han

nød sin Børne-Undervisning i Byens Skole. Endnu inden han blev konfirmeret, kom han i Tjeneste hos en Kloster i Mørke By, og fra sin Konfirmation i 1832 bestyrede han under sin Faders Vejledning og Tilsyn Gaarden for hende, der imidlertid var bleven Enke, ligeindtil han den 9. Juli 1840 blev indkaldet til at tjene som Soldat. Efter en Maanedes Tjeneste som Soldat, blev han imod sin Villie udtagen som værnepligtig Underofficer og tjente som saadan i 2 Aar. Han tog saa tilbage til Klosteren i Mørke, men da hendes Søn et halvt Aar senere selv kunde overtage Gaardens Bestyrelse, blev Hans Jensen Avlskarl hos en gammel Mand i samme By og tjente som saadan i 1½ Aar. Paa sit Dødsleje den 27. Decbr. 1844 forlangte hans Fader af ham, at han skulde tage hjem, for at bestyre Gaarden for Moderen, og som en lydige Søn opfyldte han Forlangendet i 3 Aar, indtil han i Foraaret 1847 sættede den Gaard i Rindby, som han for Djebliffet beboer, og samtidig dermed giftede han sig med en Pige, der blev ham en trofast og virksom Hustru. Hans Jensens Interesfe for de kommunale Anliggender viste sig allerede som jærlig fremtrædende, og ved Valget til Sogne=Forstanderskabet fra 1. Januar 1848 vilde man vælge ham til et af sammes Medlemmer; men da han som ung Mand i sin Stilling ikke godt kunde taale den Tidspilde ved sin Bedrift, der var forbunden dermed, bad han sig fritagen for at vælges. I Foraaret 1848 indkaldtes han atter til Militær=Tjeneste, men hans Livsforhold vare nu af en saadan Bestaafenhed, at han fandt det rettest at lade sit Nr. i Hæren udfylde ved en Istedtræder, der faldt i Slaget i Sundered den 6. Juli 1849. Ved Valget til Sogne=Forstanderskabet fra 1. Januar 1851 kunde han ikke mere undslaa sig for at modtage det kommunale Tillidsbæver, og han valgtes med 30 af 41 Stemmer, og gjenvalgtes senere for enhver Valg=Periode enstemmig; fra 1. Januar 1852 valgtes han til Forstanderskabets Formand med 7 af 12 Stemmer, siden enstemmig. — I Foraaret 1851 konstitueredes han som Lægsmand og fungerede som saadan indtil Eesfionen samme Aar, da han paa egen Begjæring blev fritagen for dette Bæver. I samme Aar valgtes han den 26. April som Supleant til Amtsrådet, ved næste Valg den 23. April 1856 blev han enstemmig valgt til Medlem af samme Raad og atter gjenvalgt fra 1. Maj 1862 med 47 af 51 Stemmer. — Da

Oberst Tscherning i Februar 1853 som Folkethings-Kandidat ombyttede Holbæks Amts 2. med Kjøbenhavns Amts 2. Valgfreds, opfordredes Hans Jensen til at stille sig i forstævnte Kreds, hvor han valgtes den 26. Febr. 1853 og mødte derpaa i Folkethinget i 4. Sessjens 2. Samling; men af Agtelse for den store parlamentariske Indsigt og Dygtighed hos Tscherning, der var falden ved Valget i Lyngby den 26. Februar, trak Hans Jensen sig uopfordret tilbage ved Folkethingets snart derpaa følgende gjen- tagne Opløsning, for at gjøre det muligt for Tscherning den 28. Maj s. A. atter at kunne blive valgt i Holbæks Amts 2. Valgfreds som Medlem af Folkethinget. Denne hans Handling vakte megen Tilfredshed rundt om blandt Bondestanden, der erkjendte Tschernings Lundværlighed i Folkethinget. — I Anledning af Loven om „Gaardmands-Hoveriets Afløsning“ blev Hans Jensen benyttet ved nogle Forretninger som Voldgiftsmand, ligeledes har han været Voldgiftsmand ved „Husmands-Hoveriets Afløsning“ og endelig har han af 3 Sogne været udnævnt som Medlem af Kommissionen til „Afløsning af Smaaredsels-Tienden“. — Fra 1. Maj 1859 har han været Medlem af Holbæks Amts Skole-Direktion og fra 1. Januar 1861 Repræsentant for „Landbygningernes Brand-Forsikring“. — I Henseende til privat politisk Virksomhed fremhæves, at Hans Jensen siden 1. Marts 1855 valgtes og fradigt gjenvalgtes som Revisor i „de mindre Landejendoms-Besidderes Brand-Forsikring for rørlig Ejendom paa Holbæks Amt“, og senere som Revisor i samme Amts „Livs-Forsikring for Kreaturer;“ — at han siden 1. April 1856 har været Bestyrelses-Medlem og Tillidsmand for „den sjællandske Bondestands Sparekasse;“ — at han i sin Tid valgtes som Viceformand for Holbæks Amts Afdeling i „den sjællandske Kommunal- og Vælger-Forening,“ og som Bestyrelses-Medlem af „Distrikternes Folkeforening.“ — Endnu kan nævnes, at Hans Jensen tvende Gange har været Ordfører for store Bonde-Deputationer hos Hs. Majestæt Kongen. — Hvis vi nu til Slutning samle de offentlige og private Tillidshever, som Hans Jensen i Rundby har været betroet, og som han, med Undtagelse af Vægmands-Bestillingen og Folkethings-Virksomheden, endnu besorger, da sees det, at han er: 1) Sogne-Forstander og Formand i Forstanderskabet, 2) Amts-raadsmedlem, 3) Skoleraad og Skole-Direktor, 4) Voldgiftsmand ved

Gaardmands- og Husmands-Hoveriet *tc.*, 5) Repræsentant i Landbygningernes Brand-Forsikring, 6) Viceformand i Landkommunal- og Bælger-Foreningen, 7) Revisor i Holbæks Amts Brandassurances-Forening, 8) Revisor i samme Amts Livs-Forsikring for Kreaturer, 9) Bestyrelses-Medlem og Tillidsmand for Bønderstandens Sparekasse, og 10) Bestyrelses-Medlem af Distriktens Folke-Forening. — Det maa indrømmes, at Hans Jensen maa være en særdeles dygtig, virksom og hæderlig Bønde, naar han er bleven betroet saamange Tillidshverv, og han har derfor et billigt Krav paa særlig omtale i en Folke-Kalender, til et lysende Monster navnlig for sine Standsfæller. Gid mangen Bønde maa træde i hans Fodspor, og det politiske Liv rundt om i Bønderstanden vil da blive ligesaa levende som paa Holbæks Amt!

Nads Hansen er Navnet paa en Mand, der ikke berømmes i en Folke-Kalender, men som paa Grund af, at hans Godsefsdag ikke kjendes, først kan finde Sted ved dens Slutning. Nads Hansen, der er født 1775 af fattige Forældre i Landsbyen Leibølle paa Langeland, maatte, tvungen af Omstændighederne, allerede tjene for sit Brød fra sit niende Aar, og opvolte efter den Tids Regel uden Skolegang og Lærdom. 1797 blev han Soldat, var med i Slaget ved Kjøbenhavn 1801, og giftede sig 1802 med en fattig Gaardmands-Datter i Kulepille, Ane Marie Mortensen, der afgik ved Døden den 11. Marts 1860 i en Alder af 83 Aar. Nads Hansen kjøbte, understøttet af nogle Venner, der allerede da saae Mandens Flid, 1803 en lille Gaard i Gøye i Høen, som han beboede til 1808, paa hvilken Tid han tilfæstede sig den Gaard i Kulepille under Grevskabet Langeland, som han hidindtil har beboet og som er overgaaet til Sonnen Morten Nadsen som en af de smukkeste og bedst drevne Gaarde paa Langeland, hvad der vil sige meget, naar man fjender denne Døds udmærkede Agerbrug. 1822 blev Nads Hansen af det kgl. Landhusholdnings-Selskab tilfjendt det 3die Solvbæger som Præmie for Have- og Høgnplantning samt sin Gaards planmæssige Dyrkning. Ved Siden af et saa anstrengende Arbejde for at skaffe sig en selvstændig Stilling i Samfundet, forsejnte denne hæderlige Mand imidlertid intet,

for samtidig at tilvende sig de Kundskaber, som han paa Grund af en forsømt Opdragelse manglede, og at han ogsaa i denne Henseende har lagt en sjelden Udholdenhed og Flid for Dagen, derom vidne noksom de Artiller, der fra hans Ven ere udgaaede i Trykken. Ravnlig var det den friere politiske Udvikling, der gav sig tiltjende ved Stænder-Institutionens Indførelse der, greb ham som saamange andre danske Mænd, og fra den Tid have vi seet ham paa en rolig og klar Maade udtale sig om forskjellige paa Dagsordenen værende Eversgemaal. Saaledes skrev han i sin Tid til „Almuevennen“ flere velstrevne Afhandlinger, hvoraf vi fremhæve: „Om Hovetiet og Tidendens Afsløsning, samt om Selvejendoms Indførelse;“ „To Ord i Landbosagen“, „Jordegods-Besiddernes Bidrag til Communer-nes Fattig- og Skolevæsen;“ „Er al forhenværende Fæstjord endnu bortfæstet eller hvorledes bruges den nu?“ „Oplysninger og Bemærkninger til Afstjening i Bondesagen,“ underskreven af 16 Bønder;“ „En gammel Fæsters Betragtning“ og endelig i sit 86 Aar i „Langelands Avis“: „Mit sidste offentlige Ord“ og et „Farvel til mine Venner.“ Til en saadan Virksomhed vil vanskeligt kunne opvises Måge, og naar den nu 88aarige Olding, raff paa Aand, men svag paa Legeme, skuer tilbage paa sit henrundne Liv, da maa han med Sandhed kunne sige: „Herre jeg er beredt, naar Du kalder.“

Nogle Begivenheder i December Maaaned.

2. Napoleon I. krones 1804.
- „ Napoleon III. foretager sin Statsfreg 1852.
4. Sønderjylland falder tilbage til Danmark 1459.
- „ Slag ved Lund, hvor Kongerne af Danmark og Everrig selv kommandere 1676.
- „ Gas-Belysningen i Kjøbenhavn begynder 1857.
9. Bornholmerne befri deres D fra Evensterne 1658.
14. Den første astronomiske Observation paa Hveen gjøres 1576.
17. Frederiksborg Slot nedbrænder 1859.
19. Universitetet i Lund stiftes 1666.
24. Christian IV. forordner ordinære Postbude over hele Riget 1624.
25. En strækkelig Bændsflod i Marsten 1717.

27. Billed Storm i „Frue-Kirke“ i Kjøbenhavn 1531.
 29. Bornholm overgiver sig til Frederik III. til Arv og Gje 1658.
 31. Christian IV. beregner sine Indtægter for det forløbne Aar 1607 til 137,025½ Daler 6½ Sk., sine Udgifter til 44,997 Daler 1 Mk. 2 Sk., Beholdning 92,028 Daler 1 Mk. 4½ Sk. Begge de to første Poster ere siden stagne paa en anseelig Maade, men den sidste har dog for det meste taget af.

Smaa Ting af gamle Almanakker.

1617. Den 11. og 12. Korteſte Dag, længeſte Nat.
 Anno Chriſti 1175 bygde Hertig Knud af Raaland
 Nyborg Slot vdi Jyæn.
1618. Anno 1616 den 2. December ſlog Kong Chriſtian
 den Fjerde af det Navn 12 Herremænd paa Kolbinghus
 til Riddere.
1620. Den 30. og 31.
 Det gamle Aar forgangen er,
 vi take dig vor Herre kjær.
 Det gamle Aar er forgangen,
 Det tilkommend er forhaanden.
 Derfor gjør Rod oc omvend dig,
 O Menniſke det raadr ieg dig.
1627. Bevjß din Mact Herre Jhu Chriſt
 At du en Herre offuer alle Herrer eſt,
 Bæſſerme din arme Chriſtenbed,
 At hun dig loffuer i Eviighed.
1628. Hermet hæffuer dette Aar faat End,
 O Gud all Wlyck fra off vend,
 Bæſſerm din arme Chriſtenbed,
 Oc giß off Fred oc Relighed. AMEN.
1635. Elias Laddelius Præſt til Roſtock hæffuer i denne
 Maanet Anno 1632. excommuniceret oc forhandet
 den 6. Novembris, oc excluderit den aff de Roſtocker
 Almanach.

1641 og 1643.

Jorsæn os med Fred naabelig,
 Herre Gud i vore tide,
 Det er dog ingen mere,
 Som for os kunde stride
 • •
 End du selff vor Gud allene.

1646. Gud bevare sin Christenhed,
 Oc vor kiere Effrighed.
 Gud giff oss Fred oc Nolighed.

(Anm. I Almanakken for 1647 staar istedetfor „Nolighed“ der-
 mod „Salighed“).

1654. De korte Dage fører jeg med mig,
 For Frost oc Kuld nu voete dig,
 Du slacte til Juul en Dye seed,
 Oc tacke saa Gud for sin Godhed.

•
 Dermed vi ende det gamle Aar,
 I Morgen saa det ny angaar,
 For Naaden i Aar som er beteed,
 Tacke vi, O Fader, din Godhed.

1659. Jeg vil mig varm i Klæder holde,
 Dsverstride saa Vinteren folde.
 Soli DEO Gloria.

VII. Det Kongelige Geheime-Statsraad.

Hs. Majestæt Kongen.

Sans Majestæt er dekoreret, foruden med sine egne Ordener, ogsaa med følgende 27 fremmede Ordener: Den anhaltiske Ulbrecht der Bårs Ordens Storkors, den belgiske Leopolds-Ordens Storkors, den brasilianske Pedro den Førstes Orden, den franske Gres-Legions Storkors og Officcers-Korps, den hannoveranske St. Georgs-Orden og Guelse-Ordens Storkors, den hessiske gyldne Love-Ordens Storkors, den italienske Annunziat-Orden, den nederlandske militære Wilhelms-Ordens Storkors, den norske St. Olavs-Ordens Storkors, den oldenborgske Hus- og Fortjeneste-Ordens Storkors, den portugisiske Kristus-Ordens Storkors, den preussiske sorte Drns-Ordens og den røde Drns-Ordens Storkors, den russiske St. Andreas-Orden, Alexander Newsky-Orden, den hvide Drns-Orden og St. Anna-Ordens Storkors, den sicilianske St. Januarii-Orden, den franske gyldne Blics, den svenske Serafimer-Ordens Storkors, Carl XIII's Orden og Sværdmands-Deorationen, den tunesiske store Michan i Brillanter, den ungarske St. Stefans-Ordens Storkors samt den svenske Vasaordens Kommandør-Kors.

Brinds Christian til Danmark, General-Lieutenant, Chef for Kavalleriet. (Ridder af Elefanten, Storkors af Danebrog, Danebrogs-Mand, Storkors af den russiske St. Andreas-Orden, Storkors af Alexander Newsky-Ordenen, Storkors af den sachske Gruefinske Hus-Orden, Storkors af den svenske Serafimer-Orden og Storkors af den franske Gres-Legion.

Geheime-Konferentsraad Lic. juris Carl Christian Hall, Konseils-Præsident, Udenrigs-Minister for Monarkiet samt midlertidig Minister for Hertugdømmerne Holsten og Lauenburg. (Storkors af Danebrog, Danebrogs-Mand, Storkors af den svenske Nordstjerne, Storkors af den sicilianske Konstantin, Storkors af den spanske Carl III., Storkors af det portugisiske Taarn og Sværd, Storkors af den hannoveriske Guelse, Storkors af den persiske Sol og Love, Storkors af den sardiniske St. Maurits og St. Lazarus, Storkors af den spanske Isabella den Katholske, Storkors af den tunesiske Michan-Estifhar, Storkors af den norske St. Olaf.)

Kontreadmiral, Kammerherre Steen Andersen Ville, Marine-Minister for Monarkiet. (Storkors af Danebrog, Danebrogs-

Mand, Storkors den svenske Sværd-Orden Ridder af den russiske St. Anna-Ordens 2. Kl., Ridder af den norske St. Olaf-Ordens 2. Kl., Ridder af den franske Orden pour le merite militaire's 3. Kl.)

Dr. med. Carl Emil Fenger, Finans-Minister for Monarkiet. (Ridder af Danebrog og af den svenske Nordstjerne-Ordens 3. Kl.)

Biskop Dr. phil. Ditlev Gothard Mourad, Minister for Kirke- og Undervisnings-Væsenet for Kongeriget Danmark. (Kommandør af Danebrog, Danebrogs-Mand).

Peter Martin Orla Lehmann, Indrigs-Minister for Kongeriget Danmark. (Kommandør af Danebrog, Danebrogs-Mand, Ridder af den svenske Nordstjerne-Ordens 2. Kl.).

Dr. juris Andreas Lorenz Casse, Justits-Minister for Kongeriget Danmark. (Ridder af Danebrog, Danebrogs-Mand).

Kammerherre Frederik Herman Wolfhagen, Minister for Hertugdømmet Slesvig. (Kommandør af Danebrog).

Oberst à la suite i General-Staben Christian Carl Lundbye, Krigs-Minister for Monarkiet. (Kommandør af Danebrog, Danebrogs-Mand, Ridder af den svenske Sværdorden.)

Statsraad Christian Frederik Julius Hegelund Liebe, Stats-Sekretær. (Ridder af Danebrog, Danebrogs-Mand).

VIII. Den danske Rigsdag.

Folkethinget.

(De almindelige Valg til Folkethinget fandt Sted den 14. Juni 1861.)

1. Kjøbenhavn.

1. Valgtr. Jacobsen, J. C., Brygger, Kaptein, i Valdbj.
2. — Kayser, C. J., Professor, i Kjøbenhavn.
3. — Larsen, P. C., Borgermester, i Kjøbenhavn.
(Bed Omvalg efter Kmhr. Feddersens Dødsfald).
4. — Fenger, C. C., Finans-Minister, i Kjøbenhavn.
5. — Bille, C. St. A., Redaktør, i Kjøbenhavn.

6. Valgfr. Hegermann-Lindencrone, C. D., General-Major, i Kjøbenhavn.
 7. — Casse, A. L., Justits-Minister, i Kjøbenhavn.
 8. — Nimestad C. B., Cancl. phil., i Kjøbenhavn.
 9. — Kayser, S. S., Tommermester, i Kjøbenhavn.

2. Kjøbenhavns Amt.

1. — Hall, C. C., Konseils-Præsident etc., i Kjøbenhavn.
 2. — Rosen, B. S. A., Dr. med., Distriktslæge, i Kjøbenhavn.
 3. — Liebe, C. C. B., Højesterets-Advokat, i Kjøbenhavn.
 4. — Pedersen, Kn., Gaardejer, i Søster-Evenstrup.
 5. — Rugaard, D. C., forh. Redaktør, i Kjøbenhavn.

3. Frederiksborg Amt.

1. — Thune, C. C., Grosferer, i Kjøbenhavn.
 2. — Beck, S. C. F., Generalstabs-Major, i Kjøbenhavn.
 3. — Hammeltoft, Kammerraad, Proprietær paa Søftenfyd.
 4. — Nielsen, N., Proprietær, paa Petersbrille.
 5. — Pedersen, P., Gaardejer, i Eiersløv-Besler.

4. Holbæks Amt.

1. — Hansen, N., Journalist, i Kjøbenhavn.
 2. — Tscherning, A. F., Oberst, i Kjøbenhavn.
 3. — Jensen, S., Smed, i Rude.
 4. — Jensen, C. Meinb., Redaktør, Landmaaler, i Aarhus.
 5. — Nimestad, C., Overrets-Udsætsfor, i Kjøbenhavn.

5. Sorø Amt.

1. — Millen, L. M., Major, paa Frederiksberg.
 2. — Alberti, C. C., Overrets-Profurator, i Kjøbenhavn.
 3. — Jonnesbech, C. A., Godssejer. Tøgermester, til Bester-bygaard.
 4. — Olsen, B. C., Malermester, i Kjøbenhavn.
 5. — Hansen, S. Urvefæster, i Menstrup.

6. Bræstø Amt.

1. — Hansen, L., Gaardejer, i Bjelkerup.
2. — Olsen, L., Sognesfoged, Gaardejer, i Naaby.
3. — Andersen, J., Gaardsfæster, i Skjelby.
4. — Brun, P. K. G., Amtmand, Kammerj., paa Linderød.
5. — Schroll, Chr. forhv. Gaardsfæster, i Basnæs.
6. — Sæge, Holth, By- og Herredsfoged, i Stege.

7. Bornholms Amt.

1. — Rosod, L. H., Sekondlieutenant, i Kjøbenhavn.
2. — Dam, P. K., Premierlieutenant, paa Bornholm.

8. Maribo Amt.

1. — Jensen, G. H. J., Proprietær, til Fredsholm.
2. — Krogh, A. L., Præst, i Maibolle.
3. — Barfod, P. K., Bibliotheksbibliotek, i Kjøbenhavn.
4. — Monrad, D. G., Kirke- og Undervisningsminister, i Kjøbenhavn.
5. — Olsen, N., forhv. Gaardejer i Skjolderup.

9. Odense Amt.

1. — Faber, C. G. W., Adjunkt, i Odense.
2. — Schytte, J. W., Godsejer, paa Mørkøjsgaard.
3. — Kallefen, M. G., Artilleri-Kapitain, i Kjøbenhavn.
4. — Andersen, N., Gaardsfæster, i Husby.
5. — Petersen, H. M., Pølsmand, i Holse.
6. — Johansen, H. C., Gaardsfæster, i Østrup.
7. — Petersen, Corn., Gaardejer, i Davinde.

10. Svendborg Amt.

1. — Jespersen, J. H., Kammerraad, i Odense.
2. — Jensen, J., Gaardsfæster, i Trunderup.
3. — Jesen, L. C., Rmbyrre, Borgermester, i Horsens.
4. — Porenken, J. J., Uhrmager, i Raaborg.
5. — Rasmussen, G., Gaardejer, i Hyslinge.
6. — J. M. Hansen, Redaktør, i Kjøbenhavn.

11. Hjørring Amt.

1. — Pedersen L. C., Gaardejer, i Skjortholt.
2. — Fisker, J. C. H., Stats-Revisor, i Kjøbenhavn.
3. — Qvistgaard, H. N., Proprietær, Kammerraad, i Hjørring.
4. — Larsen, K. P. C., Gaardejer, i Jerlev.
5. — Pedersen, S., Smed, i Jetsmark.

12. Aalborg Amt.

1. — Dressing, J. N., Proprietær, til Vorbjerggaard.
2. — Krebs, C. J., Vinhandler, Raadmand, i Aalborg.
3. — Hansen, N. P., Bolsmand, i Lyngby Skov.
4. — Nielsen, N. F. sejer, i Hyrkilde.
5. — Christianesen, P., Gaardejer, Sognefoged.

13. Thisted Amt.

1. — Hasselbalch, J. N. J., Proprietær, i Kjøbenhavn.
2. — Licht, H. H., Præst, i Hundborg.
3. — Neergaard, C., Proprietær, Kammerraad, paa Døvergaard.
4. — Bonne, L. C., Proprietær, Kammerr., paa Gammellund.

14. Viborg Amt.

1. — Lybye, S., Gaardejer, Sognefoged, i Hem.
2. — Bregendahl, L. N., Overrets-Åsjesfor, Statsraad, i Viborg.
3. — Albertsen, N., Gaardejer, i Hinge.
4. — Kjær, S. N., Husmand, i Søndervinge.
5. — Klein, C. S., Justitsraad, Formand i Søs og Handelsretten, i Kjøbenhavn.

15. Randers Amt.

1. — Hage, A. A., Godssejer, Konsul, i Kjøbenhavn.
2. — Klee, F. A. G., Justitsraad, Kontorchef, i Kjøbenhavn.
3. — Christensen, C., Gaardfæster, i Voldum.
4. — Bonhoffe, C. C., Gaardejer, i Aalskrøde.
5. — Mourier-Petersen, Jægermester, Godssejer, til Rugaard.

16. Aarhus Amt.

1. Valgtr. Winther, G. S., Dr. phil., i Kjøbenhavn.
2. — Mørch, J. M., Kjøbmand, Vicekonsul, i Aarhus.
3. — Rodtwitt, C. M., Skole-Forsstander, i Aldum.

17. Skanderborg Amt.

1. — Jespersen, C. M., Justitsraad, Herredsfoged, i Horsens.
2. — Scholer, P. S., Gaardejer, i Hammel.
3. — Mathiasfen, N., Gaardejer, Sognesfoged, i Emborg.

18. Veile Amt.

1. — Gad, J. M., Sekondlieutenant, i Kjøbenhavn.
2. — Jønsø, S., Hospitals-Forsstander, i Rolding (ved Omvalg efter Land-Inspektør Petersens Dødsfald).
3. — Herleb, D. M., Herredsfoged, Justitsraad, i Horsens.
4. — Jensen, C., Gaardejer, Sognesfoged, i Bjerløv.
5. — Eckardt, J. C. F., Proprietær, Lieutenant, paa Drumgaard.

19. Ringkjøbing Amt.

1. — Jørgensen, S., Gaardejer, i Skaarup.
2. — Aaberg, C. Pedersen, Gaardejer, i Aaberg.
3. — Madsen, F., Gaardsfæster, Sognesfoged, paa Nielsesgaard.
4. — Bliken-Ginecke, C. F. A. B., Baron, i Kjøbenhavn.
5. — Christensen, J. J., Gaardejer, i Heager.

20. Ribe Amt.

1. — Rosenørn, E. C., Ambrre., Godsjejer, i Kjøbenhavn.
2. — Antzler S., Generalstabs-Major, i Kjøbenhavn.
3. — Puggaard, S., Grosferer, i Kjøbenhavn.
4. — Termansen, N. J., Gaardejer, i Gammelby.
5. — Høgsbro, S., forhv. Skole-Forsstander, i Kjøbenhavn.

21. Færøerne.

Møller, H. C., Eysjemand, i Thorshavn.

Landsstinget.

(Nye Valg fandt Sted for 1. 2. 4. 7. 9 og 12. Valgfreds
den 20. Juni 1863.)

1. Kjøbenhavn.

1. Valgfr. Brock, G. C., Højestrets-Audofat, i Kjøbenhavn.
2. — Madvig, J. N., Kjrd., Undervisnings-Inspektør, i Kjøbenhavn.
3. — Bessely, A., Disrachor, i Kjøbenhavn.
4. — Krieger, J. A., Etatsrd., Højestrets-Assessor, i Kjøbhvn.
5. — Brüg, C. C., Skole-Inspektør, i Kjøbenhavn.

2. Kjøbenhavns, Frederiksborg og Solbæks Amter.

1. — Christensen, Valth., Overrets-Prokurator, Stats-Revisør, i Kjøbenhavn.
2. — Nielsen, D., Gaardejer, i Hjertøfte.
3. — Hansen, P., Gaardejer, i Udesundby.
4. — Vorgen, B. A., Professor, i Kjøbenhavn.
5. — Jørgensen, J., Gaardejer, til Sandlynggaard.
6. — Frølund, Fr., Skole-Inspektør, paa Christianshavn.
7. — Hægle, Th., Partikulær, paa Frederiksberg.
8. — Thalbitzer, C. W., Justitsraad, Proprietær, paa Rasthineberg.

3. Sorø og Præsto Amter.

1. — Johansen, J., Møller, i Fovby.
2. — Pedersen, N., Gaardmand, i Eskuderløse.
3. — Larsen, A., Gaardmand, i Benslov.
4. — Hansen, N., Gaardmand, i Arløse.
5. — Lüders, F. S. L., forh. Proprietær, i Kjøbenhavn.

4. Bornholms Amt.

Somme, D. C., Kapitain, Garver, i Nexø.

5. Maribo Amt.

1. Valgfr. Drejer, C. P. F., Proprietær, paa Glostrup.
2. — Jørgensen, C., Redaktør, i Nykjøbing (Kjøbenhavn.)
3. — Nielsen, J., Professor, Stiftsprovst, i Torkildstrup.

6. Odense og Svendborg Amter.

1. — Boesen, A., Kjøbmand, i Odense.
2. — Milling, H. P., Gaardfæster, i Horne.
3. — Hansen, C., Gaardejer, i Veistrup.
4. — Strom, G. J. P., Præst, i Marslev.
5. — Foged, M. J. A., Gaardfæster, i Meebolle.
6. — Bloug, C. P., Redaktør, i Kjøbenhavn.
7. — Moltke-Hvidtfeldt, A. G., Greve, til Moltkenborg.

7. Hjørring og Aalborg Amter.

1. — Jensen, L. C., Gaardejer, i Lunde.
2. — Pedersen, E., Gaardejer.
3. — Steel, E. B. N., Amhrre, Godsejer, til Dronninglund.
4. — Simony, C. J., Amhrre., Stiftamtmand, i Kjøbenhavn.
5. — Saks, L. D., Præst, i Nibe.

8. Thisted Amt samt Dele af Viborg og Ringkjøbing Amter.

1. — Tang, A. C. N., Statsraad, Godsejer, til Nørre-Bosborg.
2. — Carlsen, H. N., Hof-Jægermester, Godsejer, til Gammel-Kjøgegaard.
3. — Knudsen, J., Gaardejer, (ved Omvalg efter B. Nørgaards Dødsfald.)
4. — Brockdorff, C. C. N. M. von, Voller, i Namolle.

9. Aarhus Amt, Randers og en Del af Viborg Amt.

1. — Ingerslev, C. P. N., Justrd., Godsejer, til Marselisborg.
2. — Vøller, E., Gaardejer, i Eften.
3. — Jacobæus, H. W., Proprietær, til Borupgaard.
4. — Westergaard, Amraad., Proprietær, paa Lykkesholm.
5. — Rasmussen, N., Gaardejer, i Lisberg.
6. — Bjerring, B. J., Professor, i Kjøbenhavn.

10. Veile og Skanderborg Amter.

1. Valgtr. Lüttichau, M., General-Major, Godsejer, i Kjøbenhavn.
2. — Lehmann, Orla, Indenrigs-Minister, i Kjøbenhavn.
3. — Bruun, M. P., Fabrikejer, paa Jægergaarden.
4. — Poulsen, N., Gaardejer, i Røgind.

11. Nibe Amt, og en Del af Ringkjøbing Amt.

1. — Rosenørn-Teilmann, C. P. L., Amtsræde, Stamhussejer, til Rørholm.
2. — Beck, M., Gaardejer, i Viisby.
3. — Frandsen, N., Landvæsens-Kommissær, paa Breiningsgaard.

12. Færøerne.

Lützen, A. G., Skolelærer.

IX. Nogle ældste danske Forhold i Handel og Wandel.

Det er ikke saa ganske sjældent, at der saavel i ældre som i nyere Bøger og Aftisshfter er Tale om forskjellige gamle danske Forhold, s. Ex. om Pengevæsen, Maal og Vægt, Jord=Jnddeling, Hartkorn, Landgilde, Kapitels=Taxt ic. og mange andre, uden at Mængden nu har noget klart Begreb om, hvorledes de i Virkeligheden vare. For nogenlunde at raade Bod paa Uklarheden, ville af hine gamle danske Forhold de ovennævnte nedenunder blive oplyste i saa stor Klarhed som muligt, i det Haab, at de idetmindste af Nogle ville blive betragtede med den Velvillie, som gamle og overlevede Forhold kunne gjøre et billigt Krav paa fornødt deres Velde og Ærværdighed. Kjendskabet til dem vil maasse endog ved en eller anden Lejlighed kunne tjene til Oplysning om andre Ting, ialfald om saadanne, hvormed de stode eller endnu staa i en nærmere eller fjernere Forbindelse.

1. Pengevæsenet.

Penge synes allerførst at være komne i Brug i Norden i det 6. eller 7. Aar=Hundrede, dog kun som Vægt=Bestemmelse, men ikke som præget Mynt. De vare endda udenlandske og af Kobber. Fra det 9. Aar=Hundrede vare de i temmelig Brug her, og Beregningen skete efter Dre og Ortug, der saaledes var den ældste, der brugtes i Norden, og enten indenlandske eller ogsaa laant af Angelsaxerne, medmindre disse allerede havde ført denne Beregning med sig fra Danmark til England i det 5. Aar=Hundrede. Man veed nemlig, at Dre=Beregningen var brugelig hos de Danske i England idetmindste i det 10. Aar=Hundrede, og ligeledes, at Kong Harald Blaatand lagde en Drekkat eller „Landsøre“ paa dem, der handlede paa Hal=Oyre (Hensinger?). Saaledes har Danmark altsaa ialfald i Slutningen af det 10. Aar=Hundrede haft en egen indenlandsk Kobbermynt, og det varede nu ikke længe, før man ogsaa slog Mynt af purt Sølv; men man vedblev endnu stadig at veje Pengene i Handel og Wandel. Nogle Aar senere bleve Angelsaxerne stærkt besejdede af den danske Kong Svend, Tveskæg, den norffe Kong Olaf Trygvesson og den svenske

Kong Olaf Skjoldkonge og endelig overvunden af den forsmættede. En af Følgerne heraf var den, at endel prægede eller udmyntede Penge vandrede fra England til Danmark, og at disse Penge eftergjordes her endog med Bibeholdelse af de fremmede Benævnelser. Der var saaledes i Omløb her i Danmark Mynter under Navn af Sterlings, der menes at have faaet dette Navn af eller efter de til England fra det østfor beliggende Fjaskland indkaldte Myntmestere, de saakaldte Easterlings (Østlændinger); endvidere de fra de tydske Hansestæder, især Lübeck, hertil indbragte Mark, Skilling, Pennig, Grot osv. Den gamle nordiske Penge-Beregning gennem Bøgt-Størrelserne Dre og Ortug, hvortil senere endnu kom Halvører og Halvortuger, sattes i Forbindelse med den fremmede, og 1 Mark ($\frac{1}{2}$ Pund) blev saaledes inddelt i 8 Drer (à 2 Lod), paa 1 Dre gif 3 Ortuger, og paa 1 Ortug gif atter 10 Pennige (Penge, Pg.). Benævnelsen „Dre“ (isländsk: „Gyrier“, hvoraf „Gr“ — Spanstgrønt — maasse er kommet, fordi Mynten „Dre“ fra først af var af Kobber), fortrængte maasse senere Benævnelsen „Sterling“. Endnu vedblev man her at rejse de forfjællige Pengeforter og udmyntede vistnok kun $\frac{1}{2}$ og Pg., af hvilke sidste der stundom gif 24, stundom 12 paa 1 $\frac{1}{2}$, hvoraf følger, at en Sølvpenge havde en Værdi af $7\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ nu.

Fra det 11. til det 15. Aar-Hundrede aftog Mynten kjendelig baade i Godhed og Mængde. Værdien var forfjællig i Sjælland, Skaane og Jylland, dels fordi man slog Mynt paa saamange Steder og dels fornemmelig fordi Kongerne, naar de vare i Betryk, søgte at vinde paa Mynten, Landet til Skade, altfaa at gjøre det til en Finants-Operation. Bisperne, som havde Lov til at mynte paa det Vilkaar, at de skulde holde Kongens Myntfod, fulgte Kongernes Exempel og sloge for Bindings Skyld endnu slettere Mynt. Fra alle Eider blandede man Sølv med Kobberet paa en utilbørlig Maade. Allerede i Balde mar Sejrs Tid (1202—1241) var Myntens Godhed saaledes bleven forringet, at en Sølvpenge i Skaane kun havde en Værdi af $1\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ nu, og af Erik Menveds Klage over Erkebiskopen Jens Grand sees, at denne myndige og egenraadige danske Kirkefyrste forstod at mynte til egen Fordel. Ligesom det gif med Myntens Aftagen i Godhed, saaledes gif det ogsaa med dens Aftagen i Mængde, og det vidner tilfammen om, at vor Fandel blev slettere i samme Forhold som

de tydske Hansestæders Handel tiltog her. Fra den sidste Halvdel af det 13., i hele det 14. og i den første Halvdel af det 15. Aar-Hundrede var der saaledes næsten ingen uden fremmede Mynter i Omløb i Danmark, og samtidig dermed forløb man den gamle nordiske Myntregning efter Dre, Ortug og Mark, og antog derimod den tydske fra Lübeck efter Mark, Skilling (Schilling) og Penge (Penning, Pfennig), hvoraf vi endnu tildels betjene os, hvorvel noget forandret; senere fik man ogsaa Blaffert eller Blabbert, Gylden (Gulden, Florin efter Staden Florents) og Daler (Thaler) og endnu senere Hvid (Albus, Witten), Søskling (Ecksling) og Dytgen (Treyling). Disse Benævnelser forekomme dog først i Præget af slaaet Mynt saaledes: Blaffert i 1514, Gylden i 1516, Daler i 1523, Mark og Skilling i 1541, Penge i 1546, Hvid i 1619, Søskling i 1624 og Dytgen i 1610.

Det gamle nordiske Myntvæsen, der var saa usikkert, indviklet og vildledende, at det maa ansees for umuligt nu ret at kunne finde fuldstændigt Rede i det, blev efterfulgt af et fremmed Myntvæsen, der i omtrent 2 Aar-Hundreder vedblev at være næsten lige saa usikkert, indviklet og vildledende. Under Kongerne Christian I., Hans og Christian II. (fra 1448—1523) var Mynten saa fin og god, at den snart forsvandt i Guldsmedenes Smeltedigler; under Frederik I. (fra 1523—1533) var den slet, men den blev atter sat paa god Fod af Christian III. (fra 1536—1559), og hans Mynt efter „Myntordningen“ af 1541 er den fineste og bedste, der er bleven præget i Danmark, men derfor er naturligvis især den forsvunden i Smeltediglerne. Under Frederik II. (fra 1559—1588) var Mynten først god — efter hans Myntreskript af 1. Septbr. 1562 var hans „Jokumsdaler“ eller hele Specie ligesaa god som Daleren af 1541 —, men saa blev Mynten under den nordiske Syvaarskrig (fra 1563—1570) saa yderlig slet, at 2 aleren i 20 Aar (fra 1562—1582) var falden i Vardi efter vor nuværende Myntfod fra 2 Rd. 12 $\frac{1}{2}$ til 1 Rd. 39 $\frac{1}{2}$, eller ialt 69 $\frac{1}{2}$, altsaa i samme Forhold, som om vor nuværende Specie-Daler ikke var mere værd end 7 Mk. 11 $\frac{1}{2}$. Man kan overhovedet regne, at Mynten indtil Slutningen af det 16. Aar-Hundrede, med saa Undtagelser, galdt efter vor nuværende Myntfod saaledes: 1 Daler for 2 Rd. 5 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$, 1 Mk. for 4 Mk. 17 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ og 1 $\frac{1}{2}$ for 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$.

Christian IV., der regerede fra 1588—1648, havde ligesaa han selv overtog Regeringen (1596), stadig sin alvorligste Opmærksomhed henvendt paa at give Myntvæsenet Fasthed og Sikkerhed, da han saae, at den hidtilværende „Myntordning“ var høist vilddøbende, at de gamle Mynter vare saagodtjoom aldeles forsvundne af Handel og Wandel, og at fremmede Myntsorter, især tydske, havde faaet mere og mere Indpas hos os. Hans første „Myntordning“ udgik den 25. Juni 1602, men Mynten forringedes dog fra nu af mere og mere i Værdi, skjønt der blev gjort forskjellige Forsøg paa at forbedre den, og det blev derfor endelig nødvendigt ved Anordninger af 1. Maj 1618 samt 8. April og 16. Novbr. 1619 at indføre en ny Myntfod. Desuagtet vedbleve Myntforholdene at være usikre og indviklede, og det Bigtigste, som Kongen opnaaede ved sine Bestræbelser gjennem over 20 Mynt-Anordninger, hvoraf nedenfor nævnes omtrent Halvdelen, var Indførelsen af den nævnte nye Myntfod af Specie=Daler, Kron-daler og Sletdaler. Det maa i Henseende til Specie=Daleren bemærkes, at den senere forandrede ved Mynt=Reglementet af 4. Maj 1695, hvorved Myntfoden af dansk Kourant indførtes, jaaledes at $11\frac{1}{2}$ Rd, udmyntedes af 1 Mk. sin kølst, medens derimod Kron-daler og Sletdaler vedligeholdte sig med den fastere Indretning, som samme fik den 9. Maj 1651 og især den 13. April 1652, lige indtil 1771, altsaa under Kongerne Frederik III., Christian V., Frederik IV., Christian VI., Frederik V. og i saa Vær under Christian VII., da de sidste danske Kroner og Halvkroner (Sletdalere) prægedes som Udfastnings=Mynt i Anledning af Kongens Fødselsdag. — Den 19. Marts 1788 indførtes i Slesvig og Holsten Specie=Myntfoden, hvorefter 100 Specier satte lig med 125 Rd. dansk Kourant under Navn af „Schleswigholsteinisck Courant“, og da disse Kourantdalere bleve almindelige, bestemtes det den 3. Decbr. 1794, at 100 Specier ogsaa i Kongeriget Danmark skulde være lig 125 Rd. dansk Kourant, istedetfor som tidligere 122½ Rd. Ved denne nye Myntfod blev 1 Specie=Daler lig $1\frac{1}{4}$ Rd. Kourant, 1 Rd. Kourant altsaa 96 ø Specie=Daler, og 1 Specie=Daler lig 120 ø Kourant. Samme gjælder endnu i Norge. Dette Myntforhold vedblev, indtil Forordningen af 5. Januar 1813 indførte Rigsbank=Myntfoden, hvorefter der skulde udmyntes $18\frac{1}{2}$ Rigsbankdaler af 1 Mk. sin kølst, og

Rigsbankdaleren deles i 6 Mk. à 16 f ; derved blev Specie-Daleren forhøjet fra 120 f til 192 f , $\frac{1}{2}$ Specie-Daler eller 1 Rigsbankdaler til 96 f , 1 Rigsbankmf. (5 f f ubolst. Kr.) til 16 f og 1 Rigsbankstilling ($\frac{1}{8}$ f ubolst. Kr.) til 1 f .

Til Slutning anføres her nogle af de hidtilværende gængse Myntsorter hos os, endog af de ældste, der længe vedbleve at have deres ældgamle Ret i forskjellige Jordebøger ved Beregningen og Oppebørselen af Jordegodfers Ansættelse til Hartkorn, Nagelæg, Landgilde, allehaande Bøder osv.

- 1 Engelff eller Sterling var 3 Rg.
1 f — — 12 Engelffe
- 1 Dre Penge var 9 smaa Rg.
1 Dre Rg. blev senere 15 " Rg.
2 Drer Rg. var, da Dalerengjaldt
3 Mk., 2 $\frac{1}{2}$ f danff
da Daleren gjaldt
6 Mk., 5 f "
- 1 Dre Solv var
2 $\frac{1}{2}$ Drer Rg. el. 7 $\frac{1}{2}$ f "
- 1 Gullis Dre
1 Swafs Dre } p. Koll. 15 Rg.
1 Drtug Bede }
1 Drtug Solv }
- 1 Dre Rg. var altsaa det samme
som 1 Gullis Dre osv. p. Koll.
1 Sægefalds Dre var 7 $\frac{1}{2}$ Mk
senere 15 Mk.
1 gammel Drtug var 1 $\frac{1}{2}$ f
1 Drtug Rg. var 2 Hvide
eller 4 Rg.
1 Drtug Grot var 9 f
Grot eller 9 f danff
senere 1 $\frac{1}{2}$ f "
1 Drtug Mun 1 f 2 f v. "
1 Drtug Solv 2 f "
1 Mark Mynt vejede 1 Lod Solv,

da Daleren gjaldt 2 Mk., og
da menes 1 Mk. Danff og 1
Mk. Rysff at have været lige.

Siden, da Daleren i Chri-
stian III's Tid blev 3 Mk.
og endna senere 4 Mk., havde
1 Mk. Mynt en Vægt af kun $\frac{2}{3}$
eller $\frac{1}{2}$ Lod Solv.

- 1 Lodemark var $\frac{1}{15}$ af 1 Daler,
hvilket udgjorde (da Daleren
gjaldt 3 Mk.) ialt
2 $\frac{1}{2}$ Mk. 5 f el. 45 f danff
" senere 3 $\frac{1}{2}$ Drt el. 72 f "
" andesteds 4 $\frac{1}{2}$, 5,
5 $\frac{1}{2}$ Mk., i Drag-
holms Jordeb. endog 6 Mk.
" endelig fastsat til
2 $\frac{1}{2}$ Rigsort el. 60 f danff
- 1 Mk. Solv var 5 f Grot.
Naar der i gamle Love tales
om „Mark“ menes altid 1 Mk.
Solv eller 1 Lodemark Penge.
- 1 Lodemark Solv var 16 Lod
Solv ($\frac{1}{2}$ Skaal pund), der i
Christian IV's sidste Tid
havde en Værdi af 8 Rd. danff,
men nu omtrent 12 Rd. 77 f .

1 Sagemark var 8 Ører (120 Pq.) eller	16 f danst
senere	20 f "
1 Grot var	9 Pq.
altsaa 1 Dre Pq. og 1 Gr. ligv.	
1 f Grot var	3 Engelfste
1 f Grot var (da Daleren gjaldt 3 Mk.)	9 f danst
" da Daleren gjaldt	
4 Mk.	12 f "
" da Daleren gjaldt	
6 Mk.	18 f "
2 f Grot altsaa $1\frac{1}{2}$ Riggort eller	36 f "
5 f Grot (se ovenfor)	
1 Mk. Sølv eller	40 f
Det indbyrdes Forhold i Dre.	
Beregningen var følgende:	
Mærk Dre Halv= Driug Halv= Pq.	
ore ortug	
1 8 16 24 48 240	
1 2 3 6 30	
1 $1\frac{1}{2}$ 3 15	
1 2 10	
1 5	

Gamle danske Guldmünter.

1496. dobbelt Rosenobel, værd nu	17 Rd. "	f
" 3 dobbelt	51 —	"
1514. —	16 —	61 -
1525. --	16 —	41 -
1611=12. — med en taarn. Elefant	8 —	81 -
1619. halve	4 —	$40\frac{1}{2}$ -
1534=39. Gylden	2 —	87 -

1534=39 Gylden	2 Rd.	95 f
1604=6. ungerste	3 —	94 -
1618=25. rhinst	2 --	86 -
1602. Portuz galser	39 —	76 -
1604. 8 Dalere firantede)	18 —	92 -
6 Dalere do.	14 —	26 -
4 Dalere do.	9 —	46 -
1618, 19 og 21. dob. Kroner el. Dubloner.	6 —	43 -
enfelte	3 —	$21\frac{1}{2}$ -
halve	1 —	$58\frac{1}{4}$ -
1584. dobbelte Dukater do.	8 —	" -
enfelte do. do.	4 —	" -
1592=1648. Dukater do.	4 —	" -
1644=48. Dobbelte, enfelte, halve og fjerdedeels („Ebræere“)		
de dobbelte do.	8 —	" -
1675=76. do. do.	8 —	" -
1714=18. Kourantdukater	2 —	90 -
1755=71. "	3 —	19 -
Gamle danske Sølmünter.		
a) 1 Gylden var værd nu	2 Rd.	30 f
b) Dalere (Sofumsdaler, Albertusdaler, Specie-Daler, Kron-		

daler, Sletdaler, Kourantdaler,
Rigsbankdaler):

	var		nu
	Mt.	ß	
1523	2	32	2
1524	2	32	c. 1
1525	2	32	1
1534	2	32	2
1541	3	48	2
1562	3	48	2
1563	3	48	2
1582	3	48	1
1596	4	64	1
1602	4	66	1
1607	4	66	c. 1
1609	4	68	c. 1
1610	4	74	1
1616	4	80	1
1618	4	84	1
1619	9	144	2
Specie=Daler.			
1619	6	96	1
dobbelt Kron-daler.			
"	9	144	c. 2
Halv Kron-daler, Krone eller Sletdaler.			
1619	4½	72	c. 1
dobbelt Kron-daler.			
1625	8	128	2
Halv-Kron-daler, Krone eller Sletdaler.			
1625	4	64	1
Specie=Daler.			
1630	6	120	1
1640	6	120	2
Sletdaler.			
1652	4	64	c. 1

1695 6 96 1 34½

Rejsedaler eller Søjmarker.

1704 6 104 1 70½

Kourantdaler.

1794 6 96

Rigsbankdaler.

1813 6 95 96

1) Den efter Frd. 1619 udmyn-
tede Specie=Daler var oprinde-
lig 1 Rd. 89½ ß værd efter vor
nuværende Myntfod, men forrin-
gedes gradvis.

2) Kron-daleren var oprinde-
lig 144 ß, eller lig med 2 Rd.
38½ ß nu, men nedfattes til
128 ß eller 2 Rd. 12½ ß nu.

3) Sletdalere, halve Kron-
dalere eller Kroner, oprindelig
72 ß, eller 1 Rd. 19½ ß nu,
nedfattes senere til 64 ß, eller
1 Rd 6½ ß nu, men opfattes
atter til 68 ß, eller 1 Rd 12½
ß nu.

4) Nye Specie=Dalere til
96 ß eller 1 Rd. 24 ß nu.

5) Kourantdaler 96 ß, eller
1 Rd. 57½ ß nu.

6) Rigsbankdaler 96 ß, saaledes
som den endnu er.

c) Marker.

1) De gamle før 1602 eller fra
1589 vare værd nu 65½ ß.

2) De yngre fra 1619 til 1713,
der skulde være lig 30½ ß nu,
gif og gjaldt kun for 27½ ß
efter vor nuværende Myntfod.
Efter 1713 udmynnedes ikke mere
Markstykker, men af lignende

Størrelse. Sextenskillinger eller 25 $\frac{3}{4}$ ß nu, men nedfattes til 15 ß eller 24 ß efter vor nuværende Myntfod.

d) Skillinger:

1) De ældste vare $\frac{1}{24}$ af Gyl-
denen eller 9 $\frac{1}{4}$ ß nu. Disse
deltes i 3 Hvide à 3 $\frac{1}{2}$ ß nu.

2) De yngre vare $\frac{1}{16}$ af Mar-
ken Nr. 1 eller 4 $\frac{1}{2}$ ß nu. De
vare meget forskjælligt udmyntede,
altsaa af forskjællig Værdi; de
inddeltes i 3 Hvide eller 12 ßg .
En Hvid var altsaa c. $1\frac{1}{2}$ ß
og en ßg . c. $\frac{1}{2}$ ß .

3) De yngste vare $\frac{1}{16}$ af Mar-
ken Nr. 2 eller $1\frac{1}{2}$ ß nu.

2. Kornmaalet.

Ved Christian IV's Necess af 27. Februar 1643, — hvori Alt optoges, hvad der siden 1596 var blevet paabudt og offentliggjort angaaende Danmark og Norge i Almindelighed — bleve alle de gamle, høist forskjællige Tønder og Tøndemaal affaffede, alene med Undtagelse af Tønden i Riberhus Lehn, saaledes at der fra samme Tid kun skulde bruges en Tønde af en og samme Størrelse i hele Danmark og Norge. Dette skete for at forebygge den Uorden og Ulempe, som de forrige Tøndemaal foraarsagede i Handel og Wandel, men ikke i Afgift og Dyrkelse af Landgilde, efterdi Landgilds-Kornmaalet paa saa Steder og kun sjældent antegnedes og beregnedes i Tordebøgerne ved Tønder, men altid bestemtes og derefter udrededes i Bund, Ørter eller Skjæpper. Disse sidstnævnte Maalsorter forandredes ikke ved den nævnte Necess, men vedbleve at være saaledes, som de hidtil ved Skif og Brug vare blevne gængse i ethvert Land og paa ethvert Sted.

1) Det gamle Kornmaal,
der blev gjort ughældigt, havde
følgende Indretning:

1 Mark var	1 Læst.
12 Ører eller 26 Skil- ling Grot	1 Mk.

1 Dre var 4 Ørtuger el. 36 Esp.	
1 Ørtug } eller Ørte 12 "	
1 Skilling} el. 1 Mk. Guld	
1 Mk. Guld var	8 Byffp.
1 Esp.	4 Fdk.
1 Fdk.	3 Album..
1 Album	4 ßg .

2) Det nye Kornmaal, saaledes som det skulde gjælde i alle Lehn i

a) Sjælland, Lolland, Falster og Smaaløndene.

1 Td. af alle Slags 6 Skpr.
Havre og Boghvede maalttes dog ogsaa med 5 topmaalte Skpr. til Tønden.

1 Td. Havre i Kallundborg var Lehn 8 Spund

1 Orte	{	Rug eller Hvede (10 Skpr.)	1½ Td. 1 Skp.
		Byg eller Blændforn (12 Skpr.)	2 Tdr.
		Havre (20 Skpr.)	3 Tdr. 2 Skpr.

1 Pund	{	Rug eller Hvede	20 Skpr.
		Byg, Blændforn, Boghvede	24 —
		Havre	40 —

1 Læst Rug el. Hvede 40 Tdr.
Byg, Blændforn 48 —
Havre 80 —

regnedes lige med 12 Pund eller 24 Orter.

b) Fyen og Langeland.

1 Td. af alle Slags 8 Skpr.

1 Orte Rug el. Hvede 10 —

1 Orte Byg, Blændforn, Boghvede 12 —

1 Orte Havre 20 —

1 Pund Rug el. Hvede 20 Skpr.

Byg, Blændforn, Boghvede 24 —

Havre 40 —

1 Pund paa Laasinge 3 Tdr.

1 Læst Rug el. Hvede 30 Tdr.

Byg, Blændforn, Boghvede 36 —

Havre 60 —

1 Læst regnedes lig med

12 Pund eller 24 Orter.

Orter og Grøn beregnedes ellers i Tønder.

c) Forholdet mellem sjællandske (eller skaanske) Skpr. og fynske (Mabo) Skpr.

Sjællandske Skp. fynske Skp.

1 Orte (12 Skpr.) var 1 Orte 4 Skp.

Byg el. 2 Tdr. (16 Skpr.)

1 Orte (10 Skpr.) 1 Orte 3 Skpr.

Rug 1 Fdf. 1 Alb.

½ Orte (6 Skpr.) ½ Orte 2 Skpr.

Byg eller 1 Td. (8 Skpr.)

½ Orte (5 Skpr.) 6½ Skp.

Rug 2 Alb.

4 Skpr. Rug 5 Skpr. 1 Fdf.

1 Alb.

3 Skpr. (½ Td.) 4 Skpr. (½ Td.)

Rug

2 Skpr. — 2½ Skp. 2 Alb.

1 Skp. — 1 Skp. 1 Fdf.

1 Alb.

3 Fdf. — 1 Skp.

2 Fdf. (½ Skp.) ½ Skp. 2 Alb.

Skpr.) —

1 Hdf. (3 Alb.)	1 Hdf. 1 Alb.	$\frac{1}{2}$ Orte (6 Skpr.)	var 4 $\frac{1}{2}$ Skpr.
2 Alb.	2 Alb. 2 $\frac{2}{3}$ Png.	Byg	
1 Alb. (4 Png.)	1 Alb. $\frac{1}{3}$ Png.	$\frac{1}{2}$ Orte (5 Skpr.)	3 $\frac{1}{2}$ Skpr. 1
3 Png.	1 Alb.	Rug	Hdf.
2 Png.	2 $\frac{2}{3}$ Png.	4 Skpr. ($\frac{1}{2}$ Id.)	3 Skpr.
1 Png. Korn	1 $\frac{1}{3}$ Png.	3 Skpr.	2 Skpr. 1 Hdf.
		2 Skpr.	1 $\frac{1}{2}$ Skp.
		1 Skp.	3 Hdf.
		3 Hdf.	$\frac{1}{2}$ Skp. 3 Png.
		2 Hdf.	1 $\frac{1}{2}$ Hdf.
		1 Hdf.	2 Alb. 1 Png.
		2 Album	1 $\frac{1}{2}$ Alb.
		1 Alb.	3 Png.
		3 Png.	2 $\frac{1}{2}$ Png.
		2 Png.	1 $\frac{1}{2}$ Png.
		1 Png. Korn	$\frac{3}{4}$ Png.

d) Forholdet mellem fynske og sjællandske Skpr.

fynske Skpr. sjællandske Skpr.

1 Orte Byg (12 1 $\frac{1}{2}$ Id. (9 Skpr. el. 1 $\frac{1}{2}$ Id.)	Skpr.)	
1 Orte Rug (10 Skpr.)	7 $\frac{1}{2}$ Skpr.	
8 Skpr.	6 Skpr.	
7 Skpr.	5 Skpr. 1 Hdf.	

3. Gammel Jord-Indeling.

Det Jord-Areal, som Bonden i gamle Dage havde under Blov, blev i Danmark inddelt saaledes:

1 Ager var 24 Raster (Furer)	1 Fjerding Jord i Eng 16 Fv.
1 Fjerding 2 Ager	1 Mark Sølv } var 1 Lodemk.
1 Otting Bol 2 Fjerdings	} eller
eller 16 Fjerne Jord	1 Ortug Sølv } 2 $\frac{1}{2}$ Mk. 5 f
4 Fv. Jord udgjorde 8 Mk. Sølv i Jord.	} eller 5 f Grot
1 Bol Jord var 8 Ottinger	1 Mark Guld i Jord var 8 Mk.
eller 16 Fjerdings	eller 8 Ortuger Sølv.
1 Bol Jord var 24 Ortuger Skjold	— var efter „Tredste Lov“
— eller 3 Læster Korn	1 Tredingshavn eller
— eller 1 $\frac{1}{2}$ Styrisshavn	Tredieparten af en Sty-
— eller 24 Mk. Jord	risshavn, der skulde udrede
1 Fjerding Jord var 6 — —	i Leding Tredieparten af
	12 Mand.

1 Styrishavn var	8 Mk. Guld	1 Bol Jord	12 Mk. Guld
eller	24 Mk. Sølv	eller	36 Mk. Sølv
eller	24 Ørtuger S.	1 Styrishavn	
heraf udsentes	12 Mand i Leding.	eller 1 Skibne	42 Harve
		1 Havn	24 Mk. Rente
		8 Ørter	3 Læster
		1 Læst udsendte i	
		Leding	6 Mand
		1 Bol	18 —
Paa nogle Steder var			
1 Mk. Guld	5 Mk. Sølv		
eller	3 Mk. —		

4. Hartkorn og Landgilde.

I gamle Dage var det alene Rug og Byg, der kaldtes Hartkorn, og disse to Kornsorter ansaas sædvanlig i Landgildstaxterne for lige gode. Udeles undtagelsesvis sees Rugen at være antaget for noget bedre end Bygget, idet 1 Ørte eller 10 Skr. Rug paa enkelte Steder regnedes lig med 1 Ørte eller 12 Skr. Byg. Alle Landgildsposter — og de vare næsten utallige —, beregnedes ved Skifte, Kjøb og Salg, Nagelæg osv. til Hartkorn. Nogle mene, at Benævnelsen „Hartkorn“ er kommen af Ordet „harpe“, og at det altsaa skulde hedde „Harptkorn“, fordi det er slaaet igjennem og renset af en Harpe. Da det imidlertid var yderst sjældent, at Kornet saaledes blev behandlet, og det derhos er utvivlsomt, at man i fordums Dage ikke kjendte til en saadan Harpning, hvorimod Benævnelsen „Hartkorn“ var meget gængse, saa synes det rettere at antage, at der ved „hart“ skal forstaaes det samme Ord, der endnu paa mange Steder bruges om godt og fyldigt Korn, naar der tales om „stridt Korn“, det vil sige saadant Korn, der, naar det fattes og fastholdes i Haanden, forekommer at være ligesom haardt eller stridt og ikke, saaledes som andet ringe eller svangt Korn, sammenhængende og lader sig sammentrekke, men ligesom løber ud imellem Fingrene.

Landgilde eller Landskyld (Tinne) var den Afgift, som Bonden — hvad enten han var Jordegen (Selvejer) eller Lejlending (Fæster) — aarlig til en fastsat Tid gav til Heren (Jorddrotten)

af den Gaard og Jord, han havde i Fæste og Brug, saaledes som det endnu er Tilfældet med Arvefæstere og almindelige Fæstere.

I Hartkorn blev sat eller beregnet følgende:

- 1) Sædejord og alt hvad deraf kunde erholdes, f. Ex. Brød, Æt, Gryn, Mel, Hør- og Hampesæd, tilberedt Hør og Hamp, Garn, Humlehaver, Humle, Sennep, Foring til Kreaturer, undertiden endog Halm til Stroelse osv.
- 2) Engbund og alt, hvad samme kunde tilvejebringe, f. Ex. Græs, Hø, Fænod (Hornkvæg), Smaaabe (Gaar, Lam, Gjeder), Uld osv.
- 3) Skov og hvad Nytte den bragte, f. Ex. Olden for Svin, Bygning- og Hjultømmer, Brændsel, Jagt, Ret til at svie Kul osv.
- 4) Forstrand og hvad Fordel den indbragte, f. Ex. Aale- og Laregaarde, Larelanke, Bundgarnstader, forskellige Biskerier osv.
- 5) Forskjellige andre Ting, f. Ex. Vandmøller, Sædværne, Kalkovne og Kalk, Limstene, Torvemoser og Torv, Heder og Lyng osv.

Enhver vil tilføje, at man forstod sig tilgavns paa at sætte Bondens Fornødenheder i Hartkorn, og det maa næsten forundre, at et eller andet snildt Adels hoved ikke ogsaa fandt paa at sætte hans Kone og Børn i Hartkorn.

Nogle andre Ting bleve dog, underligt nok, heller ikke satte i Hartkorn, men derfor vare de ikke afgiftsfri. Disse Ting vare: Udmærker, Overdrøve, Fælledes, Forther (Indeluffer for Kreaturer ved Gaardene, Følge), Moser, Kjør, Torvegrofter, Kalkgrave, Underskov, Surskov (Hyrre- og Grannskov), Sparrer, Læster, Guebær- Stager, Humlestænger, Bidier, Roste, Bast og deslige. Saadanne Gjenstande vare ikke optagne under den fastsatte Landgildstaxt.

Her anføres en meget sammentrukket Landgildstaxt for over 250 Aar siden.

K o r n		Hartkorn		Hartkorn	
		Sjæll. M.	Fyenst M.	Sjæll. M.	Fyenst M.
1 Td.					
Rug	} hver møb	1 Td.	eller	1 Skp. af	5 þ 1 Þg 4 þ
Byg			Landgilds-	hver Sort	
Malt			penge.	1 Ort	
Bog-		32 þ		10 Skr.	
hvede			Rug	10 Skpr. 10 Skpr.	

		Hartforn				Hartforn	
		Sjæll. M.	Fyenske M.	Sjæll. M.	Fyenske M.		
20 Skpr.				Penge			
Havre	10 Skpr.	10 Skpr.		2 Mk.			
12 Skpr.				Landgilde	1 Ld.		
Byg	2 Ldr.	1½ Ld.		Ledings-,			
men naar				Herregjæsteri-			
regnes				Writs- og			
1 Orte eller				Gaardspenge			
10 Skpr.)				samt Julestat			
Rug	} lige, da hver			regnedes fød			
12 Skpr.)		2 Ldr.	1½ Ld.	vanlig som			
Byg				Landgilds-			
2 Ldr.				penge.			
Havre				1 f Grot	2¼ Skp.	3 Skpr.	
eller				1 Grot Le-			
Bland-	} hver			ding	2¼ Mb.	1 fdk.	
korn,		1 Ld.	1 Ld.	Eng- og Ko-			
Band-				penge regne-			
mølle-				des sødvanlig			
Mel			for halvt af				
Gaasehavre			Landgilds-				
regnes for			penge. Havre-				
halvt.			penge, Kirke-				
			Gjæsteri,				
1 Ld.)	} hver			Skriverpenge			
Gryn,		2 Ldr.		osv. ligeledes.			
Hvede-				Smør			
mel				1 Ld.	12 Ldr.		
1 Ld. Havre-				16 fjeel-	} pund i Ld.		
gryn	1½ Ld.			landste,		12 Ldr.	
1 Skp.)				fyenske,			
Hvede,	} hver			18 Viborg-			
Grter		1½ Skp.	1½ Skp.	Pund i 1 Ld.	12 Ldr.		
1 Skp.				20 Falling-			
Sennep				bo-Pund i			
1 Ld. Humle				1 Ld.	12 Ldr.		
				1 Kande			
				(20 Mk.			
				Smør)	½ Ld. 1⅓	½ Ld. 1½	
					fdk. 3⅓	fdk. 3⅓	
					fdk.	fdk.	

	Hartkorn			Hartkorn	
	Sjæll. M.	Fyens M.		Sjæll. M.	Fyens M.
1 Botte (16	2½ Efp.	3½ Efp.	1 Oldensvin	1½ Efp.	2 Efp.
Alf. Smør)	2 Alb.	2½ Pg.	1 Eidel	} hvert ½ Id.	
Ost			1 Pund		
1 Pund	1½ Efp.	2 Efp.	1 Daler		
4 Oste	1 Efp. ½	1½ Efp.	Flestepenge	1 Id.	
Størrelsen	} Id.				
iagttoges					
Hønning			Smaaabede		
1 Id. (30			1 Jaar	2 Efp.	2½ Efp.
Kander),	6 Idr.				2 Alb.
uffar			1 Lam	1 Efp.	1 Efp. 1
1 Pot	1 Id. ½	1½ Id.			Id. 1 Alb.
	Alb.	1½ Pg.	1 mager	½ Efp.	½ Efp.
1 Stob, skar	1½ Efp.	2 Efp.	Gaas		2 Alb.
12 Kander,	6 Idr.		1 fed Gaas	1 Efp.	1 Efp. 1
skar					Id. 1 Alb.
Kvæg			1 Par Høns	½ Efp.	½ Efp.
1 Stald- } oye } hvert	4 Idr.				2 Alb.
1 ny- } vær Ko }			1 Di Vg	1 Efp.	1 Efp. 1
1 Ko, fed	3 Idr.				Id. 1 Alb.
1 do. mager	1 Orte		1 Snes Vg	1 Id.	1 Id. 1
1 svæd Kalb	1½ Efp.	2 Efp.			Alb.
1 Fovle at			Giff		
føde el. fodre	1½ Id.		1 Id. Høst-		
Evin og			fild (24 Di)	3 Id.	
Gleff			1 Id. Vaar-		
1 Skattegalt	3 Idr.		fild	2 Id.	
1 Fedesvin	1 Id.		1 Id. Hlyn-		
1 magert			dere	1½ Id.	
Evin			16 Enefe		
1 Græs- } svin } hvert	½ Id.		torret Mal	1 Id.	
1 Skov- } svin }					

	Hartkorn			12 Traverer Kofte	Hartkorn		
	Sjæll. M.	Syenst M.	M.		Sjæll. M.	Syenst M.	M.
Forstkjæl ligt				1 1/2 Ld.			
1 Ld. Kul	1 Fdk.	1 Fdk.	1	1 Læs Torr	1 1/2 Skp.	2 Skpr.	
1 Arbejds- vogn	1 Ld.	Alb.		1 Læs Hø i Sjælland	1 1/2 Skp.	2 Skpr.	
				i Fyen og Jylland	1/2 Ld.		

5. Kapitels-Kjøb, Kapitels-Taxt.

Ved de gamle Klostre kaldtes et Kapitel dels det Børelse eller det Hus, hvor Vunkene til visse Tider samledes med deres Forstandere, for at høre Bibelen eller deres Ordensregler affnitvis oplæse, og hvor Klosters Anliggender afgjordes; dels det Samfund af Vunke eller Klerke, der paa et saadant Sted, det saakaldte „Kapitels-Hus“, samledes til gudelig Betragtning eller i kirkelig Djemed. Biskoppernes Raad, det vil sige Kaniker eller Domherrer (Korherrer), der selskabelig boede ved det biskoppelige Sæde, og blandt hvis Forretninger ved Stiftets Domkirke ogsaa var Forvaltningen af Kirkegodset, kaldtes ligeledes Kapitel eller Dom-Kapitel. Biskoppen var naturligvis Dom-Kapitlets nærmeste Overhoved, der valgtes af dette Kapitel, og Medlemmerne af samme vare dels og fortrinsvis geistlige, men dels ogsaa verdslige Personer, der viste, især hvad de geistlige Medlemmer angaar, at de tilgavns forstode at forskaffe sig udbredt Indflydelse og Magt i hele Stiftet, stor Værdighed og — fede Embeder. Ogsaa i Danmark var der i den katolske Tidstid saadanne Kloster-Kapitler og Dom-Kapitler, og ved Reformationens Indførelse her vedbleve de sidste i lang Tid at bestaa under en rigtignok meget forandret Skikkelse, men dog ligesom hidtil, at ogsaa verdslige Personer bleve af Kongerne benaadede med arbejdsfrie men velønnede Embeder (Præbender) ved Dom-Kapitlerne.

Ved Christian VI's Deces af 27. Febr. 1643, hvori, som sagt, er optaget alt hvad der er offentliggjort og paabudt Danmark og Norge i Almindelighed vedkommende siden 1596, blev der anordnet Bestemmelser og saa for Kapitels-Kjøbet. Det hedder saaledes i samme hvad Danmark angaar: „Kapitlerne og Regnskabsprovster, saa og andre Gejstlige, skulle aarlig levere til hver Philip-Jakobs-Dag (1. Maj) Fortegnelse paa deres Kirkers Beholdning, saa og hos hvem Kirkens Penge ere udsatte, samt Kirkeegnskabernes Gjenparter, og det til Stifts-Lehnsmandene, som saadant siden deres Regnskaberne paa Renteriet have at fremskikke. Kapitels-Kjøb i Danmark paa Kapitels-Korn, Emør og anden Landgilde skal sættes aarlig af Stifts-Lehnsmanden og Kapitlet, hvor Kapitel er, efter godt hde-færdigt Korn og Emørs Landgilde, dog saa, at Kirkerne saavel som Kjøbmandene ske Skjel. I Aalborg og Høns Stifter skulle Lehnsmandene paa Aalborg-Hus og St. Hans-Kloster med Biskopperne og nogle af Provsterne, som Lehnsmandene ville forskrive, sætte Kapitels-Kjøb. Bøgger Nogen sig efter det Kjøb at give Penge hde Kornet i rette Tid efter Stedsmaalsbrevet.“ — „Efter Kapitels-Kjøb — hedder det i Weylles „Glossarium Juridicum“ af 1652 — sælge Kapitels-Herrerne i Danmark gemenlig og deres Indkomst og Landgilde, hvilket dog er et blindt Kjøb, saa at tale, og dristig og æventyrlig for den Kjøbende at indgaa, af Aarsag, at Kjøbet er ham uwitterligt og forborgent, naar han kjøber, og hvad Kapitels-Kjøb bliver, naar Tiden kommer, han skal betale, endog at Emør-Landgilden leveres gemenlig til St. Hansdag og Kornet ved St. Mikkeledags Tider, eller saa omtrent aarlig, og Kapitels-Kjøb dog ikke sættes førend andet Aar derefter, nemlig næste Onsdag efter Dominicam Jubilate (3. Søndag efter Paaske). Og maa den Kjøbende da endelig betale uden Modsigelse efter det Kjøb, som Kapitlet selv sætter og slutter, og derfor siges det blindt Kjøb 2c. Dog er derimod at agte, om Kjøbmanden nyder Varerne saalænge, uden Betaling eller Penges Forskydelse, desimidlertid foruden Rente sig til Fordel at bruge og forlægge, hvilket da uden tvivl giver ham nogen Fordel.“

Da det tør antages, at en Liste over Kapitels-Kjøbet eller Kapitels-Taxten, som det nu sædvanlig kaldes, ikke vil være uden al Interesse, navnlig ikke for Landmanden, anføres nedenunder en saadan Liste over Kapitels-Kjøbet for Sjællands Stift siden Aar 1600

Forud anføres imidlertid følgende korte Meddelelser om Priser fra en endnu ældre Tid:

I Christian I's Tid gjaldt en Tønde Smør kun 5 til 6 Mk., en Tønde Byg 8 $\frac{1}{2}$, en Tønde Rug 6 $\frac{1}{2}$, en Td. Honning 7 til 8 Mk., en Oxe 3 Mk. eller 6 Grot, et Lam 2 Grot, en fed Ko 3 $\frac{1}{2}$ Grot.

Under Kong Hans var Aaret 1484 en saa god og let Tid, at en Løst Rug i Lübeck kun kostede 9 Mk. eller 6 rhinske Gylde. Derimod var det saa dyrt Tid i 1492, at en Stp. Rug gjaldt 2 $\frac{1}{2}$ Mk. 4 Skilling Pysst.

Under Christian II's Regering kostede en Td. Smør 5 Gylde og en Side Hest 15 $\frac{1}{2}$.

Under Frederik I. kostede en Td. Smør mellem 8 og 12 Mk., en Td. Honning 10 Mk., en Td. Rug eller Byg mellem 8 og 12 $\frac{1}{2}$, en fed Ko 2 Mk., en Bedegalt 1 Mk.

Kapitels-Taxter for Sjællands Stift.

Aar.	Rug.		Byg.		Havre.		Aar.	Rug.		Byg.		Havre.	
	Td.	Sf.	Td.	Sf.	Td.	Sf.		Td.	Sf.	Td.	Sf.	Td.	Sf.
1600	1	33 $\frac{3}{5}$	1	12	"	52	1623	3	"	1	72	1	8
1601	1	76 $\frac{4}{5}$	1	48	"	56	1624	3	57 $\frac{2}{5}$	2	64	1	28
1602	1	91 $\frac{1}{5}$	1	54	"	84	1625	2	"	1	48	1	"
1603	1	76 $\frac{4}{5}$	1	42	"	80	1626	1	84	1	24	1	"
1604	1	67 $\frac{1}{5}$	1	"	"	48	1627	1	48	1	12	"	92
1605	"	91 $\frac{1}{5}$	"	90	"	54	1628	2	72	1	84	"	80
1606	"	81 $\frac{3}{4}$	"	84	"	60	1629	4	"	2	48	1	32
1607	1	16	1	28	"	44	1630	3	72	2	36	1	32
1608	1	84	1	42	"	76	1631	2	38 $\frac{1}{5}$	2	"	1	"
1609	1	48	1	24	1	"	1632	1	72	1	36	"	88
1610	1	33 $\frac{3}{5}$	1	24	1	4	1633	1	72	1	48	"	88
1611	1	19 $\frac{1}{5}$	1	18	1	4	1634	1	48	1	36	"	76
1612	1	76 $\frac{4}{5}$	1	48	"	84	1635	2	"	1	60	"	72
1613	1	48	1	14	"	76	1636	2	"	1	48	1	"
1614	1	24	1	24	"	44	1637	2	"	1	52	1	"
1615	1	62 $\frac{2}{5}$	1	60	"	48	1638	1	84	1	56	"	72
1616	1	48	1	54	"	50	1639	1	72	1	48	"	76
1617	1	48	1	24	1	8	1640	2	"	1	54	"	80
1618	1	48	1	48	1	"	1641	2	"	1	56	"	86
1619	1	48	1	48	1	"	1642	1	84	1	54	"	80
1620	"	90	"	87	"	76	1643	2	"	1	48	"	84
1621	1	26	"	90	"	80	1644	2	"	1	48	"	88
1622	2	"	1	48	"	80	1645	1	66	1	40	"	56

Mar.	Aug.		Sept.		Oct.		Mar.	Aug.		Sept.		Oct.	
	Ord.	Est.	Ord.	Est.	Ord.	Est.		Ord.	Est.	Ord.	Est.	Ord.	Est.
1646	1	72	1	18	"	72	1688	1	76	1	24	"	72
1647	1	72	1	32	"	72	1689	1	62	1	80	"	68
1648	1	72	1	18	"	"	1690	1	72	1	32	"	92
1649	3	"	2	16	1	"	1691	1	64	1	28	"	80
1650	3	"	2	16	1	"	1692	1	76	1	36	1	"
1651	3	24	2	"	"	64	1693	1	72	1	36	1	"
1652	2	88	2	40	1	"	1694	2	24	1	64	1	32
1653	1	24	1	24	1	"	1695	1	56	1	8	"	80
1654	"	72	"	90	1	"	1696	2	48	1	64	1	16
1655	"	8	"	12	1	"	1697	3	"	1	64	1	16
1656	1	48	1	48	1	"	1698	3	24	2	12	1	16
1657	1	48	1	32	1	16	1699	4	8	2	64	1	16
1658	1	"	1	"	"	72	1700	1	80	1	56	"	64
1659	1	48	1	24	1	"	1701	1	68	1	56	"	68
1660	3	"	2	48	1	32	1702	1	36	1	20	"	64
1661	4	48	3	"	1	32	1703	1	36	1	12	"	76
1662	3	"	2	12	1	"	1704	1	74	1	20	"	76
1663	1	60	1	28	"	64	1705	1	80	1	20	"	72
1664	1	48	1	24	"	64	1706	1	64	1	32	1	80
1665	2	"	1	48	1	"	1707	1	52	1	32	1	"
1666	1	60	1	48	1	"	1708	2	24	1	32	1	"
1667	1	54	1	60	1	"	1709	4	32	2	64	"	80
1668	1	"	1	"	"	60	1710	2	56	1	88	"	88
1669	1	12	1	"	"	84	1711	1	68	1	28	"	76
1670	1	12	1	"	"	78	1712	1	88	1	60	1	16
1671	1	48	1	12	"	90	1713	1	72	1	28	"	80
1672	1	48	1	12	"	72	1714	3	"	2	14	1	16
1673	1	46	1	"	"	66	1715	1	72	1	28	"	80
1674	2	66	1	48	"	84	1716	1	76	1	48	1	16
1675	2	24	1	52	1	1	1717	2	64	1	68	1	8
1676	2	18	1	76	1	24	1718	3	16	2	16	1	"
1677	2	18	1	72	1	24	1719	3	"	2	32	1	"
1678	2	"	1	66	1	22	1720	2	16	1	80	1	"
1679	1	54	1	48	1	"	1721	1	64	1	16	"	64
1680	1	24	1	"	"	60	1722	1	28	1	8	"	52
1681	2	"	1	40	"	72	1723	1	48	1	24	"	88
1682	1	48	1	12	"	72	1724	2	32	1	80	"	64
1683	1	48	1	12	"	72	1725	2	16	1	24	"	64
1684	3	"	2	72	1	48	1726	2	16	1	24	"	64
1685	1	48	1	24	"	72	1727	3	32	2	56	1	32
1686	1	48	1	15	"	66	1728	2	40	2	12	1	32
1687	1	40	1	16	"	66	1729	1	68	1	40	"	80

Mar.	Mug.		Vng.		Favre.		Mar.	Mug.		Vng.		Favre.	
	Id.	Et.	Id.	Et.	Id.	Et.		Id.	Et.	Id.	Et.	Id.	Et.
1730	2	16	1	32	"	64	1772	3	80	2	64	1	64
1731	1	48	1	8	"	48	1773	2	32	1	40	"	80
1732	1	40	1	8	"	64	1774	3	"	1	56	"	1
1733	1	36	1	24	"	68	1775	3	16	1	72	1	8
1734	1	40	1	38	"	72	1776	1	80	1	40	1	4
1735	1	48	1	40	"	64	1777	2	"	1	48	"	88
1736	2	16	1	24	"	64	1778	2	48	1	64	1	8
1737	2	48	1	36	"	64	1779	2	24	1	72	1	20
1738	1	80	1	40	"	80	1780	2	64	2	8	1	24
1739	1	80	1	44	"	88	1781	3	"	2	80	1	88
1740	3	48	2	48	"	16	1782	3	32	2	64	2	"
1741	2	80	1	88	1	"	1783	3	64	3	16	2	"
1742	2	16	1	44	"	64	1784	3	16	2	48	1	80
1743	2	"	1	28	"	80	1785	3	80	3	"	1	80
1744	1	80	1	24	"	64	1786	4	"	3	"	1	80
1745	2	48	1	48	"	72	1787	2	64	1	80	1	8
1746	2	16	1	80	"	80	1788	3	48	2	64	1	64
1747	2	16	1	36	"	80	1789	4	"	2	72	1	48
1748	2	48	1	80	1	32	1790	3	"	2	"	1	32
1749	2	"	1	24	"	72	1791	2	80	1	64	1	16
1750	1	32	1	4	"	64	1792	3	"	2	"	1	24
1751	1	48	1	24	"	80	1793	3	16	2	16	1	48
1752	1	36	1	24	1	"	1794	3	48	2	80	1	80
1753	1	40	1	20	"	72	1795	4	16	2	64	2	"
1754	2	16	1	16	"	72	1796	2	76	2	24	1	48
1755	2	64	1	52	1	"	1797	2	88	2	"	1	16
1756	3	"	2	24	1	24	1798	3	64	2	64	2	"
1757	3	32	2	56	1	24	1799	4	32	3	28	2	64
1758	3	"	1	68	1	68	1800	6	40	3	40	2	8
1759	2	"	1	88	1	24	1801	5	"	3	44	1	92
1760	1	56	1	24	"	68	1802	6	"	3	30	1	88
1761	2	16	1	32	"	84	1803	5	8	3	48	2	16
1762	3	16	2	32	1	24	1804	6	56	3	46	2	12
1763	3	"	2	16	1	32	1805	7	56	4	36	2	66
1764	3	"	2	16	1	32	1806	6	48	3	32	2	48
1765	3	16	2	16	1	16	1807	6	64	3	32	2	56
1766	2	64	1	64	"	88	1808	9	"	4	32	3	64
1767	2	48	2	"	1	16	1809	9	26	7	20	5	52
1768	3	"	1	64	"	88	1810	9	80	9	"	6	32
1769	2	32	1	64	1	"	1811	15	64	12	24	8	32
1770	3	32	2	16	"	8	1812	61	72	34	88	23	40
1771	4	"	2	48	1	32							

Mar.	Aug.		Oug.		Fevr.		Mar.	Aug.		Oug.		Fevr.	
	Dr.	Cr.	Dr.	Cr.	Dr.	Cr.		Dr.	Cr.	Dr.	Cr.	Dr.	Cr.
1813	13	66	73	68	43	48	1854	6	49	4	93	3	84
	12	12	12	29	7	24	1855	9	56	6	78	4	78
1814	17	36	8	42	5	16	1856	6	36	5	74	3	77
1815	14	25	7	51	4	87	1857	5	13	4	90	3	82
1816	13	44	12	24	7	17	1858	4	76	4	36	3	24
1817	13	87 $\frac{1}{2}$	8	61	5	63 $\frac{1}{2}$	1859	5	7	4	81	3	29
1818	7	45	6	29	3	93	1860	5	69	5	24	3	37
1819	5	5 $\frac{1}{2}$	3	69 $\frac{1}{2}$	2	67 $\frac{1}{2}$	1861	7	29	5	29	3	40
1820	3	32	2	17	1	80	1862	5	36	4	57	3	20
1821	2	72	2	39	1	65	Gjennemsnits-Priser.						
1822	3	8	2	72	1	86	1600-						
1823	2	59	2	2	1	49	1625	1	17	1	35	"	85
1824	2	21	1	82	1	40	1626-						
1825	2	67	2	12	1	50	1650	2	14	1	59	"	84
1826	5	68	5	19	4	14	1651-						
1827	3	2	1	86	1	46	1682	1	81	1	46	"	90
1828	4	5	2	62	1	82	1683-						
1829	4	34	2	28	1	69	1700-						
1830	5	42	3	2	1	79	1700	1	86	1	15	"	87
1831	5	75	3	54	2	"	1701-						
1832	3	83	2	50	1	73	1725	2	9	1	53	"	84
1833	3	21	1	85	1	44	1726-						
1834	3	44	2	32	2	5	1750	2	9	1	51	"	79
1835	3	84	3	35	2	9	1751-						
1836	3	76	3	17	2	21	1775	2	63	1	78	1	9
1837	3	75	2	79	2	4	1776-						
1838	4	36	3	31	2	29	1800	3	28	2	38	1	56
1839	4	15	3	42	2	53	1701-						
1840	4	2	2	83	2	31	1800	2	51	1	79	1	9
1841	5	40	3	14	2	5	1801-	14	43	9	6	5	85
1842	5	36	3	7	2	36	1825	10	7	6	58	4	42
1843	3	64	3	39	2	15	1826-						
1844	3	45	3	25	2	24	1850	4	31	3	18	2	18
1845	5	58	3	95	2	95	1851-						
1846	7	31	5	4	3	56	1862	6	21	5	5	3	51
1847	5	5	4	31	3	3	1801-	8	81	5	89	3	93
1848	3	19	3	3	2	8	1852	7	1	4	90	4	89
1849	3	25	2	84	2	9							
1850	3	91	3	12	2	29							
1851	5	84	3	93	2	72							
1882	5	22	4	26	2	62							
1553	9	40	5	95	4	3							

Til Foranstaaende føjes endnu følgende korte Bemærkninger:
 I Aaret 1672 havde man adskillige Kapitels-Kjøb i Sjælland,
 nemlig:

	Aug. Efp.	Byg. Efp.	Have. Efp.
	Skill.	Skill.	Skill.
Kjøbenhavns Amt.	24	18	12
Frederiksborg og Kronborg Amter.	22	16	12
Noskilde Amt og Herred.	20	13	11
Abrahamstrup Amt (Jægerspris Gods).	20	13	12
Soro Amt.	16	12	11
Understov (Anvorskov) og Ringsted Amter.	16	13	11
Drogholms Amt (Dds Herred).	20	12	11
Kallundborg, Sønsøegaard og Holbek Amter	18	12	11
Vordingborg Amt.	16	12	11
Fryggevælde Amt (endel af det nuværende Præsto Amt).	20	14	11
Wisens Amt.	16	22	11

Efter Forordningen af 30. August 1687 er et Tund Aug 3
 Idr. 3 Efr., Byg 4 Idr. 1 Efp. og 1 Id. Have 8 Efr.

Det er, som det vil sees, blevet anseet for hensigtsmæssigt at
 anføre nogle Gjennemsnits-Priser for større Varrækker. Dette er
 saaledes steet for hver 25 Aar, hvert Aar-Hundrede, endvidere fra
 1600 og 1675 indtil 1683, — med hvilket sidste Aar et nyt Korn-
 maal indførtes —, fra 1683 til Udgangen af samme Aar-Hundrede,
 og endelig fra 1801 og 1851 indtil Udgangen af 1862. Ved
 Beregningen af disse bleve Broker under en halv Skilling fastede
 bort, medens derimod en halv Skilling eller Broker derover bleve
 forhøjede til en hel Skilling. Hvad selve Kapitels-Lagterne i det
 17. og 18. Aar-Hundrede angaar, bemærkes, at Meddelelserne om
 dem fra hin Tid ikke altid stemme overens; i saa Fald ere saadanne
 Meddelelser fulgte her, der samstemme med hinanden. I Henseende
 til Lagterne fra samme Tid, vil deres Værdi efter vor nuværende
 Møntfod let kunne beregnes enten efter de Oplysninger, der ere
 givne under Afsnittet „Møntvæsenet“, eller naar det erindres,
 at gammel „dansk Kourant“ forholder sig til vor nuværende Mønt-
 fod som 120 ø forholder sig til 192 ø eller som 5 forholder sig

til 8. For Maret 1813 er anført dobbelte Kapitels-Taxter; den første er den, der under Landets store finansielle Nød blev beregnet og fastsat efter den saakaldte „Navnæværdi“, da en Rdt. i Papir kun gjaldt omtrent en Mk. i Sølvs, den anden er den til „Sølvværdi“ reducerede Taxt. Ved Gjennemsnits-Priserne for 1801 til 1825 ic. er dette Forhold ligeledes blevet iagttaget.

6. Bespisnings-Taxter.

a) Ved Hoffet.

Vore Forfædre, ligeira Kongen til Bonden, forstode tilgavn i deres Gædebure og ved deres Maaltider at forsyne sig med gode midler. Dette vil blandt andet fremgaa af nedenstaaende Bespisnings-Taxt (Udspisnings-Taxt“) af 11. August 1627, i hvilken de vigtigste Madvarer ere anslaaede i Retter efter den Maade, der af Christian IV. var anordnet for Hoffet. Det er herved at mærke, at der regnedes 8 Personer til hver Ret.

1 Gaarekrop udgjorde	3½ Retter	1 Ed. velpakket Fag,	
1 Kalv	5 "	med Top	160 Retter
1 fuldvoget Lam	5 "	1 Ed. do. uden Top	100 "
4 fersk Fye	40 "	1 Lpd. Bergsaff	9 "
1 Par vogne Høns	1 "	100 Glyndere	5 "
1 Ed. Svinesødder	60 "	100 Hvidlinger	6 "
1 Ed. Drefsjød	30 "	1 Snes tørret Torff	
1 fersk Gaas	2 "	med Hoved	20 "
1 saltet do. med Kraaser	1½ "	1 Snes Koffer	15 "
1 Ed. Kallund, uden Ben	70 "	1 Ed. og 1 Fdg. Urter	120 "
1 Ed. Drefjød	50 "	1 Skof Rusebøtter	3 "
1 Ed. Wildibrad	30 "	1 Hare	2 "
1 Ed. velpakket Eild,		1 lille Wildt	4 "
med Top	100 "	1 stort Wildt	7 "
1 Ed. do. uden Top	92 "	1 Par Wildænder	1 "
1 Ed. hovedløs Torff,		2 Par Duer	1 "
med Top	60 "	1 fersk Ervin	8 "
1 Ed. do. uden Top	52 "	og endvidere, som det var til.	

1 Gris	1	Net	holde: $\frac{1}{3}$ Eide Flest, 1 Stykke røget Dretfjød, 1 Stykke røget Lammes eller Gaarefjød, $\frac{2}{3}$ Svine- ryg og 1 Dretunge. Hvert tredie Fad manglede dog Dretungen.
1 kalkunst Hane	1	"	
1 Par Agerhøns	1	"	
1 Enes Eskaller	3	"	
Et Saltmadsfad skulde inde-			

b) Paa Landet.

Bespisnings-Laxter havde ogsaa for Hofbetjentene paa Kongens Slotte og Ladegaarde, for Tjenere og Folk paa Adelens Hovedgaarde, for Eskibe-, Arbejds- og Haandværksfolk paa Bremerholm og Kongens Eskibe, for Officerer, Ryttere og Soldater i Feldten, Feldtlejre eller Garnisoner, for Patienter paa Høspitalet, for Befolkningen i Børnehuset (Opdragelses-Hjem og Tvangsanstalt for vanartede Børn og løst Kvindfolk) og Lugthuset osv. Vi forbigaa disse og indskrænke os til at anføre den Bespisnings-Laxt, der var den mest almindelige blandt Bondestanden. Den var beregnet for 1 Mand i 1 Maaned og et helt Aar eller 13 Ugemaaneder. Her anføres kun den for 1 Maaned, medens Aarstaxten, der var 13 Gange større, udelades.

Malt: 2 Skpr. 1 Fdf. sjæll. M.

$2\frac{1}{2}$ Skp. $\frac{2}{3}$ Fdf. slyens M.

Mel: 1 Skp. sjæll. Maal

$1\frac{1}{2}$ Skp. $\frac{2}{3}$ Fdf. slyens M.

Humle: 1 Fdf. sjæll. Maal

$1\frac{1}{2}$ Fek. slyens "

Byg til Gryn: $\frac{1}{2}$ Skp.

eller

Byggryn: 1 Fdf.

Dretfjød: $\frac{1}{6}$ Krop.

Eild og Saltfist: $1\frac{1}{2}$ Otting.

Emør eller Ister 1 Skaalpd.

(Svinefedi):

Paa nogle Steeder gaves kun

følgende, der blev anseet for at
være det Ringeste, der udfordres
til nødtørftig Underhold,
saaledes:

Malt: 2 Skpr.

Mel: 1 Skp.

Humle: 1 Fdf.

eller istedetfor Malt og Humle

Øl: 1 Ed.

Eild eller Gist: 1 Otting.

Byg til Gryn: $\frac{1}{2}$ Skp.

eller

Byggryn: 1 Fdf.

7. Brødtaxt for Kjøbenhavn.

Følgende Brødtaxt blev foreffrevet Kjøbenhavns Bagerer af Staa-
dens Borgermestere og Raad den 26. Juni 1610.

Naar 1 E sp. god Hvede gjælder	13 f	10 Mf .
(se nedenfor) skal et Hvedebrød	14 f	9 Mf . 6 Lod
for 1 Hvid (c. $\frac{1}{2}$ f nu) veje	15 f	8 $\frac{1}{2}$ Mf .
20 f	7 $\frac{1}{4}$ Lod	16 f
22 f	6 $\frac{1}{2}$ Lod $\frac{1}{2}$ Kv .	17-18 f
24 f	6 Lod	19-20 f
26 f	5 $\frac{1}{2}$ Lod $\frac{1}{2}$ Kv .	21-22 f
28 f	5 Lod 1 Kv .	23-24 f
30 f	5 Lod	25-26 f
32 f	4 $\frac{3}{4}$ Lod	27-28 f
34 f	4 $\frac{1}{2}$ Lod	29-30 f
36 f	4 $\frac{1}{4}$ Lod	31-32 f
38 f	4 Lod	33-34 f
40 f	3 $\frac{3}{4}$ Lod	35-36 f
Naar 1 E sp. Hved gjælder	37-38 f	3 Mf . 4 Lod
(se nedenfor) skal et Grovbrød	39-40 f	3 Mf .
for 2 f (c. $4\frac{1}{10}$ f nu) veje		
12 f	11 Bismarmark	
	eller 11 halve f	

Uf denne Taxt have vi udeladt
Pris og Vægt for en „Skonrogn“
af tydst Hved.

X. Danmarks finansielle Tilstand

før og nu.

1. Statsgjæld.

„Penge er Livets Nerve“. Denne gamle Sætning beviser sin Sandhed ikke blot for hvert enkelt Menneske i Staten, men ogsaa for hele Staten som saadan. Jo mindre derfor en Stats Gjæld er ved Siden af rige samt vel fredede og vel benyttede Hjælpekilder, des større Kredit har Staten paa det store Pengemarked, hvor Livets Nerve har sit Hovedudspring, og jo større Gjælden er ved Siden af rige men ikke vel fredede og vel benyttede Hjælpekilder, des mindre er Statens Kredit paa det nævnte Marked, naar den paa samme søger at rejse Laan. Den danske Statsgjæld har især i de sidste 110 Aar været underkastet stærke Svingninger. Fra en forholdsviis ringe Størrelse i Aaret 1753 steg den, i Absolutismens Dage, til en meget betydelig og til en vis Tid til en for Staten saa farlig Størrelse, at denne endog maatte gjøre Fallit. Senere snart steg, snart faldede Gjælden, indtil Christian VIII. i 1840 udtalte de bekjendte og højt tidsvarende Ord: „Du vilde vi Alle spare!“, og virkelig spares der i Stats-Husholdningen under hans 8 Regerings-Aar saaledes, at Statsgjælden formindskedes ved Kapital-Uddrag med omtrent 19 Millioner Rdl. eller i Gjennemsnit med 2½ Millioner Rdl. aarlig. Det var allerede en ikke ringe Formindskelse af Statsgjælden, skjønt langt fra ikke en saa stor Formindskelse, som de gunstige Tidsforhold tiltraadte; eksempelvis kan saaledes nævnes, at Indtægterne af Statens Domæner vare yderst ringe for Staten, men derimod rige for sammes Bestyrere eller Forpagtere. Krigen i 1848—51 gjorde store Krav paa Statskassen, og Statsgjælden maatte atter forøges, men Danmarks Kredit var stegen højt paa Grund af den her indførte frie Forsætning, der varlede om en lykkelig Fremtid, og da Folkets Skatteevne, som en Følge af de i anden Henseende gunstige Tidsforhold og de store Fremskridt, der allerede vare gjorte og stadig gjordes for at udvikle og udvide Landets vigtigste og rigeste Erhvervskilde, Agerbruget, var stegen meget betydeligt; saa vare de Bilkaar, paa hvilke Danmark rejste det nye Statslaan, meget gunstige for Landet.

Det skal regnes som en af den daværende Finans-Minister, Grev Spounecks store Fortjenester, at dette skete.

Da det muligvis vil kunne interessere En eller Anden at se en Fremstilling af de Svingninger, som den danske Statsgjæld har været underkastet til forskjellige Tider siden 1753, ville vi her give en saadan.

Den samtlige Statsgjæld beløb sig i

Aaret		Aaret	
1753 til	1,105,200 Rb. R. M.	1837 til	125,721,314 Rb. R. M.
1754 =	1,055,443 = "	1838 =	121,820,267 = "
1755 =	3,265,390 = "	1839 =	123,952,588 = "
1756 =	3,211,200 = "	1840 =	116,572,357 = "
1757 =	3,612,608 = "	1841 =	115,491,955 = "
1758 =	4,268,889 = "	1842 =	114,194,806 = "
1759 =	6,007,050 = "	1843 =	112,619,154 = "
1760 =	8,093,735 = "	1844 =	110,750,306 = "
1761 =	10,359,249 = "	1845 =	108,835,738 = "
1762 =	15,568,203 = "	1846 =	105,314,520 = "
1763 =	19,307,529 = "	1847 =	104,865,370 = "
1784 =	29,002,081 = "	1848 =	108,329,766 = "
1787 =	26,452,913 = "	1851 =	122,647,000 = "
1800 =	28,923,116 = "	1852 =	120,137,033 = "
1807 =	42,000,000 = "	1853 =	125,187,760 = "
1814 =	142,000,000 = "	1854 =	123,569,850 = "
1816 =	116,500,000 = "	1855 =	119,820,335 = "
1820 =	108,000,000 = "	1856 =	117,066,537 = "
1821 =	121,000,000 = "	1857 =	114,577,636 = "
1824 =	119,494,000 = "	1858 =	111,954,343 = "
1830 =	132,000,000 = "	1859 =	102,974,389 = "
1834 =	129,803,804 = "	1860 =	98,261,793 = "
1835 =	128,574,213 = "	1861 =	96,322,666 = "
1836 =	127,108,918 = "		

Af det Foranstaende vil det sees, at Statsgjælden i de 13 Aar fra Begyndelsen af 1835 til Slutningen af 1847 er bleven formindsket med den meget betydelige Sum af henved 25 Millioner Rdl. eller, ganske nøjagtig beregnet, med 24,938,434 Rdl. 60 ø. Af denne Sum falder 19,087,218 Rdl. 72 ø paa Christian VII's 8 Regerings-Aar. Statsgjælden blev altsaa i denne Konges

Lid formindstet aarlig i Gjennemsnit med 2,385,902 Rdl. 33 $\frac{1}{2}$. Ved Slutningen af Aaret 1848 var Statsgjælden, formeddelt Lidsforholdene, steget fra 104,865,370 Rdl. 19 $\frac{1}{2}$ til 108,329,766 Rdl. 35 $\frac{1}{2}$, altsaa forøget med 3,464,396 Rdl. 16 $\frac{1}{2}$, og den blev anslaaet at ville udgjøre den 1. April 1850 ialt 112,148,570 Rdl., altsaa atter forøget med 3,818,803 Rdl. — Hensynet til de nævnte Lidsforholde gjorde det utilraadeligt at offentliggjøre noget Statsbudget for Aarene 1849—51, men Gjælden steg meget betydeligt, og da man atter fik et offentligt Budget for Finansaaaret 1852--53, saae man, at Statsgjælden var steget til 120,137,033 Rdl. — En dygtig Finans-Beskyrelse har senere seet sig istand til at gjøre saadanne aarlige Afdrag paa Gjælden, at den ved Slutningen af Finansaaaret 1861—62 var falden ned til 96,322,666 Rdl., altsaa formindstet med henved 24 Millioner Rdl., hvorfor der aarlig blev betalt omtrent 1,200,000 Rdl. i Rente. Hvis Danmark bliver istand til ogsaa fremtidig at gjøre lignende aarlige Afdrag, saa vil Statsgjælden fuldstændig være afbetalt i Aaret 1884.

Af Statsgjælden for 1861 vare 67,209,547 Rdl. 57 $\frac{1}{2}$ indenlandsk Gjæld.

2. Aarlige Indtægter og Udgifter.

I forrige Tid ansaae Regeringen det for ufornuødent at give Skatteyderne nogen Underretning om Størrelsen og Anvendelsen af Landets aarlige Indtægter og Udgifter. De stedsf mere og mere hystroffede Forlangender om at lade Undersaatterne lære disse at kjende bevægede endelig Christian VIII. til at lade udgaa et Normal-Reglement og Budget for 1841 og aarlig at fortsætte hermed. Derved og ved de senere Finanslove kom Størrelsen og Anvendelsen af Landets aarlige Indtægter og Udgifter til Enhvers Kundskab, der satte Pris paa den. Her anføres kun disse Hovedsummer.

	Indtægter		Udgifter.
	af Monarkiet,	af Kongeriget,	
1841.	15,455,000 Rdl.	7,200,600 Rdl.	14,752,879 Rdl.
1842.	15,645,900 =	7,331,040 =	14,952,457 =

1843.	15,897,800 Rb.	7,650,850 Rb.	15,617,793 Rb.
1844.	15,767,167 =	7,677,771 =	15,620,767 =
1845.	15,844,869 =	7,771,387 =	15,638,006 =
1846.	16,008,440 =	7,928,670 =	15,635,053 =
1847.	16,293,630 =	8,282,070 =	15,928,932 =
1848.	16,709,285 =	8,542,590 =	16,685,502 =
1850.	24,256,365 =		27,681,824 =
1851.	14,475,450 =		15,092,362 =
1852.	15,271,855 =		17,368,970 =
1853.	13,795,499 =		13,297,959 =
1854.	13,277,525 =		14,228,759 =
1855.	14,218,345 =	8,983,045 =	13,598,727 =
1856.		7,680,500 =	3,023,815 =
1857.		5,785,800 =	3,473,614 =
1858.		6,043,800 =	3,431,706 =
1859.		6,147,600 =	3,498,125 =
1860.		6,348,400 =	3,403,981 =
1861.		6,348,300 =	3,070,649 =
1862.		8,566,575 =	5,943,420 =
1863.		9,523,311 =	6,901,068 =

Det er store Pengesummer, der ovenfor ere anførte. Da næppe Enhver har noget fuldkommen klart Begreb om den uhyre Størrelse, som saadanne Summer hver for sig indeholder, vilde vi forsøge paa at klare det, ved gjennem et lille Regnestykke at vise hvad Bøgt Kongerigets Indtægter og Udgifter i Sølvdaler udgjøre i 1863. Vi gaa ud fra, at en Daler vejer $3\frac{1}{2}$ Kvintin. Altsaa:

Sølvdaler vejer	Kvintin		
1 =	$3\frac{1}{2}$ =		
32 =	28 Lod		
100 =	350 Kvint. el.	2 \mathcal{R}	23 Lod 2 Kv.
1,000 =	3,500 =	27 =	11 =
10,000 =	35,000 =	273 =	14 =
		eller	17 Lpd. 1 \mathcal{R} 14 Lod
100,000 =	350,000 =	=	2,734 \mathcal{R} 12 Lod
		eller	170 Lpd. 14 \mathcal{R} 12 Lod
1,000,000 =	3,500,000 =	=	27,343 \mathcal{R} 24 Lod
		eller	1,708 Lpd. 15 \mathcal{R} 24 Lod

1 Million Rdl. i Sølv vejer altsaa $3\frac{1}{2}$ Millioner Kvintin eller 1,708 Lpd. 15 Pd. 24 Lod. Hvis vi nu ansatte 1 Td. Hugs Bægt til 12 Lpd., saa vejer 1 Million Rdl. ialt 142 Tdr. 4 Lpd. 15 Pd. 24 Lod. Hvis vi endvidere antage, at en almindelig Bondevogn belæses med 12 Tdrs. Længde af denne Vare — og det var ganske vist intet ringe Læs —, vilde der udfordres 11 Vogne til at føre de 132 Tdr., og der vilde saaledes blive en Rest af 10 Tdr. 4 Lpd. 15 Pd. 24 Lod Sølv for en 12. Vogn.

Fortsættes denne Beregning endnu videre med Hensyn til Kongerigets Indtægter, Udgifter og Overskuddet (2,622,243 Rdl.) i 1863, bliver Facitet dette:

		c. 16,275 Lpd. 3 Pd., eller i Hugs Bægt 1,356 Tdr. 3 Lpd. 3 Pd., der vilde udgjøre Fragt for 113 Vogne, samt en Rest af 3 Lpd. 3 Pd.
Udgiften	—	c. 11,793 Lpd. 13 Pd., eller i Hugs Bægt 982 Tdr. 9 Lpd. 13 Pd., der vilde udgjøre Fragt for 82 Vogne, samt en Rest af 7 Lpd. 13 Pd.
Overskuddet	—	c. 4,482 Lpd. 6 Pd., eller i Hugs Bægt 373 Tdr. 6 Lpd. 6 Pd., der vilde udgjøre Fragt for 31 Vogne, samt en Rest af 18 Lpd. 6 Pd.,

Har Noget tænkt sig, at 1 Million Rdl. i Sølv, og at indeværende Aars Indtægter, Udgifter og Overskud udgjorde en saadan Størrelse?

XI. Træk af det danske Folkeliv.

1. En sjællandsk Bonde i det 18. Aar-Hundrede.

(Efter „Den danske Bondeven“ 1837.)

I Landsbyen B.... boede i min Faders Barndom en Bonde ved Navn Morten. Han havde kun en ussel Kone at bo i, men han forbedrede den aldrig, for han mente, at Hytten holdt nok ham ud, og — flejede han at sige — „Lad min Eftermand

sørge for sig, saa har jeg gjort!" Binduer var der vel to — tre af i Huset; men de kunde ikke lukkes op. „Lust" — sagde han — „saar man jo mere end man skjætter om udenfor, og man gjør jo ikke Varme for at luffe den ud igjen." Derfor turde der heller ikke om Sommeren lukkes op, thi naar „vor Gaer" var ude paa Marken, mente „vor Moer", at han kunde have godt af at saa „et lille Kjende lunt", naar han kom hjem igjen; derfor spredte hun i Bilæggeren, til den spyttede igjen, medens andre Folk ikke vidste, hvor de skulde hen for Solbede. Men om Vinteren, saa ihrede hun i, til man kunde se Ilden igjennem Jernet, og saa laa „vor Gaer" og gottede sig paa Løjbænken ved Siden af Ornen, siden han dog ikke havde andet at bestille i de lange Vinterastener.

Han hørte vel om dem, som brugte denne Tid til at gjøre Træsko, sno Reb af Evinebaar eller andet deslige; men det huffede han grant, at hans Fader aldrig havde gjort, og, sagde han: „Rebflageren skal ogsaa have Noget at fortjene". „Derimod skulde man ikke sige om ham, at han forsømte noget af „Maalene". Ligesom de Kreaturer, han levede iblandt, maatte han altid have noget under Tænderne, og saasnart han derfor havde „hyslet", maatte der først en Gspunding af Smorrebrød tillivs, saa en lille Lur indtil „Ratten", det vil sige indtil Kl. 9, da han saa fik sig en „ordentlig Sovn", indtil Soben og Silden næste Morgen kaldte ham til nyt Arbejde. Om Somren kom endda Frokost før Davren, og eiter den en „Galvgaemiddag", for at Tiden ikke skulde blive for lang, indtil Solen kom saa højt, at Huen faldt ham af Hovedet, som Tegn paa, at Middagsstunden var forhaanden, og mangen Gang maatte der endda et Stykke „Kvælsnatræ" til, idet han gik til Sengs; thi, sagde han: „Hvad man æder om Dagen, det løber man affig, men det sidste Maal giver Kræfter." — For sine Børn sørgede han i denne Henseende ligesaa godt som for sig selv. Der var ingen 5 Mars Dreng, som jo kunde holde Ske om Ske med „Rundtærsker" og sætte sit 2 Tommers tykke Stykke Smorrebrød tillivs, skulde han end skære det itu med Kniven og knuge det ned med Magt; og var end Vaden ikke altid kraftig, saa var der dog altid mere end nok; thi, sagde han: „Det er oundt, at man skal skabe Fadet." Men især viste han sin Faders-Kjærlighed ved Brændevin's-Flasken.

Ligesom han selv ansaae Brændevin for det højeste Gode, saa undte han ogsaa sine Børn tidligt denne Glæde, tyllede derfor Brændevin i Patteglutten, for at stille dens Graad, og lod Pogen pimpe det Sidste af Glasfæt, naar han selv havde drukket.

Næst sine Børn holdt han mest af sine Evin. Dem kunde han ikke nægte nogen Ting, allermindst Friheden til at gaa, hvorhen de vilde, skulde det end gaa ud over hans egen uysaaede Rug eller Raboens Klover og Kartofler. „Verden skal jo lægges øde“, sagde han, „og lykkelig den, som hjælper til med“.

Denne Regel fulgte han saa trolig, at han ikke kunde taale at se noget Misgjærde om Vinteren, uden han jo fælte Lyst til at nedrive og brænde det, og denne Lyst udartede saa stærkt hos Børnene, at de aldrig gif igjennem den unge Afkeer til Skolen, uden at prøve deres Knive paa de unge Træer, hvis de ikke havde Ører ved Haanden til at hugge dem over med. — Ogsaa i en anden Hense nde toge de godt efter hans Exempel. At „ville lidt i Skoven“, mente han, „havde intet at sige; Træerne ere jo dog til for at bruges“, og at „snadste lidt i Moers Madskab og Gadebur“, mente Sønerne, „harde heller Intet paa sig;“ ja de mente endvidere, „at det aldrig kunde være nogen Synd at hente lidt Frugt i en fremmed Have“.

Raboernes Guds forgreb han sig dog ikke let paa, for han var hange for „Tyvetønden“ og endnu mere for det Dgenavn, som han vidste vilde blive hængende ved hans Børn og Børnebørn „indtil tredje og fjerde Led;“ thi ogsaa hos hans Pymænd gjældte den Mening; „Hvad So bryder, faar Gris betale“. — Naar han havde aget et Læs til Kjøbmanden og som hjem derfra, var det en sat Met, at han skulde holde ved hver Kro, han kom forbi, for at faa sig en bitte Taar, og naar han da var bleven „rigtig koradsig i Kroppen“, saa gif det løs paa at fjøre omkaps, som de stakels „Dg“ maatte undgjælde for. Dg var han end ikke istand til at holde sig paa Eedet, saa lod han sig dog alligevel ikke gaa paa. Gledet ned paa Hammelen blev han ved, med Venene korsvis ud over Etangen, at vidste paa sine Dg, og vovede med Glæde sit Liv for den Vre at fjøre sin Medbesler forbi. Men han vidste ogsaa at stjenne paa den Tjeneste, som hans Heste ved en saadan Lejlighed viste ham. Saamart han havde fjørt det sidste Reg ind, var det hans bedste Glæde i Livet at slippe ethvert Kreatur løst,

som han ejede, lige indtil den mindste Kalv, og han satte just en Ære i at være den Første, som kunde jage dem ind paa de andre Bymænds Fod, mens de vare i fuldt Arbejde med deres Høst. „Nu kan mit Kvæg gaa over hele Heropien“ (Europa), sagde han, og saa tindrede hans Dine ret af Glæde. Han kunde ikke lide, at Nogen roste hans Kreaturer, da han vidste, at der gives ligesaavel „onde Tunger“ som „onde Dine“, og for at hindre alle slemme Virkninger, glemte han ikke nu og da at spytte paa Hestenes Rumpe og, naar han skulde rejse, at gjøre Kors foran Hestene og under Vognen. Værkede han alligevel, at de „bleve frammede af underjordist Løjeri“, saa maatte „den kloge Kone“ hentes, for at skaffe ham Fred ved at læse over dem, ligne og maale dem.

I alt Saadant fandt han altid Vedhold hos „min Kvinde“ Malene. Saasnart Kjernen ikke vilde give Smør eller et af Børnene sit „Kolden“ eller „Utingen“, indsaar hun strax, at Kjernen og BARNET maatte være „forgjorte“, og „den kloge Kone“ maatte da være behjælpelig med at hege Smørret i Kjernen og „Utingen“ af BARNET. Kun imod Fnat og „saadan noget Krastleri“ brugte hun intet Raad; thi hun vidste, at „det er Noget, som ethvert Menneske skal have engang i sit Liv, ligesom i gamle Dage Fuglene, og at det baade er sundt, naar det Onde saaledes slaar ud, og rart for Kjødens Skyld“. Noget havde raadet hende til at vadske Børnene flittigt med Søvand, men hun bad Vorherre bevare sine Børn for det kolde Vand. „Lad dem gnuppe sig“, sagde hun, „naar det kører for stærkt! saa gjør Svinene, og saa har jeg gjort.“

Naar hun var kommen i Barselseng, forsømte hun aldrig at have Lys tændt om Natten, indtil BARNET var døbt, men just ikke saameget for at kunne passe det ordenligt, som for at det ikke skulde blive „forbyttet af Froldepakket“, da hun vidste fra Moder og Mormoder og af egen Erfaring, „hvor let et Hednings-BARN kan blive til en Skifting“. „Jeg har ikke forhen brugt“, sagde hun, „at brænde Lys, men jeg veed saagon ogsaa, at jeg en Morgenstund maatte søge min Dreng under Sengen, og der agter jeg saagon ikke at søge ham tiere“. Hun havde overalt meget Kjendskab til alslags „Buseri“. Som Pige var hun flere end en Gang fixeret af „Ellekongen“ om Aftenen

og af „Marevidt“ om Natten af „Ellisen“, og hun glemte derfor aldrig at sætte Træskoene bagvendt ved Sengen. „Bakketrolldene“ havde hun tidt hørt gjentage hendes Navn i „Dvergemaal“, og „Missen“, som hjalp med at røgte Kreaturer, forsomte hun aldrig hver Højtidsaften at opvarte med den behørig „Sodgrød“ i Køkshuset. „Gjengangere“ var hun ligesaa bange for, som hendes Mand for „Glumfær“, og der skulde aldrig Noget faa ham til at bære en Pengepung af Soblærer, om man bød ham aldrig det derfor. „Vel er jeg en fattig Mand“, sagde han, „men med Vidende og Villie at udsætte mig for en Ulykke, det gjør jeg paa min Sjæl og Salighed dog ikke.“

For at hindre al skadelig Indflydelse af „Trolldpakket“ betjente baade Mand og Kone sig af det kraftige Staal, han ved at fæste Døer og Jernfiler paa Agrene Skærtorsdag-Aften, og hun ved at fæste Synaale paa sig og Børnene, og Staal, idetmindste en Hestefko, paa Dørene eller Dørtærskelen. Vilde Søden, uagtet disse herlige Foranstaltninger, endda ikke trives, saa maatte det dog hjælpe imod Brand i Søden, og allensfals, naar man „blusfede“ paa St. Hans-Aften, hvilket de aldrig forsømte. Sine nyfødte Børn snørede hun tæt ind med grønne Badmelslister og grønt Badmelsføb, „for det saae baade pænt ud og var varmt“, men hun vogtede sig vel for at vadse dem. „De kan saa let blive forkjølede“, paastod hun. De fik Batte indtil paa tredie eller fjerde Aar, saa at man ofte hørte dem selv at kræve den — „det er sundt og det trives de af“, sagde hun —, og siden Tyffemad indtil paa syvende Aar, saa at man undertiden hørte dem skjændes med hende, naar hun ikke kunde tilfredsstille deres Madlyst saa hurtigt, som de ønskede det. Naar Drengene bleve saa store, at de skulde føre Plov, og altsaa ikke kunde gaa med Klokke længere forsynede hun dem med 2 til 3 Brysibuge, Vest og Langtroje, som de paa engang maatte bære, formodentlig for at de ikke skulde blive forkjølede, naar de med Hænderne i Lommen stode og gabede hen i Vejret. De fik da ogsaa en dygtig lodden Hue til at have paa Hovedet om Vinteren, og de bare den saa troligt, at de end ikke toge den af i den varme Stue. Gik de end deraf lidt Uilet i Hovedet, saa var det jo „sundt“, og bleve de derved endnu mere tungbøre, end de af Naturen vare, saa havde hun et probat Middel derimod i „Kirkebly“ eller „Klokkerust“ fra Kirkefaarnet. — Engang blev dog et

af Børnene saa betaget af et „Opflag, som det fik i Binden“, at hverken Brændevin eller „den floge Kones“ Signen og Maaling hjalp det Alleringeste. Forældrene maatte da fjøre med „den usskelige Dreng“ til Helena-Kilde, og det var ingen Springvej. Men da han havde druffet af Vandet og sovet paa Graven hele Natten imellem alleslags Krøblinger og Byldslagene, saa ofrede han sin Skærv til Bedkommende og en Surflud til St. Helena, og kom hjem, til stor Forundring for alle Nabofonerne, som „rivelig“ saae, hvilken Kraft der kan ligge i saadant Vand og i saadan Søvn. — Ikke desmindre blev han heftig syg tredje Dagen derefter, og Moderen saae Lysset brænde saa svagt, Kirkefloksen lyde saa hult og Hunden tude saa dødningseligt, at hun vel forstod, hvad der vilde ske; men da han saa var død, trøstede hun sig let ved den Tanke: „Det skulde saadant være, og den Art er ikke voxen, som frelser fra Døden“. — Paa samme Maade trøstede hun sig, da hendes Mand blev heftig syg. Hun vilde ingen Læge lade hente; thi, sagde hun: „Er det Guds Villie, han skal dø, saa hjælper saagon ingen Ting!“ Præsten derimod lod hun hente, at han kunde „berette“ den Syge, „for om dette skulde gjøre en Forandring“, hun lod ogsaa bede for ham fra Prækestolen i 3 forskellige Sogne, og da hun saaledes havde gjort Alt, „hvad der stod i hendes Magt“, lod hun ham i Guds Navn dø og gav ham en hæderlig Begravelse, derved ikke forglemt Drik og Kortspil.

Som Enke fik hun „Undertag“ hos sin ældste Søn, der saa sønlig „kneb“ hende, at hun netop beholdt et lille Lukas med det Allernødvendigste at ligge og sidde paa; thi, sagde han: „Der er intet Broderskab i Kortenspil!“ og da ogsaa hendes Endeligt nærmede sig, fik hun Vestlighed til at sænde det gamle Mundheld: „Som Lejen, saa er Plejen!“ og hun fik Lov at dø i Fred for alle Doktore og Apothekere, ligesom hendes salig Mand.

2. En Folkefest i en Kjøbstad i vor Tid.

(Af „Episoder af det danske Folkeliv“ 1851).

— — Den 28. Maj kom. Strax om Morgenen gif jeg hen for at hilse paa en gammel Bekjendt. Han tog meget fornøjet og

hjørterligt imod mig. Efterat de første Udgydelse og Udvejlinger, som ere de almindelige ved en saadan Sammenkomst, vare forbi, faldt Talen paa Dagens Højtid. — „Du maa være med!“ — „Du har vel endnu aldrig bivaanet en Folkeseft i Provindserne. Hvem der aldrig har seet en saadan Højtid, gjør sig kun en maadelig Forestilling derom. Du skal se, Anretningen bliver god, Musikken upaaklagelig, nogle ret poetiske Sange ere digtede og allerede ankomne fra Trykkeriet, Toaster ville blive udbragte og Taler holdte, og Du vil blive overrasket ved at se, hvorledes Almenaanden er bleven vakt endog i denne Afkrog af Landet.“ — Der blev nu gjort Afstale om Deltagelse i Festen og om Tiden, da jeg skulde møde, hvorpaa jeg tog Afsted for at besøge nogle Forretninger i Byen.

Til den bestemte Tid indfandt jeg mig aller hos min Ven. Arm i Arm vandrede vi da afsted, iforte vore bedste Højtidsklæder. Gaderne vrimsede af pyntede Folk, der ilede ud af Byen til den forestaaende Majseft. I en lille Lund i Nærheden vare alle de fornødne Tilberedelse gjorde. En aaben Plads var der omgivet af et Rækværk, indenfor hvilket Borde vare opstillede og dækkede. For Enden af det største Bord, hvor Højsædet var anbragt for Festens Præsident, hang paa en ophøjet Støtte et stort Transparent, hvor man i forgyldte Bogstaver læste de skjøne Ord: „Borgerfrihed og BorgerEnighed. Den 28. Maj.“ — En stor Mængde Mennesker hølgede hid og did uden om Episesalen, Musikken lød gjennem Lunden, Vejret var smukt, og Solen dalede i Vesten. Vi blandede os imellem Mængden og dreve omkring en Tidlang, inden Alt blev beredt til Episningen. Omfider gaves Signal til, at Enhver skulde indtage sin Plads. Der opstod nu en Trykken og Trængen om Pladserne, som gav det Hele et noget tumultuariiff Udseende. Langt om længe, efter enddel Naaben, Strigen, Mundhuggeri og Loben frem og tilbage, blev Alt nogenlunde roligt. Det varede alligevel en god Stund, inden Mæden kom. Bordgjæsterne faldt først i allehaande Samtale, men lidt efter lidt gif denne i Staa, og en vis Blauhed begyndte at udbrede sig over Selskabet.

„Gid jeg havde en Dram!“ — sagde En.

„Ja, en Snaps kunde nok smage“ — mente en Anden.

„En Sopken var god til at aabne Mæden med“ — hørte en Tredie.

„En god Hivert var ikke saa gal“ — mælede en Fjerde.

„Her faar man en dejlig Appetit til at kvæle en Kat“ — mumlede en Femte.

„Sej Du, faf os en Kommandant!“ — raabte en Sjette til Dyrarteren. —

Saaledes vedblev det med en Række af enstydige Ord, — og for at fordrive Tiden, der ogsaa begyndte at blive mig noget lang, var jeg næstopt i Færd med at anstille grundige Betragtninger over den store Verigælse, vort Eprog skylder den ene materielle Interessé for et Glas spirituos Drif, og over de mangfoldige Benævnelser, hvormed vi ere istand til at betegne en enkelt Gjenstand uden at volde Misforstaaelse, da jeg paa engang blev forstyrret. Midt under Forbyhelsen i disse sprogfilosofiske Betragtninger blev nemlig Maden pludselig baaren frem. Det var, som om et elektrisk Stød med Et havde bortstrømmet det hele Selskabs Sovnagtighed; ingensteds saae man vel mere livagtigt Virkningen af de materielle Interesséer. Alles Øjne vendte sig mod de fremsatte Fæde, Alles Gaver og Maver stræbte dem med inderlig Længsel imøde, Stemmerne fik Liv igjen, og disse i Forening med Knivenes, Gafflernes, Talerkenernes og Glasfenes Klirren, samt Tonerne af de blæsende Instrumenter, frembragte et stort harmonisk Helt.

Paa engang rejste Præsidenten sig, slog til Lyd med Kniven paa sit klangfulde Glas, og et Hy—y—s foer igjennem hele Selskabet. Jeg rettede mine Øjne imod ham. Det var en temmelig stor, fyldig Mand med et Par blussende Kinder. Han opleftede nu sin ret velsklingende Stemme med en vis Højtidelighed og holdt en Tale om denne Festdags vigtige Betydning, rigtignok med nogle „Hemmer“ og „Dgger“, dog uden stærke Anstød; derpaa foreslog han en Skaal for Ophavsmanden til denne frydefulde Dag — for Hans Majestæt Kong Frederik den Sjette. — Trompeterne smældede, Struberne sstraalede deres Hurra, og det Hele flød sammen i et Hav af Fryd og Gammen. —

Man faar under en saadan Situation stundom underlige Tanker. „O eloquentia! o Bektalenhed!“ — tænkte jeg — „hvilken Udset er der ikke nu for Dig i mit Fædreland! snart vil den Tid komme, da Du ikke, som hidtil, alene bliver en Gjenstand for Præstens Dykkelse, da Du, sødere end Honning, vil strømme fra hver Mandts Læbe, — da Du, kraftig som en Lynild, vil bo

paa hver Mands Tunge, — da Demosthener og Ciceroner ville, som Baddehatte, stige frem af Jorden! — Man skrev i for-
dums Tider om Aarsagerne til Beltalenhedens Forsald i det gamle
Rom; nu vil der ufejlbartigen komme den Tid, da man vil skrive
om Aarsagen til Beltalenhedens Opkomst i det nye Danmark; og
naar mine Landsmænd da ere komne saavidt, at de kappes med de
gamle Messere i at tale, hvorledes ville de da ikke ogsaa kappes
med dem i at handle!“ —

Midt i disse patriotiske Betragtninger saaredes mit Ore, da
jeg i Nærheden af mig hørte en Kritik over Præsidentens Tale. —
Haha! — tænkte jeg, — Folketalerne have da ogsaa, ligesaavel som
Folkesskrifterne, deres hidse Recensenter.

„Det var ogsaa Præsidentens Tale den!“ — sagde en
Stemme. — „Var der Noget i den til at vække Almenaanden?“

„Ja“, — tog en Anden Ordet — „Hvad vil han vel sige
med det dumme Udtryk, at vi skyldte Kongen, som Ophavsmand,
denne fornøjelige Dag? Maa vi ikke selv betale vort Gilde? Lader
Byfogden, naar han kommer og panter for Stat, sig vel spidse af
med, at vi have brugt vore Penge til at drikke Kongens Skaal
tilbunds for? Sikken Pølsesnak!“

Manden tomte sit Glas og gav sig ifærd med et Andelaar.

„Det var guddommeligt sagt“, — hørte jeg fra en anden
Kant — „det var en Tale, som havde baade Næb og Klør; der
skulde ikke Mange forebringe et Toast med bedre Gout, med finere
Takt eller med mere træffende Udtryk.“

„Javist, den sandt ogsaa almindelig Gjensklang. Hvem skal
nu holde Tale?“

„Det skal Maximilian Stolpe“, — lod Svaret.

„Maa, det bliver da vist noget Godt!“

„Lektien maa han idetmindste kunne“ — ytrede en lille stor-
talende Mand — „for han har ikke bestilt andet i den sidste Uge,
end at gaa op og ned i sin Have og høre sig selv.“

Præsidenten ringede. Da Tavshed atter var indtraadt, saae
jeg en tynd Mand med stolte Miner staa oprejst midt for Bordet,
færdig til at lade sin Beltalenheds Strøm skylle ud over Forsamlingen;
han stod med opløstet Ansigt, snart hævede han Dinene inod
Himmelen, snart drejede han dem i Hovedet, saa det Hvide vendte
ud. Almindelig Forventning betog hele Forsamlingen. Manden

begyndte at hoste og rømme sig; det lød som den foreløbige Knagen, naar man begynder at trække Stigbordene op for en Møllesluse. Endelig aabnede Munden sig, og Talerens Strøm brusede frem.

„Højterede Forsamling! værdige Medborgere! Den gylndne Indskrift hist antyder, hvorfor vi ere her forsamlede — Hm!“ —

„Ja, det veed vi Allesammen“ — kaldt En lidt sagte ind, og Andre begyndte at smaasnise.

„Vi ere her forsamlede. — Det er den store Dag, da Borgerfrihed kom til Verden, — da Fædreland og Konge — da — da — da“

„Atis!“ — var der en Person, der nøs i Nærheden af Taleren, og plump! Stigbordet sank pludselig ned for Talerens Strøm — Taleren gif fra Koncepterne.

„Det er den 28. Majs Skaal!“ — raabte Præsidenten.

„Hurra!“ — skreg hele Forsamlingen, og Trompeterne ifraldede. Dette overdøvede Taleren. Om han igjen kom til Koncepterne eller ej, skal jeg lade være usagt; jeg hørte intet Andet end almindeligt Raab. Omfider blev det noget stille, og nu begyndte Kritikken i min Nærhed paany.

„Sagde jeg det ikke nok, det blev noget Godt?“

„Han skal sidde efter, — for han kunde ikke sin Lektie“ — ytrede en Skolelærer.

„Godt sagt! Ha, ha, ha!“ —

„Hvad er det nu for dum Snak at sige: „Konge og Fædreland.““ — Sligt passede sig kun i gamle Dage; nu bør det hedde: „Fædreland og Konge.““ —

„Ja, men det sagde han jo ogsaa.“

„Det er ikke sandt.“

„Hvad! Vil Du gjøre mig til en Løgner?“

„Løgn igjen“ — — —

En heftig Trætte rejste sig nu om, hvilket af hine Udtryk, der i vore Tider burde bruges først og hvilket sidst, og om, hvordan Taleren havde brugt dette. Først da Præsidenten ringede til en ny Tale, blev det roligere igjen.

Den Taler, som nu rejste sig, begyndte at indlede en Skaal for de materielle Interesser, for Borgerfrihed og Borger=Enighed, men ligesom hans Formand gif ogsaa han utyffeliggvis istaa, saa

at Forsamlingen blot fik Begyndelsen. Skaalen blev naturligtvis tømt med den tilhørlige Alarm.

Rekke var denne Skaal tømt, før et truende Uvejr traf op over — Borger-Enigheden. Striden om Konge og Fædreland og Fædreland og Konge, om Logn og Sandhed, o. s. v. forfattes paany og tiltog imellem hver Skaal med forøget Hestighed. Ligesom Binen sank i Glasferne, stige ogsaa de spirituose Interesser, og jo mere disse udviklede deres Kræfter, destomere udartede Striden til et formeligt og frygteligt Klammeri, som Præsidenten med al sin Ringen og Klingen ej var istand til at styre. Thi i samme Grad som Borger-Enigheden aftog, i samme Grad tiltog Borgerfriheden, Lov og Orden bleve ganske overflødige. Alt saae ud til et forvirret Mære, som naar alle løsladte Elementer komme i Haaret paa hverandre, og det vilde sikkert ogsaa have seet farligt ud, hvis ikke en mægtig Haand havde grebet ind i Spillet.

Ligesom Bordenden, i Nærheden af mig, sad en stærk, bredskuldret Mand med en vældig Stof imellem Benene, paa hvis hvide Knæ han hvilede sine forslagde Hænder. Han havde hidindtil ikke talt et Ord; kun nu og da spillede et spodst Emil omkring hans Mund. I det Klammeriet vogede, ryddede han ganske rolig Bordenden, og da nu Bulderet var paa det Højeste, og Ingen brød sig om Præsidentens Ringen, rejste han sig op og saae sig langsomt om til alle Sider; derpaa løstede han sin Stof og slog med den i Bordet, saa Glasfer, Glas, Tallerkener og Altting rungede. Dette vældige Drøn traf de Klammerende som et Lynslag; en øjeblikkelig Stilhed indtraadte. Nu opløstede Manden en Tordenrøst, der som en kuldbrende Strøm lod ud over den oprørte Forsamling:

„Hør, I Dammænd, I ledige Karle, I Evende, Dreng, Gronskollinger og Epyttegjøge, hver efter sin Stand og sit Vilkaar! Skjønt I nu er vel plejede med Mad og har lagt en god Grundvold med flere Soppener og adskillige Glasfer Vin; — Skjønt I nu er blevene noget slobidne og rufende, hør I dog ikke fuse paa hverandre eller hänge hverandre paa Nækken som en Hund paa en Halvdør, en Flue paa et Bottelaag, en Lus paa en tjæret Raabe, en Kjøbskaddreng paa en Bondeslæde! Fra et saadant hæderligt Laug, som dette, hør være forvist al Raaben, Skrigen, Straalen, Braalen, Purken, Snurken, Truen, Trofsen, Riven, Skjænden, Skjælden og Smelden; — item Næsefne, Drefne,

Haardræt, Epytten, Biden, Etøden, Høden, Murren, Knurren, Enurren og enhver saadan Ufvæms-Maneer. Hvor har I nu gjort af den Borgerfrihed og Borger=Enighed, I broute af? — Ha! der hange de begge to rhytede og forgyldte som to Misdædere i en Spejlgalge! — Sæt Jer ned! — Sæt Jer ned! æd og drik og syng, til I ej kan aarfe mere, og gaa saa hjem og læg Jer!” —

Denne napoleonit isse Krafthytring gjorde sin Virkning, Nogle so, Andre saae rigtignok noget surt over denne stærke Liltale. Imidlertid adlød dog Forsamlingen det givne sunde Raad, paa det nær, at en Del, som havde hyldet de spirituose Interesser formeget, ikke fandt det saa bekvemt at gaa, som at fjøre hjem. — Otte Dage efter læste jeg i Aviserne alle de Taler fuldstændige, som skulde været holdte, men af hvilke alene Hovederne bleve fødte til Verden der, hvor deres Fødested var bestemt at skulle have været. „D Fødselsstjerne!” — udbrød jeg — „hvoreledes virker Din hemmelighedsfulde Magt ogsaa over Bektalenhedens Fostre!”

XII. Den magiske Kvadrat eller Trylle=Kvadraten.

En magisk Kvadrat eller Tryllekvadrat er en i lige Ruder eller Fag afdelt Firkant, hvori Ledene af hvilken som helst arithmetisk Progression indsættes saaledes, at Summen af dem bliver lige stor i enhver af de Striber eller Rækker, der løbe parallel med enhver af Siderne og langs med enhver Diagonal. For Exempel:

Nr. 1.

2	7	6
9	5	1
4	3	8

Nr. 2.

1	15	14	4
12	6	7	9
8	10	11	5
13	3	2	16

Antallet af Ruderne eller Fagene ved en Side kaldes Kvadraten Sidetall eller Råd, og man skjelner herefter mellem Tryllekvadrater af ulige og lige Sidetall, og for Skortheds Skyld benævner man dem vel endog ulige og lige Kvadrater.

Med Undtagelse maaske af den mulige Brug i den hemmelige Skrivekunst (Steganografi eller Kryptografi), ere Tryllekvadraterne af ingen videre Nytte, end enhver sinderig og vanstelig Gaade er det. De tjene til at øve den arithmetiske Sands, og kun Fornøjelsen ved at opløse dem kan gjøre dem interessante, jo mindre man ved den første Betragtning strøg indseer, hvorledes man, endog ved en ringere Mængde Tal, vil kunne indrette den forlangte Anordning. De have formodentlig deres Oprindelse fra Indien, thi Kjendtskabet til dem har man fundet meget udbredt i Ost-Indien, især i Surat. Deres Navn have de uden Tvivl af den Brug, som man fordem gjorde af denne kunstige Indretning af en Talrække som Talismaner. I denne Henseende vare de første syv Tryllekvadrater, til Sidetallene 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, hvis Ruder ere befatte med den naturlige Progression, særlig vigtige.

Saavidt man veed, var en Franskmænd, der levede omtrent Aar 1400, den første Europæer, der har skrevet om Tryllekvadraterne, og Tid efter anden traadte flere Mathematikere og Regnemestere, navnlig franske og tydske, i hans Fodspor, og der er endog engang bleven udgivet et Skrift, hvorefter man kan forfærdige alle magiske Kvadrattavler og forandre dem mange tusinde, ja million Gange.

Det følger af sig selv, at der ikke her kan være Plads for en omstændeligere Fremstilling af Læren om Tryllekvadrater. Vi ville her lade det bero med følgende korte Fremstilling af de sædvanlige Tryllekvadrater, navnlig med ulige Sidetall.

1. Med 3 Sidetall. Den allesimpleste Tryllekvadrat er den med 3 Sidetall. Den indrettes saaledes:

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Man opskrifer Gifrene fra 1 til 9 i deres arithmetiske Orden saaledes som her ved Siden. Kvadraten dannes nu ved at der trækkes Linier saaledes, at 1, 3, 9 og 7, staa udenfor disse 2, 4, 6 og 8, inde i Kvadraten, hvert i sin Spjærnerude og 5 i Midtruden; der bliver paa denne Maade fire blanke Ruder i Kvadraten imellem 2 og 4 (udfor 1), imellem 2 og 6

			3				
2		6					
	5		1			9	
4		8					
			7				

(udfor 3), imellem 6 og 8 (udfor 9) og imellem 8 og 4 (udfor 7), saaledes som den højsaaende Kvadrat udviser.

De blanke Ruder udfyldes nu med de forneden staaende Cifre, saaledes at 1 sættes hen i den ved 9 og omvendt, samt 3 hen i den ved 7 og omvendt. Tryllekvadraten er nu færdig som Nr. 1.

2. Med 5 Sidel. En sundrig, simpel men meget almindelig Methode er følgende: Man danner først to Hjælpekvadrater, hvoraf hver for sig er magisk, men let at danne, og af dem sammensættes den forlangte Tryllekvadrat. Den lette Korfærdigelse af Hjælpekvadraterne afhænger af, at enhver indeholder kun saamange forssjællige Led, som Sidelallet har Enheder, og at disse Led gjentages i de forssjællige Striber eller Rækker. Til den ene af disse Kvadrater tages i behørigt Antal de første Led af den Progression, der skal indsættes i Tryllekvadraten; til den anden kommer Mangefoldet af Sidelallets Produkt i Progressionens Differents efter Rækken, 0 ikke udelukket.

Exempel: For Tryllekvadraten til Sidelallet 5 med den naturlige Progression ere Ledene i den første Hjælpekvadrat 1, 2, 3, 4, 5; de i den anden 0, 5, 10, 15, 20. Sætter man nu hine i denne Orden 5, 1, 2, 3, 4; disse saaledes; 15, 10, 20, 0, 5 i de første Horizontalkræfter, saa fremkommer der, naar man aftæller hine efter 3, disse efter 4, følgende to Hjælpekvadrater, hvoraf der igjen gennem Sammentælling fremstaaar en tredje Tryllekvadrat:

Nr. 3.	Nr. 4.	Nr. 5.																																																																											
<table style="border-collapse: collapse; width: 100%;"> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">3</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">3</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">3</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">3</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">3</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td></tr> </table>	5	1	2	3	4	2	3	4	5	1	4	5	1	2	3	1	2	3	4	5	3	4	5	1	2	<table style="border-collapse: collapse; width: 100%;"> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">15</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">10</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">20</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">0</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">0</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">15</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">10</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">20</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">10</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">20</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">0</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">15</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">15</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">10</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">20</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">0</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">20</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">0</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">15</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">10</td></tr> </table>	15	10	20	0	5	0	5	15	10	20	10	20	0	5	15	5	15	10	20	0	20	0	5	15	10	<table style="border-collapse: collapse; width: 100%;"> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">20</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">11</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">22</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">3</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">9</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">8</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">19</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">15</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">24</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">14</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">25</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">7</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">18</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">6</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">17</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">13</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">24</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td></tr> <tr><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">23</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">10</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">16</td><td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">12</td></tr> </table>	20	11	22	3	9	2	8	19	15	24	14	25	1	7	18	6	17	13	24	5	23	4	10	16	12
5	1	2	3	4																																																																									
2	3	4	5	1																																																																									
4	5	1	2	3																																																																									
1	2	3	4	5																																																																									
3	4	5	1	2																																																																									
15	10	20	0	5																																																																									
0	5	15	10	20																																																																									
10	20	0	5	15																																																																									
5	15	10	20	0																																																																									
20	0	5	15	10																																																																									
20	11	22	3	9																																																																									
2	8	19	15	24																																																																									
14	25	1	7	18																																																																									
6	17	13	24	5																																																																									
23	4	10	16	12																																																																									

Grunden, hvorfor Aftællingen maa ske efter et større Ciffer end 2, er den, at man maa undgaa i den ene Diagonal Gjentagelsen af det Led, der findes i den sidste Rude i den første Horizontalkræfte.

Endnu et Par Exempler:

Nr. 6.

1	5	4	2	3
5	4	2	3	1
4	2	3	1	5
2	3	1	5	4
3	1	5	4	2

Nr. 7.

10	0	15	20	5
5	10	0	15	20
20	15	10	0	15
15	20	5	10	0
0	15	20	5	10

Nr. 8.

11	5	19	22	8
10	14	2	18	21
24	7	13	1	20
17	23	6	15	4
3	16	25	9	12

Nr. 9.

23	6	19	2	15
10	18	1	14	22
17	5	13	21	9
4	12	25	8	16
11	24	7	20	3

3. Med 7 Sidel. Fremgangsmaaden er en dobbelt. Den første Maade er følgende: Man indsætter Progressionens Led, saaledes som de følge paa hinanden, i Ruberne, der danne en sammenhængende lige Linie af den fra Venstre til Højre nedadgaende Diagonal, og navnlig saaledes, at man ved Indsætningen følger hin Diagonal-Retning, eller stiger nedad fra Venstre til Højre. Fra den nederste Rude i en Vertikalrække gaar man til den overste i den næste Række, og fra den sidste Rude i en Horizontalrække til den første i den næstfølgende Række. Kommer man herved til en allerede besat Rude, hvilket skeer, naar Tallet af de Led, der skulle indsættes, er lig med Kvadratens Sidel eller med et Mangesold af samme, saa sætter man det indsættende Led i den samme Vertikalrække to Ruder dybere end det sidst indsatte, og, hvørs det derved kom til at staa udenfor Kvadraten, i den højeste endnu ubesatte Rude i Rækken. Begyndelsen af Indsætningen skeer med Progressionens første Led, der sættes i den nærmeste Rude under den mellemste i den hele Kvadrat.

Den anden Maade er følgende: Naar en Rude er besat med et Progressions-Led, gaar man med det næste Led altid to Ruder dybere i den næste Vertikalrække. Den første Vertikal- og

Horisontalrække ere at betragte som de næste ved den sidste og som sluttende sig til dem. Kommer man herved til en allerede besat Rude, hvilket ogsaa her er Tilfældet naar Antallet af de indfættende Led er saa stort som Kvadratens Sidelængde eller et Mangesfold af samme; saa sætter man det indfættende Led fire Ruder dybere i samme Vertikalrække, end det sidst indfættede Led, hvorved man lader den første Rude i Rækken følge paa den sidste. Det første Progressions-Led, som man begynder Indfættningen med, sættes i den midterste Rude i den første eller højeste Horisontalrække.

Den magiske Kvadrat med 7 Sidelængde dannes efter disse Regler saaledes:

Nr. 10.

Der gives ingen simp-
lere Maade at indrette
Tryllekvadraten med ulige
Sidelængde, end den, der
bruges af Hinduerne i
Surate. Efter samme
indfættelses- og paa hinanden
følgende Progressions-Led
i Ruderne, hvoraf der
dannes en eneste lige Lin-
je af de fra Venstre til
Højre opadgaaende Dia-
gonaler, idet man ved
Indfættningen følger denne
Diagonalernes Retning,
det vil sige, stiger opad
fra Venstre til Højre.
Naar man derved er kom-
men til den første eller
øverste Horisontalrække,
saa gaar man med det
næste Progressions-Led
over til den underste Rude
i den følgende Vertikal-
række, samt, naar man
er kommen til den sidste
eller yderste Vertikalrække
til Højre, vender tilbage

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28

Nr. 11.

38	14	32	1	26	44	20
5	23	48	17	42	11	29
21	39	8	33	2	27	45
30	6	24	49	18	36	12
46	15	40	9	34	3	28
13	31	7	25	43	19	37
22	47	16	41	10	35	4

Nr. 12.

30	39	48	1	10	19	28
38	47	7	9	18	27	29
46	6	8	17	26	35	37
5	14	16	25	34	36	45
13	15	24	33	42	44	4
21	23	32	41	43	3	12
22	31	40	49	2	11	20

til den første Rude i den næstøverste Horisontalkræfte. Kommer man herved til en allerede besat Rude, hvilket skeer, naar Tallet af det Led, der sidst blev indsat, er lig med Kvadratens Sidetæl eller er et Mangesfold af samme, saa sætter man det følgende Led i den næste Rude under det sidst besatte. Det første Progressions-Led, hvormed Indsætningen begynder, sættes i den midterste Rude i den øverste eller første Horisontalkræfte.

I de efter Hinduernes Methode, samt efter den første af de to sidste Fremgangsmaader at danne Tryllekvadrater paa, udgjøre hver to Led i Ruder, der staa lige vidt fra den midterste i den lige Linie gjennem Midten af Ruderne, saamentagne det Dobbelte af det midterste Led, s. G. (se Nr. 12) $48 + 2 = 2 \times 25$; $7 + 43 = 2 \times 25$; $8 + 42 = 2 \times 25$; $16 + 34 = 2 \times 25$; $39 + 11 = 2 \times 25$; $47 + 3 = 2 \times 25$; $6 + 44 = 2 \times 25$; $14 + 36 = 2 \times 25$ osv. De efter den anden Regel af de to sidste Fremgangsmaader dannede Kvadrater, hvis Sidetæl er et Primitæl til 3, have den Egenskab, at ogsaa hver to Rækker, der løbe parallelt med en Diagonal, og hvis Ledantal er saa stort som Kvadratens Sidetæl, give samme Summe med Horisontals-, Vertikals- og Diagonalkræfterne. Saaledes er (se Nr. 11) $26 + 11 + 45 + 30 + 15 + 7 + 41 = 175 = 14 + 5 + 45 + 36 + 34 + 25 + 16$.

Kvadrater kan ogsaa dannes ved Hjelpekvadrater paa samme Maade, som foran er vist ved den med Sidetallet 5, saaledes:

Nr. 13.

7	1	2	3	4	5	6
2	3	4	5	6	7	1
4	5	6	7	1	2	3
6	7	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	6	7
3	4	5	6	7	1	2
5	6	7	1	2	3	4

Nr. 14.

0	7	14	21	28	42	35
21	28	42	35	0	7	14
35	0	7	14	21	28	42
14	21	28	42	35	0	7
42	35	0	7	14	21	28
7	14	21	28	42	35	0
28	42	35	0	7	14	21

Til Slutning skal endnu anføres en ejendommelig Tryllekvadrat, nemlig en med symmetriske Afdelinger. Den bestaar ligeledes af et ulige Antal Sidetæl. Som man vil kunne overbevise sig om, ere Ledenes Summe i hver Afdeling lige store, og af dem alle frem-

kommer Aarstallet **1863**, hvad enten man sammenlægger alle de enkelte Kvadratsummer, eller man sammensummerer alle Ledene i den hele Tryllekvadrat.

Nr. 15.

237	230	235	174	167	172	219	212	217
232	234	236	169	171	173	214	216	218
233	238	231	170	175	168	215	220	213
192	185	190	210	203	208	228	221	226
187	189	191	205	207	209	223	225	227
188	193	186	206	211	204	224	229	222
201	194	199	246	239	244	183	176	181
196	198	200	241	243	245	178	180	182
197	202	195	242	247	240	179	184	177

Hvis denne Folke-Kalender viader saa stor Udbredelse, at der til næste Aar kan udgives en ny Aargang, vil der i samme blive givet en Fremstilling ikke blot af Tryllekvadrater med lige Sidel, men ogsaa af dem, der ere af en endnu sindrigere Indretning. Indtil den Tid, haabe vi, vil den nærværende Fremstilling kunne more lidt i en eller anden ledig Time.

Alfabetisk Personalregister.

	Maaned.		Maaned.
*Naberg, C. P., Gaardejer,	9	Allen, C. F., Historiker,	4
*Nagaard, J. G. B., Prokurator,	3	Allerup, M. B., Jernstøber,	11
*Nagaard, U. C. F., Amtsf. ov.	6	Almløf, N. V., Skuespiller,	3
Nall, J., nordf. Bjergetsejer,	7	Almroth, N. V., Montdirektor,	4
Nbildgaard, N. A., Maler,	9	Almqvist, E. A., Biskop,	5
Narestrup, C., Digter,	12	Almstrup, C. J., Præst,	12
Nbildgaard, P. C., Statsphysikus,	12	*Ammighoff, P. L., Herredsjoged,	9
Nbildgaard, S., Maler	2	Ancher, P. R., Lovlærd,	6
Nbrahamson, J., Oberstl.,	12	Anckarström, J. J., Kongemorder	5
Aerel, O., Kirurg,	11	Anckarsvärd, C. H., Oberst,	4
Ndeler, C. L., Amtmand,	11	Anckarsvärd, M. C., Generall.,	3
Ndler, R. S., Admiral	12	Andersen, S. C., Digter,	4
*Ndler, P. C., Adjunkt,	10	*Andersen, J., Gaardfæster,	12
Adelsvärd, J., Baron	5	Andersen, J. B. S., Forpagter,	3
Adelerantz, C. F., Arkitekt,	1	*Andersen, J. D., Gaardejer	12
Adlerbeth, G. G., Etatsråd,	5	*Andersen, J. M. B., Gaardejer,	3
Adlercreutz, C., General,	4	*Andersen, M., Skolelærer,	5
Adlersparre, C. J., Skribent,	6	*Andersen, N., (Husby), Grdejer,	5
Adlersparre, G., Statsmand,	3	*Andersen, (Overkjærby), Gdejer,	10
Afzelius, Adam, Naturkyndig,	10	*Andersen, (Emorum), Gdejer,	12
Afzelius, Arv Aug., Historiker,	5	Andersen, N., Seminarlærer,	9
Afzelius, A. E., Lovkyndig,	4	*Andresen, F. N., Skolelærer,	10
Afzelius, Joh., Remiser,	6	*Andresen, N., Møller,	5
Afzelius, P., Hofstæge,	12	*Andræ, C. C. G., Ghmetatsrd.,	10
Ahlefeldt-Laurvig, J., Greve,	11	Angelo, M., ital. Maler,	3
Ahlman, P. Z., Politiker,	9	*Anfjar, St., Major,	1
Ahlström, J. N., Kapelmester,	6	Anna, Prindsesse,	5
Ahnfelt, N. O., Botaniker,	10	Ansgar, „Nordens Apostel“,	9
Akrell, C. F., Generaladjutant,	1	Appelbom, A. H., Herredsh. vd.,	5
Akrell, F., Graver,	5	Arndt, Joh., thdsk Generalsuper.,	12
Albedyhl, G., Statsmand	3	Arfwedsson, C. C., Grosserer,	3
Albert Edward, Pr. af Wales	11	Armfeldt, G. M., General,	4
*Alberti, C. C., Overretspr. ov.,	5	Arnesen, A. L., Page,	6
*Albertsen, N., Gaardejer,	12	Arreboe, A. C., affat Biskop,	1
Alexander II., Kæiser,	4	Arrhenius, Joh., Botaniker,	9
Alexandra, Prindsesse,	12	Arrhenius, Jak., Historiker,	10

Maaned.		Maaned.	
Ashbjernsen, G., nst. Naturkyndig,	1	Bastholm, S., Præst,	8
Aschan, J. L., Regimentslæge,	6	*Baudig, V., Civilingenier,	1
Ascheberg, R. af, Jæstherre,	6	Bay, D. B. N., Komponist,	7
Astrup, Mette W., Skuespillerinde,	4	*Beck, S., C. J., Major,	10
Atterbom, P., Skjald. Historiker,	1	Begtrup G. D. B. Landsokonom	10
August, Prinds,	8	Bellman, C. M., Digter,	2
Augusta, Prindsesse,	10	Belov, Marie, Adelsdame	12
B aacker, G. D., Gaardejer,	2	Benzelius, C. J., Biskop,	1
Baden, G. L., Landsdommer,	2	Benzelius, E. E., Erkebisk.,	1
Baden, J., Sproggrandfær,	5	Benzelius, H., Orientalist,	8
Baden, Sofia, Skribentinde,	11	Benzelius, J. E., Erkebisk.,	2
Baden, L., Godsinspektør	5	Benzelstjerna, (d. G.), Landbd.	4
Baden, L., Slotsforvalter,	7	Benzelstjerna, (d. M.), Biskop,	4
Baden, L., Kriger i russ. Tjeneste,	8	Berg, Fr. T., Statistiker,	9
*Badstue, S. P., Husmand,	9	Bergentjerna, J. B., Admiral,	6
Bager, L. I., Grosserer,	4	Berggreen, A. P., Organist,	3
Bagger, C. C., Digter,	5	Bergius, P. J., Historiker,	7
*Bagger, C. G., Præst,	11	Bergklint, O., Theolog, Digter,	3
Bagger, S., Biskop,	8	Bergman, T. O., Kemiker,	3
Baggeresen, J. J., Digter,	2	*Bergmann, G. P., Dyrlæge,	8
Balle, M. G., Biskop,	10	Bering, J., Skolelærer,	3
Balslev, C. J., Stiftsprovst,	1	*Berghøe, A. J., Statistiker,	1
Bang, F. L., Læge,	1	Bernstorff, A. P., Statsmand,	10
*Bang, P. G., Højesteretspræs.,	10	Bernstorff, J. S. G., Greve,	5
Bang-Hofman, N., Stamhusejer,	6	*Bertelsen, C., Boghandler,	1
*Bank, N. S., Gdejer,	3	*Berthelsen, P. C., Gaardejer,	5
*Bardenfleth, C., Domænedirekt.,	5	Berzelius, J. J., Kemiker,	8
*Barfod, P. J., Biblioteksdirekt.,	4	Beutner, C. N., Kaptein,	3
Bar gum, L. G. S., Borgernest.,	5	Beyer, S. M., Amtsprovst,	8
Bartholin, Alb., Bibliograf,	8	Beyer, Sille, Skribentinde,	8
Bartholin, C. Mediciner og Theolog,	2	Biberg, N. Fr., Filosof,	1
Bartholin, C., Finansmand,	9	Biehl, C. D., Skribentinde	6
Bartholin, N., Højesteretsdom.,	8	*Bille, G. St. A., Journalist,	7
Bartholin, L., (d. G.), Lovlærd,	3	Bille, Erik, Adelsmand	10
Bartholin, (d. M.), Højesteretsd.,	10	Bille, St. A., Generalkonsul,	9
Bastholm, G., fgl. Skriftefæder.	11	*Bille, St. A., Minister,	12
		Bille-Bræhe, P., Greve,	2

Maaned.		Maaned.	
Windexboll, M. G. B., Arkitekt,	9	*Boisen, J. C., Præst,	2
*Winger, S. J., Præst,	12	Boisen, P. D., Biskop,	11
Wirth, D. S., Provst,	9	Bonde, C., Statsmand,	10
Wiskedal, S. P. B., Præst,	12	Bonde, Chr., Landmarksalk,	12
Wirkferod, J., Biskop,	1	Bonde, G., (d. W.) Rigsskatmest.,	9
Wirkferod, Jak., Theolog, Filolog,	9	Bonde, G., (d. D.), Rigsgaad,	4
Wisfen, S. B., Billedhugger,	10	*Wonne, J. C., Proprietær,	8
Wjelfe, S., Admiral,	1	Wording, A. C., Præst, Digter,	1
Wjelke, T. G., Statsmand,	11	*Worgen, B. A., Professor,	7
Wjelke, T. J., kgl. Sekretær,	5	Worf, D., Kemiker,	4
Wjerkén, P., Kirurg,	1	Wornemann, A., Højesterefspræf.,	7
Wjerregaard, S., Præst,	2	Wornemann, S. C., Lovlærd,	10
Wjerregaard, S. A., norff Lovlærd,	1	Worreby, J., Præst,	10
*Wjerring, B. J., Professor,	1	*Woserup, J., Proprietær,	5
Wjornfon, Wjornfjerne, aff. Digter,	12	Wournonville, A., Balletmester,	8
Wjornstjerna, M. F., General,	10	Woye, C., norff Rektor,	1
*Wlach, J. M., Urvefæfter,	1	Wrahe, Anna, Adelsdame,	2
*Wlaf, C. J., Urvefæfter,	5	Wrahe, Ebba, Rigsmarskalkinde,	3
*Wlechingberg, D. C., Generalfiskal,	1	Wrahe, Erik, Greve,	6
Wlicher, St. Et., Præst, Digter,	10	Wrahe, Jørgen, Rigsgaad,	5
*Wlizen=Zincke, C. J. A., Baron,	8	Wrahe, Karen, lærd Legatrice	12
*Wloch, J. C., Præst,	3	Wrahe, M., Rigsmarskalk,	9
Wloch, Jens, Biskop,	6	Wrahe, Tyge, Astronom,	12
*Wloch, J. B., Provst,	9	Wrammer, G. W., Biskop,	5
Wloch, S., Stiftsprovst,	2	*Wrandt, P. L., Klædefabrikant,	9
Wloch, S. M. J., Rektor,	2	*Wrasch, M. C. B., Kjobmand,	9
*Wlom, S. J., Oberst,	10	Braun, V. A. D., Digter,	11
Wlomdahl, J. U., Provst,	6	Wredahl, C. S., Digter,	10
*Wluyne, C. A., Ghkonferentærd.,	12	Wredal, N. K., Theaterdirektor,	9
Wluyne, J. B., Hofpræst,	11	*Wregendahl, L. M., Overretsd.,	8
*Wlume, A. S., Præst,	11	Bremer, F., Skribentinde,	8
Wlucher, C. D., Greve,	2	*Wrinck=Seidelin, L., Gulddecisor,	12
*Woesen, A., Kjobmand,	11	*Wroberg, C. A., Grosferer,	4
*Woesen, C., Præst,	2	Wroff, L. J., Oberst,	8
Woesen, U. S., Biskop,	7	*Wroff, G. C., Højesterefsadvokat,	2
Wohr, S. G. C., Skolebestyrer,	1	*Wroddorf, C. C. M., Møller,	7
*Wohr, J. L. C., Provst,	7	*Wrodersen, M. P., Gaardejer,	1

Maaned.		Maaned.	
Brockenhuis, L., Adelsmand,	9	Callisen, H., Læge,	5
Brosman, J. N., Biskop,	8	Calonius, M., Lovlærd,	12
Broxson, H. A., Biskop,	6	*Calundann, J. M., Procurator,	5
Broxson, Joh., Præst,	6	Calvin, J., fr. Reformator,	7
*Bruhn, Th., Proprietær,	8	Canning, G., eng. Statsmand,	4
*Brun, P. J. C., Amtmand,	3	Carl den Store, romersk Keiser,	4
Brun, S. C. K., Skribentinde,	6	Carl I., henrettet eng. Konge,	11
Brunius, C. G., Præst, Digter,	3	Carl XII., Konge,	5
*Bruun, H. B., Kjobmand,	7	Carl XIV. Johan, Konge,	1
Bruun, J. N., Biskop,	3	Carl XV., Konge,	5
Bruun, L. D., Præst,	10	Carlén, E., Skribentinde,	8
Bruun, Malte C., Geograf,	8	Carlsen, C. C., Lærer,	6
*Bruun, M. P., Klædefabrikant,	9	*Carlsen, H. N., Stamhussejer,	10
Bruun, N. L., Theateroversætter,	1	Caroline, Arveprindsesse,	10
*Bruun, P. D., Højesteretsdom.,	12	Caroline Amalie, Gnekedronning,	6
Bruun, T. C., Digter, Professor,	11	Caroline Mathilde, Dronning,	7
Bruzelius, M., Provst,	8	Carstensen, Georg, Kaptein,	7
Bræstrup, C. J. C., Gehejmerraad,	13	*Casje, A. L., Minister,	4
*Brødner, H., Professor,	5	Castberg, P. A., Professor,	8
*Brøndsted, P. K., Godsejer,	8	Cavour, C., ital. Statsmand,	8
Brøndsted, P. D., Sprogforsker,	11	*Cederfeldt de Simonson, Stamhussejer,	9
*Buchwaldt, S. A. M., Kjobmd.,	12	Cederstrøm, O. R., Admiral,	2
Bugenhagen, J., Reformator,	6	Celsius, A., Astronom,	11
Bugge, T., Astronom,	10	Celsius, O., (d. G.), Polyhistor,	7
Bull, D. B., norsk Violinist,	2	Celsius, O., (d. N.), Biskop,	12
*Bunghen, C., Højesterets-Advokat,	12	Charlotte, Prindsesse,	4
Busch, Fr. Christoffer, Møller	8	Charlotte Amalie, Prindsesse,	10
Bülow, H. B., Byfoged,	6	Chievig, P., Skribent,	6
Bülow, H. N., General,	2	Choræus, M., Hofpræst, Digter,	3
Bülow, Joh., Gehejmerraad,	7	*Christensen, B., Overretsprof.,	5
Bystrøm, J. N., Billedhugger,	12	*Christensen, C., Gaardjæster,	5
Bærens, J. H., Justitiarius,	8	*Christensen, C. A. J., Sadelm.,	6
Bogh, Erik, Journalist,	1	*Christensen, C., Gaardejer,	2
Bogh, M. P. G., Amtsprøvest,	11	*Christensen, G., Bøssemager,	12
Borresen, C. L., Præst,	1	*Christensen, H., Gaardejer,	1
Boye, C. J., Præst, Digter,	12	*Christensen, J., (Næsby), Gdsfæst.,	1
*Bonslotte, C. C., Gaardejer,	8	*Christensen, J., (Baldum), Gdsfæst.,	8

	Maaned.		Maaned.
*Christensen, J., (Rosgaard), Gmd.,	8	Dahl, C., Sprogforfatter,	5
*Christensen, J. J., Gaardejer,	5	Dahl, J. C., norsk Maler,	2
Christian II., Konge,	7	*Dahl, L. C., Stiftamtmand,	9
Christian III., Konge,	8	*Dahlerup, C. C., Stiftamtmand,	10
Christian IV., Konge,	4	*Dahlerup, L. C., Apotheker,	7
Christian V., Konge,	4	Dahlberg, N., Læge,	4
Christian VI., Konge,	11	Dalgas, C., Landøkonom,	3
Christian VII., Konge,	1	Dalin, O., Historiker,	8
Christian VIII., Konge,	9	*Dalsgaard, L. C., Kromand,	9
Christian, Tronsfølger,	4	*Dam, P. N., Lieutenant,	4
*Christiansen, P., Gaardejer,	6	*Dangaard, A. C., Provst,	11
Christie, B., norsk Toldinspektør,	12	*Damfær, J. C., Dverretsprøf.,	10
Christopher I., Konge,	4	Dampe, J. J., Pensionist,	1
Christopher II., Konge,	9	Danielsson, A., Bonde,	1
*Christophersen, A., Gaardejer,	12	Danner, Louise C., Grevinde,	4
*Clausager, J. A., Gaardejer,	10	Danneffjold=Samsø, C., Greve,	8
*Clausen, S. N., Theol., t. Biskop,	4	Danneffjold=Samsø, C. C. S., "	6
Clerck, H., Admiral	6	Danneffjold=Samsø, J., "	11
Cohen, A. D., jødisk Præst,	8	Daugaard, J. B., Biskop,	9
Colbjørnsen, C., Højesteretspræs.,	1	*David, A. A., Proprietær,	9
Colbjørnsen, J., Højesteretspræs.,	11	*David, C. G. N., Bureauchef,	1
*Colding, J. C., Læge,	6	Davidzen, J., Journalist,	8
Collin, A., Religionsvarmer,	12	Deichmann, B., Biskop,	2
Collin, J., Gehejmeraad,	1	Deichmann, J., Boghandler,	7
*Condryp, N. C., Gaardfæster,	3	Deßau, D., Landthingssekretær,	9
Connick, A. de, Justitssekretær,	6	*Dinsen, S., Gaardejer,	10
Connell, D. O', eng. Agitator,	8	*Dinesen, A. B., Godsejer,	12
Cook, J., eng. Verdensomsejler,	10	Djesterweg, J., tydsk Pædagog,	10
*Cour, L. u. la, Proprietær,	4	Djurberg, D., Geograf,	6
*Cour, P. C. la, Præst,	1	*Doctum, C. C., Admiral,	2
Cramer, J. A., Hofpræst,	1	Dreier, J., Student	12
Cromvell, O., eng. Diktator,	4	*Drejer, C. P. J., Proprietær,	3
Crusenstolpe, J. M., Udsesfor,	11	*Dresing, J. N., Proprietær,	8
Daa, L. Kr., norsk Lovfyndig,	8	*Drewsen, J. C., Papirfabrikant,	12
Dagmar, Brindsesfe,	11	*Drewsen, M., Papirfabrikant,	10
		*Drieser, J. J., Raadmand,	12

	Maaned.		Maaned.
Due, Mandrup, Oberst,	2	Ẓangel, G., Præst,	1
*Dunghfeldt, B. Ẓ., Raadmand,	6	*Jaurfchou, A., Proprietær,	3
Dyre, Christence, Adelsdame,	7	Faxe, Vilh., Biffop,	5
		Ẓape, Ẓ. G., norst Lage,	12
*Eberlin, A. G. G., Birkedommer,	10	*Feddersen, H. D. Ẓ., Kamherre.,	6
*Eckardt, G., Proprietær,	7	Fellenberg, P. G. schw. Bædagog	6
Eckersberg, G. B., Maler,	1	*Fenger, G. G., Minister,	2
Eckstrømer, C. J., Lovlæge	10	Fenger, Ẓ. Ẓ., Præst,	3
Egede, H., Missionær, Biffop,	1	Fersen, F. A., Feltmarskalk,	4
Egede, P., Missionær, Biffop,	10	Fersen, H. A., Rigsmarskalk,	9
Ehrensward, C. A., Admiral,	5	*Fibiger, Ẓ. E., Generalmajor,	1
Eirikson, Magnus, Kandidat,	6	Fibiger, Mathilde, Skribentinde,	12
*Ejler, D., Gaardejer,	7	Finke, Anna, Profesforinde	2
Ellenborough, E., eng. Statsmd,	9	Fischer, Ẓr., Uhrmager, ll. Patriot,	2
Elmqvist, A. Ẓ., Journalist,	9	*Fischer, Ẓ. G. H., Statsrevisor,	12
Engelbrecht, W. Ẓ., Provst,	4	Fischer, Ẓ. D., Kommandør	8
Engelstoft, G. T., Biffop,	8	Fjellstedt, P., Præst, Lingvist,	9
Engelstoft, L., Historiker,	12	Fjellstrup, S. A., Godsejer,	9
Erdman, A., Mineralog,	8	*Fleischer, A. H. Ẓ., Proprietær,	6
*Eriffen, G., Møller,	4	*Flenfborg, G. A., Birkedommer,	10
Erstew, T. H., Biograf,	11	Flenfborg, G. Ẓ., Oberst,	7
Efchricht, D. Ẓ., Geolog,	3	*Flor, G., Statsraad,	1
Eftruv, H. Ẓ. Ẓ., Godsejer,	1	*Fløe, Ẓ., Landinspektor,	11
*Eftrup, Ẓ. B. S., Godsejer,	4	*Fløe, S. B., Gaardejer,	8
*Eftrup, H. W., Prokurator,	5	Foerfom, P. T., Stuepiller,	2
Eugenie, Enfedronning,	11	Fog, G., Præst,	7
Ewald, Johannes, Digter,	11	*Foged, M. Ẓ. A., Gaardejer,	5
Ewald, Joh. von, Generallieutenant,	3	*Fonnesbede, G. A., Godsejer	7
		Forchhammer, Ẓ. G., Mineralog	7
*Faber, G. G. B., Adjunkt,	1	Forchhammer, Ẓ. N. G., Ẓilolog,	3
Faber, P., Telegrafdirektor,	10	Forsell, C., Oberst, Statistiker,	3
Fabricius, D., tit. Biffop,	3	Fofø, H. H., norst Statsraad,	9
Fahlencrantz, C. J., Maler,	11	Fofø, M., Biffop,	10
Falk, N. N., Lovlærd,	11	Franccklin, B., am. Statsmand,	1
Falsen, Cnev. de, norst Retspræf.,	10	Frantzén, F. M., Biffop, Digter,	2
Falsen, R. M., norst Historiker,	9	Frederik I., Konge,	9
*Fallefen, M. G., Kapitain,	1	Frederik II., Konge,	7

	Maaned.		Maaned.
Frederik III., Konge,	3	Gerner, S., (d. D.), Kommandør,	7
Frederik IV., Konge,	10	Gersdorff, J., Rigshovmester,	11
Frederik V., Konge,	5	Gezelius, J., (d. W.), Biskop,	2
Frederik VI., Konge,	1	Gezelius, J., (d. D.), Biskop,	9
Frederik VII., Konge,	10	Giering, N., Landøkonom,	6
Frederik Ferdinand, Arveprinds,	11	*Gislason, Konr., Professor,	7
Frederik, Prinds,	6	Gise, Anna, lærd Adelsdame,	12
Freund, S. C., Billedhugger,	10	Gise, M., Stiftsbefalingsmand,	11
*Frich, J. B., Proprietær,	6	Gjødde, Ove, Rigsadmiral,	12
Fries, E., Botaniker,	8	Gjødved, J. S., Journalist,	7
Friis, Christen, (d. D.), Kantstær,	11	Gjørvell, C. C., Skribent,	2
Friis, Christen, (d. W.), Kantstær,	12	Gjorg, C., Raadmand,	9
Friis, S., Rigens Raad,	1	*Glahn, C., J., Udsesfor,	3
*Friis, Joh., Godssejer,	3	*Gleerup, A. C., Bureauchef,	10
Frimann, Gl., Digter, Præst,	5	Glaser, F. J., Kapelmester,	4
Frydendahl, C., Skuespillerinde,	11	Goldschmidt, J. L., Sanger,	10
Frydendahl, J. B., Skuespiller,	10	Goldschmidt, M. A., Skribent,	10
Fryxell, A., Historiker,	2	*Gomard, J. N., Sekretær,	6
Frohlich, J. S., Komponist,	8	Gosselmann, C., Rejsebestriver,	6
*Frolund, Fr., Skoleinspektør,	5	*Gottlob, N., Præst,	11
*Fuglede, P. C., Præst	5	*Gram, C. F., Præst,	7
*Funder, Th., Raadmand,	6	Gram, H., Historiker,	10
*Fønsø, S., Hospitalsforstander	9	Grahn, Lucilie, Dandsereinde	6
		*Gregerfen, J., Arvesæster	4
*Gad, S. L., Birkedommer	8	Grevenkop=Castenschold, J., Gdsfej.,	7
*Gad, J. M. C., Lieutenant,	4	Grevenkop=Castenschold, R., Gdsfej.,	3
Gade, N. B., Komponist,	2	Griffenfeld, P., Statsmand,	8
Galilæi, G., ital. Naturkyndig,	2	Gripenstjerna, J., Rigskamrd.,	4
Gallioti, B. L., Balletmester,	3	*Groofs, N. C., Toldforvalter,	10
Gamborg, A., Professor,	11	*Grundtvig, J., Fuldmægtig,	4
*Gammeltoft, J. S. L., Propriet.,	2	*Grundtvig, N. F. S., tit. Biskop,	9
Gamst, S., Jernstøber,	9	Grüne, J. B. M., Journalist,	3
Garibaldi, G., ital. Frihedshelt,	7	Grüner, Saldur L., Skribent,	10
Geijer, E. G., Historiker	1	*Grønberg, D. L., Skolelærer,	1
Gellert, C. F., tydsk Digter,	7	Gude, S., norsk Maler,	3
Georg I., Græfnes Konge,	12	*Gudmundsøn, J., Fuldmægtig,	12
Gerner, S., (d. W.), Biskop,	12	Guldbrandsen, A. F., Præst,	7

	Maaned.		Maaned.
Gundorph, S., Bibliothekar,	9	*Hansen, C. S., Brygger,	8
Gunner, J. C., Biskop,	2	*Hansen, J. A., Præst,	12
Gustav E. Vasa I., Konge,	5	*Hansen, H., Gaardfæster,	5
Gustav III., Konge,	1	*Hansen, H., Proprietær,	10
Gustav Adolf II., Konge,	12	*Hansen, H. J., Gaardfæster,	9
Gustav, Prinds,	6	*Hansen, H. P., Grosserer,	4
Gylden dal, S., Boghandler,	4	Hansen, H. P., Skolelærer,	9
Gyldenlove, C., Feltmarskalk,	2	Hansen, Jey, Suverintendent,	3
Gyldenlove, U. C., Generallieut.	4	*Hansen, J. A., Journalist,	1
Gyldenstjerne, Axel, Adelsmand,	3	*Hansen, L., Arveskæer,	4
Gyldenstjerne, S., Adelsmand,	4	*Hansen M., Gaardejer,	1
Gyldenstolpe, N., Kancellipræs.,	11	Hansen, M., Bonde, (S. 260),	
Gyllemborg-Ehrensvärd, T. E.,		*Hansen, Tor., Amtsforvalter,	9
Stribentinde	11	Hansen, M. C., Sprogforsker,	7
Gyllenborg, Joh., Rigsråad,	9	*Hansen, M. Mork, Præst,	9
Gyllenstjerna, E., Rigsråad,	12	*Hansen, N., (Winkelund), Skolel.,	7
Gyllenstjerna, J. J., Rigsråad,	2	*Hansen, N., (Arlose), Gaardmd.,	12
Gothe, J. W., tydsk Digter,	8	*Hansen, N., Journalist,	12
		*Hansen, N. A., Møller,	5
Gaffner, W., Stambusejer,	9	*Hansen, N. P., Bolsmand,	4
*Hage, A. A., Konjul, Godsejer,	12	Hansen, Ole, Gaardfæster,	5
Hage, C. F., Kjøbmand,	6	*Hansen, P., (Udejundby), Gdejer,	2
*Hage, Høther, Byfoged,	1	*Hansen, P., (Snoldelov), Arvst.,	3
Hage, J. D., Stribent,	4	*Hansen, P., (Abbetved), Gdfæster.,	4
Halenius, E., Biskop,	10	*Hansen, P., (S. Binge), Skolel.,	5
*Hall, C. C., Minister,	2	*Hansen, P., (Malb.) Konferd.,	11
Hallager, M., Skolelærer,	7	Hansen, P., Præst,	6
Ham bro, J., Bengemand,	11	Hansen, P., (Lundby), Husfæster,	12
*Hammerich, M., Skolebestyrer,	12	Hansen, S. P., Raadmd. fl. Patr.	3
*Hammerich, Fr., Professore,	8	Hansteen, C., norsk Naturkyndig,	9
Hammond, C., Præst,	2	Harms, Cl., Præst,	5
Hans, Konge,	6	Harsdorff, C. F., Arkitekt,	5
*Hansen, A., Solelærer,	11	Hartmann, J., Organist,	5
Hansen, Christoffer, Politimester,		*Hasle, Ib., Partikulier,	7
*Hansen, C. A., Branddirektor,	11	*Hass, L. D., Præst,	11
Hansen, C. F., Generallieutenant,	11	*Hasselbalch, J., Partikulier,	11

	Maaned.		Maaned.
Hassing, M. M., Læge,	2	*Hjort, B. B., Postinspektør,	3
Haste, P., Toldinspektør,	1	Hjort, B. R., Biskop,	10
*Hastrup, S., Partikulier,	1	Hjortsberg, L., Skuespiller,	11
Hauch, A. B., Hofmarskalk	9	Hjorthoy, Chr., Arkivar,	7
Hauch, J. C., Digter,	5	Hoffmann, T., Højesteretsdommer,	12
Hauge, N. S., norsk Bonde,	4	*Hoffmeyer, A. B., Major,	3
*Haven, F. C., Præst,	6	*Holberg, D. A., Præst,	9
Hedemann, H., Generalmajor,	7	Holberg, L., Baron,	12
Hee, Johan, Biskop,	11	*Holck, B. C. C., Herredsfoged,	1
*Hegermann-Lindencrone, Gnlmj.,	5	*Holm, C. K., Toldkasserer,	7
Hegermann-Lindencrone, Generall.,	4	Holmstjold, T., Gehejmeraad,	6
Hegglund, B. J., Biskop,	6	Holst, H. P., Digter,	10
*Heggelund, H., Toldkasserer,	2	*Holst, J. P. C., Proprietær,	6
Heiberg, J. L., Theatercensur,	12	Holstein, J. A., Greve,	10
Heiberg, J. L., Skuespillerinde,	11	Holstein, J. L., Greve,	9
Heiberg, P. A., fr. Pensionist,	11	Holten, C. H., Konferentsraad,	7
Heiberg, T. S., Provst,	3	Holsoe, L., Præst,	7
Helgesen, H., Oberst,	3	Hoppe, B. J., Amtmand,	8
Helgen, C., Amtmand	12	Horn, A., Rancellipræsident	4
Hellveg, L. R., Præst,	4	Hornshyd, J., Præst,	10
Hemmel, S., Boghandler,	1	Horrebow, D., Skribent,	2
Herholdt, J., Overmedikus,	7	Hultmann, J., Skuespiller,	6
*Hermansen, A., Gaardejer,	5	Humboldt, A., tydsk Naturkyndig,	9
Hersleb, B. Biskop,	3	*Hunderup, N., Herredsfoged,	10
*Hersleb, D. M., Byfoged,	11	Huß, Joh., bohmsk Reformator,	7
Hersleb, Sv. B., norsk Professor,	3	*Hvidt, L. N., Etatsraad,	10
*Herz, C. C., Borgermester,	3	Hvidtfeld, A., Rigskantsler,	9
Herz, Henrik, Digter,	8	Hvidtfeld, Uleg., Adelsdame,	5
Heurlin, C., Biskop,	10	Hygom, P., Biskop,	11
Hjaltatin, D. J., Læge,	12	*Hækkerup, L. A., Arvefæster,	6
Hjelmstjerne, H., Højesteretspræs.,	1	Høegh-Guldberg, J., Professor,	3
*Hjerrild, J. C., Proprietær,	7	Høegh-Guldberg, D., Stiftamtmd.,	9
Hjerta, L. J., Journalist,	1	*Høgsbro, S., Kandidat,	7
*Hjort, A. J., Profurator,	3	*Høier, Kn. C., Møller,	3
Hjort, N. S., Præst,	6	Højjer, B., Filosof,	6
Hjort, P., Professor,	7	Hørberg, P., Maler	1

	Maaned.		Maaned.
Høst, J. K., Lovlærd,	9	*Jensen, S., Smed,	5
Høyen, N., Kunsthistoriker,	6	Zerichau, A., Malerinde,	11
Høyer, A., Generalprokurør,	5	Zerichau J. A., Billedhugger,	12
Hbisen, H., norsk Theaterdirektor,	3	Zerndorff, J. F., Kunstmaler,	12
Hbisen, J. P., Kirurg,	6	*Jespersen, C. N., Herredsfoged,	2
Ikre, Joh., Erogforsker,	3	*Jespersen, Fr., Prokurator,	11
Jagemann, B. S., Digter, Ansfræd,	5	*Jespersen, H. A., Præst,	8
*Jagerslev, K. B. N., Proprietær,	8	*Jespersen, J. H., Møller,	11
*Jagstrup, L. H., Proprietær,	4	Jespersen, J. B., Stiftsrlæge,	7
Jeminger, C., Kommandør,	4	*Jespersen, N. F., Justitsraad,	12
Jferberg, Gjertud, Oberstiinde,	11	*Jespersen, N. T. J., Præst,	8
Jacobi, Alexander, Skolemand,	11	*Jespersen, N., Kammerherre,	7
*Jacobsen, J. C., Brygger,	9	*Jessen, J. C., Borgermester,	1
*Jacobsen, J. N., Gaardsfæster,	12	*Jessen, N. J., Kammerherre,	7
Jacobsen, L. L., Læge,	1	Jegmark, J., Journalist,	4
*Jacobæus, H. B., Proprietær,	2	*Jochumsen, N., Gaardsfæster,	7
*Jagd, J., Telegrafbestyrer	4	*Johansen, Fr., Møller,	10
Jansen, Rasmus, Biskop,	11	*Johansen, H., Gaardejer,	9
Janson, Sætor Fr., Biskop,	10	*Johansen, H. Chr., Gaardsfæster,	1
Jansson, H. Vonde,	1	Johansen, Steingrim, isl. Biskop,	8
Jenner, E., engelsk Læge,	5	*Johnson, J., Byfoged,	2
*Jensen, C., (Hul), Gaardejer,	3	Jonjen, Stein, islandsk Biskop,	8
*Jensen, C. (Pjerslev), Gdejer,	11	Josephine, Enkedronning,	3
*Jensen, C. H. J., Proprietær,	8	Zuel, Jens, Admiral,	7
*Jensen, C. Reinb., Redaktør,	5	Zuel, Niels, Admiral,	5
*Jensen, H., Gaardsfæster,	12	Zuel, Ove, Kantstler,	10
Jensen, H. C. Naadmd., sl. Patriot,	9	Zuel, Tonne, Hofjunker,	4
*Jensen, H. H. C., Gaardejer,	7	Zuell-Wind-Frijs, J., Greve,	2
*Jensen, Jakob, Skolelærer,	8	Zuliane Marie, Dronning,	9
Jensen, Jens, Seminarieforslander,	9	*Juncher, A., Skolelærer,	6
*Jensen, Jens, Gaardsfæster,	12	*Jung, L. A. T., Partikulier,	-2
*Jensen, Joh., Møller,	7	Zürgensen, C., Mathematiker,	5
Jensen, J. L., Blomstermaler,	3	Zürgensen, L. Urb., Uhrmager,	5
*Jensen L., Gaardejer,	11	Zürgensen, Urb., Uhrmager,	8
*Jensen, P., Gaardejer,	12	*Zørgensen, A., Gaardejer,	1
		*Zørgensen, Fr., Gaardejer,	4
		*Zørgensen, T., Gaardejer,	2

Maaned.		Maaned.	
*Jørgensen, J. G., Journalist,	2	*Knuth, J. M., Greve,	1
*Jørgensen, J. J., Præst,	10	Knøs, A. O., Tomprovst,	2
Jørgensen, L., Arveeæster,	1	Knøs, O. A., Bibliograf,	3
*Jørgensen, D. J. C., Provst,	8	Koch, P. C., Skribent,	2
*Jørgensen, P., Gaardejer,	12	Kofod, S. A., Overlærer,	1
*Jørgensen, P. C., Proprietær,	1	*Kofod, Lucianus, Lieutenant,	5
*Jørgensen, Eylv., Gaardejer,	11	*Kofod, S. M., Ritmester,	3
		Kof, L. O., Præst,	4
Kaalund, S. B., Journalist,	6	Kolderup-Nielsenvinge, J., Lovlærd,	5
Kalkar, C. A. S., Præst,	11	Kongøser, L., Generaldevisor,	8
Kall-Nasmussen, M., Arkivar	6	*Krabbe, L. B. S., Amtmand,	2
Kampmann, S., (d. W.), Præst,	5	Krabbe-Cariffus, S., Statsmand,	11
*Kampmann, Haf, Herredsfoged,	3	Krag, Otto, Rigsråd,	8
Kanne, S. M., Bonde,	2	*Kraah, M. G., Møller,	1
Kant, J., tydsk Filosof,	12	*Kraiberg, N., Overlærer,	10
*Kasjer, C. J., Prof., Statsøkon.	12	Kramp, J. Lassenius, Arkitekt,	5
*Kasjer, S. S., Tommermester,	3	Krarup, N. B., Skolebestyrer,	8
Kesjer, J. M., norsk Historiker,	12	*Krarup, N. B. C., Partikulier,	1
Kierkegaard, S., Skribent,	5	Krarup, Dre L. N., Provst,	12
*Kierkegaard, P. C., Biskop,	7	*Krebs, C. J., Raadmand,	6
*Kinch, J., Overlærer,	5	*Krieger, A. J., Sekretærsdom.,	10
Kingo, Th., Biskop, Psalmedigter,	12	Kreck, S., Valer,	7
*Kirck, N. P., Skibsklarerer,	8	Krog, P., Biskop,	4
*Kirck, Ole Chr., Gaardejer,	10	*Krog, A. L., Præst,	10
*Kjar, S., Husmand,	1	Krog, C., norsk Lovkyndig,	1
*Klee, J. A. Gottl., Kontorchef,	11	Krog, G. C., Generallieutenant,	10
*Klein, S., Netsformand,	8	Krosning, N. U., Kantor,	6
Klingberg, S. M. B., Kirurg,	8	Kruse, J. S., slesvigsk Patriot,	11
Klopstock, Fr., tydsk Digter,	7	Krüger, S. A., Bonde, fl. Patriot,	4
Knigge, A., tydsk Friherre,	10	Krøger, C., Præst, Rigsdmd.,	10
Knud Lavard, Hertug	3	*Krøyer, G., Proprietær,	6
Knudsen, S. C., Skuespiller,	3	Krøyer, S., Naturhistoriker,	3
*Knudsen, J. S., Proprietær,	11	Kuhlau, J., Komponist,	9
*Knudsen, K. L., Gaardejer,	12	Kühler, A., Kunstmaler, Munk,	5
*Knudsen, Niels, Møller,	8	Koble, C. S., Kunstmaler,	5
*Knudsen, Peder, Gaardejer,	2	*Køster, S. L., Apotheker,	10
*Knudsen, Poul, Proprietær,	7		

	Maaned.		Maaned.
Lafayette, M., fransk Statsmand,	9	Liljegren, J. G., Oldgrandfær,	4
Lagerbring, G. O., Generallieut.,	5	Lillelund, Th., Præst,	3
Lagerbring, S., Historiker,	2	*Lind, N. C., Farver,	5
*Lange, C. B., Udskrivningschef,	3	*Lindahl, H. J., Proprietær,	4
Lange, F. D., Filolog,	10	Lindberg, A., Publicist,	11
Lange, Ida, Adelsdame,	10	Lindberg, F. C., Præst,	1
Lange, M., Overpræsident,	2	Lindeblad, A., Provst, Skjald,	12
*Lange, M. J. L., Proprietær,	3	Lindeblad, A. F., Komponist,	2
Langebek, J., Historiker,	1	Lindgreen, F. L. B., Stuespiller,	4
*Larsen, A., (Gamborg), Gdskæster,	4	*Lindhart, B., Proprietær,	8
*Larsen, A., (Vendslov), Gdskæster,	6	*Lindholm, S., Skolelærer,	7
*Larsen, C., Gaardskæster,	5	Lindencrone, J. F., Stambusejer,	4
*Larsen, J. C., Højesteretspræs.	2	Linné, C., (d. W.), Botaniker,	5
*Larsen, K. B. C., Gaardejer,	5	Linné, C., (d. N.), Botaniker,	1
*Larsen, L. C., Borgermester,	1	*Linnemann, J. S., Overlærer,	8
*Larsen, Ole, Gaardejer,	5	*Linnemann, Th., Proprietær,	11
Lassen, C. F., Geheimekonfrd.,	6	Lohman, C. J., Provst,	2
Lassen, G. F., Biblioteksinspekt.,	4	Lougmontan, C., Astronom,	10
Lasson, P., Højesteretsdommer,	8	*Lorck, L., Præst,	3
Laub, Hieron., Præst,	1	*Lorenzen, J., Uhrmager,	1
*Lehmann, Orla, Minister,	5	Lorenzen, N., fl. Patriot, Bonde,	3
*Lehrmann, J. C., Skolelærer,	2	Lorenzen, S., fl. Patriot, Kjbmd.,	1
Leijonhufvud, K., Lieutenant,	4	Louise, Dronning,	8
*Lemmich, J. K. S., Oberstlieut.,	10	Louise, Brindsesje,	10
Lenngren, Anna, Sribentinde,	6	Louise, B. J. C. A. J., Brindsesje,	9
Leopold I., belgisk, Konge,	12	Louise Charlotte, Landgrevinde,	10
*Leth, A., Præst,	1	*Ludvig, P. B., Gaardejer,	2
*Leth, J. N. J., Præst,	5	Lumby, S. C., Komponist,	5
*Leuning, S. J., Depart. Chef,	8	Lund, C. A., Præst,	12
Levehau, J. G., Overhofmarskalk,	7	Lund, Peter Vilhelm, Naturfyndig,	6
*Licht, S. S., Præst,	6	*Lund, D., Auditor,	4
Lidbek, A., Esthetiker,	7	Lundblad, Joh., Provst,	3
*Liebe, C. C. B., Højesteretsadv.,	11	*Lunde, P. J., Jernstøber,	5
Liebe, C. F., Statsraadssekretær,	7	*Lundgaard, G. P., Gaardejer,	4
Liebe, Th., Stuespiller,	6	*Lundsteen, P., Præst,	11
Liebenberg, M. J., Højesteretsadv.,	4	Lut her, M., tydsk Reformator,	11
*Lier, C. F., Oberstlieutenant,	9	Lurdorff, B. B., Historiker,	7

	Maaned.		Maaned.
*Lüders, J. S. L., Partikulier,	9	*Maynk, B. L., Proprietær,	9
Lütken, J., Eskapitain,	4	*Meier, J. N., Præst,	6
*Lütken, D., Orlogskapitain,	7	*Meinert, N. J., Raadmand,	2
*Lüttichau, M., Generalmajor,	12	*Meißler, L. J. N., Skolelærer,	10
*Lühgst, S. B., Kjøbmand,	10	Melanchton, P., tff. Reformator,	2
*Lybye, S. B., Gaardejer,	1	Mennander, C. F., Erkebisp,	7
*Lybhegaard, A., Partikulier,	10	Mega, C. J. de, Generallieutenant,	1
*Lykke, C., Profurator,	4	*Michelsen, D. B., Admiral,	8
Læssee, B. S. N., Oberst,	9	Milling, J. C., Overlærer,	7
Lovenhoff, Leop., nff. Frivillig	3	*Milling, N. P., Gaardsæster,	9
Lovenorn, P. Vendelbo, General,	4	Modeveg, J. C., Fabrikant,	3
Lovenorn, J., Gehejmelegationsrd.,	7	Modeveg, J. C., Fabrikant,	7
		Moltke, A. G., Greve,	11
*Maaloe, C. A., Gaardsæster,	10	Moltke, A. G. A., Generalkrumsjær	10
Månsson, N., Bonde, hvd. Rigsm.	4	Moltke, A. L. J., General,	12
Maclcan, R., Godsejer,	7	*Moltke, A. B., Greve,	8
Madsen, C., Godsejer,	3	Moltke-Mütshau, Carl, Greve,	11
Madsen, Cl., Journalist,	11	Moltke, C. J., Generalmajor,	5
*Madsen, J., Gaardejer,	5	*Moltke, J. G. J., Greve,	2
*Madsen, N., Gaardejer,	6	Moltke, J. G., Greve,	7
*Madvig, J. N., Konferentsraad,	8	Moltke, D. J., Minister,	3
Magnusfen, J., Oldgrandsker,	8	*Moltke-Hvidtfeldt, A. G. Greve,	6
Magnusfen, A., Oldgrandsker,	11	*Monrad, D. G., Minister,	11
Malling, Ove, Minister,	12	Montgomery, G. A., Landskhd.,	5
Mallmin, G. M., Provst,	11	Mortensen, Eske J., Bondekone,	6
Manfa, J. B., Læge,	1	*Mortensen, C., Gaardejer,	7
Manderstrøm, C., Hofmarskalk,	12	*Mosfin, C., Præst,	7
*Marckmann, J. B., Præst,	9	Moth-Samsø, S. A., Grevinde,	3
Marie Antionette, tff. Dronn.,	11	Mogfeldt, K., hørst Statsmand,	8
Marie Stuart, stoff Dronning,	12	*Mourier, C. J. L., Højskeretsd.,	12
Maribo, C. N. J., Profesfor,	11	*Mourier-Petersen, B., Godsejer,	7
Marlborough, J. C., Hertug,	6	*Mulvad, M. St., Proprietær,	6
Marstrand, D. J., Lieutenant,	7	Munch, Andr., norsk Digter,	10
Martensen, S. L., Bisp,	8	Munch, B. A., norsk Historiker,	12
Masfmann, N. S., Præst,	3	Munck, A. F., Præsident,	4
*Mathiesen, N., Gaardejer,	3	*Mundt, C. C., Profesfor,	4
*Mau, J. C. E. T., Præst,	10	Munk, Jens, Admiral,	6

	Maaned.		Maaned.
Munk, Kirsten, Grevinde,	7	Nathanson, M. L., Etatsraad,	11
*Müllen, L. M., Major,	8	*Neergaard, C., Godsøjer,	3
Müller, A., Kunstmaler,	8	*Neergaard, C., Proprietær,	6
*Müller, C. B. Paludan, Rektor,	1	Neergaard, J. B., Hippolog,	7
*Müller, F. Paludan. Præst,	2	*Neergaard, P., Præst,	9
*Müller, H. C., Eysjelmand,	9	*Neergaard, Th., Proprietær,	3
*Müller, J. Paludan, Biskop,	11	Nelson, H., eng. Admiral,	9
*Müller, J. M. A., Soldinspektør,	11	Neumann, J., norsk Biskop,	7
Müller, J. Fr., Højesteretsdom.,	5	Newton, J., eng. Astronom,	12
Müller, P. C., Biskop,	8	Nicander, C. A., Sjøfald,	3
*Müller, Tage C., Biskop,	10	Nielsen, Anna, Skuespillerinde,	9
Münter, B., Præst,	3	*Nielsen, A. C. N., Proprietær,	2
Münter, F. C. C. S., Biskop,	5	*Nielsen, A., Husmand,	10
*Mynster, J. P., Biskop,	11	*Nielsen, C. H., Sjøbmand,	1
*Nyrup, P. C., Skolelærer,	9	*Nielsen, F., Præst,	7
*Nøller, G. C., Skoleforstander,	2	*Nielsen, J., Smed,	9
*Nøller, G. C., Skolelærer,	8	*Nielsen, H., Gaardejer,	1
*Nøller, G. C., Præst,	1	*Nielsen, H. C., Vejbetjent,	3
Nøller, G., S., Ilesviif Patriot,	2	*Nielsen, J., Gaardejer,	10
*Nøller, M. A., Gaardejer,	1	*Nielsen, Jørgen J., Partifullier,	2
Nøller, Joh., Rektor,	2	*Nielsen, N. S., Gaardsæster,	5
Nøller, Ole Genr., Rektor,	5	Nielsen, N. P., Skuespiller,	6
Nøller, v. M., Professor,	3	*Nielsen, D., Gaardejer,	9
Nøller, Rasmus, Biskop,	9	*Nielsen, P., Gaardsæster,	2
*Nøller, Rasmus N., Husmand,	11	Nielsen, S., Bonde, il. Patriot,	12
Nønster, P. S., Biskop,	7	Nolnrborg, A., Hofpræst,	5
*Norch, J. M., Sjøbmand,	3	Norberg, J. E., Bjergraad,	9
Mørner, C. C., Rigsrådholder,	12	Nordevall, E., Oberstlieutenant,	7
Mørner, C. St., Landskøveding,	3	Nordforss, E., Kapitan,	7
Mørner, Hjalman, Maler,	5	Nordencrantz, A., Etatsmand,	1
Mørner, Ludv., Biskop,	12	Nordenflycht, H., Digterinde,	11
Møsting, J. S., Etatsmand,	11	Norrman, L., Biskop, Polyhistor,	4
N ansen, S., Borgermester,	11	Nyberg, Julia, Digterinde,	11
Napoleon, Bonaparte, I., Keiser,	8	*Nyholm, J. C., Godsøjer,	11
Napoleon, Louis, III., Keiser,	4	Nyman, P., Folkerepræbikant,	4
Nasou, M., Præst,	4	Nyrup, N., Professor,	3
		Nystrøm, P., Arkitekt	9

	Maaned.		Maaned.
*Nørgaard, Børtel, L., Gaardejer,	8	*Pape, H. C., Proprietær,	10
*Nørgaard, J. E., Gaardejer,	10	Parberg, C., Adelsmand,	12
N avius, J., Præst,	9	Pauili, J. H., Stii'tsprovst,	3
*Neslen, H., Proprietær,	2	Pauili, S., Livlæge,	4
*Nistrif, J. B., Borgermester,	9	Pausen, B. D. K., Professor,	1
*Nilsen, L., Gaardejer,	3	Pechlin, C. F., Generalmajor,	8
*Nilsen, D. B., Skolelærer,	2	*Pedersen, J., (Kjeng), Gaardejer,	2
*Nilsen, P. G., Maler,	1	*Pedersen, J., (Mogen), Gaardejer,	7
*Nilsen, N., f. v. Gaardejer,	2	*Pedersen, J., (Allejre), Gaardejer,	2
Niussen, D. G., Statsøkonom,	1	*Pedersen, J., (Sørding), Skolel.,	9
*Nypermann, L. H. F., Professor,	9	*Pedersen, Kn., Gaardejer,	2
*Nystensfeldt, N., Prokurator,	2	Pedersen, M., Hundredaarig,	6
*Nystrmann, J. M., Overlærer,	11	Pedersen, Mogens, Gaardejer,	8
Oskar L. Rønge,	7	*Pedersen, N., Gaardejer,	6
Oskar, Prinds,	1	*Pedersen, P., Urveskæfter,	4
*Otterstrøm, C. N., Bankdirektor,	7	*Pedersen, P., Professor,	11
*Ottesen, N., Kanalsoged,	4	*Pedersen, N., Gaardskæfter,	3
Otto, C., Læge,	5	*Pedersen, S., Gaardejer,	1
Overskou, Th., Professor,	10	*Pedersen, S., Smed,	12
Owen, S., Mechanikus,	5	Peel, Rob., eng. Statsmand,	2
Oye, Peder, Statsmand,	1	Pelt, Marie, Borgerkone,	8
Oxenstjerna, A., Rigskansler,	6	Persson, Matts, Bonde,	6
Oxenstjerna, Carl, Rigsråd,	4	*Peterfen, B., Raadmand,	2
Oxenstjerna, G., Rigsdroft,	6	*Peterfen, Corn., Gaardejer,	4
Oxenstjerna, J. A., Rigsmarsk,	6	*Peterfen, C. N., Birkedommer,	6
Oxenstjerna, J. G., Rigsmarsk,	7	Peterfen, J. C., Sprogforsker,	12
Oxenstjerna, B. G., Greve,	7	*Peterfen, H. M., Bolsmand,	5
Oxenstjerna, B. B., Rigsråd,	10	*Peterfen, J., Proprietær,	3
*Oyholm, B. L., Godsøjer,	11	*Peterfen, J. M. B., Birkedom.,	4
P alm, L. A., Provst,	11	*Peterfen, J. J., Uhrmager,	2
Palmerston, H., eng. Statsmd.,	10	Peterfen, J. P., Slotsgartner,	7
Palmstjerna, N., Rigsråd,	11	*Peterfen, L. G., Gaardejer,	8
Palmblad, V., Polyhistor,	12	Peterfen, N. M., Sprogforsker,	10
Palmstjerna, E., Arkivsekretær,	6	Peterfen, N. B., Groskæfter,	3
Paludan, C., Kommandør,	12	*Peterfen, P., Landinspektør,	7
		Peterfen, P. J., isl. Kjøbmand,	6
		Pest a l o z z i, J. H., f. v. Skoleref.,	1

Maaned.	Maaned.
Beymann, S. C., General, 5	*Randlov, P. J., Gaardejer, 11
*Philipsen, M. C. L., Proprietær, 7	Rangau, A., Greve, Overkønf, 9
Phister, L. J., Skuespiller, 5	Rangau, J., Greve, Befalingsmd., 8
Pingel, J. B., Sprogforsker, 2	Rangau, H., (d. G.), Greve, 3
Pitt, W., (d. D.), eng. Statsmand, 5	Rangau, H., (d. D.), Greve, 1
*Pjetursøn, B., Justitsraad, 4	Rangau, Joh., General, 11
Plomgren, T., Grosjerer, 8	Raphael, italiensk Maler, 3
*Bloug, P. C., Journalist, 10	Rast, N., Sprogforsker, 11
*Ployen, C., Amtmand, 1	*Rasmussen, C., Gaardsæster, 6
Plum, J., (d. G.), Biskop, 10	*Rasmussen, H., Gaardejer, 11
Plum, J., (d. D.), norsk Adjunkt, 8	*Rasmussen, J., (Dahlkild), Gdf., 5
Podobuff, A., Adelsdame, 5	*Rasmussen, Jorg., Proprietær, 8
Pontoppidan, C., (d. D.), Biskop, 8	*Rasmussen, M., Gaardsæster, 12
Posse, G., Rigsraad, 5	Rasmussen, P. C., Folkedigter, 10
Pouch, L., Stiftstæge, 10	*Rasmussen, N., Gaardejer, 3
*Poulsen, C. M., Justitsraad, 3	*Recke, J. A., Godsejer, 2
*Povelsen, Poul, Amtsforvalter, 4	*Rée, B. P., Journalist, 7
Povelsen, S. K., Godsinspektør, 8	*Reedtz, S. C., Statsmand, 2
Bram, C., Digter, 9	Reedtz, P., Rentemester, 11
Freisler, J. M., Skuespiller, 3	Reenberg, M., Stiftsprovst, 6
*Ruggaard, S., Grosjerer, 9	Regenburg, L., Departementdirekt., 4
Q uensel, C., (d. G.), Mathemat., 4	Reich, C. C., Højskolechef, 4
Quensel, C. (d. D.), Naturforsker, 12	Rein, J., Præst, Digter, 1
*Qvist, J. M., Raadmand, 7	Resen, S. B., Biskop, 2
*Qvistgaard, H. N., Proprietær, 9	Resen, S. S., Biskop, 10
R aab, A., Landskhovding, 9	Resen, P., Borgermester, 6
Raasloff, S. J. A., Konferentsrd., 10	Retzius, A., Anatom, 10
*Raben, Julius, Greve, 9	Reuterholm, G., Statsmand, 7
Rahbek, K. L., Professor, 12	Reventlou, Anna S., Dronning, 4
Ramel, S., Adelsmand, 4	Reventlov, Chr. Ditt. Fr., Greve, 3
Ramel, H., Oberst, 7	Reventlov, Chr. Ditlev, Greve, 4
Ramel, Malte, Rigsraad, 5	Reventlov-Criminil, S., Statsmd, 5
Ramus, C., (d. G.), Bibliothekar, 1	Rhuman, S., Stiftsprovst, 3
Ramus, C., (d. D.), Mathemat., 12	Ribbing, P., Landskhovding, 5
Ramus, J., Biskop, 2	Richelieu, A., Kardinal, Portugal, 9
	*Riegels, S., C., Kammerherre, 2
	*Rimestad, C., Overretsdommer, 3

	Maaned.		Maaned.
*Nimestad, C. W., Kandidat,	1	Rudbeck, F., Stykker,	8
Ringsjøbing, A., Biskop,	10	Rudbeck, O., (d. D.), Polyhistor	3
Rodsteen, Markur, Adelsmand,	12	Rudbeck, O., (d. D.), Etjald,	12
Rohmann, J. L., Præst,	12	Rudelbach, A. G., lærd Præst,	9
*Rosen, W., Læge,	5	Rudenschöld, C., Statsmand,	10
Rosenblad, M., Minister,	6	*Rugaard, D. G., Journalist,	11
Rosenhoff, Claudius, Skribent,	11	Runeberg, J. L., fæst Digter,	2
Rosenkilde, C. N., Skuespiller,	1	Russel, John, eng. Statsmand,	8
Rosenfrands, Chr., Adelsdame,	2	Rye, D., Generalmajor,	11
Rosenfrands, Erik, Adelsmand,	3	Ryge, J. C., Skuespiller,	2
Rosenfrands, H., lærd Adelsmand,	12	*Ræder, N. D. A., Borgermester,	7
Rosenfrands, Anna, Adelsdame,	10	Romer, D., Borgermester,	9
Rosenfrands, J., Adelsmand,	5	Ronne, B. J., Præst,	12
*Rosenfrands, J. C., Baron,	9	Ronne, C. J., Præst,	10
Rosenfrands, Mette, Adelsd.,	4	Ronnøw, Anna, Adelsdame	4
Rosenfrands, N., Generallieutn.,	3		
Rosenfrands, Ole, Baron,	3	Sandels, J. A., Feltmarskalk,	8
Rosenfrands, Palle, Lehnsmænd,	6	Samsø, D. J., Digter,	3
Rosenchöld, D. M., Provst,	9	Sander, L. C., Professor,	11
Rosenfærre, Steen, Adelsmand,	10	Saytorph, J. S., Alffochør,	10
*Rosenørn, C. G., Godsejer,	11	Saytorph, Matth., Stadsalkfuchør	6
*Rosenørn, M. H., Amtmand,	11	Scavenius, J. B., Godsejer,	4
Rosenørn-Lehn, C., Baronesse,	1	Scavenius, L. M., Biskop,	8
*Rosenørn-Theilmann, Stamhejer,	9	*Scavenius. P. B., Godsejer,	1
Rosin g, J o h., Skuespillerinde,	6	Schack, Hans, Kommandant,	10
Rosing, M., Skuespiller,	2	*Schack, H. C., Landsthingssekretær,	2
Rostgaard, Jr., Konferentsraad,	8	Schack=Staffeldt, A. W., Amtmand,	3
Rostgaard, H., Amtsforvalter,	4	*Schade, J. St., Præst,	12
Rothe, H., Kriminalretsdommer,	8	Schallemose, J. J., Oversætter,	2
Rothe, Baldemar Henrik, Præst,	3	Scheel, A. B., Generallauditor,	12
Rothe, Lyge, Godsejer,	1	Scheele, L. N., Landdrost Overprf.,	10
*Rothe, W., Jernbanedirektor,	1	Scheel-Plesjen, Carl, Baron,	3
*Rodwitt, C. M., Skoleforstander,	3	*Scherfig, C. J. A., Bager,	2
*Rottwitt, C. G., Minister,	3	*Schiern, Jr., Professor,	11
Rousseau, J., fr. Skribent, Patri.,	6	Schiller, Jr., tydsk Digter,	11
*Rovsing, C., Skolebestyrer,	12	Schimmelmann, C. H., Greve,	12
Rud, Otto, Admiral,	5	Schimmelmann, H. C., Greve,	7

Maaned.		Maaned.	
*Schjott, P. U. Fr., Præst,	8	*Sidenius, D. N. B., Gaardejer,	11
*Schlegel, G. D., Generalmajor,	10	*Sidenius, An. B., Bogholder,	3
Schleppegrell, A. F., Generalm.,	6	Siesbye, G., Journalist,	5
Schneekloth, H., Skolebestyrer.	6	Siesbye, D., Sprogforfatter,	7
Scholten, P. C. F., Gouvernor,	5	*Sigurdsson, J., Arkivar,	5
*Schou, H. H., Kjobmand,	3	*Simonsen, H., Proprietær,	5
*Schou, H. F., Skolelærer.	12	*Simony, G. F., Stiftamtmand,	4
*Schouw, J. F., Naturforsker.	2	*Skau P. B., Amtsforsv. il. Patriot.	5
*Schovelin, J., Departementsd.,	10	Skæel, Albert, Admiral,	5
*Schroll, G., hlv. Gaardjæfser,	10	Skæel Chr., Adelsmand, „den Rige“	1
*Schroll, G., Urveejæfser,	4	Skæel Chr., Adelsmand, „Manden“	7
Schröder, G., Ghkabinetsjefr.,	1	*Skæel, G. V. N., Godsejer,	2
*Schulin, J. S., Amtmand,	9	Skæel, J., Adelsmand,	5
Schulz, A. A. B., Kapelmester,	3	Skæel, J. G. F., Stamhussejer,	5
Schulz, J. H., Bogtrykker,	5	Skæel Mogens, Stiftamtmand,	7
*Schulz, N. St., norff Præst,	3	Skæel, Otto, (d. D.), Geheimeraad,	1
Schumacher, G. F.,	4	Skæel, Dito, Adelsmand,	11
*Schurmann, J. G., Præst,	5	*Skæel, B. S., Overrettsdommer,	8
Schwach, G. M., norff Sprogforfatter,	3	Skytte, B., Statsmand,	9
Schwarz, F., Kuespiller,	6	Skulesen, Thork., isl. Biskop,	8
Schweigaard, A., norff Statsmand,	4	Slange, N., Hofretspræsident,	7
*Schytte, J. B., Godsejer.	6	Smith, D. B., Provst,	9
*Scholer, H. B. N., Præst,	8	Sneedorff, H. G., Kommandør,	5
*Scholer, L. S., Gaardejer,	6	Sneedorff, J. S., Historiker,	8
Scholer, N. B., Skolelærer.	3	*Sonne, D. G., Jarver,	5
Scholler, G. G., Borgermester,	9	Sorterup, Anna. Præstefone,	9
*Schonberg, G. B. S., Byfoged,	8	*Spandet, N. M., Statsraad,	2
Schonheyder, J. H., Hofslæge,	6	Sparre, Joh., Greve,	6
Seefeld, J. G.,	3	Sparre, P., Friherre,	11
Sehested, C. (d. H.), Rigskantsler,	2	Sperling, (d. H.), Statsfange,	12
Sehested, G. E., (d. D.), Admiral,	8	Sperling, D., (d. D.), Lovfyndig,	1
*Sehested-Zuel, G., Stamhussejer,	3	*Spønneck, B. G. G., Greve,	2
Sergel, J. T., (d. H.), Billedh.,	9	Sporon, P. G., Kammeradvokat,	8
Sergel, J. T., (d. D.), Billedhug.,	9	Stampe, H. (d. H.), Minister,	1
Shakespeare, W., eng. Digter,	4	*Stampe, H., (d. D.), Godsejer,	9
Sibbern, F. G., Filosof,	7	Stang, Fr., norff Statsraad,	3
Sibbern, B. G. B., norff Statsraad,	9	Stemann, P. G., Minister,	4

	Maaned.		Maaned.
*Steen, A., Professor,	10	*Tang, A. G. M., Godssejer,	1
*Steenstrup, M. B., Byfoged,	6	Tegnér, E., Biskop, Digter,	11
Steffens, H., Filosof,	5	*Ternansen, N., Gaardejer,	3
*Steffensen, P. H., Gaardejer,	3	Tessin, C. G., Statsmand,	9
*Stender, A. S., Gaardejer,	4	Tessin, N., (d. G.), Arkitekt,	12
Stenfeldt, J. A., Borgermester,	5	Tessin, N., (d. D.), Arkitekt,	5
Stephansen, A., Skoleforstander,	8	Tetens, P., Biskop,	10
Stephansen, Dorothea, Danekvinde,	8	Thaarup, Th., Digter,	8
Stephenson, „JernbanersFader“,	6	Tjaer, A., tydst Landøkonom,	5
*Stockfleth, W. B., Amtmand,	10	Tbal, N. S., Kirurg,	1
Storm, Gdv., Digter,	8	*Thalbitzer, C. W., Proprietær,	3
Storm, Sev., Præst,	7	*Thejll, B. G. J., Branddirektør,	5
Struensee, J. J., Greve,	8	*Theilmann, H. P., Godsforvalter,	7
*Strøm, G. J. P., Præst,	4	*Therkelsen, T., Gaardejer,	4
Strøm, H., norst Præst,	1	Thiele, J. M., Bibliothekar,	12
Sturleson, St., Historiker,	9	Thierry, J. P. J., Boghandler,	9
Sturtzen-Becher, Journalist,	11	Thiers, L. A., fr. Statsmand,	4
*Støcken, C. C., Proprietær,	5	Thisted, J. D., Præst,	1
*Støcken, J. H., Apotheker,	11	Thomander, J. H., Biskop,	6
*Svenson, D. J., Orlogskapit.,	11	Thomisen, H., (Hygom), Præst,	3
Suhm, P. J., Historiker,	10	*Thomsen, Dve Th., Postmester,	1
Suhr, J. C., Rektor,	9	*Thomsen, T. J., Proprietær,	4
Suhr, J. Th., Grosserer, Millionær,	4	*Thorbrogger, Skule, Soldinspekt.,	2
Svaner, H., Erkebiskop,	3	Thorlacius, B., Filosof,	5
Swedenborg, E. S., Mandeseer,	1	Thortaksen, Thord., isl. Biskop,	8
Sveinssen, Brynjolf, isl. Biskop,	9	Thorsen, P. G., Bibliothekar,	8
*Sveistrup, H. C. J. N. B., Præst,	1	Thorvaldsen, B., Billedhugger,	11
Sverdrup, G., norst Statsmand,	4	Thott, Tage, Stattholder,	5
Solling, P. N., Kommander,	9	*Thune, C., Grosserer,	3
*Sonderby, C. C., Gaardejer,	4	Thuresen, Fr., Statshovedsmand,	12
*Sørensen, A. A., Præst,	12	Thyra, Brindsesse,	9
Sørensen, Chr., Typograf,	5	*Tiemroth, C., Regeringsraad,	12
*Sørensen, N., Proprietær,	1	Tietze, G. J., Knapmager,	8
*Sørensen, N., fhv. Skolelærer,	3	Tillisch, C. L., Kabinetsekretær,	7
*Sørensen, S., Branddirektør,	10	*Tillisch, J. J., Statsmand,	4
Sotost, N. B., Præst,	3	*Tillisch, G. J., Herredsfoged,	3
		*Timm, J. U., Herredsfoged,	6

	Maaned.		Maaned.
*Lokjesen, C. P., Provst,	4	Valdemar Sejr, Konge,	6
Lode, J. G., Læge	6	Valdemar, Prinds,	10
Lordenstjold, P., Admiral,	10	Valeur, J. G., Præst,	11
Lorfesen, I., Sprogforsker,	5	*Valentin, Jacob, Provst,	8
Lorm, C. D., Stiftsprovst,	9	Vedel, A. E., Hofpræst,	11
Lorverdt, A. G., Generalkrm.,	8	*Velschow, S. M., Historiker,	11
Lregder, P. S., Rektor,	7	Vesjel, J. S., Digter,	10
Lrellund, S., norff Biskop,	10	Wilhelmine, Hertuginde,	1
*Lreschow, J. B., Gehejmefraad,	9	Binding, Poul, Højestreetsdommer,	9
Lreschow, N., norff Statsraad,	9	Vinstrup, Anna, Skribentinde,	9
Lrolle, Herluf, Admiral,	1	Vinstrup, D. J., Mechanikus,	8
Lrolle, N., Adelsmand,	12	*Vishy, C. S., Præst,	3
*Lronier, C. C., Branddirektor,	9	*Voigt, J. C., Herredsdiøged,	10
Lryde, C. C., Stiftsprovst,	12		
*Lrydemann, H. J., Gaardejer,	4	*Wad, P. C. S., Skolelærer,	1
*Lscherning, N. J., Oberst,	12	Wahl, M., Botaniker,	10
Lullin, C. B., norff Digter,	9	Wallin, J. O., Erkebiskop, Skjald,	10
*Lutein, P. A., Godsøjer,	12	Wallenstein, A. W., tydsk Hertug,	9
*Lugen, C. F. A., Major,	10	Walpole, Rob., eng. Statsmand,	8
*Lugen, N. G., Kommander,	11	*Walther, J., Toldforvalter,	1
*Lvede, P. S., Raadmand,	4	Wandal, Hans, Biskop,	1
Lzen, J. K. Blok, Skribent,	2	*Warming, S. C. C., Kjøbmand,	3
		Wedel-Simonson, L. E., Stamh.,	12
*Lhre, J. N., Gaardejer,	2	*Wegener, C. F., Gehejmearkivar,	12
Llsfeld, Christoffer, Adelsmand,	4	Wegener, J. C., Seminarieforst.,	10
Llsfeld, Ebbe, Generallieutenant,	12	*Wegener, J. Jørg. Stiller, Præst,	8
Llsfeld, Eleonore C., Grevinde,	7	Welhaven, J. E., norff Digter,	12
Llsfeld, Korfisk, Statsmand,	9	Wellington, A. W., eng. Hertug,	5
*Lnsgaard, J. J., Stiftamtmand,	7	Wendt, J. C. W., Læge,	9
Lrne, Sivert, Adelsmand,	4	Wergeland, S. A., norff Digter,	6
Lrsin, G. F. K., Professor,	6	Wergeland, S. N. Et., norff	5
Lrop, Axel, Gehejmerraad,	9	Werlauf, C. C., Bibliothekar,	7
Lsøsing, S., affat Præst,	1	*Wesfely, A., Disadvor.	11
*Lsøsing, L. Algr, Generalprof.,	10	Westen, Th. von, Missionær,	9
*Lsøsing, B. J. A., Overretsdøm.,	3	*Westenholts, Ragnar, Godsøjer,	12
		*Westergaard, A., Gaardejer,	3
Valdemar d. n. Store, Konge,	1	*Westergaard, N. L., Professor,	10

Maaned.	Maaned.
*Wehse, J. H., Kongeslejtending, 10	*Wulff, J. C., Kæmner, 8
Weyse, C. F. J., Komponist, 3	Wulff, J., Kjobmand, 5
Wiborg, C. N., Veterinær, 4	Würgen, W. F., Oberstlieutenant, 4
*Wiborg, N., Departementsdiref. 11	Woldicke, Andr., Bisfop, 8
*Wiedemann, D., Præst, 8	Woldicke, Kathrine, Skribentinde, 11
Wieselgren, P., Provst, 10	
Wilandt, J., Justitssekretær, 3	Sable, C. E. B., Præst, 3
Wilberforce, W., eng. Statsmd., 8	*Zahle, P. C., Kandidat, 11
Wilhelm, tydsk Landgreve, 12	Zahrtmann, C. C., Admiral, 12
Willemoes, J. B., Præst, 6	Zahrtmann, S. C. D., Entsefrue, 11
Willemoes, J. W., Præst, 12	Zettig, J., norff Digter, 1
Willemoes, P., Sophelt, 5	*Zeuthen, C. F., Baron, 12
*Wilkens, J. F. C. C., Polytekniker, 2	Ziegenbalg, P., Missionær, 6
Wilster, C. F. C., Lektor, 9	Zinzendorf, N. L., tydsk Greve, 5
Windslov, C., Skuespiller, 2	Zinck, J. W. C., Kantor, 6
*Winther, G. S., Dr. phil., 11	Zinck, H. D. C., Syngemeester, Org., 7
*Winther, N. C., Profurator, 7	
Witb, G. C., Veterinær, 2	Oder, G. C. C., norff Stiftamtmd., 2
*Witb, J. P., Herredsfoged, 3	Odman, Sam. P., Theolog, 12
Witb, M. N., Brigadelæge, 6	Ohlenflæger, A. G., Skjald, 11
Wolfhaagen, J. S., Minister, 8	*Ollgaard, C., Fuldmægtig, 8
Wolf, M. A., jodiff Præst, 4	Ollgaard, M. C., Bisfop, 10
Wolff, M. G., Præst, 8	*Orsted, H. C., Kjobmand, 4
Worm, Jens, Rektor, 8	*Orsted, A. C., Gehejmerraad, 12
Worm, Math., Højesterefsdommer, 4	Orsted, H. C., Naturfyndig, 8
Worm, D., Antifkar, Læge, 5	Ostergaard, J. C., Præst, 6
Worsaaac, J., Oldgrandfker, 3	*Ostergaard, P. C., Møller, 11

Særlig omtalte Personer.

1. Danske.

	Side.		Side.
Anders, P. Rosod, Lovlærd,	141	Baggesen, J. J., Digter,	40
Andsgaard, „Nordens Apostel“,	195	Bartholin, N., Højesterefsdom.,	183
Backer, G. D., Gaardejer,	41	Bernstorff, J. H. C., Greve,	126

Side.		Side.
44	Bille-Bræbe, P., Greve,	124
91	Borff, D., Kemiker,	25
42	Bræbe, Anna, Adelsdame,	120
251	Bræbe, Enge, Astronom,	207
187	*Bregendahl, L. N., Overretsd.,	39
144	Brorson, H. A., Biskop,	19
177	Caroline Mathilde, Dronning,	79
209	*Christensen, B., Overretsprof.,	68
154	Christian II., Konge,	233
93	Christian IV., Konge,	141
92	Christopher I., Konge,	20
199	Christopher II., Konge,	144
101	*Clausen, H. N., Theolog,	230
24	Colbjørnsen, C., Højesteretspræs.,	63
155	Deichmann, J., Boghandler,	111
18	Eckersberg, C. B., Maler,	97
35	*Fenger, C. C., Minister,	140
33	Finke, Anna, Professorinde	58
206	Frederik VII., Konge,	200
166	Gerner, H., Kommandør,	226
184	Griffensfeld, P., Statsmand,	197
196	*Grundtvig, N. F. S., tit. Biskop,	96
94	Gyldendal, S., Boghandler,	32
145	Høge, C. F., Kjøbmand,	69
44	*Hall, C. C., Minister,	227
217	Hambro, J., Pengemand,	210
196	Hansen, H. P., Skolelærer,	21
260	Hansen, M., Bonde,	247
130	Hansen, Ole, Bonde,	167
167	Hedemann, H., Generalmajor,	148
62	Helgesen, H., Oberst,	24
67	Herstleb, P., Biskop,	297
208	Holstein, F. A., Greve,	59
129	Hvidfeld, D., Adelsdame,	222
133	Jørgemann, B. S., Skjald,	183
257	*Jensen, H., Bonde,	
	Juel, N., Admiral,	
	Jørgensen, L., Arvefæster,	
	Kierkegaard, S., Skribent,	
	Krogb, G. C., Generallieutenant,	
	*Larsen, J. C., Højesteretspræs.	
	*Leth, A., Præs.	
	Lorenzen, N., Bonde,	
	Modeweg, J. C., Fabrikant,	
	*Monrad, D. G., Minister,	
	Mortensen, Elise J., Bondetone,	
	Oye, Peder, Statsmand,	
	Pedersen, M., Hundredaarig,	
	Rast, N., Sprogforsker,	
	Reventlov, Chr. Dittl. Jr., Greve,	
	Reventlov, Chr. Ditlev, Greve,	
	Rosenkrands, Mette, Adelsdame,	
	Rosing, Joh., Skuespillerinde,	
	*Rotwitt, C. C., Minister,	
	Rudelbach, A. G., lard Præs.	
	Rye, D., Generalmajor,	
	Romer, D., Borgermester,	
	Ronnov, Anna, Adelsdame	
	*Schouw, J. J., Naturforsker,	
	Erane, H., Erkebisk.	
	Thorvaldsen, B., Billedhugger,	
	Tordenskjold, P., Søhelt,	
	Trolle, Herluf, Søhelt,	
	*Tscherning, A. J., Oberst,	
	Ulfeld, Korfig, Statsmand,	
	Baldemar Sejr, Konge,	
	Vandal, H., Biskop,	
	Veffel, J. H., norst Digter,	
	Weyse, C., Komponist,	
	Wihlenflæger, A., Skjald,	
	Wisted, H. C., Naturkyndig,	

2. Nordmænd.

	Side.		Side.
Løvensfjold, P., Frivillig,	80	samt endvidere under Danſke Colbjørnsen, Helgesen, Rye, Lor- denſkjold og Veſſel.	
Neumann, J., Biſkop,	176		
Everdrup, G., Prof., Statsmd.,	85		

3. Svenske.

	Side.		Side.
Adlercreutz, C. J., General,	106	Danielsson, A., Bonde,	22
Adlersparre, G., Statsmand,	71	Fersen, H. A., Rigsmarſkalk,	195
Afzelius, J., Kemifer,	140	Gustav Adolf II., Konge,	254
Anckarsvärd, C. H., Oberſt,	98	Jansson, H., Bonde,	20
Arfwedsson, C., Groſſerer,	60	Linné, C., Botaniker,	127
Bellmann, C., Digter,	30	Leijonhufvud, K., Lieutenant,	110
Benzelius, E., Erkebiskop,	24	Månsson, N., Bonde, hød. Rigsmd.	87
Bergmann, T. O., Kemifer,	62	Nordencrantz, A., Statsmand,	20
Berzelius, J. J., Kemifer,	186	Oxenstjerna, A., Rigsſtandſer,	142
Brahe, Ebba, Rigsmarſkalkinde,	66	Rudbeck, O., Polyhiſtor,	66
Carl XV., Konge,	118	Tegnér, E., Biſkop, Sjæld,	220

4. Ikke-Nordboere.

	Side.		Side.
Bugenbagen, J., Reformator,	144	Michael Angelo, ital. Maler,	60
Francklin, B., am. Statsmand,	23	Verstozzi, J. P., ſchw. Skolereſ.,	21
Galilei, G., ital. Naturkyndig,	43	Pitt, W., (d. D.), eng. Statsmd.,	132
Garibaldi, G., ital. Frihedskæmper,	158	Raphael, italiensk Maler,	70
Jenner, E., engelsk Læge,	130	Stephenson, G., Jernbanernes	
Luther, M., tydsk Reformator,	217	Fader,,	149
Melanchton, Ph., tydsk Reformator,	40	Wilberforce, eng. Statsmd.,	185

Tillæg.

Ved en Fjelltagelse i sin Tid bleve nedenstaaende 11 Rigsdagsmænd ikke optagne i den personalhistoriske Kalender paa rette Sted, og Fjelltagelsen opdagedes saa sildigt, at 3 af dem, nemlig: Beck, Frandsen og Poulsen end ikke have faaet en Plads i det alfabetiske Register, hvilket dog de øvrige 8 have faaet.

- 1) *Beck, J. B. Aug., Gaardejer, født 4. Oktbr. 1808.
- 2) *Brasch, Mik. Ed. Valle, Njebmand, født 15. Marts 1817.
- 3) *Brick, Gust. Edv., Højeesterets-Advokat, født 6. Febr. 1816.
- 4) *Frandsen, N. S., Landvaesenskommisær, født 1. Oktbr. 1804.
- 5) *Grundtvig, Joh. D. N. B., Guidmægtia, født 14. Apr. 1814.
- 6) *Hofstede-Hvidtfeldt, A. G., Greve, født 10. Juni 1798.
- 7) *Nielsen, Jørgen J., Partikulier, født 26. Febr. 1814.
- 8) *Oppermann, Ludv. Henr., Professor, født 7. Septbr. 1817.
- 9) *Redesen, Søren, Smed, født 14. Decbr. 1826.
- 10) *Poulsen, Niels, Gaardejer, født 13. Marts 1814.
- 11) *Rosendorff-Zeilmann, C. P. L., Stamhusjer, født 17. Septbr. 1817.

Af de Medlemmer, der valgtes til Landstinget sidstafvige 20. Juni, have 4 (5) ikke tidligere været Medlemmer af Rigsdagen, nemlig:

- 12) *Briz, Carl Chr., Skoleinspektør, født 14. Marts 1820.
- 13) *Møller, S. J., Gaardejer, født 25. Marts 1819.
- 14) *Rasmussen, Niels, Gaardejer, født 26. Juni 1820.
- 14) *Westergaard, A. S., Gaardejer, født 5. Apr. 1818.

Først efterat deres Valgbreve vare blevne prøvede den 22. Septbr. kunde de erklæres for at være lovligt valgte Medlemmer af Rigsdagen. Men Kalenderen var imidlertid dengang fredeet saa vidt frem, at de ikke kunde optages i den paa rette Sted, og de bleve derfor med Forsæt heller ikke optagne i Registeret.

Endnu er der 2 valgte Rigsdagsmænd, nemlig: Skolelef. A. G. Lügen som Landstingsmand for Færøerne og Prokurator And. Benken som Folketingsmand for Aalborg Amts 2. Kreds; men da deres Valgbreve endnu ikke ere prøvede, kunne de to nævnte Mænd ikke endnu opføres som Medlemmer af Rigsdagen, thi den Forskævnte rigtignok staar opført som saadan Side 272.

Indhold.

	Side.
I. Mærkelige Tildragelser i Norden	5
II. Bibelsk Tidregning	6
III. De nordiske Kongehuse	7
1. Det danske Kongehus	7
2. Det svensk-norske Kongehus	9
IV. Nordiske Kongers Valgsprog	9
1. Danske Konger af det oldenburgske Hus	9
2. Svenske Konger	10
Af Basaatten	10
Af Bernadotte-Witten	11
V. Nordiske Kongers bedrøvelige Død	12
1. Danske Konger	12
2. Norske Konger	13
3. Svenske Konger	14
VI. Personalshistorisk Kalender	16
1. Januar, Glugmaaned	16
Nogle Begivenheder i Januar Maaned	26
Smaaating af gamle Almanakker	27
2. Februar, Blidemaaned	28
Nogle Begivenheder i Februar Maaned	52
Smaaating af gamle Almanakker	53
3. Mars, Ihermaaned	56
Nogle Begivenheder i Mars Maaned	81
Smaaating af gamle Almanakker	81
4. April, Faaremaaned	83
Nogle Begivenheder i April Maaned	113
Smaaating af gamle Almanakker	113
5. Maj, Rajmaaned	115
Nogle Begivenheder i Maj Maaned	135
Smaaating af gamle Almanakker	135
6. Juni, Skæfsommer	138
Nogle Begivenheder i Juni Maaned	150
Smaaating af gamle Almanakker	151
7. Juli, Drememaaned	152
Nogle Begivenheder i Juli Maaned	178
Smaaating af gamle Almanakker	179
8. August, Høstmaaned	180
Nogle Begivenheder i August Maaned	189
Smaaating af gamle Almanakker	190
9. September, Fiksemaaned	192
Nogle Begivenheder i September Maaned	201
Smaaating af gamle Almanakker	201

10.	Oktober, Sædemaaned	203
	Nogle Begivenheder i Oktober Maaned	212
	Smaaating af gamle Almanakker	213
11.	November, Slagtemaaned	214
	Nogle Begivenheder i November Maaned	242
	Smaaating af gamle Almanakker	242
12.	December, Christmaaned	244
	Nogle Begivenheder i December Maaned	261
	Smaaating af gamle Almanakker	262
VII.	Det Kongelige Gehejme-Statsraad.	264
VIII.	Den danske Rigsdag	265
	Folkethinget	265
	Landsþinget	270
IX.	Nogle ældre danske Forhold i Handel og Wandel	273
	1. Pengevæsenet	273
	2. Kornmaalet	280
	3. Gammel Jord-Inddeling	282
	4. Hartkorn og Landgilde	283
	5. Kapitels-Kjøb, Kapitels-Lagt	287
	Kapitels-Lagter for Sjællands Stift siden 1600	289
	6. Bespisnings-Lagter i Christian IV.'s Tid	294
	a) Ved Hoffet	294
	b) Paa Landet	295
X.	7. Brødtagt for Kjøbenhavn 1610	296
	Danmarks finansielle Tilstand før og nu	297
	1. Statsgjæld	297
XI.	2. Aarlige Indtægter og Udgifter for Finansaaret 1862—63	299
	Træk af det danske Folkeliv	301
	1. En sjællandsk Bonde i det 18. Aar-Hundrede.	301
	2. En Folkefest i en Kjøbstad i vor Tid	306
XII.	Den magiske Kvadrat eller Tryllekvadraten	312
	Alfabetisk Personalregister	319
	Tillæg	342
	Indhold	343
	Efterkrift	345
	Rettelser og Trykfejl	349

Efterskrift.

Da Trykningen af dette Forsøg til en „Nordisk personalhistorisk Folke-Kalender“ paabegyndte som Feuilleton i Bladet „Morgenposten“ i Begyndelsen af Marts Maaned i indeværende Aar, var jeg af forskjellige Grunde halvvejs tilfands at foretage nogle Forandringer i mit allerede dengang fuldstændigt færdige Manuskript, og i Forudsættelsen heraf bad jeg i mit „Forord“ Læseren om ikke at overgive den Efterskrift, der vilde slutte Kalenderen. Jeg var nemlig dengang endnu ikke ganske enig med mig selv om, hvilke og hvor mange Forandringer, der vilde blive foretagne efterhaands som Arbejdet fremmedes, hvortil kom, at jeg maatte tage tilbørligt Hensyn til mulige Ønsker hos Bogens Forlægger, hvis det lykkedes mig at faa en saadan. Jeg var saa heldig strax at faa en af vore driftigste og hæderligste Boghandlere til Forlægger, og med sin sædvanlige Humanitet overlod Hr. Woldike det til mig selv at bestemme de Forandringer, jeg vilde foretage i Manuskriptet. Bogen ligger nu færdig til Bedømmelse af Enhver, der føler sig kaldet til at underkaste den en saadan, og jeg skal med Taknemmelighed lytte til enhver om end nok saa streng Bedømmelse, forudsat at den har Billighed og Retfærdighed til Grundlag og sølgelig ikke er fremgaaet af Partisid og personlig Uvillie mod Bogens Forfatter, thi i sidste Tilfælde troer jeg at være i min gode Ret til ikke at ændre den. Jeg venter at komme i dette Tilfælde. Saameget troer jeg imidlertid paa Forhaand at turde antage, at Enhver maa indrømme, at det har kostet mig et ikke saa ganske ringe Arbejde at samle, ordne og bearbejde det Indhold, hvoraf Kalenderen bestaar, muligvis endog et større, end Enhver kunde have Lyst, Lejlighed og Tøne til at paatage sig; og skulde der derfor hist eller her i den findes en eller anden ringe Uansjaglighed, der dog antages at være noget sjælden, og som vanskelig vil kunne undgaaes i et Arbejde af denne Slags, haaber jeg, at man i Reglen ikke desdaarsag vil gaa altfor strengt i Rette med, endnu mindre bryde Staven over Bogen og dens Forfatter.

Bed at sammenligne Bogens Indhold med det Løfte, der blev givet i dens Forord, vil man strax se, at der er leveret mere, end der blev lovet. Den personalhistoriske Del indeholder nemlig en

Samling af 1504 Personer, hvoraf 1195 ere indfødte Danstere og Saadanne, der saa at sige have haft deres stadige Hjem og Birkelreds i Danmark, 40 Nordmænd, foruden de ikke saa Nordmænd af Fødsel, der af sidstnævnte Aarsag ere medregnede under Danstene, 212 Evenstere og 57 Ikke-Nordboere.

Af hine 1504 Personer er der leveret kortere eller længere Karakteristiker og Biografier over 115, nemlig over 77 Danstere, 3 (8) Nordmænd, 22 Evenstere og 13 Ikke-Nordboere, og af de 1195 Danstere have 541 været eller ere endnu Medlemmer af Rigsdagen, hvoraf de 15, som oversprungne paa rette Sted, staa opførte under „Lillæg“ *xc*. Af det alfabetiske Personalregister vil man derhos se, at Løstet om Optagelsen af „Personer af alle Stænder“ er stekt fuldstændig Fyldest: der findes i Kalenderen „Fyrster, Statsmænd, Adbetsmænd, Borgere, Bønder, Lærde, Digtere, Kunstnere, Dommere, Krigere, Læger, Præster, Skolemænd“ osv. osv. Men blandt det store Antal opførte Personer vil man forjæves søge Nogle, hvis Navne og Egenskaber altid ville glimre i Danmarks Aarbøger; eksempelvis kan det saaledes nævnes, at man blandt dem ikke træffer Kongerne Knud den Store, Valdemar Atterdag og Christian I., Dronningerne Thyra Danebod, Dagmar og Margrethe, Statsmændene Niels Raas, Christopher Valkendorph og Hannibal Sehested, Biskopperne Agel, Anders Suneson, Hans Tausen og Peder Bladt, Felt herrerne Ebbert Snare, Otto Krumpen og Daniel Rangau, Søhelten „Danmarks Bovehals“ Peder Stram og Jver Hvidtfeldt, de ædle Patrioter Niels Ebbeson, Niels Bugge paa Hald, Svend Trost og Jakob Danefærd, Videnskabsmændene Poul Bendesaa, Christiern Pedersen og Morten Borup, de brave Dansevinder Birgitte Goye, Margrethe Ulfeld og Anna Colbjørnsen osv. osv. Aarsagen heril er ene og alene den, at det uagtet al anvendt Søgen og Efterspørgen fra min Side ikke har været mig mulig at faa Kundskab om deres Fødselsdag, for Nogle's Bedkommende end ikke om deres Fødselsaar.

Dysaa i en anden Henseende tør jeg forsikre, at jeg har leveret mere, end hvad man efter Bogens Forord kunde gjøre Krav paa. Jeg holdt mig ved nøjere Eftertænkning overbevist om, at hvis den lovede „Liste over Kapitels-Lagterne for Sjællands Stift fra Aar 1600 indtil nærværende Aar“ skulde kunne tjene til nogen virkelig Oplysning, navnlig hvad den ældre Tid angaar, maatte den ledsages af andre Oplysninger, og jeg bestemte mig derfor til i

et Affnit under Navn af „Noгле ældre danske Forhold i Handels og Bandel“, hvori hin Liste kunde finde en Plads, at forsøge paa at give en sammentrængt Fremstilling om saadanne Forhold, og jeg drifter mig til at tro, at der i samme indeholdes idetmindste nogle Ting, der ikke have været bekendte for Enhver.

Vor Tids Stræben i Norden har — navnlig ved Hr. Carl Blougs utrættelige Virksomhed — allerede længe og i mange Retninger med juldkommen Høje været henvendt paa at vække og levendegjøre det aandelige Samliv mellem Nordens Brodrefolk. Jeg frygter derfor ikke for, at de, der ønske at et saadant Samliv bør udvikle sig frodigt til Nordens Fremtidsheld, ville rejse nogen alvorlig Anke imod mig, fordi jeg, ved Udgivelsen af en „Nordisk personalhistorisk Golke-Kalender“, har villet forsøge paa efier ringe Gøne at bidrage Mit til en saadan Vækkelse og Levendegjørelse; derimod skal Ingen være villigere end jeg til at indrømme, at man, efter det Stade man indtager, gjerne kan rejse Anke imod Udførelsen af Forsøget, navnlig imod Valget af Personer, og da fornemmelig dem, der særligt ere blevne omtalte, samt imod den Maade, hvorpaa dette er skeet. Men kunde end Valget af Personer have været heldigere end det er, og kunde en dygtigere Ben end have skildret de fremdragne Personer paa en bedre og mere tilfredsstillende Maade; haaber jeg dog at det vil erkjendes, at det, der allerede er leveret til en stor Læsefreds rundt om i Landet, mulig ogsaa vil kunne stifte lidt Nytte udenfor denne. Jeg havde gjerne villet forsøge Samlingen med Biogramer over flere fremragende Svenskere og Nordmænd, men alt som Arbejdet skred frem maatte jeg, med tilbørligt Hensyn til sammes Størrelse, bestære mit Manuskript mere end jeg i Virkeligheden ønskede.

Jeg anseer det ikke fornødent at opregne de mange ældre og nyere nordiske Skrifter, hvorfra jeg har hentet de Oplysninger, jeg har benyttet efter bedste Skjøn. Noгле af de vigtigstige bør jeg dog nævne, nemlig: Worms, Nyruys og Erslews Forfatter-Lexikaer, Fr. Warfods Rigsdags-Kalender, Svenskt biografisk Lexikon, F. Boyes Riksdags-Historien ifrån 1627 till och med 1823, Langes Norsk Forfatter-Lexikon osv. Ligeledes er det mig kjær at kunne anføre, at Hr. Underbibliothekar Gundorph ved Universitets-Bibliotheket med den største Beredvillighed har anvist mig ikke faa Kilder til Afbenyttelse ved mit Arbejde, og at Hr. Assistent Fr. Warfod ved det store kgl. Bibliothek med samme Beredvillighed har meddelt mig

adskillige Oplysninger om nogle saavel afdøde som endnu levende Mænds Fødselsdag. Jeg aflægger dem herved min Taksigelse derfor.

Skulde dette første Forsøg til en „Nordisk personalhistorisk Folke-Kalender“ vinde en saadan Imødekønnen, at der kan være noget Haab om at tænke paa Udgivelsen af en anden Udgang, vil denne komme til at indeholde Karakteristiker og Biografier over endel af andre i denne Kalender anførte eller ikke anførte fremragende Danstere, Svenskere og Nordmænd. I saa Fald agter jeg ikke at lade mit eget individuelle Skjøn alene gjøre Udslaget i Henseende til Valget af Personer, men vil derimod raadføre mig med Mænd, for hvis Mening man i saadant Tilfælde bør bøje sig. Men jeg kunde da ogsaa meget ønske — og jeg tillader mig herved at fremsætte en ligestrem Optrødning herom —, at man vil meddele mig biographiske Oplysninger om fremragende Mænd af det egentlige danske Folk, navnlig om Borgere og Bønder, og af Saadanne findes der ikke Faa, der med stor Ret fortjene en Plads i en personalhistorisk Folke-Kalender. I den nærværende findes kun meget faa Saadanne særlig omtalte, og hvorfor? — fordi det kun lykkedes mig at faa Oplysninger om Faa, uagtet jeg henvendte mig om saadanne til Mange. Falsk Undseelse og en for vidt dreven Beskedenhed vare hos Nogle Ursagerne til Afslag, hos Andre vare de maaske Ligegyldighed og Mangel paa Interesse for Sagen.

De væsentligste Rettelser og Trykfejl ere blevne anførte i en tilføjet Liste; de mindre væsentlige ere blevne forbigaaede.

Som mangeaarig Medlem af Nigsdagen har jeg ved personlig Hørespørgsel erfaret Fødselsdagene for Størstedelen af sammes Medlemmer.

Vogen være nu paa det Bedste anbefalet!

Kjøbenhavn den 27. Oktbr. 1863.

D. G. Nugaard.

Rettelser og Trykfejl.

- Side 3. Lin. 6 f. o. **Ar**, læs: **Ar** siden,
 " 8. Arveprinds **F**rederik **F**erdinand † 29. Juni 1863.
 Prinds **C**hristian **W**ilhelm **F**erdinand **A**dolf **G**eorg
 blev **G**rafernes **K**onge den 6. Juni 1863 under **R**avn
 af **G**eorg I.
 " 17. (den 20.) **B**iberg, **N**iels **F**r., osv. læs: **B**iberg, **N**iels **F**r., osv.
 " 18. (den 23.) **B**jornstal, osv. **D**ødsteget † sættes foran 12. **J**uli
 " 28. (den 8.) **C**ederstrøm, **A.** **R.**, læs: **C**ederstrøm, **O.** **R.**,
 " 29. (den 22.) ***U**bre osv., glemt **J**uli mellem † 20. og 1853.
 " 30. (den 27.) ***M**oltke, **F**r. **G.** **S.**, 1875, læs: 1825.
 " 57. (den 27.) ***S**idenius, **R**n. **B.**, 1802; tilføjes: † 30. **N**ovbr. 1856.
 " " (den 28.) **S**chwach, **G.** **N.**, 1793, tilføjes: † 9. **S**eptbr. 1860.
 " " (den 31.) **S**chaack-**S**taffeldt, **A.** **W.** osv; hans **F**ødselsdag findes
 ogsaa angivet at være 28. **M**arts 1769.
 " 83. (den 1.) **A**rmfelt, **G.** **M.**, 1657, læs: 1757.
 " " (den 4) ***M**undt, **G.** **L.**, læs: ***M**undt, **G.** **G.**, osv.
 " " (den 6.) ***S**chrøll, **G**ustav, 1803; tilføjes: † 7. **O**ktbr. 1863.
 " 84. (den 18.) **B**enselstjerna osv; foran sættes som **D**atum 19, hvor-
 imod 19 samit **P**ersson, **M**atts, og alt hvad der
 anføres om denne **M**and, gaar ud. **F**ølge **V**erke-
 bispens **T**ale over ham er han født den 23. **J**uni
 under hvilken **D**ag han staar anført.
 " 124. (den 8.) **N**iels **F**uel osv; i 6. **L**inie staar 1626, læs: 1629.
 " 137. (den 12) ***D**ungfeld, **W**ill. **F**r. 1792; der tilføjes: † 13. **O**ktbr.
 1863.
 " 138. (den 13.) **A**zelius osv. 1752, læs: 1753.
 " " (den 17.) **B**ergland osv. 12. **A**ug. 1845, læs: 12. **J**uli 1845.
 " 139. (den 26.) **F**oran **H**age osv. sættes som **D**atum 27.
 " 153. (den 14.) **M**arstrand osv. 1821, læs: 1812.
 " 181. (den 19.) **M**ortensen osv. læs: **M**artensen.
 " 196. Lin. 17. f. o. **P**ortæt, læs: **P**ortret.
 " 214. (den 4.) **W**iborg, **N**iels, 1785; tilføjes: † 4. **S**eptbr. 1863.
 " 211. **S**ignaturen 15 rettes til 16.
 " 273. Lin. 7. f. n. **H**ensingør, læs: **H**elsingør.
 " 281. " 11. i 1. **S**p. var **L**ehn, læs: **L**ehn var
 " 288. Lin. 1. **C**hristian **V**l's **R**eces, læs: **C**hristian **I**V's **R**eces.
 " 15. **N**alborg-**H**us, læs: **N**alborg-**H**us.
 " 1. f. n. 1660, læs: 1600.
 " 289. " 13. f. o. 12, læs: 12.
 " 336. " **S**tjernen foran **S**chulz, **N.** **S**t., osv. tages bort.
 " **S**chumacher, **G.** **F.**, **H**offkirurg, 11 (ikke 4).
 " **S**eefeld, **J.** **G.**, lærd **A**delmand.

